הארץ

2.10 ש"ח יום ו', כ' באלול התשמ"ח, 2 בספטמבר 1988 VOL.69/21011 SEPTEMBER 2 1988

השלום אינו אדום!

כדי להגנות על מתנה השלום הישראלי, חשואף לדרקיום עם שכנינו על בסיס משרה, אינך חייב לצעוד עם הדגל האדום, כפי שנוהגים במערך, בר"ץ ובמפ"ם.

תנועת המרכז – שינוי משלבת חתירה עקבית לשלום עם מדיניות כלכלית חופשית ופתוחה, תוך עידוד היוזמה הפרטית והתחרות.

תנועת המרכז-שינוי

שינוי • ר"ע • המרכז הליברלי

משרד החוץ: אולי דברי טמיר בזכות אש"ף לא צוטטו נכון

טמיר: לא אמרתי שיש לנהל עמם מו"מ, אלא שאין להם כרגע תחליף

מאת גדעון אלון, אילן שחורי ונדב שרגאי

מבוכה היתה אתמול במשרד החוץ בעקבות התבטאויותיו של המנכ"ל אברהם טמיר שלשום בוואשינגטון כי ישראל תהיה חייבת לקבל את אש"ף כארגון הלאומי של הפלסטינאים, שכן מבחינתם אין לארגון זה שום תחליף.

גורמים במשרד החוץ אמרו אמש כי "יתכן שטמיר לא צוטט במדוייק, וכי קשה להאמין שאמר את הדברים שיוחסו לו".

דובר משרד החוץ אמר אמש כי "אין שום שינוי בעמדות של ישראל כלפי אש"ף. עמדתנו היתה ונשארה, שכל עוד אש"ף לא יכיר בישראל ולא יקבל את החלטות מועצת הביטחון 242 ו־338 ויפסיק את הטרור, נמשיך לראות בו ארגון טרור שאין לקיים

(המשך בעמוד 5)

שופטי בית המשפט העליון, הנשיא מאיר שמגר (במרכז), המשנה לנשיא מנחם אלון (מימינו) והשופט גבריאל בך ביקרו אתמול במיתקן הכליאה קציעות ("אנצאר 3") בדרום. במשך שש שעות סיירו השופטים, בלווית נציגי הפרקליטות ו־4 עורכי דין, במיתקנים ושוחחו עם עצורים. הביקור נערך במסגרת דיון בעתירה לבג"ץ של כמה עצירים על תנאי המעצר (ראה ידיעה ב"שיחת היום" בעמוד 2)

שנת הלימודים בכל מערכת החינוך נפתחה הבוקר – האוצר נאות למו"מ

באייר: מקווה שלא נצטרך לחדש המאבק; ולבר: מקווה שמדובר בתום לב; שושני: אני מאושר ● קולק איים להחזיר פנקס ההסתדרות במחאה על השביתה ● המערך: הליכוד אחראי להשבתה

מאת נילי מנדלר
כתבת "הארץ" לענייני חינוך

הלימודים בכל מערכת החינוך מתקיימים הבוקר כסידרם. ארגוני המורים הודיעו על ביטול השביתה אחרי ששר החינוך נפגש עם שר האוצר בתל־אביב, ובעקבות זאת הסכים שר האוצר להיפגש עם נציגי המורים להמשך המשא־ומתן.

מזכ"ל הסתדרות המורים, יצחק ולבר, אמר לפני הפגישה עם נסים, שבה השתתף גם נבון, כי הוא מקווה שמדובר ב"פתח למו"מ בתום לב". יו"ר ארגון המורים העל־יסודיים, שרגא באייר, טען שלו היו השרים מקיימים מראש את פגישתם שתוכננה ליום א' הבא, היו מונעים את השביתה שהיתה לפיכך "לחינם". עוד הוסיף: "אני מקווה שלא נצטרך לחדש את המאבק".

אתמול בבוקר נפגש נבון עם הממונה על השכר באוצר. בסיום הפגישה שב נבון ואמר כי גם אם יש צדק בתביעה להגדלת שכר המורים, ההחלטה על ההשבתה היתה נחפזת ובלתי שקולה.

נבון פנה אתמול למזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר וביקשו להצטרף למאמצים ליישוב הסכסוך.

מטה אלקטרוני

(עתים). מטה פתיחת שנת הלימודים יפעל הבוקר בחדר הישיבות של משרד החינוך והתרבות בירושלים. המטה, בראשות המנכ"ל ד"ר שמשון שושני, יעקוב אחרי מהלך פתיחת שנת הלימודים בכל רחבי הארץ, יאתר ויפתור תקלות. מנהלי מחלקות החינוך ברשויות המקומיות ומנהלי בתי הספר יתבקשו לדווח למטה על כל אירוע. זו השנה הראשונה שהמטה מצוייד במיכשור האלקטרוני החדיש ביותר כגון מסופי מחשבים, פקסימיליות והאר טלגרפי האמורים לשכלל את הפיקוח והמעקב על פתיחת שנת הלימודים.

סגן רה"מ ושר החינוך והתרבות יצחק נבון, יפתח את שנת הלימודים הרשמית בביקור בבית הספר באולפן א' בשכונת בקעה בירושלים.

דובר משרד החינוך מסר, כי בשנת הלימודים תשמ"ט ילמדו במערכת החינוך כ־1,443,200 תלמידים לעומת כ־1,423,500 תלמידים אשתקד. עפ"י החלטת שר החינוך והתרבות יהיה הנושא החינוכי המרכזי בשנה זו – "כיבוד החוק והמשפט".

היענות מצומצמת בהרצליה

נורית אמותי, כתבת "הארץ", מוסיפה: "אני לא מייצג כאן אף מפלגה להוציא את מפלגת הרצליה ובניה אינם פוליטיים", אמר אתמול ראש עיריית הרצליה, אלי לנדאו.

(המשך בעמוד 5)

צה"ל: ירי המתנחל בניגוד להוראות: היה עליו לדווח ולא לירות 11 פעם

מצנע: אורח צריך לירות רק כדי להיחלץ מסכנה, חייל רשאי לירות כדי להעניש או להרתיע ● שני החיילים שנפצעו – מיחידה מובחרת ● באחרונה ארעו מספר מקרים שמהם נשקפה סכנת חיים לחיילים מירי מתנחלים ● היורה גרליה בקר שוחרר בערבות ולא ברור אם יועמד לדין

מאת דן סגיר ואורי ניר
כתבי "הארץ"

תחקיר ראשוני שקיים צה"ל סביב התקרית שבה ירה המתנחל ממעלה עמוס בשוגג על חיילי צה"ל, לאחר שהשליך על מכוניתו בקבוק תבערה, מעלה כי לירי של המתנחל גרליה בקר לא היה צידוק, כך מסר אתמול אלוף פיקוד המרכז, עמרם מיצנע, שביקר את שני החיילים הפצועים בבית החולים. אתמול בבוקר נערך שיחזור של המקרה במקום האירוע, סמוך להתנחלות אפרת, בהשתתפות קצינים בכירים מפיקוד המרכז, אך בלא השתתפות בקר.

התחקיר העלה כי בקבוק התבערה נחת במרחק של כ־20 מטרים ממכוניתו של בקר, והוא המשיך לנסוע עוד כמה מטרים בטרם יצא ממכוניתו וירה. בקר, עולה חדש מארה"ב, ששירת שנה אחת [illegible] בצבא האמריקאי, ירה 11 יריות מאקדחו, ושלוש מהן פגעו בשני החיילים.

האלוף מיצנע תיאר אתמול את התקרית כך: "נזרק בקבוק תבערה, הוא התלקח, הוא התפוצץ על הכביש, האורח כבר היה מרוחק מטרים מהמקום. הדבר היחידי שהוא צריך היה לעשות הוא להמשיך בתנועה, להגיע למקום הראשון שבו הוא יכול לדווח, ולדווח. זה ההבדל שבין אורח לבין חייל. האורח יכול וצריך להשתמש בכלי נשק על מנת להיחלץ ממצב סכנה. הוא לא בא על מנת לפתור את הבעיה, להעניש מישהו או להרתיע מישהו". האלוף מיצנע אמר את הדברים לאחר שביקר את שני החיילים הפצועים בבית החולים. הוא הוסיף כי התקרית היתה מצערת, ויש להפיק ממנה לקחים, הן בתחום המבצעי, הן בתחום הפעלת הנשק בידי אזרחים.

מתוך ממצאים התחקיר הראשוני שקיים צה"ל, נראה כי קיימים כמה סימני שאלה בנוגע לאורח הפעלתם של חיילי צה"ל בתקרית זו, שכמה עולה כי ייתכן שלא ננקטו מירב אמצעי הביטחון כדי למנוע את התקרית הטראגית.

● הנקודה שבה הושלך בקבוק התבערה אל מכוניתו של גרליה בקר נחשבת מועדת לפורענות, ובעבר היו בה מספר תקריות של השלכת בקבוקי תבערה ואבנים על מכוניות פרטיות ועל אוטובוסים.

● המתנחלים בשטחים טוענים כי לא ברור להם מה הן בדיוק הוראות הפתיחה באש שלפיהן הם רשאים לפעול. לדבריהם, באמרו להם כי הבהירו ידי המתנחלים על משליכי בקבוקי תבערה חלה עליהם בדיוק כמו על חיילי צה"ל, ולא הובהרו להם הוראות האמורות כי להם מותר לירות על משליכי בקבוקי תבערה רק במקרים של הגנה עצמית, ובניגוד לחיילי צה"ל אסור להם לדלוק אחרי משליכי בקבוקי תבערה ולירות עליהם במסגרת ביצוע "נוהל מעצר חשוד".

האלוף מיצנע אמר אתמול בעניין זה כי אין כל אי־בהירות סביב הוראות הפתיחה באש לאורחים, והדגיש כי לאורח המצטייד בנשק באישור הצבא והמשטרה מותר להשתמש בו רק במקרה של סכנת חיים. עם זאת ציין כי הגדרתה של "סכנת חיים" היא עניין סובייקטיבי. האלוף אמר כי צה"ל משתדל אמנם לפעול בשטחים בשיתוף פעולה עם התושבים היהודיים באיזור, אך לא תמיד הוא יכול לפרט בפניהם את פעילויותיו בשטח.

מחלוקת משטרה–צה"ל

אתמול בבוקר נראה היה כי מסתמנת מחלוקת בין המשטרה לבין צה"ל סביב תקרית הירי של המתנחל

(המשך בעמוד 5)

70% מתושבי אור עקיבא חוסנו אתמול נגד פוליו בעקבות שני מקרי השיתוק

הסיבה לפוליו – מצב תברואתי לקוי באגני החימצון והביוב שעלו על גדותיהם ביישוב ● מצב שני הנפגעים עדיין קשה ● בודקים אם החיסון הראשון שקיבל התינוק גרם לשיתוקו

מאת עדנה אוירדר
כתבת "הארץ" לענייני בריאות

אתמול הוחל באור עקיבא בפיקוח משרד הבריאות מבצע לחיסון 70% מתושבי המקום (כ־2,800 איש, בגילים 18–40) נגד שיתוק ילדים (פוליו). עד שעות הערב חוסנו כאלף תושבים בגילאי 18–40 והמבצע אמור להימשך היום ובימים ראשון ושלישי בשבוע הבא.

מיבצע החיסון התנהל במתנ"ס המקומי, ורבים מתושבי המקום באו לקבל מידע בדבר החיסון. אמהות רבות נראו מודאגות. מאחר וחלקן אף הודיעו כי ירתיחו מעתה את המים מחשש שהם מזוהמים. ביום ראשון יוחלו במוסדות החינוך ובתחנות לבריאות הציבור לחסן 3,000 איש בין הגילים חודשיים ו־18.

החיסונים ניתנו לאחר שביישוב נפגעו שניים מן המחלה: מורה בת 26, נשואה ואם לשניים, ותינוק בן חודשיים. מצבה של המורה, המאושפזת ביחידה לטיפול נמרץ בביה"ח "הלל יפה" בחדרה, קשה אך יציב. ארבעת גפיה משותקים והיא מונשמת בעזרת מכשיר. מביה"ח נמסר כי עם שיפורה במכונת ההנשמה תועבר המורה לשיקום בבית לוינשטיין ברעננה.

קשה גם מצבו של התינוק, המאושפז ביחידה לטיפול נמרץ בביה"ח רמב"ם בחיפה. גם הוא משותק ומחובר למכשיר הנשמה. לדברי משפחתו, היה התינוק בריא לאחר לידתו, עד לפני כשבועיים. אז קיבל את זריקת חיסון משולשת ולקה בחום גבוה. כאשר הביאה אותו אמו לרופא ילדים, הוא רשם לו "נר" להורדת החום. רק כאשר התברר כי התרופה אינה מועילה, הוא אושפז בביה"ח "הלל יפה" בחדרה, שם אובחן בגופו הנגיף. לפני כעשרה ימים חלה הרעה במצבו והוא לקה גם בקשיי נשימה, ואז הובהל לביה"ח בחיפה. משפחתו של התינוק, שאול עבאדי, מסרה כי המטפל הצליח להיות במסגרת את ידיו ורגליו, אך [illegible] רמב"ם, ד"ר צבי ברישי, מסר כי מצבו עדיין קשה והעובדה שהחל להזיז את גפיו עדיין אינה מעידה על שיפור במצבו.

"אין חשש למגיפה"

מנכ"ל משרד הבריאות, פרופ' יורם לס, כינס אתמול את הוועדה העליונה למחלות זיהומיות. הוועדה קיבלה דיווח על המצב והחליטה להורות על חיסון הצוות הרפואי בבתי החולים שבא במגע ישיר עם החולים. הוחלט גם על בדיקות מעבדתיות לתרכיב מתערובת הוולנר שממנו חוסן התינוק, כדי לעמוד על בעיות הזר

(המשך בעמוד 6)

היענות מצומצמת לקריאת "כרוז 24" לשביתות שבת ורעב כתמיכה בעצירים

הוסר העוצר ממחנות פליטים בעזה, הוטל עוצר לשעות ספורות בכפר עין עריק ליד רמאללה ● שייחים ותושבים: להוציא מהרצועה את אנשי מג"ב הדרוזים – "הם משפילים את הנשים"

מאת אורי ניר ואיתן רבין
כתבי "הארץ"

בגדה המערבית היה אתמול שקט יחסי. נרשמו מעט תקריות אלימות, ולא נמסר על נפגעים.

ככל הנראה, ההיענות לקריאתו של "כרוז מספר 24" של הנהגת ההתקוממות לשבות רעב לאות סולידאריות עם האסירים הבטחוניים, היתה מצומצמת.

גם הקריאה לשביתות שבת לאות תמיכה באסירים הביטחוניים לא זכתה להיענות רחבה. בעיירה בית־סאחור שליד בית־לחם היתה שביתת שבת של כ־100 נשים. הן יצאו אחר כך בתהלוכת מחאה ברחובות העיירה. כשהגיעו ליד בית העירייה פוזרו בגז מדמיע ובכדורי גומי.

בכפר עין עריק שליד רמאללה, הוטל עוצר לשעות ספורות אתמול, התושבים כונסו ברחבה מרכזית בכפר, ונציגי המימשל איימו עליהם לבל ישתתפו בהפרות סדר, והבטיחו לסייע להם אם יישמר שקט בכפר. לדברי מקורות ערביים, שעות אחדות אחרי הסרת העוצר פרצו בכפר מהומות, שפוזרו בידי כוח של צה"ל בלי פגיעה בתושבים.

כוחות צה"ל הסירו אתמול את העוצר במחנות הפליטים, ג'יבליה, שאטי, נוסיראת ואל בורג'. אתמול היו הפרות סדר בכמה מוקדים ברצועה.

בכביש הגבול לגוש קטיף הושלכו אבנים על רכב של מתנחלים [illegible], אך הם לא נפגעו.

מקורות ערביים מסרו כי ברצועה מאסרים נרחבים, וכי צה"ל מנתק מדי פעם בפעם את זרם החשמל במחנות הפליטים.

"להוציא את הדרוזים"

שייחים ברצועת עזה, וקבוצות של תושבים, דורשים משלטונות צה"ל להוציא את אנשי משמר הגבול הדרוזים מהרצועה.

נכבדים ברצועה מסרו ל"הארץ" כי החיילים הדרוזים מקללים את הנשים הבדואיות אותן.

"החיילים הדרוזים הם מוסלמים כמונו, אך עושים לנו מעשים מעליבים ומשפילים".

מקור בכיר במשמר הגבול ברצועה אמר: "אנשינו משרתים באמונות תוך שמירת הגינות וכבוד לדת המוסלמית".

בני משפחותיהם של המיועדים לגירוש מרצועת עזה שבתו אתמול במשרדי הצלב האדום ברצועה.

למקום הגיעו עשרות תושבים והם פנו בקריאה לשלטונות צה"ל שלא לגרש את עשרת המיועדים לגירוש.

שביתת השבת נמשכה כשש שעות.

קצין בכיר בשב"ס רץ בבחירות לגדרה בלי שהתפטר תחילה מהשרות הציבורי

לחוגי הבית מגיע גונדר־משנה גד הררי במכונית השירות שלו השייכת למשרד המשטרה

מאת ראובן שפירא
כתב "הארץ"

קצין בכיר למבקר משרד המשטרה, המושאל משירות בתי הסוהר, גונדר משנה גד הררי, הנמצא בשירות פעיל, עוסק זה כמה חודשים גם בפעילות במסגרת רשימה מקומית בגדרה, המתכוונת לרוץ בבחירות הקרובות לרשויות המקומיות.

הררי מוצג על־ידי אנשי הרשימה המקומית הנקראת "גשר" (גדרה שלנו רשימה מקומית) כמי שנבחר לעמוד בראש הרשימה שתתמודד בבחירות לראשות המועצה המקומית. הוא משתתף בחוגי בית, כאחד הפעילים העיקריים ברשימה, מציג את ה"אני מאמין" שלו, מפרט את כישוריו ועברו בפעילות ציבורית וכ־ משרד מבקר המשטרה (בין השאר הוא מבצע על השינוי במלחמה בשחיתות בשב"ס) ומסביר את עקרונות רשימת "גשר" שבה הוא חבר ואת תוכניות הרשימה בעתיד. הררי התמנה כאחד מחברי ועדת החקירה הפנימית של שב"ס החוקרת את נסיבות בריחתו מהכלא של הרצל אביטן.

לפעילותו במסגרת הרשימה ולחוגי הבית מגיע גונדר משנה הררי במכונית השירות שלו השייכת למשרד המשטרה. אנשים שהשתתפו בחוגי הבית מטעם רשימת "גשר" בגדרה אמרו לסופר "הארץ" כי מדבריו של הררי בחוגים ומדברי אחרים ברשימה, ברור שהוא ראש הרשימה וכי בחוגי הבית האלה למעשה מנוהלת תעמולת בחירות לקראת הבחירות הקרובות לרשויות המקומיות. גונדר משנה הררי מקפיד בחוגי הבית להופיע כמי שאינו מנהל אותם ואינו מנחה אותם, אך הוא משמש דובר ראשי בהם.

אחת הפעילות העיקריות ברשימת "גשר" אישרה אתמול כי הרשימה מתכוונת לרוץ בבחירות המוניציפליות הקרובות וכי היא תירשם כרשימה מן המניין כשתחל הרשמה כזאת. היא אמרה כי הררי כבר נבחר כראש הרשימה והוא משתתף בדרך כלל בכל חוגי הבית שלה. "הוא לא מנהל את החוגים, כי אינו יכול (בגלל היותו בשרות בשב"ס ובמשרד המשטרה), אבל הוא עונה על שאלות. אנחנו פועלים לפי התקשי"ר. הררי יתפטר מהשרות בשב"ס 33 יום לפני הבחירות כפי שהחוק מחייב", אמרה הפעילה הזאת, שמטה הרשימה מצוי בביתה.

על־פי התקשי"ר ופקודות שב"ס אסור על עובדי מדינה וקציני שב"ס או משטרה לעסוק בפעילות פוליטית ומפלגתית בעת שהם בשירות.

תגובת הקצין

בתגובה אמר אתמול גונדר משנה גד הררי: "'גשר' היא התארגנות שלא אני יזמתי. פנו אלי הרבה פעמים להיות בראש הרשימה. אני עדיין לא החלטתי סופית אם אלך לזה. אינני חבר בהנהלה, אינני בין מקבלי ההחלטות ב'גשר'. אני משתתף בפעילות. מזמינים אותי לשיחות בבתים כמו אחרים. בשום מקום לא הופעתי כמי שמוצג כראש הרשימה, או כמי שכבר מוביל אותה. אני מקיים את הפקודות והנוהלים המתחייבים מהיותי עובד מדינה, כלשונם. אני לא יודע כרגע ש'גשר' הולכת להירשם כרשימה לבחירות.

במשרד המשטרה הוחלט אתמול, בעקבות פניית "הארץ" לקבל תגובה, לערוך בדיקה מקיפה בקשר לפעילותו של גונדר משנה הררי ברשימה המקומית בגדרה.

מחר מסתיים שעון הקיץ

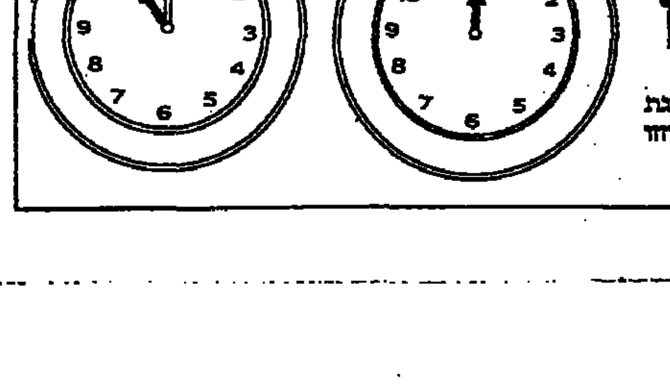

מחר בחצות תסתיים הנהגת שעון הקיץ, והמחוגי השעון יוחזרו בשעה אחת לאחור

שוק ההון

התעוררות

מאת יהודה שרוני

הורדת הריבית הביאה אתמול להתעוררות מסויימת בבורסה, שם נרשמו ביקושים, שסופקו בעליות שערים של עד 3%.

בנק המזרחי הצטרף אתמול למתחרים על כספי פזרי הבנקאות, כשמסר על מבצע הצטרפות לתוכנית חסכון לשנתיים.

סוף שבוע עם הארץ

עמ' ב'1:
הערכת מצב חדשה
זאב שיף

הרצל הו הרצל
יואל מרקוס

עמ' ב'2:
9 שבועות לבחירות
אילן שחורי

שיחת השבוע
עם אווה קרצובסקי
אוד גונדר

עמ' ב'3:
תמליל שיחותיו של אביטן
ראובן שפירא

כשר אבל מסריח
רזמן פריסטר

עמ' ב'4:
שאקי רוצה להיות שר החינוך
נילי מנדלר

אש"ף משפר עמדות
שלמה שמיר

עמ' ב'5:
תחקיר: כמה גבוה ממך בל"ל?
יהודה שרוני

קהיר הלוהטת
עטאללה מנצור

עמ' ב' 6:
המורשת המוסיקלית של אמני הדיין ה־3
ניו־יורק טיימס

עמ' ב' 7:
כתב זר
הוב שגב

כשפת
שטרסלר, שרוני, שומן

עמ' ב' 8–9:
תרבות וספרות

עמ' ב' 10:
הטלוויזיה של השבוע
הדה בושס

מזג האוויר

ירושלים 17–29
חיפה 22–31
תל אביב 22–30
באר שבע 18–33

לוח ארצי

הלק א' 11–10
הלק ג' 10–1

שערי הדולר

	שער היציג	השינוי בש"ח
יציג	1.6454	+0.0053
נוסעים	1.9557	+0.0053
שוהד	1.6000	–

שער הסל

יציג	1.7186	+0.0016

בגליון זה 32 עמודים בצירוף 64 מוסף
העיתון מופיע ב־3 חלקים

אל קוראי הארץ

בתוקף מהיום יהיה מחיר העתון 1.40 שקל בימים א'־ה', 2.10 שקל ביום ו'. 44.50 שקל למנוי חודשי (המחירים אלה כוללים מע"מ).

מחיר העתון נקבע לאחרונה לפני שישה חודשים והתאמת מחירים זאת נדרשת בשל התייקרות תשומות הייצור.

הנהלת הארץ

עורך את העבודה: דוני ענבר

יש לך אורחים מחו"ל?

הבא אותם לפתוח חשבון פת"ח* ובנק דיסקונט יטע לכבודם עץ בישראל.

בנק דיסקונט פותח במבצע נטיעות - כל הפותח חשבון חדש עם פקדון מעל $500 יוטע לכבודו עץ בישראל.
ספר לאורחים שלך על ההטבות בפקדון תושב חוץ וגם אתה תזכה בשי נאה.

בפקדון תושב חוץ:
- ריבית גבוהה פטורה ממס הכנסה בארץ.
- פטור ממס עזבון.
- סודיות בנקאית מוחלטת.

העיקר - פותח חשבון פת"ח יקבל תעודה המעידה על נטיעת עץ על שמו בישראל.

לפרטים נוספים פנה למחלקות למטבע חוץ בסניפי דיסקונט ברחבי הארץ.

* (פקדון תושב חוץ)

בנק דיסקונט

ראיתי שמעתי

השר אברהם שריר לא יקבל במוצאי שבת את פני עמיתו, שר המשפטים של בריטניה, הלורד צ'נסלור של אנגליה, הלורד מקיי, בהגיעו ארצה. שריר החליט להיעדר מקבלת הפנים בנמל התעופה, מקום שמטוסו של האורח יגיע בשעה שבע בערב, במוצאי השבת לפני צאת השבת, ושר המשפטים אינו רוצה לחלל את השבת. לפיכך יערוך שריר את קבלת הפנים לשר המשפטים הבריטי במלון "המלך דוד" בירושלים, בשעה 20:15 בערב. בהיעדרו של שריר יקבלו את פני שר המשפטים הבריטי בלוד אנשי משלחת הטקס ושגריר בריטניה בישראל.

גדעון אלון

לאחר שצעדה על מסלול התוגנות במלון "דימונים" בצפת, היפהפיות שמעו מבעלת־השובה על הסגולות המיוחדות של הקברים במציאת זיווג. הנערים שבגדו במקום נדהמו למראה הבנות, שהלכו כשמיכות מסעפי צניעות, ועלו לקברי בתקווה שלא יאכזבן.

מנחם הורוביץ

מיכל דור,
מלכת הקיץ בצפת

מזכ"ל המפד"ל, הרב יצחק לוי, מתקומם נגד הנוהג של פתיחת שנת הלימודים ב־1 בספטמבר. לדבריו, זוהי איוולת לקבוע במדינת היהודים את מועד פתיחת שנת הלימודים לפי הלוח הלועזי ולא לפי הלוח העברי. הרב לוי ממליץ שהחופש הגדול לא יחל ב־1 ביולי, אלא בט"ו בסיון ויסתיים בראש־חודש אלול. על־מנת שלא לעורר את זעמם של המורים והתלמידים, נוכח קיצור החופש הגדול מוזדמים לששה שבועות בלבד, מציע הרב לוי להאריך בשבוע את חופשת חג הפסח ולקבוע יום חופשה ביום ירושלים.

שלמה הלל, יו"ר הכנסת, מונה השבוע לראש מועצת המנהלים של מרכז זלמן שז"ר. הוא העניק ליו"ר היוצא, שופט בית־המשפט העליון לשעבר חיים כהן, ליתוגרפיה של האמן היהודי־גרמני אבל פן, עם תעודה בחתימת ידו, כמתנת־פרידה. כהן, שמונה לתפקיד על־ידי שז"ר עצמו, נבחר לנשיא הכבוד של המרכז. מרכז שז"ר הוקם לזכרו של נשיא המדינה לשעבר, זלמן שז"ר, שבאוקטובר יוחג יום הולדתו המאה. המרכז מקיים השתלמויות וימי־עיון לחוקרים בנושאי תולדות עם ישראל.

אל המנכ"לים לשעבר, שהצטרפו אל שוק מחפשי העבודה, נוסף אתמול המנכ"ל לשעבר של חברת "ארקיע", שמואל (עוזי) טילובסקי, אחרי התפטרותו מחברת התעופה בתום תקופת כהונה בת שלושה חודשים בלבד. הוא גם נמצא בחופשה מיוחדת מחברת "אל על", שממנה הושאל עד ה־15 במאי 89'. את חברת "ארקיע" מנהל כיום בפועל יו"ר מועצת המנהלים, עו"ד שלמה זיו, עם מנהלי החברה.

אורי בלומנקרנץ

קבוצת יפהפיות, ביניהן מלכת הקיץ של הגליל, ערכה אתמול ביקור ליד קברו של התנא יונתן בן־עוזיאל, פתות מימנה

"התגיגה של באבט", כותב המבקר אורי קליין, הוא הצדעה לקשר בין אמנים ומזון, בין עשיית קולנוע טוב והכנת סעודה. הסרט הדני, שזכה בפרס האוסקר לסרט הזר הטוב ביותר של השנה, מתאר את ההכנות ואת הסעודה שמבינה מבשלת צרפתיה לכמה כפריים אדוקים בדנמרק. בניו יורק העלה בראשונה הרעיון לשחזר את הסעודה במסעדה מול הקולנוע. מפיצי הסרט בארץ החליטו לאמץ את הרעיון, ומהערב אפשר יהיה גם לאכול במסעדה תל־אביבית מרק פירות הים, "בליני דמידוף" (תותית בצק, קוויאר, שמנת וחרדל), שליו בסרקופג (שליו בבצק־עלים), סלט צרפתי, גבינות, קפה וארבעה יינות. הסעודה תארך כשעתיים.

ספריית הקונגרס האמריקאי בוושינגטון ירשה אוסף נדיר של אלפי תעודות כתובות בידי מלחינים ומוסיקאים, כולל יצירות בכתב־ידם של בטהובן, שופן ומנדלסון. האוסף, מעזבונו של הפסנתרן המוסיקולוג האמריקאי ממוצא גרמני הנס מולדנהאואר, נוסף אל 8 מיליון הפריטים שבשורות הספריה. המסמך העתיק ביותר באוסף הוא טקסט בן 18 שורות מספר תפילה גרמני מהמאה ה־12. בן מכיל האוסף, בין השאר, את תווי האופרה "דון ג'ובאני" של מוצרט — בכתב־ידו של בטהובן, כנראה כאימון לקראת כתיבת האופרה היחידה שלו, "פידליו".

איש. ואשינגטון

בעריכת עירית רוזנבלום

באי רצון נענו במספנות בפולין לקריאת לך ואלנסה לחדש את העבודה

מנהיג סולידריות קרא לסיים השביתה לאחר ששר הפנים ניאות לדון בהחזרת חוקיות הארגון ● השובתים בגדאנסק נענו לקריאת ואלנסה להפסקת השביתה

גדאנסק (ע"ד). עובדי מספנת לנין בגדאנסק החליטו אתמול בהצבעה להפסיק את שביתת השבת שלהם, בת עשרת הימים, וצעדו בסך אל מחוץ למספנה בשעה 2 אחה"צ.

מקורות תנועת סולידריות מסרו כי כל השביתות ביתר חלקי גדאנסק, שלוש במספנות אחרות ואחת בחלק מן הנמל, עמדו אף הן להיפסק במשך היום.

החלטת העובדים התקבלה לאחר שמנהיג סולידריות, לך ואלנסה, ששלום הגיע להסכם עם הממשלה על דיון מחודש להחזרת המעמד החוקי לארגון, נאם בפני עובדי המספנה באסיפה בשעות הבוקר וקרא להם להפסיק את השביתה.

ואלנסה שיגר הודעות בטלקס לכל מרכזי השובתים וקרא להם להפסיק את השביתות, לאחר השיחות שקיים עם שר הפנים, צ'סלאב קיצ'אק, ולאחר שהתקבל הסכם לדון בהחזרת המעמד החוקי לאיגוד המקצועי סולידריות.

פועלי המספנות בגדאנסק נענו באי רצון רב ביום החמישי לקריאתו של לך ואלנסה להפסיק את שביתתם ונודע כי גם שובתים אחרים במפעלים מושבתים אחרים בפולין גילו ספקות בקשר לשובם לעבודה.

מקורות סולידריות בגדאנסק מסרו כי קריאתו של ואלנסה עוררה מרירות בקרב כמה שובתים והוא נאלץ לפתוח במאבק גדול של שכנוע, כדי לשכנע עובדים לפעול על פי בקשתו.

המקורות אמרו כי רבים מן השובתים חשו כי ואלנסה חזר בידים ריקות משיחותיו עם שר הפנים.

קריאות מחאה ושריקות נשמעו באספת שובתים במספנת לנין, שם עובד ואלנסה, בעת שהודעת השביתה הודיעה על הפסקת השביתה ברוב קולות קטן.

לאחר ההצבעה באסיפת הפועלים בגדאנסק במספנת לנין, התברר כי ואלנסה נאלץ להפעיל את כל כוח השפעתו על־מנת לשכנע את השובתים לקבל את עמדתו.

הוא אמר בנאומו בפני האוספים כי פגישתו עם קיסצ'אק היתה "נוראה". הוא הודה כי לא קיבל למעשה ערובות שהאיסור על סולידריות יבוטל. "אולם ברגע זה אין אנו יכולים להשיג יותר ממה שקיבלנו", אמר.

השובתים במבדה הפחם "מניפסט ליפקובי" בשלזיה, שם החל גל השביתות ב־15 באוגוסט, סרבו לחזור לעבודה עד שואלנסה הגיע לשם אישית והסביר להם את נימוקי החלטתו, אמר דובר סולידריות.

מגמל שצ'צין ומהמוסך האוטובוסים המרכזי בעיר נמסר כי השובתים חידשו את השיחות עם ההנהלה על העלאת שכר והטבת תנאי העבודה. בינתיים לא נמסר אם השובתים שם יחזרו לעבודה.

מגדאנסק נמסר עוד כי ואלנסה קיים שיחות של שלוש שעות ביום רביעי בערב עם שובתים במספנת לנין, כדי לשכנע אותם להצביע בעד הפסקת השביתה.

שלום כיתה א', היום נלמד על שביתה

אם ובתה אתמול. בדרך לכיתה א', שלא הושבתה

תצלום: שוקי קרן

עדות ראיה / אוד גונדר

שלום כיתה א'. היום נלמד מה זאת שביתה ביומה הראשון של שנת הלימודים. ילדי כיתות א' הם היחידים הבאים אל בית הספר בצהלה. תלבושת אחידה כחולה חדשה וידיים מתאמצות לישר על קמט ולהכניס כל שובל תולצה אל המכנסיים או החצאית. תיקים גדולים על גב קטנה. מפשים מכרים מגן הילדים בשנה שעברה, מתיישבים אל השולחנות כמו על פי סדר. החברות מגן רבקה כאן: שרון ודינה ואיילת. הבנים מגן אחר שם, מסתודדים ביניהם. אחר כך, בהפסקה, יתחילו אלה ואלה לחפש אחר חברים חדשים.

שקט בבית הספר. רק ילדי כתה א', הם והורים עייפים: אינם רצים, אינם משתוללים. כבוד למוסד הרציני. איילת אומרת שהיא קצת מפחדת, כי אמרו לה בגן שבבית הספר אסור לדבר בשעור, והיא לא יודעת אם לא יהיה לה קשה להיות בשקט כל הזמן. הם לא יישארו כאלה, אומרת אם אחת שהיא גם מורה במקצועה, ומלמדת בתיכון. השביתה איפשרה לה להביא את ילדתה שלה ליומה הראשון בבית הספר, ורק מן הסיבה הזאת והאופן הזה פעמי היא שמחה על השביתה הזאת. המצלמות בידי ההורים מתקתקות ומצלמות הוידיאו מטרטרות.

שלושה מן ההורים של ילדי הכתה למדו בבית הספר הזה ממש, במחזור אחד. עכשיו הם מביאים אליו את ילדיהם שלהם. עוברים במסדרונות הריקים מתלמידים ומעלים זכרונות. עם המורה עלים נפגשו הילדים עוד במהלך חופשת הקיץ. "בוקר טוב ילדים", "בוקר טוב המורה", בקול קטנתי מהסס קמעה. עכשיו, היא מחלקת להם תגיות דמויות פרח, הנושאות את שמותיהם.

על השולחן הקטן, מול כל כסא, ערימת חוברות עבודה לכל השנה, דף הבהרות להורים. את מחברת הדף שמהן יש לעטוף באורות, את העברית בכחול ואת המחברת החלקה בירוק. איילת שואלת אם תצטרך למלא את כל החוברות האלה. המורה עליס מדגימה את הילדים לשיר לכבוד ההורים שיר אמרון, ההורים יוצאים, מתירדים מאחור את ילדי כתה א' שלהם. איילת, אמא של אור, אומרת שהיא מרגישה שנגמרה עבודה תקופה. שהילד שלה כבר גדול. ועוד, אמא של איילת, אומרת שהילדה שלה פרחה לה כמעט מהר מדי.

כוחות צד"ל תפסו 3 מחבלי חיזבאללה בקרבת מארג'עיון, מחבל נוסף נמלט

מטוסי חיל האוויר סיירו מעל מחנות ליד ביירות וערכו התקפות מדומות מעל צור וצידון

מארג'עיון (ע"ד). כוחות צד"ל תפסו שלושה מחבלים מארגון החיזבאללה ביום ו' בלילה, לאחר חילופי אש מקלעים כבדים וטילים.

מקורות ביטחוניים מסרו כי תקרית האש בין סיור צד"ל לבין אנשי חיזבאללה אירעה בקצה גבול הביטחון ובמרחק של 7 ק"מ ממארג'עיון. ארבעה מחבלים נמלטו לגבעות, וכאמור שלושה נתפסו.

"הפעם לא ניסו אנשי החיזבאללה להסתנן אל תוך אזור הביטחון, אלא ששני הצדדים נתקלו באלה באלה בעת שקיימו סיורים לאורך האזור", אמר אחד המקורות.

מתור "הארץ" לענייניים ערביים מוסר כי מטוסי חיל האוויר הישראלי גרמו אתמול לבהלה באזורי מחנות אש"ף בביירות ובדרום.

לדברי מקורות ערביים יצרו מטוסי קרב ישראליים 4 פעמים "בר מים" על־קוליים בשמי ביירות והבקיעו ערכו התקפות מדומות על מחנות אש"ף באזורי צידון וצור.

נבר מארג'עיה

במקביל נמשך משבר הבחירות לנשיאות בלבנון. על־פי החוקה נותר פסק זמן של כשבועיים לקיום ישיבת הפרלמנט לבחירת הנשיא. אולם כל הנסיונות להגיע למעמד מוסכם כדי לקיים את הישיבה לא נשאו עד כה פרי. בינתיים הודיע מפקד "הכוחות הלבנוניים" (הנוצריים) ד"ר סמיר ג'עג'ע כי הוא מסיר את התנגדותו למועמדותו של מפקד הצבא הגנראל מישל עון ומנהיג סיעת "הגוש הלאומי" הקלתול רימון אדה הדי כבר רעת זה שש שנים.

מנחם הורוביץ, כתבו "הארץ" בצפון, מוסר כי באחרונה יצא מפקד צד"ל לביירות ופעל שם נגד פראנג'יה, המועמד המועדף על־ידי הסורים לנשיאות לבנון.

"סורוקה" יתחיל לפעול בשתי משמרות, אם הרופאים יאותו

מאת עדנה אזירזר
סופרת "הארץ"

הנהלת קופת חולים וועד העובדים של בית החולים "סורוקה" בבאר־שבע באו אתמול לידי הבנה שתאפשר להפעיל מהשבוע הבא את בית החולים בשתי משמרות.

סוכם שהעובדים יקבלו רטרואקטיביות כל תגמול שיוסכם עליו במסגרת המו"ם לקיצור התורים.

הבוקר יתכנסו הרופאים לאסיפה כללית לשמוע מהוועד שלהם על ההבנה שהושגה ולהחליט אם הם מצטרפים להסדר. הסכם עם הרופאים הוא במסגרת תוכנית הממשלה לקיצור תורים. ועד הסיבת רופאי בתי החולים של הקופה כדך על ההבנה שהושגה בסורוקה, אך ספק אם יאפשר לרופאי ביה"ח להפסיק את העיצומים. בלי הצטרפותם לא יהיה אפשר להפעיל משמרת שניה.

מזכירות הוסתדרות הרופאים החליטה אתמול להמשיך גם בשבוע הבא בעיצומים השבתות. את התכנית תפרסם היום בתום פגישה עם הנהלת הקופה.

יצויין כי סורוקה הוא בית החולים היחיד בנגב. בית החולים סובל ממחסור רופאים ואחיות. הפעלת משמרת שניה עם כוח האדם הקיים "יאפשר לרופאים להגדיל את הכנסתם. לדברי הרופאים בבאר־שבע אין אפשרות לבצע עבודה פרטית בהיקף שמבצעים עמיתים באזור המרכז.

בביקור של הנהלת הקופה לפני שבוע במקום הוסכם על הטבות יחידות, ובהן הקמת מעון יום.

זכו בפיס

3 בסך 250,000.00 + 16.668.00 ש"ח זכה המספר 797167.

בסך 15,000.00 + 1,668.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 97167.

בסך 1500.00 + 168.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 7167.

בסך 150.00 + 18.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 167.

בסך 15.00 + 3.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 67.

בסך 3.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 8,0,7.

רק הרשימה הכוללת של תוצאות ההגרלה מחייבת את מפעל הפיס.

ערך את העמוד: דני ענבר

שיחת היום עם השופט פרופ' מנחם אלון

על ביקור שופטי בימ"ש העליון במחנה קציעות

אתמול לא ישבנו במגדל שן — אלא במגדל חום

השופט אלון, מ"מ נשיא ביה"מ העליון, מכהן כשופט בבימ"ש העליון מ־77' ונחשב מומחה למשפט עברי

אתמול ערכת סיור במחנה המעצר קציעות ("אנצאר 3") יחד עם נשיא ביהמ"ש העליון השופט מאיר שמגר והשופט גבריאל בך, כדי לעמוד על תנאי המעצר של 2,750 העצירים. איך התרשמת?

איני יכול להיכנס לפרטים בקשר לעניין עצמו. אני חושב שביקור כזה הוא חשוב. אין כל ספק בכך. לכן החלטנו לעשות זאת.

מדוע הביקור היה חשוב?

חשוב שיראו ששופטים לא רק דנים בעניין באופן תיאורטי, אלא גם רוצים להתרשם במו עיניהם. יש בכך צד חיובי מאד.

אני מבין שאינך רוצה להרחיב את הדיבור ולספר על רשמיך מתנאי הכליאה של העצירים.

אנחנו צריכים להתכנס, לשבת ולדון, ועוד תהיה ישיבה — ולכן איני יכול לדבר על כך.

ללא קשר לביקור אתמול, אתה סבור שיש מקום לכך ששופטים שדנים בנושא מסויים, יבקרו בשטח על־מנת להתרשם מהמצב?

התרשמות בלתי אמצעית?

קשה לומר. כל דבר תלוי לפי ענייננו. הפעם חשבנו שזה נכון וחיוני ולכן עשינו זאת.

יש המאשימים את השופטים שהם יושבים ב"מגדל שן", מנותקים מהציבור. אתמול ירדתם מהמגדל?

אתמול לא ישבנו ב"מגדל שן" אלא במגדל חום.

שמעתי שהסיור במתקן הכליאה נמשך שש שעות. זה היה מעייף?

בוודאי. החום במקום היה כבד והנסיעה לשם ובחזרה היתה ארוכה וגם הביקור עצמו היה ממושך, לכן זה נמשך שעות ארוכות.

אתה סבור שלרשמים שלכם מהביקור עשויה להיות השפעה על ההחלטה שתתקבל בעתירה לבג"ץ?

איני רוצה להביע שום דיעה לפני שאנו מתכנסים ודנים בינינו בנושא. מה שאני אומר הוא, שמאד חשוב שמבקרים. לגמרי לא חשוב מה תהיה התוצאה, אבל הביקור עצמו היה חשוב.

מאת גדעון אלון

שופטי ביה"מ העליון סיירו במשך שש שעות בכלא קציעות

שמעו טענות על טיב האוכל, מחסור במים, ריחוק מהמשפחה וחום כבד ● הפרקליט הצבאי הראשי תא"ל אמנון סטרשנוב: אין לנו מה להסתיר

מאת איתן רבין
סופר "הארץ"

במשך שש שעות רצופות סיירו אתמול שופטי בית המשפט העליון במתקני הכליאה בכלא קציעות המכונה "אנצאר 3", ועמדו מקרוב על תנאי מאסרם של אלפי העצורים.

בשעות הבוקר המוקדמות הגיעו שלושת השופטים, מאיר שמגר, גבריאל בך, ומנחם אילון כשהם מלווים במשנה ליועץ המשפטי למדינה, עו"ד דורית בייניש, פקידים מבית המשפט ומספר עורכי דין מהארץ ומהשטחים.

במיתקן חיכו להם אלוף פיקוד הדרום יצחק מרדכי, הפרקליט הצבאי הראשי תת־אלוף אמנון סטרשנוב וקצינים בכירים אחרים, ביניהם מפקד המיתקן אלוף־משנה צבא.

לאחר שקיבלו סקירה על מיתקן הכליאה, יצאו השופטים ונתת חום כבד לסייר במיכלאות. העצירים התלוננו על שמאפשרים להם להתקלח פעם בשבוע, האוכל לא טוב, אין אפשרות למשפחות לבקר אותם בשל הריחוק, וכן טענות חמורות לגבי הכאת עצורים על־ידי חיילי צה"ל.

טענה נוספת שהעלו האסירים בפני השופטים שעל פי החוק אי אפשר לקחת אותם כתושבי השטחים הכבושים ולהחזיק אותם במחנות מעצר בישראל.

במהלך הסיור בשטר השקט במיתקן הכליאה

הסיור של שופטי בית המשפט העליון בא לאחר עתר שהגישו 17 עצירים הכלואים במיתקן הכליאה, שהתלוננו על התנאים הקשים השוררים במקום.

בקציעות כלואים 2,750 איש, מתוכם 2,438 עצירים מינהליים.

הפרקליט הצבאי הראשי, תא"ל אמנון סטרשנוב, אמר: "אין לנו מה להסתיר".

עקרבים בגביע קוטג'

מאת איתן רבין

שופטי בית המשפט העליון הופתעו במהלך הסיור בקציעות כאשר אחד האסירים ניגש אליהם וביידו קופסת גבינת קוטג' ריקה, ובתוכה עקרב צהוב ארסי ביותר.

העציר סיפר לשופטים כי הם ישנים בתוך אוהלים בתום הכבד, ומידי פעם חודרים עקרבים ארסיים אל תוך האוהל, אך ברגע האחרון הם מצליחים להרוג אותם.

בחודש האחרון הרגו האסירים שמונה עקרבים צהובים שחדרו לאוהלים בהם הם ישנים.

גם נחשים פוקרים העצירים החודרים לתוך האוהלים, טען.

הוארך מעצר חשוד בהצתה באור יהודה

מאת אבי שחרור

(ע). מעצרו של אליאס בסון (22), מכבאי אלקטרוניקה מאור יהודה, החשוד במעורבות בהצתת הצריף שבה ניספו 3 פועלים ערבים, הוארך אתמול ב־7 ימים נוספים.

כזכור, הוצת הצריף ב־9 בחודש באתר בנייה הסמוך למתנ"ס העירוני באור יהודה.

בא כוח המשטרה, מפקח דוד לוי, טען בבית המשפט כי החשוד בסון נחקר מספר פעמים במשטרה ויש עדויות המזהות את גירסתו כי נפגש בשעת ההצתה עם 4 אנשים במסעדת אנטבה באור יהודה.

בתוך כך הורה השופט לשחרר בערבות את יוסי ראלי (21) מאור יהודה, שהיה עצור במשך 11 יום כחשוד במעורבות בהצתת הצריף. סניגורו עו"ד נפתלי רייס ביקש מבא כוח המשטרה להבהיר, כי לראלי אין יד במעשה ההצתה, כיוון שכאמור שהוחכר שמו הוא אינו יכול לצאת לרחוב ולהראות את פניו באור יהודה.

החוקר סירב לעשות כן, אולם השופט ציין בהחלטתו, כי נראה שליוסי ראלי אין מעורבות במעשה הפשע, ולכן הורה לשחררו בערבות.

מאייכות אומרת
מי שאינו
יודע להתנשא
סנטימטר מעל
קומתו ולמרוד
למען הערכים
סופו להיות
אפיזודה.

אני באדום
הצבע חיי
הוא כחול
אני מחפש
את הערך
שאבד לחברה.
אני שתוי
והאימה איננה
מרפה ממני
היא בזעקה

יהושע קנז

חוק התכנון והבניה תשכ"ה — 1965
הועדה המחוזית לתכנון ולבניה
מחוז תל־אביב

מרחב תכנון מקומי תל־אביב — יפו
הודעה על הכנת שינוי
תכנית מפורטת

ניתנת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 77 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה — 1965 כי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז תל־אביב החליטה על הכנת תכנית מפורטת מס' 2393 שינוי מס' 1 לשנת 1987 לתכנית "אי" בצפון מרחב התכנון המקומי תל־אביב — יפו.
השטחים הכלולים בשטח התכנית המוצעת:
גוש: 7150
חלקות: 715, 716, 719, 802-804, 807, 808
וחלק מחלקה 320 ורג'ו
גוש: 7096
חלקות: 42 — 50 וחלק מחלקה 53, 54
מקום: שכונת בצרון מזרח.

מרדכי כהנא
יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז תל־אביב

דרושה מטפלת
עם נסיון
+ המלצות לתינוק
ליום שלם
09.00־17.00
טלפון 03־225307

ה א ו י ר ע ו ל ת א ש ל

אל על

	טמפ' מינימום	טמפ' מכס'		הטמפרטורות אתמול	
אמסטרדם	14	18	גשום	11	17
אתונה	21	32	בהיר	21	36
בוקרשט	14	24	מ.חלקית	—	—
בריסל	15	20	גשום	11	30
וינה	17	25	מעונן	17	27
ורשה	—	—	—	5	21
ז'נבה	13	20	גשום	10	25
לונדון	14	18	גשום	14	18
ליסבון	18	23	גשום	15	25
מדריד	13	22	מעונן	17	31
ניו־יורק	18	27	מ.חלקית	15	28
פאריס	14	20	גשום	15	23
פרנקפורט	12	20	גשום	10	25
ציריך	14	21	גשום	—	—
קהיר	21	33	בהיר	22	34
קופנהגן	15	20	גשום	16	20
רומא	19	27	מ.חלקית	16	32

EL AL אל על

אמש במופע / דני בלושטיין

מוסיקה שווה לאנרגיה

אינני פופ מפיטניה

כשאינגי פופ מזנק אל קדמת הבמה, הוא אנרגיה שלה, ראש חץ של אנרגית רוקנ'רול גולמית, בדושה במכנסי עור של בסים, תופים וגיטרות. יש משהו בילדי העיר הזה, שעבר כבר את גיל ה־40 ומסרב להינתק מהעורק הראשי של הרוק.

אינגי פופ הכתור אמנם כסנדק של הפאנק, אך יותר מכל הוא מחובר אל מוסיקת הרוק של סוף שנות ה־60, לפני שקבוצותיה שויפו למטרות מסחריות. יש אנשים שהשפעתו של פופ זרקה אותם למסע במכונת זמן אל תקופת הפאנק. אותי הוא זרק אל המפגשים הראשונים עם מוסיקת רוק, בדיסקוטקים של רחוב המסגר.

כמבצע הוא הציג הצגה שעוד לא ראינו בארץ — פגתר שחור, שכל תנועה שלו מוכיחה את משוואת הרוק השורשי: מוסיקה שווה לאנרגיה. את התהגבות הדרושה כלו לשימצה על הבמה הוא נטש. הוא נראה כחיית טרף שהצליחו לאלפה, אבל כשהאווירה מתחממת פופ חושף ציפורניים ומגלה טפח מהאנרגיה הדרסנית של מוסיקת הרוק, כאשר מפתי מעט שהצליחו לשחרר אותה בלי להישרף בה.

לא כל הקהל היה מוכן נפשית למפגש הזה עם שיקוף הרנטגן של מוסיקת הרוק. חלקו עמד והתבונן משתאה, בפצצת האנרגיה המרוכזת, אך אותו חלק שנסחף אתו ועם להקתו המצויינת, קיבל את אחד ממופעי הרוק היותר מלהיבים שבאו בארץ.

טילי המורדים פוצצו מיצבור תחמושת בקאבול

איסלאמבאד (ע"ד). טילים שבידיהם המורדים על גמל התעופה של קאבול, גרם להתפוצצות של מיצבור תחמושת גדול על כך מסר דיפלומט מערבי בשיחת טלפון מבירת אפגניסטאן.

הוא הוסיף ואמר כי ההתפוצצות העזה זיעזעה את העיר כולה.

רדיו קאבול מסר מאוחר יותר כי ארבעה בני אדם נהרגו במהלך התקפת הטילים שהונחתה על קאבול עצמה ועל גמל התעופה השוכן צפונית לעיר.

לרון זנגי
משתתפים באבלך על מות
אמך ז"ל
הארץ

לאודה ואברהם שוייצר
ברכות לבביות לנשואי הבן
יורם עב"ל מאירה
הארץ

לברכה ויוסי בליקשטיין
ברכות לבביות
לנשואיכם
הארץ

בני משפחת בנימין פלד
מודיעים בצער על פטירתה בלא עת של
ברטה פלד
רעיה, אם וסבתא
ההלויה תתקיים בבית העלמין החדש ברמת־השרון (צומת מורשה)
ביום ראשון כ"ב באלול תשמ"ח 4.9.88 בשעה 3.00 אחה"צ

הורביץ: "אומץ תפרוש מהליכוד אם זלמן שובל לא ישובץ במקום ה־30"

שמיר נכשל בנסיונו לשכנע את הורביץ להסכים לשילוב שובל בעשיריה החמישית

מאת אילן שחורי

ראש הממשלה, יצחק שמיר, לא הצליח אתמול לשכנע את השר יגאל הורביץ לשבץ את זלמן שובל בעשיריה החמישית ברשימת הליכוד. הורביץ טען כי הליכוד חייב לעמוד בהסכם, לפיו ישובץ שובל עד המקום ה־30 ברשימת הליכוד או לחזור כליל על השותפות עם תנועת "אומץ", והושה עצמה כ"מי שמסר את התנועה ועתה מצפה לתשלום". הורביץ חזר ואמר אתמול כי אם החלטת שמיר אכן סופית, תתכנס הנהלת "אומץ" ביום שני בשבוע הבא ותחליט על פרישה מהליכוד.

שמיר זימן אליו אתמול לפני הצהריים את הורביץ לשיחה בארבע עיניים, בעקבות פגישת שרי הליכוד שלשום, שבה לא קיבלו השרים את הצעתו של שמיר לקיים את ההסכם עם "אומץ" וקבעו כי שובל ישובץ במקום בלתי ריאלי. שמיר התקשה אתמול להסביר להורביץ את הנמקה בעמדתו, באומרו כי "גם "אומץ" חייבת לתרום לרשימת הליכוד, לאחר הויתורים שעשו תנועת החרות והמפלגה הליבראלית". הורביץ השיב, כי אינו מבין את היחס כלפיה, לאחר העזרה הרבה שהליכוד קיבל ממנו בשנתיים האחרונות. "שכחתם כל מה שעשינו, הרי בגללנו מפלגת העבודה לא הצליחה להביא לפירוקה של ממשלת האחדות. אנו עמדנו בכל התחייבותינו וכעת בעת התשלום אתם מתחמקים ורוצים לצאת בזול. לא יעזור לכם שום דבר, אם לא תעמדו בהסכם, הבוק לליכוד יהיה גדול" - אמר הורביץ לשמיר.

נמסר כי במהלך הפגישה רמז שמיר כי ניתן אולי יהיה בסופו של דבר לשבץ את שובל במקום ה־44 ברשימת הליכוד, מיד לאחר מיקומה של לימור ליבנת, האשה היחידה ברשימה. שמיר הבטיח כי יתקשר הבוקר לג'נבה לדבר עם זלמן שובל ולנסות לקבל את הסכמתו למיקומו החדש.

ביום ראשון עומדת להתכנס ועדת הארבע של שרי הליכוד – יצחק מודעי, משה נסים, חיים קורפו ודוד לוי – כדי לסכם סופית את רשימת הליכוד ובעיקר את מיקומם של נציגי הליבראלים ותנועת החרות בעשיריה החמישית בין המקום ה־40 ל־50. הערכה בליכוד היתה אמש כי עד יום ראשון בבוקר יהיה ברור מצבה של "אומץ" וניתן יהיה בשעות אחר הצהריים לפרסם רשמית את הרשימה המלאה של הליכוד לכנסת.

אורי זוהר יכין תשדירי הבחירות של תנועת ש"ס

מאת מנחם הורוביץ

אורי זוהר יכין את תסריטי הבחירות של תנועת ש"ס – מסר אתמול הרב יאיר לוי מזכ"ל תנועת ש"ס בעת שביקר בצפת. גדולי תורה פנו אל הרב אורי זוהר בבקשה שיסייע בתחום זה בבחירות הקרובות והוא גייס בעלי מקצוע, שכבר החלו לעבוד על התסריטים השונים.

המערך ידגיש: המשך שליטת צה"ל בשטחים פוגע בהיערכותו למלחמה

מאת אילן שחורי

מטה הבחירות של מפלגת העבודה החליט אתמול להנחות את כל מסבירי המפלגה, השרים וחברי הכנסת, לתקוף את שליטת מדינת ישראל בשטחים ולהבהיר היטב, כי המשך השליטה בשטחים יוביל למלחמה.

ניסים זוילי, יו"ר מטה ההסברה, הורה להסביר לח"כים ולמסבירים הראשיים של המפלגה את עמדת המפלגה בשאלת חשיבותם של השטחים לביטחון המדינה. לפי דברי ההסבר, כנגד חשיבות העומק האיסטרטגי של השטחים יש להדגיש נקודות אלה:

• היעד המרכזי של צה"ל הוא היערכות למלחמה והמצב הנוכחי פוגע בהיערכות זו.

• הכוח הישראלי תלוי בהסכמה חברתית: נטל השטחים וההתנחלויות פוגע בהסכמה הלאומית וברצון להישאר בשטחים ולשלוט על מיליוני ערבים בניגוד לרצונם.

• מי שאינו מציע שטחים תמורת שלום מציע למעשה סיפוח ומונע שלום.

• החזקת השטחים פוגעת במטרות הציוניות של ישראל ומובילה לאובדן הרוב היהודי במדינת ישראל.

• המשך החזקת השטחים יוביל למלחמה הבאה. רק הסדר מדיני יכול להרגיע את המצב המדיני והבטחוני.

• מדיניות שמיר ושרון היא תוכנית סיפוח בשלבים.

במטה הבחירות של העבודה התקיימה אתמול גם ישיבה ראשונה של ראשי המרחבים, שהם שרי המפלגה, שקיבלו אחריות על איזורים שונים ברחבי הארץ. יו"ר מטה ההסברה, אברהם שוחט, אמר בישיבה כי הרעיון העיקרי בהקמת המרחבים היה לעודד את הפעילים בסניפים ולסייע להם בפעילות האירגונית וההסברתית. שוחט ציין כי המשימה העיקרית היא להגיע לקשר ישיר עם ציבור הבוחרים וזאת באמצעות הליכה לבתים, הזמנה לאסיפות חוגי בית וקשר טלפוני.

בעקבות המחלוקות בסניפים בערים

שמיר החליט: צבי בר מועמד הליכוד לראשות עיריית ר"ג

רמי דותן יהיה המועמד בבחירות המקומיות בחיפה

מאת אילן שחורי

ראש הממשלה, יצחק שמיר, החליט אתמול כי ניצב בדימוס צבי בר (בראוני) יהיה מועמד הליכוד לראשות עיריית רמת גן ותא"ל (מיל.) רמי דותן, יהיה מועמד הליכוד בחיפה. שמיר פסק כך בעקבות המחלוקות הקשות שפרצו בסניפי הליכוד בערים, בעיקר עם נציגי המפלגה הליבראלית לשעבר, שטענו כי ראשות הרשימה חייבת להימסר לנציגים.

שמיר עתיד להכריע הבוקר גם לגבי ראשות רשימת הליכוד בעיריות של רעננה וחדרה.

צוות ההיגוי הפוליטי של הליכוד, בו חברים כל שרי הליכוד, קיים אתמול דיון בנושא המוניציפאלי. בישיבה הוחלט כי עם כינון הכנסת ה־12, הליכוד יתקן את החוק המגביל כהונתם של ראשי ערים כחברי כנסת. בישיבה סוכם להתנגד לכל יוזמה מצד מפלגת העבודה לדחיה נוספת בבחירות לעיריות והוחלט כי הליכוד יעמוד על כך שהם יתקיימו ב־28 בפברואר.

ראש המטה המוניציפאלי, ח"כ דוד מגן, מסר בישיבה כי הבחירות לעיריות יתקיימו ב־150 ישובים, מתוכם 51 במיגזר הלא יהודי.

בעקבות החשש לאבדן קולות בציבור הערבי

נואף מצאלחה מונה לראשות מטה הבחירות הערבי במערך

וייצמן פירק את המטה הקודם ומינה הרכב חדש

מאת אילן שחורי

יו"ר מטה הבחירות של מפלגת העבודה, השר עזר וייצמן, פירק אתמול את מטה הבחירות הערבי של המפלגה ומינה אנשים חדשים לתפקידים השונים, בעקבות החוששת לאבדן קולות בציבור הערבי והמשבר שפקד את היערכותה האירגונית של העבודה במיגזר זה – דבר שהביא להחלפתו של ראש המטה, תא"ל (מיל.) ד"ר אפריים סנה, כשלושה חודשים לאחר שהחל בתפקידו.

לאחר שלפני ימיים טען וייצמן כי יעמוד גם בראש המטה הערבי, החליט אתמול למנות לתפקיד את המועמד הערבי ברשימת העבודה לכנסת, נואף מצאלחה, המשובץ במקום ה־35. יורם כץ, ראש אגף ... במפלגת העבודה, ישמש כמנהל המטה, וכמ"מ יו"ר המטה מונה חוסיין אסדי.

וייצמן החליט להרכיב מטה מיוחד למיגזר הדרוזי, שבראשו מינה את סאלח טריף, מועמד העבודה במקום ה־40. כן החליט להקים עוד שתי מטות איזוריים נפרדים לבדואים בצפון ובדרום. וייצמן אמר אתמול כי מינוי ילוה מקרוב את עבודת המטה הערבי במפלגת העבודה, ויפעל לצמצום הפערים שנוצרו ברחוב הערבי כלפי עמדות מפלגת העבודה.

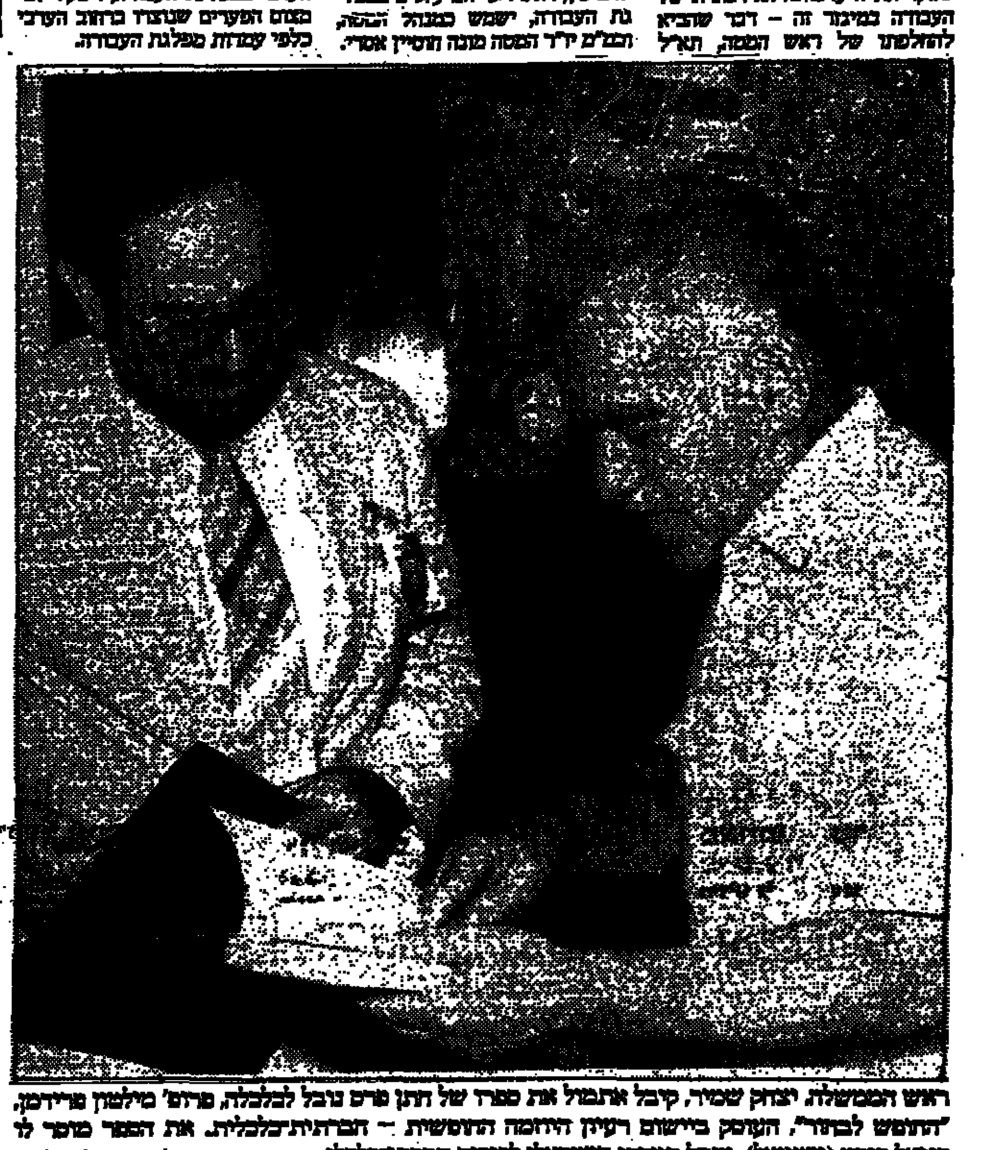

ראש הממשלה, יצחק שמיר, קיבל אתמול את ספרו של חתן פרס נובל לכלכלה, פרופ' מילטון פרידמן, "החופש לבחור", העוסק ביישום רעיון היוזמה החופשית – הברית־כלכלית. את הספר מסר לו דניאל דורון (משמאל), מנהל המרכז הישראלי לקידום חברתי־כלכלי (צילום: מני אילון / לע"מ)

בעקבות גישושים של מקורבי וייצמן

קולק נוטה למתן מעורבותו במערכת הבחירות של המערך

כדי לא לפגוע בדימוי העל־מפלגתי שלו

מאת נדב שרגאי, כתב "הארץ"

במטה הבחירות של העבודה מתכוונים לפנות לקולק, כדי שיסייע למפלגתו בחודשים שנותרו עד הבחירות. גישושים מוקדמים בעניין זה כבר עשו עמנואל זיסמן, העומד בראש מחוז ירושלים של המפלגה, ומקורביו של עזר וייצמן. קולק לא הבהיר אם ייענה בחיוב.

אין זו פעם ראשונה, שבה עולה שאלת מעורבותו של קולק במערכת הבחירות לכנסת. כך היה ב־1981 וב־1984. כמה מיועציו של ראש עיריית ירושלים טענו בשנים קודמות, כי מעורבות יתר של ראש העיר במערכת בחירות ארצית עלולה לפגוע בדימוי העל–מפלגתי שממנו נהנה.

יתכן כי גם הפעם יעדיף קולק לא להתבלט במערכת הבחירות הארצית של המערך. איתות בכיוון זה כבר נתן קולק, כאשר שיגר לפני שבועיים מכתב לראשי מטות הבחירות של הליכוד והעבודה, בבקשה לא לערב את ירושלים במערכת הבחירות. ההערכה היא כי קולק נוטה להשתתף במערכת הבחירות של המערך באופן מתון, אולי במסגרת המחוז הירושלמי או דרך מודעות תמיכה אישיות שלו במפלגה, אבל לא מעבר לכך.

שמיר: סקרי המערך שקריים

הליכוד יפנה לוועדת הבחירות המרכזית "לעשות סדר" ולקבוע נוהל ביקורת לסקרי דעת קהל

מאת אילן שחורי, כתב "הארץ" לענייני מפלגות

הליכוד יפנה ליו"ר ועדת הבחירות המרכזית, השופט אליהו גולדברג, כדי שיקבע נוהל ביקורת לסקרי דעת קהל. בליכוד הוחלט לפנות לוועדת הבחירות המרכזית "לעשות סדר בנושא סקרי דעת הקהל המתפרסמים", בעקבות הודעת מפלגת העבודה על סקר שקיימה חברת "דסימה", לפיו 71 אחוז מהציבור תומך בעמדת מפלגת העבודה בנושא הוועידה הבינלאומית.

בוועדת ההיגוי הפוליטית של הליכוד תקף ראש הממשלה, יצחק שמיר, בחריפות רבה את ממצאי הסקר של מפלגת העבודה וטען כי הם שקריים. "הסקרים השקריים שמפרסם המערך הם הוכחה לכך שבמערך חושבים שמצבם קשה, וכל רצונם כנראה הוא לעלות את מוראל חבריהם על ידי פרסום תוצאות מפוברקות" - אמר ראש הממשלה. נודע כי שמיר הסתמך על הערכתה של ד"ר מינה צמח, מנהלת המכון של חברת "דחף", שמסרה אתמול בבוקר, כי לא יתכן שחברת "דסימה" קיבלה תוצאות אלה, הסותרות לחלוטין ממצאים המתקבלים באחרונה אצל מספר חברות שונות.

מינה צמח

בהודעה שפרסם אמש הליכוד נאמר, כי המערך ממשיך בדרכו לפרסם סקרים מפוברקים וחסרי שחר בדומה למערכת הבחירות הקודמת. עוד נאמר בהודעה כי מכון הסקרים של המערך הוא "מכון סקרים שנולד רק לצרכי הבחירות ויעלם למחרתן". לחברי הליכוד, מכון "דחף", המבצע בבחירות אלה סקרים גם עבור הליכוד, הוא מכון ותיק ביותר שאמינותו המקצועית בציבור אינה מוטלת בספק.

סא"ל יובל נריה – לצוות הבחירות של שמעון פרס

(ש) סא"ל (מיל') יובל נריה, בעל עיטור הגבורה, הצטרף לצוות הבחירות של שמעון פרס.

נריה, שאינו איש מפלגה, אמר כי הוא רואה את מערכת הבחירות הקרובה כמכריעה לגורל המדינה, ואת הצטרפותו הגדיר "גיוס למלחמה כדי למנוע מלחמה".

יובל נריה קיבל את עיטור הגבורה עבור "גבורה, כושר מנהיגות ורצון לחימה ללא גבול במשך 12 ימי לחימה רצופים", במלחמת יום הכיפורים; בהם אף נפצע קשה. נריה, מפקד בכיר במילואים ופסיכולוג קליני, מכין עבודת דוקטורט באוניברסיטת חיפה בנושא "טראומה במלחמה".

עריכת העמוד: עדה ארושמיד

مكتز من الأهل

שרת הבריאות, שושנה ארבלי־אלמוזלינו, ביקרה בתחנות לבריאות המשפחה בשכונות נוה אליעזר והתקוה בדרום תל־אביב. "אם אהיה שרת הבריאות גם בקואליציה הבאה אמשיך להיאבק ללא משרות כדי שגם אזורים אלה יזכו לשרותי בריאות שוויוניים", אמרה. בתמונה: השרה בחברת מטופלת בתחנה לטיפול באם ובילד בנוה אליעזר (צילום: יהונתן טליגר / ישראל סאן)

"ביה"ס פרטי זה לא סיפור יקר"

עמותת הורים הקימה מכספה לראשונה בארץ בי"ס פרטי ● בג"ץ מנע בפסיקת ביניים פתיחתו בשלושת השבועות הקרובים ● ההורים: משרד החינוך פועל באיומים

מאת נילי מנדלר
כותבת "הארץ" לענייני חינוך

ילדים מהמועצה האזורית מטה יהודה בכו שלשום, כשהתברר שבג"צ אינו מאפשר בשלושת השבועות הקרובים פתיחת ביה"ס הפרטי שהקימו למענם הוריהם. במהומה שעוררה ההודעה על השבתת מערכת החינוך, נבלעה פסיקת הביניים של בג"צ בעניין זה, המהווה תקדים חשוב בנושא פתיחת בתי ספר פרטיים מחוץ לזרם הממלכתי.

עמותת הורים הקימה מכספה בית ספר, שכרה מורים, באה בדברים עם מנהל ופירסמה מודעות בישובי הסביבה על פתיחת הרשמה. "זה לא סיפור יקר", אומר זהר שדה מוטר הפעולה של העמותה, "70-80 שקל לחודש להורה". הוא מקפיד לדבר על "מסגרת חילופית" ולא על בית ספר פרטי, "כדי לבוא לבג"צ בידיים נקיות". תמצית המאבק: התנגדות העמותה למיפוי מחדש של בתי הספר באיזור, לפיו יישלחו הילדים לבית ספר "עין הרים" בעין כרם.

בשלב זה מפוצל בית הספר החדש לשניים. חלק במבנה בבית זית (לכיתות א־ד) וחלק בבית נקופה (לכיתות ה־ו). לדברי שדה: "ההורים צבעו ושיפצו את המבנים. קיבלנו ציוד מבתי ספר שנסגרו. את השולחנות, הכסאות והארונות קיבלנו מהמכס שהחליף ציוד משרדי. ההורים קישטו את הכיתות בסיוע הילדים ופסל אחד תרם שני פסלי בטון ענקיים".

"היום לא בעיה להקים בית ספר", הוא מוסיף, "יש קבלנים שמספקים מורים. המכונים האמריקאיים סיפקו לנו מורים (בשבתון או שפרשו מהמערכת) והציעו גם מנהל. במקביל פירסמנו מודעה. קיבלנו עשרות פניות ממורים בירושלים. הורים מבית הספר, שהם מפקחים ומורים בעצמם, בחרו צוות של 12 מורים. הורים־מתנדבים יתנו שיעורי העשרה וחוגים. בית הספר יהיה פתוח חמישה ימים בשבוע. אנחנו יכולים להפעיל אותו בתוך 48 שעות".

ההורים טוענים כי ביה"ס "עין הרים", אליו הורה להם משרד החינוך לשלוח ילדיהם, נמצא צמוד לרפתות, הכיתות ממוקמות במרתפים וכביש ציבורי חוצה את הקמפוס. לפי שעה ביקש בג"צ ממשרד החינוך לנמק בתוך 21 יום את הצורך במיפוי מחדש של בתי הספר והכריז על סטאטוס קוו למשך שלושה שבועות, מה שמנע בעקיפין מההורים לפתוח בפרק זמן זה את בית ספרם הפרטי. "המשרד פועל נגדנו בכפיה ובאיומים", ציין שדה. "המנכ"ל, שמשון שושני, אמר לכמה מההורים שהוא כמו ביצה. ככל שמבשלים אותו יותר, הוא הופך להיות יותר נוקשה". לדברי שדה, כוונת ההורים לפעול במסגרת החוק ובימים אלה הם מכינים בקשה רשמית למתן רשיון לבית הספר.

בג"צ גם דחה אתמול עתירתה של עמותת־הורים מהיישוב הר־אדר, ממטה בנימין, הקשורה לאותו מיפוי מחדש של בתי הספר, משום שהוגשה באיחור. ילדי הר־אדר למדו אתמול בכיתות מאולתרות בבתים פרטיים ביישוב וימשיכו בכך בשלב זה.

ראש האגף לשרותי רווחה בעיריית תל אביב:

סגירת "נווה טף" מפקירה ילדים החשופים להתעללויות מצד הורים

שרית גרינברג: "נעמת" סגרה המעון משיקולי בחירות ● ילדים הסובלים מגילוי עריות או מסוממים הושבו לבתיהם ● "נעמת": לא ידוע לנו על ילדים שלא זכו לסידור

מאת חיים הנדוורקר
סופר "הארץ" בתל אביב

ילדים החשופים להתעללות הוריהם ולגילוי עריות או מכורים לסמים ייאלצו מעתה להישאר בבית הוריהם, למרות הנזק הרב הכרוך בכך, כתוצאה מסגירת מעון נוה טף בתל אביב, המופעל על ידי "נעמת" – טוענת ראש האגף לשרותי רווחה בעיריית תל אביב, שרית גרינברג.

לא מכבר הורתה מזכ"ל נעמת בתל אביב, עדה רבון, לסגור את מעון נוה טף, הנמצא סמוך לבית חולים הקריה בתל אביב ותחת זאת הוחלט לפתוח במקום מעון יום, שיופעל משבע בבוקר עד שבע בערב. נוה טף היה מעון בו נמצאו ילדים עד גיל שש כבן ביה"ש, לאחר שהוצאו מהוריהם, עקב נזקים קשים שנגרמו להם בבית.

גרינברג אומרת כי למעון זה הגיעו, למשל, ילדה בת שנתיים עם אבר מין פצוע, או ילדה שהייתה במצוקת סמים וסוממה. "נוה טף הגן על ילדים במצבים קשים ודאג למצוא להם פתרונות אימוץ", אמרה, "משרד העבודה והרווחה אף העביר בראשית השנה 25 אלף ש"ח, כדי לשפץ את המעון ובלי שום קשר לכך עמדנו לפתוח מעון יום נוסף ברחוב זמנהוף, בניהול "נעמת". עקב מצוקה תקציבית לא הצלחנו לפתוח את המעון וכתוצאה מכך החליטה עדה רבון, מזכ"ל "נעמת", לסגור את נוה טף ולפתוח שם מעון."

"זהו מעשה בלתי אנושי", אמרה גרינברג והוסיפה" אין לנו פתרונות ל־15 ילדים הנמצאים עתה במשפחותיהם, למרות הנזקים הנגרמים להם שם. להבא "נעמת" לא תקבל מעיריית תל אביב שום מסגרת לטיפול. אני משוכנעת שהדבר נעשה משיקולי בחירות. הפעלת מעון יום תמשוך אולי קולותיהם של 120 הורים מרוצים, ואילו המשך הפעלת נוה טף לא תביא קולות רבים."

את תגובת רבון אי אפשר היה להשיג, בשל שהייתה בחו"ל. לאה ויידנברג הממונה על מעונות "נעמת" אמרה בתגובה כי בשלוש השנים האחרונות לא הצליחה עיריית תל אביב למלא את מיכסת הילדים שהיה עליה להביא למוסד ולכן לא היה טעם להמשיך בפעילות זו, כשיש מצוקה במעונות. "אנו דאגנו שלכל ילד שעזב את נוה טף יהיה פתרון. לי לא ידוע על ילדים בלא סידור, כפי שטוענת גרינברג, אלא אם כן נולדו לפתע ילדים חדשים".

ערכה את העמוד: עדה ארשפיז

הבימרתף המחודש ייפתח בשבוע הבא

מאת חיים הנדוורקר

האולם השלישי של תיאטרון הבימה־הבימרתף, ייפתח בשבוע הבא לאחר חידושו. עבודות השיפוץ התאפשרו לאחר שבשלוש השנים האחרונות נאספו תרומות מגורמים שונים. את התרומה המרכזית נתנה עיריית תל אביב: כחצי מיליון ש"ח.

יחודו של האולם המחודש הוא במבנה הגמיש שלו המאפשר ישיבת קהל משלושה צידי הבימה או ארבעת צדדיה.

השיפוצים כללו החלפת מערכת הישיבה בת 200 המקומות, הרחבת החלל והגדלתו, התקנת מערכת מיזוג אוויר משוכללת ובימת עץ חדישה, הקמת כניסה ואכסדרה חדישים, התקנת ציוד תאורה וקול חדישים וכן שיפור סידורי ההפעלה של המערכות באולם. הבימרתף ייקרא על שם יהושע ברטונוב.

תורחב הפעלת אולם בת דור

חיים שוהם, מנהל להקת המחול בת דור מסר כי האולם השייך ללהקה ברחוב אבן גבירול יועמד מעתה גם לרשות מופעים של אמנים אחרים. בתל אביב קיימת מצוקה קשה של אולמות ולדברי שוהם, אולם בת דור המכיל 400 מושבים עשוי להקל על מצוקה זו.

פרס חנך בית ספר לאמנויות במצפה רמון

(עש"ת למ"מ). מ"מ ראש הממשלה, שמעון פרס, חנך אתמול את בית הספר לאמנויות במצפה רמון.

בבית הספר התיכון לאמנויות, ילמדו 35 תלמידים ממצפה רמון ועוד 59 מרחבי הארץ.

הפרוייקט הוצג ע"י אביטל מוסנזון ויוסי פרוסט, מנכ"ל אמנות לעם, לפני ועדת השרים לפיתוח הנגב, סמוך להקמתה. הוועדה, בראשות מ"מ ראש הממשלה, אימצה את הרעיון ופעלה במרץ להגשמתו. נר פרס שקד על גיוס המימון, בעיקר בקרב הקהילה היהודית בניו יורק.

במקום שוכן עתה גם גרעין נח"ל המונה 21 חיילות וחיילים, רובם בוגרי בתי ספר לאמנויות, אשר ישמשו מורים ועוזרי הוראה במקום.

בדברי ברכתו הדגיש שמעון פרס את הצורך לראות בפיתוח הנגב יעד לאומי ראשון במעלה. "את הארץ הזאת נפרית, ואת השלום נביא בעקשנות ובנחישות", אמר פרס.

תיקון טעות

בידיעה שפורסמה אתמול ב"הארץ" על מסיבת העיתונאים מטעם המכון ללימודים אסטרטגיים נכתב כי תא"ל אהרון לב רן ציין, שאם אש"ף לא ינצל בהקדם את המצב החדש שיצרה ההתקוממות, הוא עלול למטט את ההישג. הערכה זו מסר תא"ל אריה שלו, חוקר במכון, ולא לב רן.

הודעה לנוסעים לאילת במוצ"ש 3.9.88 בחצות וחצי.

זמני יציאת האוטובוסים בקו 394 מת"א לאילת ומאילת לת"א במוצאי שבת 3.9.88 יהיו בשעה 24.30 על פי השעון החדש.

אגד התנועה של המדינה

עקב עיצומים בלתי־חוקיים, שהוכרזו ע"י ועד עובדי בנק דיסקונט, בניגוד לחוקת העבודה ובניגוד להסכמי העבודה, נגרמים בימים האחרונים שיבושים שונים בפעילותו הסדירה של הבנק.
הנהלת בנק דיסקונט מביעה צער ומתנצלת בפני לקוחות הבנק על הפגיעה במתן שרותי־הבנק.

בנק דיסקונט לישראל בע"מ

ברשת מלונות ת. שיף
מבצעי מחירים מיוחדים בחגים
נותרו חדרים
בדיפלומט ת"א 03־294422
מרינה ת"א 03־282244
הנשיא ירושלים 02־631273
חדרים ממוזגים, בריכת שחיה, אוכל מעולה

04־469911
זה מספר הטלפון החדש של המרכזיה שלנו
החל מיום א' 4.9.88
תודתנו - לחב' "בזק" ולחב' "תדיראן"
ולכל לקוחותינו וספקינו - ברכת שנה טובה
להתראות לשיחה נעימה
מפעלים פטרוכימיים בישראל בע"מ

סדנאות עוד ועוד...
במרכז החינוך לאמנות - בנין דובנוב
75 סדנאות לילדים, נוער ומבוגרים
הירשמו עכשיו כי לא יהיה מקום
במשרד הסדנאות, בנין מוזיאון תל אביב לאמנות
שדי שאול המלך 27. טל: 257361, 258557.
בכל ימות השבוע, משעה 9-19 רצוף, ביום שישי 9-13
רישום ציור קרמיקה פיסול הדפס תיאטרון וידיאו גיל רך יסודי חטיבה תיכון מבוגרים מורים מתחילים מתקדמים מצטיינים
מוזיאון תל אביב לאמנות. שדי שאול המלך 27, ת"א

בס"ד
מה איכפת למפלגות החילוניות?
משרד החינוך פועל להסיר "החסות הממשלתית" ממישרת מנהל האגף לחינוך ממלכתי־דתי. הארץ 25.8.88
במו ידינו הבאנו על עצמנו את הגזירה הזאת. מתנכלים ופוגעים בחינוך הדתי.
הסרת ה"חסות הממשלתית" פירושה היחיד הוא ביטול עצמאותו של החינוך הממלכתי־דתי. לא יאומן, מערכת החינוך המפוארת שהקימה התנועה הדתית־לאומית נמצאת בסכנה אמיתית.
אמרנו... אולי כבר אין צורך במפלגה דתית־לאומית חזקה בממשלה. טעינו. מי שהצביע ליכוד או תחיה במקום מפד"ל, קיבל שר חינוך של המערך. רק 4 שנים לפני כן היה שר חינוך של המפד"ל. מי היה מעז אז לפגוע במערכת חמ"ד.
עכשיו אנו חייבים להתלכד באמונה סביב התנועה הדתית־לאומית ההולכת בראש המחנה.
רק מפד"ל גדולה וחזקה תבטיח את המשך פיתוחו של החינוך הממלכתי־דתי.
צריך אמונה במדינה.
מפד"ל
התנועה הדתית־לאומית

משרד החינוך והתרבות
המינהל לתרבות
המועצה הארצית על התרבות והאמנות, בשכונות
עיריית ירושלים
המחלקה לתרבות
הקרן לירושלים
שעות ירושלים
בריכת השולטן
חגיגת זמר לשכונות ולתושבי ירושלים
יהורם גאון
בליווי תזמורתו במבחר שיריו מכל הזמנים
דברי ברכה מר יצחק נבון
סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות
תפתח מקהלת האורטוריו ירושלים (נציגי שכונות העיר)
יום ג' 6.9.88 בשעה 20.30 בבריכת השולטן
אמפיתיאטרון ע"ש מריל האסנפלד
* הישיבה על כסאות
כרטיסים במחירים עממיים להשיג בכל המתנ"סים בועדים, במוכרות הכרטיסים, ובמחלקה לתרבות רח' יפו אדם 2 טל' 242806.

מצרים תעביר את כספי אש"ף לשטחים

בראש המחלוקות שטרם יושבו בין אש"ף וירדן – בעיית האזרחות הירדנית לפלשתינים בגדה, וכן תיאום במישור בינ"ל להשגת הכרה בממשלה זמנית; לוב מציעה לארח את הממשלה הגולה

מאת סופר "הארץ" לענייני ערביים

מצרים תסייע לאש"ף למלא את החלל המינהלי והכספי שנוצר בגדה המערבית וברצועת עזה בעקבות החלטות הירדניות, וכן היתר העברת כספי הארגון לשטחים והקמת סניפים לבנקים המצריים. מקורות ערביים בקהיר, וביום העיתון הקהירי "אל-ופד", מסרו כי ד"ר אוסאמה אל-באז, ראש לשכת הנשיא מובארק, עומד להיוועד עם ערפאת בתוניס, כדי לדון עימו ביישום שורה ארוכה של בקשות מצד אש"ף ע"י הממשל המצרי. בקשות אלו הועברו לפני שבועיים ע"י שליחו של ערפאת, אבו-מאזן, שנועד עם מובארק.

אבו-מאזן נועד אתמול עם מלך מרוקו חסן השני, והעביר לו איגרת מערפאת, הכוללת פרטים על ההצעות שהנהגת אש"ף תביא בפני המועצה הפלשתינית.

מובארק קיבל אתמול את פני חוסיין בנמל התעופה בקהיר, והשניים טסו הישר לאלכסנדריה. מלך ירדן בא לביקור של שלושה ימים, שבו ישתתף בחגיגות ציון 85 שנה להקמת קולג' ויקטוריה שהוא עצמו נמנה עם מסיימיו בשנת 1954.

חילוקי דעות אש"ף–ירדן

אבו-דאבי (ע"מ). מקורות מדיניים בקהיר גילו ל"אל-איתיחאד", שבראש המחלוקות שטרם יושבו בין אש"ף וירדן, ניצבת בעיית האזרחות הירדנית לפלשתינים בגדה. נושא אחר במחלוקת הוא התיאום המשותף במישור הבינלאומי כדי להשיג הכרה בממשלה זמנית.

לעומת זאת מסרו מקורות ירדניים ופלשתיניים ל"אלקבס", כי בשיחות משלחת אש"ף והממשלה הירדנית שנערכו באחרונה ברבת-עמון היתה הסכמה לגבי הצעדים האחרונים בנוגע לדרכונים, הגשרים ושיווק התוצרת מהאדמות הכבושות.

לדברי בכיר פלשתיני, המטרה הדחופה כעת היא לשלוח את הסיוע לתושבי האדמות הכבושות. לדבריו, ישנו הסכם ירדני-פלשתיני לגבי הגשת הסיוע והתמיכה לחלק מהעובדים המקבלים שכר נוסף; וכי סיוע זה ייכלל בסיוע לכלל העם הפלשתיני, הזקוק לסיוע.

בכיר ירדני אמר לעיתון, כי לא נערכו כל שינויים בהוראות לגבי המעבר בגשרים, וכי אש"ף האחראי לנושא זה הוליס כי אין תוליך. לפליטים ותיות הגשרים, והוסכם להסתמך על כל ההוראות הקודמות למנוע מישראל לבצע את מדיניות פינוי האדמות הכבושות".

הוחלט כי בנק קהיר ימשיך להגיש שירותיו לאזרחים ויפתח סניפים חדשים בערים הפלשתיניות, וכמו כן הוחלט לארגן את הגשת הסיוע לאגודות המקצועיות, אגודות הצדקה וכל המוסדות הסוציאליים.

קדאפי: להתמקם במוריטניה

אבו-דאבי (ע"מ). לוב הציעה לאש"ף לארח את הממשלה הגולה, אם יחליטו על הקמתה. מקורות פלשתינים ציינו, שהקולונל קדאפי הציע זאת לערפאת באופן אישי, בעת היוועדם בשבוע שעבר.

"כמאת אל-עיזבי" מוסר לעומת זאת כי יאסר ערפאת משקיע מאמצים כדי שמקום מושבה יהיה בקהיר, שמועות אומרות כי ישנם חילוקי דעות בשאלה אם עדיף לקבוע את מקום מושבה בתוניס או בבגדד. הנהגת התקוממות בשטחים הציעה לקבוע את מקום מושבה במזרח ירושלים ושימנו שרים מתוך האדמות הכבושות אפילו אם הם נעצרו.

קאדומי: מבחנו של האו"ם

אליהו זהבי, מסופר "הארץ" בסקנדינביה, מוסר כי בתום בקור של יד מים בקופנהאגן כאורח המפלגה הסוציאליסטית ושיחה עם שר החוץ הדני, קיים אתמול פארוק קאדומי מסיבת עיתונאים. לכל השאלות על תוכניות העתיד של אש"ף התחמק קאדומי מתשובה ברורה.

הוא סרב להשיב אם יוכרז על הקמתה של ממשלה פלשתינאית גולה ואמר כי "קיימות אפשרויות רבות אותן יש לשקול ועליהן יחלוט במושב הקרוב של המועצה הפלשתינאית". קאדומי סרב להשיב על שאלות לגבי הכרה מצד אש"ף במדינת ישראל בגבולות 1967 או 1947, או לגבי קיומה של מדינה פלשתינאית לצדה של מדינת ישראל.

"כל אלו הן שאלות עליהן יש לדון בוועידה בינלאומית".

לדעת קאדומי הפתרון הטוב ביותר יהיה להעביר את השטחים לממשל האו"ם עד להחלטות הוועידה הבינלאומית.

חוסנו נגד פוליו

(סוף מעמוד 1)

...ר שהובהר כי התינוק שותק ביום בו קיבל את החיסון הראשון. ד"ר עפרה תבקין מהמחלקה האחראית של משרד הבריאות אמרה כי אין חשש להתפרצות המחלה בישוב. לדבריה, עד כה לא התגלו מקרים נוספים של המחלה.

מנהל אגף הילדים במרכז הרפואי "שיבא" בתל השומר, פרופ' זוהר ברזילי, אמר ל"הארץ" כי רופאי הילדים שבים ומדגישים בפני ההורים את החשיבות שבחיסון התינוקות. החיסון ניתן ארבע פעמים, החל מגיל חודשיים. שלושה חיסונים ניתנים בהפרשים של 6–8 שבועות, ואילו החיסון הרביעי ניתן חצי שנה לאחר החיסון האחרון. המחלה עלולה להתפרץ מייד לאחר החיסון, אך הסיכוי לכך קטן מחיסון לחיסון.

סימני המחלה: חום גבוה, כאבי שרירים ושיתוקים. המחלה מועברת באמצעות הפרשות צואה, שתן וכו', ועל כן יש לאשפז את החולים בבידוד גמור מחשש להדבקה. ברוב כלל גורמת המחלה ממערכת חיסון לא תקינה. זו היתה סיבתם של 5%–10% מהמקרים שהוזו בעבר. תיאורטית, יתכן שהנגיף יתיישב בחלל הפה או המעי, יעבור מוטאציה או התפתחות בלתי צפויה ויתפתח לנגיף אלים יותר.

עתה מתברר, כי הסיבה להתפרצות המחלה היא מצב תברואתי לקוי באגני החימצון ובקולחות הביוב הסמוכים לישוב, שנפרצו ועלו על גדותיהם. ראש המועצה, שלום שבתאי: "הודענו על כך לפרוייקט הביוב הארצי ולמשרד הפנים, אך לא הוקצב לנו כסף והנושא לא טופל".

"רק אחוז אחד מהנדבקים בפוליו לוקים בשיתוק מלא"

מאת ידה טל סופר "הארץ"

מתח ודאגה שררו אתמול באור עקיבא עם תחילת מבצע החיסונים נגד מחלת הפוליו. מאות מתושבי המקום התקבצו כבר משעות הבוקר המוקדמות בפתח המתנ"ס המקומי כדי לקבל חיסון. אתמול חוסנו בעיירה כל התינוקות שטרם חוסנו עד כה וכל התושבים בגילים 18–40, ובשבוע הבא יחוסנו הילדים בגילי חודשיים עד 18 בחיסון דרך הפה. החיסון ניתן גם למי שכבר חוסנו בעבר. חיילים תושבי העיירה יקבלו את התרופה המונעת ביחידותיהם.

עם גילוי המחלה, שלשום בלילה, חילקה המועצה המקומית כרוזים בתיבות הדואר של התושבים, ובהם הוסבר כי מרבית האוכלוסיה בישראל מחוסנת נגד המחלה ולכן אין חשש להתפרצותה ולהתפשטותה.

למרות זאת, החליטה הנהלת משרד הבריאות לנקוט אמצעי מניעה מיוחדים באור עקיבא. נשים שילדיהם חלו בימים האחרונים בשפעת ומחלות דומות הגיעו למוקדי החיסון ולא הסתירו את דאגתן. כל מקרה נבדק לגופו, והצוות עשה להרגעת הרוחות. מקור הבעיה ברור מעל לכל ספק ללוי רווה ולמזל אטליק, אמהות לילדים: "הביוב אצלנו עולה על גדותיו והיהום גרם למחלה". ראש המועצה מפנה אצבע מאשימה לאגני החימצון המצויים מצפון לעיירה, וכלפי הרשויות הממלכתיות שלא עשו לדבריו דבר לחיסול המיטרד חרף הפניות הרבות.

האפידמיולוג ד"ר צבי ברישי, סגן מנהל בית"ח רמב"ם, אמר כי רק בקרב כאחוז אחד מכל הנדבקים בווירוס מתפתח שיתוק מוחלט, ואילו אצל האחרים יכולה המחלה לעבור במעט ללא כל נזקים. בחלק מהמקרים דומים הסימפטומים לשפעת – כאב ראש, כאב גרון, שלשולים וכאבי גוף, החולפים כעבור זמן וכך מתחסן הגוף באופן טבעי בפני המחלה. אצל אחרים עלולה להתפתח דלקת קרום המוח, וגם בעקבותיה מתחסן החולה, ע"י יצירה טבעית של נוגדנים, מפני הישנות המחלה.

צעיר מטובאס חשוד במעשים מגונים בחוף

(ע). שופט השלום בחיפה ראובן כץ האריך אתמול בחמישה ימים את מעצרו של צעיר כבן 18 מטובאס שבשומרון, החשוד בתקיפה מינית של נערה בת 17 ושל ילדה בת 12 בעת שרחצו בים.

דליפת גז בכפר אז"ר; תושבים פונו מבתיהם

מאת סופרת "הארץ"

משפחות המתגוררות ברחוב הפלמ"ח בכפר אז"ר פונו מבתיהם אתמול קרוב לחצות בעקבות ריח חריף ובלתי ברור שגרם למותם של שני כלבים ופגיעה קלה בשומר שחש ברע בעקבות הריח. כפר אז"ר מוסב סמוך לצומת תל השומר. מבדיקה ראשונית עולה כי ככל הנראה בדוד בר בחומר רעיל שדלף מאחד המפעלים באזור התעשיה בכפר.

בשעת מסירת הידיעה הגיעו לרח' הפלמ"ח חוקרי רעלים ומכבאים, ואמבולנסים של מד"א, שוטרים ואיש משרד הבריאות.

בצלאל מזרחי מואשם בגרימת מותו של רוכב קטנוע ביפו

(ע). איש העסקים בצלאל מזרחי מואשם בבית המשפט לתעבורה בתל אביב בגרימת מותו של רוכב קטנוע (24) במהלך נהיגה רשלנית.

התובעת, עו"ד דלית רנרט מציינת בכתב האישום, כי בתחילת יוני, סמוך לשעה 10 בערב, נהג בצלאל מזרחי במכונית המרצדס שלו ברחוב יפת ביפו. באזור העיקולים הגיח מולו רוכב קטנוע שביקש לפנות שמאלה, אולם הנאשם לא נקט באמצעי הזהירות הנדרשים ולא נתן לרוכב הקטנוע את זכות הקדימה, ופגע בו בעוצמה.

רוכב הקטנוע, בן 24, מיפו איבד את הכרתו ואושפז בבית החולים, שם מת כעבור 10 ימים.

קפריש תמשיך לבדוק התקלות בבלמי "דלתה"

מאת מיכל רווה

חברת "קפריש" (בכינוס נכסים) נענתה לבקשת משרד התחבורה, ותמשיך לבדוק את התקלות שנתגלו במשאבות הבלמים של מכוניות "דלתה".

מתברר כי לפני כמה חודשים התגלתה תקלה במשאבת הבלם הבריכי של המכונית שהחברה ייבאה. בטרם נתמנה לחברה כונס נכסים נבדקו כ-2,000 מכוניות, לפי הוראת משרד התחבורה, אולם נותרו עוד 1000 – 600 מכוניות שטרם נבדקו.

כונס הנכסים של החברה הודיע עתה כי הבדיקה תימשך במוסך המרכזי של החברה ברחוב תובל בת"א. אם יתברר כי דרושה החלפת משאבת הבלם, יחוייב בעל הרכב בתשלום 124.5 שקל עבור התיקון.

דברי טמיר לא צוטטו נכון

(סוף מעמוד 1)

עמו מגע כלשהו.

עפ"י דיווחים שהגיעו מוואשינגטון אמר שלשום טמיר בהרצאה שנשא במכון הוואשינגטוני לענייני המזרח התיכון כי בדרך זו או אחרת הנציגים הפלשתינאים מהגדה והרצועה שישתתפו בשיחות המקדימות, יהיו חייבים לקבל אישור כלשהו מאש"ף. עם זאת הדגיש כי ישראל ומפלגת העבודה לעולם לא יסכימו לפתרון שאינו מבוסס על החלטה 242 של מועצת הביטחון, ומהלכו האחרון של המלך חוסיין אינו משנה את העובדה שירדן חייבת להיות שותפה מרכזית בכל תהליך שלום.

דובר הליכוד פרסם אמש הודעה בה נקרא שר החוץ, מ"מ ראש הממשלה שמעון פרס, להחזיר לארץ לאלתר את טמיר ולפטרו מהממשלה.

הליכוד בהודעתו מבקש מפרס להבהיר האם טמיר נשלח לארצות הברית כשליח הסברה של ישראל או של אש"ף.

יו"ר תנועת התחיה ח"כ יובל נאמן קרא אתמול באסיפת בחירות בכפר סבא לשר החוץ שמעון פרס לפטר לאלתר את טמיר. נאמן אמר כי אם לא ינקוט פרס צעד זה, משמעות הדבר היא כי טמיר מייצג את עמדת פרס ומשרד החוץ.

"לא הצעתי מו"מ עם אש"ף"

"לא הצעתי לנהל משא ומתן עם אש"ף", אמר אתמול בוואשינגטון מנכ"ל משרד החוץ אברהם טמיר, בפגישה עם עיתונאים ישראליים. הוא הוסיף כי "גם אי-אפשר לנהל עם אש"ף כמות שהוא כיום, כיוון שאין לנו כל מכנה משותף עמו".

"אמרתי", הסביר טמיר, "שאם נרצה או לא נרצה, אש"ף הוא התנועה של הפלשתינאים ויכול להיות שאנחנו לא רוצים בה. אולם עד היום לא נמצאה כל אפשרות למצוא לה תחליף". מה שאין משמעותו שיש לשאת ולתת עם הארגון, לפני שישתנה. כלומר, יעמוד בתנאים "המוכרים", של הכרה בישראל, קבלת 242 ו-338 ונטישת הטרור. "הבעייתיות של אש"ף, כמו ארגונים מסוגו היא שהמכנה המשותף שלו הוא סביב הטרור, ובאשר לתהליך המדיני – אין לו מכנה משותף. כיוון הוא מתחמק מקבלת החלטה על מכנה משותף, משום שאין חשש מפילוגים נוספים".

התקשורת האמריקאית מגלה התעניינות, בעיקר בפירוש שנתן לדברים, כמעט זהים, שאמר טמיר ביום ו' לכתבים אמריקאיים בשתי פגישות בוואשינגטון. כתב "וואשינגטון טיימס" ג'יימס דורסי, שהסיק מהם שטמיר הבהיר כי על ישראל להכיר באש"ף. כתבים אחרים מבקשים לבחון את רשימותיהם והתרשמויותיהם ולברר מדוע לא מצאו בהן את מה שמצא דורסי.

על התגובות בארץ לדברים שצוטטו בשמו אמר טמיר: "לא שיניתי דעותי בגלל מה שאומרים בארץ, וגם אינני חושב שמה שאמרתי צריך היה לעורר רעש כזה. חוץ מזה, אני כבר רגיל לרעשים ואינני משנה את דעותי הבסיסיות. אלא מביע אותן, בתחומים שניתן בתוקף תפקידי כפקיד בממשלה, בתחום הגיגתי של חופש הדעה המינימלי שצריך להיות לביורוקרטים". בתגובה לשאלות על הדרישות הנשמעות בארץ להחזירו ואולי אף לפטרו אמר: "שידרשו, אם יגידו לחזור, אחזור".

שנת הלימודים נפתחת היום

(סוף מעמוד 1)

בעיירה הקט הקים מטה חירום והוכנה תוכנית פעולה להפעלת בתי הספר על-ידי מדריכים ועובדי מחלקת החינוך בעיירה.

בעקבות הודעת לנראו כי מוסדות החינוך בעיר יופעלו על ידי מתנדבים הודה יצחק ולבר על השבתת כיתות הגן או למורות שלא היו כלולים בתוכנית ההשבתה ברחבי הארץ.

הודעות היתה מתמצמצת ביותר במוסדות החינוך בעיר. בסיור שערכו לנראו האנשי מחלקת החינוך הם ואחרים לגלות שרק כאשר בתלמידים הגיעו למוסדות החינוך.

ביו"ש לימודים סדירים

שנת הלימודים נפתחה ללא שיבושים מיוחדים בהתנחלויות בגדה המערבית. במועצה האזורית שומרון נפתחו רוב מוסדות החינוך, והשיבושים המעטים נבעו מאי הבהירות בעקבות הודעות ארגוני המורים. תלמידים שנשלחו למוסדות חינוך בתחומי הקו הירוק נשארו בביתם.

בגוש עציון נפתחה שנת הלימודים בהצלחה מלאה. המועצה ערכה בחודשי הקיץ לקיום את שנת הלימודים ללא שיבושים, הכנו מבני לימוד רבים ואנשים שומרו.

גם בנושא הבטחון בעשתה עבודה מבינה – אוטובוסים להסעת תלמידים מוגנו וצוידו כראוי.

במבשרת אישור ללמוד

מרית ברנע, סופרת "הארץ" בחיפה, מוסרת כי 3,000 תלמידים במבשרת לומדו אתמול ב-6 בתי ספר, בעקבות בקשת ראש המועצה המקומית עמיחי ברדרה וראש מחלקת החינוך דוד ליפשיץ לקיים לימודים בישוב. השניים הצליחו לשכנע את הסתדרות המורים להפר את השביתה במקום, עקב רצה הילד הגן זגור בסוף השבוע שעבר. בסבב טלפוני גויסו 300 מורים שהתייצבו לעבודה.

בבית הספר יבנה, בו למד הגן זגור ז"ל, פתח המנהל, אבשלום קיל את שנת הלימודים בנוכחות 60 תלמידי בית הספר. כל השיעורים נפתחו בשעת שיחה על הרצח. בכתה ב', בה אמור היה הגן ז"ל ללמוד נותר כסא פנוי אחד. המורה לכתה פתחה את השיעור בקריאת פרק ס' בתהילים.

ביטול ברצועה

איתן רבין, סופר "הארץ", מוסר כי שנת הלימודים ברצועת עזה נפתחה אתמול ללא בעיות מיוחדות, וכ-113,000 תלמידי בתי הספר היסודיים יצאו ללימודים.

מקורות צבאיים מסרו כי פתיחת שנת הלימודים התאפשרה לאחר בקשה של הנהגת החינוך המקומית.

בעוד כשבועיים יוחזרו ללימודים תלמידי התיכונים ברצועה ושבועיים אחרי זה תלמידי התיכונים.

פתיחות שמח"ל בישובי הדרוזים

בישובים הדרוזים ברמת הגולן נפתחה שנת הלימודים כרגיל. בבתי הספר ברשמה עלייה במספר התלמידים ובמורים בבתי הספר הדרוזים ברמת הגולן 5,500 תלמידים, והמערכת מלמדים 270 מורים.

ראשי מועצות דרוזים ברמת הגולן פנו ליו"ר המועצה האזורית ברמת הגולן יהודה הלמן, וביקשו לקלוט תלמידים דרוזים בבית הספר האזורי נופי גולן.

גם החינוך הממלכתי-דתי

רק ילדי הגן וכיתות א' בבתי הספר לימודים למורו בתל-אביב ביום הראשון של שנת הלימודים החדשה. כל השאר, מכיתות ב' ומעלה השבתו.

השביתה הקיפה גם את החינוך הממלכתי-דתי. שמלא המורים לבתי הספר במוסדות החינוך, ובמורים האזרחיים, שמתה עננקי.

לימודים בגולן

במרבית מוסדות החינוך ברמת הגולן נפתחה שנת הלימודים כרגיל, המורים והתלמידים התייצבו לבתי הספר. בבית הספר האזורי "נופי גולן" שבקצרין, שהוא בית הספר הגדול ביותר ברמת הגולן, לא התנהלו הלימודים.

לימודים חלקיים בגליל

המורים בקריית-שמונה פנו להסתדרות המורים וביקשו לשחרר אותם בכל מקרה מהשביתה, מאחר שמדובר בקו העימות והתלמידים מפסידים ממילא ימי לימודים רבים במשך השנה בגלל המצב הביטחוני.

בכמה בתי ספר בגליל התקיימו הלימודים כרגיל. בתי הספר ברמת הגולן, למעט בית הספר האזורי בקצרין, פעלו כרגיל.

בתי הספר הממלכתיים-דתיים בצפת פתחו את שנת הלימודים בלימודי קודש בלבד ושיחררו את הילדים בשעה 10. בבית הספר המקיף דתי בצפת התקיימו הלימודים כרגיל.

הנשיא נגד ההשבתה

נשיא המדינה חיים הרצוג הביע אתמול ספק אם ציבור המורים היה מאשר את השביתה בבתי הספר, עליה החליטו מוסדות ארגוני המורים. "המורים בישראל הם ציבור מסור ואחראי, ואני תוהה אם ציבור זה, אילו נשאל בהצבעה חשאית, היה מצדד בנקיטת צעד כה חריף כהשבתת המערכת". לדעתו, לא תיתכן שביתה של אלה הנקראים לשבות ללא הצבעה חשאית על כך.

קולק: אחזור מנכס ההסתדרות

מרב שרגאי, סופר "הארץ" בירושלים, מוסר כי ראש עיריית ירושלים טדי קולק הודיע אתמול למזכיר ההסתדרות ישראל קיסר, כי הוא מחזיר את פנקס החבר שלו בהסתדרות. הוא הבהיר את השבתת הלימודים "שערוריה", ואמר כי אינו מוכן עוד להיות חבר ביחד עם עסקנים אלה באותו הארגון.

יהודית וינקלר, סופרת "הארץ", מוסרת כי ראש האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות חיים אתמול ביקורת על הודעת קולק. הבהילה לא התייחס בהודעתו לשביתה עצמה אלא הסתפק באיגוד העובדה שההסתדרות גיבשה בכאמץ רב הסכם מסגרת עם המעסיקים, דבר המבטא אחריות למשק ולעובדים ואמור להוות תרומה ליציבות המשק.

"ההסתדרות אינה רואה ליזום שביתה כלפיה קולק, שבוג בפזיזות ובקלות דעת, ולא בפעם הראשונה" – אמר.

לאחר שנודע על סיום השביתה חזר בו קולק מאיום החזרת הפנקס. השר גבנן ביקש מראש העיריה שלא להחזיר את פנקס החבר שלו משום שלדבריו ההסתדרות הכללית אינה אחראית כלל להשבתת מערכת החינוך.

האוצר: לא נדון עם שובתים

"אותנו... מבקשת...", סופר "הארץ" לענייני כלכלה, מוסר כי אתמול בצהרים נפגשו שר האוצר ושר החינוך ליצחק נבון – השביתה – במערכת החינוך, ובסיומה קראו שני השרים לציבור המורים להפסיק את השביתה ולשוב לעבודה. עם הודעת ארגוני המורים על הפסקת השביתה תתקיים פגישה להמשך המו"מ, שתהיה בתואם להסכמי המסגרת של השכר בשירות הציבורי.

באוצר הדגישו כי לעולם לא יסכימו לשבת למו"מ עם שובתים, ולכן צריכים המורים לחזור לעבודה כדי שיהיה ניתן להמשיך במו"מ, וכן הדגישו כי הסכמי המסגרת תקפים לכל העובדים בשירות הציבורי, והסכם לשנת 90–89 מדבר על תוספת שכר של 11% לשנתיים. האוצר מוכן לדון עם המורים על החלוקה של 11% אלה במשך השנתיים, והסבירו כי אם ירצו המורים להוסיף יותר שכר למקבלי ההכנסות הנמוכות על חשבון בעלי ההכנסות הגבוהות יותר – יסכים האוצר לתוכנית זו.

ועדת החינוך: המורים שגו

מוסרי הפרלמנטרי של "הארץ" מוסר כי רוב מכריע בוועדת החינוך הבהיר אתמול למורים כי שגו בהכרזת שביתה. ח"כ דוד צוקר (רצ) פנה אל מזכיר המורים יצחק ולבר שאם התכוון לסייע למעוך – הרי בפועל הגדיל דווקא את התמיכה בשר האוצר משה נסים.

יו"ר הוועדה נחמן רז (מערך) הוזיר את המורים כי הם קרובים לאבד את אמונם שלהם כמצביעים. זו היתה גם דעת יעקב גיל (מערך) ואליעזר ולדמן (התחיה).

"הליכוד אשם"

אילן שחורי, סופר "הארץ" לענייני מפלגות, מוסר כי לשכת מפלגת העבודה האשימה אתמול בישיבתה השבועית את הליכוד ובראשו את שר האוצר משה נסים בכך שהביא לפיצוץ המו"מ עם המורים ולשביתתם.

פרשת ההשבתה נידונה ארוכות בישיבת לשכת מפלגת העבודה, שבסיומה התקבלה החלטה בה נאמר כי הלשכה מגנה את משרד האוצר שפוצץ את המו"מ עם המורים יום לפני תחילת שנת הלימודים. עוד נאמר כי הלשכה קוראת לארגוני המורים לתת לשרי החינוך והאוצר שהות לפתור את הסכסוך, ולאפשר פתיחה מסודרת ומיידית של שנת הלימודים וחידוש מיידי של המו"מ ללא כל סיבות.

צה"ל: ירי המתנחל בניגוד להוראות

(סוף מעמוד 1)

על שני החיילים. בליה בקר שוהד בבוקר בערבות, בלי שלמשטרה היתה כוונה להגיש נגדו כתב אישום. הניסוק היה כי האיש פעל בתואם להוראות הפתיחה באש הקיימות בצה"ל, וטענה ביוזמי הרגות שראה בתוקפים.

אמש אמר דובר משטרת נפת יהודה, סנ"צ מרדכי ברקת, כי אין בכוונתו להגיש על מסקנות החוקר שערך אלוף פיקוד המרכז, עמרם מיצנע, וכי המשטרה תגיש את מסקנותיה סביב החקירה רק אחרי סיום החקירה המשטרתית שעוסקת בתמונות בעניין זה. לאחר סיום החקירה, אמר הדובר, יוחלט גם אם להגיש כתב אישום נגד האיש.

שני החיילים שנפגעו שלשום בערב בתוקבה, המשתייכים ליחידה מובחרת של צה"ל, הם גיבן פרי, שנפגע במעי הגס, ושנפצעו הגוזדה בבטן, וגיורא סיתון, שנפגע ברגלו.

משטרת מחוז יהודה שיחררה את בליה בקר בערבות, בהתחייבות ידו של ראש המועצה האזורית של גוש עציון, שילה גל. המשטרה אינה מתכוונת להביאו להארכת מעצר, והוא החולט אם להעמידו למשפט.

מקורות צבאיים מסרו אתמול כי באחרונה אירעו מספר מקרים שבהם נשקפה סכנת חיים לחיילי צה"ל מידי מתנחלים שעשו שימוש בנשקם הפרטי לצרכי הגנה.

"הודיעו 20 ולא 5 בלי נשק"

(ע). אירגון אמנ"ע – ארגון מגן הנשק העברי – רואה מכל וכל את דבריו של שר המשטרה חיים בר-לב כאילו עד היום הודיעו הגישה כלי נשק של מתיישבים יהודים שירו בעת תקריות בגדה.

הפנים בארגון מציינים כי בידיהם רשימה בת 20 שמות של אנשים שנשקם הוחרם. ברשימה זו מפורטים כל פרטי האירוע והדרך שיפלה של המשטרה במתיישבים אשר הגנו על חייהם. בארגון ציינו כי לאחר שתשלם עבודת איסוף החומר יעלה מספר המקרים המצוי בידם.

פרסום פרסומי

עידן חדש בסינית

תמה תקופת המסעדה הסינית היקרה: מהיום – פיקנ־סין: סינית כשרה של פיקנטי; – יותר טרי. יותר טעים. ובחצי מחיר!

תמונה בפחות מחצי מחיר

לכל פרחיות השתדלות פיקנ־סין, מוזמנים אוהבי הסינית לטעום ולהשוות: יותר מ: 1,000 טעמים... במחיר השווה לכל נפש. כמו... תמה תקופת השחיטה במחירים הסינית...

חדש בישראל: פיקנ־סין. מסעדה סינית כשרה – במחירים השווים לכל נפש. מהיום – אין עוד צורך לשלם סכומים נכבדים תמורת כל ביקור וכל ארוחה. מהיום – קל להתפנק באמת: ארוחה סינית מלאה לאוג, הכוללת מנה ראשונה, אגרול, מנה עיקרית, אורז, תוספות ומנה אחרונה (לא כולל שתייה) – בפחות מכל מחיר של כל מסעדה סינית כלשהי בישראל!

במלים אחרות; עם פיקנ־סין הבילוי של לפני או אחרי הסינית – הוא בפירוש רווח נקי נטו! ואפילו נשאר עודף.

נקי. טרי. חדש. ומצוחצח. על ציר כביש גהה. 100 מטר לכיוון קוקה קולה.

אמינות פיקנטי

הסוד מאחורי פיקנ־סין: מוניטין ותשלובת מפעלי פיקנטי, שהורידו את מחירי הנקניק, הפסטרמה והבשר, וקבעו מדד צרכני ריאלי ללא פערי תיווך.

מחיר נהוג	הסינית הפיקנטית	פער המחירים
מעל 30 ש"ח	פחות מ־15 ש"ח	מעל 100%

פערי המחירים: (נכון ל 1.9.88)

סינית לדוגמא: מומלץ!

אם אתה אוהב סינית מושבע, או אם אתה רוצה להצטרף לחוג אוהבי הסינית – אתה מוזמן ליהנות מחגיגה סינית אמיתית: פיקנ־סין ברחוב השומר (כהנמן) 104 בבנק ברק, בבית פיקנטי, באיזור הצמחייה. לנוחותך – שירות TAKE AWAY, וישלך סינית חמה בבית. מומלץ.

סקר: הצרכנים ממשיכים לזרוק כסף

הכדאי ביותר – רשת פיקנטי

כשר בהשגחת הרבנות בני־ברק

הרשת	סלט חומוס	טבעות הודו	ספריבס	כתף בקר מעושן	נקניקיות	חזה הודו מעושן
פיקנטי חנות המפעל	4.40	11.90	15.90	19.90	6.90	17.99
היפר כל	6.50	21.00	21.00	48.00	12.00	32.49
סופר מרקט קו אופ	7.80	18.95	25.90	–	8.50	29.92
היפר קו אופ	7.80	18.95	25.90	36.92	12.85	27.76
פער המחירים	77%	76%	62%	141%	86%	80%

המחירים בש"ח ל-1 ק"ג נכון ליום 25.7.88

פערי מחירים של עד למעלה מ־140% (מאה וארבעים אחוזים!!) קיימים בין רשתות השיווק היקרות, כמובן, ובין רשת מפעלי פיקנטי, המוכרת את מיגוון מוצרי הבשר, הסלטים, העופות, הנקניקים והמעושנים במחירים הנמוכים ביותר – ישירות לידיך וללא פערי תיווך. כדאי ומומלץ. ברחוב השומר 104, בני ברק, 100 מטר מכביש גהה, צומת גבעת שמואל.

השקל שלך

הכל על העוף. תחקיר של המועצה הישראלית לצרכנות

★ המחיר הנמוך ביותר של כנפיים, ירכיים וכרעיים: ב"פיקנטי"

★ החזה הזול: ב"פיקנטי"

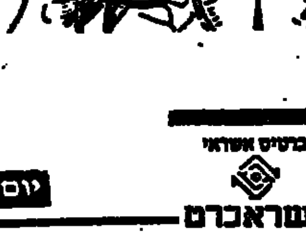

ידיעות אחרונות

יום שישי, כ"ד בשבט, תשמ"ח - 12.2.1988

כרטיס אשראי – ישראכרט

לפיקנטי עכשיו

דווקא עכשיו – בימים החמים

את מוצרי פיקנטי לא תפגוש לעולם על מדרכות, כבישים, או בדרכים כשהם חשופים לשמש וטיפול רשלני. באקלים החם שלנו – במיוחד בימים אלה – גם 15 דקות של הזנחה עלולות להיות קטלניות למוצר. חשוב על כך. מדובר בבריאות נטו. שלך ושל משפחתך.

ביטוח נקניק

רק בפיקנטי אתה מקבל ביטוח נקניק כחלק מהשירות: רק בפיקנטי מחליפים לך כל נקניק פגום של כל יצרן במדינה – בנקניק איכותי חליפי של פיקנטי.

פיקנטי – כמו בשוויץ

טכנולוגית הייצור, תוכנת המחשב, הנקיון והאיכות המקצועית מסקרנת יום יום מחדש צרכנים ואורחים המשתאים משיטות הייצור השוויצריות. "ממש כמו באירופה" קובע ד"ר גולן מהמרכז הרפואי.

כשר ומוכשר

מוצרי פיקנטי כשרים ומוכשרים על ידי רבנות בני ברק. גם לבישול – וגם לצלייה. שים לב: לא כל סטייק שאתה מקבל ברשתות השיווק ראוי לבישול במחבת! בפיקנטי – כן.

עד 11 בלילה גם ב מוצאי־שבת

כל המוצרים – טריים, נקיים ואפויים – עומדים לרשותך יום יום – כולל מוצאי שבת – עד 11 בלילה.

החנייה בשפע, מוסיקת רקע מובחרת, והאווירה – כמו שאתה אוהב.

על ציר כביש גהה

כל כך פשוט ונוח להגיע: סטייה של מטרים ספורים מכביש גהה נומנת בגבעת שמואל), ממש מול מפעל קוקה קולה. כדאי ומשתלם.

השומר (כהנמן) 104, בני־ברק

هكذا من الأصل

صكذ من الاصل

גלגל הבורסה / יהודה שרוני

מפנה בסוף השבוע

שבוע המסחר בבורסה הסתיים אתמול במגמה של עליות שערים לאורך כל אפיקי ההשקעה במניות החופשיות. הביקושים הורמו בעיקר על-ידי מנהלי תיקים, שביקשו לנצל את האווירה החיובית יחסית ששררה בשוק ההון, ולתקן את רמת המחירים על-ידי הכנסת ביקושים. השיפור באווירה מוסבר הן בידיעות על הפחתה נוספת בריבית, והן בהערכות כי לפחות חלק מכספי הבנקאיות יופנה לשוק המניות. מנהלי התיקים פעלו בעיקר בניירות הערך הנסחרים במסגרת "המשתנים", שם גם נרשמה מרבית עליות השערים, לעיתים חדות ביותר. לדוגמה, במניית הכשרת הישוב נרשמה פעילות ערה ביותר, על רקע הודעת בעלי השליטה על מכירת מניות מאחזקותיהם בהן המניות למשקיע חוץ. הפעילות במניה נעשתה באמצעות חברת הברוקרים איל, והנסף המסחר עלה שערה ב־5.5%. "מנהלי קרנות הנאמנות התערבו במהלך המסחר בשוליים. מנהלי פיא הופיעו במגמת מכירות סלקטיביות, בעיקר במהלך המסחר במרץ (מניות נכסים, אפריקה ועוד). מנהלי הפועלים האטו את קצב המכירות שאפיין את מהלך השבוע כולו. בניגוד לקרנות הבנק, קופות הגמל של הפועלים הגדילו במהלך השבוע את אחזקותיהם במניות חופשיות, בעיקר עתירות נכסים. כך למשל רכשו את מניות דלק, אפריקה ישראל, נכסים ובניין, פיבי. הבנק הבינלאומי. תהליך רכישת המניות על-ידי בעלי עניין נמשך גם בשבוע האחרון, והוא צפוי להמשך גם בשבוע הבא. מחזור המסחר במניות החופשיות הסתכם אתמול ב־3.6 מיליון שקל.

תבניות ההמשך לא השפיעו

הודעת האוצר על תנאי ההמשך לפחי־ המניות הבנקאיות, כמעט ולא השפיעה על שוק האג"ח, שם נסחרים האגרות הדולריות, לרעת רבים. כבמות תשואה לפידיון נמוכות יחסית. היקף הפעילות במלוות קצרי המועד המשיך לעמוד על ממוצע הימים האחרונים, והסתכם ב־10.1 מיליון שקל.

	מדד יומי	שינוי ב־%
מדד מניות כללי	97.94	+0.65
כללי ללא בנקים	74.56	+1.85
מדד משתנים	75.70	+3.02
מדד אג"ח כללי	112.56	-0.01
אג"ח צמוד מדד	112.26	-0.01
אג"ח צמוד מט"ח	117.89	+0.05

למחזיקי מניות הבנקים, לא השפיעו על רמות התשואה בבנקאיות. אתמול היתה המגמה יציבה, עם נטייה קלה לירידות שערים. מחזור המסחר בבנקאיות הסתכם ב־3.4 מיליון שקל.

תשואה שנתית דולרית ב־%	פדיון אוק' 88	פדיון אוק' 89
בל"ל 0.1	17.42	3.94
הפועלים ש	17.16	4.01
אי.די.בי. רג	16.33	4.05
דיסקונט א	17.16	4.28
המזרחי ש	13.08	4.20

ישרס: מניית השבוע

בתואר מניית השבוע זוכה השבוע מניית ישרס, שבה נרשמה פעילות בורסאית יוצאת דופן (הרקע לפעילות זאת, ראה "הרשות המשק"). למרות המסחר הסכבך שהיה בשוק, שמרה מניית החברה על יציבות, ושעריה עלו במהלך כל השבוע, ללא יוצא מן הכלל. לא מן הנמנע כי מגמה זו תימשך גם בשבוע הבא, לנוכח ההתפתחויות האחרונות.

אופציית עמק מתוקנת את עצמה

כתב האופציה של חברת עמק עלה אתמול ב־33.4%, זאת כתוצאה מביקוש חריג שהורם אליה. אופציית עמק-התנפקה לפני כשנה וחצי במחיר של 310 נק, ומאז נשחקה בצורה חריפה ביותר. אין ספק כי המשבר בענף הטכסטיל נתן את אותותיו, ועמק, כמו מניות הטכסטיל האחרות, סבלה מהמשבר בענף.

מי מגיים ומי לא?

הבורסה פירסמה אתמול את רשימת החברות אשר הגישו טיוטות תשקיף המתבססות על דוחות דצמבר 1987, ועדין לא פירסמו תשקיפים סופיים. כלל תעשיות, מילו, לאומי מימון והמשכנאי מסרו כי הן ממשיכות בתהליך גיוס ההון. תעשיות מלח, ישראמקו, אשנב, תדיראן מוצרי צריכה, לא הודיעו דבר.

נטייה לעליות באג"ח

בשוק אגרות החוב נרשמה אתמול מגמה מעורבת, עם נטייה לעליות שערים. בנק ישראל הנפיק השבוע סדרה נוספת של "אג"ח עתידית". הד־

הנפקה	ימים לפדיון	שער	תשואה שנתית
918	5	99.82	14.00
928	12	99.57	14.00
938	20	99.28	14.00
948	26	99.07	14.00
1018	33	98.81	14.10
1028	40	98.56	14.80
1038	47	98.29	14.30
1048	54	98.02	14.50
1118	61	97.74	14.65
1128	68	97.45	14.85
1138	75	97.20	14.80
1148	82	96.94	14.85
1158	89	96.66	14.95
1218	96	96.32	15.30
1228	103	96.02	15.50
1238	110	95.75	15.50
1248	117	95.47	15.55
119	124	95.22	15.50
129	131	94.93	15.60
139	138	94.60	15.85
149	145	94.40	15.60
219	152	94.12	15.75
229	159	95.98	15.60
239	162	97.62	15.60
249	173	95.36	15.62

הודעות בבורסה

- אזורים סיימה את המחצית הראשונה של 1988 בהפסד של 3.4 מיליון שקל, לעומת רווח של 827 אלף שקל במחצית השנה הקודמת.
- בלל אלקטרוניקה סיימה את המחצית הראשונה של 1988 ברווח של 78 אלף שקל, לעומת הפסד של 3.9 מיליון שקל במחצית השנה הקודמת.
- סאקסרוניקס סיימה את המחצית הראשונה של 1988 ברווח של 1.56 מיליון דולר, לעומת רווח של 1.75 מיליון דולר במחצית השנה הקודמת.
- אורדע סיימה את המחצית הראשונה של 1988 ברווח של 1.4 מיליון שקל.
- דרפמן מסרה על החלפת מנכ"ל החברה, מנימוקים הבורכים בנסיבות שאין צורך להביאם לידיעת בעלי המניות.

באזור תעשיה תל חנן
כביש ראשי
מבנה בבניה
שמודים בקומות
אפשרות הצמדת חנות
בקומת קרקע
טלפון 04-238312

הארץ
עיתון לאנשים חושבים

שערי קרנות הנאמנות

הקרן	מחיר יחידה	מחיר פדיון	השינוי נקודות	השינוי אחוזים
אב	5136.10	5099.78	50.57	1.00
אבוקה	347.30	340.51	1.45	0.43
אגוז	293.35	287.71	0.64	0.22
אגם	112.13	109.95	-0.50	-0.45
אדיר	1939.34	1901.17	4.39	0.23
אדום	142.73	139.95	1.89	1.37
אופיר	176.45	175.21	0.12	0.07
אור	455.54	451.58	0.13	0.03
אוריון	128.48	125.92	0.28	0.22
אורלי	315.77	313.43	0.61	0.20
אורן	867.71	850.77	1.79	0.21
איל	5789.98	5676.58	-0.62	-0.01
אירים	5829.92	5708.75	13.98	0.25
איתן	835.76	828.95	0.74	0.09
אלון	693.15	679.08	0.47	0.07
אלמג	692.07	686.02	0.27	0.04
אלפים	101.83	99.40	0.89	0.90
אנייה	110.80	109.24	-0.01	-0.01
מניות	88.00	85.85	1.75	2.08
אנקור	90.49	89.63	1.88	2.14
ארז	273.93	271.92	4.85	1.82
אש	123.45	120.72	3.02	2.57
אשל	193.89	190.09	-0.06	-0.03
אתגר	79.54	78.84	1.40	1.81
אתרוג	280.15	277.41	0.83	0.30
בדולח	140.64	137.94	1.03	0.75
ברוש	529.01	518.71	3.48	0.68
ברק	463.48	454.18	3.44	0.76
ברקת	351.92	349.41	0.68	0.19
גבים	1633.65	1601.88	7.36	0.46
גבע	123.24	121.49	0.21	0.17
גורן	483.66	481.47	1.59	0.33
גיא	112.32	110.67	0.20	0.18
גיל	3199.92	3139.41	17.80	0.57
גלית	714.94	706.14	1.42	0.20
דוברמן	342.68	339.34	2.11	0.63
דוכיפת	511.97	507.44	5.31	1.06
דולב	277.05	271.33	0.61	0.23
דורון	156.53	153.63	0.49	0.32
דותן	299.13	293.59	0.70	0.24
דליה	614.12	603.35	-0.82	-0.14
דרור	318.64	312.79	4.61	1.50
דקל	329.60	323.20	4.49	1.41
הדס	396.65	393.90	2.39	0.61
הילה	439.98	438.00	0.58	0.13
ורד	601.06	590.51	-0.68	-0.12
זהבית	2040.19	2000.19	-0.84	-0.04
זוהר	119.51	117.81	0.22	0.19
זיו	148.31	146.23	0.22	0.15
זינוק	99.81	97.70	0.66	0.68
זיק	73.93	72.12	0.97	1.36
זמיר	390.47	387.02	6.42	1.69
חוויה	186.51	184.87	0.27	0.15
חליפין	156.61	156.19	0.16	0.10
חלמיש	225.26	223.76	0.45	0.20
חן	163.94	163.53	0.00	0.00
טופז	128.74	125.93	0.23	0.18
טל	6772.17	6698.03	-7.14	-0.11
יובל	492.57	488.43	1.43	0.29
יהלום	157.28	154.27	1.72	1.13
ימרות	361.61	358.57	2.43	0.68
ישרה	483.89	480.38	-0.43	-0.09
כוכב	268.16	265.79	4.01	1.53
כחל	134.91	133.73	0.30	0.22
כלנית	668.49	656.79	-0.74	-0.11
כספית	297.39	295.22	0.79	0.27
כרמל	130.23	128.17	1.00	0.79
כתר	1235.37	1217.45	3.35	0.28
להב	4903.45	4808.27	6.53	0.14
למשקיע	136.98	135.28	0.11	0.08
לפיד	278.12	272.71	1.01	0.37
לקט	2122.27	2079.33	1.63	0.08
לשם	419.11	416.28	0.29	0.07
מבחר	1504.25	1475.77	3.99	0.27
מכמון	4318.37	4279.85	8.64	0.20
מגל	294.87	290.63	0.67	0.23
מגוון	3959.49	3923.08	21.25	0.54
מור	1481.34	1460.13	27.41	1.91
מורן	872.91	862.20	6.48	0.76
[illegible]	26606.88	26197.97	-15.43	-0.06
מיתר	1146.42	1124.26	2.86	0.26
מעוף	4600.10	4512.20	51.60	1.16
מעיין	782.54	767.88	-6.16	-0.80
מקשה	421.55	418.76	0.22	0.05
מכלול	88.60	86.90	1.40	1.64
מרווח	136.10	135.63	0.09	0.07
מרום	1488.18	1460.21	2.79	0.19
נתנה	158.00	155.72	0.46	0.30
נטיף	256.72	254.86	5.04	2.02
נמט	426.97	420.53	6.76	1.63
גילי	120.74	118.99	1.05	0.89
סביון	651.59	639.53	0.76	0.12
סגולה	149.55	146.61	0.07	0.05
סלע	412.55	409.82	0.29	0.07
סנונית	586.06	580.91	1.13	0.19
סער	365.89	362.76	4.68	1.31
ספיר	182.20	181.74	0.27	0.15
עוז	353.64	350.79	3.95	1.14
עדית	752.62	747.08	6.79	0.92
עידן	537.02	529.28	-0.03	-0.01
ענבר	123.03	120.43	0.03	0.02
ענת	2257.49	2241.26	6.78	0.30
עפרוני	547.10	542.26	0.58	0.11
ערמון	126.36	123.94	0.29	0.23
פיא	1616.60	1584.97	13.24	0.84
צבר	569.01	564.65	1.08	0.19
צופית	487.69	483.36	3.86	0.81
צוק	136.98	136.64	0.21	0.15
צמיר	1244.69	1219.73	1.02	0.08
צמיחה	525.13	517.63	2.54	0.49
צפורית	160.24	159.05	0.24	0.15
צריח	110.71	109.25	0.11	0.10
קליע	169.75	168.90	1.09	0.65
קשת	112.85	112.03	0.06	0.05
רונית	16671.10	16529.34	158.58	0.97
רימון	146.74	146.49	-0.11	-0.08
רקפת	929.10	914.16	1.36	0.15
רשף	457.55	453.04	1.29	0.29
שבלים	492.86	488.79	0.59	0.12
שהם	385.50	382.02	0.63	0.17
שחף	105.68	104.75	0.15	0.14
שירה	454.93	451.55	3.42	0.76
שמיר	448.53	439.77	1.00	0.23
שנהב	627.45	618.29	[illegible]	[illegible]
ששון	647.44	634.97	9.98	1.60
שקד	198.83	192.01	-0.12	-0.06
תאנה	238.27	235.94	1.62	0.69
תדהר	506.72	504.20	4.32	0.86
תירוש	604.72	597.31	0.89	0.15
תנופה	110.57	108.35	0.31	0.29
תפוז	279.75	274.38	-0.34	-0.12
תפוח	215.83	214.24	0.36	0.17
תרשיש	120.60	118.29	0.11	0.09
תשרי	573.79	569.28	1.67	0.29

שערי אגרות החוב

4.25% שב"א

סדרה	שער	שינוי באחוז
4101	444	--
4102	175.3	+0.2
4103	168.4	+0.1
4104	163.2	+0.1
4301	163.2	+0.1
4302	159.7	--
4303	158.8	+0.1
4304	156.5	+0.1
4105	156.5	-0.8
4106	156.8	-0.7
4107	132.7	-0.8
4108	130.5	-0.8
4109	126.9	-0.5
4110	125.6	-0.4
4201	156.9	--
4204	146.3	--
4205	143.6	-0.1
4206	141.7	+0.7
4207	141.4	+0.7
4208	139.6	+0.7
4209	136.7	+0.6
4210	157	+0.7
4211	132.9	+0.6
4212	131.2	+1.1
4213	128.2	+1.1

3% מלווה מדינה (הצמדה 100%)

סדרה	שער	שינוי
3601	47643	-245
3602	43933	-227
3603	40887	-224
3604	37647	+196
3605	34384	+186
3606	32411	+181
3607	29844	-188
3608	28247	-185
3609	26910	-182
3610	24162	-375
3611	23343	-374
3612	22666	-376
3613	21569	-189
3614	20518	-187
3615	18945	-179
3616	17573	+173
3617	16985	+168
3618	16051	+164
3619	14541	-155
3620	13742	-150
3621	13056	-146
3622	11863	+63
3623	11093	+5
3624	10450	+4
3625	9513	-16
3626	9083	+134
3627	8235	+3
3628	7543	+3
3629	7257	+75
3630	6780	-24
3631	6271	+2
3632	5958	+2
3633	5586	-26
3634	4912	-46
3635	4646	-45
3636	4462	-58
3637	4191	-56
3638	3936	+2
3639	3604	+1
3640	3829	-2
3641	2626	-2
3642	2337	-11
3643	2029	-9
3644	1819	+1
3645	1641	+1

4.25% גליל

סדרה	שער	שינוי
3701	1376	+14
3702	1045	+1
3703	926.1	-9.1
3704	793.5	-7.9
3751	437	+4.6
3752	171.8	+0.1
3753	164.9	--
3901	157.6	-1.7
3902	154.4	-1.6
3903	153.3	-1.6
3904	151	-1.6
3754	153	-0.9
3755	147.5	-0.9
3756	142.4	-0.9
3757	139.8	-0.9
3758	136.8	--
3759	136.5	+0.1
3760	134.7	+0.1
3761	131.8	--
3762	132.2	+0.1
3763	128.2	+0.1
3764	126.4	+0.1
3765	123.4	--
3766	122	--
3791	129	+1.2
3792	126.8	+1.2
3826	150.7	-0.3
3827	148	-0.2
3828	142.9	-0.2
3829	140.3	-0.2
3830	138.1	+0.5
3831	137.7	+0.4
3832	135.9	+0.4
3833	133	+0.4
3834	133.3	+0.4

4%, 6%, 7% פיתוח (הצמדה 80%)

סדרה	שער	שינוי
3533	154201	+200
3534	145401	+400
3535	145501	--
3536	145501	--
3537	145001	--
3538	136601	--
3539	136000	--
3540	139900	+400
3541	131500	+300
3542	132000	+300
3543	124900	+300
3544	123400	--
3545	122801	--
3546	122200	+300
3547	122500	+500
3548	121500	-500
3549	115100	+300
3550	115400	+300
3551	115500	--
3552	107801	+500
3553	105100	--
3554	105601	--
3555	105302	+300
3556	100000	-651
3557	100352	--
3558	103105	+3003
3559	96600	+300
3560	91499	--
3561	91500	--
3571	90100	--
3572	91500	--
3573	91251	--
3574	84179	--
3575	84300	-1000
3576	83800	--
3577	86530	--
3578	76900	-100
3579	77354	--
3580	76700	+200
3581	69221	--
3582	63820	--
3583	59201	--
3584	56304	--
3585	53061	-400
3586	48105	--
3587	48251	--
3588	49350	--
3589	45755	--
3590	43901	--
3591	44097	+900
3592	44150	--
3593	44052	--
3594	41700	--
3595	42005	--

5% מלווה פיתוח (בריבה כפולה)

סדרה	שער	שינוי
2021	150400	+300
2022	141553	+500
2023	141900	+200
2024	133700	+300
2025	133500	+200
2026	134500	+200
2027	130000	--
2028	130820	+220
2029	124900	--
2030	125200	--
2031	120479	+1000
2032	139620	--
2033	115100	+1300
2034	115500	--
2035	105600	--
2036	105700	--
2037	100500	--
2038	101800	+1000
2039	97115	--
2040	96619	+3
2041	93500	+1900
2051	94485	+2752
2052	88775	+2586
2053	84222	-2000
2054	81538	--
2055	80865	+2355
2056	85377	--
2057	75414	+1000
2058	71645	+2087
2059	77760	--
2060	86176	--
2061	48737	--
2062	44898	+1386
2063	49177	--

צמודות זהב

סדרה	שער	שינוי
5 יהד	91.8	+1.3

רמון

סדרה	שער	שינוי
7006	289.7	-0.7
7007	196.2	+0.1
7008	192.5	--
7009	185.8	-2.7
7010	177.9	+0.3
7011	168	+0.4
7012	162.3	+0.4
7013	153.1	--
7014	133.6	+0.1
7015	112.1	--
7016	115	--
7017	114.6	+0.1
7018	114.4	+0.1
7019	114.9	--
7020	114.7	--
7021	113.7	+0.1
7201	114.6	--

גלבוע

סדרה	שער	שינוי
6101	14861	-436
6102	9357	+147
6103	8412	+2
6104	7877	+115
6105	7452	+111
6106	7132	+13
6107	6854	+13
6108	4973	+38
6109	4734	+36
6110	4656	+36
6111	4087	--
6112	3914	+1
6113	2666	+23
6151	1052	-11
6152	1007	-11
6153	883.4	-1.8
6154	867	-1.8
6155	561.1	+1.2
6156	451.1	-1.4
6157	344.9	-0.4
6158	326.4	-0.4
6159	274.9	-1.3
6160	254	-5.1
6161	245.6	-4.9
6162	221.5	-3.4
6163	209.2	--
6164	201	--
6165	198.6	--
6166	183.2	--
6167	179.3	--
6168	176.4	+0.1
6169	162.5	-4.3
6170	151.3	-4.4
6171	112.7	-0.9
6172	110.8	-1
6801	112.5	-0.6

100% מט"ח

סדרה	שער	שינוי
אל על	1529	+15
אלביט	208.1	--
אלתא	1460	+6
אלסינט	2472	+12
סאיטקס	1377	+7
תדר 84	115.8	+0.7
הכ הים	227.3	--
דיס הכ	230.5	+1.5
כור	164.6	+0.1
כלל	558	--
כלגב ד	181.7	--
כלגב ב	260	--
כלגב	296.9	--
דן	150.6	+2.6
סול גב	190.5	--
תישעש	188.1	--

מדד/מט"ח

סדרה	שער	שינוי
ב.ל.ת.	163	--
דיס הש	174.4	--
כור	146.3	--
כלל	209	--
גב דיס	169	--
מגב מר	161.1	--
מזמ מר	152.9	--
כשנ מר	141.1	--
לאומי	151.4	--

שערי המניות 1.9.88

בנקים שאינם נכללים בהסדר ההצמדה

שם המניה	השער אתמול		המחזור אלפי ש"ח	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
אגודה ש	27400	תב	19	+2444	+9.8	+18
הספנות 0.1	943		380			-202
הספנות א 0.5	461		105			+179
כללי לא בהסדר	13450		36	+329	+2.5	+142

בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה ל 88

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	הצע/ביקוש
אידיבי רג 100.0	116240		335	-50		-505
אידיבי ב 100.0	116100		8	-100	-0.1	-8
אידיבי בב א	699700	שב				
אגוד 0.1	86430		188	-20		-121
דיסקונט ב	148300		6	-100	-0.1	-5
דיסקונט א	148200		66	-50		-55
דיסקונט יה ב	17003		31			-31
המזרחי ש	48070		513	+370	+0.8	+736
המזרחי ב	47800		2	-50	-0.1	-2
הפועלים בבב	102115	שב				
הפועלים ש	78860		468	-10		-567
הפועלים ב	79900		137	-30		-118
כללי א 1.0	201600		20	+700	+0.3	+13
כללי יה 7	6450		1			-1
כללי 0.1	50100		1624			+292
כללי יה 11	17150		42			
מימון המר 1.0	66530		35			+64
מימון המר 5.0	34080		49	+450	+1.3	+72

בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה ל 89

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	הצע/ביקוש
אידיבי רג 100.0	146610		169	+800	+0.5	+448
אידיבי ב 100.0	147413	לנ				
אידיבי בב א	882000	לנ				
איגוד 1 ש"ח	110100		18			-16
דיסקונט ב'	169990	לנ				-2
דיסקונט א'	180650		4			-4
המזרחי ש'	60215		170	+70	+0.1	+335
המזרחי ב'	60113	לנ				-2
הפועלים ש'	99650		202	+450	+0.5	+501
הפועלים ב'	101150		10	+1800	+1.8	+9
כללי א'	253800		100	+1300	+0.5	+99
כללי ממק	63366		293	+350	+0.6	+1005

בנקים למשכנתאות

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	הצע/ביקוש
אדנים 0.1	27720		64	+1520	+ 5	+94
לאומישכן ש	10600		9	+450	+4.4	+114
לאומישכן ב	10200	שב				
[illegible] ש	170		3376	+4	+2.4	+7361
0710111	81.5		1874	+5	+1.9	+31209
7100191	91		8500	-1	-1.1	-49600
כת בבב ש	2400		150	+51	+2.2	+750
כשבן ב ש	4312		12			
עצמאות 0.1	16030		74	+30	+0.2	+215
ביתב 1.0	6245		49	+60	+ 1	+458
שכנות בבב ש	26300	שב				
שכנות רג ש	24350		65			+38

מוסדות מימון

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	הצע/ביקוש
הקלאות בבבב א	600000	לנ				
הקלאות בבבב ג	236000	לנ				
לאומי תעש' א ש	16100		40			+60
פיתוח תעש' בבב	116500	לנ				
פת תעש' בב ג	549500	לנ				
פת תעש' בב גג	339415	לנ				
פת תעש' בב גגז	334000	לנ				
פת תעש' בב ד	340400	לנ				
פת תעש' בב דד	70290	לנ				
[illegible] 5.0	812		2716	+30	+3.8	+2158
תיירות בב	263000	לנ				
כלל ליסינג 0.1א	13582		10			-10
כלל ליסינג 0.5ב	12550			+50	+0.4	+48

ביטוח

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	הצע/ביקוש
איילון	95	שב				
איתן	93.5		1499			+1601
אריה 0.1	—			הפסקת מסחר		—
בטוח ביטוח 0.1	321					
בטוח ביטוח 0.5	137.5		2500			-2982
ביטוח אפ	200					
ביטוח הים	111.5					
הדר 1.0	131.5		23			+23
הדר 5.0	112.5		3052	+5	+2.3	+13948
הדר אפ סד 2	99.5			+1	+ 1	+3000
הפניקס 0.1	485		487	+10	+2.1	+1253
הפניקס 0.5	407		708	+3	+0.7	+2292
המגדל-הראל 1.0	5652	שב				
המגדל-הראל 5.0	4973	בה	58	+50	+ 1	+38
כלל ביטוח	214	שב				
כלל ביטוח אפ'	36.4		3073			-3073
כלל ביטוח אג"ח	101		5000	-1	- 1	-18888
מנורה 1.0	795		275	+15	+1.9	+275
מנורה 5.0	587	שב				
ביטוח ספר	161		7550	-8	-4.7	-9350
סקוריטס 0.1	1020		215			-215
ספר ש	202		2000			
ציון החזקות 1.0	1600					
ציון החזקות 5.0	588		85			-10

מסחר

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	הצע/ביקוש
[illegible] 1 ש	650		648	-6	- 1	-648
[illegible] 2 ש	530		3537			-3537
מאיר עזרא 1.0	294		291			-291
מאיר עזרא אפ	84		100	+5	+1.8	+100
כלל אפ 4	135.5		1500	+5	+1.9	+1202
כלל אגח 2	132			-5	-0.4	-4660
קרסטל 1.0	319	תב	1168	-22	-6.5	-3308
רפק 0.1	11660	תב	5	+1060	+ 10	+5
רפק 0.5	9750					
שופרסל א 2.0	—			הפסקת מסחר		—
שופרסל אפ	—			הפסקת מסחר		—
שופרסל אגח	—			הפסקת מסחר		—

שירותים

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	הצע/ביקוש
אבותא	284		1000			
מבנות הספקה 0.1	301	בה	862	-20	-6.2	-1473
מבנות הספקה 0.5	109		2446			-2446
מבנות אפ'	75		4549	+5	+6.4	+4978
מבנות אג"ח	96.5		32600	+1	+ 1	+107900
כיור 0.1	329	בה	1678	+4	+1.2	+5322
כיור 1.0	138.5		11105			+2008
[illegible] 0.1	—			הפסקת מסחר		—
[illegible] 0.5	—			הפסקת מסחר		—

מלונות ושירותי תיירות

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	הצע/ביקוש
גלי זהר 1.0	—			הפסקת מסחר		—
גלי זהר 5.0	—			הפסקת מסחר		—
בני הדר	86		10730	-1	-1.1	-6730
בני הדר אפ 1	42		2500	-1	-2.3	-5000
מלונות דן 1.0	1060	שב				
מלונות דן 5.0	681					
[illegible] 1.0	6100		10			
[illegible]	1550					-3
[illegible]	215		7000			-4045
[illegible]	136		1000	+1	+0.7	+751

[illegible] ושירותי מחשבים

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	הצע/ביקוש
[illegible] 1.0	146.5		1002	-5	-2.9	-1002
[illegible]	[illegible]		2600	+1	+0.3	+1400
[illegible]	[illegible]		7000	-5	-0.5	-2000
[illegible] 1.0	[illegible]	תב	55	+405	+ 10	+105
[illegible] 1.0	[illegible]	לנ				
[illegible] 5.0	755	שב				
[illegible] 1	522		100	-3	-0.5	-392
[illegible] 5	189		1090	-5	-2.6	-1498
[illegible] 2	225	בה	150	-25	- 10	-300
[illegible] 1.0	450	שב				

[illegible]

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	הצע/ביקוש
[illegible]	—			הפסקת מסחר		—
[illegible]	—			הפסקת מסחר		—
[illegible]	37	לנ				
[illegible]	14.7	לנ				
[illegible] 1.0	293		1731			
[illegible] 0.1	18250		8			-13
[illegible]	10052		21			-21
[illegible]	270		1798			-1198
[illegible] 0.1	2332	שב				
[illegible] 0.5	1695		156			-156
[illegible] 1.0	2135		240	-35	-1.6	-340
[illegible] 5.0	2064	שב				
[illegible] 1.0	4270		150			-164
[illegible] 0.1	169.5			+5	+1.5	+2000
[illegible] 0.5	109.5	שב				
[illegible] 1.0	1500		1150	+10	+0.7	+594
[illegible] 1.0	760	לנ				
[illegible] 5.0	476	לנ				
[illegible] 0.1	—			הפסקת מסחר		—
[illegible] 0.5	—			הפסקת מסחר		—
[illegible]	57.5		16185	+2	+3.6	+16185
[illegible] 0.1	3307		220	+50	+1.5	+673
[illegible] 0.5	3120		201	+60	+2.6	+500
[illegible]	[illegible]		12558			+4768
[illegible]	20		35240	+7	+3.6	+147760
[illegible]	185		6650	-5	-1.4	-24520
[illegible] 0.1	3200		220			+11
[illegible] 1.0	1120		2280			
[illegible] 10.0	20800		209	+1000	+5.1	+534
[illegible] 1.0	4950		10			-10
[illegible] 1.0	4178	בה	45	-120	-2.8	-57
[illegible] 5.0	1550	שב				
[illegible] 1.0	253		500	+10	+4.1	+2800
[illegible] 2	127	שב				
[illegible]	126.5		1150	+1	+0.8	+26000
[illegible] 1.0	466		500			-500
[illegible] 5.0	123			-2	-1.6	-1947
[illegible]	92			+5	+2.8	+1000
[illegible] 5.0	855		528			-530
[illegible] 1.0	162	שב				
[illegible] 5.0	98		5500	+5	+3.6	+2840
[illegible] 1.0	141		1006			
[illegible] 5.0	58		5445	-5	-0.9	-4625
[illegible] 1	31.9	תב	8946	+8	+ 6	+8946
[illegible]	80.5		7250	-5	-0.6	-8708
[illegible] 0.6	1431		21	-12	-0.8	-21
[illegible]	164					-1000
[illegible]	415		2509			
[illegible]	91.5		19173			
[illegible] 1.0	432	שב				
[illegible] 1.0	1592	שב				

(ללא כותרת)

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	הצע/ביקוש
קסרית 0.1	2360	שב				
קסרית 0.5	903		211			-95
רוגובין 1.0	154		2580			-1450
רוגובין 5.0	109.5		1700			-875
רוגובין אפ'	351	שב				
רוגובין אג"ח	130					+10000

חקלאות

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	הצע/ביקוש
מטעי הדר 0.1	2881	שב				
מטעי הדר 0.5	2805	שב				
מהדרין 0.1	3475		1644			+1630
מהדרין אפ'	685		787			-787
נכסי הדרים 1.0	965		158	-24	-2.4	-158
פריאור 0.5	1800	שב				

מזון וטבק

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	הצע/ביקוש
דובק מב ש	1685	תב	500	+85	+5.3	+230
דובק מב ב	1695		50	+75	+4.6	+220
וגלל 1.0	283		890	+3	+1.1	+890
וגלל 5.0	196	שב				
וגלל אגח	90		7000	-5	-3.7	-2000
טמפו בירה 1.0	24500		28	+400	+1.7	+12
טמפו בירה 5.0	18700		5			
יצור 1.0	985	שב				
יצור א 5.0	460	שב				
יצור אפ 2	88		750	+3	+3.5	+250
מן 1.0	—			הפסקת מסחר		—
מן 5.0	—			הפסקת מסחר		—
סנפרוסט 1.0	10950		4	-50	-0.5	-22
עסיס ב 0.5	—			הפסקת מסחר		—
אגבל סקל 1	1570		25	+70	+4.7	+75
שמן מבב א	576					+11

טכסטיל והלבשה

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	הצע/ביקוש
ארגר כר 1 ש	309		100	+8	+2.7	+100
ארגר אפ	76	בה	1508	-1	-1.3	-1924
ארגר אגח	112.5					+9996
אפים 1.0	269					
אופנת ברוך 1.0	110.5		1000	+5	+1.4	+477
אופנת ברוך 5.0	102	שב				
אתא א	82.5					-535
ארגמן רג ש	5313	תב	22	+483	+ 10	+72
דלתא-גליל 1.0	580		1411			+2122
דלתא-גליל א 3.0	539		2000			+1593
[illegible] 1	725	לנ				
[illegible] 5	255	לנ				
ויסלוב 1.0	126.5			-5	-2.7	-1000
ויסלוב 5.0	102			-5	-2.4	-1000
וורדינון 1.0	3712	שב				
זיקית 1.0	1360		200	+60	+4.6	+200
זיקית 5.0	1029			+16	+1.6	+1027
זיקית אפ	210	תב	3984	+0.5	+5.3	+10255
כתר	52.5	בה	2500	-6	-10.3	-5000
כתר אפ	26	שב				
לודזיה 0.1	416	בה	550	+4	+ 1	+75
לודזיה 0.4	342		200	-5	-1.4	-480
ליבנת 1.0	55	שב				
עים 1.0	210			+5	+2.4	+1952
עים 5.0	98	תב	1875	-11	-10.1	-1075
עים אפ	63					-300
עים אגח	103		2500			+1800
עמק פרינה 1 ש'	115.5		1200	+5	+3.1	+3800
עמק אפ	44.7	תב	17900	+1.2	+33.4	+19070
פולגת א	362		1000			-1000
פולימן א 0.5	2840			-60	-2.1	-85
פרגוד	905		256	+35	+ 4	+256
גיבור סברינה	2039		60			-60

שף נאמנות
בטוחה קבוצת כלל
ניהול תיקי השקעות ניהול קרנות נאמנות וניהול קופות גמל

מתכת ומוצריה

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	הצע/ביקוש
אורדן 0.1	3250		172	+50	+1.6	+178
אורדן 0.5	2899		1			
אלומית 1.0	—			הפסקת מסחר		—
אלומית 5.0	—			הפסקת מסחר		—
כבלים ש	316		750	+5	+1.6	+1750
כבלים אפ	72.5		12537			-1280
כבלים אג"ח	101		8500	+5	+0.5	+8642
כבלים אגח	105		1800	-5	-0.5	-1754
התוף 1.0	409	תב	670	+37	+9.9	+548
התוף 5.0	176	תב	2000	+10	+ 6	+2000
זיקה 1.0	1390	שב				
זיקה 5.0	966		50	+46	+ 5	+50
קמבאות מה 5.0	1766		135	-4	-0.2	-135
כבלי ציון 1.0	2100	בה	100	+19	+0.9	+15
כבלי ציון 5.0	1207		485	+27	+2.3	+3777
קרמני 1.0	123		1120	-6	-4.7	-1870
קרמני 5.0	72	תב	1300	+5	+6.7	+19755
מתעשן 0.1	19000	תב	10	-1281	-6.3	-10
מתעשן 0.5	6000		15	-10	-0.2	-15
מקר פלדה 1.0	1300		306	+30	+2.4	+938
קינג 1.0	400			+10	+2.6	+800
קינג 5.0	253	שב				
קליל 1.0	2570					-27
קליל 5.0	2000		425	+30	+1.5	+425
קליל אפ'	955		2343			-1443
קליל אגח	130.5		115	+5	+0.4	+99885
שלדות 5.0	1480		67			-33
תעשיות לכיש 1.0	440		332	-5	-1.1	-332
תעשיות לכיש 5.0	360		500	+1	+0.3	+765

חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	הצע/ביקוש
אלביט 3.0	227901		7			
אלק 0.25 ש	6745	בה	114	-200	-2.9	-125
אלקטרה 0.1	1769		469			-171
אלקטרה א 0.5	1240		691	+40	+3.3	+3134
[illegible] 5 אפ	871		1400	+40	+4.8	+842
[illegible] 3 אגח	139		6770	+5	+0.4	+21600
אריות 1.0	11320	בה	22	+119	+1.1	+8
אלקטרוניקה אפ'	—			הפסקת מסחר		—
כלל אלק אג"ח	—			הפסקת מסחר		—
סאקסרוניקס 1.0	—			הפסקת מסחר		—
סאקסרוניקס 5.0	—			הפסקת מסחר		—
פיכמנגר 1.0	322		1000	-2	-0.6	-1000
פיכמנגר 5.0	205		905			
ציקלון 1.0	1919	בה	90	+19	+ 1	+20
ציקלון 5.0	1390		8			
קנבשטין אילד 1.	2030	שב				
קנבשטין אילד 5.	1747	שב				
ת.א.ת. 1.0	456		60			
ת.א.ת. 5.0	282					
תדיראן	605		1497	+14	+2.4	+1850

מוצרי בניה

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	הצע/ביקוש
א.ב. תעשיות 1.	139		13000	+4	+ 3	+82700
א.ב. אפ	396		116			-233
איפ' אפ' ב	39.1		16165	+4	+3.7	+34835
א.ב. אגח	139			+5	+0.4	+10000
איפי אג"ח א	91		3920			-10733
אקרשטיין 1.0	375					
אקרשטיין 5.0	236		1500	-2	-0.8	-1500
אקרשטיין אפ'	229	שב				
אקרשטיין אגח	130.5		71719			
אתים בלוס	—			הפסקת מסחר		—
בלוס אפ	—			הפסקת מסחר		—
מודל השק בנעש	—			הפסקת מסחר		—
מוזאיקה לפמן 1	2356	לנ				
מוזאיקה לפמן 5	1560	שב				
נגב קרמיקה	254		237			-237
נגב קרמיקה אפ	73					

כימיה, גומי ופלסטיק

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	הצע/ביקוש
אבן 5.0	1500		2257			-2187
אליאנס ב	—			הפסקת מסחר		—
גל תעשיות 1.0	210		700	+1	+0.5	+1000
גל תעשיות 5.0	158		68	-1	-0.7	-68
גל אפ	45	שב				
גל אגח	99		3000	-1	- 1	-3000
דשנים 0.1	—			הפסקת מסחר		—
דשנים 0.5	—			הפסקת מסחר		—
ליפסקי 1.0	1550		60	-1	-0.1	-60
מקסימה 1.0	740		98	+20	+2.8	+98
מקסימה 5.0	475					-250
סנו 1.0	2950		100	+40	+1.4	+268
סנו 5.0	2730			+30	+1.1	+180
פריקלאס	493			+2	+0.4	+1010
פריקלאס אפ'	189		1000	-5	-4.4	-2500
קדם כימיקל 1.0	4759		1			+1
קדם אפ	2589			-140	-5.1	-37
קדם אגח	114	שב				
תיא 5.0	4230		98			-60
פלסטרום 10.0	700		6163	+8	+1.2	+1807

עץ, נייר ודפוס

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	הצע/ביקוש
כתר	87.5		2500	+5	+0.6	+3000
דפרון 1.0	5630	שב				
דפרון 5.0	3430	שב				
חבגב 1.0	4048	תב	179	+368	+ 10	+190
יפה 1.0	—			הפסקת מסחר		—
לבידי אשקלון 1	570		668	-9	-1.6	-95
מולס ב 0.5	22200		16	+510	+2.4	+15
קרגל	464		1100	+2	+0.4	+2000
קרגל אפ'	171	תב	800	-10	-5.5	-800
רים 0.1	241	שב				
רים 0.4	118.5		1500			-1500
תעל ב 0.2	14750	שב				

תעשיות שונות

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	הצע/ביקוש
אבריך 1.0	149					
אבריך 5.0	77		609	+3	+4.1	+540
חמישה יוד	1641			+10	+0.6	+20
הנבסלק 1.0	1060	שב				
הנבסלק 5.0	1035	שב				

השקעות בתעשיה

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	הצע/ביקוש
תרכוזת	10835	תב	228	+985	+ 10	+263
כור בכל ש	3800		100			-100
תעשיות אפ	81.5		5562			-5562
תעשיות אגח	112		3000			

חברות השקעה

(ללא כותרת)

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	הצע/ביקוש
אנטיקו ש	5100	שב				
אירובי אפ'	2595		382	+115	+4.6	+562
אירובי אג"ח	107.5		24065	+5	+0.5	+42224
אלבר ש	821		500			
גולת 1.0	955	שב				
גולת אפ	735					-30
גולת אגח	111	שב				
דנבאר 1.0	589			-7	-1.2	-550
דנבאר 5.0	372	שב				
חברה לישראל 5.0	2406		759	+47	+ 2	+5097
חלפסון 0.1	115000	שב				
חלפסון 1.0 ש	15450	שב				
אמבא א 0.5	15501			+201	+1.3	+8
דיסקונט השק אפ	715		2200			-1610
דיסקונט השק אגח	113		10015	+5	+0.4	+92985
מנהל השק ש	30000	שב				
זורון 1.0	980		133	+5	+0.5	+106
זורון 5.0	531		200			-200
יסודר 1.0	1520		40			+25
יסודר 5.0	1000		100			-100
יצוא ש	11070	שב				
ירדן א 0.1	940					
ישום החזקות	31.5		6000	-1	-5.1	-7188
ישום אפ-אגח	43.5		4000	+1	+2.4	+4080
כלל 50.0	715		639			-779
מטר 0.1	280		370			-370
מטר א 0.5	228		2200			-700
מטר אפ	17.3		3163			-563
אגח 1	132		4285			-4285
מרד ג 1.0	271		300	+1	+0.4	+1708
מז השק ש	2715	בה	280	+25	+0.9	+21
פמה א 0.1	3650					-6
פמה 0.5	2888					
פריון ב 2.5	8103		185			+25
קרדן 1.0	81.5		1656	+5	+1.9	+3844
קרדן 5.0	50		584	-5	-2.9	-1756
קרדן אפ	27		6000	+5	+1.9	+1508
קרדן אגח	112		1530			-1530

נסחורות במט"ח

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	הצע/ביקוש
בית ם	254	שב				

חיפושי נפט

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	הצע/ביקוש
דלק נפט 1	1870		205	+5	+0.5	+90
דלק נפט 5	905	בה	225	+25	+2.8	+190
פז חיפושי נפט	21700	שב				
יוגאל אפ	99.5		20307			-8038
מגג 1.0	3450		156			-56
מגג 5.0	1881	תב	280	+171	+ 10	+190
נפטא ש	352		2952	-5	-1.4	-1912

רשימה מקבילה

מסחר שרותים מלונאות מחשבים

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	הצע/ביקוש
הראל 1.0	—			הפסקת מסחר		—
יסקל	216		580			-440
קונסורסים 0.1	960	בה	97	+20	+2.1	+85
קונסורסים 0.5	240		85			-169
קונסורסים אפ	22	תב	1500	-3	- 12	-5465
קסל 1.0	644	בה	60	+59	+10.1	+120
תבל	70		1100			-1684
החברה הישראלית	23		3916	-5	-2.1	-10534
כמס מר 1 ש	546	שב				
איכות מחשבים	182			+4	+2.2	+663
רשה מיכון 1.0	424	בה		-2	-8.5	-1265
רשה אפ'	735		150			
כלל מחשבים 1.0	—			הפסקת מסחר		—
משוב מחשבים 1.0	48		3500	-6	-1.2	-3818
רפי	77		4024			-5524

נדל"ן בינוי חקלאות

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	הצע/ביקוש
אמנים 1.0	500			+3	+0.6	+52
בן-יקר בת 1.0	1520		111			-111
דוחקר 1.0	—			הפסקת מסחר		—
דוחקר 5.0	—			הפסקת מסחר		—
עוד 1.0	787	תב	193	+72	+10.1	+195
רסקו מבוכל	483	לנ				-6
רסקו רג	477	לנ				-62
שמר 5.0	—			הפסקת מסחר		—
אטאם	699	תב	500	+64	+10.1	+600
גולדפרוסט 1.0	265	בה	153	-30	-10.2	-385
גולדפרוסט 5.0	184		1			

תעשיה

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	הצע/ביקוש
יוניוידס	165	שב				
מקס 0.1	1147		100			+60
מקס 0.5	560		484	+5	+0.5	+116
תעש רגוזין 1.0	2277	תב	385	+207	+ 10	+600
אוקסטן 5.0	874	לנ				-20
מורן 1.0	702	לנ				
משאבות סלע	50	שב				
מתכת טרוס 1.0	—			הפסקת מסחר		—
מתכת טרוס אפ	—			הפסקת מסחר		—
אלקל	—			הפסקת מסחר		—
אלקל אפ 2	—			הפסקת מסחר		—
בר-כון 1.0	2371	תב	100	+216	+ 10	+100
בר-כון 5.0	1258		227			-227
ברטן אפ'	605	תב	10	+55	+ 10	+218
פרופמסטון 1.0	2118	שב				
פרופמסטון 5.0	1368		251	-30	-2.2	-282
בלגב 1.0	491	בה	150	+5	+ 1	+340
אלרן-טק	109	שב				
דקסטר 1.0	2175			-20	-0.9	-150
נקה כמיקל 1.0	3500					
תבל 1.0	—			הפסקת מסחר		—
תבל 5.0	—			הפסקת מסחר		—
תוד א 5.0	4920		10			-10
אורדע פרינט	297	בה	945	+2	+0.7	+355
סקנדיה 1.0	1246	תב	137	-138	- 10	-226
כלן	171.5		2000	+5	+0.3	+1500
רדשמן	135		400	-5	-3.2	-600
פז חן	250		47			
מאפרי טכנולוגיה	113	תב	4282	-6	- 5	-4283

השקעה

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	הצע/ביקוש
אינקבה 0.1	—			הפסקת מסחר		—
אוהם	190	שב				
אינים אפ	23.7		1750	-2	- 5	-1750
אמישר בכל	279			-7	-2.4	-320
אפיק 1.0	381	לנ				
אפיק 5.0	221	לנ				
בנין ב' 5.0	9690	בה	11.9	-511	- 5	-19
לבניק 0.1	—			הפסקת מסחר		—
לבניק 0.5	—			הפסקת מסחר		—
קוך השק ב 0.1	696					+33
קוך השק ב 0.5	440		132			

חיפושי נפט

שם המניה	השער אתמול		המחזור	נקודות	%	הצע/ביקוש
פראיל ב 0.5	3657	שב		-193	- 5	-72

משתנים

שם נייר	מה"כ מחזור עסקות	שער קנין מסחר בנקודות	שער מגבי בנקודות	שינוי יומי כללי	מס עסקאות
בנק בינלאומי 05	867	5181	5039	2.24	2
פ.י.בי. 0.5	2171	6110	5961	2.5	9
הכנה ש	8277	1865	1865	1.88	1
שלמון אש	3760	594	588	3.5	1
כלל מדי	18411	195	190	2.63	6
שופרסל ב 10.0		775	775		
דלק 3 ש	3275	2167	2130	1.74	7
אפריקה 1.0	249	27569	26637	3.5	8
אזורים 1.0		573	573		
נכסים ובנין	4407	2334	2278	4.81	9
הכשרת הישוב	69170	386	374	5.46	31
חברה לירושלים	36138	251	242	3.72	15
כלל נדלן	4480	552	537	2.79	4
עלית	422	13414	13007	2.5	3
פלגת ב 4	3238	275	270	1.85	1
קמבאות פז 1.0	580	2186	2050	2.73	2
כלל תעש אלק		1609	1609		
אלרון 3.0	78	138067	135814	3	10
טבע ש	2862	7995	7837	2.5	14
ים המלח	10309	1919	1919	3.81	13
[illegible] 10.0	7827	995	985	3.97	6
[illegible] 10.0	67	223487	219069	3	9
כלל תעש' 1.0	104368	137	132	3.79	18
אידיבי פתוח 2.0	1274	6103	5956	4	11
אלרון ש	1520	651	648	2.52	1
חברה לישראל 1.0	6832	3145	3077	4	13
פועלים השק ש	3705	578	562	3.96	1
דיסקונט השק ש	6108	1868	1827	4.01	17
כלל 10.0	6923	794	775	2.72	11
יגאל 5.0	4461	365	365		

שערים בין־בנקאיים

אתמול, בצהריים, 1.9.1988 באירופה

מסירה מידית (ספוט)

ל"י שטרלינג	$ ארצות הברית	1.6795/1.6805
ל"י $1 ארה"ב	מרקים גרמניים	1.8795/1.8805
"	פלורינים הולנדיים	2.1207/2.1217
"	פרנקים שוויצריים	1.5835/1.5845
"	פרנקים בלגיים	39.37/39.39
"	פרנקים צרפתיים	6.3800/6.3830
"	לירטות איטלקיות	1396.00/1396.50
"	ינים יפאניים	136.70/136.80
ליש.ד.ר.	$ ארצות הברית	1.2686/1.2691

שער הזהב $ 430.30 ארה"ב אונקיה לנדון מיקסינג

מסירה מאוחרת (פורוורד)

	ליש"ט/$	פ"ש/$	מ"ג/$
1 ח'	1.6743/1.6754	1.5772/1.5784	1.8743/1.8755
3 ח'	1.6642/1.6655	1.5649/1.5662	1.8640/1.8653
6 ח'	1.6535/1.6550	1.5467/1.5483	1.8485/1.8500

הנתונים נמסרו על־ידי בנק דיסקונט לישראל בע"מ

באזור התעשיה, הרצליה
צמוד לכביש חיפה, מאחורי תחנת הדלק בצומת
להשכרה
עד 400 מ"ר בקומת קרקע (אפשרי חלקי)
למסחר, תצוגה, מכירה ואחסנה בצמוד למבנה מגרש המתאים לתצוגת רכב וחניה
פרטים: 03-492121 או בכתב ת.ד. 24239 ת"א

מקום ושרותי משרד במרכז מנהטן לייצוג, פגישות ועבודה
SAGAM Corp
342 MEDISON Ave. SUITE 1708
N.Y N.Y 10173
Tel: 212-9723377
Fax: 212-9720023
לפרטים נוספים מ־11/9 לפנות לטלפון 03-459283

אין סימן לפריצת דרך בז'נווה בשיחות השלום איראן־עיראק

מזכ"ל האו"ם גילה חוסר סבלנות ותיסכול: "אי אפשר להקים מבנה על חשדות – הדבר משול לבניה על חול"

ז'נווה (ע"ד ואי־פי). מזכ"ל האו"ם, חוויאר פרז דה קוייאר, מינה אתמול את הדיפלומט השוודי יאן אליאסון, לנציגו האישי המיוחד לניהול שיחות השלום בין איראן ועיראק.

מזכ"ל האו"ם הבהיר כי האו"ם שמטרתו היא להפוך את הפסקת האש באיזור המפרץ לשלום בר־קיימא, יי־משך גם בהעדרו.

אולם משקיפים בז'נווה מדגישים, כי לאחר שמונה ימי מו"מ, אין עדיין לראות סימן כלשהו לפריצת דרך, או לסיכויים לפגישה פנים אל פנים בין שרי־החוץ של איראן ושל עיראק. האיראנים דבקים בין היתר בדרישתם להסגת כוחות עיראק לקווים שלפני המלחמה, ולהכרזה בין־לאומית שתקבע מי הצד שפתח במלחמה.

"העדר אימון – זו הבעיה העיקרית שאני חייב להתמודד עימה", אמר בנושא זה פרז דה קוייאר. "אי אפשר להקים מבנה על חשדות – הדבר משול לבניה על חול".

דקוייאר גילה חוסר סבלנות ותיסכול, כאשר אמר אתמול לכתבים כי "עלי לבלות שעות על שעות כאן, בעוד מצפות לי בעיות רבות במקומות אחרים".

"יחד עם זה אני מקווה כי סבלנותי תשתלם", הוא ציין.

אלפי כורדים נמלטו מעיראק לטורקיה

אלפי נשים וילדים נמלטו לטורקיה מצפון עיראק, בעוד נמשכת התקפת הצבא העיראקי לדיכוי מרד הכורדים באותו אזור.

ראש ממשלת טורקיה, טורגוט אוזאל אמר, כי המיתקפה העיראקית, שהחלה לפני חודש ימים עדיין נמשכת ומספר הפליטים בטורקיה ככל הנראה יגדל.

בשיחה עם כתבים ביום חמישי אמר אוזאל: נוכח הפעילות הצבאית העיראקית הנמשכת, מספר רב של נשים וילדים הגיעו לגבול".

מספר הפליטים, ביניהם כמה קבוצות מחתרת, הנאבקות נגד שלטונו של נשיא עיראק, סדאם חוסיין, לא ידוע.

לפי הערכת מקורות פוליטיים מהימנים, הגיע מספר הפליטים ל־45,000 ומספר דומה עדיין מחכה לעבור את הגבול.

הצבא העיראקי פתח במיתקפה נגד המורדים הכורדיים, לאחר שנכנסה לתוקפה הפסקת האש במלחמתה נגד איראן.

איראן קוראת לאמנה נגד נשק כימי

שר־החוץ האיראני, עלי אכבר ולאיאתי, קרא אתמול לוועידת האו"ם לפירוק הנשק בז'נווה, לגבש בדחיפות אמנה, אשר תאסור פיתוח, ייצור ואגירה של נשק כימי.

ולאיאתי, שהחל ביום חמישי לכהן כנשיא תורן של הוועידה, הזכיר כי משלחות של האו"ם חזרו ודיווחו על שימוש חוזר ונשנה בנשק כימי על ידי העיראקים.

"אם אמנם השימוש בנשק זה יהפך לדבר שבשיגרה ולאמצעי יעיל להשגת מטרות צבאיות, יקשה מאד לבלום את הפעלתו בעתיד", הוסיף ולאיאתי.

כך נראו אתמול אנשי "קומנדו המידבר" של קדאפי, בעת מיפגן לציון 19 שנה למהפכה הלובית, באצטדיון של טריפולי. (צילום: אי־פי)

ניחושים באוסלו: "פרס נובל לשלום לרייגן וגורבאצ'וב"

מאת אליהו הזהבי

קופנהאגן (מיוחד ל"הארץ"). הודעת מזכיר ועדת נובל באוסלו, כי השנה יוקדם בשלושה שבועות מועד פירסום חתן פרס נובל לשלום, עורר גל ניחושים כי הקדמת המועד בשלושה שבועות, קשורה להחלטת הוועדה להעניק את הפרס במשותף לריגאן וגורבאצ'וב. הדבר נועד לאפשר את כל ההכנות הקשורות לבואם של שני המנהיגים לאוסלו.

מזכיר ועדת נובל, יעקב סטאורדוס, סרב להתייחס לניחושים אך לא יכול היה להסביר מדוע הוחלט להקדים את מועד פרסום שם חתן פרס נובל לשלום – שמות כל יתר חתני פרס נובל יפורסמו כרגיל במחצית השניה של חודש אוקטובר.

בין המועמדים השנה לפרס, גם שני שמות ישראליים: מ. ועננו ו"כפר שלום". גם נשיא אוסטריה קורט ואלדהיים מצוי ברשימת המועמדים לפרס.

סקר: דוקאקיס מוסיף לסגת וגם במדינתו אין לו יתרון על בוש

ממטהו של מייקל דוקאקיס בוקעים קולות "התמוטטות"

מאת יואב קרני

ניו יורק (מיוחד ל"הארץ"). מועמד המפלגה הרפובליקאית לסגן נשיא אמר, שממטהו של מייקל דוקאקיס בוקעים קולות "התמוטטות" – וגם אם הסנאטור דן קוויל נמצא מפריז, מוסיפים לבוא סימנים למשבר חמור במסע הבחירות של המועמד הדמוקרטי לנשיאות.

הביטוי הדרמטי ביותר בא ממדינת מסצ'וסטס: סקר דעת קהל, שערך עיתון בבוסטון, מראה שוויון בתמיכה בין דוקאקיס למועמד הרפובליקאי, סגן הנשיא ג'ורג' בוש, אף כי מסצ'וסטס היא מעוזו של דוקאקיס – הוא מכהן כמושל מאז 1983 והוא חזר ונבחר ב־1986, ברוב הגדול ביותר בתולדות המדינה.

על פי סקר של העיתון "בוסטון הראלד", שנערך במהלך יום ג', תומכים 42% מן הבוחרים במסצ'וסטס בדוקאקיס, ו־42% תומכים בבוש. להמחיש את בעייתו של דוקאקיס בא אתמול בוש לעצרת בחירות בנמל בוסטון, כדי להזכיר לבוחר כשלון חמור של דוקאקיס: זיהום המים בנמל בוסטון נחשב לאחד המיפגעים האקולוגיים החמורים ביותר בארה"ב.

איכות הסביבה היא עניין המזוהה באופן מסורתי עם המפלגה הדמוקרטית, הרפובליקאים חשודים שהם מעדיפים את האינטרסים של קהילת העסקים, על פני ניקיון מים ואוויר. אבל ב־48 השעות האחרונות הצליח ג'ורג' בוש לגזול את המונופול הדמוקרטי.

בבואו על חופי ימה במדינת מישיגן הבטיח סגן הנשיא לכונן "אתיקה של שימור הסביבה", אם ייבחר לנשיא. הוא הכריז, כי "1988 היא השנה שבה הרים כדור הארץ את קולו" נגד מיפגעים אקולוגיים.

ביומיים האחרונים ניסה דוקאקיס להשיב מלחמה, על ידי חזרה אל נושא כמעט נשכח: תפקידו של בוש בשערוריית מכירות הנשק לאיראן. אבל בינתיים לא היו הוכחות שהנושא הזה מעסיק בביוחד את ציבור הבוחרים.

חיכוכים בין דוקאקיס לג'קסון

דוקאקיס גם נקלע למשבר בתוך מפלגתו. כלי התקשורת בארה"ב דיווחו השבוע על חיכוכים בין אנשי דוקאקיס לג'סי ג'קסון.

יריבו לשעבר של דוקאקיס בבחירות המוקדמות דרש תפקיד מוגדר לעצמו בבחירות הכלליות. אנשי דוקאקיס חוששים שג'קסון יבריח מצביעים לבנים, הנוטים ימינה. לפי כמה דיווחים הם הכינו רשימת מדינות, וביקשו מג'קסון שלא לבקר בהן.

אתמול פירסם ה"וואשינגטון פוסט" תוצאות של סקר דעת קהל ארצי חדש, שנערך בשבוע האחרון של חודש אוגוסט. הוא מאשר סקרים קודמים, שהצביעו על מירוץ צמוד.

דוקאקיס קיבל בסקר הזה 48 אחוז, ובוש – 47 אחוז. ליתרון כזה אין משמעות, והוא משקף תיקו סטאטיסטי.

שיא ביציאת יהודים מבריה"מ

1,864 היגרו באוגוסט ובסה"כ 9,520 מתחילת השנה

וינה. (ע"ד). ההגירה היהודית מבריה"מ הגיעה לשיא חודשי באוגוסט, שלא היה כמוהו מאז מאי 1980. לפי סיכומי הוועדה הבין־ממשלתית להגירה, שמקום מושבה כאן, היגרו 1,864 יהודים ובסך הכל היגרו מתחילת השנה 9,520 יהודים – נתונים העולים על הסיכום הכולל של הגירת יהודים ב־1987, שהיה 8,011.

ההגירה השנתית הגבוהה ביותר של יהודים מבריה"מ היתה 51,330 בשנת 1979.

מתוך 1,864 היהודים הסובייטים שהיגרו באוגוסט, רק 116 עלו לישראל. בסה"כ עלו לישראל מתחילת השנה עד אוגוסט 1,046 יהודים.

מאות אלפים דרשו דמוקרטיה בראנגון – הצבא לא התערב

ראנגון (ע"ד וע"צ). ראנגון הוצפה אתמול במאות אלפי אנשים, הדורשים לסלק את שרידי המשטר החד־מפלגתי בבורמה. הנואמים בפני העצרות ההמוניות הכריזו, כי העם ניצח ושלטון היחיד מוגר.

עדי ראייה מסרו כי מאות אלפים אנשים, לבושים בבגדי העבודה שלהם או במדי המקצוע שלהם וצטופפו ברחובות, הניפו דגלים וכרזות ויצאו בארבעה מצעדים אל הכיכר הגדולה במרכז ראנגון.

מפי ההמונים נשמעה בקצב הקריאה "ניצחון, ניצחון".

עדי ראייה דיווחו עוד כי סטודנטים ונזירים התעלמו מדרישת הממשלה לפנות את משרדי הממשלה ומשרדי העירייה שנכבשו על ידי פקידי המימשל "או לשאת בתוצאות".

שמועות: תנועות צבא

שמועות מכיוונים שונים הציפו את ראנגון בעיקר על תנועות צבא במשך הלילה, אולם הצבא שמר על פרופיל נמוך בשעות הבוקר המוקדמות של יום חמישי.

בהקשר זה ציינו דיפלומטים כי בפעם האחרונה פתחו חיילים באש על המונים מפגינים בין ב־8 ל־12 באוגוסט והם אמרו כי באותם התנגשויות נהרגו אלפי אנשים. לאחר מכן בוטל מצב החירום הצבאי והצבא נשאר ברקע ולא התערב בהפגנות.

העיתונות בראנגון, הנתונה לפיקוח ממשלתי, החלה לפתע לסקר באורח עצמאי את ההפגנות ולדברי פרשנים מוכיחה גם תופעה זו על התערערות השלטון.

פרשנים אמרו כי מה שרואה אדם כיום בעתונות הבורמנית, אי אפשר היה לעלות על הדעת עוד לפני שבוע כי יפורסם.

"בורמה הופכת לדמוקרטיה עממית אמיתית", אמר אחד הדיפלומטים ממדינות המערב.

בין הצועדים בסך בשדרות הרחבות של ראנגון, ותחת אלפי כרזות, ניראו סטודנטים, פקידי מיניסטריונים, פועלי בתי חרושת, יוצאי צי הסוחר, מורים, עורכי־דין ונזירים בודהיסטים.

רבים מהם צעדו במדיהם הרשמיים.

"פראוודה": מחסור במזון באזורים נרחבים בבריה"מ

הסטטיסטיקה מטעה ● צרכנים נוסעים מאות ק"מ, להגיע למצרכים בערים הגדולות ועליהם לעמוד בתור כל היום

מוסקווה (ע"ד). בקריאה להעברת מגרש של תעשיית המזון הסובייטית, יצא אתמול העיתון "פראוודה" בבריה"מ, שריווח על מחסור במזון באזורים נירחבים בבריה"מ, והודה כי נגלו הטעיות בסטטיסטיקה של הצריכה.

בתאור מהימן ביותר, שלא הופיע כמוהו עד היום, על מצבם העלוב של הצרכנים הסובייטים, פירסם ביטאון המפלגה הקומוניסטית מה שהוא כינה "קטלוג של ביזבוז, חוסר יעילות, ירידה באיכות, ומעשי עוול בירוקראטיים".

קיצוב בבשר

כך למשל גילה "פראוודה" שבריין יש קיצוב בהספקת בשר ב־8 מתוך 15 הרפובליקות בבריה"מ, ובהן הגדולה בהן, הרפובליקה הרוסית.

"בעיית המזון הורישה בחלקים גדולים של הפדראציה הרוסית, באוקראינה וברפובליקות שמעבר להרי הקווקאז", כתב העיתון.

"צרכנים נאלצים לנסוע מאות ק"מ, כדי להגיע לחנויות מצויידות במצרכים מגוונים בערים הגדולות ועליהם לעמוד בתור כל היום" – כותב העיתון, שהודה כי "לקוחות מתנפלים על החנויות של מוסקווה".

"עלינו לשנות את שיטת חלוקת המשאבים שלנו. השיטה הקיימת אינה מעודדת תחרות קולקטיביות ומשלחיות, ומפעלים להגדיל את ייצור המזון", נאמר בכתבה.

הידרדרות בכמות ובאיכות

העיתון קובל על כך שחלה הידרדרות הן בכמות והן באיכות המזון המסופק לצרכנים בחנויות הממלכתיות, הנתונות מסובסידיות כבדות. מצב זה, סוקר "פראוודה", מאלץ צרכנים לפנות לשוקי מזון פרטיים ולקואופראטיבים עצמאיים, ושם נאלצים לשלם מחיר כפול מהמחיר הרשמי.

פרשנים כלכליים במוסקווה ציינו בהקשר זה, כי המשך המחסור במזון, לאחר שלוש שנות "פרסטרויקה" של גורבאצ'וב, עשוי להתחיל תחת התמיכה הציבורית בתוכנית הרפורמה שלו.

מנדלה עשוי להשתחרר בקרוב

שר המשפטים של דרא"פ ביקר את מנדלה במרפאה הפרטית אליה הועבר

יוהנסבורג (ע"ד וע"צ). נלסון מנדלה, שהועבר אתמול מבית החולים טייגרברג בקייפטאון למרפאה פרטית בקרבת מקום, נפגש בו ביום עם שר המשפטים בממשלת דרום אפריקה, קובי קואטסי. מנדלה עומד כנראה להשתחרר ממאסר.

קואטסי התעמק בשיחרורו של מנדלה ממאסר, אמר בהודעתו אחרי הביקור, כי המנהיג השחור בן ה־70 התאושש בצורה נאה ממחלת דלקת הראות. אולם הוא לא מסר דבר על תוכן השיחה ביניהם. המרפאה ידועה כאחת האקסקלוסיביות ביותר ושר המשפטים ציין כי התנאים במרפאה "לא יכולים להיות יותר טובים".

"מצבו של מר מנדלה השתפר במידה כזאת, שהמשך הטיפול בו בבית החולים טייגרברג אינו דרוש יותר", אמר דובר שירות בתי הסוהר בהודעתו על העברתו, מבלי לבאר אם למנדלה עדיין מעמד של אסיר.

מנדלה בן ה־70, מנהיג הקונגרס האפריקאי הלאומי, הוחש מבית הסוהר לבית חולים ב־12 באוגוסט. הוא נשפט למאסר עולם לאחר שהורשע בקשירת קשר להפיל את המשטר הלבן בדרום אפריקה.

לחץ בין־לאומי

זה מכבר נתונה ממשלת דרום אפריקה תחת לחץ בין־לאומי כבד לשחרר את מנדלה, החבוש בבית סוהר מאז 1964.

כמה פרשנים פוליטיים כאן אמרו כי הממשלה עשויה לשחרר את מנדלה בשלבים, כדי להפחית את הרושם על הקיצונים הלבנים המתנגדים לשיחרורו. על פי הנחה זו יוחזק מנדלה במרפאה אך בשלב ראשון יותר לו לקבל אורחים ולדבר עם אנשי תקשורת.

ארגון מחתרתי לבן נטל אחריות על הפיצוץ

ארגון בלתי מזוהה של קיצונים לבנים, המופיע תחת השם "הזאבים הלבנים" נטל על עצמו את האחריות לפיצוץ שגרם נזקים קשים למשרדי ארגונים, הנאבקים נגד האפרטהייד.

גל פיטורים חדש בוול סטריט: יפוטרו לפחות 8,000 עובדים

ניו יורק (ע"ת). גל חדש של פיטורים צפוי בוול סטריט בחודשים הקרובים ולהערכת יודעי דבר ישוחררו לפחות 8,000 עובדים בחברות ההשקעות והברוקרים.

גל פיטורים זה צפוי, לאחר שכבר פוטרו 16,000 עובדים, בעקבות ההתמוטטות הגדולה של הבורסה הניו־יורקית בשנה שעברה.

הפיטורים מוסברים בירידת הריווחיות של חברות הברוקרים בוול סטריט, בעקבות צימצום משמעותי של מחזורי המסחר, ועליית הריבית.

אחד הברוקרים בפירמה גדולה בוול סטריט, אמר לכתב רויטר, כי בסוף השנה הבונוסים, המחולקים לעובדים, יהיו הרבה יותר קטנים מן הרגיל, ואלה שיקבלו בונוסים קטנים כאלה ישמחו על כך שעדיין יש להם מקום עבודה.

בסוף מארס העסיקו חברות ברוקרים, החברות בבורסה של ניו־יורק, 246,300 עובדים, ירידה של 15,900 מישרות לעומת ימי הגאות, שלפני ההתמוטטות ב־19 באוקטובר 1987.

עתה צפוי, כאמור, גל פיטורים נוסף של 8,000 עובדים עד סוף ספטמבר.

רשמית: מספר נספי השטפון בבנגלאדש עלה ל־350

חוששים כי אלפי אנשים ימותו ברעב

דאקה (ע"ד). גשמי זעף שהמשיכו לרדת בבנגלאדש, העלו ל־350 את מספר הנספים בשטפונות הכבדים שהתפשטו על פני יותר מרבע המדינה – מסרו אתמול גורמים ממשלתיים.

– חזאי מזג האוויר הודיעו, כי הגשמים יוסיפו לרדת והשטפונות יחמירו, כתוצאה מן המים הגואים בנהרות הגדולים אל מעבר לגדותיהם.

– פקידים מסרו, כי יותר מ־100 אנשים מתו ביום רביעי, מרביתם היו נוסעי סירה שהתהפכה ובכך עלה מספר הנספים ל־350. לפי הערכות בלתי רשמיות מספר הנספים בשטפונות הוא מעל 800.

נשיא בנגלאדש, חוסיין מוחמד ארשאד, קרא לעזרה ואמר כי בנגלאדש צריכה באופן דחוף שני מיליון טון מזון, במקום המזון שהושמד בשטפונות.

"אנו חוששים כי אלפי אנשים ימותו ברעב, אם השטפונות ימשיכו בעוצמתם הנוכחית", אמר פקיד במשרד הנשיאות לכתב רויטר.

עובד סעד אמר: יש לנו מספיק מזון לחלוקה, אולם לאנשים אין מקום יבש כדי לבשלו.

קפריסין הגיעה למקום השישי בספנות העולמית

ניקוסיה (ע"ד). הספנות של קפריסין תופסת כיום את המקום השישי בספנות העולמית, לעומת המקום ה־32 לפני שש שנים בלבד, והיא מקווה להמשיך ולבסס מעמדה בין ענקי הספנות העולמיים.

מנהל מחלקת ספינות הסוחר בממשלת קפריסין, סרג'יו סרג'יו, אמר כי צי הסוחר הקפריסאי התרחב וכיום רק 18% מאלפיים האוניות, המניפות דגל קפריסאי, הן בנות 20 שנה.

ערך את העמוד: חיים טל

מעכשיו קל יותר להחזיר את המשכנתא

בנק לפתוח ולמשכנתאות לישראל בע"מ

חברת בת של בנק דיסקונט

מקבוצת אי די בי

סניפי הבנק לפיתוח ולמשכנתאות - תל־אביב: סמטת בית השואבה 18–16, טל. 03־611881. חיפה: פל"ים 11. ירושלים: דרך יפו 97 – בית כלל.
המשכנתאות - גם בסניפי בנק דיסקונט - קרית שמונה: מרכז מסחרי. טבריה: הגליל 13. נצרת עילית: מרכז מסחרי רסקו. כרמיאל: מרכז מסחרי. צפת: ירושלים 83. נהריה: שד' הגעתון 29. עפולה: הנשיא 9. עכו: בן עמי 38. חדרה: הרברט סמואל 68. נתניה: שד' ויצמן 14. ראשל"צ: הרצל 87. רחובות: הרצל 190. לוד: ככר הפלמ"ח 5. רמלה: שד' הרצל 90. אשדוד: שבי ציון 30. קרית גת: ככר ה־87 מ. מסחרי. דימונה: מרכז מסחרי חדש. אילת: מרכז מסחרי שלום שד' התמרים.
וגם בסניפי בנק ברקליס דיסקונט - אור יהודה: העצמאות 54. טירת הכרמל: המרכז המסחרי החדש. ערד: המרכז המסחרי. תרשיחא-מעלות: הרחוב הראשי תרשיחא.

هكذا من الاصل

מפרקי אברהם גינדי שלחו התראה לפשיטת רגל למלונאי חיים שיף

(ע). סגן נשיא בית המשפט המחוזי בתל־אביב, ד"ר אליהו וינוגרד, הורה לשלוח התראה לפשיטת רגל לאיש העסקים המלונאי חיים שיף. בכך נענה השופט לבקשת חברת אברהם גינדי הנמצאת בפירוק.

המפרקים, עורכי הדין ברנזון וארזי, טענו כי שיף לא קיים פסק דין שחייב אותו להשיב להם מאה אלף דולר. כן טענו, כי הכספי שולם בשל אופציות שרכשה קבוצת גינדי במלון מרינה בבתים, השייך לשיף, וכי הכספי טרם הוחזר.

דורי בן־זאב תובע 113 אלף ש"ח על זכויות יוצרים בסרט "לול"

בית המשפט השלום הוציא צו עיקול זמני על ההכנסות מהקרנת הסרט בבתי הקולנוע

מאת סופר "הארץ" לענייני תרבות

הבדרן והשחקן דורי בן־זאב הגיש אתמול בבית המשפט השלום בהרצליה תביעה נגד צבי שיסל ונגד מפיקי הסרט "לול" ומפיציו, וטוען כי הוא זכאי ל־30% מהכנסות הסרט בגין זכויות היוצרים על המערכונים הכלולים בו.

בן־זאב, הטוען כי כתב את המערכונים בסרט או השתתף בכתיבתם, מבקש פסק דין הצהרתי בעניין, תובע חשבונות ופירוט כלא על ההכנסות וכן 113,400 ש"ח. במעמד צד אחד הוציא השופט, יורם גליק, צו עיקול זמני על הכנסות מהקרנות בבתי הקולנוע בארץ.

בתביעה טוען בן־זאב, כי לא קיבל שכר בעבור השתתפותו ביצירת המערכונים, וכי המפיקים לא פנו אליו כדי לקבל את הסכמתו להשתמש בשמו בקשר לסרט או פרסומו. בתביעה נאמר כי בהיותו חבר בא.מ.י. קיבל בן־זאב 1,600 שקל על פי הסכם בין המפיקים ל"חברת תמלוגים לאמני ישראל", אך זו לא היתה רשאית למכור זכויות אלה למפיקים. לחלופין הוא טוען כי זכויות היוצרים לא היו שייכות לה ומכאן שרשות השידור לא היתה רשאית למכור אותן למפיקים.

עוד נכתב בתביעה, כי בן־זאב סבר שהכוונה היתה להקרין את הסרט בהופעות מצומצמות במועדונים, ולא התיר לערוך את הסרט ולהקרינו באופן מסחרי. כשהתברר לו כי התובעים גורפים לכיסיהם הון עתק מהקרנת הסרט פנה אליהם בן־זאב במכתב, אך בתשובתם הודיעו המפיקים כי בן־זאב לא היה מעורב בחיבור המערכונים. הם טוענים, כי בעבור השתתפותו כשחקן קיבל שכר מלא, וכי זכויות היוצרים היו שייכות לרשות השידור, אשר הזמינה את המערכונים. התביעה תידון ב־30 באוקטובר. פרט הוגש כתב הגנה.

שופרסל: גידול במכירות וקיטון ברווח במחצית הראשונה של 1988

מאת מיכל רוזה

חברת "שופרסל" רשמה במחצית הראשונה של 1988 גידול של כ־26.5% במכירות אולם ברווח הנקי של החברה חל קיטון של כ־5%. כך עולה מן הדו"חות הכספיים של החברה שפורסמו אתמול.

מכירות החברה במחצית שנה זו הסתכמו ב־326.5 מיליון שקל, לעומת 258.2 מיליון שקל במחצית השנה שהסתיימה ב־30 בספטמבר 1987. אולם, במקביל, חל קיטון ברווח הנקי של החברה אשר הסתכם ב־8.2 מיליון שקל במחצית שנה זו, לעומת רווח נקי של 8.6 מיליון שקל בדו"ח חצי שנתי הקודם.

הנהלת החברה מציינת כי הקיטון ברווח נובע מן העובדה כי בדו"ח חצי שנתי הקודם, נכלל רווח חד פעמי בסך כ־1.6 מיליון שקל הנובע מהקטנת "העתודה למיסים נדחים" עקב השינוי שחל בשיעורי מס הכנסה בתקופה זו.

על פי הערכת ההנהלה, במחצית הראשונה של שנה זו נרשם גידול ריאלי של 8.5 אחוז במכירות מזון ע"י המסחר הקמעונאי המאורגן. בהתאם לכך מעריכה הנהלת "שופרסל" כי הגדילה את חלקה בענף.

הנהלת החברה מציינת בדו"ח כי בשלבי תכנון והקמה נמצאים 5 סניפים חדשים: בת־ים, פרדס־חנה, נהריה, ראשון לציון וירושלים. כמו כן מתרחבים 3 סניפי השופרסל בנתניה, בת־ים ובכפר־חיפה.

ירידה של 50% במספר המתנדבים מסקנדינאוויה לעבודה בקיבוצים

מאת אליהו זהבי

קופנהאגן (מיוחד ל"הארץ"). בדו"ח שפירסם השבוע ארגון "דאקיב" – הגוף המתאם בין הארגונים בסקנדינאוויה העוסקים בשיגור מתנדבים לקיבוצים בישראל, נמסר כי מתחילת השנה, בהשפעה ישירה של האירועים בשטחים, ירד עד למחצית מספר הצעירים המבקשים לצאת לעבודה בקיבוצים.

התופעה בדנמרק דומה לזו הקיימת בשוודיה ובנורווגיה כארגון המקביל המשגר מתנדבים לישראל.

בממוצע שהו בישראל 800־1,000 מתנדבים דניים ברוטציה בקבוצים.

שלוש מיכליות דלק ריקות הוצתו בחיפה

(ע). 3 מיכליות דלק ריקות הוצתו סמוך לשעה 4 לפנות בוקר כאשר חנו במתקן החברה להובלת דלק "הולסר רוטנפל" שבמפרץ חיפה.

את מכבי האש הזעיקו עובדי בתי היקוק לנפט הנמצאים מול מתקן חברת הדלק. למקום הגיעו 4 מיכליות כיבוי, והמחתקן פעלו כשעתיים לכיבוי הדליקה.

חוקר שריפות קבע לאחר ממצאים בשטח, כי המיכליות הוצתו.

יצויין כי המיכליות האלה, שהינן נגררות, היו ריקות מדלק.

דובר מכבי האש בחיפה, מיקי קסוזי, אמר כי למרות שמתקן חברת הדלק שוכן מאות מטרים בלבד מבתי הזיקוק לנפט, לא נשקפה סכנה למיתקני בתי הזיקוק וגם לא נשקפה סכנה למבנים סמוכים או לכלי רכב שחנו בסמוך לנגררות הבוערות.

משקל כל נגררת כ־15 עד 18 טון, ושוויין נאמד במאות אלפי שקלים.

משטרת מרחב חיפה פתחה בחקירת נסיבות המקרה. לא ידוע עדיין אם הרקע להצתת המכוניות היה על רקע חבלני או פלילי.

שני ילדים עותרים נגד אמם המכה וכולאת אותם בדירתם

(ע). נערה בת 16 ואחיה בן ה־12 עתרו אתמול לבית המשפט המחוזי בת"א נגד אמם, עובדת סוציאלית במרכז שיקום בפתח־תקווה, על מנת שיאסור עליה לכלוא את הבת, להכותה ולמנוע את כניסת ילדיה לדירת המשפחה.

בתצהיר שצירפה הנערה מגוללת מערכת היחסים, ממנה עולה כי הוריה התגרשו לפני שש שנים והשניים נשארו להתגורר עם האם, בעוד האב עזב את דירתם. מאז, טוענת הילדה, נהגה אמה להכותה דרך קבע בחגורה, לכל תלונתן.

אלפי דגים מתו בירדן מהרעלה

מאת מנחם הורוביץ

אלפי דגים מתו אתמול בירדן ומדובר בהרעלת דגים מן הגדולות שהיו לאחרונה.

מינהלת הכנרת פנתה אל מנהלי מפעלי המים השואבים את מי הירדן לבריכות הדגים כי יעשו הכל לבדוק את טיב המים.

עורך את העמוד: אורי גונדר

מבצע!
המדפסת שכל P.C. אוהב
רק 295 ש"ח + מע"מ
4 × 295 ש"ח + מע"מ
המדפסת האידיאלית לעסקים רהבה, מהירה
(180 C.P.S) ואיכותית (N.L.Q בקצב 45 C.P.S). זיכרון פנימי 3K סטנדרט, מתחברת למרבית המחשבים בשוק כולל I.B.M. P.C ותואמים.
המחיר 1595 במזומן
brother 1509
המדפסת הפופולארית ביותר בישראל,
יותר מ־12,000 מדפסות 1509 כבר נמכרו בישראל.
brother מדפסות למשימות קשות.

קצינים המועמדים להדחה בפרשת אביטן: נחשוף שחיתויות בשרות בתי הסוהר

מאת איתן רבין
סופר "הארץ"

ארבעה קצינים בכלא באר שבע, ובהם מפקד מיתקן הכליאה בבית מעצר דרום, סגן גונדר רוני לבקוביץ, יודחו בימים הקרובים מתפקידיהם.

מקורות בוועדת החקירה, שבראשה עומד סגן גונדר שלום מן, מסרו לארבעת הקצינים, כי הוכנו מכתבי הדחה הנושאים את שמותיהם.

בין המודחים כאמור מפקד המיתקן, סגנו, וכן הקצין ממן יעקב ארביב שנילקח על ידי הרצל אביטן כבן ערובה, וקצין נוסף ממיתקן הכליאה.

ארבעת הקצינים הודיעו למקורביהם שאם אכן יגיעו מכתבי ההדחות – יערכו מסיבת עיתונאים ויחשפו שחיתויות, כגון התקנת אנטנה על חשבון שרות בתי הסוהר בחדרו של הרצל אביטן, כיבוד ארוחות כללי במסדרון שבו שהה הרצל אביטן כדי לאפשר להכניס למקום מבקרים, ומחדלים שהתריעו עליהם הקצינים בפני פיקוד שרות בתי הסוהר.

שני מנהלי בתי סוהר הודיעו לסגן גונדר לבקוביץ כי אם אכן יודח – יתפטרו.

הוארך מעצר חשודות בסיוע לאביטן

(ע). בית משפט השלום בתל אביב האריך אתמול ב־4 ימים את מעצרן של תמר מלכה (31) אם ל־3 ילדים, ושושנה ביטון (52) אם ל־6 ילדים, אחותו של הרצל אביטן, כחשודות בסיוע לבריחתו של אסיר העולם.

בא כוח המשטרה טען כי השתיים יצרו קשר עם הרצל אביטן ואיפשרו לו להסתתר בדירה בה נלכד בהוד השרון, מקום מגוריהן. החוקר טען כי תמר מלכה היתה זו שפנתה אל גיסתה, יפה מלכה (עצורה בפרשה), וביקשה ממנה את המפתח לדירתה ברחוב שרת בהוד השרון.

אשר לחלקה של שושנה ביטון, אמר בא כוח המשטרה כי הרצל אביטן הגיע לביתה, ועל פי החוק אסור היה עליה להגיש לו כל עזרה. עוד טען החוקר, כי נתגלו סתירות בעדותה ויתכן שהיא משקרת.

פרקליטה של תמר מלכה, עו"ד משה מרוז, טען כי היא לא ידעה כלל שהמפתח מיועד עבור הרצל אביטן, ואילו ידעה על כך לא היתה מוסרת את המפתח לגיסה.

פרקליטה של שושנה ביטון, עו"ד דוד יפתח, טען כי היא סירבה להגיש להרצל אביטן סיוע ועזרה. "האם מצפים שאחות תזעיק את המשטרה על מנת להסגיר את אחיה, ועוד בזמן שהוא ניהל מו"מ להסגרתו?" שאל הפרקליט, והוסיף כי החוק יוצא מנקודת הנחה שהודים או בנים יעזרו לעבריין נמלט, אולם לגבי סיוע מצד אחות – אין כל התייחסות.

השופט יצחק בראו קבע בהחלטתו, כי קיים חשד סביר למעורבותן של החשודות בעבירה של סיוע בבריחת הרצל אביטן מהכלא. לפיכך החשודות יישארו במעצר עד לשעה 11.30 ביום א'.

כתב עת"ם מוסר, כי בפרשה זו נתונים במעצר 5 חשודים: הקצין הסוהר מכלא באר שבע, אברהם מלכה, יפה מלכה ויצחק ביטון.

תחרות בתחנות הדלק: מפות ומדריכים לנהגים

בעלי התחנות אינם מעוניינים בהוזלת מחירים

מאת יפעת נבו
סופרת "הארץ"

התחרות על הלקוח בתחנות הדלק קיבלה בימים האחרונים תאוצה ניכרת: בעוד שחלק מתחנות הדלק התארגנו לפתות את הלקוח להיכנס אליהן באמצעות מתן פרסים במסגרת הגרלות תקופתיות, הודיעה חברת פז כי מעתה יקבלו הפוקדים את תחנותיה מפת דרכים מעודכנת.

חברת ישראכרט הודיעה אף היא להצטרף לגל הפרש, ומודיעה כי תחנות הדלק המכבדות ישראכרט יחלקו ללקוחותיהן, חינם אין כסף, את מדריך הדרכים המיוחד שהפיקה לנהגים ומטיילים.

נראה כי הרפורמה במשק הדלק הוזידה את העניין ברמת השירות ללקוח. בעלי תחנות דלק רבים הרה, כי הם אינם מעוניינים בהוזלת מחירים כתחרות, משום שבסופו של דבר יתיישרו כולם על אותה הזולה, וגורם התחרות על כיס הלקוח יתבטל והם ייצאו רק נפסדים. מאידך, הם מעדיפים להתחרות על פיתויים מסוג אחר, כמו הגרלות, ועתה גם מתנות למיניהן.

חולה לב במשקל 200 ק"ג חולץ במנוף גבהים מדירתו

(ע). תושב תל אביב, בן 47, שמשקלו כ־200 ק"ג, חולץ אתמול מדירתו באמצעות מנוף כיבוי, לאחר שלקה בהתקף לב ואיבד את הכרתו.

סמוך לשעה 10 בבוקר נתקבלה במוקד "מגן דוד אדום" בתל אביב קריאה על אדם מחוסר הכרה הנמצא בדירת מגורים בשכונת שפירא. צוות נט"ן, שהגיע למקום, מצא את האיש ללא רוח חיים במצב של מוות קליני. לאחר טיפול החייאתי, הצליחו אנשי הצוות להחזיר את האיש, אולם כאשר ביקשו להעבירו על גבי אלונקה אל האמבולנס, שהמתין מחוץ לבית, התברר כי מפאת משקלו הרב וממדי גופו הרחבים לא ניתן להעביר את האלונקה דרך דלת היציאה וחדר המדרגות, ואי אפשר לעשות כן כאשר האיש נמצא במצב של עמידה או ישיבה.

אנשי הצוות פנו בקשר לצוות נט"ן נוסף וביקשו את עזרתו, אולם גם תגבורת זו לא הועילה, והוחלט לפנות למכבי האש. למקום הגיע מנוף כיבוי (מנוף גבהים).

אנשי מד"א הניחו את האיש בתוך "סל" המנוף, שהגיע למרפסת הדירה, ומשם הוא הורד לאמבולנס, שהעבירו כשהוא במצב של חוסר הכרה לבית החולים "איכילוב".

התיז מים על צ'יץ כיוון שהעיריה ניתקה זרם המים

(ע). ויקטור אבוטבול (45) מקרית שלום הובא אתמול לבית משפט השלום בתל אביב כחשוד בהתזת מים על ראש עיריית תל אביב, שלמה להט, והשמעת גידופים וקללות נגדו, במחאה על שהעירייה ניתקה את אספקת המים לביתו.

בא כוח המשטרה, רס"ל שבתאי גיל, טען כי ראש העירייה סייר אתמול בקרית שלום. כאשר הגיעו ראש העירייה ומלוויו ליד ביתו של החשוד, יצא האחרון מביתו והחל לגדף את ראש העירייה. להט שב על עקבותיו ושאל את החשוד מדוע הוא מקלל אותו. בתגובה המשיך החשוד בגדופים ואף התיז מים עליו.

החוקר טען כי החשוד הסביר שעובדי העירייה ניתקו אותו מאספקת המים.

פרקליטו, עו"ד נפתלי וייס, טען כי מרשו נכה ב־100 אחוז וסובל מהפרעות נפשיות.

השופט יצחק בראו הורה לשחרר את החשוד בערבות, אולם ציווה עליו להיבדק בבית החולים אברבנאל כדי לקבוע אם הוא כשיר לעמוד לדין.

יציבות באבטלה ברבע השני של השנה: 5.9%

עלה בינואר־יוני 1988 ב־12% לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

מאת איתן אבריאל

חלקם של הבלתי מועסקים מכוח העבודה האזרחי היה באפריל־יוני השנה כ־5.9%, בדומה לינואר–מרס, ובדומה למחצית השניה של 1987. אחוז הגברים המובטלים עלה ל־5.4%, לעומת 5.2% בינואר־מרס 88' ו־4.5% באוקטובר־דצמבר 1987.

מספר הבלתי מועסקים שחיפשו עבודה באופן פעיל הגיע בסוף יוני השנה ל־83 אלף נפש בממוצע לשבוע. סך כוח העבודה האזרחי בישראל הגיע ברבע השני של השנה ל־1.525 מיליון נפש בממוצע לשבוע, שהם כ־50.6% מכלל האוכלוסייה בגיל 15 ומעלה. מספר המועסקים, לא כולל את תושבי יהודה שומרון וחבל עזה, הגיע ל־1.442 מיליון נפש. נתונים אלה נמסרו ע"י הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

מספר המועסקים בענפי השירותים הציבוריים גדל במחצית הראשונה של 1988 ב־2.9% לעומת המחצית השניה של 1987, כאשר עיקר הגידול התבטא בשירותי החינוך – 3.9%. בענפי התעשייה ירד מספר המועסקים ב־1.8%, ואילו בענפי החקלאות חלה ירידה של 8.5% לעומת המחצית הראשונה של 1987. בענפי המסחר, שירותי האוכל והארחה ובענפי הבינוי, עלה מספר המועסקים ב־9־10%. אחוז המועסקים בענפי הפיננסים, השירותים העסקיים והשירותים האישיים

בבית הדין האזורי לעבודה בתל־אביב–יפו | תיק מט–1–4

המבקשת: בנק לאומי לישראל בע"מ
על־ידי ב"כ עו"ד נחום פיינברג ו/או ארנה עוד ו/או קרן שלי"ם ו/או עמי נחזר ו/או אתי דיגמנו

— נגד —

המשיבים: 1. ההסתדרות הכללית — הסתדרות הפקידים — חטיבת עובדי הבנקים וחברות הביטוח ע"י מר אלקנה לבקוביץ
2. הועד הארצי המשותף של עובדי בנק לאומי לישראל בע"מ וכל חבריו, כולם באמצעות יו"ר הועד מר לואי רום ומר דן אהרונובסקי

הודעה

על פי צו של בית הדין האזורי לעבודה בת"א (אב בית הדין השופט ישעיהו ירושלמי, ונציגי הציבור השופטים ראובן מונביץ ודוד אציל) הננו להודיע כי בית הדין לעבודה ציווה בישיבתו מיום 1.9.1988, על המשיבים, ההסתדרות הכללית והועד הארצי המשותף, לגרום לשקט תעשייתי מוחלט, אי קיום עיצומים וביטול כל צעדים ארגוניים.

בית הדין האזורי קבע ישיבה לדיון במעמד נציגי הבנק, ההסתדרות והוועד להיום, 2.9.1988, בשעה 9.30, ועד לשינוי החלטה זו הצו יעמוד בתוקפו.

בית הדין האזורי הורה לפרסם צו זה בעיתון יומי

נחום פיינברג, עו"ד
ב"כ בנק לאומי לישראל בע"מ

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של יקירנו
אדוארד (אדי) אינזלברג
ההלוויה תתקיים ביום ראשון 4.9.88 בשעה 14.00 בבית העלמין מורשה (צומת מורשה רמת השרון)
המשפחה

לחיים אינזלברג
משתתפים בצערך במות
אביך
הארץ

לחיים אינזלברג
משתתפים בצערך
במות
אביך
הלוח הארצי

לחיים אינזלברג
אתך בצערך העמוק במות
אביך ז"ל
עתונות מקומית צפון
ההנהלה והעובדים

הילדה הבר ז"ל
איננה
ההלוויה התקיימה אתמול יום חמישי 1.9.88
המשפחה האבלה
השבעה בבית המנוחה ברמת־חן רח' כרמלי 7

ביום ראשון כ"ב באלול תשמ"ח 4.9.88
תיערך הלוויתה של
גרטרוד ר. הריס
גלנקו, ארה"ב
והטמנת עצמותיו של בעלה
בנג'מין ר. הריס ז"ל
בבית העלמין בהר המנוחות בירושלים
טקס האשכבה יתקיים בבית ההלוויות סנהדריה בשעה 13.00
המשפחה

קבלת מודעות אבל
24 שעות ביממה
מודפכון
03־38 38 38

במלאת שנה לפטירתה של אמנו־סבתנו
רחל (הילדה) סנדלר ז"ל
תתקיים אזכרה ביום רביעי
כ"ה באלול תשמ"ח (7.9.88) בשעה 4 אחה"צ.
נפגשים ליד השער הראשי בבית־העלמין בקרית שאול.
משפחות רוזמן
רוזן

במלאת שלושים לפטירת יקירתנו
מלכה המלי ז"ל
לבית פינקלשטיין
נקיים אזכרה וגילוי מצבה ביום א', כ"ב באלול תשמ"ח, 4.9.88 בשעה 16.00 בבית העלמין החדש כפר סמיר, חיפה.
אוטובוס יצא מבית פינקלשטיין בת"א, רח' גורדון 13, בשעה 14.30 בדיוק.
ד"ר שי המלי
והמשפחה

קבלת מודעות אבל
03־735588/9
גם במוצאי־שבת עד חצות

במלאת 5 שנים לפטירתו של יקירנו
נתן (נתי) שטרנליכט ז"ל
תתקיים אזכרה לזכרו, ליד קברו, בבית־העלמין כפר־סמיר, חיפה.
ביום שני, כ"ג באלול תשמ"ח (5.9.88) בשעה 4.00 אחה"צ
נפגשים ליד השער
המשפחה

במלאת שנה לפטירתו של
ד"ר יוחנן (יוחה) בונה ז"ל
נעלה את זכרו ביום ראשון 4.9.88
באקדמיה הישראלית למדעים,
רח' ז'בוטינסקי 43 ירושלים.
9.30—10.00 התכנסות ודברי זכרון
10.00—13.30 דיון ודב שיח בנושא בעיות אספקת המים באגן הירדן ודרכי פתרון
14.00—16.00 חברים ובני משפחה מספרים.
המשפחה

יקיר ירושלים
הסופר **חיים תורן**
איננו
ההלויה תצא מבית ההלויות בסנהדריה ירושלים היום יום שישי
כ' באלול תשמ"ח (2.9.88) בשעה 11.00 בצהריים להר המנוחות בגבעת שאול
רעייתו פועה שלו־תורן
בנו רוני תורן
גיסו אברהם שלו ומשפחתו
נא להמנע מביקורים תנחומים

בית הסופר ע"ש חיים הזז
אגודת הסופרים העברים בירושלים
אבלים על מותו של
הסופר **חיים תורן**
חבר הנהלת בית הסופר
ויקיר ירושלים

האוניברסיטה העברית בירושלים
הוצאת ספרים ע"ש י"ל מאגנס ארגון הפנסיונרים
אבלים על פטירתו של
חיים תורן
לשעבר מנהל הוצאת מאגנס
ומשתתפים בצער המשפחה
ההלוויה תצא היום, יום שישי, כ' באלול תשמ"ח (2.9.88), בשעה 11.00 מבית ההלויות בסנהדריה להר המנוחות בגבעת־שאול, בירושלים

מפעל מלוה העצמאות
והפיתוח (בונדס)
אבל על מותה של
חיה חזין ז"ל
ומשתתף בצער המשפחה

לשכת רואי חשבון בישראל
אבלה על פטירת חברה היקר
קולין בנטון ז"ל
ומשתתפת בצער המשפחה

דחפון
שרות מודעות טלפוני של "הארץ"
לבעלי כרטיס אשראי
03-611001

משרד האנרגיה יוציא בקרוב צו להקטנת אחוז העופרת בבנזין בחצי

מאת אלי אלעזר
סופר "הארץ" לאיכות הסביבה

שר האנרגיה, משה שחל, הודיע למנכ"לי בתי הזיקוק וחברות הדלק כי משרדו עומד להוציא צווים להורדת אחוז העופרת בבנזין המשווק בארץ, מ־0.3 גרם לליטר כיום ל־0.15 גרם לליטר, כמקובל בארצות המערב.

מדובר בשלב ב' של הפעולה להורדת ריכוזי העופרת בבנזין, שהם מסוכנים מאוד לבריאות תינוקות וילדים. בשלב א', שבוצע בינואר, עקב לחץ ממושך של השרות לשמירת איכות הסביבה, הורד ריכוז העופרת בבנזין מ־0.42 גרם לליטר ל־0.3.

בפגישה שהתקיימה בלשכת השר אמר מנהל השרות לשמירת איכות הסביבה, ד"ר אורי מרינוב, כי פליטות העופרת בישראל עלו בשבע השנים האחרונות בכ־50%, בעיקר עקב העלייה הניכרת במספר כלי הרכב הנעים בכבישי הארץ.

ד"ר מרינוב הציג ממצאים המראים שעופרת הנפלטת מכלי רכב פוגעת במערכת העצבים וגורמת לעלייה בלחץ הדם של מבוגרים. בכל מדינה שבה הורידו את תכולת העופרת בבנזין ל־0.15 גרם לליטר, פחתו ריכוזי העופרת בדם הנבדקים.

עוד אמר כי הורדת העופרת באמצעות מהילתו בבנזין של דלק מתוצר כמו מתנול, אתנול וחומרים דומים, מביאה לא רק להפחתת העופרת אלא גם לירידה בפליטת הגז הרעיל הידרוקרבון בהיקף של 25־35 אחוז. גז זה נפלט כיום בריכוזים גבוהים מהתקן המותר במרכזי הערים הגדולות בארץ.

צחנה בחופי מפרץ חיפה בשל הטלת בוצה ממאגר הקישון בעומק הים

מאת אלי אלעזר
סופר "הארץ" לאיכות הסביבה

מיטרדי זיהום קשים נגרמו בימים האחרונים בחופי הרחצה של קרית חיים ובמפרץ חיפה בעקבות הטלת כמויות גדולות של בוצה לעומק הים באזור המפרץ.

הבוצה נחפרה במעגן הדייג שבנמל הקישון במסגרת עבודות המתבצעות על ידי אגף הדייג במשרד החקלאות. בעקבות תלונות תושבים על מפגעי הזיהום והצחנה הובהר כי הבוצה המצחינה הוטלה במרחק לא מספיק מחופי הרחצה ורוחות הים גרמו להגעתה לחופים.

דובר משרד החקלאות, נפתלי יניב, מסר בתגובה כי מקום הטלת הבוצה, בשלושת רבעי שעה של הפלגה מנמל הדייג בקישון, נקבעה בעצה אחת עם אנשי רשות הנמלים.

בעקבות התלונות יצאו אנשי אגף הדייג ורשות הנמלים, כשבפעם זו נלווה אליהם איש המדור למניעת זיהום הים במשרד הפנים, והוחלט משלוחת הבוצה במרחק של כשעתיים הפלגה, דבר שימנע את מפגעי הצחנה והזיהום.

זיכוי מכל אשמה לנאשם שריצה 14 חודשי מעצר עד תום ההליכים

(ע). עומרי כהן (24) מקרית־גת, שריצה כ־14 חודשי מאסר לאחר שנעצר עד לתום ההליכים באשמה של רכישת הירואין, זוכה אתמול מכל אשמה בבית המשפט המחוזי בתל אביב, עם שני נאשמים נוספים בפרשה.

כתב האישום נגד כהן, אליהו לביא (28) וחיים דאן (36), הוגש לפני 13 חודשים. אולם כהן נעצר כחודש לפני תחילת המשפט עד לתום ההליכים המשפטיים.

לטענת התביעה, רכשו השלושה כק"ג הירואין שיובא ארצה מבוליביה והוסתר בדלתותיה האחוריות של מכונית אופל קדט. את הסם ייבאו ארצה הנביה אוחנה ומנשה נקר, שהפך לעד מדינה והפליל את הנאשמים.

פרקליטם של כהן ולביא, עו"ד ציון אמיר, טען כי אין ראיית סיוע אשר תקשור את מרשיו לעיסקת רכישת הסם מעד המדינה.

השופט אריה אבראדי קיבל טענה זו, וציין כי למרות שבית המשפט מאמין לעד המדינה, והוא דובר אמת, הרי המניע הגלוי שיש לו להציל את עורו, הרי בהעדר ראיית סיוע – לא ניתן להרשיע את הנאשמים.

בשולי פסק הדין הביע השופט את צערו על שהתיק הגיע לסיומו רק כעבור 13 חודשים ממועד הגשת האישום, ובכך נאלץ הנאשם עומרי כהן לשבת במעצר תקופה ארוכה בסיומה זוכה ושוחרר.

ארה"ב מבקשת הסגרת תושב ישראל שהונה משקיעים ב־200 אלף דולר

(ע). שגרירות ארה"ב הגישה למשטרת ישראל בקשה להסגיר את זאב לביא (58) מתל־אביב, החשוד בהוצאה במירמה של 200 אלף דולר מקבוצת משקיעים אמריקאים. המקרה נחשף אתמול בבית משפט השלום בת"א, לשם הובא החשוד ומעצרו הוארך ב־48 שעות.

בבקשת המשטרה נאמר, כי בשנים 1980־83 שיכנע החשוד משקיעים בארה"ב להשקיע כספים בעסקן פיננסי בארה"ב, והוציא מהם במרמה את הסכום האמור. החשוד שילשל את הכסף לכיסו וסיפר למשקיעים כי העסקן צובר הפסדים.

המשקיעים הגישו דיווח על כך לשלטונות המס האמריקאים, כדי לקזז את ההפסדים מתשלומי מס – אולם עם גילוי התרמית הם נקנסו. המשטרה טוענת כי נגד החשוד, יליד ארה"ב, הוצאה פקודת מאסר בעוון מירמה במדינת פלורידה.

בתיה"ח הגריאטרים הפרטיים: מוכנים לקלוט 300 קשישים בת"א

(ע). ארגון בתי החולים הגריאטריים הפרטיים הודיע אתמול, כי ברשותו 300 מיטות פנויות לקשישים סיעודיים ב־29 בתי החולים שלו. זאת בעקבות הודעתה של שרות הבריאות כי 1,700 קשישים סיעודיים ממתינים כיום לאישפוז.

תעריף האישפוז בבתי החולים הפרטיים – 53 ש"ח ליום – נמוך יותר מהתעריף בבתיה"ח הציבוריים, אך לדברי יו"ר הארגון, נתן אורן, מעדיף משרד הבריאות לאשפז את הקשישים הסיעודיים במוסדות הציבוריים.

בנק ישראל יפעיל צעדים מוניטריים בקרוב – במקביל להפחתת הריבית במשק

הריבית הממוצעת אתמול במכרז על ההלוואה המוניטרית בבנק ישראל: 14.3%

מאת צבי זרחיה
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

בנק ישראל יפעיל בקרוב צעדים מוניטריים, במקביל להפחתת הריבית במשק. כך התרשמו אתמול בוועדת הכספים, שלפניה הופיעו שר האוצר משה נסים ונגיד בנק ישראל פרופ' מיכאל ברונו.

הנגיד אמר כי בשילוב צעדים מוניטריים נוספים של הבנק המרכזי תופחת הריבית במשק, תוך צמצום במירווחי הבנקים. התייעלות, ושמירה על מסגרות השכר, יסייעו לבנקים לשמור על רמת רווחיהם.

שר האוצר אמר כי בשל האטה במשק יש מקום להוריד את הריבית במשק, והבנקים צריכים להאזין ולבצע זאת. לדבריו, יש צורך בהורדה משמעותית של הריבית, ולא בהורדה סימלית שלה, וכן יש להקל במדיניות המוניטרית.

הנגיד אמר כי עלות האשראי השקלי הלא צמוד נמצאת במגמת ירידה במהלך השנה האחרונה, והממוצע היא פחתה בכ־1% לחודש ב־8 החודשים האחרונים. עם זאת, ההערכה שהתגבשה באחרונה על מידת ההאטה בפעילות הכלכלית מחייבת עתה האטה בהפחתת הריבית, וזאת על מנת לתרום להתאוששות במשק.

עוד אמר הנגיד כי המירווח הפיננסי על המיגזר השקלי הלא צמוד במערכת הבנקאות מגיע היום לשיעור גבוה של כ־20% במונחים שנתיים, והמשך תהליך הפחתת הריבית על האשראי תשתקף בהפחתת המירווחים הבנקאיים.

בדברו על הקשיים שאליהם נקלע חלק מהמיגזר העיסקי, אמר פרופ' ברונו כי בבדיקות שנערכו נמצא כי בהרבה מהמפעלים הללו עלות משקל הוצאות המימון לא נבעה דווקא מריבית גבוהה, אלא, מהיקפי אשראי מוגזמים שנלקחו בעבר, לפעמים אף בריבית נמוכה מדי.

ההתפתחויות הפיננסיות באו על רקע מבנה הון לא נכון באותן חברות בשנות האינפלציה הגבוהות בעבר, וכן מניהול כושל. הוא הודיע כי בשבוע הבא תופעל ליברליזציה בנושא עמלות הבנקים.

בעניין דרישות עובדי הבנקים לתוספות שכר, אמר ברונו כי זה פשוט לא מתקבל על הדעת.

עוד אמר כי בנק ישראל יעודד את הגברת התחרות בין הבנקים, ואולם יש בעיות מבניות. במסגרת המתרדגת של מניות ההסדר, יש מקום להביא בחשבון את הגברת התחרות בין הבנקים, ומכירת של כל בנק בנפרד.

ח"כ דן תיכון (ליכוד) אמר כי הוא מבין שאנו עומדים לפני מהפך מקיף במדיניות המוניטרית. תיכון תבע שבנק ישראל יודיע בשבוע הבא על מדיניות מוניטרית חדשה ומתקנת.

המשק מצוי בהאטה מסויימת, ועדיין לא גלש למיתון, והמדיניות המוניטרית צריכה להיות בהתאם. רווחיות הבנקים היא גבוהה, ולא יתכן שכל הבנקים ירוויחו והמשק יקרטס.

לאחר הישיבה אמר ח"כ חיים רמון (מערך) כי מדיניות הריבית היא הכשלון הגדול ביותר של בנק ישראל בשנה האחרונה. הבנק מגיב באיחור, באיטיות ובזהירות מופלגת, ובינתיים הבנקים צוברים רווחים אדירים, וחברות בעלות בסיס כלכלי הולכות וקורסות. בנק ישראל חייב לצאת מהתדמיות אל המציאות הכלכלית בישראל – אמר רמון.

ח"כ יאיר צבן (מפ"ם) הגיב על הודעת הנגיד בדבר הצעדים החדשים להורדת שיעורי הריבית ולהקטנת רווחי הבנקים, באומרו כי צעדו של הבנק המרכזי בא "מאוחר מדי, מעט מדי, ולאט מדי".

ח"כ צבן אמר כי אם יתברר בשבועות הקרובים כי קצב בלימת הריבית אינו עונה על צרכי המשק, תיזום סיעת מפ"ם בתיאום ח"כים מסיעות אחרות, הצעת חוק שתקבע תקרה הן לריבית הריאלית הן לרווחי הבנקים.

ח"כ צבן אמר כי כל התירוצים וההסברים הנכונים בחלקם בדבר תופעות של ניהול כושל במשק אין בהם כדי להקל בחומרת אשמתם של בנק ישראל ומשרד האוצר לגבי חלקה של הריבית הרצחנית, בהכבעת קטעים חשובים במיגזר היצרני, בהתיישבות ובתעשיה, שהגיעו לידי התמוטטות, והיא שתרמה את חלקה למגמת המיתון המתפתחת במשק.

הריבית המוניטרית: 14.3%

איתן אבריאל, סופר "הארץ" לענייני כלכלה מוסר: שיעור הריבית הממוצעת שנקבעה אתמול במכרז על ההלוואה המוניטרית שבנק ישראל מעמיד לרשות הבנקים היה 14.3%. זה היה המכרז הראשון, בסך 750 מיליון ש"ח, מתוך שני המכרזים בסכום זה שעליהם הודיע בנק ישראל, בעקבות מדיניות ההרחבה המוניטרית של הבנק המרכזי. סכום זה, יחד עם ההזרמה הממשלתית בסך 139 מיליון ש"ח שנרשמה בחודש אוגוסט, גורם להיצע של כסף במערכת, דבר שהביא לירידה בריבית על המכרז. כל הסכום שהוצע ע"י בנק ישראל נקלט בהלוואות ע"י הבנקים.

הריבית על המכרז המוניטרי השבוע נמוכה ב־1.8% מהריבית בשבוע שעבר, ובשלב זה נראה כי בנק ישראל מצליח להוריד את עלות הריבית, דבר שצריך לשכנע את הבנקים לבצע הפחתה נוספת בריבית החובה שהם גובים מהציבור.

עלותה הממוצעת של ההלוואה המוניטרית היא שוות ערך לשיעור ריבית של 13.1% לשנה בגיוס פקדונות מהציבור במסגרת פק"מ (לשבוע), שעליהם חייבים הבנקים בחובת נזילות. ההלוואה המוניטרית מועמדת לבנקים לשבוע ימים. במקביל פרעו הבנקים את ההלוואה מהשבוע שעבר בסך 600 מיליון ש"ח.

האשמות בדבר אי סדרים כספיים בישיבה סוערת במועצת מנהלי נתור

מאת זוהר בלומנקרנץ
סופר "הארץ" לענייני תיירות

בתום ישיבה סוערת, מלווה צעקות ומהומה רבתי, שנמשכה עד השעה 2 אחר חצות, נבחרה אור לאתמול מועצת מנהלים חדשה לחברת "נתור", איחוד סוכני נסיעות לטיולים מאורגנים בע"מ, המאגדת 270 משרדי נסיעות ותיירות ברחבי הארץ.

"לאור הפרסומים האחרונים שנבעו ממאבקים פוליטיים ניזוק שמה הטוב של החברה. אני בטוח שהחברה תמשיך ביתר שאת בפעילותה המוצלחת לטובת ציבור סוכני הנסיעות והתיירות וציבור הנוסעים", אמר אתמול בתגובה מנכ"ל החברה מיור כספי, בשיחה עם סופר "הארץ", בהתייחסו לאירועים הסוערים שליוו את האסיפה הכללית של בעלי המניות.

האסיפה הכללית החלה בשעה 3 אחר הצהריים במלון "מגדל דניאל". האסיפה דחתה את השינויים המוצעים במבנה הבעלות על המניות.

השינוי הראשון המוצע התייחס לכך שבעלי המניות לא יוכלו למכור את חלקם ללא אישור מועצת המנהלים. החברים התנגדו להצעה בטענה, כי המניה היא רכושם ולא ניתן להכתיב להם או למנוע מהם לנקוט בצעד כלשהו הקשור לרכוש זה. השינוי המרכזי שמוצע השני שנידחה, הוא איסור בחירתו של חבר סיטונאי תיירות שנחשב למתחרה לחברה, למועצת המנהלים.

ויכוח נוקב וסוער במיוחד התפתח בהמשך בדיון על מאזן החברה שהצביע על הפסד מתואם של 200 אלף ש"ח לשנת 87'. הושמעו ביטויים קשים של האשמות בשקר ובמסירת חצאי אמיתות, מצד האחראים לניהול החברה. ביקורת חריפה הושמעה ביחס להפניית כספים רבים להפעלת חברות וקירות פרטית בתוך החברה. הנקודות המרכזיות בדיון על המאזן היו בנושאי עתודות ההון, רכישת בניין החברה ומערך השליטה והבקרה. סוכם על מינויו של רואה חשבון חיצוני לבדיקת טענות ביחס לאי סדרים כספיים לכאורה, בניהול החברה.

אגם מלאכותי לצרכי תיירות יוקם בגליל

(ע). אגם מלאכותי הנושא את השם "אגם הגליל", שישתרע על 50 דונם ויהיה מרכז לפעילות נופש ותיירות, הולך ומוקם בבקעת פקיעין בהשקעה ראשונית של 6.5 מיליון דולר.

מנהל הפרוייקט מיקי ניר מסר אתמול כי סביב לאגם, שחפירתו תושלם עוד לפני בוא החורף, יוקם פארק על 300 דונם.

בפרוייקט תיירות זה שותפים המועצה המקומית מעלות־תרשיחא והמועצה האזורית מעלה־יוסף. מתכננים עומדים להקים סביב הפארק כפרי נופש, קאנטרי קלאב ומלונות, בהשקעה הנאמדת בכ־100 מיליון דולר.

יו"ר האגף לביטחון סוציאלי: הצעה לביטוח רפואי משלים גובשה בהסת'

(ע). רב פלג, יו"ר האגף לבטחון סוציאלי וחבר הוועדה המרכזת של ההסתדרות, גילה אתמול בירושלים, בעדותו בוועדה הממלכתית הבודקת את ענייני בריאות, כי ועדה בראשותו גיבשה הצעות לתוכנית לביטוח רפואי משלים, שנועדו לפתור את המיגבלות והאילוצים הקשורים, בין היתר, בבעיית קיצור התורים לניתוחים.

לפי הצעה שסורה בהסתדרות, תיגבה מן המבוטחים פרמיה בסך 17־25 שקלים לחודש, שתגדיל את מקורות ההכנסה של קופת החולים הכללית בכ־200 מיליון שקל לשנה, ותאפשר תשלום לרופאים ועובדים אחרים, בהפעלת המערכת.

התוכנית, לפי ההצעה, תהיה נסיונית לחמש שנים והיא מוכתבת מהאילוצים שנגרמו בחלקם על ידי הממשלה. פלג הדגיש כי הביטוח המשלים אינו מתיישב עם השאיפות המסורות של ההסתדרות.

הרעיון הוא לאפשר באמצעות התקציב הנוסף, את פתיחתה של משמרת שניה ולתגמל את הרופאים והעובדים האחרים עבור הפעלתה.

רב פלג אמר כי אי אפשר לדון בתוכנית באופן מעשי לפני שיושג הסכם עם רופאי קופת חולים ותימצא דרך הידברות עם יתר העובדים במערכת הבריאות, שגם להם צריך למצוא שיטות תיגמול מתאימות.

בהתאם להצעות, הדרישות, הפרמיה של מיעוטי ההכנסה תשולם על ידי הביטוח הלאומי, בעוד שבעלי שכר מינימום ישלמו פרמיה מדורגת. בעלי שכר מעל לרמה מסויימת ישלמו לפי הצעה זו תוספת למס האחיד.

פלג הסכים עם קביעתו של פרופ' שמואל פנחס, חבר הוועדה, כי יש דמיון בין צורת תיפעול המשמרת השניה המוצעת בקופת חולים לבין השר"פ בהדסה.

לדבריו, מצוקת קופת חולים של ההסתדרות נובעת מבריחת הממשלה מאחריותה כמממנת הרפואה הציבורית, ואין יסוד לטענה שהגורם לכך הוא חוסר בכסף. לדעתו, אין קשר ישיר בין גורמי הייצור לבין ההוצאות הציבוריות, אלא מדובר בשאלה של מדיניות, המעודדת, בין היתר, צריכה פרטית על פני הצרכה ציבורית ונותנת הקלות מיסוי לעשירונים העליונים.

לשאלת השופטת יו"ר הוועדה שושנה נתניהו, מדוע לא יועלה המס האחיד במקום קביעת הביטוח המשלים, השיב העד כי במערכת הנוכחית לא ניתן לפתור בעיות כמו אלה במישור של עובד־מעביד. "הממשלה משתמשת בכוח החוק כדי למנוע העלאת שכר מוצדקת לעובדי המערכת", אמר.

להלן אמר פלג, כי ההסתדרות מתנגדת בתוקף לרעיון של משרד האוצר, לבטל את המס המקביל ולהעביר במקומו הקצבה לקופת החולים הכללית. הוא גילה, כי הצע שהקצבה של האוצר תהיה גדולה אפילו מהכנסות המס המקביל, אבל דבר זה נירוה משיקולים של אי־תלות בצרכי חלוקת תקציב המדינה, הניתנים לשינויים בכל תקופה.

כן הסביר, כי המס האחיד נועד לשמש לא רק לצורכי הבריאות אלא למימון הפעילות ההסתדרותית כולה, וטען שקופת חולים שקעה בחובות בגלל בריחת הממשלה ממחויבויותיה. לדעתו, המשבר נובע מכך שהמדיניות הכלכלית של הממשלה היתה כושלת, ולכן נוצר לחץ על המערכת הציבורית.

בהקשר למערכת האישפוז, טען פלג כי קופת חולים מוכנה אף תובעת להעלות את מחיר יום האישפוז בבתי החולים לרמה ריאלית. הסיבסוד של בתי החולים הוא לדעתו אחד הסיבסודים הגדולים לקופת החולים הקטנות.

לדבריו, דרושה הפרדה מוחלטת בין הרפואה הציבורית לפרטית, אבל צריך לדאוג שעלות פעילות הרפואה הפרטית תכסה את הוצאות הבנת הרופא והתשתית הרפואית.

עיריית בת ים פועלת ללא תקציב מאושר

מאת זוהר בלומנקרנץ

עיריית בת־ים פועלת ללא תקציב מאושר. מבדיקה שהשלים אתמול סופר "הארץ" עולה כי למעלה מחודש מאז אמורה היתה מועצת העירייה להתכנס כדי לדון ולאשר את התקציב החדש שהציע ראש העיר, אהוד קינמון, טרם נקבע מועד חדש לישיבתה.

המועצה אמורה היתה לאשר את התקציב עוד בתחילת החודש שעבר, וראש העיר אמנם הביא את התקציב החדש לאישור. אלא שכמה מחברי מפלגת העבודה עשו יד אחת עם חברי סיעות האופוזיציה ומנעו פורום לכינוס, בשל מאבק פנימי.

מועצת העירייה לא דנה בתקציב, והתקבלה הצעת פשרה של הליכוד לתת הזדמנות נוספת לסיעות הבית לעיין בפרטי התקציב בתוך 30 יום, לדון בו מחדש ולאשרו. מיד לאחר מניעת הדיון בתקציב במועצת העירייה, הודיע ראש העיר על פרישתו מסיעת המערך ועל הקמת סיעה עצמאית.

עורך את העמוד: אורי בנבורי

הודעה ללקוחותינו

עדכון תעריף בתחום ניירות ערך.

הננו מתכבדים להודיעכם כי עפ"י אישור בנק ישראל, יחולו מספר עדכונים בתעריף בתחום ניירות ערך, החל מ־1.12.88, כדלקמן:

א. העמלה בגין מכירת ניירות ערך בבורסה לניירות ערך בת"א, תהיה זהה לעמלה בגין קניית ניירות ערך.

ב. יעודכנו העמלות בגין פדיונות, ריבית, דיווידנד, הקצאת מניות הטבה ומשיכת תעודות ע"ש.

העמלות החדשות מפורטות בתעריפון נפרד בלוח המידע בכל סניפי הבנק.

בנק דיסקונט

דחף

מהערב ובכל ערב
רגטיים
מועדון הביליארד המפואר
• אולם ענקי • אוירה • בר עשיר •
• פינת וידאו • בתכניות: ג'ז •
• חניה בשפע •
רגטיים ragtime
מועדון הביליארד
ת"א הרצל 61, כניסה: וולפסון 20

ב.ל.ת. מימון והנפקות (1981) בע"מ
אגרות חוב רשומות על שם 1997־1990 (סדרה 13)
קביעת שער ריבית
בהתאם להוראות שנקבעו בתשקיף להנפקת אגרות חוב צמודות לדולר ארה"ב (סדרה 13) שפורסם ביום 22.8.1988 קבעו הנאמנים, כי שער הריבית שתישא אגרות החוב הנ"ל, לתקופה הראשונה המתחילה ביום 30.8.1988 ומסתיימת ביום 28.2.1989, הוא 4.575%.
ב.ל.ת. מימון והנפקות (1981) בע"מ

קופת חולים "מכבי"
מודיעה על
שינוי מספר הטלפון במשרדי ההנהלה הארצית
החל מיום שלישי הבא 6.9.88 תופעל במשרדי ההנהלה, בניין "היכל הסיטי", רח' המרד 27 תל־אביב, מערכת טלפונים חדשה אשר תאפשר חיוג ישיר לכל שלוחות המשרדים.
עקב כך ישתנה מספר הטלפון של מרכזיית הנהלת הקופה.
מספר הטלפון החדש (30 קוים) הינו
03־5128282
פרטים לגבי מספרי החיוג הישיר למחלקות ההנהלה ניתן לקבל במרכזיה, בטלפון זה.

אל על מטענים לכל השערים

שערי מטבע חוץ 1.9.88

המטבע	בנק לאומי מזומנים קניה	בנק לאומי מזומנים מכירה	בנק לאומי העברות והמחאות קניה	בנק לאומי העברות והמחאות מכירה	בנק הפועלים מזומנים קניה	בנק הפועלים מזומנים מכירה	בנק הפועלים העברות והמחאות קניה	בנק הפועלים העברות והמחאות מכירה	בנק דיסקונט מזומנים קניה	בנק דיסקונט מזומנים מכירה	בנק דיסקונט העברות והמחאות קניה	בנק דיסקונט העברות והמחאות מכירה	שער יציג	השינוי היומי
1 דולר	1.62	1.71	1.6378	1.6582	1.61	1.69	1.6338	1.6542	1.61	1.68	1.6353	1.6599	1.6454	0.0001
1 ליש"ט	2.71	2.86	2.7507	2.7849	2.69	2.82	2.7399	2.7741	2.70	2.83	2.7481	2.7826	2.7643	-0.0015
1 מארק גרמני	0.86	0.91	0.8709	0.8817	0.85	0.89	0.8697	0.8805	0.85	0.89	0.8696	0.8805	0.8759	-0.0015
1 פרנק צרפתי	0.25	0.27	2.2566	0.2598	0.25	0.26	0.2565	0.2597	0.25	0.26	0.2563	0.2595	0.2501	-0.0086
1 גולדן הולנדי	0.76	0.81	0.7724	0.7820	0.75	0.79	0.7694	0.7790	0.75	0.79	0.7707	0.7804	0.7759	-0.0014
1 פרנק שוויצרי	1.02	1.08	1.0330	1.0459	1.01	1.06	1.0324	1.0452	1.01	1.06	1.0327	1.0457	1.0390	-0.0007
1 כתר שוודי	0.25	0.26	0.2526	0.2558	0.25	0.26	0.2521	0.2553	0.24	0.26	0.2521	0.2552	0.2537	-0.0001
1 כתר נורבגי	0.23	0.25	0.2367	0.2397	0.23	0.24	0.2357	0.2386	0.23	0.25	0.2359	0.2389	0.2374	-0.0004
1 כתר דני	0.22	0.24	0.2267	0.2295	0.22	0.23	0.2266	0.2294	0.22	0.23	0.2266	0.2295	0.2279	-0.0003
1 מרק פיני	0.36	0.38	0.3676	0.3722	0.36	0.38	0.3664	0.3709	0.36	0.38	0.3667	0.3713	0.3690	-0.0005
1 דולר קנדי	1.31	1.38	1.3224	1.3389	1.30	1.36	1.3210	1.3375	1.29	1.36	1.3205	1.3372	1.3291	0.0017
1 דולר אוסטרלי	1.24	1.36	1.3086	1.3249	1.26	1.35	1.3055	1.3218	1.27	1.36	1.3062	1.3227	1.3154	-0.0067
1 ראנד דרא"פ	0.43	0.52	0.6684	0.6767	0.40	0.55	0.6668	0.6752	0.42	0.59	0.6673	0.6757	0.6717	-0.0019
10 פרנקים בלגיים	–	–	0.4159	0.4211	–	–	0.4151	0.4203	0.40	0.42	0.4153	0.4205	0.4177	-0.0008
10 שילינג אוסטריים	1.23	1.29	1.2384	1.2538	1.21	1.27	1.2356	1.2510	1.22	1.28	1.2372	1.2527	1.2451	-0.0021
1000 לירטות איטלקיות	1.16	1.23	1.1731	1.1877	1.15	1.22	1.1684	1.1830	1.15	1.24	1.1714	1.1861	1.1784	-0.0036
100 ינים יפאניים	1.19	1.25	1.1985	1.2135	1.17	1.23	1.1949	1.2098	1.17	1.23	1.1962	1.2113	1.2041	-0.0008

אל על מטענים – המוביל הלאומי שלנו
500 טון מטען כחול לבן ממריא אל על מדי יום.
EL AL אל על

שנה היפר טובה
פתוח במוצ"ש
כל חנויות היפרשוק תנובה פתוחות במוצ"ש
לקראת החג שעות פתיחה מיוחדות מצאת השבת עד 23:00
גם אשראי וגם כדאי
קנו היום ושלמו בתחילת ב־1.11.88
כרטיס בחנויות
לרגל החג מבצע הוזלות ענק
היפרשוק תנובה
הרבה יותר בהרבה פחות
דחף

مكتز من الاحمل

מכבי תל אביב הערב נגד ציבונה זאגרב בלוורקוזן

בטורניר בינלאומי מרובע שיטתיים מהורתיים

כדורסל

מאת זיגמונד שפיגלר

דיסלדורף (מיוחד ל"ספורט הארץ"). אלופת הכדורסל של ישראל, מכבי תל אביב, הגיעה אמש לדיסלדורף באיחור ובשל כך בוטלה את אימון הלילה שביקשה לערוך באולם בלוורקוזן, בו יפתח הלילה הטורניר הבינלאומי המרובע בהשתתפות הקבוצה מישראל.

הטורניר הבינלאומי יפתח הערב בלוורקוזן בשיחק בין באיירן לוורקוזן לקבוצת קאנאריס מספרד. לאחר מכן ישחק מכבי תל אביב עם ציבונה זאגרב. מחר תפתח לוורקוזן במישחק עם ציבונה ומכבי יתמודד עם קאנאריס. הטורניר יסתיים ביום ראשון, כאשר ציבונה תתמודד עם קאנאריס במשחק הראשון, והקבוצה המארחת באייר לוורקוזן תתמודד עם מכבי תל אביב במישחק הנעילה של הטורניר. המכבים יחזרו לארץ ביום שני.

המכבים מעודדים כאן עניין רב העיניים עוקבות בעיקר אחרי לייד גורדון שהגיע מארה"ב, וכן אחרי לזאן פרסר שעבר מהפועל למכבי תל אביב ומתגורר בחדר אחד עם קן בארלו. נראה כי פרסר מתאקלם יפה בקבוצתו החדשה, שזו לו נסיעתו הראשונה עימה לחו"ל.

תקרית אגרופים באוסישקין

בין עופר יעקובי לקיט בנט באימון בו ניצח הפועל ת"א את גבת 78–110

מאת מנחם כהן
סופר "ספורט הארץ"

● הפועל תל-אביב ניצח אתמול את העולה החדש הפועל גבת 78–110 (39–55). על הניצחון העיבה תקרית בלתי ספורטיבית שאירעה בדקה ה-18, בין עופר יעקובי מגבת לקית בנט מתל-אביב. לאחר שיעקובי הכשיל ברגלו את בנט, קם האחרון מהפארקט והכה באגרופו בפניו של יעקובי. הלה לא נותר חייב והחזיר לבנט. הקרב הקצר הסתיים בתיקו, כאשר שניהם נשלחו למנוחה ע"י מאמניהם.

יעקובי היה הבולט בין שחקני גבת וקלע 23 נקודות. לעומת זאת לא הרשימו הזרים רדי ברד (13 נק') וגאס סאנטוס (9 נק'). הפועל תל-אביב היה עדיף ושלט ברוב שלבי המישחק. הקלעים הבולטים היו: כאוגס 27 נק', בנט 21 נק', סרי 18 נק'. מחר בערב יתמודד הפועל תל-אביב באולמו נגד אליצור-נהרדיר רמלה.

● אריל וויליאמס, לא הגיע גם אמש וראשי הפועל חולון מצפים לבואו עד מחר בערב. החולונים עשויים לצאת לטורניר רעים בהולנד שיחל ב-7 בספטמבר, בו ישתתפו גם קבוצות מברית-המועצות ומיגוסלוויה. החולונים ביטלו את השתתפותם בטורניר בכפר-תבור ומכבי רמת-גן עשוי להחליפם. מנחם כהן

● הפועל חיפה, ניצח אמש את אליצור רמלה 62–55 במישחק שאורך 70 דקות ללא עצירת השעון, בהיכל הספורט ברוממה. שני הזרים של שתי הקבוצות טוני סיצ'י וג'ם ווילקינס (חיפה), ארנסט גראהם ודיוויד סידסקיל (רמלה) הפגינו יכולת פושרת. לחיפה הירבו לקלוע: גודס 21, ווילקינס 14, סיצ'י 11. לרמלה: גראהם 20, סידסקיל 17. החיפאים יארחו הערב (18.00) ברוממה את הפועל גבת ומחר באותה שעה יהיה ברוממה דרבי חיפאי בין הפועל למכבי.

יוסי גלזר

● אליצור נתניה, ניצח אמש באולמו בנתניה 86–84 את הפועל גליל-עליון. קיל גודסון היה השחקן המצטיין וקלע 24 נק'.

● מכבי ראשון-לציון, העולה החדש לליגה הלאומית ניצח אמש את הפועל ירושלים 85–80.

ממנסדורף צריך להיזהר מאוד, אמר איוואן לנדל

אחרי שניצח בקושי את הטניסאי הישראלי הבכיר 2–3 בסיבוב הראשון בפלשינג מאדו

טניס

ניו יורק (שרות "ספורט הארץ"). "נגד עמוס מנסדורף צריך לשחק ברצינות רבה ובריכוז עילאי, אחרת הוא יכול בהחלט להפתיע אותך ולגרום לך מבוכה רבה", אמר טניסאי הצמרת איוואן לנדל, אחרי שהשקיע מאמץ רב כדי לגבור על הטניסאי הישראלי הבכיר בסיבוב הראשון של אליפות הטניס הפתוחה של ארצות הברית בפלשינג מאדו.

המאבק בין לנדל למנסדורף היה מרתק והאמריקאי ממוצא צ'כי ניצח את הישראלי במערכה הראשונה 2–6. עמוס התאושש וניצח במערכה השניה 7–6, כאשר הוא מגלה יתרון מוחלט (3–7) בשובר שיוויון. לנדל גילה עליונות במערכה השלישית בה ניצח 1–6, ועמוס הישווה את מאזן המערכות ל-2–2, כאשר הביס את לנדל 5–7 במערכה הרביעית. במערכה החמישית והמכרעת ניצח לנדל בצורה מוחצת 0–6.

אחרי המישחק אמר לנדל, כי בשלבים מסויימים חשש שעמוס יצליח להפתיעו ולהדיחו בסיבוב הראשון של מישחקי פלשינג מאדו. אבל הנתברר שהטניסאי המצטיין שהגיע לגמר ברציפות בשש השנים האחרונות, נטל את היוזמה לידיו במערכה החמישית בה חיסל את מנסדורף תוך הפגנת יכולת מצויינת. הניצחון היה של לנדל, אבל הכל שיבחו את משחקו של מנסדורף שהצליח לגבור על לנדל בשתי מערכות.

המדורגת ראשונה בין הנשים, שטפי גראף, המועמדת לכתר הגראנד סלאם, פתחה את הופעתה בפלשינג מאדו בסערה, כאשר הביסה 1–6, 1–6, את האוסטרלית אליזבט מינטר. אנדרה אגאסי, המדורג 4, ניצח בשלוש מערכות 6–7 (5–7 בשובר שויון), 3–6, 3–6, את פיליפ ג'ונסון.

ג'ימי קונורס שזכה בעבר בחמש אליפויות פתח את הופעתו ה-19 בפלשינג מאדו בניצחון חלק 3–6, 2–6, 2–6, על המכסיקאי אגוסטין מורנו.

שחר פרקיס היום ליוון

יתאמן למישחקי סיאול בטורניר בינלאומי

הטניסאי האולימפי שחר פרקיס יצא הבוקר ליוון, שם ישתתף בתחרות בינלאומית על פרסים בסך 25 אלף דולר. פרקיס הבטיח את השתתפותו במשחקים האולימפיים לאחר שהעפיל לגמר באיזור האסיאתי. את התקופה האחרונה ניצל פרקיס לאימונים קדחתניים בארץ, ועתה החליט להשתתף בטורניר הבינלאומי על מנת להתכונן כראוי לסיאול.

האלופה נגד סגניתה ישחקו בצהרי היום

ליוורפול מארחת את מנצ'סטר יונייטד בשעה 12 בצהריים, כדי לצמצם את מספר האוהדים השתויים

ליגה אנגלית

לונדון (שרות "ספורט הארץ"). שלוש מהקבוצות שפתחו את העונה בתנופה גדולה – ארסנל, ליוורפול ואוורטון – ינסו להמשיך במיפגן הפרשים גם במחזור השני מחר.

אחרי 1–5 על ווימבלדון אין להניח, כי ארסנל תיתקל בקשיים רבים במישחקה הביתי בשבת נגד אסטון-וילה. שקול יותר, אבל עדיין בשליטתה הצפויה, יהיה מישחקה של אוורטון בקובנטרי.

אבל העימות הגדול יהיה כמובן, בליוורפול בין האלופה לסגניתה מהעונה שעברה מנצ'סטר-יונייטד. פתיחת המישחק שיתחק 45 אלף צופים, הוקדמה בשלוש שעות – מ-15.00 ל-12.00 בצהריים – כדי לצמצם במידת האפשר את מספר האוהדים השתויים באיצטדיון. הפאבים באנגליה נפתחים, כידוע, ב-11 לפני הצהריים, ובשעה זו כבר יהיו היציעים גדושים.

ליוורפול לא ניצחה בליגה את היונייטד מאז 1982, וניצחונה האחרון באנפילד על היריבה המושבעת היה ב-1979. שני המיפגשים האחרונים הסתיימו בתיקו 1–1 ו-3–3 בעונה שעברה.

טוטנהאם שלא שיחקה לפני שבוע תקיים מחר את הבכורה שלה בליגה דווקא בניוקאסל אשר מכרה ל"תרנגולים" את כוכבה פול גאסקוין בשני מיליון לירה"ש.

★ יתר המישחקים: לוטון – ווימבלדון, מידלסברו – נוריץ', מילוול – דרבי, נוטינגהאם – שפילד-ונסדיי, קווינס פארק ריינג'רס – סאותהמפטון, ווסטהאם – צ'ארלטון.

● בליגה הסקוטית הבכירה יקיימו שתי המובילות (חמש נקודות כל אחת) מישחקי חוץ: גלאזגו ריינג'רס במאתרוואל והרטס יונייטד בדרבי עירוני במגרשה של הברני. ★ יתר המישחקים: סלטיק – המילטון, הארטס – סנט. מירן, אברדין – היברניאן.

בונדסליגה

מישחקי חוץ לכל 3 המובילות

מאת זיגמונד שפיגלר

דיסלדורף (מיוחד ל"ספורט הארץ"). קבוצת בורוסיה מנשנגלדבאך שפתחה את מישחקי הבונדסליגה ברגל שמאל והיא מדורגת עתה 10, תפתח היום את מישחקי המחזור השישי של ליגת הכדורגל של מערב גרמניה, כאשר תארח את קבוצת התחתית מהאנובר המדורגת במקום לפני האחרון בטבלה היא אחת משלוש הקבוצות שעדיין לא ניצחה העונה. לבורוסיה סיכויים טובים לצבור במיפגש זה שתי נקודות.

מוליכת הטבלה, באיירן מינכן, אחת משתי הקבוצות היחידות שלא נוצחו עד כה (השניה היא אירדינגן שתשחק גם היא בחוץ נגד קארלסרוהא) יוצאת למישחק חוץ קשה בלוורקוזן המדורגת 6, עם מאזן פתיחה בינוני (צברה 6 נקודות מ-10). גם המדורגת שניה, פ.צ. קלן יוצאת למישחק חוץ, נגד שטוטגארט.

★ יתר המישחקים: האמבורג – סט. פאולי, קארלסרוהא – אירדינגן, פראנקפורט – נירנברג, בוכום – מאנהיים, קייזרסלאוטרן – קיקרס.

ספורט

בעריכת יחיאל ארזי

יו"ר הועד האולימפי במיפגש פרידה במישכן
נשיא המדינה בירושלים, לפני היציאה לסיאול

לא נוסעים להביא מדליות

הנשיא הרצוג הצטלם עם האולימפים וסיפר זכרונות מתקופת היותו מתאגרף שפרש מהזירה לאחר שנוצח ושבר את אפו

נשיא המדינה חיים הרצוג בתצלום למזכרת, אתמול במישכן הנשיא בירושלים, עם מתעמלות המשלחת הישראלית למישחקים האולימפיים בסיאול (מימין לשמאל): רקפת רמינולסקי, שולמית גולדשטיין, המאמנת זהבה זיסמן, השופטת סרי הרשקוביץ, רויטל שרון, אילנית לזר. (צילום: אריה קצפר)

מאת רוני דיאמן
סופר "ספורט הארץ" בירושלים

נשיא המדינה חיים הרצוג אירח אתמול במישכן הנשיא בירושלים את חברי המשלחת האולימפית של ישראל היוצאים בשבוע הבא למישחקים האולימפיים שיחלו ב-17 באוקטובר בסיאול, בירת דרום קוריאה.

את הטכס הקצר מאוד, אך המרשים, הינחה אורי אפק, מזכ"ל הועד האולימפי ומי שיכהן בתפקיד ש"ף זה מיסיון, שהציג בפני הנשיא כל אחד ואחד מספורטאי המשלחת, מאמניה ועסקניה.

לאחר מכן נשא דברי ברכה קצרים יו"ר הועד האולימפי הישראלי ומי שיעמוד בראש המשלחת לסיאול, יצחק אופק, אשר לא הסתיר מהנשיא את הציפיות הנמוכות להישגים, באומרו: "אנחנו לא יוצאים להביא מדליות מסיאול". בתום דברי אופק נמסר לנשיא הדגל האולימפי כשעליו מתנוססות חתימות כל הספורטאים הנוסעים לסיאול במשלחת הישראלית הרשמית.

בדברי ברכתו הקצרים הדגיש הנשיא, כי חברי המשלחת מייצגים את הטוב והיפה שבמדינת ישראל ולדעתו דווקא בעת זאת יש לכך משנה חשיבות כלפי הקהילות היהודיות ברחבי תבל, הנוער היהודי הקשור בלב ובנפש למדינת ישראל.

כמו כן הזכיר הנשיא את קורבנות המשחקים במינכן והוסיף "לנסיעתכם, לנוכחותכם ולהשתתפותכם במשחקים האולימפיים בסיאול משמעות מיוחדת מעל ומעבר למשמעות הספורטיבית גרידא".

בתום הטכס הרישמי ולאחר הצילומים המסורתיים התפנה הנשיא לשיחות בלתי פורמאליות עם כמה מהספורטאים. במיוחד מצא עניין הנשיא הרצוג, שבצעירותו היה פעיל כמתאגרף, בקרב המתאגרפים. הנשיא הרצוג התפנה לשיחה עם המתאגרף אהרון יעקבשווילי שבה הוא גילה בקיאות רבה בהיסטוריה האיגרוף ודלה מזיכרונו שמות של מתאגרפים מפורסמים מתקופתו. הנשיא גילה למתאגרפים, כי הקאריירה שלו בענף זה הסתיימה לאחר שבתקופת היותו חייל באחד הקרבות בו נוצח הוא שבר את אפו והחליט לפרוש.

פינלנד ראשונה בעולם: 95 מדליות אולימפיות ל-4.9 מיליון תושבים

מאת אליהו הבר, סופר "הארץ" בסקאנדינאוויה

קופנהאגן (מיוחד ל"ספורט הארץ"). העיתון הספורטי "אל-פארט" פירסם אתמול רשימה המדרגת את פינלנד כמדינת הספורט הראשונה בעולם, בהתאם למיספר מדליות הזהב שצברה באולימפיאדות קיץ תוך חלוקת המדליות יחסית למספר תושבי המדינה.

פינלנד מקדימה את כל יתר מדינות העולם: 4.9 מיליון תושבי פינלנד צברו 95 מדליות זהב; שניה מדורגת שוודיה עם 8.4 מיליון תושבים ו-37 מדליות זהב; שלישית הונגריה עם 10.6 מיליון תושבים ו-112 מדליות זהב; רביעית נורווגיה עם 4.2 מיליון תושבים ו-36 מדליות; במקום החמישי דורגה מזרח גרמניה עם 17 מיליון תושבים ו-123 מדליות; ארה"ב מדורגת במקום ה-13 עם 250 מיליון תושבים ו-705 מדליות.

בריה"מ דורגה בסוף העשיריה השלישית עם 280 מיליון תושבים ו-347 מדליות זהב. עם זאת יש לזכור, כי בריה"מ לא השתתפה באולימפיאדות לפני שנת העשרים. פינלנד תקדים את מזרח גרמניה במספר הכולל של מדליות זהב באליפויות עולם, אירופה ואולימפיאדה, גם אם ילקחו בחשבון ההישגים מאז שנת 1946. מאחר שעל מזרח גרמניה היה לזכות לפחות בארבעה מדליות זהב לכל מדליה שזוכה בה פינלנד.

קנה המידה: הופעה בגמר

השבוע הושלמה הרכבת משלחות הספורט של מדינות סקנדינאוויה לאולימפיאדת סיאול. קנה המידה לקבלת "כרטיס" להשתתפות בנבחרות האולימפית היה הישג המבטיח השתתפות בגמר בכל מקצוע אולימפי, בהתאם לתוצאות שהושגו באולימפיאדה האחרונה בלוס אנג'לס. עקב כך נפסלו ספורטאים שלא יכלו תיאורטית להבטיח לנבחרותם זכייה במדליה.

כדורגל

עובדיה בן-יצחק ישפוט בטורקיה

מאת סופר "ספורט הארץ"

שופט הכדורגל הישראלי הבינלאומי, עובדיה בן-יצחק, הוזמן לנהל את המישחק טורקיה – איסלנד בטורניר קדם הגביע העולמי. המישחק יהיה בטורקיה ב-12 באוקטובר. באיגוד יוחלט מי יהיו שני הקוונים שיתלוו לעובדיה בן-יצחק לניהול המישחק בטורקיה.

נכים

הגברים והנשים שוב נוצחו בהולנד

ההפסד רביעי לגברים ושלישי לנשים ושבר בידה של המדה לוי – זה מאזן היום האחרון במסע האימון שקיימו כדורסלני נבחרות הנכים של ישראל שחזרו אתמול מהולנד.

נבחרת הגברים הפגינה את אחד המשחקים הטובים שלה במסע, אך גם עובדה זו לא מנעה ממנה הפסד נוסף, הפעם בפיגור 3 נקודות בלבד, 38–41 לאחר שההולנדים הובילו במחצית 18–21. בנבחרת ישראל בלטו תמאי גואיל ומשה לוי.

קהל רב חזה במשחק זה, הגלמו אנשי השגרירות הישראלית, שרוו נחת משידורו הישיר של המשחק בטלוויזיה ההולנדית.

נבחרת הנשים סבלה מהיעדרה של שחקנית החמישיה הראשונה המדה לוי, ששברה את ידה בבוקר המשחק, ועובדה זו הולישה את הנבחרת למשחק האחרון נגד ההולנדיות שבו ניצחה הולנד 36–32 לאחר 12–18 במחצית. אברהם תשובה

הפיזמון של כדורגלני הפועל ת"א הנאשמים: לכל שחקן הובטח שהוא אחד משני הבכירים

תורה משמעת

מאת מנחם כהן
סופר "ספורט הארץ"

סיפורים כאלה יכולים להתרחש כנראה רק בכדורגל הישראלי. בבית הדין המשמעתי של ההתאחדות לכדורגל נוצר אתמול הרושם כאילו המציאות עולה על כל דימיון. 24 שחקנים הוזמנו לדין בחשד שעברו על תקנון שחקני הסכם, מתוכם מאלוף הפועל תל-אביב. כדי להאמין, הייתי חייב לשמוע במו אוזני את ההסברים של כמה משחקני האלוף, לעובדה שקיבלו סכומים גבוהים בהרבה מכפי שמותר ושלמעשה נערכו חוזים כפולים.

רוב שחקני הפועל תל-אביב שהופיעו בדיון גילו, כי לכל אחד מהם הובטח – במו"מ שקיימה עימו ההנהלה בנפרד – כי הוא אחד משני השחקנים הבכירים בקבוצה ועל כן זכאי לכך שסכומו יחרוג מתקרת התשלומים שנקבעה בתקנון שחקני ההסכם. ברשימה זו נכללים יעקב סגל, יעקב אקהויז, מוריס דאנו, אלי כהן, יהודה עמר, גיל לנבאו, מאיר בדישטיין, ומשה סיני. לדבריהם, להם ולשחקנים נוספים מקבוצתם (שבתאי לוי, יוסי טוב, טליאס ורמי ארמה) נערכו שני חוזים, אחד שהופקד אצל הנאמן בהתאחדות לכדורגל, כפי שמחייב התקנון, ובו סכומים במסגרת המותרת; והשני שנערך לאחר מכן ובו סכומים המגיעים עד 136 אלף שקל נטו. שחקני הפועל תל-אביב טענו, כי נאמר להם שהחוזה שנמסר להתאחדות אינו מחייב אותם, וכי הוא נעשה כדי לקבל את כרטיסי השחקן מההתאחדות לצורך ההשתתפות במישחקי הליגה.

זה אגב, אינו סוף הסיפור. השחקנים טענו כי בפועל לא קיבלו אפילו עשירית מהסכום שהובטח להם. הם גם הסבירו מדוע לדעתם הגיעו הסכומים לגובה כזה. "הסיבה העיקרית היא שזכו האליפות, ולו לגמר הגביע וצברו 66 נקודות". השחקנים לא האמינו בעת חתימת החוזים, כך טענו, כי יגיעו ליותר מ-40 נקודות, ובמקרה כזה לא היו עוברים על תקנון התשלומים.

משה סיני, שנאשם רק בעבירה טכנית, סיפר, כי כששחזר משהותו בבלגיה שם הופיע בקבוצת ברזן, עשה תיקון לחוזהו הישן. דוד הרשליקוביץ' האשם, כי לפי חוזהו הגיע לו סכום של 9,000 שקל עקב היותו חייל אך בפועל קיבל 25 אלף שקלים. הוא טען, כי באמצע העונה השתחרר מצה"ל ולכן לא עבר על תקנון התשלומים. הטיעונים של סיני והרשליקוביץ' אושרו ע"י מאיר ברנשטיין, מזכיר הפועל תל-אביב.

הדיינים, עו"ד דוד לב וחיים אלהדיף, יחליטו על פסקי הדין רק ביום א', אך שחקן אחד כבר זוכה. עו"ד אלהדיף מסר, כי השוער גיורא אנטמן ששיחק בבאר-שבע יזוכה עקב היותו במעמד של שחקן בכיר שהיה זכאי לסכום מעל תקרת התשלומים.

השחקנים האחרים שהופיעו באשמת עבירות דומות: בני לם, יגאל מנחם, בני גינצבורג, דוד גורדון, משה בנהרוש, אלי דריקס וזיו קריים. שלושה שחקנים נעדרו: רונן הלל (בחו"ל עם צעירים), יוסף שמריה ויוסי מורחי. הללו לא יורשו להשתתף במישחק כלשהו עד שיעמדו לדין.

הפרישה מהפועל ת"א החזיקה מעמד יממה

הושג הסדר עם מס הכנסה, הקבוצה שוב מתאמנת (אתמול 1–1 עם אשקלון), אבל ראשי הפועל בשלהם: "לא נופיע למישחק אלוף האלופים ביום ב' נגד מכבי בבלומפילד"

כדורגל

מאת משה הר-געש
סופר "ספורט הארץ"

אתמול שוב פקד מהפך קיצוני את אלוף הכדורגל של ישראל, הפועל תל-אביב, פחות מיממה לאחר הצעד הדרמטי של השחקנים שהודיעו שלשום על כוונתם לפרק את המועדון והתפטרות חיים צימר, יו"ר הנהלת הקבוצה.

בשעות הצהריים הושג סוף סוף הסדר עם מס הכנסה ומספר שעות לאחר מכן כבר נערך באיצטדיון בלומפילד מישחק אימון עם הפועל אשקלון שהסתיים בתיקו 1–1. הנברר, כי הפרישה הספונטנית של השחקנים מהמועדון היתה קצרה, למרות ששחקני המפתח לא השתתפו במישחק, (משה סיני, אלי כהן, יעקב אקהויז, יוסי דאנה, יעקב סגל, שבתאי לוי ויהודה עמר). חלקם בגלל האיחור עם האוהדים וחלקם מסיבות אחרות. היום יהיה אימון נוסף, אליו הוזמנו כל השחקנים. השוער פרדי לסנר ממשיך להתאמן בהפועל תל-אביב ומועמד להצטרף לקבוצה. על הכוונת גם רונן שפירא מהפועל חדרה ועודד מכנס ממכבי נתניה שכבר התאמן בקבוצה. שבתאי לוי ויעקב סגל ישוחררו לקבוצות אחרות אם יבקשו זאת.

המשפטן אריה גרובר, יועץ המס של הפועל תל-אביב, סיפר אמש על ההסדר שהושג עם מס הכנסה. בימים הקרובים יעביר המועדון סכום של מיליון שקלים למס הכנסה. יתרת החוב תתבדר בימים הקרובים ויעשה לגביה הסדר של פריסת חוב בעונת המישחקים הקרובה. לפי הסדר זה יועבר למס הכנסה, שיעור קבוע באחוזים מהפידיון במישחקי הבית באמצעות כונסי נכסים.

בעקבות ההסדר יקבלו ראשי הקבוצה הלוואה בסך כמיליון שקלים וחצי. חלק מיתרת הסכום, בסך כמה מאות אלפי שקלים, ישמש לתשלום חלק מהחובות לשחקנים.

למרות ההתפתחות החיובית, הצהיר אמש הגזבר אברהם מורחי, כי הפועל תל-אביב אינו מתכוון להופיע ביום ב' למישחק אלוף האלופים המסורתי עם מחזיק הגביע מכבי תל-אביב. מורחי אמר אמש ל"ספורט הארץ": "אין באפשרותנו להופיע למישחק. כבר לפני כמה ימים פניתי לשאול סוירי, יו"ר הנהלת ההתאחדות לכדורגל, בבקשה לדחות את המישחק. שלשום שלחתי פניה רישמית להתאחדות לדחות את המישחק. ההחלטה התקבלה גם לאחר התייעצות עם המאמנים הסבורים כמונו. אנו מעוניינים שהמישחק ידחה לחול המועד סוכות, או למועד מאוחר יותר. בכל מקרה לא נופיע למישחק ביום ב'", הבהיר אברהם מורחי.

שלום להוביץ, דובר מכבי תל-אביב אמר בתגובה: "אנו מתכוננים למישחק כרגיל. שוחחתי אתמול עם חברי הנהלת הפועל, והבנתי שהפועל יופיע למישחק".

● יהודה עמר, שחקן הפועל ת"א השתתף אתמול באימון הפועל ירושלים שחזר לליגה הלאומית. עמר אמר בתום האימון במגרש בית וגן, כי לאור הסיכום העקרוני שהושג בינו לבין נציגי הקבוצה הוא רואה עצמו כ-90 אחוזים משחק בירושלים בעונה הבאה. לדבריו המכשול היחידי שנותר הוא השגת הסכם בין הנהלת הפועל ירושלים להנהלת הפועל בית-שאן לה שייך כרטיס השחקן שלו. בשיחות ראשונות בין שתי ההנהלות הושגה הסכמה עקרונית לפיה ישאל עמר לירושלים לתקופה של שנתיים. סיכום סופי צפוי בימים הקרובים. רוני דיאמן

● מכבי תל-אביב, מחפש איצטדיון למישחקי הבית בתחילת העונה. מחזיק הגביע ימשיך לשחק גם בעונה זו באיצטדיון רמת-גן, בהצגות כפולות עם בית"ר תל-אביב. שתי הקבוצות יתמודדו במחזור הראשון של העונה ביום ו' ה-16 בספטמבר. המישחק יהיה באיצטדיון בלומפילד בגלל השיפוצים ברמת-גן. שלום להוביץ דובר מכבי ת"א אמר אמש, כי התברר שאיצטדיון רמת-גן לא יהיה מוכן במחזורי הפתיחה ומכבי יחפש איצטדיון אחר למישחקים הראשונים. האלטרנטיבות הן איצטדיון בלומפילד או האיצטדיון החדש בהרצליה.

נקבע סגל ארה"ב לטורניר האולימפי

פלורנס, קליפורניה (אי.פי). נבחרתה האולימפית של ארה"ב בכדורסל ניצחה כאן אתמול את אתלטס אין אקשן (מהטובות בקבוצת החובבים בארה"ב) 91–71. קודם לכן נקבעו 12 הכדורסלנים שירכיבו את הסגל לסיאול. השחקן האחרון שנופה מהסגל הוא בריאן שאו מקאל-סאנטה בארברה. הנבחרת האולימפית של ארה"ב ניצחה בשישה מבין שמונה מישחקי מבחן שקיימה נגד קבוצות כוכבים של האנ.בי.איי.

סוירי: העונה שנת מיפנה מילצ'ן: יש לבטל התקנון

כדורגל

מאת משה הר-געש
סופר "ספורט הארץ"

"עונת 1988/89 תהיה שנת מיפנה בכדורגל הישראלי", הבטיח אתמול שאול סוירי, יו"ר הנהלת ההתאחדות לכדורגל במסיבת העיתונאים המסורתית לרגל פתיחת העונה, שהותה בבית סוקולוב בתל-אביב.

סוירי נימק דבריו בהחלטות על צימצום הליגה הלאומית ל-12 קבוצות ועל שיתוף זרים החל מעונת 1989/90. סוירי אמר, כי בשלב זה ירדה מהפרק הצעתו לשנות את שיטת הניקוד במישחקי הליגה, או את שיטת הפלייאוף, אך ימשיכו לדון בהצעות הללו.

פחות אופטימי היה עוזיקם מילצ'ן, מ"מ יו"ר הנהלת ההתאחדות. "רק שילוב במסגרת כלשהיא יביא לכדורגל הישראלי את השינוי המיוחל. המצב האידיאלי הוא שישלבו אותנו באופן מלא באירופה", אמר מילצ'ן. בהתייחסו לתקנון התשלומים אמר מילצ'ן, כי יציע לבטלו בפגישה ראשי המרכזים שתהיה היום. "המספר הרב של שחקנים שהוזמנו לדין משמעתי מוכיח כבראה שתקנון התשלומים הוא גזירה שאין הציבור יכול לעמוד בה", אמר מילצ'ן שהוסיף גם למשבר בהפועל תל-אביב: "ההתאחדות לא תעזור לקבוצה. זה לא קיים בשום מקום בעולם ואם ניצור תקדים לא נצא מזה".

בהתייחסו לשאלה בדבר מסעות מפוארים של עסקני הכדורגל, אמר מילצ'ן, כי הוא מודע לכך שלא תמיד נוסעים לחו"ל העסקנים המתאימים מההתאחדות, אך הוא שולל מכל וכל את הטענה, כי נוסעים יותר מידי מלווים.

חבר המזכירות רב שור טען, כי יש להמשיך עם תקנון התשלומים מאחר שהוא מהווה את המחסום העיקרי לפריצת הגבולות בנושא השכר, ואם יבוטל יגדל הנתוח ובוה הכספי. בנושא אחר גילה שור, כי הוועדה לבדיקת ההופעה באיצטדיון החליטה שרק מקום שלישי בטבלה ומעלה יבטיח להבא השתתפות לזוכים בתארים. זאת כדי למנוע את תופעת הזלזול – כדבריו – במפעל הקד"ן האירופי.

העיתונאי הותיק ישעיהו פורת, שמונה באחרונה ליועץ השיווק של ההתאחדות לכדורגל, גילה כי בסוף חודש נובמבר יהיה יום עיון לכל קבוצות הליגה הלאומית בנושא שיווק הכדורגל לקהל הרחב.

היום יפורסם סגל חדש

המאמנים שניאור וגרונדמן עורכים מהפך בצוות הנבחרת הלאומית ומתאימים אותו להתמודדות על הכרטיס לגמר העולמי באיטליה

כדורגל

מאת סופר "ספורט הארץ"

מאמני נבחרות הכדורגל של ישראל, יצחק שניאור ויעקב גרונדמן, יפרסמו היום את רשימת שחקני הסגל הלאומי החדש שיתכונן לטורניר קדם הגביע העולמי, בו תתמודד ישראל בתחילת השנה הבאה עם נבחרות אוסטרליה וניו זילנד.

רשימת השחקנים של הנבחרת החדשה תוצג הבוקר במסיבת עיתונאים בבית סוקולוב וכבר עתה ידוע, כי צפויים בסגל כמה שינויים, חלקם אף שינויים מרחיקי לכת, לעומת הסגל שייצג את ישראל בשנים האחרונות.

הסגל שיפורסם היום יתכנס לאימון ראשון בשבוע הבא, כאשר יחל ביום שלישי סידרה של מחנות אימונים שבועיים שייערכו במכון וינגייט. כל אימון כזה יארך יומיים, בימי שלישי ורביעי, בהם יהיו השחקנים מרוכזים בצוותא בבית הנבחרות של מכון וינגייט.

בינתיים משלים המאמן יעקב גרונדמן את הכנותיו לנסיעתו לסיאול, שם יעקוב אחרי הנבחרת האוסטרלית, שתתמודד בטורניר האולימפי עם נבחרות יוגוסלוויה, בראזיל וניגריה.

הלוח הארצי

לכפר הנוער של ויצ"ו ניר העמק-עפולה דרושים
* מורה מחנכת
בעלת כישורים מתאימים להוראת גיאוגרפיה והיסטוריה בחטיבת הביניים.
המשרה מלאה ל-3 חודשים, החל מתחילת שנת הלימודים
* מדריך/ה חברתי/ת:
לגילאי י"-י"ב לפנימיית הכפר.
לעובד המתאים תינתן דירת שרות נאותה
לפנות מיידית למזכירות ביה"ס טלפון 06-594385/6

מבוקש
ספרן
במישרה מלאה בספריית עיון למקצועות יהדות וא"י בחיפה
לפנות אל: ת.ד. 9246 חיפה

לחברה קבלנית דרוש
מנהל עבודה בכיר
לבנין ציבורי
טל: 02-351810, 02-353278 בערב: 02-343607

לשירות קריסטל אזור הצפון פרומן דב בע"מ דרושים
1. פקידות שירות
שעות עבודה מתחלפות 08.00-14.00 או 12.00-18.00
יום ו' 07.00-13.00
לטיפול בקהל + טלפון
עדיפות מגורים בחיפה
2. טכנאי שירות
למוצרי חשמל ביתיים
לפנות בכתב יד בצירוף פירוט ניסיון וידע קודם, לציין בקשה 1 או 2 לת.ד. 9138 חיפה

המגן - חברה לביטוח בע"מ למחוז חיפה והצפון דרוש/ה:
פקיד/ה
למחלקת ביטוח חיים
כישורים דרושים:
* השכלה תיכונית - י"ב כיתות
* נסיון בעבודות פקידות ומזכירות
* כולל הדפסה על מעבד תמלילים
* נסיון קודם בביטוח חיים - רצוי
מועמדים/ות מתבקשים לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 238 חיפה מיקוד 31001

לעבודה בצפון הארץ דרוש
מנהל שווק
לשווק מערכות אלקטרו-אופטיות לשימושים צבאיים בארץ ובחו"ל.
נדרש רקע טכני/מבצעי ונסיון בשווק. נסיון שווקי בחו"ל יהווה יתרון.
נא לפנות בצרוף קורות חיים לת.ד. 479 כרמיאל מיקוד 20101
– סודיות מובטחת –

דרוש/ה גרפיקאי/ת ביצועיסט/ית
לקביעת ראיון טל': 02-718725

דחפון
03-611001

למפעל כימי גדול במפרץ חיפה דרוש/ת
פקיד/ת רישום לתיעוד מסמכים במחלקת רכש ואספקה
נדרש רקע טכני, נסיון של מספר שנים בעבודות משרד, נכונות לעבודה מול מסוף מחשב, בעל יכולת התמדה גיל רצוי 53–43.
מתאימים בלבד מתבקשים לפנות לת.ד. 4496 עבור מספר 373

מנהלת הכנרת דרוש
עובד
לתחזוקת מערכות ביוב
– באיזור הגליל העליון
– בעל רשיון נהיגה ג' + טרקטור
– גיל עד 35 רצוי תושב קריית שמונה
לפנות בשעות העבודה 06-751003, 06-752510

RBM
ת.ד. 5366 ירושלים 91051
לחברת יבוא דרושים/ות
אנשי מכירות
לאזורים: ירושלים, תל-אביב, חיפה ובאר-שבע
דרישות: עצמאי בעל רכב
02-720265
א'-ה' 9.00-15.00

לחברת שיווק דרושים
מקדמי מכירות
דרך הטלפון בשעות הערב
ימים גמישים
שכר בסיס + בונוסים
7521913/4/5

ציקלון
מוצרי תעופה בע"מ
לאגף לוגיסטיקה
1. הנדסאי/טכנאי מכונות
ידע ונסיון ברכש חו"ל + יבוא-יצוא
הכרת ספקים באירופה וארה"ב
יכולת ניהול מו"מ
מעקב על הזמנות
נסיון בעבודה במערכות ממוחשבות
אנגלית – שפת אם
עברית על בוריה
2. מחסנאי/מעתד מלאי
הנדסאי/טכנאי ייצור, תעשיה וניהול
ידע ונסיון במערכת עיתוד מלאי
נסיון בעבודה במערכות ממוחשבות
ידיעת השפה האנגלית
רשיון נהיגה
3. מחסנאי
נסיון בעבודה במפעל תעשייתי
נסיון בניהול מערכת מלאי ממוחשבת
ידיעת השפה האנגלית
יתרון לבוגרי חיל האויר
מועמדים מתבקשים לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 114 כרמיאל 20140 מדור קליטה.
מועמדים מתאימים יענו
– מודעה זו מיועדת לגברים ונשים כאחד –

"תפרון" בע"מ
למפעלו בקרית-ביאליק, דרושה:
מזכירת שיווק
דרישות התפקיד: ● עוזרת למנהל השיווק ● טיפול באדמיניסטרציית השיווק והיצוא ● פעילות בצמוד למחלקות פיתוח ותכנון ייצור ● תכתובת ותקשורת עם גורמי השיווק בחו"ל ● אנגלית ברמת שפת-אם +עברית טובה.
משרה מלאה הכרוכה בשעות נוספות.
לפנות בטל: 04-709511, לבנה.

מועצה איזורית גלבוע
לביה"ס העמלני בניר - יפה דרוש:
1. מדריך מקצועי מוסמך למגמה העמלנית
הכישורים הנדרשים:
* מסגרות מבנים * מכונאות
* נסיון בעבודה עם נוער מתנבר
* מגורים בעמק - חובה!
המועמד המתאים יועסק ע"י משרד החינוך והתרבות.
אפשרי - במשרה חלקית.
מועמדים יפנו לסגן יו"ר המועצה. יוסי קלוז או למזכירות ביה"ס. אביבה דן טל 8 06-531777
דרושה
2. מזכירה -
למשרה מלאה למחלקת הדוחות
הנתונים הנדרשים:
* בוגרת ביה"ס תיכון ידע ונסיון בתפקיד משרד
* התאמה לעבודה עם קהל * מגורים באיזור - חובה!
* כניסה לעבודה - מיידית
לקביעת ראיון להתקשר לנועה: נעמי טל 8 06-531777

MORIAH HOTELS מלונות מוריה
למלון מוריה ירושלים דרושים
★ קופאי/ת קבלה
עבודה במשמרות – ידיעת השפה האנגלית
★ דורמן
אנגלית חובה – שפות נוספות – יתרון
★ מפקחת קומה
★ מזכירת כח אדם
אנגלית ברמה טובה
הדפסה – רצוי במעבד תמלילים
★ טבחים
המעוניינים יפנו למחלקת כח אדם
קרן היסוד 39 ירושלים טל: 02-232232

הבורסה הארצית | הארץ | חדשות

לעבוד כמו מלך... במלון המלך שלמה.

למלון הכי... הכי... באילת

דרושים

חיילים משוחררים

לעבודה בתחום המלצרות

למועמדים שימצאו מתאימים ינתנו תנאים טובים, כולל דיור במקום.

ראיונות יתקיימו ביום ב' 5/9 בין השעות 9:00-16:00 במשרדי ישרוטל רח' המרד 29, ק"ב (בית התעשיינים) תל-אביב.

ישרוטל ניהול מלונות בע"מ

למקומון בתנופה דרושים

1. אנשי מכירות מעולים

משכורת בסיס + עמלות + רכב צמוד

2. גרפיקאים/מעצבים מעולים

3. מזכירה בכירה

ניהול משרד + נסיון + הדפסה

02-241929, 02-245930

לרשות שמורות הטבע

דרושה

מזכירה

נסיון בניהול משרד, רצוי נסיון בעבודה על מעבד תמלילים, ידע טוב בשפה האנגלית

המעוניינות תפנינה למילוי שאלונים עד לתאריך 9.9.88 לרשות שמורות הטבע, רח' ירמיהו 78 ירושלים

לצה"ל דרושים

חוגרים לשרות קבע ביחידות שדה

– מסגרים
– מכונאי רק"ם (שוט, מג"ח, מרכבה, רוכב)
– מכונאי רכב
– חשמלאי רק"ם
– מכשירנים
– בוחני תחמושת

על המועמדים לעמוד בתנאים הבאים:

– שרות סדיר מלא ותקין.
– פרופיל רפואי מעל 65.
– גיל עד 30.
– ללא עבר פלילי.
– בעלי סוג עמי במקצוע

בדבר פרטים יש לפנות לטל: 08-589318 חזי

לתחנת הכח רוטנברג באשקלון

דרוש/ה

הנדסאי/ת-טכנאי/ת כימיה

להפעלת מתקנים כימיים בתחנת הכח לעבודה במשמרת

מגורים באשקלון

המעוניינים/ות יפנו בכתב, בצרוף קורות חיים וצילום תעודות מתאימות אל: מחלקת כ"א תיפעול דרום, רח' החשמל 14 ת"א 66189.

חברת החשמל לישראל בע"מ

דרוש

מנהל חשבונות

למדור שכר

- נסיון של לפחות שנתיים בהנהלת חשבונות וחישובי שכר
- ידע באנגלית — יתרון
- מגורים בירושלים — חובה

לוז תעשיות ישראל בע"מ

משרות אלו מיועדות לגברים ונשים כאחד

מקום העבודה — ירושלים

נא לשלוח קורות חיים בציון שם המשרה ומספר טלפון למחלקת משאבי־אנוש חברת לוז תעשיות ישראל ירושלים 91079 ת"ד 7929

האור של המחר. היום

בית הקהילתי ...

דרושים/ות

גננת מוסמכת

להפעלת צהרון, 12.00—15.30

מדריכים/ות חברתיים/ות

לגיל הרך

מזכירה

בעלת נסיון, בהפעלת פעילות קהילתית

מורים לחוגים:

ג'ימנסטיקה, שומרי משקל, שחמט, גרפיקה ...

לפרטים: 02-855225 בשעות 16.00—19.00 בלבד.

לחברה לבנין מובא

דרוש

מנהל תפעול

למתקנה באזור תל־אביב

הכישורים: ידע טכני, השכלה תיכונית ומעלה רצוי טכנאי/הנדסאי

טלפון: 03-730662

MANPOWER מנפאואר

החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית

לסניף ירושלים, טל' 02-233436

בית־יואל, רח' יפו 33, קומה 5, א'—ה' 08.00—14.00

חבר'ה צעירים

יוצאי/ות צבא

+ רשיון נהיגה לאופנוע, לעבודה אחראית ומגוונת, במשמרות, לתקופה ארוכה.

מדליון הכסף ניתן כאות הוקרה והכרה למצטיינים שבין עובדי מנפאואר

יותר טוב מנפאואר

תן ידך לשמירת בטחון הפנים ולאיכות החיים במדינה

שרות בתי הסוהר

מינהל כ"א והדרכה

דרושים/ות

1. סוהרים/ות למגזר הבטחון

בעלי השכלה של 10 שנים ומעלה

2. עובדים/ות סוציאליים/ות

בעלי תואר אקדמי בעבודה סוציאלית

3. מדריכים/ות חברתיים/ות

בעלי תואר ראשון בחינוך או מדעי החברה, או השכלה על־תיכונית בתחומי החינוך והחברה.

4. חובשים/ות לבתי הסוהר

בוגרי קורס חובשים קרביים או בכירים בצה"ל

אם הנך עונה על התנאים הבאים:

- גיל עד 35
- לאחר שרות חובה בצה"ל
- פרופיל 65 ומעלה
- אזרחות ישראלית
- עבר ללא דופי

הנך מתבקש לפנות אל: לשכת גיוס, רח' מקלף 3 ת"א. עם ת"ז, פנקס מילואים ותעודות המעידות על השכלה. טל' 266922, 03-251128. קבלת קהל: משעה 08.00 עד 15.00

לאולפן לבגרות דרושים

מ ו ר י ם

להכנה כיתות לבחינות בגרות בשעות הערב

במקצועות: ספרות ותנ"ך

רק מורים בעלי נסיון בהכנת כיתות לבגרות ותעודת הוראה מתבקשים להתקשר

תל-אביב 03-5460618

חיפה 04-641040

באר־שבע 57-71690

לחברה מובילה בתחום הפרסום

אנשי מכירות

חרוצים ומרצים

בתנאי שכר מיוחדים

(נסיון לא הכרחי)

03-331774

אל מירי

VISA

למחלקת תכנון ופיתוח

דרוש/ה הנדסאי/ת תעשיה וניהול עד גיל 30.

דרישות התפקיד:

* נסיון בענף השרותים/בנקאות
* אנגלית ברמה גבוהה
* עדיפות לבעלי השכלה אקדמאית בתחומים נוספים

מועמדים מתאימים יפנו בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לתמי מחלקת כוח אדם ת.ד. 25102 ת"א מיקוד 61250

– סודיות מובטחת –

ויזה יותר טוב מכסף.

עבודה עכשיו

לסניף הרצליה, טל' 052-576060

בית אלבה, רח' בן־גוריון 33, א'—ה' 08.00—16.00

דרושים/ות עובדים/ות

מנוסים/ות למקצועות הבאים:

טכנאי/ת — הנדסאי/ת אלקטרוניקה מנוסה בבדיקות פונקציונאליות, למשמרת שניה (בשעות 16.00—24.00) במפעל עתיר־ידע, באזור הרצליה. שכר גבוה ותנאים טובים.

חשמלאי/ת מוסמך/ת בעל/ת נסיון. לעבודות אחזקה והתקנה, לתקופה ממושכת, במפעל עתיר־ידע, באזור הרצליה. תנאים טובים.

תל־אביב, טל' 03-298877

בן־יהודה 12, א'—ה' 08.00—14.00

הנדסאי/ת מכונות בעל/ת נסיון בתכנון + נסיון בעבודה על מחשב תיבים — תוכנת אוטוקד, לפרוייקט באזור המרכז.

שרטט/ת קונבנציונאלי בעל/ת נסיון של 5 שנים לפחות, ידע בקריאת שרטוט, לעבודה ממושכת באזור פ"ת.

מסגר/ת זיווד בעל/ת נסיון של שנתיים בתעשיה, ידע בקריאת שרטוט, לעבודה ממושכת באזור פ"ת.

עבודות מחסן

1. מנוסה — לאירגון מחסן עבודה על מלגזה וקשר עם ספקים — פרוייקט ממושך בפ"ת.
2. מנוסה — לאירגון מחסן, עבודה במשמרות, פרוייקט ממושך באזור פ"ת.

מפעיל/ת מתקן כימי בוגר/ת בי"ס מקצועי, נסיון בתעשיה + נסיון באחזקה, עבודה במשמרות — פרוייקט ממושך בפ"ת.

מתכנת/ מחשב IBM, SYS 38, שפות קובול; RPG-3, ע. נתונים ומערכות מלאי פיננסיות MRP, נסיון של 3 שנים, ידע טוב באנגלית, לפרוייקט ממושך, באזור המרכז.

יותר טוב מנפאואר

MANPOWER מנפאואר

החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית

קבוצת

השמירה

בע"מ

יחידת האבטחה

בגבול ישראל־מצרים

דרושים

בוגרי יחידות קרביות לתפקיד בטחוני

שכר עד 1,500 ש"ח לחודש + הטבות רבות נוספות, כגון דיור, ארוחות, נסיעות, מענקים וטיסה לחו"ל בתום התקופה.

הכישורים הדרושים:

★ לוחמים ביחידות שדה (מסיימי קורס פיקודי מ"כים) ★ בעלי כושר גופני גבוה, פרופיל רפואי 82 ומעלה (בעלי משקפיים יחויבו בעדשות מגע רכות) ★ עד גיל 27 ★ עבר ללא דופי ★ בוגרי 12 שנות לימוד ★ דוברי השפה האנגלית (ערבית-יתרון).

הקבלה לעבודה מותנית במעבר קורס.

ועדת קבלה תתקיים במשרדי חברת "השמירה" בע"מ, ברח' בן־יהודה 77, תל־אביב, קומה ב' ביום א' (4.9.88) וביום ג' (6.9.88), בין השעות 10.00-14.00

על המועמדים להצטייד בתעודת זהות, פנקס מילואים, תעודת שחרור, פנקס שבו ר"3 תמונות.

MANPOWER מנפאואר

החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית

תל־אביב, טל' 03-298877

בן־יהודה 12, א'—ה' 08.00—14.00

דרושים/ות עובדים/ות

★ **מזכירים/ות עברית־אנגלית מנוסים/ות**

אנגלית ברמת שפת־אם (כולל הדפסה וניסוח)

משרה מלאה (9 שעות ביום, 5 ימים) לתקופה ממושכת מאוד, העבודה באזור פ"ת ת"א, תנאים מעולים.

★ **מעבדי/ות תמלילים מנוסים/ות**

ידע בתוכנות א"ב, נועם, איינשטיין, תמר, W.M ואחרות, עבודה בשעות גמישות, תנאים מעולים.

★ **מעבדי/ות תמלילים מנוסים/ות בתוכנות: לאניר, C.P.T. WANG**

תנאים מעולים והכשרה חינם בתוכנות אחרות.

מדליון הכסף ניתן כאות הוקרה והכרה למצטיינים שבין עובדי מנפאואר

יותר טוב מנפאואר

אביק בתנופה

בוא - תצטרף!

בתוך מפעל ותיק צומחת כימיה חדשה. אולמות הייצור היפים והנקיים ובנין המשרדים החדש המרווח והמודרני עשוי להנעים לך את העבודה במקומנו. אביק, יצרנית תרופות לישראל אירופה וארה"ב קוראת לך להכנס ולהתקדם יחד איתה, כשותף בתנופה הצמיחה.

מנהל חשבונות

* סוג 3 * נסיון בהנה"ח ממוחשבת

כימאים

לעבודה במעבדה אנליטית

* 2 משרות * נסיון בכימיה אינסטרומנטלית - יתרון

טכנאי כימיה/כימאי

לעבודה בכימיה אורגנית

עובד מחסן

לעבודה במחסן פרמצבטי

* ידע באנגלית - הכרחי * רקע בכימיה - יתרון

לכל המשרות 5 ימי עבודה בשבוע. הסעות מאזור הכרם.

ניתן לפנות טלפונית לתמר, טל. 053-29746, 053-29777 או בכתב לת.ד. 8077, אזור התעשיה, קרית נורדאו, נתניה.

אביק

אתך, ניצור כימיה!

MANPOWER מנפאואר

החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית

דרושים/ות עובדים/ות

מנוסים/ות במקצועות הבאים:

לסניף הרצליה טל: 052-676060

בן־גוריון 33 (בית אלבה)

א' – ה' 08:00—16:00

★ **טכנאי/ת – הנדסאי/ת אלקטרוניקה**

מנוסה בבדיקות פונקציונאליות. למשמרת שניה (בשעות 16:00—24:00), במפעל עתיר־ידע באזור הרצליה. שכר גבוה ותנאים טובים.

★ **נגרות**

לעבודות אחזקה באזור הרצליה. תנאים טובים.

★ **איש אחזקה**

לעבודות אינסטלציה, מסגרות וגננות באזור הרצליה. תנאים טובים.

★ **מלחים/ה מעולה**

יום מלא, במפעל עתיר־ידע בהרצליה, תנאים מעולים.

★ **חשמלאי/ת מוסמך/ת**

בעל/ת נסיון, לעבודות אחזקה והתקנה, לתקופה ממושכת במפעל עתיר־ידע באזור התעשיה הרצליה. תנאים טובים.

★ **מחסנאי/ת**

למחסן משק, למפעל עתיר־ידע באזור התעשיה הרצליה. תנאים טובים.

★★★

★ **קלדן/ית**

בעל/ת נסיון, לעבודה מגוונת, אפשרות לקידום והתפתחות מקצועית. שכר גבוה ותנאים טובים.

מדליון הכסף ניתן כאות הוקרה והכרה למצטיינים שבין עובדי מנפאואר

יותר טוב מנפאואר

עיריית הרצליה

לעיריית הרצליה דרושים:

לבורנטית

מורה להסטוריה (בבי"ס תיכון)

עוזר/ת למנהל מדור הספורט

רכזי/ות ספורט

במרכזים הקהילתיים בעיר

בדבר פרטים נא לפנות לטלפון 052-88343 מחלקת המנגנון

לבדוקר בענף הביטוח

דרוש/ה

מנהל/ת תיקי לקוחות

הכישורים הדרושים:

★ נסיון עשיר בתחום הביטוח.
★ נסיון בשווק ומכירות.
★ שליטה בשפה האנגלית.

— מקום העבודה תל־אביב
— 5 ימים בשבוע

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 25286, תל־אביב 61252 עבור "מנהל תיקי לקוחות"

– סודיות מובטחת –

לאגף לשרותי רווחה היחידה לטיפול בנערה

דרושות

משפחות

מאזור ת"א והמרכז

לאירוח נערות בגילאי העשרה בסופי שבוע והחגים

לקבלת פרטים לפנות לטל: 03-285997 בין השעות 8.00-15.00

ל"תנובה" נתניה

דרושה

מזכירה

הכישורים הדרושים:

1. השכלה תיכונית מלאה.
2. נסיון מעשי מוכח של 5 שנים לפחות.
3. יכולת ניסוח והדפסה במכונה.
4. יחסי אנוש תקינים.

מועמדות מתאימות ותושבות נתניה והסביבה הקרובה מתבקשות לפנות בכתב למחלקת המנגנון של תנובה מרכז תל־אביב, ת.ד. 282, מיקוד 61002 ולפרט קורות חיים ונסיון מעשי בעבודה.

– סודיות מובטחות –

בטחון + כסף

לחברה המשווקת טכנולוגיות אבטחה

דרושים

לאזור גוש דן

★ ראש צוות מכירות מנוסה
★ אנשי/נשות מכירה

5 ימי עבודה, משכורת גבוהה

מתאים גם לשעות פנאי ו/או משרה מלאה

03-5440135

למוסד כספי

דרוש

סוכן מטבח חוץ (דילר)

התכונות הנדרשות:

★ תואר BA בכלכלה
★ שליטה מוחלטת באנגלית
★ שפות נוספות רצויות
★ בעל יכולת שיווקית

הצעות, בצרוף קורות חיים נא לפנות לת.ד. 37406 תל־אביב 61373

– סודיות מובטחת –

בית התפוצות

ע"ש נחום גולדמן

לאגף הנוער

דרושים מורים — מדריכים

הכישורים

– ידע והשכלה בנושאים הקשורים בהיסטוריה, יהדות ואמנות.
– נסיון בחינוך לא פורמלי.
– עדיפות תינתן לבעלי תואר ראשון במדעי הרוח והחברה.

העונים לדרישות מתבקשים לשלוח בדחיפות קורות חיים לבית התפוצות, אגף הנוער, ת.ד. 39359 ת"א 61392. לא יאוחר מ־9.9.88. המועמדים המתאימים יחויבו להשתתף בקורס הכנה שיתקיים בין 5.10.88—19.10.88. בית התפוצות אינו מתחייב להעסיק את כל בוגרי הקורס תנאי ההעסקה יהיו על בסיס זמני בלבד

טופ בשופר־סל

לשופר־סל רעננה, רח' אחוזה 83

דרוש/ה

מחסנאי/ת

הכשרה תנתן במקום

המעוניינים מתבקשים לפנות ביום ראשון, 4.9.88, למנהל הסניף במקום.

שופר-סל

אנחנו חברה תעשייתית גדולה ודינמית

ודרושים לנו

מנהל/ת מכירות איזורי/ת

בעל/ת נסיון עשיר במכירות מוצרי צריכה ושיווק.
דינמי/ת ובעל/ת מרץ.
בעל/ת כושר ניהולי ויכולת להפעיל צוות עובדים מגוון.
בעל/ת יחסי ציבור מעולים.

איש/אשת מכירות

בעל/ת רקע ונסיון בהפצת מוצרי צריכה וקידום מכירות.
בעל/ת כושר ניהול מו"מ עם לקוחות מוסדיים וקניינים גדולים.
צעיר/ה ודינמי/ת ונכונות לעבודה רבה.
בעל/ת רשיון נהיגה.

שתי המשרות מלאות ובגוש דן

נא לפנות בצרוף קורות חיים לת.ד. 3538 קרית־אריה, פתח־תקוה, 49517 ולציין על גבי המעטפה את המשרה המבוקשת

בוגרי אומנות וצורפים. נותרו מספר מקומות בקורס לשנה

ב"אומנית"

כמו כן נותרו מקומות במגמה לתורת סלילים בהדרכת אנה קרלובה

יפת 172 יפו

טל: 03-867232

מכנז מן الاحل

مكنز من الاهل

חדשות כלכלה

249 מיליון ד' ירידה ביתרות מט"ח

מאת איתן אבריאל

יתרות המט"ח של מדינת ישראל ירדו בחודש אוגוסט ב־249 מיליון דולר והסתכמו בסוף החודש ב־4.773 מיליארד דולר, לעומת 5.022 מיליארד דולר בסוף חודש יולי.

בבנק ישראל הסבירו את הירידה ביתרות בגרעון הבסיסי הקיים במאזן התשלומים של הסקטור הציבורי, וכן בפירעון חובות לחו"ל של ממשלת ישראל. הירידה ביתרות המט"ח נמשכת ברציפות מאז חודש מאי, שבו הסתכמו יתרות המט"ח ב־5.594 מיליארד דולר.

בבנק ישראל ציינו עוד כי ירידה זו היא רגילה, לאחר קבלת הסיוע המיוחד ממשלת ארה"ב בסך 1.2 מיליארד דולר, שהתקבל באוקטובר־נובמבר 1987, ואילו באוקטובר השנה צפויה שוב עליה ביתרות, עם קבלת הסיוע לשנת 1988.

ההזרמה באוגוסט — 139 מיליון ש"ח

מאת איתן אבריאל

בחודש אוגוסט הזרימה הממשלה למשק סך 139 מיליון ש"ח, כאשר הגרעון המקומי של הממשלה הסתכם ב־324 מיליון ש"ח.

הגרעון המקומי כלל בתוכו החזר של פריון מלוות חובה בסך 248 מיליון ש"ח, כאשר 95 מיליון ש"ח מתוך סכום זה הינם פריון של מלוות חובה המוחזקים ע"י בנק ישראל, ולכן אינם מהווים למעשה הזרמה למשק, ואינם משפיעים על בסיס הכסף.

פריון מלוות החובה הוא אופייני לחודש אוגוסט, והוא מתוקצב במלואו בתכנון תקציב המדינה. הגרעון המקומי מומן ע"י גיוס הון נטו לזמן ארוך, כלומר גיוס הון פחות פריון קרן בסך 445 מיליון ש"ח. בנוסף לפעולות אלה ביצעה הממשלה פריון נטו של מק"מ בהיקף של 260 מיליון ש"ח, פריון שהוא בעצם במסגרת פעילות מוניטרית של בנק ישראל, ואינו מופיע כלל בחישובי התקציב.

ממשרד החשב הכללי במשרד האוצר נמסר כי הספיגה וההזרמה בחודשים האחרונים הינם בהתאם לתכנון התקציבי, ולמעשה ההזרמה מתחילת השנה היא אפסית.

בל"ל יגיש תביעה אזרחית נגד מזכיר עובדי הבנקים בהסתדרות

ייטען כי אלקנה לבקוביץ תמך במאבק עובדים על תביעות המנוגדות להסכם

מאת אריה לביא

בנק לאומי מסר אתמול, בצעד ללא תקדים, כי בדעתו לנקוט בהליכים אזרחיים נגד אלקנה לבקוביץ, מזכיר הסיעת עובדי הבנקים בהסתדרות.

ההחלטה נמסרה אתמול אחרי הצהרים במהלך דיון בבית הדין לעבודה שבו פנתה הנהלת הבנק בבקשה לצו מניעה נגד ההסתדרות וועד העובדים.

לדעת הבנק, לבקוביץ פועל בניגוד למתחייב מהסכמים שבתוקף, ותומך בועדי העובדים לצאת למאבק על מנת לגרום לקבלת דרישותיהם הכספיות אפילו אם דרישות אלה עומדות בניגוד למתחייב מהסכם השכר.

אילולא כיבד ועד העובדים את החלטת בית הדין, התכוון הבנק להגיש תביעה בסכום של יותר ממיליון שקל נגד לבקוביץ, על כל יום של שיבושים.

ביה"ד לעבודה אסר שיבושים

צו של בית הדין לעבודה מנע השבתת כל סניפי בנק לאומי בצפון הארץ.

החלטת השופט ישעיהו ירושלמי ניתנה אתמול בשעות אחרי הצהרים המאוחרות, ובה הוא מצווה על ההסתדרות ועל ועד עובדי הבנק לדאוג לשקט תעשייתי מוחלט, לא לקיים עיצומים, ולבטל את כל הצעדים הארגוניים שתוכננו.

בכך נענה בית הדין לבקשת הבנק, שהוגשה על ידי עורך הדין נחום פיינברג, למנוע עיצומים שהיו אמורים להתקיים היום. ועד עובדי בל"ל טען אמש שהצו"ם בין ההנהלה לעובדים התפרץ, וכי הנהלת הבנק אינה מוכנה לשלם לעובדים כל תוספות שכר.

ועד העובדים הארצי של בנק לאומי החליט אתמול בשעות הצהריים להשבית את 60 סניפי הבנק באזור שמצפון לחדרה, ליום אחד, לאחר שתביעות שכר לא נענו על ידי ההנהלה. בבנק ביקש ועד עובדי בל"ל להצטרף לעובדי בנק דיסקונט, הנוקטים כבר עיצומים שלושה ימים.

העיצומים בדיסקונט התבטאו אתמול במגירת שורה של מחלקות, ובכלל זה מחלקת ניירות ערך. בתוצאה מכך, לא ידועות תוצאות הנפקת חברת אגן, שדיסקונט ריכז אותה. במסגרת הצעדים שננקטו — בוטל פרסום המודעות על ידי מחלקת הפרסום בבנק דיסקונט, ושותקה מחלקת השיווק.

ועד עובדי בל"ל הגיש תביעות המסתכמות בכ־37% לאחר שבינואר 1988 קיבלו העובדים תוספת שכר של 5% במסגרת הסכם השכר לשנת 1988. יצויין כי על פי הסכם המסגרת שנחתם פתוחה בפני העובדים הדרך, במקרה של חילוקי דעות, לפנות להועדת מעקב שהיא ועדה פריטטית בהשתתפות חיים הברפלד, יו"ר האגף לאיגוד מקצועי, ודן פרופר, יו"ר ועדת העבודה של לשכת התאום.

דן אהרונובסקי, מ"מ יו"ר הועד הארצי של בל"ל, הודיע אמש כי ועד העובדים יכבד את החלטת בית הדין.

רבינוביץ: נציבות מס הכנסה תדון בהצעות להפחתת מקדמות העצמאים

מאת צבי זרחיה

נציבות מס הכנסה תקיים בימים הקרובים דיון בהצעות חברי ועדת המשנה למסוי של ועדת הכספים, להפחתת מקדמות המס של העצמאים. כך אמר אתמול ל"הארץ" נציב מס הכנסה יאיר רבינוביץ.

רבינוביץ הוסיף כי על פי הנתונים שבידי הנציבות, יש להגדיל את המקדמות בשנת 88, למרבית העצמאים, ולא להפחיתן, ואולם הנציבות ביאותה לשקול את הצעות ביחס לאותם עצמאים שקיימת לכאורה הצדקה להקטנת מקדמותיהם.

יו"ר ועדת המשנה למסוי, ח"כ אריאל וינשטיין (ליכוד), אמר כי יש כנס לדיון מזורז עם נציב מס הכנסה כדי להביא לסיכום מהיר בסוגיה, בהתחשב בכך שועדת הכספים אינה יכולה לכפות את עמדתה על נציבות מס הכנסה אך יש משקל רב לעמדתה של ועדת המשנה.

יאיר רבינוביץ

בדיון שנערך אתמול בועדת המשנה הציע ח"כ חיים רמון (מערך) כי נציבות המס תפחית את המקדמות לכל עצמאי שיבקש לעשות כך, זאת מבלי לברר אם הוא צודק או לא.

ח"כ דן תיכון (ליכוד) אמר כי ועדת הכספים נתנה בשעתה את הסכמתה לאי־הפחתת המקדמות לעצמאים בתנאי שמס המעסיקים יבוטל, אך הדבר לא קרה.

רו"ח דב ספיר שבחן את הסוגיה, וכן רו"ח ישראל שטראוס, ונציגי לשכת ארגוני העצמאים אלדד בוקשפן ועוזי שטיינברג אמרו שישנה הצדקה להוריד המקדמות לעצמאים.

נייטי קירש עלול לאבד את השליטה בישרס בעקבות מגעים למכירת אחזקותיה של רסקו

צופים התפתחות מאבק שליטה ● מנכ"ל רסקו: אנו מממשים נכסים כדי לצמצם הוצאות המימון

מאת יהודה שרוני
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

בעלי השליטה בחברת רסקו מנהלים מגעים עם קבוצת בעלי מניות המיעוט בחברת הנדל"ן ישרס למכירת כל אחזקותיהם. את המגעים מטעם בעלי המיעוט מקיים מנהל תיקי השקעות, שלמה איזנברג. רסקו מחזיקה ישירות ובאמצעות החברה הבת עוד ב־25.76% מהמניות, ובמסגרת המו"מ נשקלת האפשרות למכור את השליטה בעוד.

על פי ההערכה, מחזיקה קבוצת המיעוט בלמעלה מ־10% מהמניות. לפני כשלושה שבועות הם רכשו בעיסקה מחוץ לבורסה תמורת 1.16 מיליון דולר חבילת מניות שהיוותה 9.1% מהשליטה בישרס. מאז הוסיפו בעלי המיעוט להגדיל את אחזקותיהם במהלך המסחר.

בעל השליטה בישרס הוא איש העסקים הדרום־אפריקאי נייטי קירש, המחזיק באמצעות שלוש חברות שלו 35.72% ממניות החברה. אפשר שאם אכן יתפתח בחברה מאבק על השליטה יתמכו בקירש בעלי מניות נוספים כמו גיורא אקשטיין, וכן גורם נוסף המחזיק ב־4.5% מהמניות.

לישרס השקעות שונות בבתי אבות, במבני תעשיה ומסחר, בפרדסים ובנכסי נדל"ן אחרים. מניותיה נסחרות בבורסה ושווי השוק שלהן 24 מיליון שקל, בעוד ההון העצמי של החברה עומד על 44 מיליון שקל. בימים האחרונים היתה התעוררות במניות החברה, וחל גידול במחזורים.

מנכ"ל רסקו, ברוך אלשייך, מסר בתגובה כי אינו מוכן לאשר את הידיעה על עסקת המכירה או להכחישה. לדבריו, רסקו עוסקת כל העת במימוש נכסים במטרה לצמצם את הוצאות המימון.

העובדים במפעלי שפירא מנעו הוצאת סחורה; מועצת אור עקיבא: המפעל חייב 1.2 מיליון

מאת מיכל רוזה

עובדי המפעלים של ח"כ שפירא באור־עקיבא — "גלבטיס" ו"שטיחי כרמל" — מנעו אתמול הוצאת סחורות מהמפעלים וקיימו אסיפות הסברה בשעות העבודה, במסגרת העיצומים שהם נוקטים מאז הוכרז סכסוך עבודה ביום ב' השבוע.

הכרזת סכסוך העבודה במפעליו של שפירא באה עקב שיגור הודעות פיטורים לכ־80 מעובדי המפעלים לאחר שחל פיצוץ במו"מ על שיעור הפיצויים שישולמו למפוטרים.

מזכיר מועצת הפועלים במקום, אלברט שושן, מסר אתמול ל"הארץ" כי העיצומים הננקטים במפעלים הם בתגובה לאי־קיום הסכם העבודה ע"י ההנהלה. לדבריו, שפירא לא העביר מאז חודש מארס השנה את הסכומים המיועדים לקרן הפנסיה "מבטחים", ומאז אפריל לא העביר את הכספים שנוכו מהעובדים עבור מס אחיד. שושן טוען עוד כי הנהלת "שטיחי כרמל" אינה משלמת לעובדים משכורת 13, דמי הבראה וביגוד על פי הסכם העבודה. שושן הזהיר כי אם הכספים לא ישולמו, יפתחו העובדים בשביתה כללית מיד בתום תקופת הסכסוך.

מהנהלת "שטיחי כרמל" נמסר בתגובה, כי בשלב זה, לנוכח מצבה של התשלובת, אין ההנהלה יכולה לעמוד בהוצאות הסוציאליות הנלוות לשכר. הנהלת החברה הכחישה, עם זאת, כי לא העבירה את הכספים המיועדים לקרן "מבטחים" ולמס אחיד, ומסרה כי הקפידה תמיד להעביר במועד את הכספים האלה.

מועצת אור עקיבא דורשת תשלום המסים

(ע). "חובות מפעלי השטיחים של ח"כ אברהם שפירא באור־עקיבא, עבור מיסים ומים, יסתכמו ב־1.2 מיליון ש"ח עד סוף השנה". כך עולה מדבריו של ראש מועצת אור עקיבא, שלום שבתאי. הוא אומר כי סכום זה מהווה 30 אחוז מתקציב המועצה, ואי תשלומו יהיה נטל כבד על קופת המועצה.

"אם ימשיך שפירא לא לשלם את הכסף שהוא חייב — אמר שבתאי — נאלץ להגיש נגדו תביעה משפטית, ולנתק את אספקת המים למפעלים".

מועצת אור עקיבא דנה השבוע בבקשת פריסת החובות של נציגי מפעלי השטיחים. המועצה החליטה על פריסת 50 אחוז מהחובות, בתנאי שאף פועל לא יפוטר, ואת לאחר שנשלחו מכתבי פיטורין לעובדים במפעל השטיחים, בחלקם הגדול — תושבי אור־עקיבא. נציגיו של שפירא הציעו לשלם עשרת אלפים ש"ח כל חודש עד לסיום תשלום החוב. את ההצעה דחה שבתאי מכל וכל, וכינה אותה "לא רצינית".

ראש המועצה כועס על העיתוי שבו בחר שפירא לפטר עובדים. "איך הוא, כאדם דתי, עושה כך לבעלי משפחות לפני החגים, ועוד לעובדים ששירתו אותו בנאמנות 30 שנה. אם יפוטרו פועלים — ייהפך מצב האבטלה הקשה באור־עקיבא לקטסטרופה", הזהיר שבתאי.

עליה במכירת דירות חדשות; ירידה במלאי הדירות למכירה

מאת איתן אבריאל

ברבע השני של השנה חלה עליה של 12% במכירת דירות חדשות בסקטור הפרטי ב־24 הערים הגדולות, לאחר ירידה של כ־15% ברבע הראשון של השנה. מאחר שמספר הדירות שהוצעו למכירה בתקופה זו כמעט ולא השתנה, ירד מלאי הדירות הלא מכורות ברבע השני של השנה, והיה נמוך אף במקצת מאשר המלאי בסוף מארס '88 ובסוף דצמבר '87.

נתונים אלה נמסרו מדובר הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בהסתמך על סקר, הנבחן ל־1 ביולי השנה, אשר נערך ב־24 ערים גדולות בהן מתרכז עיקר הבניה הפרטית.

מספר הדירות שנמכרו ברבע השני של השנה הגיע ל־2,450, והיה גדול מאשר ברבע הקודם (2,180), ומהרבע המקביל אשתקד (1,960), אך נמוך מזה שנרשם ברבע האחרון של '87 (2,560). העליה במכירות ברבע השני של השנה חלה על דירות המצויות לפני גמר בניה ואלה שבנייתן החלה רק עתה, ואילו בהיקף המכירות של דירות גמורות לא היה כל שינוי.

העליה במכירות חלה על דירות בכל הגדלים, להוציא דירות בנות 3 חדרים שבמכירתן חלה ירידה. ברבע השני של השנה היתה עליה קלה בלבד בהיצע הדירות (5,520). מלאי הדירות הלא מכורות בסקטור הפרטי הוסיף לרדת והגיע בסוף יוני השנה ל־3,070, בהשוואה ל־2,103 דירות בסוף מארס. מתוך סך הדירות הלא מכורות בשלהי יוני היו כ־88% בשלבי בניה התחלתיים, וכ־90% מתוכם היו דירות בנות 4 חדרים ויותר.

"כלל תעשיות" אלקטרוניקה עברה לרווח במחצית הראשונה של 1988

רשמה גידול של 31% ביצוא ★ שיפור ברווחיות סאיטקס

מאת מיכל רוזה

חברת "כלל תעשיות" אלקטרוניקה רשמה במחצית הראשונה של 1988 רווח מזערי של 78 אלף שקל (כ־47 אלף דולר) לעומת הפסד של 3.9 מיליון שקל (כ־2.3 מיליון דולר) בתקופה המקבילה אשתקד, והפסד 4.9 מיליון שקל בחישוב שנתי.

סך המכירות של הקבוצה, ובכלל זה של חברות שלא אוחדו במאזן, הסתכם בכ־109.4 מיליון דולר, לעומת 4.9 מיליון בתקופה המקבילה אשתקד — גידול של 29%. המכירות ליצוא הסתכמו ב־105.7 מיליון דולר לעומת 80.7 מיליון — גידול של 31%.

השיפור בתוצאות העסקיות של החברה נבע בעיקר מהשיפור ברווחיותן של סאיטקס, שבה מחזיקה החברה בכ־14% מהבעלות, ושל אי־סי־איי (כ־60% מן המניות). ההשקעה הכוללת של חברות הקבוצה במחקר ופיתוח הסתכמה ב־11.5 מיליון דולר, ומתוכם השתתפה לשכת המדען הראשי של תמ"ס ב־4.4 מיליון דולר.

החברה לישראל רכשה ממשקיעים זרים 37% מ"אלומית" ב־2.6 מיליון דולר

חברת בת שלה רכשה את "אלבני" לעמילות מכס תמורת 1.1 מיליון דולר

מאת יהודה שרוני
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

החברה לישראל רכשה אתמול מקבוצת משקיעים זרים, 37.3% ממניות חברת אלומית, תמורת 2.6 מיליון דולר. מחיר הרכישה מייצג שווי שוק של 7 מיליון דולר. בסיכום הרכישה עשוי להתוסף מחיר של כחצי מיליון דולר, כפוף לתוצאות העיסקיות של אלומית לשנים 1988 ו־1989.

לאלומית, שמניותיה רשומות למסחר בבורסה, יש שלוש חברות בנות העוסקות בייצור ושיווק מוצרי אריזה הנעשה מאלומיניום, בייצור טלפונים, וייצור מסנני דלק.

אתמול נמסר גם על רכישת חברת "אלבני", על ידי חברת מוסכי ערובה, מקבוצת החברה לישראל, תמורת 1.1 מיליון דולר. אלבני היא חברת לעמילות מכס ושילוח בינלאומי. יו"ר חברת מוסכי ערובה דן ביברו מסר, כי הוחלט על רכישת אלבני, לצורך הקמתה של חברה גדולה הרבה יותר. לדבריו, "במצב הכלכלי כעת, יש מקום לחברות גדולות בעלות חוסן פיננסי, המסוגלות להבטיח שירות יציב לציבור בתקופה קשה זו".

דן הולצמן פורש מניהול נתיבי איילון

מאת ימעת נבו
סופרת "הארץ"

אינג' דן הולצמן, מנכ"ל נתיבי איילון, פורש מתפקידו ועובר לעסקים פרטיים. הוא הודיע על כך לשר התחבורה ולראש עיריית תל־אביב — שני המממנים הראשיים של נתיבי איילון — לפני כמה שבועות, אך הפרישה עצמה תהיה בסוף ינואר או בסוף שנת הכספים. להולצמן טרם מונה מחליף.

הולצמן אומר כי החליט על כך לאחר 6 שנים בפרויקט נתיבי איילון, ולאחר שחלק העיקרי של הפרויקט הושלם, אין הוא רואה אתגר מיוחד שבגללו כדאי להישאר בתפקיד קדנציה נוספת.

העיתוי לפרישה בינואר נקבע לאחר שבסוף נובמבר ייחנכו קטע שדרות רוקח בנתיבי איילון, לרבות המחלף שם, ובכך יושלם שלב א' של הפרויקט שיאפשר עקיפת צפון העיר. כן ייפתח באותו מועד המחלף המלא המסודר בצומת הולכה, ויוסדר הקשר הסופי בין שני המחלפים. הולצמן אומר כי גם בנושא החניונים הגיעה חברת נתיבי איילון למצב אופטימלי, וההכנסה השנתית מ־60 החניונים שהיא מפעילה מגיעים ל־10 מיליון ש"ח לשנה.

הולצמן עוסק כבר עתה בהקמת החברה הפרטית, עם ליאור רושניצקי, לשעבר מנכ"ל חברת עורא וביצרון.

ערך את העמוד: אהד גרנדר

רק באלדן תמצא שילוב של:
■ חברה גדולה
■ שרות טוב
■ מחירים סבירים
אלדן השכרת רכב
eldan RENT-A-CAR
מבצע סתיו
899 ש"ח + מע"מ לחודש
• כפוף לתנאי המבצע
• כולל דמי ביטוח
• על רכב מקבוצה A
• מספר המכוניות מוגבל.
סקור אותנו קודם
רח' הירקון 112 ת"א טל' 03-203366 ובכל סניפי אלדן

לח"כ דב בן מאיר
יו"ר הדיקטטוריון
מיטב הברכות והאיחולים לכל המשפחה
להולדת הנכדה
ההנהלה, המנכ"ל
ועובדי החברה
לפיתוח ת"א בע"מ

סין....ועכשיו!
טרנס גלובל טרוול בע"מ — המעוגנת בישראל את C.I.T.S (החברה הממשלתית הסינית לתיירות) — מציעה מגוון טיולים נרחב בכל קשת המחירים לעד כרונו את. בנוסף, יש לנו גם הצעות מיוחדות לאנשי עסקים (כולל טיולי פגישות עסקיות בסין) ומשתתפי קונגרסים בסין. לפרטים פנה אל סוכן הנסיעות שלך.
נותרו עדיין מקומות לטיור מיוחד אוק'־נוב' 88
(10.10־1.11 — 23 ימים בסין ב־$3495 בלבד!)

24 יום טיול מקיף (12 ערים) 1989	—	$3495	$2995
17 יום טיול מקיף (10 ערים) 1989	—	$2995	$2645
37 יום המזרח הרחוק כולל 20 יום בסין		$3895 1989	$3695

תוספת ל־6 ימי טיוס על נהר ינגצה (ההסקה) לכל הטיולים — $420
טרנס גלובל טרוול בע"מ
טל' 02-643559, 02-643171-2-3 פקס 02-665277

Johnson wax Professional
חמרי הנקיון מן המעולים והמפורסמים בעולם
באריזות חסכון מסחריות
★ חמרים לנקוי והברקה של חלונות, מתכות אל־חלד, סכו"ם וכלי כסף
★ חמרים לנקוי והגיינה של אסלות ומקלחות.
★ חמרים לנקוי והברקה של רהיטים.
★ מבחר גדול של ציוד וחמרים לנקוי הלונות.
★ סקוצ'ים למכונות קרצוף
בחודש החגים 15% הנחה לכל מוצרי ג'ונסון

החברה המובילה לסיכון, חמרים, ציוד להחזקה ונקיון
"השמשירה"
תל אביב, אזור התעשיה רחוב 1274
מס 12 (כניסה מדרך פתח תקוה 582)
טל: 374113, 370121, 378473

האזינו היום
בשעה 14.00
ל"קול השלום"
לתוכנית "לפני שבת"
בה יראיין איתן דנציג את:
יצחק נבון — סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות
זבולון המר — שר הדתות
יצחק קאול — מנכ"ל רשות הדואר
סבר פלוצקר — העורך הכלכלי של ידיעות אחרונות

קלאבי...
מקוס בצמות
השכונה הטובה ביותר!
נותרו דירות בודדות
4—5 חדרים
בסטנדרט בניה גבוה במיוחד
החלה מכירת הקוטג'ים היחודיים
רח' ש"י עגנון, המשך רח' הפלמ"ח
3 קוטג'ים
• 5 חדרים+חדר משחקים
• 3 מפלסים • הסקה דירתית
• גינה פרטית • פטיו לצמחיה
• חניה תת־קרקעית עם שלט רחוק
• צלחות לקליטת שידורי לוויין
• פיתוח סביבתי ייחודי
• רמת גימור גבוהה
פנטהאוז מיוחד אחרון!
• 6 חדרים
• מרפסת ענקית
• נוף מרהיב
הדירה לדוגמא פתוחה לקהל הרחב
מציגים: • ויסמן רהיטים בע"מ • מטבחי רגבה • שטרן נברשות • החנות היפה—רמות
משרד המכירות: רח' ש"י עגנון 16 טל' 699911, 699531־02

את ואתה יכולים לקבוע
הליכוד קורא לחברים ולאוהדים להתנדב ולפעול עמנו במערכה הגורלית על עתיד המדינה בבחירות 1988.
את ואתה תקבעו את התוצאה!
פנו עוד היום אל אגף המתנדבים של הליכוד.
טלפונים: 03־291012 • 03־291310 • 03־291350
בימים א'־ה' בין השעות 9:00־22:00
יום ו' בין השעות 09:00־12:00
הליכוד בחירות 88

זילברמן נותן חמצן!

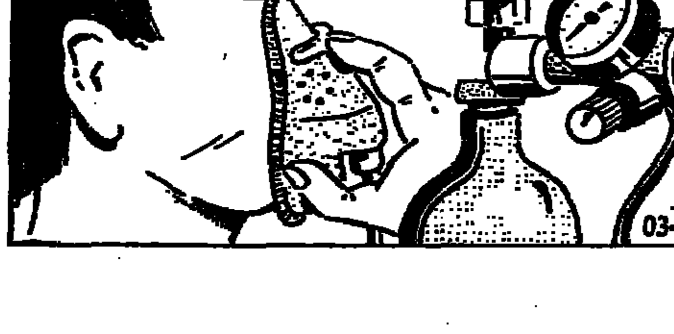

מערכות חמצן מתוצרתנו - עכשיו במכירה ישירה גם לבודדים.
□ מערכות חמצן והחייאה.
□ יחידות סקשיין ביתיות.
□ וסתי לחץ לשמוש רפואי ותעשייתי.
זילברמן מפעל וסתי לחץ בע"מ
סמטת הש"ך 5, ת"א טל. 835942, 03-825532

הלוח הארצי

הארץ חדשות

הארץ

לא מכרת
לא שילמת
רק בלוח העיר
מחיר למילה 11.38 ש"ח כולל מע"מ
קבלת מודעות
מ-8.00 20.00
03-383322

חדשות העיר כלהעיר צומת השרון כאן הרום הלוח הבטוח

העיר צומת השרון תל אביב גוש דן והשרון

מסיבת פו"פ

"הסיפון" חוף הילטון ליד הים

יום שישי 2.9.88 23:00

דיסקו וריקודי שנות ה-60
אוירה רומנטית /D.G מלהיב
המסיבה תערך עד השעות הקטנות של הלילה

מוצ"ש 3.9.88 22.30

מסיבת ריקודים "סולידית"
בארגון חוג האקדמאים

"הסיפון": חניה בשפע
(כניסה לרכב משער שרתון)

מחיר כניסה: 10 ש"ח

★ תעודת זהות חובה

פרטים בטלפון: 03-726254

2—2.5 חדרים

4 חדרים ויותר

1—1.5 חדרים

3—3.5 חדרים

חולון ובת"ים

ראשל"צ

2—2.5 חדרים

4 חדרים ויותר

3—3.5 חדרים

איזור השרון

1—1.5 חדרים

4 חדרים ויותר

3—3.5 חדרים

גוש דן

1—1.5 חדרים

3—3.5 חדרים

4 חדרים ויותר

על הטיילת
בבת"ים
מבצע!
2 הדירות הראשונות
בהנחה גדולה
בבניה דירות 4-5 חדרים
קוטג' ודירות עם גג
משרד קבלנים מטיסה
רוטשילד 30 בת"ים
03-868365
03-585297

תווך נגה

ויצמן 12 גבעתיים
310937, 320133

קבלנים מציעים

3—3.5 חדרים

מצודה
ה' באייר 28 ת"א
03-219168-9-0

2—2.5 חדרים

תל-אביב

בנאות אפקה ב'
סתארנת
עמותת דיירים
לבניה עצמית
דירות פאר במחירי
עלות
פרטים: א. פנחסוב
אדריכל רח' ריינס
50 ת"א
03-237082 9⁰⁰-14⁰⁰

"קניין"
ת"א זו המומחיות שלנו!!!
03-242192-3-4
"בלעדי"

4 חדרים ויותר

חדר לפסיכולוג
לפגישות טיפוליות
לאחה"צ
ליד הבימה
03-203652

בתי כפר ומשקים

פנטהאוז דירות גג

דירות למכירה

דירות נופש

וילות ובתים

ברחובות בסקום
שקט ויוקרתי
קוטג' מפואר בבניה
דיור פלוס
08-469520, 463132

CORIAN לא עוד DUROPAL
שינוי
משטחים מעולים · ארונות מטבח יאמבו
אלכסנדר ינאי 9 פנוי
03-9340713 03-9340595

בוא לבנק משכן וגם אתה תאמר:

"באתי
קבלתי
משכנתא
על המקום!"

יותר מהר - יותר סניפים - יותר אפשרויות

בנק מְשכָּן בבנק הפועלים

صكذا من الاصل

مكذا من الاهل

הלוח הארצי | הארץ חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

נתניה

3—3.5 חדרים

דירות בשכ"ח

דירות בדמ"פ

חדרים מרוהטים

שותף/שותפה

דירות מרוהטות

ביקוש דירות

מכוניות

רכב ישראלי בע"מ
מכוניות - טרנזיטים - טנדרים
טלפונים
03 825666, 03 839653 03 825716

אאודי

אוסטין

אופל

אוטוביאנקי

אינוצנטי

אלפא רומאו

אמריקאיות

ב.מ.וו.

ג'יפים

דייהטסו

דלהת

חלו

ג.ס.או.

סאאב

סובארו

ווקסהול

טלבוט

טריומף

לנציה

מוריס

מיני מינור

מרצדס

סוזוקי

סוסיתא

ליעל וברק זיו
מיטב האיחולים
לדגל הנישואים
עובדי לוח העיר

יריד השווקים — ראשל"צ
מרכז הקניות והבידור הגדול והזול באיזור
דרך ראשל"צ — בית דגן — 03-948210 / 948219

הודעה חשובה!!!

בשעות אלה מפעיל יריד השווקים גם דוכני פירות וירקות וכמו תמיד דוכנים למסחר חופשי.
לקראת החגים הנחות ענק לכל המוצרים.
ירקות ופירות, כלי בית ומיטה, ישירות מהיבואנים והיצרנים, כנגד הנעלה במחירים מוזלים.

לונה פארק ובידור לכל המשפחה!

במוצאי שבת 3.9 להקת קופקבאנה מברזיל

היריד פועל בימי שני והמישי
מהשעה 10 בבוקר ובמוצאי שבת.
לידיעת הסוחרים!!
נותרו מספר דוכנים למסחר חופשי במחיר 20 ש"ח.
כ"כ ניתן לשכור דוכני פירות וירקות.
מהרו פן תאחרו!!!

יריד השווקים — ענק, מבדר, זול ומגוון

חשמל - אלי פיינה
רח' שיינקין 32 ת"א • טל: 201033, 03-281658
לצבור הצרכנים מחירים מפתיעים במבצע לראש השנה
חינם על כל קניה - לוח שנה מהודר.
לסיטונאים מבצע סרום עונה: סדיני חימום של [illegible] לחורף.
חינם!!! על כל קניה מעל 300 ש"ח
פתוח רצוף
אלי פיינה - משווק ראשי של מוצרי:
★ זק"ש ע.ו.ז.ר.ם
★ קנווד KENWOOD
★ מולינקס
★ פילפסטאר
★ אלקטה חן
★ מוצרי סאב
★ מלווזר ואופסה
★ סלמאר
★ סאונדדיין וסונויה
★ טורלה
פנסוניק 2385 - מזכירה אלקטרונית + חייגן 15 זכרונות, לחצנים מוארים, מונה שיחות, שלט רחוק משוכלל.
פוד - פרוססור קנווד כולל 4 דיסקיות ומסחטת פרי הדר
תושבת חירום שתי נורות עם הטענה לרכב

לידיעת המפרסמים ב"לוח העיר"

מודעה באחריות / לא מכרת – לא שילמת

כללי פרסום

● "חודש פרסום" משמעו פרסום אותה מודעה 8 פעמים בתשלום בארבעה שבועות

● המבצע חל על פרסום מודעות מילים (לא שטח) בלוח העיר בלבד ולגבי נכס או שירות (להלן נכס) המוצעים באזור ת"א גוש דן והשרון בלבד

● אם בתום חודש פרסום ועד להגשת הבקשה להחזר כספי כאמור להלן לא נמכר הנכס בדרך כלשהיא זכאי המפרסם להחזר התשלום עבור המודעה או לפרסום חודש נוסף במקום ההחזר

● מודעה בה הוצעו יותר מפריט אחד ונמכר אחד מהם לא יהא המפרסם זכאי להחזר

● בקשות להחזר כספי או לפרסום חודש נוסף יתקבלו במשרדי הלוח ישירות (לא באמצעות משרדי פרסום) רח' י.ל. פרץ 6 ת"א טל 03-383322 בימים א'-ד' בין השעות 8.00-15.00 ולא יאוחר משבועיים מתום חודש פרסום

● בפנייתכם ללוח נא להצטייד במספר קוד המודעה ובמספר חשבון הבנק. ההחזר יעשה באמצעות העברה לחשבון הלקוח

סיאט

סימקה קרייזלר

פולקסוואגן

סיטרואן

פורד

פיאט

פיז'ו

רנו

מנורדים

מסחריות

משאיות

אוטובוסים

מוניות

טרקטורים

קרוואנים

אופנועים

בתי ספר לנהיגה

הצעות עבודה

פרסום משולב למכרזים

נילית בע"מ

תעשיות ניילון ופוליאסטר

הזמנת הצעה לרכישת רכב (3/88)

סוג הרכב	מס' רישוי	הערות
אונו 45	38-779-84	5 דלתות
אונו 45	38-806-85	5 דלתות + מזגן

ניתן לראות את הרכבים בחצר "נילית" במגדל העמק בין התאריכים 4-7/9/88 (לפגות לבני או ויליי טל. 06-544622) בין התאריכים 14-16/9/88

ניתן יהיה לראות את הרכבים בחניון בית הטכסטיל התאומנה רח' קויפמן 2 ת"א ולפנות לטל רביב טל: 03-642107 טופסי הצעה ניתן לקבל בשער "נילית" במגדל העמק ואצל טל רביב במשרדי החברה בבית הטכסטיל התאומנה.

הצעות בצרוף המחאה בנקאית ע"ס 10% מערך ההצעה (כולל מע"מ) יש להגיש למחלקת הרכש "נילית" ת.ד. 276 מגדל העמק 10500 עד 23.9.88.

אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

ת.ד. 276 מגדל העמק 10500

סודיות תשמר בקפידה

מקרקעין למכירה

מוצעים בזאת למכירה המקרקעין הבאים:

1. תל-אביב
בין נתיבי איילון לרח' החרש 14. גוש 6977 חלקות 104, 105, 107 בשטח כולל ברוטו של 9,269 מ"ר המגרש כלול בתחום תוכנית מפורטת 1205 שבתוקף ובתחום תוכנית 2129 אשר פורסמה להפקדה ומיועדת את המגרש לבניה לתעשיה למשרדים.

2. חיפה צק פוסט
גוש 11665 חלקות 52 עד 59 בשטח כולל כ-7 דונם. רח' רזרוב פינת רח' בן-יוסף השטחים פנויים למסירה מידית. אדמה פרטית המיועדת לבניה לתעשיה ניתן למכירה בחלקים.

3. מפרץ חיפה חוף שמן
גוש 11637 חלקות 50, 49 ברח' קצלשטיין ע"י דור תעשיות. כל חלקה בשטח של כ-4.5 דונם. על כל חלקה סככה בשטח של כ-2,300 מ"ר ופיתוח מלא הכולל אספלט גדר חשמל, ומים. ניתן לרכוש כל חלקה בנפרד

אין מודעה זו מהווה התחייבות למכירת הנכס או כל התחייבות שהיא אלא הזמנה להציע הצעות בלבד פרטים נוספים ניתן לקבל בטל. 053-617336 או בפקס מס' 053-619266.

صكذا من الاحل

הלוח הארצי / הארץ חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

פקידים/ות קלדניות

שמירה ואבטחה

ביקוש עבודה

עסקים

למכירה
מעבדה לפיתוח תוך שעה
במרכז הצירות
בצפון תל-אביב
טל. 03-450702
03-253833

מקדמי מכירות

למכירה
עסק משגשג
ביותר
לרציניים בלבד
לפנות לת.ד. 382
רעננה
או לטל:
052-914448
בערב בלבד

"בטחון+כסף"
דרושים
★ ראש צוות מכירות
★ אנשי/נשות מכירה
משכורת גבוהה
03-5440135

שליחים/ות

חדרים/מסגרים

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה

לפי חוק זה, אסור למעביד להפלות בין עובדיו או בין דורשי עבודה מחמת מינם, מחמת היותם נשואים, או מחמת היותם הורים, בקבלה לעבודה, תנאי עבודה, קידום בעבודה, הכשרה או השתלמות מקצועית, פיטורים או פיצויי פיטורים. כמו כן, אסור למעביד לפרסם מודעה בדבר הצעת עבודה אלא אם כן תוכן המודעה מנוסח בלשון המתייחסת לשני המינים.

העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

חשמל / אלקטרוניקה

מכונאים / הנדסאים

מהנדסים / אדריכלים

עובדי מוסך

אחיות

גזירה ותפירה

לטופר מפעלי אופנה בחולון
תופרת
למודלים
לפנות לחנה
טל: 03-5565440
03-5560831/2

הנהלת חשבונות

לעבודה מיידית בחבר

לסניפנו בראשל"צ דרושים
◆ מהנדס/ת תוכנה/אלקטרוניקה לפיתוח תוכנה דיאגנוסטית + ידע בשפת "C".
◆ צבעי/ות רהיטים, רפדים/ות, נגרים/ות לרמלה הסעות + ארוחות.
◆ חשמלאי/ת רכב לראשל"צ ויהוד.
◆ מבקר/ת איכות לראשל"צ ונס ציונה.
◆ מרכיב/ת יצרן/ית אלומיניום לראשל"צ.
◆ עובד/ת קירור ומיזוג אויר + ידע בצנרת.
◆ טבחים/ות + נסיון לאשקלון.

חבר שרותי כח אדם
ראשל"צ, רח' הרצל 73 טל. 03-9666205, 9656139

ספרים/יות

לביה"ס נועם ברעננה
דרושים:
★ אם בית
★ כוחות עזר
052-31215
052-35180
לאהרון

מוכירות

עובדי מתכת

שרטטים וגרפיקאים

רפואת שיניים

מורות וגננות

עובדי ספר

עוזרות ומטפלות

עובדי מטבח

פועלים/ות

סוכנים/ות

מחסנאים

גננים

נהגים

יהלומים

דוגמניות צילום

מוכרים/ות קופאים/יות

בתי-מלאכה

מחסנים

אולמות

משרדים

חנויות

חקלאות

מבני תעשיה

מגרשים

הלוואות

יועץ השקעות
טפול בהלוואות
לשכירים
ועצמאיים
טל: 03-887702
בתנאים מועדפים
ללא שעבוד או
משכנתא ובטפול
אישי ומהיר
03-887702

מכירות ושירותים

בתי אבות

בתי ספר

מציעים למכירה

דלתא DELTA
גליל תעשיות בע"מ

למפעלנו בכרמיאל
דרושים

★ חשמלאי אחזקה בעל רשיון
★ מכונאי אחזקה
– נסיון של כ־5 שנים במפעל תעשייתי
– עבודה במשמרות
– מגורים בכרמיאל וסביבתה הקרובה
** למועמדים מתאימים תינתן עזרה בדיור **
לקביעת ראיון נא לפנות טלפונית 04-986911
לאריה מורדו

פקידת רישום טיולים
רקע בידיעת הארץ. נסיון בעבודה עם קהל. ידיעת השפה האנגלית. משרה מלאה. התחלה מיידית. מקום העבודה: ירושלים. לקבלת פרטים נא להתקשר
טל: 02-244605 / 02-222357
(נחום) רח' הלני המלכה 13 ירושלים.
החברה להגנת הטבע

באזור חיפה והצפון
דרוש
סיטונאי
להפצת שמן מאכל
נא לפנות בכתב־יד לת.ד. 1498 תל־אביב, מיקוד 61014

מכון הנריטה סאלד
המכון הארצי למחקר במדעי ההתנהגות
דרושים/ות
בוחנים/ות
מבאר שבע, קרית גת, אשקלון
להעברת מבחנים בבתי־ספר יסודיים
העבודה תמשך כ־10 ימים
בחודש אוקטובר 88'
המעוניינים יתקשרו אל: איילה כץ
טל: 02-419191

אורח מחו"ל
חותם עיסקה! בא לך להתפנק?
וי.אי.פי. החברה מס 1 לליווי וארוח ברמה בינלאומית בת"א ירושלים חיפה ואילת
טל. 03-289121
דרושות נערות ליווי

למשרד עו"ד (4) בירושלים
דרוש/ה
מזכיר/ה
מנוסה לתפקיד אחראי ועצמאי כולל הדפסה במעבד תמלילים (רצוי וורדמיל) ידיעת אנגלית יתרון
נא לפנות בכתב יד לת"ד 557 ירושלים 91004 (עבור מזכירה)

לסוכנות ורד הגליל איזור הצפון
דרושים:
נהג/מחלק מוכרן
הכרת רשתות שיווק חובה
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 953 חיפה

פלטור
לסניף ירושלים
דרוש/ה
קופאי/ת - מנהל/ת חשבונות
בעל/ת נסיון וידע מקצועי
ידיעת השפה האנגלית הכרחית
נא לפנות טלפונית 02-241838

ד.י.ג תעשיות מוצרי חשמל בבית שמש
דרוש/ה
● **אחראי/ת גביה מלקוחות**
בעל/ת גישה מסחרית, יכולת ניהול מו"מ, נסיון בעבודת מחשב והנהלת חשבונות. דוברת עברית
● **מנהל/ת חשבונות**
בעל/ת ידע ונסיון בנושאי משכורות
נא לפנות בכתב־יד לת"ד 285 בית שמש 99000
טל' 4-02-914851 א'-ה'

מרכז רפואי שערי צדק
מחפש מועמדת לתפקיד
אחות אחראית בדיאליזה מבוגרים
לפרטים נוספים נא להתקשר למנהלת שרותי סיעוד הגב' ליאה רדיאן, טל' 02-555014

קבוצת השמירה
לסניף חיפה
דרושים:
מאבטחים
למתקן בטחוני באיזור חיפה
★ עד גיל 27 ★ בוגרי יחידות קרביות
★ פרופיל 76 ומעלה
שכר 1.850 ש"ח ומעלה, לחודש עבודה מלא + נסיעות
ועדת קבלה תתקיים במשרדנו רח' הנמל 33 חיפה קומה ה' ביום ב' 5.9.88 בין השעות 11.00-17.00. נא להביא: פנקס־מילואים, תעודת־זהות, תעודת־שחרור ותמונה.

למשרד עורכי־דין
דרושות
1. מזכירה מנוסה
שעות עבודה 8.00-14.00
2. פקידה לעבודה
אחה"צ 14.00-19.00
02-666195, 631326

למתנ"ס מעלה אדומים
דרוש/ה
רכז/ת מוסיקה
המעוניינים בפרטים נוספים
יפנו למתנ"ס מלפון: 02-353135
מועד אחרון להגשת מועמדות 7.9.88

למחלקת מחקר במפעל כימי גדול באזור חיפה
דרושים/ות
כימאים/ות
משרה 1: בעל/ת תואר P.H.D. רצוי עם נסיון במחקר ופיתוח בתעשיה.
משרה 2: לפיתוח שיטות אנליטיות. בעל/ת נסיון בכימיה אינסטרומנטלית, רצוי בעל/ת נסיון בתעשיה.
משרה 3: בעל/ת תואר ראשון/שני בכימיה, נסיון קודם אינו הכרחי.
מועמדים/ות מתאימים/ות יפנו בכתב יד בציון פרטים וקורות חיים מלאים ונסיון קודם לת.ד. 4496 עבור מס' 777

תרו TARO
תרו־תעשיה רוקחית בע"מ
למחלקת מו"פ בחברתנו
דרוש/ה
רוקח/ת
לעבודה בפתוח תכשירים ובריש ום
אנו דורשים מהמועמד/ת המתאימים/ה
★ רשיון רוקחות תקף
★ ידיעת טובה בעברית ובאנגלית
★ מגורים באזור חיפה
★ עדיפות לבעל/ת נסיון בפתוח תכשירים פרמצבטיים ו/או בייצור פרמצבטי
אנו מציעים עבודה רבת ענין, תנאים הולמים ואפשרויות לימוד וקידום
נא לפנות בכתב בפרוט קורות חיים ונסיון עבודה קודם לת.ד. 10347 מפרץ חיפה 26110
– סודיות מלאה מובטחת –

פיברוניקס
שמרנו לך מקום טוב.

פיברוניקס בע"מ, מקבוצת אלרון, מהחברות המובילות בתעשיה עתירת הידע בישראל, מפתחת ומיישמת באופן יחודי פתרונות מתקדמים בתחום תקשורת הנתונים. מוצרי החברה מפותחים ומיוצרים במרכז החברה בארץ ונמכרים בכל רחבי העולם. אנו מציעים לך להצטרף למקום טוב.

מהנדס/ת אלקטרוניקה (באגף פיתוח)
תאור התפקיד: השתלבות בפרוייקט פיתוח תקשורת חדשנית.
דרישות: מהנדס/ת אלקטרוניקה בוגר הטכניון או אוניברסיטה, נסיון בפיתוח (משרה 1995)

טכנאי/ת שרות (באגף שרות ותמיכה)
תאור התפקיד: שרות והתקנות של מוצרי החברה. הדרכה עם נושאי תקשורת מחשבים.
דרישות: איתור ותיקון תקלות בשדה באופן עצמאי. נכונות לעבודה קשה ומאומצת. רשיון נהיגה. (משרה 901)

נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ...
פיברוניקס בע"מ, מת"ם חיפה 31905
סודיות מובטחת
פיברוניקס בע"מ
תקשורת סיבאופטית
הצטרף אלינו. שמרנו לך מקום טוב.

סידות וגלשנים
הברויות
שידוכים
קורסים וחוגים
בריזוג
בת־ים
כאן דרום
דירות למכירה
סוזוקי
פולקסוואגן
פורד
פיאט
פיז'ו
רנו
מסחריות
טרקטורים
אופנועים
מגרשים
חקלאות
שידוכים
מכירות ושירותים
הצעות עבודה
עתידות ומטפלות
ביקוש עבודה
עסקים
וילות ובתים
4 חדרים ויותר
3.5 — 3 חדרים
2.5 — 2 חדרים
שכ"ח
מכוניות
אאודי
אופל
ג'יפים
וולוו
סאאב
סובארו
וידאו
ציפוי אמבטיות
זיפות גגות
שיעור
אמנות/עתיקות
כספות
אסטרולוגיה
מכונות כביסה
תנורי אפיה
מכונות תפירה
מכונות כתיבה
מלוויות
מדיחי כלים
מחשב
תיקון
רוצים לקנות
מזגני אויר
"שכטר" מקררים להשכרה קניה והחלפה 03-224627 ריינס 37 ת"א 08.00-14.00
כלי נגינה
מרכז הפסנתרים
ספרים
תכשיטים וכלי כסף
מלגזות ושינוע
ציוד אלקטרוניקה
מערכת סטריאו
מעליות
אותיות דביקות
מוצרי חשמל
צילום
"מצלמת העיר" לב דיזנגוף ת"א מבצע חיסול מלאי הציוד הגדול בארץ טל: 290336 09:00-22:00 מ'
דודים
"קור־ליין" אספקה מיידית ושרות למזגנים מפוצלים קניה ומכירה של מזגנים משומשים רח' הנציב 41 ת"א 03-263204, 03-266562
הלבשה והנעלה
מקרר
המשך ת"א גוש דן והשרון
קוסמטיקאיות
ריפוי והרזיה
פיזיותרפיה
בריאות
טיולים
ניקוי ופוליש
נופש וקיט
שיפוצים

مكتب الاحصل

هكذا من الاحتل

פרסום משולב למכרזים

מכרזים

הסוכנות היהודית לארץ ישראל
המחלקה לכספים/אגף הנכסים

הצעה לפרוק ורכישת החומרים מרכיבי המחסן

הסוכנות היהודית מבקשת הצעות לפרוק ורכישת החומרים מרכיבי המחסן.

הפרוק וההובלה יעשו על ידי המציע תוך שבועיים מיום ההתקשרות החוזית עמו.

המחסן ממוקם במחסני ערובה קרית מוצקין (כורדני) בקרבת הכביש הראשי חיפה עכו וצומת רח' קדיש לוז.

המחסן ששמש בעבר מחסן לאחסנת חפצי עולים.

שטחו הכולל של המבנה כ־5,181 מ"ר:

אורך 171.5 מטר רוחב 30 מטר.

הקונסטרוקציה בנויה רלסים עשויים פלדה.

קיימות 6 דלתות עשויות פח ונגררות על גבי מסילה.

"קירות" חוץ עשוים אסבסט.

גג עשוי קונסטרוקצית פלדה, דו שפועי.

תקרה־ אסבסט, בחלקו שקוף.

במבנה חלונות עליונים עשויים מסגרת מתכת וזגוג שקוף.

אמוץ גובה התקרה כ־7 מ'.

הצעות יש להגיש עד 18.9.88 לידי עו"ד שאול קציר

שדרות פלים 7 חיפה בנין "צים" חדר 321

טלפונים: 04־681141, 04־640044

תאום סיורים בטלפונים הנ"ל.

להצעות יש לצרף ערבות בנקאית על סך של 5% מערך ההצעה.

אין הסוכנות היהודית מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה אחרת.

פרסום שיפה

מכרזים

הסוכנות היהודית לארץ ישראל
המחלקה לכספים/אגף הנכסים

הזמנה להגשת הצעות לקנית זכויות חכירה בפרדסים ליד כפר חב"ד בית דגן, ונצנים

הסוכנות היהודית מבקשת הצעות מחיר לקנית זכויות חכירה בפרדסים הבאים:

פרדס א'

הפרדס נמצא מזרחית לבית דגן בגוש: 6077 חלקה 41 שטחו 104, 15 מ"ר.

הסוכנות היהודית חוכרת 50% מהזכויות בפרדס. לסוכנות חוזה חכירה עם המינהל עד 30.9.2002. קיימת אופציה לחידוש לתקופה נוספת של 49 שנה.

הפרדס מנוהל ע"י מהדרין בע"מ ונטוע עצי שמוטי

פרדס ב'

הפרדס נמצא מזרחית לכפר חב"ד בגושים:

6269 חלקה 131 שטח	389	מ"ר
6268 חלקה 41 שטח	12,334	מ"ר
6267 חלקה 22 שטח	132	מ"ר

סה"כ 14,855 מ"ר

לסוכנות חוזה חכירה עם המינהל עד 30.9.2002 עם אופציה לתקופה נוספת של 49 שנה. הפרדס מנוהל ע"י מהדרין בע"מ ונטוע עצי שמוטי ולנסיה במערב.

פרדס ג'

הפרדס נמצא ע"י ונצנים במזרח אשקלון גוש 413 חלקה 186 שטחו 9,730 מ"ר. לסוכנות חוזה חכירה עם המינהל עד שנת 2002 עם אופציה לחידוש לתקופה נוספת של 49 שנה. הפרדס מנוהל ע"י פרי אור בע"מ ונטוע עצי שמוטי.

פרטים נוספים ניתן לקבל באגף הנכסים טלפונים 202300, 02־202299

רח' המלך ג'ורג' 48 ירושלים – מיקוד 91920, חדר 125

הצעות בכתב יש להגיש עד 6.10.88 לכתובת הנ"ל

ניתן להגיש הצעות לכל פרדס בנפרד.

אין הסוכנות היהודית מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה אחרת.

פרסום שיפה

הלוח הארצי — הארץ חדשות

כלהעיר ירושלים

דירות למכירה

דירות כללי

קבלנים מציעים

וילות ובתים

קוטג'ים

פנטהאוזים

4 חדרים ויותר

3.5 — 3 חדרים

2.5 — 2 חדרים

1.5 — 1 חדרים

3 בגילה

הרשה דרומית + אפשרות לבניה 65,000 "שרון" (מלר"ן) 222317

4 בבית וגן

בנווה יעקב 3.5 450 להשכרה מיידית "שרון" (מלר"ן) 222317

בבקעה

בפרנקפורטר

ברמות 4 מסודרת ומרווחת רשיון למרפסת דין מלפסית עבודה 224575, בבית 861542 בחול

בפרנקפורטר 4

רד מפלסי 105 מ"ר, כיווני טובים. ק"ע מחסן מוגן רשיון למרפסת סוכה, בחול. 861865

בקרית יובל

בשטרן 4 + פ"א + מחסן + ארונות ק"ב 248972 421871

חנות להשכרה

מסודרת 75 מ"ר + מחסן 40 מ"ר + מעלית 226471

בפסגת זאב מערב דירות 4 חדרים פלוס גינה גדולה.

לזכאים - דירות 3½ חדרים הכוללות עליית גג.

פרטים: משרדי "רמט" בירושלים, רח' שמואל הנגיד 6, טל. 248618, 247424.

רמט בונים לך יותר

בואו לבקר בקוטג' לדוגמא בפסגת זאב. 3 מפלסים, 2 חצרות, חניה מקורה. עכשיו במחירים ובתנאי מבצע.

משרדי רמט בירושלים: שמואל הנגיד 6, טל. 02־247424, 02־247336, 02־248613

רמט בונים לך יותר

בגילה קוטג' מרווח, 185 מ"ר פלוס גינה. פרטים: משרדי "רמט" בירושלים, רח' שמואל הנגיד 6. טל. 248618. 247424.

רמט בונים לך יותר

דירות בשכ"ח

דירות בדמ"פ

ביקוש דירות

מכוניות

דירות מרוהטות

וולוו

מלבס

מיני מיינור

אוטוביאנקי

מרצדס

סובארו

אופל

אלפא רומיאו

אמריקאיות

ב.מ.וו.

דייהטסו

סוזוקי

אאודי

מתארגנת

עמותה לרכישת קרקע בארנונה לבניה עצמית שרון 222317 (מלר"ן)

דירות חדשות • דירות חדשות • דירות חדשות • דירות חדשות • דירות חדשות

לוח דירות חפציבה

מקום הפרוייקט	שם הפרוייקט	סוג בניה	מספר חדרים	מפרט	במכירה חופשית	במכירה לזכאים
פסגת זאב	עילית הפסגה	קונבנציונלית	4, 4 עם גינה, 3 עם גינה, 3 עם/ בלי גינה, 2, 2 עם/בלי גינה	בידוד מעלה, הסקה דירתית קרמיקה צבעונית	עד 55,000 ש"ח הלוואת מקום	מחי"ל עד 40% מהמחיר ובר מצוה, הלוואת מקום ב־6% ריבית
פסגת זאב מערב	דירת היתרונות	קונבנציונלית	5 במפלס אחד 5 + גינה, 4 + גינה או מרפסת מגורים, 3 חדרים, 2 עם/בלי גינה, אפשרות למחסן.	הסקה דירתית, פלדלת, קרמיקה ותרסינה צבעונית לבחירתכם	עד 55,000 ש"ח הלוואת מקום ב־9% ריבית	מחי"ל עד 40% מהמחיר ובר מצוה, הלוואת מקום ב־6% ריבית
רמות 02	מעלה רמות	קונבנציונלית	קוטג'ים 5 חדרים + גינה דירות גג 4 חדרים + מרפסת אפשרות למחסן	הסקה דירתית, קרמיקה ותרסינה צבעונית	עד 55,000 ש"ח	מחי"ל עד 40% מהמחיר ר"בר מצוה"
גבעת זאב	מדורגים	קונבנציונלית	4 חדרים עם מרפסת גג או גינה, אפשרות למחסן	תכנון מרווח הסקה דירתית, קרמיקה ותרסינה צבעונית	עד 55,000 ש"ח הלוואת מקום ב־6% ריבית	מחי"ל עד 40% מהמחיר ר"בר מצוה"
המושבה הגרמנית	לב המושבה	קונבנציונלית	5 חדרים עם או בלי מרפסת גג 2 חדרים אפשרות למחסן	עיצוב מיוחד עם עיטורי קשתות סטנדרט גבוה.	עד 55,000 ש"ח	

חפציבה להשקיע בבית

משרד מכירות: ירושלים, רח' יפו 234, טל: 02-533177, 02-383436

סוסיתא

סיאט

סיטרואן

סימקה קרייזלר

פולקסוואגן

פורד

פיאט

פג'ו

רנו

מגררים

מסחריות

משאיות

אופנועים

הצעות עבודה

לאביזרי מערכות

נציגי מכירות למכירת מוצר יוקרתי ואסתטי. אקדמאים, ניסיון במכירות מעל גיל 25 631480

מבוקשות

מוכירות ע/א מכשרות תנאים טובים "יעד" 520022

עמותת הורים

מחפשת לשנת הלימודים הקרובה מנהל ומורים לכיתות אז לפנות לעופרה 346290 ,346755 ,346211 לטובה

מנהל לחנות

רהיטים עבודה מפצלת נסיון הכרחי 242498

איש/ת מכירות

אם אתה טוב/ה באמת את/ה שה לנו הרבה רפואה פרטית טל: 245383

למוסך פלגר

מוסכאי חלקי חילוף לרכב, מכונאי רכב, בעלי נסיון וחזק מקצועי, תנאים טובים 783448 783945

למעון

בוגרים אוטיסטים, מדריכים/ות. עבודה במשמרות. 415731 – 9.00–12.00, 783138 – 17.00–18.00 רפנה

לקפה עטרה

בריהודה 7 ירושלים

דרוש

מנהל משמרת

ל־3 פעמים בשבוע, בשעות הערב

נא לפנות במכתב בצרוף קורות חיים

לחברת שליחויות

דרושים רוכבי שליחים/ות + רשיון לטוסטוס. אחרי צבא. שכר גבוה 385049, 247603

עבודה עכשיו

לסניף ירושלים, טל' 02-233436

בית־יואל, רח' יפו 33, קומה 5, א'–ה' 08.00–14.00

דרושים/ות עובדים/ות מנוסים/ות למקצועות הבאים:

למחלקה לשרותי משרד

- עיבוד המלילים אנגלית – אימשטין, חרדמיל, לתקופות קצרות/ארוכות.
- כתבנות עברית – עם נסיון, לתקופות קצרות וארוכות, למתאימים/ות קורס בעיבוד תמלילים חינם.
- כתבנות אנגלית – שפת אם, למתאימים/ות קורס בעיבוד תמלילים חינם.
- קלדנות אלפאנומרי, לתקופות קצרות וארוכות.
- מזכירות עברית – עם נסיון + הדפסה רצוי מעבד תמלילים.
- מזכירות עברית/אנגלית – עם נסיון, למשרות מלאות, ידע בהדפסה חובה – רצוי מעבד תמלילים, לתקופות קצרות וארוכות.
- מזכירות אנגלית – שפת אם, + הדפסה, לתקופות ארוכות, למתאימים/ות קורס בעיבוד תמלילים חינם.
- לעבודה מעניינת ברחבי הארץ: סטודנטים/ות שנה ב'/ג', כלכלה, מנהל עסקים, חשבונאות – לפתות, לאחר שרות צבאי – רצוי בתפקיד פיקודי – בעלי/ות רכב + טלפון.

למחלקה הטכנית־תעשייתית

- איש אחזקה – רקע במכניקה, הרכבות 3-4 שנות נסיון.
- פיסיקאים/ות – בעלי תואר שני – נסיון בתעשיה – יתרון.
- שרטוט בנין. קונסטרוקציות.
- טכנאות מכונות ידע בהידראוליקה ופנאומטיקה.
- הנדסאות מכונות ייצור – ידע בבקרת איכות של חלקים מכניים מתחום הפלסטיק.
- חרט/ת
- כרסם/ת
- רסס/ת צבע.
- בקרת טיב רקע מכני, שימוש מחשב במדידה, גיל 30-40, משמרות.
- נגרות למחלקת תכנון במפעל.
- טכנאות או הנדסאות מכונות ידע בחשמל והידראוליקה.
- מחסנאי/ת
- ראשי/ת ידע בניהול כרטסת ממוחשבת, אחריות על משלוחים.
- טכנאות קירור 5-10 שנות נסיון בטיפול במערכות קירור מים ומיזוג אויר תעשייתי, ידע באנגלית בסיסית.
- טכנאות מכונות 5 שנות נסיון באחזקת מכונות תעשייתיות, אנגלית – יתרון.
- מיכנאי/ת
- יוצאת/ת חי"א.
- מכשירנות רקע בחשמל ובקרה ותעשייתית, הכרטסאי מכשור ובקרה.
- מכונאי/ת מסוקים – יוצאת חיא.
- מכונאות מסוקים יוצאת חיא.
- צבעים לתעשיה.
- הנדסת מכונות – לתכנון זיווד רכיבים מיקרוגליים, רכיבים אלקטרוניים 3 שנות נסיון לפחות.
- הנדסת מכונות בעל/ת יכולת תכנון כלים ומתקנים, נסיון 2-5 שנים.
- רתך/ת נירוסטה.
- מסגרים לתעשיה.
- מבלטנות – נסיון בכרסום קונבנציונלי.
- כרסם/ת קונבנציונלי מעולה.
- שרטט/ת ידע במערכות אינסטלציה. מיזוג אויר בעל/ת נסיון שנתיים לפחות.
- מנהל/ת צוות אחראי על קבוצת מרכיבים בתחום אביזרי חשמל.
- מנהל/ת עבודה – ותחום אינסטלציה נסיון 10 שנים בניהול פרוייקטים.
- טכנאי/ת כימיה
- יוצאת/ת צבא אפשרות קידום רציניות.

למחלקת מלונאות והארחה

- קצב/ית למחי בשר ברשת מזון.
- טבחים/ות עם נסיון לתקופה ארוכה, למשמרות שמעיות.
- עובדים/ות כלליים לרשת מזון במחי השונות לתקופה ארוכה, אחרי שרות צבאי.
- מנהל/ת במחי
- בשר לרשת מזון, לתקופה ארוכה, ידע בקצבות הכרחי.

מנפאואר MANPOWER

יותר טוב מנפאואר

לגולד הסקות

דרוש טכנאי חימום מעולה. 533062

לחברה המובילה

בתחומה אנשי מכירות רציניים תנאים מיוחדים למתאימים. 362566, 654235

לבית האופנה יואל

דרושים/ות

תופרים/ות מקצועיים/ות

רח' צרת 9 את תלפיות טל' 783437

לחברה קטנה

ממוחשבת ומבוססת, פקידה נמרצת תבונה, 11:00–18:30 ואפשרות למפוצל) למתאימה, אפשרות קידום לניהול משרד ומעבר לשעות 08:00–15:30 539993

לתיווך איילה

דרושים: סוכנים בעלי נסיון ורכב. 231090

לחברה המובילה

בתחומה, אנשי מכירות רציניים, תנאים מיוחדים למתאימים. 532456 665263

מוכרים/ות קו־פאים/ות

עוזרות ומטפלות

יעד

מכונאים

בעלי נסיון, טכנאי מזוג אויר לרכב 225966, 223417

אורג/ת

לפעילות הדרכה במוזיאון פעיל עירייל בירושלים 345277 בערב

לעריכת סקרים

דרושים מראיינים/ות לעבודה בשעות אחה"צ נא לפנות למודיעין אורחי רחוב הסורק 2, קומה 6 ביום א' 4.9.88, בשעות 8.30–12:03

א. גולדמן

הנה המחוזי בראשון בסיס

לסניפנו בירושלים דרושים/ות:

למחלקה המשרדית

- ★ פקיד/ת כח אדם – מנוסה
- ★ פקיד/ת גביה – הקלדה
- ★ מעבדות תמלילים – מנוסות
- ★ קלדניות/כתבניות – עברית/אנגלית

למחלקה הטכנית

- ★ חשמלאי בכיר – מתח גבוה
- ★ מכונאי דיזל ראשי – מוסמך, הסמכות
- ★ אלקטרונאי/מכשירן + פנאומטיקה
- ★ חרטים/כרסמים – מנוסים
- ★ רתכים מעולים – לתעשיה
- ★ מחסנאים טכנים – מנוסים
- ★ מסגרי מכניקה – ידע בפנאומטיקה
- ★ מפעילי מכונות – בתהליך הייצור
- ★ עובדי/ות ייצור – עבודה קבועה

עבודה מיידית וקבועה–תנאים טובים

שמואל הנגיד 8, ירושלים

טל' 221602, 02-243348

חבר

בן יהודה 34, מגדל העיר, טל' 02-234828, 02-223355, 02-234263

משרדים

אביב

הסבלות 5 ק"א, טל' 02-249619, 02-228238

עסקים

חקלאות

מבני תעשייה

דרוש מבנה

להשכרה/קניה למסגריה 120 מ"ר 521355

לסוכנות רכב

ארצית דרוש באזור מרכזי בתלפיות אולם לתצוגה. 865410

מגרשים

אולמות

חנויות

מכירות ושירותים

מציעים למכירה

בתי אבות

ריפוי והדיה

בריאות

נופש וקייט

שירותים

מוצרי חשמל

מקררים

דודים

כלי נגינה

"הפסנתר"

מבחר פסנתרים משומשים באיכות. עזה 40 659520, 02-632958

מחשבים

חימום והסקה

עיעור

שידוכים

הדרכות

חוגים וקורסים

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה

לפי חוק זה, אסור למעביד להפלות בין עובדיו או בין דורשי עבודה מחמת מינם, מעמדם האישי (נשואים, או מחמת היותם הורים, בקבלה לעבודה, תנאי עבודה, קידום בעבודה, הכשרה או השתלמות מקצועית, פיטורים או פיצויי פיטורים. בנוסף, אסור למעביד לפרסם מודעות בדבר הצעת עבודה אלא אם כן הצעת העבודה נוסחה בלשון זכר ובלשון נקבה, בין ביחיד ובין ברבים.

העבריינים צפויים לעונש על־פי החוק.

هكذا من الأصل

הלוח הארצי | הארץ חדשות

הלוח הבטוח חיפה והצפון

דירות למכירה

● ביוקנעם בכפר דירות בתים חניה בבירת הסברה תיוך חגי 15002601ז 04-891453

1.5—1 חיפה

● למכירה דירת 1.5 בהדר בפולה טלפון 12461501ז 04-333327

2.5—2 חיפה

3.5—3 חיפה

4.5—4 חיפה

5 ויותר חיפה

וילות ובתים חיפה

שכ"ח חיפה

דמ"פ חיפה

ביקוש בשכ"ח חיפה

קבלנים חיפה

דירות קריות

2.5—2 קריות

3.5—3 קריות

4.5—4 קריות

5 ויותר קריות

וילות ובתים קריות

שכ"ח קריות

4.5—4 נליל

דירות נצרת עלית ועמקים

3.5—3 נ"ע ועמקים

4.5—4 נ"ע ועמקים

וילות ובתים נ"ע ועמקים

שכ"ח נ"ע ועמקים

עסקים

תעיות ועסקים

אולמות

מבני תעשיה

מגרשים

מחסנים

משרדים

מערכות קשר

מכירות

מכירות ושירותים

גלגשים

פינוי והובלות

הדברות ושרותים

מיני לוח במה

וידיאו

חיות בית

טפול בחולים וקשישים

מלוויות

יד שניה

יעוץ

כלי נגינה

מזונים

מקררים

סידות ועניים

ספורט

עתיקות

צלום

רהיטים

ריפוי ועיסוי

שיפוצים

שרות מוסיקה

תכולת דירה

מכוניות

בי"ס לנהיגה

אופנועים

אמריקאיות

אאודי

אלפא רומיאו

ב.מ.וו

אוטוביאנקי

אוסטין

אופל

ג'יפים

דייהטסו

דלתא

הונדה

וקסהול

מלבוס

מזדה

מרקורי

לנציה

מיני מיינור

מסחריות

מרצדס

משאיות

סובארו

סוזוקי

סוסיתא

סיאט

סיטרואן

סימקה קרייזלר

פולקסואגן

המשך חיפה

פורד

פיז'ו

פיאט

רנו

הצעות עבודה

בקשת עבודה

הצעות עבודה כללי

עבודה עכשיו

לסניף חיפה, טל' 04-530051

העצמאות 104, א'–ה' 08.00–14.00

דרושים/ות עובדים/ות מנוסים/ות למקצועות הבאים:

למחלקה המשרדית

- קלדנים/ות עברית/אנגלית — נסיון בספריות — עברית על בוריה — מאזור העמקים.
- פקיד/ה — שפת אם אנגלית — עברית טובה ידיעת מכונת כתיבה — עבודה ממושכת.
- מזכיר/ה עברית/אנגלית מנוסה, לעבודה באזור כרמיאל.
- מפעיל/ת טלקס מנוסה אנגלית/עברית לעבודה במפעל עתיר ידע — תחקיר בתחומי — יתרון.
- מעבד/ת תמלילים בספרדית מנוסה ע"ג תכנת וורדסטאר.
- מזכיר/ת מנכ"ל בכיר/ה רצוי גרמנית, תכונת תרכזת א-ב. מאורים וזכן ומעלות — תנאים משמעיים.
- קופאים/ות מנוסים/ות לעבודה ארעית, במפרץ.

נא לפנות למשה

למחלקה הטכנית תעשייתית

- פחח זיווד מנוסה למכשור אלקטרוני, לעבודה ממושכת במפעל עתיר ידע, בתנאים טובים. מגורים בקריות, רצפות.
- מרכיבים/ות אלקטרוניקה מנוסים/ות לעבודה מידית וממושכת בתנאים טובים בחיפה ובכרמיאל.
- טכנאי/ת כימיה מנוסה בבדיקות ציפוי מתכת במעבדת תהליכים כימיים לעבודה ממושכת במפעל מסודר.
- מבקר/ת איכות מכני מנוסה יוצאת צבא לעבודה ממושכת ומעניינת במפעל עתיר ידע בכרמיאל. אנגלית הכרחית.
- מכונאי/ת אחזקה מנוסה בתעשיה, לעבודות ממושכות או זמניות, במפרץ חיפה ונהריה.
- מלגזן/ית מנוסה לעבודה ממושכת במפרץ חיפה.
- אלקטרונאי/ת מנוסה בביקורת איכות, לעבודה במפעל עתיר ידע בכרמיאל.
- מנהל/ת מערכות או הנדסאי/ת — מהנדס/ת תעשיה וניהול שהתכשרה ועשה קורס בניתוח מערכות, יכולת למימוש מערכת מלאי ורכש במחשב HP

נא לפנות למחלקה הטכנית

MANPOWER — יותר טוב מנפאואר

אחזקה ותחזוקה

רוקחים/ות

דפוס

הדרכה וספורט

הנהלת חשבונות

מחשבים ותוכנה

מסגרים וחרטים

מכונאים לתעשיה

חשמל ואלקטרוניקה

מכנאים והנדסאים

מתוקנים ומרכיבים

יועצות יופי

אופים/ות וכוח עזר

אריגה ותפירה

בני/ות לוויה

ברסמים

מהנדסים ואדריכלים

מוכרים וקופאיות

מורים וגננות

מזכירות

מחסנאים

מסעדות ומלונות

הפצה וקידום מכירות

נגרים ורפדים

נהגים

סוכני מכירות

סטודנטים

עובדי ייצור

שמירה ואבטחה

שרטוט וגרפיקה

עובדי מתכת

עובדי ניקיון

שרות ומספנות

עורכי דין

פנסיונרים

פקידות וקלדנות

צבע וסיוד

עליונים

ORS שרותי כח אדם

לסניף חיפה דרושים:

מחלקה טכנית:

- ★ **עוזר למנהל מערכת / הנדסאי מחשבים** — נסיון של כ־3 שנים, תיכנות בשפות קובול, בייסיק חובה, נסיון בעבודה על מחשבי P.C. ידע במערכות הפעלה של DATA GENERAL ידע בניתוח מערכות. משרה קבועה.
- ★ **מבקר/ת טיב** — בענף האלקטרוניקה, נסיון בביקורת לכרטיסים וזיווד לפי תקני צבא עבור מוצרי צבא.
- ★ **מכשירן מנוסה** — הידראוליקה, פנאומטיקה, בבקרים מתוכנתים, משרה קבועה.
- ★ **טכנאי קירור** — מנוסה, הרכבת מערכות קירור, ריתוך נחושת, התקנת מערכות צנרת, קריאת מערכות חשמל, רשיון נהיגה קבועה.
- ★ **מנהל חשבונות** — ניהול מוסך, נסיון בהפעלה אישית של השבשבת, משא ומתן עם לקוחות, יוצא צבא.
- ★ **מסגרים/רתכים** — בעלי נסיון לעבודה מיידית, בתנאי שכר טובים ותנאים סוציאליים מלאים.
- ★ **מרכיבות/מלחימות/ מחווטות** — לעבודה מיידית, לשעות קבועות, בשכר גבוה ותנאים מיוחדים למתאימות.
- ★ **שרברב** — לעבודה מיידית, בשכר גבוה, יוצא צבא בלבד.
- ★ **עגורנים/מפעילי ציוד** — מכני כבד, בעלי רשיון לעבודת משמרות.
- ★ **מסגר/פחח** — לעבודה בזיווד אלקטרוני, לא חייב קריאת שרטוט.
- ★ **עובדי/ות ייצור** — לעבודה מידית לתקופה ממושכת.
- ★ **עובדי ייצור** — לעבודת משמרות, רצוי מאיזור הקריות.
- ★ **מלווים לנכים** — לעבודה קבועה, רצוי מאיזור סבעון הסביבה.

מחלקה משרדית:

- ★ **מזכירה בעלת נסיון** — ידע באנגלית, עברית ועיבוד תמלילים מאיזור כרמיאל.
- ★ **מפעילת טלקס** — מאיזור חיפה, קריות.
- ★ **פקידה לגיוס כח אדם** — מאיזור קריות בלבד. שעות עבודה 9.00–18.00 משרה קבועה.
- ★ **בחורה דינמית** — ונאה, עיבוד תמלילים, אינשטין עברית/אנגלית, מאיזור קריות, משרה קבועה.
- ★ **מזכירה בכירה** — אנגלית ברמה טובה, הדפסה עברית/אנגלית, טלקס, פקסימליה, מאיזור נצרת.

מועמדים מתאימים, נא לפנות לכתובתינו:

סניף הקריות: מרכז צבר הדר 29 טל' 04-709076־7

סניף חיפה: רח' הרב הרצוג 2 טל' 04-664002 ,678361־2 ,671937 ,663703

הטובים עובדים קבוע ORS

למשרד עורכי דין יוסף רענן

דרוש/ה

עורך/ת דין צעיר/ה

עבודה מגוונת ועצמאית

שכר הוגן

להתקשר בשעות הבוקר טל' 04-668526

גרום מערכות

לאחד מלקוחותינו, חברה בענף הטקסטיל, דרושה:

אשת מכירות בחו"ל

נדרשת שליטה בשפות אנגלית וצרפתית, רצוי גם גרמנית • נסיון קודם בטקסטיל. • התפקיד כרוך בנסיעות תכופות לחו"ל.

• פניות בכתב בלבד, בתאור קורות חיים ונסיון. גרום מערכות, סוקולוב 48, רמת-השרון.

דרושים/ות

*** קבלני משנה**

לעבודות מסגרות בבניין ואחזקה

*** נגרים**

כקבלני משנה

רח' ביאליק 17 ק"ג חיפה

04-670816

04-670534

לבית החולים "אלישע" חיפה

דרוש/ה

טבח/ית

בעל/ת נסיון, למשרה מלאה

בדבר פרטים נא לפנות לגב' דורה

טלפון: 04-389121

למשרדים בק.ביאליק

דרוש/ה

שרטט/ת

עדיפות לבעלי נסיון מחייבים בעזרת תוכנת אוטוקאד

בפרטים נא לפנות לטלפון 04–706877 איזי שטרלך

לחברה הנדסית

דרושה:

מזכירה בכירה

הכישורים הדרושים:

- * בוגרת קורס מזכירות ו/או ניהול לשכה
- * ידע מושלם בעברית יבאנגלית
- * נסיון בניהול משרד יתכתובת מסחרית
- * ידיעה מושלמת של הדפסה במעבדי תמלילים והפעלת מחשב
- * מגורים באיזור קריות/חיפה
- * רשיון נהיגה
- * הופעה נאה ומסודרת

תנאי העבודה:

תנאי העבודה מצויינים בהתאם לכישורים (שבוע עבודה בן 5 ימים)

רק מועמדות העונות על הכישורים הנ"ל מתבקשות לפנות בכתב לת.ד. 2025 חיפה מיקוד 31019

לשירות קריסטל אזור הצפון פרומן דב בע"מ

* מחסנאי

לעבודה בשעות 07.00–16.00

ביום ו' 07.00–13.00

ידע בהפעלת מחשב

עדיפות מגורים בחיפה

לפנות בכתב יד בצירוף פירוט נסיון וידע קודם לת.ד. 9138 חיפה

אודי פרי • מהנדס

עבודות הנדסיות ובניה

דרושה

מזכירה

למשרה מלאה

טלפון 04-256297

בשעות מ־8.00–15.00

למעגלי מלתא בנצרת עלית

דרושים

- * **מנהלת חשבונות**
- * **פקידת שווק**
- * **מתכנת למכונה C.N.C**

עדיפות לבעלי נסיון

לפנות לטל' 06-524434

ובכתב לת.ד. 609 נצרת עלית

למועצה המקומית מעלות־תרשיחא

דרושים

- ★ *תברואן מוסמך*
- ★ *מזכירה בכירה*
- ★ *קלדנית*

יועדפו תושבי המקום

פרטים בטל' 04-979682־4 מנהל כ"א

מועד אחרון להגשת מועמדות בצירוף קורות חיים יום ו' 9.9.88

למפעל תעשייתי בחיפה

דרוש

מנהל עבודה

לניהול מחלקה עם 6 עובדים

הכישורים הדרושים:

- * נסיון בעבודות פח וזיווד אלקטרוני
- * ידע בחשמל
- * פתיחות ללימוד נושאים חדשים

לפנות לת.ד. 6600 חיפה מיקוד 31062

אכסניית נוער ע"ש יוסף מיוחס

טבריה

לאכסניית נוער דרושים:

פקידי קבלה

לאחר 12 שנות לימוד

שרות צבאי מלא

ידיעת השפה האנגלית – חובה,

שפות נוספות יתרון

(מגורים במקום חובה)

המעוניינים יפנו לאלחנן רביב

טל' 06-790350 ,06-721775

צמרת

מוסך: מרכז: פיג'ו, טלבוט, סיטרואן

חיפה

דרושים:

- ★ **בוחן/יועץ שרות רכב** (אין צורך בתעודה)
- ★ **חשמלאי רכב** עם תעודת הסמכה
- ★ **מנהל עבודה מקצועי**

המשרות הן מלאות וקבועות.

למועמדים המתאימים תינתן הכשרה במידת הצורך.

תנאים טובים!

נא לטלפן: 04-722368; 724929,

04-724920

סודיות מובטחת

מעבדות "גלאי" בע"מ מגדל העמק

דרושים

1. מהנדס תעשייה וניהול

בעל נסיון של 5 שנים לפחות בתעשיות עתירות ידע, נסיון בתפ"י עתוד ומלאי רכש (הצטיידות)

ייצור אלקטרוני ומכני

2. טכנאי אלקטרוניקה

נסיון שנתיים לפחות בתעשיות עתירות ידע בתחומים: ביקורת איכות ובד"ס, רצוי יוצא חיל האויר.

3. שרטטת/פקידה

נסיון בשרטוט מכונות ואלקטרוניקה, למחלקת תיעוד טכני כללי, ידע בפקידות כללית - יתרון.

עבודה - 5 ימים בשבוע.

א' עד ה' בשעות 7.30–17.00

נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 221 מגדל העמק

עיריית חיפה

אגף כח אדם

מכריזה בזה על מכרז פומבי מס' 9/88 למשרת

מנהל המחלקה לבניה ציבורית

במינהל ההנדסה

__תאור התפקיד:__

- אחראי לניהול הדרוך והנחיית עובדיו בתכנון וביצוע פרוייקטים בתחום הבניה הציבורית.
- אחראי לניהול תאום ופקוח על פרוייקטים בתחומי הבניה, ארכיטקטורה וקונסטרוקציה.
- אחראי להכנת מכרזים, חוזים והתקשרויות עם מתכננים, יועצים וקבלנים לצורך תכנון וביצוע מבני ציבור.
- אחראי להכנת אומדנים כספיים, התחשבנויות ותמחיר העבודות.
- מנהל מו"מ עם קבלנים, מתכננים ויועצים לצורך ביצוע הפרוייקטים.

__דרישות המשרה:__

- מהנדס בנין או מהנדס אזרחי בעל נסיון של 10 שנים לפחות בתחום הבניה עם רקע, ידע ונסיון בטכנולוגיות ביצוע עבודות בניה.
- הכרת חוק התכנון והבניה לענין בניית מבני ציבור ונסיון בניהול עבודות בניה במוסדות ציבור.
- כושר ארגון וניהול צוות עובדים.
- כושר הבעה בכתב ובע"פ.

הבקשות למכרז תוגשנה בכתב יד אישי במעטפה סגורה לאגף כח־אדם המחלקה למכרזים בצירוף תולדות חיים ותעודות המעידים על כישורי המועמד.

פרטים נוספים ניתן לקבל בטל. 04-640775 קו פנימי 332 אצל מנהל המחלקה למכרזים. תאריך אחרון להגשת הבקשות 18.9.88 שעה 12.00.

אריה גוראל, ראש העיר

גדות

תעשיות פטרוכימיה בע"מ

מפרץ חיפה

דרוש

איש מחשבים

הכישורים הדרושים:

- ■ נסיון בתכנות בשפות קובול, בייסיק ו־S.Q.L
- ■ הכרת מחשבי P.C.
- ■ פיתוח ותחזוקת חמרה ותכנה
- ■ יתרון לבעלי נסיון במחשבי דאטה ג'נרל (AOS/VS)

לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים למנהל כח אדם ת.ד. 1780 חיפה

סודיות מובטחת

מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד.

פרסום שפי

גדות

תעשיות פטרוכימיה בע"מ

מפרץ חיפה

דרוש

מנהל כח אדם

הכישורים הדרושים:

- ■ רקע ונסיון מוכח בתעשיה
- ■ השכלה אקדמאית במדעי ההתנהגות
- ■ מגורים באיזור חיפה

לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים למנהל כח אדם ת.ד. 1780 חיפה

סודיות מובטחת

מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד.

פרסום שפי

مكنز من الاهل

מדריך הארץ

יום שישי

תורנות רופאים

המגן רופאים במקרים דחופים מ-6 בערב עד למחרת ב-7 בבוקר בתוקף מד"א טל' 101.
ירושלים 523133
תל-אביב 5460111
חיפה 512253
גוש דן 5793333
הרצליה 052-541333
בת ים 5511111
רחובות 08-451333
הקריות 04-763335
מוקד כללי רפואי בקופ"ח הכללית: בימים א'-ה' 20.00-8.00, בימי ו' 15.00-8.00, טלפונים 03-433300
"שקמי" - שרות רפואי לקטנים מומחים לילדים ותינוקות בשעות 24-19 טל' 03-7549111 "שקמי" קוד מנוי 222
של"ח - שרות רפואי לבית, בימי חול בשעות 24-19, בימי ששי 24-14, בשבת 24-08 טל' 04-380541 קוד מנוי 1665
שר"ן - שרות רפואי נייד ירושלים 24 שעות ביממה כולל רפואת שיניים
מוקד יום - 02-669531, 660585
מוקד לילה שבת וחג - 226191 מנוי 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן תל אביב. מוקד יום - 218826, 218898
מוקד לילה - 681811 מנוי 3752 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ר
מרפאת שיניים לעזרה ראשונה תל-אביב: בר כוכבא 49 טל' 03-284649 מתוחה בימים א'-ה' בין 21.00 עד 25.00, ימי ו' וערבי חג מ-18.00 עד 24.00, שבתות וחגים מ-15.00 עד 21.00
רמת גן מכון שער 3 (ליד המשביר) טל' 03-285822, 294869
המרפאה פתוחה כל יום, כולל שבתות וחגים 24 שעות ביממה.
ירושלים: ביה"ח הדסה ע"כ (מגדל סיון) 02-427427 מתוחה בימי ו', שבת וחגים מ-10.00 עד 16.00.
מרכז מידע לקרובות אונס (24 שעות ביממה): תל-אביב טל' 234819, ירושלים טל' 02-245554, חיפה טל' 04-660111
ירושלים: בית הדסה ע"כ 22-16
קשב לבית - שרות מיוחד לנפגעי שיקום וסיעוד בבית.
מרכז רפואי הרצליה פיתוח 052-548575
איתורית 7549111 1500
ער"ן - עזרה ראשונה נפשית: (24 שעות): ירושלים 669911, חיפה 04-672222/3, תל-אביב 03-5461111, ילדים ונוער 03-261113, חיפה 04-672222/3, נתניה 335316, באר-שבע 057-48111, כרמיאל (גליל מערבי) 04-988410, כפר-סבא 052-913999
מרכז רפואי באר יעקב 08-222858
מרכז סיוע למבוגרי חולי הלב "מגלית" א' ו-ה' 11.00-13.00, ב' ו-ד' 16.00-18.00, רח' מאנה 15 תל-אביב

ארגון לשירותי אנוש - חברה סיעודית לשירות הציבור בגוש דן 24 שעות ביממה טל' 03-5461727/8
שהל - עזרה לטיפול בעורף לחולי לב (פרטי) 330048
"יד שרה" - 24 שעות קו ארוח לנשים מוכות טל' 03-5461153, 08-550506
המוקד לשלמות נאמנים - העזרה והסיוע לחולים מידע מוקלט 24 שעות בשלושה 03-290101, 03-203121 קו פתוח בכל יום ב' 19.30-23.00, ת.ד. 28633 תל-אביב
תורנות מרקחת בטלפון - דחופון ת"א 611601, 24365, 239952 (24 שעות ביממה) דחופון ירושלים 226335 דחופון חיפה 645534
האגודה לשירות האנדה טניף ת"א בן יהודה 146 239207

תורנות בתי חולים

תל אביב
ריקה - (ילדים, פנימית)
איכילוב - (כירורגית)
ירושלים
שערי צדק - (כירורגית)
הדסה ע"כ - (פנימית, ילדים, עיניים)
הדסה ה"צ - (אורטופדית)
בקור חולים - (א.א.ג., נשים)

תורנות בתי מרקחת

תל-אביב
שדה דוב המשנר 3 תכנית ל' 5412518
מגדל מרקם יהודה הימית 61 יפו 822978
ירושלים
מ. רחמנה הגל"ב 28 523191
חיפה
מור הכרמים 97 524113
רמת גן
רמת יצחק שד' ירושלים 96 777506
חולון ובת ים
עין יהב עין יהב 2 884854
מור הכרמה רייך 20 583360
נתניה
תרופה הרצל 12 28656
פתח תקוה
קופ"ח כללית חיים עוזר 985271
הקריות
הרמן ס. מוריעין 715136
חדרה
צליק הנשיא 322126
מרכז מידע וייעוץ לצעירים ע"י צוות מקצועי - ייעוץ ומידע בנושא חברות, משפחה, מיניות - אנונימי ובחינם.
תל-אביב: ימים ב' ג' ד' - 16.00-19.00, יום ו' שעות 8.30-11.00
רמב"ם 9, טל' 5101511/2
חיפה: ימים א', ד' - 16.00-19.00, רח' הנמרים 14 טל' 81520

גוש דן 5793333
הרצליה 052-541333
נהריה 923335
רחובות 08-451333
בת ים 5511111
חולון 805133
לוד-רמלה 08-221022
הקריות 04-763335
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית: בימים א'-ה' 20.00-8.00, בימי ו' 15.00-8.00
טלפונים 03-433300
שר"ן - שירות רפואי נייד 24 שעות ביממה כולל רפואת שיניים
מוקד יום - 669531, 660585
מוקד לילה, שבת וחג - 226191 מנוי 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון ב"ר
מרפאת שיניים לעזרה ראשונה תל-אביב, בר כוכבא 49 טל' 03-284649 מתוחה בימים א'-ה' בין 21.00 עד 25.00, ימי ו' וערבי חג מ-18.00 עד 24.00, שבתות וחגים מ-15.00 עד 21.00
רמת גן מכון שער 3 (ליד המשביר) טל' 03-285822, 294869
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים 24 שעות ביממה.
מרכז מידע לקרובות אונס - 24 שעות ביממה:
תל-אביב טל' 234819
ירושלים - 245554
חיפה - טל' 04-660111
ער"ן - עזרה ראשונה נפשית: (24 שעות):
ירושלים 669911
תל-אביב 261111
ילדים ונוער 261115
חיפה 04-672222/3
נתניה 335316
באר-שבע 057-48111

תורנות בתי חולים

תל אביב
ריקה - (ילדים)
איכילוב - (פנימית, כירורגית)
ירושלים
בקור חולים - (ילדים, א.א.ג.)
שערי צדק - (כירורגית)
הדסה ע"כ - (פנימית, נשים, עיניים)
הדסה ה"צ - (אורטופדית)

תורנות בתי מרקחת

תל אביב
בול בול 25 5461886
בריאות הכלך ג'ורג' 28 283731
מנצ"ש, כלל, בריאות.
ירושלים
הר הזיתים הר הזיתים 287480
מנצ"ש, אל חיאת בית חנינא מול מחנה נוה יעקב 859586
חיפה
קרית אליעזר כבר מאירהוף 6 511707
רמת גן
רמה דוסטויבסקי 65 7514483
חולון ובת ים
עצמאות בלפור 75 865583
נתניה
מקסים סלומון 2 617836
פתח תקוה
קופ"ח כללית חיים עוזר 985271
הקריות
הרמן ס. מוריעין 715136
חדרה
צליק הנשיא 322126

יום שבת

תורנות רופאים

הסמכת רופאים במקרים דחופים: מ-6 בערב עד למחרת ב-7 בבוקר בתוקף מד"א טל' 101.
ירושלים 523133
תל-אביב 5460111
חיפה 512253

מרכזי מידע - אגר
02-304384 03-432777 04-349121

מוגש כשירות לציבור על ידי
הסנה
חברה ישראלית לביטוח בע"מ

CAPRICE

לסניפיו בחיפה בטבריה דרושים/ות:

דרושים/ות
מוכרים/ות
דוברי השפות:
ספרדית, גרמנית, אנגלית וצרפתית.
לפרטים לפנות: חיפה 04-723211 כ"א
טבריה 06-792616 כ"א

לרשת מזון מובילה בתנופה
לסניף ירושלים - דרושים
קופאי
- בוגר 12 שנות לימוד
- לאחר שרות צבאי
- רקע חשבונאי וידע בסיסי בניהול קופה
קלדנית
- בוגרת 12 שנות לימוד
- לאחר שרות צבאי
- נסיון בקלדנות של שנה לפחות
המעוניינים, רצוי תושבי ירושלים והסביבה, יפנו לטל' 02-856115, 02-856132 ליהלומת לקביעת מועד לראיון.

א. גולדמן

חברה לשרותי כוח אדם בע"מ
לקליינטינו בירושלים דרושים/ות:
★ **מחסנאי ראשי** - נסיון מוכח בתפעול צוות עובדים, משלוחים, מחסן ממוחשב, במפעל תעשייתי
★ **חשמלאי ראשי** - מוסמך, נסיון במערכות פקוד ובקרה בתעשיה המסלנית. תנאים מצויינים
★ **מנהלת משרד** - דינמית, כושר ניהול מוכח. שליטה מלאה עברית/אנגלית כולל הדפסה, מחשב יתרון
עמנואל הנגיד 8, ירושלים
טל' 02-243348, 221602

פרסום שימה

לעבודה מיידית בחבר

למחלקה הטכנית בירושלים
♦ שכנאי/ת מכונות ו/או בוגר/ת מכניקה בעל/ת נסיון לעבודת משמרות. שכר גבוה. מיידי. רצוי להתקשר מקום שישי.
♦ מחסנאי/ת בעל/ת נסיון ומרץ גיל 26 ומעלה 12-11 שנות השכלה מיידי - קבוע.
♦ איש/אשת אחזקה בעל/ת רקע כטנאי/ הנדסאי מכונות. רצוי נסיון בענף הטכסטיל ו/או הדפוס.
♦ למורה/ית רפואית ו/או בוגר/ת מקרר ביולוגיה למשרה מלאה וקבועה.
למחלקה המשרדית בירושלים
♦ מנהח"ש סוג 2 בעל/ת נסיון למשרה קבועה.
♦ מעבד/ת תמלילים וודיסול למשרה ממושכת אחוד"צ.
♦ מזכיר/ת + הדפסה עברית אנגלית + שליטה טובה באנגלית.
♦ מעבד/ת תמלילים א"ב למשרה קבועה אחוד"צ.

חבר שרותי כח אדם
ירושלים, בן יהודה 34
טל' 02-234265-6-7
ת"א 03-5101420
חיפה 04-663956
אשדוד 08-966009
שעות קבלה 08.00-16.00

צמרת

מוסך מרכזי פיג'ו, טלבוט, סיטרואן חיפה
דרושים:
★ **בוחן/יועץ שרות רכב**
(אין צורך בתעודה)
★ **חשמלאי רכב**
עם תעודת הסמכה
★ **מנהל עבודה מקצועי**
המשרות הן מלאות וקבועות.
למועמדים המתאימים תינתן הכשרה במידת הצורך.
תנאים טובים!
נא לטלפן: 04-722368; 724929, 04-724920
סודיות מובטחת

הכוח הארצי

הארץ חדשות

תלמה

לסניף המכירות המרכזי ברמת-גן
דרושים:
מובילים
דרישות המשרה:
★ 12 שנות לימוד
★ בריאות תקינה
★ רשיון ג'
★ לאחר שרות צבאי
★ גיל עד 40.
המעונינים מתבקשים לפנות לסניף החברה ברמת-גן רח' היצירה 4 לאייל
בימים א'-ה' בין השעות 09.00-12.00

למפעל תעשייתי בירושלים
דרוש
מנהל מחסן ארצי
הכישורים:
* השכלה 12 שנות לימוד לפחות
* ידע ונסיון בניהול מחסן
* כשר תכנון וארגון עבודה
* יכולת עבודה עם צוות עובדים
תנאים טובים למועמד המתאים
פרטים בטלפון 02-852131
ולבקש את מירה

לעתון המוביל באזור הדרום
דרושים
סוכני מכירות
☆ בעל/ת נסיון
☆ הופעה נאה
☆ יכולת משא ומתן
☆ בעל/ת רכב חובה
פרטים מיום א'
08-561144 מהשעה 09:00

דרושים
עובדים/ות לעונת ניפוש הכותנה
בעיסוקים: ★ עובדים כלליים
★ מפעילי כלים
★ נהגי מובר
לקביעת ראיון נא להתקשר ביום ראשון
טל: 051-581668 לריקי

למפעל מתפתח בענף המזרנים
סוכן/ת
לחיפה והצפון
מעל גיל 30 12 שנות לימוד
רכב פרטי נסיון במכירות
03-9342028 למשה

אלסינט

למחלקת מערכות מידע בחיפה

ראש ענף תכנון מע' מידע

מס' משרה 841111

תאור התפקיד:
* ביצוע תכנית האב למיחשוב.
* אפיון מערכות המידע והכנת מפרט מערכת לספקים.
* הקמה ובקרה פנימית של נהלי מערכות מידע.
* הצגת צרכים להחלפת מערכות קיימות וגיבוש המלצות לבחירת חלופה מועדפת לחמרה/תכנה.

כישורים נדרשים:
* מנתח מערכות/מהנדס תעשיה וניהול בתחום מערכות מידע או בעל השכלה אקדמאית בשטח דומה.
* נסיון של 5 שנים לפחות בתעשיה בתחומי הפעילות המפורטים בתאור התפקיד.
* ידיעת והכרת שוק המחשבים בארץ ובעולם: חומרת מחשב ומערכות יישומיות.

סודיות מוחלטת מובטחת.
אנא פנה בצרוף קורות חיים, ת.ג. ומס' משרה למדור גיוס ת.ד. 550 חיפה 31004
מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד.

אלקטרוניקה בשרות הרפואה

פרסום שפי

למעון (הוסטל) לנוער במצוקה
דרוש:
מנהל
כישורים:
השכלה אקדמאית בתחום החינוך
ראש מדעי ההתנהגות
יכולת מנהלתית וארגונית
לפנות לת"ד 10008 ירושלים
בצרוף תולדות חיים (עבור מנהל)

למפעלנו קאנטרי באשדוד
דרושים
★ איש אחזקה
בעל נסיון
★ מקדמי מכירות
★ מחלקים
עם רכב מסחרי
פרטים בטל: 08-560104

...רים

השלובות הדיהום הגדולה בישראל

למפעלנו בירושלים דרוש
חשמלאי תעשיה מוסמך
● בעל נסיון של 3 שנים בתעשיה
● עדיפות לבעל רקע באלקטרוניקה
לפנות בכתב, בצירוף קורות חיים ופירוט נסיון בעבודה, למח' משאבי אנוש:
ת.ד. 3405 ירושלים 91033
ולציין עבור "חשמלאי"

מנהלים בע"מ

איוש ומיון מנהלים ועובדים בכירים
כצנלסון 12, ת"א טל' 65241, 660728 ת.ד. 4665 ת"א 61048

תפקיד נהולי בכיר בתחום השווק בחברת פרמצבטיקה

מועמד מתאים יהיה -
איש שווק בכיר בעל נסיון קודם בתחום הפרמצבטיקה או רופא איש בינהל דפואי בעל נסיון נהולי ונטיה לעולם השווק והעסקים.
התפקיד כרוך בהפעלת צוות עובדים ובנהול מערך שווקי מורכב.
מקום העבודה - איזור המרכז.
המועמד המתאים יפנה בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון בעבודה אל "מנהלים" ת.ד. 4665 תל-אביב 61046.
סודיות מובטחת

MENAHALIM LTD.
EXECUTIVE RECRUITMENT AND SELECTION

נילית בע"מ

תעשיות ניילון ופוליאסטר
הזמנת הצעה לרכישת רכב
(3/88)

סוג הרכב	מס' רישוי	הערות
אונו 45	38-779-84	5 דלתות
אונו 45	38-806-85	5 דלתות + מזגן

ניתן לראות את הרכבים בחצר "נילית" במגדל העמק בין התאריכים 4-7/9/88 (לפנות לבני או ולי טל. 06-544622) בין התאריכים 14-16/9/88
ניתן יהיה לראות את הרכבים בחניון בית הטכסטיל האופנה רח' קויפמן 2 ת"א ולפנות לטל רביב טל: 03-642107 טופסי הצעה ניתן לקבל בשער "נילית" במגדל-העמק ואצל טל רביב במשרדי החברה בבית הטכסטיל והאופנה.
הצעות בצרוף המחאה בנקאית ע"ס 10% מערך ההצעה (כולל מע"מ) יש להגיש למחלקת הרכש "נילית" ת.ד. 276 מגדל העמק 10500 עד 23.9.88.
אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

ת.ד. 276 מגדל העמק 10500
סודיות תשמר בקפידה

MANPOWER מנפאואר

החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית

תל-אביב, טל' 03-298877
בן-יהודה 12, א'-ה' 08.00-14.00

לסניף תל-אביב בן-יהודה 12, א'-ה', 08.00-14.00

★ **הנדסאי/ת מכונות**
בעל/ת נסיון בתכון + נסיון בעבודה על מחשב תיבים - תוכנת אוטוקד, לפרוייקט באזור המרכז.
★ **חרט/ת קונבנציונאלי**
בעל/ת נסיון של 5 שנים לפחות, ידע בקריאת שרטוט, לעבודה ממושכת באזור לפת.
★ **מסגר/ת זיווד**
בעל/ת נסיון של שנתיים בתעשיה, ידע בקריאת שרטוט, לעבודה ממושכת באזור לפת.
★ **עבודת מחסן**
1. מנוסה - לאירגון מחסן עבודה על מלגזה וקשר עם ספקים - פרוייקט ממושך בפת.
2. מנוסה - לאירגון מחסן, עבודה במשמרות, פרוייקט ממושך באזור פ"ת.
★ **מפעיל/ת מתקן כימי**
בוגר/ת בי"ס מקצועי, נסיון בתעשיה + נסיון באחזקה, עבודה במשמרות - פרוייקט ממושך בפ"ת.
★ **מתכנת/ת**
מחשב IBM; SYS 38, שפות קובול; RPG, ע. נתונים ומערכות מלאי ביומטרית MRP, נסיון של 3 שנים, ידע טוב באנגלית, לפרוייקט ממושך, באזור המרכז.

מדליון הכסף ניתן כאות הוקרה והכרה למצטיינים שבין עובדי מנפאואר
ADMARK
יותר טוב מנפאואר

רח' ויצמן 135 כפר-סבא

מכרז למשרה פנויה:
מדריך מקצועי למכונאות רכב במפת"ן כפר-סבא החל משנת הלימודים תשמ"ט

תאור התפקיד: הדרכת חניכים והכשרתם הבסיסית במקצוע, הקנית הרגלי עבודה וגישה חיובית לעבודת כפיים לחניכים, אחריות להחזקתו התקינה של בית המלאכה - לרבות כלי העבודה.
דרישות המשרה: השכלה של 12 שנות לימוד לפחות בצרוף הכשרה מקצועית מתאימה, נסיון של שנתיים לפחות בעבודה חינוכית או הדרכה מקצועית.
דרגת המשכורת: עפ"י דירוג מדריכים מקצועיים.
המעונינים מתבקשים להגיש את מועמדותם בכתב למזכיר העיר, תוך ציון קורות חיים, מקומות עבודה קודמים והעתקי תעודות והמלצות, לא יאוחר מיום 9.9.88.

טופ בשופר-סל

דרושים/ות
לסניפי חיפה והקריות:
★ **מחסנאים/ות**
★ **מנהל/ת מחלקת ירקות**
נסיון קודם - יתרון.
המעוניינים מתבקשים לפנות אישית למר חיים שטיינברגר, ביום ראשון, 4.9.88, בין השעות 10.00-14.00,
בהיפרכל צומת קרית-אתא

לסופרסטייל מרכז חורב:
★ **סגן/ית מנהל**
- השכלה תיכונית.
- נסיון בענף ההלבשה ו/או כלי בית.
- יכולת הנעת צוות עובדים.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות אישית למר חיים שטיינברגר, ביום שני, 5.9.88, בין השעות 12.00-14.00,
בשופר-סל מרכז חורב

שופר-סל

פקידה

לחברה לתקשורת
לאחר שירות צבאי
02-783594

זמן הדלקת הנרות	ע"ש	מוצ"ש
ירושלים	6.27	7.40
תל אביב	6.45	7.57
חיפה	6.38	7.41

דלתא DELTA

גליל תעשיות בע"מ

למפעלנו בכרמיאל
דרושים:
★ **חשמלאי אחזקה בעל רשיון**
★ **מכונאי אחזקה**
- נסיון של כ-5 שנים במפעל תעשייתי
- עבודה במשמרות
- מגורים בכרמיאל וסביבתה הקרובה
** למועמדים מתאימים תינתן עזרה בדיור **
לקביעת ראיון נא לפנות טלפונית 04-986911
לאריה מורדו

למשרד נסיעות באשדוד

ד.ר.ש.ו.ה
א. פקידה לעבודה בנושא תיירות
ב. מנהל/ת חשבונות מנוסה עם ידע בניהול חשבונות בנושא תיירות בעלת נסיון במחשב
לפרטים נוספים להתקשר בטלפון:
08-533389
08-522050
08-525894

קריירה

שרותי כח אדם בע"מ

לסניפנו בירושלים

★ **פקיד/ת קבלה** מנוסה, לעבודת לילה, 4-3 ימים בשבוע.
★ **מעבד/ת תמלילים מעולה** בעברית על איינשטיין.
★ **מזכיר/ת ייבוא-ייצוא** גרמנית - יתרון.
★ **עוזר/ת טכנאי** לעבודות שטח, מגוונות, גיל 25 ומעלה.
★ **מפעיל/ת מכונות** רקע במכניקה / מכונאות.
★ **נגר/ית רהיטים.**
★ **נהג/ת** + רשיון ג', לחלוקת גז.
★ **מכונאי/ת מסוקים.**

ירושלים, מרכז כלל, טיפלס E, חדר 348 (כניסה משער 5 דח' כי"ח) 02-248001

עושים קריירה

עשות-אשקלון ASHOT-ASHKELON

למפעלנו באשקלון

דרושים
חרטים/כרסמים להפעלת מכונות C.N.C

מועמדים בעלי נסיון מתבקשים
לפנות בכתב למח' כח-אדם ת.ד. 21
אשקלון 78100

מועצה מקומית מעלה אדומים

דרושים/ות

למחלקת רווחה:

1. רכזת משנה לתוכנית הטף
עבודה עם ילדים קטנים ומשפחות צעירות.
היקף המשרה: 1/2 שעות העבודה גמישות.
דרישות התפקיד: בעל הכשרה באחד התחומים הבאים: תוכנית שורש, עם זה סוציאלית, עבודה סוציאלית-חינוך, פסיכולוגיה, סמינר למורים.

2. מדריך/ה להפעלת מועדונית בגיל ביה"ס היסודי (שעות 13.00-18.00).
בשנת הלימודים תשמ"ט. דרישות התפקיד:
מורה מוסמך או מדריך מוסמך בעל נסיון בהדרכת ילדים. התפקיד מחייב הפעלת צוות, פיתוח תכניות ויוזמה. דירוג הוראה.

3. אם בית בעלת נסיון מוכח בעבודה עם ילדים. דרישות התפקיד:
טיפול בילדים, הכנה והגשה של ארוחות צהרים, סיוע לפעילות שוטפת ועוד. היקף המשרה: 2/3. דירוג אחיד מ"ז-י"ת.

למחלקת החינוך:

מורה לריתמוסיקה
לשנת הלימודים תשמ"ט
מדרש נסיון קודם מוכח.
היקף המשרה: 1/2 משרה ומעלה

מועמדות ניתן להגיש טלפונית ובכתב עד 14.9.88 ובכלל, למועצה המקומית טלפון: 02-351262 מח' כח אדם

MANPOWER מנפאואר

החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית

לסניף חולון, טל' 03-5030680
שנקר 47, א'-ה' 08.00-14.00

דרושים/ות עובדים/ות מנוסים/ות במקצועות הבאים:

★ **מבקר/ת איכות מכני/ת**
נסיון הכרחי במחסן קבלה בתחום העיבוד השבבי, לעבודה במפעל מסודר באזור חולון.
★ **צבעי/ות מתכת**
לעבודה באזור חולון.
★ **טכנאי/ת - הנדסאי/ת מכונות**
דרוש נסיון קודם באחזקה לעבודה באזור חולון.
★ **הנדסאי/ת ייצור**
לעבודה ממושכת במפעל מסודר, באזור חולון.

מדליון הכסף ניתן כאות הוקרה והכרה למצטיינים שבין עובדי מנפאואר
ADMARK
יותר טוב מנפאואר

עירית ירושלים

המחלקה לנוער ספורט וחברה - האגף לקידום נוער וצעירים
דרושים/ות

עובדים/ות טיפוליים/יות

לנוער וצעירים
דרישות המשרה: תואר ראשון במדעי ההתנהגות
עבודה סוציאלית או חינוך. נסיון בעבודה עם נוער וצעירים
נכונות לעבוד בשעות בלתי שיגרתיות
שכר: דירוג עובדי הוראה+תוספות
בדבר פרטים לפנות ליחיאל
טלפון: 02-228933, 228556
רח' המלך ג'ורג' 21

המחלקה לשרותי קהילה ומשפחה - אגף השיקום
דרוש/ה

עובד/ת להדרכה חברתית

ולעבודות מזכירות, למועדון חברתי לעוורים במשרה מלאה
לפנות לשלום
טלפון: 02-826091, 717181, 718675
בימים א'-ד' 17.00-20.00

השרות בעירית ירושלים - אתגר וסיפוק

מכון מ.ש.פ.
שרותים פסיכולוגיים

לרשת מזון מהיר ובתי קפה
דרוש/ה
מנהל/ת משמרת

תיאור התפקיד:
אחראי על הפעלת צוות מוכרים, מלצרים, קופאים, אנשי מטבח. תיאום העבודה ופיקוח לוגיסטי.
כישורים:
כשר ניהול וארגון, עמידה בלחצים, אמינות, יחסי אנוש טובים. המשרה מתאימה לבני 30-45. המסוגלים לעבוד במשמרות ומוכנים להשקיע מאמץ מעבר לשעות פורמליות. עדיפות לבעלי רקע במלונאות, במסעדנות או בניהול חירונים.
תמורה נאותה לבעלי יכולת
להגשת מועמדות יש לפנות בכתב יד תוך צירוף קורות חיים למכון מ.ש.פ.
ת.ד. 13012 ירושלים 91130
סודיות מובטחת

הארץ

יום ו', כ' אלול התשמ"ח
2 בספטמבר 1988

המערכת, ההנהלה, מודעות, הפצה ומנויים: תל אביב, רחוב זלמן שוקן 21, טל' 5121212
ת"ד 233 תל אביב 61001; פקס' 810012, טלקס 33746
ירושלים: רחוב ההסתדרות 2, טל' 02-224245, ת"ד 273 — 91002 פקס' 02-224249
חיפה: רחוב בורוכוב 20, טל' 04-661166, ת"ד 5259 חיפה 31052; פקס' 04-670715

המו"ל: הוצאת עיתון הארץ בע"מ, רח' זלמן שוקן 21, תל־אביב
העורך: גרשום שוקן   עורך המשנה: חנוך מרמרי
סגן עורך: ברוך לוי

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחזירה כתבי־יד
HA'ARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel. P.O.B 233, Tel. 5121212

בעד השוואת זכויות ההצבעה בבנקים

שר האוצר ייפגש הבוקר עם ראשי מערכת הבנקאות, לדיון בנושא הבעלות על הבנקים. התביעה הבסיסית שלו תהיה השוואת זכויות ההצבעה, כדי שניתן יהיה למכור לציבור את המניות שרכשה הממשלה ב"הסדר" – במחיר מלא.

אין תביעה צודקת מזו. הרי הממשלה, בכספי משלם המסים, הצילה את הבנקים מפשיטת רגל באוקטובר 1983. כלומר, היא הצילה את בעלי השליטה מאובדן כל רכושם – לכן יש לה כיום בסיס מוצק לדרישה להשוואת זכויות ההצבעה.

ברגע שהזכויות יושוו ניתן יהיה לחפש קונה ראוי לכל בנק ובנק. ברור הדבר שמחיר של מניה עם זכויות הצבעה בצידה – גבוה יותר מזו ללא זכויות. כך ניתן יהיה להקטין את הנזק שנגרם מהסדר המניות הבנקאיות (7 מיליארד דולר) – למינימום.

ברור שבעלי השליטה הנוכחיים: ההסתדרות, הסוכנות היהודית, תנועת המזרחי ומשפחת רקנאטי, אינם מתלהבים ביותר מהרעיון. אם נדייק, נוכל לומר כי גם ההסתדרות וגם משפחת רקנאטי ניסו בכל כוחם להסיר את רוע הגזירה. הם, ובעיקר בנק הפועלים, המציאו תיאוריות שונות במטרה להוכיח כי עדיף לכולם שלא להשוות את הזכויות – אך ללא הועיל. אף בר דעת לא השתכנע.

השאלה היא באיזו דרך יושוו הזכויות. האם נאלץ לעבור דרך ארוכה של חקיקה, אשר הבנקים יעמדו לה למכשול וינסו לחבל בתהליך. או שהם יבינו כבר מחר, בפגישה עם ניסים, שהקרב כבר הוכרע ויצהירו על הסכמתם להשוואת הזכויות.

במקרה כזה ראוי לשאול, האם בעלי השליטה הקיימים יהיו זכאים לאיזו "סוכריה" תמורת "ויתורם"? לנו נראה שלא. הם קיבלו כבר מעל המעבר, בהגנה הרחבה שהוענקה למניות ה"נוסטרו" ולמניות שהחזיקו חברות הקשורות לבנקים.

השאלה הנוספת היא האם יש לתת לבעלי השליטה הנוכחיים זכות קדימה, או כל זכות אחרת, במקרה וירצו לרכוש את הבנקים מהממשלה. גם במקרה כזה, נראה לנו שאין מקום לזכות יתר. אם משפחת רקנאטי רוצה לשוב ולשלוט בבנק דיסקונט, שתתכבד ותשליש את הסכום הדרוש לכך. אם יהיה גוף אחר שיסכים לשלם יותר ואשר יעמוד במבחן של הפיקוח על הבנקים – לו יימכר בנק דיסקונט. גישה דומה יש להפנות גם כלפי ההסתדרות ובנק הפועלים, תנועת המזרחי ובנק המזרחי וגם כלפי הסוכנות היהודית ובנק לאומי.

שום אסון לא יקרה למשק אם בעלי השליטה הקיימים ייאלצו לפנות את מקומם. עם בעלים חדשים, שישלמו לממשלה את הונם, לא תחזורנה תופעות הניהול הכושל, הבזבוז והשחיתות אשר איפיינו את מערכת הבנקאות בעבר. מי שישלם מכספו ידאג כבר לניהול תקין – וזה יהיה לטובת הבנק והמשק כולו.

חודש חם בצ'ילה

המהומות השוטפות את צ'ילה, ובמיוחד את בירתה סנטיאגו, לא באו כהפתעה למשקיפים. קרה מה שהיה חזוי מראש: החונטה הצבאית, השולטת בארץ האנדים מאז ההפיכה בשנת 73', הציגה, כצפוי, את ראשה, הגנראל אוגוסטו פינושה, כמועמד היחיד בבחירות לנשיאות.

הבחירות ייערכו בעוד כחודש. המונח בחירות בעצם אינו הולם: למעשה יתנהל בצ'ילה משאל־עם, שבו יידרשו הבוחרים להשיב בכן או לא לשאלה, אם הם מסכימים שפינושה יוסיף לעמוד בראש השלטון. אם ישיב הרוב בחיוב, יכהן הגנראל עוד שמונה שנים נוספות, אם לא יקרה לו, לגבר בן ה־72, מקרה שישים קץ לכהונתו. אם בשלילה, ימשיך פינושה לכהן כנשיא־מעבר עוד שנה אחת, שבה יוחזר את המדינה למשטר, שבהיעדר מונח מתאים אחר, ייקרא דמוקרטי.

המהומות, שבהן תבעו קורבנות אדם, עשרות פצועים ומאות עצורים, לא ייפסקו. אדרבה, אפשר לחזות בוודאות כי ילכו ויתחזקו עד ליום ההליכה לקלפי, ואם לא יזכה פינושה לרוב יימשכו המהומות גם מעבר ליום זה – שכן אין בהיסטוריה של החונטה, או של פינושה עצמו, סימן כלשהו לנכונות לוותר על השלטון. אם זיוף הקולות לא יהיה בו די, ימצאו הגנראלים והאדמירלים, השולטים כיום בצ'ילה, דרכים יעודיות להם ובלבד שלא להגיע למה שהם מכנים "קומוניזם" להוציא את השלטון מידם.

משחק מכור, לכאורה, אך לא לגמרי. צ'ילה איננה דיקטטורה אפלה כמו ניקרגואה, למשל; יש לחונטה תמיכה ציבורית אמיתית על יסוד הישגיה הממשיים, בעיקר בתחום הכלכלי. אם תמיכה זו די בה לתת בידי פינושה עוד שמונה שנים, זהו עניין המוטל בספק בעיני משקיפים רבים, מה גם שבתוך החונטה עצמה היו חברים – בעיקר מפקדי חיל הים והאוויר – שסברו כי די ב־15 שנות שלטון פינושה. מכל מקום, התשובה תתברר לכל המוקדים רק בעוד חודש. עד אז אין לצפות להרגעת משמעות מסנטיאגו.

הערכת מצב חדשה

אין בישראל תודעה ציבורית לשינוי אפשרי שיתחול במצב הצבאי, בעקבות סיומה של המלחמה במפרץ

מאת זאב שיף

סיומה של מלחמת עיראק־איראן מחייב את ישראל להערכת־מצב חדשה, שתבחן ביסודיות את האפשרות לתפנית צבאית באזורנו. על בסיסה של הערכת־מצב זו נצטרך להכין עצמנו לבאות, ובכלל זה, להכשיר את תודעת הציבור לאפשרות של הידרדרות פתאומית.

כל עוד נמשכה המלחמה במפרץ, נחשב מצבה האסטרטגי של ישראל סביר־יחסית. גם כשפרצה ההתקוממות בשטחים, לא התחולל שינוי בהערכה זו, חרף הסדרות שגרמה האינתיפאדה לצה"ל ולמעמדה של ישראל בכלל. סוריה היתה מדינת העימות היחידה מול ישראל. למרות תודלתה המגויסת של דמשק לאיזון אסטרטגי עם ישראל, היתה סוריה מבודדת בעולם הערבי. הסיכויים שלה למלחמה נגדית עם ישראל, שלא במסגרת קואליציה בין־ערבית, היו מוגבלים. החזית המזרחית של ישראל לא התקיימה למעשה. היתה החזית הסורית.

השינוי מתחולל עתה, כתום מלחמת המפרץ. עדיין אין זו תפנית. נפתח רק דף חדש באזור. פירוש הדבר שמתפנה אנרגיה שיהיה אפשר להפנותה לעבר ישראל. משתחררים כוחות גדולים שעד אתמול היו טרודים במלחמה אחרת. אין פירוש הדבר שמחר־מחרתיים יופנו כוחות אלה נגד ישראל. ההתפתחות יכולה להיות איטית ולא במעבר דרסטי.

שינוי זה, מהיר יותר או איטי, מחייב את ישראל להכין עצמה לכל אפשרות. טבעה של הערכת־מצב שהיא נועדה לא רק לבחינת האיומים המיידיים, אלא גם לאיתור האיומים הפוטנציאליים באופק. תהיה זו טעות לדחות דיונים אלה רק משום שהסכנה אינה לוחצת עכשיו.

תולדותה של הערכת־מצב כוללת כזאת היא בהערכה מודיעינית מקיפה, שבה על המומחים להשיב להיכן מועדות פני עיראק אחרי המלחמה וכיצד תנהג במקרה שתפרוץ מלחמה בין ישראל וסוריה, למשל. הערכת־המצב תדון ביחסי הכוחות, בתשובות האפשריות של ישראל ובביצועיו של צה"ל במקרה הידרדרות.

ההנחות שבבסיס הקיצוץ

דיונים אלה אינם יכולים להצטמצם רק למסגרות הצבאיות המודיעיניות. המצב החדש מחייב את הקבינט להיכנס לעובי הקורה, להשתתף בסיכומים. ההתפתחויות יכולות להיות שונות ולא כולן מובילות לכיוון מלחמה. הנעלמים עדיין גדולים. למשל, יכולה להתפתח יריבות גוברת בין עיראק וסוריה. אך יכולה גם להיות התקרבות לא־צפויה בין שתי היריבות המסורתיות הללו. חלק ניכר מהצבא העיראקי הענקי יפורז בוודאי בשלבים. לפני שליטי עיראק תעמוד השאלה האם לשחרר מיד מאות אלפים העלולים להיתקל בבעיות בשובם לחיים האזרחיים.

המוני המשוחררים עלולים לגרום לבעיות ביטחון מבית. יתכן שלשם הסרת הלחץ הוזקה חלק מהצבא מאזור הגבול, יועבר חלק מהדיוויזיות הנותרות לכיוון הגבול עם ירדן, לאזור מצבות H3. כוחות אלה יהיו קרובים יותר הן לישראל הן לסוריה, ורחוקים מבגדד. פירוש הדבר, סכנה פוטנציאלית גדולה יותר לישראל.

הערכת־המצב החדשה צריכה להשיב, בין השאר, על השאלה: כיצד יפגוש צה"ל חילות־משלוח עיראקיים, אם אכן יגיעו לכיוון החזית עם ישראל – בעת מלחמה וגם בתקופת רגיעה. היכן לפגוש אותם וכיצד לנהוג אם הם נכנסים לתחומה של ירדן? מה, למשל, תהיה תגובת ישראל אם כוחות עיראקיים גדולים יועברו לקרבת גבולה של ירדן. האם יש להעריך מחדש את עוצמתו של חיל־האוויר הישראלי לנוכח הנתונים המשתנים? הערכת מצב זו תעלה בוודאי כי השתנו כמה מהנחות־היסוד, שעל־פיהן הוכנו תכניות־העבודה האחרונות של צה"ל. לכן, יש לברר אם אין צורך בשינויים בתכנית העבודה הרב־שנתית החדשה של הצבא.

צה"ל יבוא בוודאי בתביעה כספית חדשה לנוכח השינוי הצפוי – לא לגידול הצבא, שזה לא־כבר קיצץ את מסגרותיו, אלא לתוספת כלים. בצה"ל מסבירים כי כאשר נעשה הקיצוץ בתקציב הביטחון, אמר יצחק רבין לקבינט, כי בבסיס הקיצוץ עמדו ההנחות שהשלום עם מצרים נמשך והמלחמה במפרץ הפרסי נמשכת. עתה חל שינוי באחד הנתונים הללו וצה"ל יבוא בוודאי בדרישה חדשה.

לקחים ממלחמת המפרץ

שאלה אחרת, שתעלה ביתר שאת, נוגעת להתרעה המודיעינית. בגלל השינוי בעוצמת הכוח ובמערכות הנשק העומדות לרשות העיראקים (כמו טילי קרקע־קרקע ונשק כימי), ביכולת הלוגיסטית ובהנעת כוחות – כנראה שיהיה צורך להתייחס אליה בצורה שונה מבחינה מודיעינית.

ישראל יודעת כנראה יותר על סוריה וירדן מאשר על עיראק הרחוקה יותר. אולם תשומת־הלב המודיעינית צריכה להיות מופנית יותר לצד מזרח.

עניין אחר שיש לעסוק בו הוא הכנת העורף וארגונו למקרה מלחמה. זה היה תמיד בעדיפות נמוכה.

נראה כי צפויה סכנה לעורף ויש לעשות יותר בתחום זה. בעבר הועלו הצעות להקמת מפקדות עורף ועוד. יש הסיבות לנושא לאור הלקחים ממלחמת־המפרץ:

מתברר עד כמה היתה לטילים העיראקיים השפעה מוממת על תושבי טהראן – אף שהמדובר במדינה טוטליטרית השולטת בכלי־התקשורת ואינה נוטה להתחשב באבידות.

אף שישראל נמצאת במצב מלחמה מאז לידתה, אין אצלנו תודעה ציבורית לאפשרות שלפתע עלול להתחולל שינוי במצב הצבאי של ישראל. תדהמת מלחמת היום הכיפורים נשכחה. הסכנות מרוחקות וגם האינתיפאדה לא שינתה גישה זו. גם חוששים אצלנו מגלישה לקיצוניות. מצד אחד, ישנו החשש שהסברה מעמיקה מדי בעניין כנגן גזים וטילים, עלולה לעורר בהלה מיותרת, ואולי אף לטעת בלב האויב תחושה כי בישראל פוחדים. מצד שני, ישנו החשש כי שתיקה מופרזת בהסברה ביטחונית עלולה להשרות שאננות ולחולל הלם ציבורי במקרה שהמלחמה תבוא בהפתעה ויופעלו בה כלי־נשק חדשים.

ישנה כמובן דרך האמצע, ואת צריכה לקבוע הערכת־המצב החדשה. כל זה אי־אפשר להשאיר רק לצה"ל. מוטב שגם הכנסת, באמצעות ועדת החוץ והביטחון וועדת־המשנה שלה לענייני כוננות, תעקוב מקרוב אחרי העניין.

אסיר מועד לבריחה

הרצל הו הרצל

מאת יואל מרקוס

או שהמדינה הזאת צמאה לגיבורים, או שהיא מכורה לאופרות סבון, או שהיא ירדה מהפסים. הרצל אביטן אימת את כל שלוש האפשרויות. אינני יודע מה יש בו, אך דבר ראשון הוא עורר לחיים את השירה העברית הרדומה. על הלביא כתבו שיר; על הריסת ימית כתבו שיר; אבל אביטן זכה בשלושה שירים. כתב המשורר קובי לוריא ב"על המשמר":

"הרצל הו הרצל, את כולם קיקסת/
הבאת להם הצגה אדירה/
היית גיבור. את הארץ הרעשת/
היית כמו פרס. היית סידרה!/
אז למה בער לך? למה נתפסת?/
יכולת למשוך עוד יומיים שלוש."

ב"בלדה להרצל אביטן" חורז המשורר אמיר אורן ב"דבר":

"היה פעם הרצל, והוא עם זקן/
ועוד הרצל מכב"ל האמריקאי/
אבל אני סתם חמוש ומסוכן/
אני הרצל אביטן".

גם על "מעריב" לא פוסחת רוח השירה בשיר של אפרים סידון. אך מכה את כולם "ידיעות אחרונות" עם שיר (לא תאמינו) של הרצל אביטן עצמו, שחיבר אותו כשביקרו האמת אקרה וירד השנייה מן הסתם מחוקת בעט – שיר מוקדש לבת הערובה מבאר־שבע, יפעת בת השש:

"יפעת, את הולכת בשביל המדרך/
יושבת ומסתכלת לאחור אחרי/
שיוביל אותך לקצה המנהרה/
את עוד נערה שבכישה בפראות/
אבא קורא לך תנורה/
ואמא מחילה נשמה".

הרצל אולי מיטיב לרצוח מאשר לשורר, אבל איזה משורר עברי זכה ששירו יופיע בעמודי החדשות הראשיים? הייפלא שיפעת שאלה בצער: "אמא, הדוד הרצל לא יחזור יותר?". כמה מרגש. אל תבכי ילדה נחמדה – כמובן שעוד תתראו. ראשית, יש תמיד שידור חוזר לסידרה טובה. שנית, הוא בטח שוב יברח. ושלישית, מבשרים העיתונים: "משפחת אלמקייס יתכן שנבקר אותו בכלא".

הרצל אביטן. משורר הומאניסט

תמהני אם ההילולה על הקמת המדינה תפסה כל־כך הרבה מקום באמצעי התקשורת כפי שהוקדש להרצל (הו הרצל). רוצח מסוכן? מה פתאום! הומאניסט שלא היה כמותו. נתן המנהיגות גלעד אמשיקשוילי: "הוא נראה לי אדם טוב־לב. כל הדרך היה אלי לארג'. הציע לי סיגריות 'קנט' ונתן לי 100 דולר ואמר 'קיפ דא צ'יינג''. (לפי "חדשות" הוסיף כאן: "מעריב"). הוא ליטף את הילדה (בת הערובה, למי ששכח) בעדינות כאילו היה אבא שלה".

שמעון אלמקייס: "הרצל הסתכל אלי במבט אנושי ואמר אלי בזמן שאני פוחד. אל תדאג, גם לי יש ילד. אם יהיה מצב מסוכן, אתקע לי כדור בראש ובלבד שהילדים שלך לא ייפגעו". אתי אלמקייס: "הוא התנהג אלי בצורה מנומסת, אצילית ויפה. הוא לא רצה להטריח אותי ואמר שיאכל כשאנחנו נאכל, כי הוא רוצה אותנו כמו המשפחה שלו. הרצל הוריד מהשולחן, עזר לרחוץ את הכלים ואמר שבחיים שלו לא אכל חמין כל־כך טוב". מה נאמר? פרס נובל להומאניסט השנה מגיע לו. אין פלא שמשפחה נפלאה זו נחטפה בשנית על־ידי אחד העיתונים למלון "דן־פנורמה". גם העיתונאים רוצים לטעום מהחמין הנפלא שלהם.

כמו בכל אופרת סבון, לא נעדרו דמויות אופי אחרות. למדנו למשל (על 4 טורים) ש"אורית ארביב בדיכאון בגלל הרומן שלו עם מיכל עברי". בנו של אביטן, גודל אדם שמו, ל"חדשות": "למה אבא עושה רעש ודווקא לפני שאני הולך לכתה א'?" הבה גודל אדם יש שביתה והוא עוד לא הולך לכתה א'. ומיכל עברי מצהירה: "הרצל שלי, אני רוצה שנתחתן". ועל חיים מלכה משדרות שמעתם? הוא אקס בעלה של יפה מלכה מהוד־השרון, שבדירתה (מי אגב יפצה אותה על הפלדלת שהמשטרה שברה? האין זה ראוי לפרשנות כלשהי?) נתפס הרצל וגם הוא רואיין: "יפה היא בחורה עם לב זהב. היא היתה טיפוס ביתי. אהבה לשבת בבית ולא לצאת סתם ככה". מי ידע עד הרצל הו הרצל שהמדינה משופעת באנשים כה אנושיים?

הרצל לא רק אנושי, אלא גם על הכיפק. פושע בשם בן־שמחון מצהיר ב"ידיעות": "הוא גבר איש מאפיה אמיתי. מגיע לך צל"ש הרצל. נתת אמון באנשים והם החזירו לך אמון". עם אקדח ביד, שכח הפושע להוסיף. "האסירים התפכלו חפיף (כך אצל העיתונות), ראו את אביטן ואמרו: יאללה סע". גם אביטן עצמו, שסגן ראש השב"ס שיבח אותו על "פריצתו המהירה", הצהיר אחרי לכידתו: "המשטרה נהגה בי פייר". איזו צבחן גיבור, רמי צור, שהטיל עצמו בשבוע שעבר על רימון בלבנון, זכה למשבצת קטנה בעיתונים, אך לעומת זאת אנו יודעים שאביטן נכנס לבאגאז' של האודי־100 "בגבורה מפליאה". "ידיעות" מדווח אחרי לכידתו שהוא "ישן טוב ותיאבונו תקין". איזו הקלה באמת. ולפי "חדשות" הוא "מבוהל, מבולבל ותשוש". על תיאבונו לא דיווחו, גם לא על תנועות המעיים שלו.

הרצל (הו הרצל) העביר גם את בר־לב על הראש עם התפקיד הצהרתו שלא יעמוד לדין על הבריחה. למה? כי: א) "כבר ממילא קיבל פעמיים מאסר עולם". והם הרכבים בראש אחר. גם אביטן אומר שאין לו מה להפסיד. מה יקבל? עוד פעמיים מאסר עולם? שיאריכו אותו בה יש 200 שנה כדי שיוכל לרצות ארבעה מאסרי עולם? ב) אומר בר־לב: "לא ניתן לו את הלוקסוס להגיע לבית־משפט, להצהיר הצהרות ולהצטלם". מה הוא מתכוון במלה "לוקסוס"? "דבר" ראיין (3 טורים תחת הכותרת הראשית) פושע בשם דוד לוי האומר: "הרצל בכלא היה מצויד בטמפטיה, בוויסקי, בקוקי; בכלוריזה, בווידיאו, קפה וחלב ופירות בשפע מדי בוקר. הוא צפה עם השוטרים בסרטי וידאו כחולים והאריים". כמה שלה הדר בבלון 5 כוכבים זה.

ואין פסטיבל בלי באבא סאלי. כשביקש מאתי אלמקייס לקנות לו סיגריות בקיוסק, הוריד תצלום באבא סאלי מהקיר ובקיש אותה בנשיקה על תצלומו של הקדוש היקר הזה "שלא תסגיר אותו". ובאמת לא הסגירה. עתה היא מבטיחה "בסוף השבוע נעלה לקברו של הבאבא סאלי בנתיבות ונודה לאלוהים". מי יודע? אולי יזכה לה שם המבעון פרס?

צריך לעצור אותם

עד מתי יעשו הבנקים כרצונם, יעלו את הריבית, יעלו שכר ב־17 אחוזים ריאלים ובנק ישראל ימשיך לנהוג עמם בכפפות של משי

מאת נחמיה שטרסלר

לפני כחודש גבר הלחץ להורדת הריבית. ישבו הבנקאים וטיכסו עצה איך לעמוד בפרץ. אחד מהם אמר: אסור לנו להוריד את הריבית, כי מה יקרה אם מחר המחירים יעלו לפתע ולא יתנו לנו להעלות בחזרה את הריבית? ניענעו השני ראשם בהסכמה. הלכו הביתה שבעי־רצון. אך הלחץ הציבורי גבר, ובסיכומו של דבר, הורדה הריבית.

ההודעות על ההורדה מילאו אז את כל העיתונים אך כשבחנו אותה מקרוב, התברר שזו היתה ירידה של 0.1% בלבד – בקושי עשו לנו הבנקים. כלומר, הריבית השקלית הממוצעת שעמדה ערב ההורדה על 3.1%, הורדה ל־3.0%.

עבור שבועיים התפרסם מדד חודש יולי, מדד שביטא אינפלציה של 0.1% – כלומר שילמנו ריבית ריאלית של פי־30 מקצב עליית המחירים במשק. ומה על מדד חודש אוגוסט? הוא עלה כנראה בכ־0.5%, כלומר, באוגוסט שילמנו ריבית שהיתה גבוהה פי־6 מעליית המדד – וגם זה נשמע מגוחך לחלוטין.

היום מוסרים הבנקאים אותו פזמון בדיוק. מדד חודש ספטמבר יהיה בסביבות 1% – למה למהר ולהוריד את הריבית? אין זה הזמן המתאים. אפשר להתפרץ?

אך יותר מגובה הריבית, מעניין את הבנקאים המרווח השקלי – כלומר הפער בין ריבית החובה לריבית הזכות, כי המרווח הוא המקור העיקרי לרווח. לפי דו"ח המפקח על הבנקים לשנת 1987, המקור השקלי שישיעורו רק 12% ממאזני הבנקים, סיפק 58% מהכנסות הכוללים שלהם. זו גם היתה הסיבה לכך שבתחילת 1987, הבריחה המפקחת על הבנקים אז, גליה מאור, כי הגיע הזמן להוריד את המרווחים. היא הודיעה אז בפומבי ובאופן הגיגי ביותר, כי בשנת 1987 יירד המרווח. בדקנו את הנתונים: בשנת 1986 עמד המרווח השנתי על 15% ריאלית ובשנת 1987 על 18%(!) – היש דבר מעצבן מזה.

התבונות הזהירות

בתחילת 1988, הופיע מפקח חדש על הבנקים, אמנון גולדשמידט, והבטיח: השנה יירדו המרווחים. בדקנו השבוע את הנתונים והתברר לנו שהמרווחים שוב השנה בדיוק כהבטחה של גליה מאור: המרווחים לא ירדו.

ואם אין די בכל זה, ראוי להזכיר כאן גם שהאשראי השקלי במאזני הבנקים, המספק רווחי עתק אלה, הלך ועלה בשנים האחרונות בקצב אדיר. הוא גדל ב־80% ריאלי בשנת 1986 וב־60% ריאלי בשנת 1987 והוא צפוי להמשיך ולגדול גם השנה. כלומר, לא זו בלבד שהמרווחים עלו, אלא גם נפח האשראי השקלי גדל בשיעורים רבים כל־כך. מה הם רוצים שם בבנק ישראל, להאביס את הבנקים ברווח רב כל־כך – עד שיקיאו?

המחוז במדיניות בנק ישראל הוא, שבנק הבנקים תובע מהבנקים להתייעל, לצמצם את מספר הסניפים, להפחית כוח אדם ולא לתת תוספות שכר מופרזות. תביעה זו עומדת בניגוד לכל חוק כלכלי. איך אפשר לתבוע מהנהלה צמצומים, איך אפשר לתבוע מעובדים אי־העלאת שכר – כאשר הרווחים כה פנטסטיים? בדקנו כמה עלה השכר במערכת הבנקאות בשנת 1987. ואמנם כן, השכר עלה ב־17 אחוזים ריאליים תמימים. לא היה אף מגזר אחר שאף התקרב לשיא של הבנקים.

ואלו יש מישהו בבנק ישראל המבקש לבחון את מידת עצבונו של עם ישראל: מתברר שבעצם הימים האלה קיבלו הבנקים אישור להעלאת עמלות – כי בתחום זה הם מקופחים – כך אומרים לנו בבנק ישראל.

אין עוררין: שבעניינים אלה נחל בנק ישראל כישלון חרוץ, אך אני אינני מאמין – כמו שרומזים אחרים – כי יש כוונה נסתרת בבנק ישראל או באוצר לתת לבנקים רווחים גבוהים כדי לאפשר את מכירתם לציבור ביתר קלות ובמחיר גבוה יותר. אך אם אמנם יש תוכנית זדונית כזאת, אני מסיר בפני המתכננים את הכובע – הם הצליחו. אמנם על חשבון התעשייה, המסחר, החקלאות והתיירות, אך מי הם גורמים אלה לעומת הבנקים.

ישראל אינה אמריקה

עניין המרווח הבנקאי קשור קשר אמיץ לעניין ריבית החובה, ומתברר כאן במספרי ענק שאף בנקאי באירופה או בארצות־הברית לא יוכל להבינם. המודד (שהוא החשבון העסקי המקובל), עמד על 34% ריאלי ב־1986 ועל 39% ב־1987 – כאשר הריבית הריאלית על האשראי המדולר בחוץ היתה שלילית באותן שנתיים. היתכן פער שכזה במחיר הכסף?

אחת הסיבות לפערים אדירים אלה ולריבית השקלית הגבוהה, היא מדיניות שער החליפין. כאשר מחזיקים את השער קבוע ומתעוררות ציפיות לפיחות, כמו שקורה עכשיו, הריבית השקלית חייבת לעלות; כי ראשית, יש ביקוש לנכסים דולריים המוצמדים באשראי שקלי ושנית, הריבית החלופית הצמודה לדולר נתפסת כגבוהה יותר, עקב החשש מפיחות, היא גוררת אחריה את הריבית השקלית.

עוד סיבה לריבית הגבוהה היא, שחלק נכבד מהמשק הישראלי אינו רגיש כלל לריבית. תארו, למשל, את קונצרן כור הזקוק למזומנים באופן נואש. האם יקפיד על אחוז אחד נוסף לחודש? כל מה שיתנו לו יקח, בלי לשאול יותר מדי – והבנקים מנצלים זאת היטב.

בנק ישראל הכריז לפני כשנה וחצי על מדיניות מוניטרית חדשה, שתפישתה המרכזית היא שהבנק לא ישוב לשלוט על הריבית שליטה ישירה, אלא יעבור לשליטה על כמות הכסף, וכך, בעקיפין, ישלוט בריבית. על פניה נראית שיטה זו אלגנטית ויפה. במדינות רבות משתמשים בה, אך בבנק ישראל שכחו שישראל אינה אמריקה. כאן אין אלפי בנקים. זו מדינה שיש בה שלושה בנקים השולטים על 90% מהפעילות הפיננסית.

במלים אחרות: אין כאן תחרות משוכללת אלא יש אוליגופול. במצב שכזה, אסור לדבר על הכלים הקלאסיים בניהול מדיניות מוניטרית. כל גידול בכמות הכסף שמעמיד בנק ישראל לרשות הבנקים – כמו שהוא עושה בימים אלה – יתבטא רק בהורדת ריבית הזכות ובהרחבת המרווח. לכן צריך לדבר על לחץ ישיר וברוטאלי על הבנקים – למשל, לא לאפשר את העלאת העמלות המתוכננת לשבוע הבא, בטרם יורידו הבנקים הורדה ניכרת את המרווח הבנקאי.

לא כפי שפורסם

הכנסת צידדה בהתלהבות בחוקי רווחה נדיבים – אך הסחורה שהבטיחה בקול תרועה גדולה אינה הסחורה שסיפקה בקול דממה דקה

מאת אברהם טל

מאז ימי אירווה, השתכללו שיטות ההסבה עם העם. הדגש עבר ממכשירי טלוויזיה ורדיו במבצע מופעת, להטבות העיתונות באופן "ממלכתי", בהרמת יד של נבחרי העם בכנסת. אבל יש הבדל לטובת אירווה: בעוד הטלוויזיות אכן נמכרו במחירים מופחתים, AS ADVERTISED בשפת המקצוע, הרי ההטבות שמחלקים היום באמצעות הכנסת אינן תמיד AS ADVERTISED. תוכן החבילה אינו מתאים לרשום עליה, אם מלכתחילה, האם משום שמשמטים לאחר זמן חלק מהרכיבים הטובים האמורים להיכלל בה.

הכנסת קיבלה לא־כבר את חוק החינוך המיוחד, הקובע את אחריות המדינה לחינוך ילדים חריגים. יש הצדקה לחוק כזה אם המדינה מקבלת עליה את עיקר העלות לחינוכם של ילדים רגילים – קל וחומר שתעשה כן בגין ילדים חריגים. אבל החוק כפי שהוצע לכנסת (ביוזמת חברת־הכנסת שולמית אלוני־סרטני, שאחרים הצטרפו אליה) היה "פתוח" מבחינה תקציבית: לפי ההצעה, יוקצו לשר החינוך והתרבות סמכויות מרחיקות־לכת לספק עוד ועוד שירותים לילדים חריגים. מטעם זה, לא היה אפשר אפילו להעריך כמה יעלה ביצוע החוק.

לדוגמה: החוק המוצע הגדיר כ"ילד חריג" אדם שנזקק לחינוך מיוחד (אין זו ההגדרה המלאה) בגיל שלוש עד 21. פירוש הדבר: מסגרות חינוך חדשות לגמרי לגילאים שמסגרות כאלו אינן קיימות בשבילם או שיש מחסור בהן. וכן, ההצעה הסמיכה את שר החינוך להאריך את שנת הלימודים במוסדות לחינוך מיוחד; לקבוע יום לימודים ארוך; ולקבוע שירותים נלווים ליום לימודים ארוך. אלה (ואחרים) הם ברובם שירותים חדשים, המחייבים השקעות והוצאות שוטפות גדולות.

כל השיפורים היו אמורים להימסר להחלטת שר החינוך, שיוציא צווים לפי שיקול דעתו, ובלבד שכל המלאכה תושלם תוך חמש שנים.

מרוסתם של החינוך היה מאפשר לבצע חוק כזה – ומי בעצם לא? יש רק בעיה קטנה: כמה זה יעלה ומאיפה יבוא הכסף? רק גורם אחד נותן את דעתו על שאלה מעצבנת זו: האוצר. אנשי האוצר ניהלו מאבק עיקש נגד הצעת־החוק המקורית, ולאחר שאושרה בוועדת החינוך והתרבות, צירף לה שר האוצר הסתייגויות מרחיקות־לכת לקראת הקריאה השנייה.

בסופו של דבר, לא היה מנוס מלהתחשב בדעתו. כיצד הדבר מתבטא בחוק? לסעיפים העיקריים המסמיכים את שר החינוך להעניק שירותים חדשים, נוספו שלוש מלים: "בהסכמת שר האוצר". כך, למשל, מוסמך שר החינוך להאריך את שנת הלימודים במוסד חינוך מיוחד – "בהסכמת שר האוצר"; לקבוע יום־לימודים ארוך – "בהסכמת שר האוצר"; לקבוע את מספר התלמידים המרבי בכיתה – "בהסכמת שר האוצר". סעיפים רגישים בחוק, כמתן שירותים לבני 3–4 ו־19–21, ומתן שירותים נלווים, יופעלו – "בהסכמת שר האוצר" – רק משנת הלימודים תשנ"ה, והפעלת החוק כולו תושלם לא יאוחר מאשר תשנ"ז, כלומר בעוד תשע שנים. על זה נאמר: אלוהים גדול.

התוצאה היא, כמובן, ששר האוצר בעתיד יוכל באחריות לאפשרות מהשר הנוכחי, ויווסת את ביצוע החוק בהתאם ליכולת התקציבית. נשארו בחוק דברים חשובים ואין לזלזל בהם; אבל בנוסח המתוקן רחוק החוק מאד מההצעה הראשונית המקורית.

★ ★ ★

לעתים, אפילו האוצר מתעורר לפעולה נמרצת באיחור. בקיץ זה אושר בכנסת חוק ערי ואזורי פיתוח, המאפשר הענקת הטבות מרחיקות־לכת לערים, עיירות ויישובים באזורים שיוגדרו כ"אזורי פיתוח". בולטים ההטבות לתושבי אזורי הפיתוח: תמכו בו רוב סיעות הכנסת. הובטחו הטבות כמעט ללא אבחנה, לעשירים ועניים כאחד, בתחום המסים העירוניים, מס ההכנסה, מענקי העסקה, מגורים, משכנתאות והלוואות, וכמובן, בתחום החינוך – במעונות יום, בתי־ספר יסודיים ועל־יסודיים, חינוך גבוה ועוד. גם לגבי חוק זה אי־אפשר לאמוד את העלות: ביצועו (ברוח המציעים) עלול לעלות מאות מיליונים בשנה.

זמן קצר לאחר אישור החוק הטוב והמיטיב, עוד בטרם יבשה הדיו בחותמת "ספר החוקים" שבה פורסם, הגישה הממשלה ביוזמת האוצר הצעה לתיקונו. ההצעה אושרה בוועדת הכספים ובמליאת הכנסת השבוע. בוטל לחלוטין סעיף ההקלות במס הכנסה, שהעניק זיכוי על מחצית מס ההכנסה לנישום שסכום המס שהוא חייב בו אינו עולה על 30% מהכנסתו החייבת – הטבה מרחיקה השווה עשרות מיליוני שקלים בשנה. תיקונים פחות דרסטיים אושרו לגבי סעיפי המסים העירוניים, הלוואות, מס מעסיקים וחינוך.

החוק המקורי אושר בכנסת ביוני השנה בקול תרועה גדולה. למיטב זכרוני, איש מחברי הכנסת הנוכחים לא הצביע נגדו. התיקונים המדללים את החוק אושרו השבוע במליאה בקול דממה דקה. אם מישהו הצביע נגד, הוא לא עשה מזה עניין. יתכן שתהליך הידלול עוד יימשך: היקף התחולה של החוק תלוי בהחלטות של ועדת שרים מסודרת (12 חברים, שני יושבי ראש) שצריכים להסכים ביניהם אלו עיירות, מועצות מקומיות, מועצות אזוריות או חלק מהן יוכרזו כ"עיר פיתוח"; לשר האוצר יש שליטה תקציבית על קצב הביצוע של חלק ניכר מסעיפי החוק, בתחום הביצוע מותיר החוק מרחב עצום לסחבת, ולא אתפלא אם אומר, שמרחב זה עוד ינוצל.

כאזרח תמים אני מרוצה מיוזמת האוצר ומהחלטות הכנסת שהביאו בסופו של דבר מיתון משמעותי של חוק החינוך המיוחד ודילול ניכר של חוק ערי ואזורי פיתוח: אין לחלק הטבות נוספות מקופת הציבור בלי להביא בחשבון את יכולת המדינה לשאת בנטל, ובוודאי שאין לעשות כן בלי להתחשב ביכולת הכלכלית ובמצב החברתי של המקבלים.

אבל אילו הייתי הורה לילד חריג, או תושב עיר פיתוח, הייתי מרגיש קצת מרומה יחסית לסחורה שהובטחה, והתחושה במלים הגדולות שהשמיעו פוליטיקאים מכל הסיעות בכנסת בשנתיים האחרונות, הסחורה שסופקה דלה למדי. האם אפשר להאמין לפוליטיקאים אלו? עדיפים אחרי הכל מכשירי טלוויזיה ורדיו בזול בשיטת אירווה. לפחות הסחורה ביד.

עם הפנים לקהילה - במרפאות קופ"ח הכללית - בשבוע הבא

אחיות קופ"ח מזמינות את הציבור ל-

מבצע לאיתור יתר לחץ דם

בדיקות והרצאות

מיום שני 5.9.88 עד יום חמישי 8.9.88 - בשעות 4-7 אחה"צ

יתר לחץ דם היא מחלה שכיחה, כ-15% מהאוכלוסיה הבוגרת חולים בה. זוהי מחלה שבה לחץ הדם גבוה מהתקין באופן תמידי.

ניתן לטפל ביתר לחץ דם ולהורידו לרמה תקינה בתנאי שמקפידים על הוראות הטיפול. הצלחת הטיפול מותנית בשיתוף הפעולה בינך לבין הצוות המטפל ובנכונותך להתמיד בטיפול ובמעקב.

על מנת להבין את חשיבות הטיפול וההקפדה על ההוראות שתקבל/י, חשוב לדעת מהו יתר לחץ דם, מה תפקידה של מערכת כלי הדם, מהם הדרכים לטיפול ביתר לחץ דם ומה עליך לעשות כדי לסייע לטיפול.

אחיות ומחנכות לבריאות יבדקו את לחץ הדם במוקדים מיוחדים.

רשימת המרפאות המשתתפות במבצע:

ירושלים - קרית משה • תלפיות מזרח • נווה יעקב • **תל אביב** - הירקון - רח' ברודצקי 19 רמת אביב א' • פלוטקין - רח' מקור חיים 35 • הנהלה מחוזית - בן עמי 14 • **חיפה** - רוממה - רח' כדוריז ביבר 3 • קרית אליעזר - רח' צה"ל • **באר-שבע** - מרפ. י"א - רח' הילה • יוסקי - רח' דוד המלך • מצדה - רח' מבצע עובדה • **נתניה** - קרית נורדאו - נורדאו • סמילנסקי - סמילנסקי 13 • **אשקלון** - ברנע - רח' צבי סגל • **פתח-תקוה** - ברקמן - רח' חיים עוזר • **ראשון לציון** - גולדרוזן - רח' וולפסון 31 • **רחובות** - מרפ. בני משה - רח' בני משה 16 • **כפר-סבא** - מרפ. שכונת אליעזר • **עפולה** - עימק - רח' שניבויים • **חדרה** - מרפ. אזורית - רח' רוטשילד • **הרצליה** - גודפריד - רח' טשרניחובסקי • **אשדוד** - רובע א' - רח' שבי ציון 12 • **קרית גת** - קרית גת א' - שדרות העצמאות • **קרית שמונה** - מרפ. קנב • **טבריה** - איזורית - רחוב הפרחים • רקטי • **בת-ים** - המלך נוי - רח' קדושי קהיר 20 • **בית שאן** - מרפ. נ' • **רמת גן** - הרצל - רח' הרצל • **גבעתיים** - מרפ. המעורר - רח' המעורר 24 • **חולון** - י"א אדר - רח' כפר גלעדי 5 • האשל ג' - רח' האשל 12 • **רמת השרון** - מוריה - רח' מוריה • **רעננה** - הנוטרים - רח' הגדוד העברי • **רמלה** - רמלה צפון - רח' פנקס 13 • **לוד** - שיכונים - נווה זית • **נס ציונה** - ביאליק - רח' ביאליק 14 • **יבנה** - גאולים - רח' ממזריץ 36 • **קרית ים** - רסקו - שדרות בן צבי • **ק. אתא** - עוזיאל - רח' עוזיאל • **חצור** - מרפ. חצור • **רמת הגולן** - בני יהודה - קצרין • **בנימינה** - מרפ. בנימינה • **נהריה** - יוספטל - רח' השרון • **עכו** - חומש - רח' שלמה בן יוסף 8 • **דימונה** - דימונה ב' - רח' ליאון ברנהיים • **כפר יאסיף** - כפר יאסיף • **כרמיאל** - מרכז בריאות • **מגדל העמק** - מגדל העמק

השתתפו בהרצאה המסכמת ביום ה' אחה"צ במרפאה.

קופת חולים הכללית

בריאות היא עניין רציני

مكتز من الأهل

9 שבועות לבחירות / אילן שחורי

הרחק ממוקד ההשפעה

במערכת הבחירות הקודמת יהיה השר מוטה גור יו"ר מטה הבחירות של מפלגת העבודה. הפעם הוא עומד בחזית נגד כוונתו של שמעון פרס להרחיק את שרי המפלגה ממטה הבחירות, ולהעניק להם תחומי אחריות במרחבים שונים ברחבי הארץ, הרחק ממוקד ההשפעה.

תחילה סירב גור לקבל עליו את האחריות על גוש דן, אך בסופו של דבר נרתם למאמץ. לגור יש ביקורת לא מעטה על הנעשה במטה הבחירות של המפלגה, אך אין הוא שש לדבר עליה בפומבי ומעדיף להתרחק מהירקון 110 ולעשות את העבודה בשטח.

השבוע עקב אחר המשבר שפרץ במטה הבחירות סביב הפעילות במגזר הערבי, משבר שהביא בסופו של דבר למינויו של ד"ר אפרים סנה לראשות המטה. אבנר רגב, יועצו של גור, מומחה לערביי ישראל, הכין תוכנית – אך פרס גנז אותה לפי שעה.

אתה מרוצה מפעילות מטה הבחירות שלכם?

אני לא כל כך קשור אליו. מאז החלה ההתארגנות הייתי במרכז המפלגה רק פעם אחת. אני לא מתעסק עם מטה הבחירות.

אתה מאוכזב שאינך מעורב בעשייה?

כבר היו לי בחיי מאות האלפי ישיבות מטה. אישית, אין לי כל כך מה לעשות בהן. אני חבר בצוות ההיגוי הפוליטי שנפגש מדי פעם אצל פרס. זה מספיק לי.

מוטה גור. עבודת שטח

ובשאר הזמן אני פועל בתחום אחריותי.

ומה לגבי פעילות המטה הערבי. אתה מסכים לנעשה שם?

יש לנו בעייה מהותית עם המגזר הערבי כתוצאה מהאינתיפאדה. ברור לי שקיימת מחלוקת על הפרשנות, ומאחר שאינני חבר המטה – איני מכיר את הרגישויות הקיימות בעניין. אני מקווה שיקבלו את העצות של רגב. נדמה לי שהמסר לציבור הערבי חייב להיות ברור, כדי שאלה שאינם בוחרים בדרך עוינות למדינת ישראל יצטרכו לתת לנו את האפשרות להיכנס למו"מ לשלום בתנאי כבוד. ברור שאי אפשר להתעלם מהתחושות הלאומיות שהתחזקו אצל ערביי ישראל בעקבות אירועי השטחים.

אתה תומך בממשלת ביקום של המערך שתקבל גיבוי מהמפלגות הערביות?

יש לעשות הכל כדי שאנו נרכיב ממשלה – ושזאת תישען על קואליציה ציונית. מבחינתי לא בא בחשבון שבתוך ממשלה בראשות העבודה יהיו נציגים מהמתקדמת או מרק"ח.

יש הבדל בין מערכת הבחירות הנוכחית לבין קודמותיה?

הבדל עצום ביחס ל־'81. היום מתח הקיצוניות קטנה יותר. אין גם שנאה באותו להט של 1984, אבל אולי זה עוד יגיע. בכלל – עדיין אינני מרגיש שמערכת הבחירות החלה. מביקורים שקיימתי בשטח נראה לי שהציבור עדיין אינו חש שהבחירות בפתח. בשלב זה האווירה ברחוב מאוד פסטוראלית, אך אני מאמין כי היא תשתנה בעוד כמה שבועות.

המסר של העבודה בבחירות מקובל עליך?

המצע שלנו הוא נכון. אין לי ספק שהמסר הבטחוני הוא הירואי ביותר ועומד במבחן כבר 20 שנה. בשבוע האחרון אנו רואים את הבלבול הגדול והמבוכה השוררים בליכוד. אריק שרון הציע את "תוכנית אלון" בגרסה שלו ובאיחור של 20 שנה. משה ארנס עלה על האוטונומיה התלת־צדדית באיחור של 10 שנים. כאשר שרון הציע סיפוח על פי "תוכנית אלון", קיבלו שרי הליכוד החלטה נגד סיפוח, מפני שזה אינו עולה בקנה אחד עם החלטות קמפ דיוויד.

המירוץ אחר הכאפיה

במטה הבחירות של הליכוד משקיעים בימים אלה משאבים גדולים בעבודת שכנוע גדולה ביותר בקרב הציבור הערבי – בעיקר אצל הדרוזים והבדואים – כדי להביאם לתמוך בקלפי בליכוד.

אנשי הליכוד עקבו השבוע אחר המשבר שפקד את מפלגת העבודה בטיפולה במגזר הערבי, ואחד ה־

ליכוד

סקים שהצביעו על ירידת כוחה בציבור זה. הצבתו של ד"ר אפרים סנה בראשות המטה הערבי של העבודה הוכיחה לליכוד כי היריב איננו מרים ידיים, וכי המעט צפוי ברחוב הערבי מאבק חריף במיוחד – לא רק בין שתי המפלגות הגדולות, אלא גם עם רשימתו החדשה של דראושה והרשימות הערביות הקיצוניות, ששאבו עידוד רב מהאינתיפאדה.

למעשה, בליכוד מוותרים מראש על תמיכת הערבים המוסלמים והנוצרים את עיקר המאמץ ההסברתי לכיוונם של כ־30 אלף בעלי זכות הבחירה בקרב הדרוזים ולכ־35 אלף הבדואים. המטרה להשיג לפחות מנדט אחד מציבור זה. בליכוד מאמינים כי הדבר אפשרי, בעיקר לנוכח פעילותו של השר משה ארנס בקרב הציבור הערבי ושיפור רמת חייו.

בבחירות הקודמות נתנו 8,055 ערבים מישובים לא־מעורבים את קולם לליכוד. 2,514 מהם היו דרוזים, 2,197 בדואים. במישור הארצי השיג הליכוד 4% מקולות המצביעים הערבים, אולם היתה זו ירידה, שכן בבחירות '81 הצליח לזכות ב־7% מהקולות הערבים, כשעיקר התמיכה באה מהדרוזים ומהמוסלמים באזור המשולש והגליל המזרחי.

לתחושת חוזה השלום עם מצרים, טוענים בליכוד, היתה השפעה על דפוסי ההצבעה הערבית למען הליכוד, וזו נפגעה בבחירות האחרונות בעיקר בגלל מלחמת לבנון. עתה מעריכים, כי ניתן יהיה לשוב ולזכות בתמיכת הערבים בסדר גודל של לפחות 20 אלף קולות, שיבטיחו מנדט אחד. כל זאת – בזכות פעולתם של ראשי הליכוד בציבור הערבי בארבע השנים האחרונות.

ראש עיריית מגדל העמק, שאול עמור, שנבחר לא מכבר למקום ריאלי ברשימת הליכוד לכנסת, משמש מספר שבועות ראש המטה הערבי בליכוד. לצדו, כמנהל המטה, פועל אל"מ (מיל.) מנשה אביבי, בעבר מושל אל־עריש. השניים הקימו מטות פעולה מיוחדים באזורי הנגב, הגליל והמשולש, ומטות מיוחדים לציבור הבדואי והדרוזי.

בראש המטה הדרוזי עומד איש העסקים סעיד קרמני מכפר ירכא, שאחיו, האחים קרמני, בעלי תעשיית הפלדה הגדולה וחברי המפלגה הליברלית, מפעילים את קשריהם בציבור הדרוזי לתמיכה מאסיבית בליכוד.

במטה הבחירות אין מתעלמים מהבעיה הנוצרת מכך ששום נציג דרוזי אינו נכלל ברשימת הליכוד. עמור הגיש אתמול למטה ההסברה בראשות השר משה נסים תוכנית הסברתית לציבור הערבי. הפרק הראשון עוסק בפעילות המאסיבית של הליכוד בעשר השנים האחרונות למען העלאת רמתם הסוציו־אקונומית של ערביי ישראל. בהתאם לכך ישתמש הליכוד בנתונים שפרסמה באחרונה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

על פי קו ההסברה שני, יסביר הליכוד כי רק מפלגה ימנית, גדולה וחזקה כמו הליכוד מסוגלת להמשיך את תהליך השלום ללא כל התנגדות והפרעה. פרק אחר מדבר על העצמה הרבה שבידי הליכוד, וכי לערבים כדאי יהיה להצביע עבור מפלגת שלטון.

קו הסברה אחר, שינמק גם את אי הכללתם של בני המיעוטים במקומות ריאליים ברשימת הליכוד, ידגיש את הכבוד הרב שמעניקים בליכוד לציבור הערבי. יודגש כי מאז ימי מנחם בגין אין יחס מתנשא וסקטוראלי לציבור זה. הליכוד מעניק לערבים שוויון בכל תחום עם הציבור היהודי.

פגישת פרס עם האדמו"ר מבלז בתקווה להסרת התווית האנטי־דתית

המירוץ אחר הכיפה

פרס נאבק על לבו של הציבור הדתי, העקרונות האנטי דתיים הודחקו או הוסרו ומקורביו אומרים: שינוי מהותי, לא קוסמטי

לפני כשנה הכריז שמעון פרס כי תמורת שלום יהיה מוכן כל חייו להתנזר מאכילת בשר חזיר. כאשר השר עזר ויצמן התמנה יו"ר מטה הבחירות של המערך הוא אמר, כי תמורת שלום יהיה מוכן אפילו לחבוש שטריימל. אבל איש במפלגת העבודה לא תיאר לעצמו עד כמה רצינית כוונת השניים לחולל מהפיכה פנימית במפלגה כדי לקרב את המפלגות הדתיות ולהכשיר את הקרקע לקואליציה עמן לאחר הבחירות.

פגישתו של פרס חבוש הכיפה לפני כעשרה ימים עם הרבי מבלז, האדמו"ר יששכר דב רוקח, והעליה, יום לאחר מכן, לקברו של הבבא סאלי בנתיבות, הם אירועי השיא בפעילותו בנסיון להסיר ממפלגת העבודה את התווית האנטי־דתית שדבקה בה.

מערך

השינוי המשמעותי שנעשה באחרונה במצע הדתי של מפלגת העבודה הוא רק אחד התהליכים בהם התנסתה המפלגה כשבראשה פרס, שהבין – קצת מאוחר אמנם – כי הדרך ללשכת ראש הממשלה מוליכה בחלקה מהחשש של היום לציבור הדתי. העבודה שינתה את מצעה הדתי, והמעוצבים בעלולים להבליט את עקרונותיה האנטי־דתיים הוסרו או הוטמעו בסעיפים אחרים.

לראשי מפלגת העבודה אין היום ספק, כי הסטיגמה האנטי־דתית החרוטה מציבור שומרי המסורת הם הסיבה לכך שהמפלגות הדתיות דחו על הסף קואליציה עם פרס לפני ארבע שנים, מה שהוביל לממשלת האחדות הלאומית ולרוטציה בראשות הממשלה. עד היום משוכנע פרס, כי אלמלא הדימוי המתנכר של מפלגת העבודה לציבור הדתי, היו הדתיים נכונים להצטרף בממשלה צרה בראשות המערך.

בששת החודשים האחרונים מתאמץ פרס להכשיר את הקרקע לכך, שהמפלגות הדתיות – ובעיקר ש"ס ואגודת־ישראל – לא ייחשבו כבטוחים במחנה הימין. ברישומים הפנימיים במטה הבחירות של העבודה לא מחולקת התווית בין ימין לשמאל לתיקו 60־60, אלא הליכוד והימין הדתי כ־55 מנדטים בלבד, ו־10 המקומות של המפלגות הדתיות נחשבים, לפחות בעבודה, נייטראליים.

האפשרות הממשית לשלום, והחזרה לעידן דור בן־גוריון בהידברות עם הדתיים, הם המובילים את פרס בהתקרבותו למפלגות הדתיות. בעשרות פגישות בחודשים האחרונים – בהן גם עם הקיצוניים שבאנשי גוש אמונים – ניסה פרס לשכנע את מעצבי דעת הקהל בציבור החרדי כי השלום "השלם" יותר מ"ארץ ישראל השלמה", וכי תמורת ויתור על שטחים תהיה העבודה מוכנה לוותר על אחרים מעקרונותיה [illegible].

"מרוב רצון לגאולת יהושע, שכחתם את מורשת משה", מסביר פרס לבני שיחו הדתיים – כלומר, הרצון לשטח גורם להם שיאבדו את ערכי התורה החשובים. מקורביו של פרס מעידים, כי תחילה התקבלו דבריו בספקנות גדולה, אך עם הזמן הצליחו לשכנע. במפגשיו עם הרבנים [illegible] של הקהילה החרדית בישראל השונה הבנה, כי שלום אמת באיזור חשוב יותר משטחים.

מקורביו של פרס טוענים כי אין מדובר בחיזור לשמו אחר המפלגות הדתיות, וכי אין זה שינוי טקטי שמטרתו לקרב קואליציה אפשרית אחרי הבחירות. במפלגה עוקבים בדריכות אחר תנועת מימ"ד, ויש המקווים לשוב לברית ההיסטורית עם המפד"ל (מגעים לקראת הדבר נעשים בעצם הימים האלה) אך מימ"ד נתפשת כתנועה הראשונה שתחצה את הקו ותמשיך בעקבותיה את יתר המפלגות הדתיות. עם זאת, עדיין מקיימים קשר הדוק עם האישים המתונים שנותרו במפד"ל.

פרס מנסה להתקרב לזבולון המר ובעיקר ליגאל ביבי, ראש עיריית טבריה, שנבחר למקום השלישי ברשימה. בעבודה טוענים כי אבנר שאקי, ראש התנועה, יהיה מהסס מפני קואליציה בין המפד"ל לעבודה, וכי יש אפשרות סבירה שבידי הצעירים, יעבור למימ"ד ויצרו לצד העבודה סיעה דתית גדולה וחזקה בכנסת.

פעילות דומה נעשית על ידי ראשי העבודה בקרב הציבור הספרדי המסורתי. התקרבות מסויימת בין פרס לראשי ש"ס קיימת כבר מאז שימש ראש ממשלה, [illegible] פרס הטיל על אלי דיין, ראש עיריית אשקלון ומועמד העבודה במקום ה־26, לרכז את הפעילות המפלגתית בקרב ציבור הצפון אפריקאים. המועמד הדתי השני, אברהם בורג, נשלח לעבודת שכנוע בקרב חברי הקיבוץ הדתי, שהסקרים הוכיחו כי בקרבם מצוי עיקר המתלבטים לדרכה של המפד"ל.

התחיה וצומת: מצא את ההבדלים

מאת נורית אמיתי

עד לפני תשעה חודשים הן תפקדו זו לצד זו כפדרציה התחיה וצומת, שתי תנועות תחת גג אחד ועם מצע אחד. היום, כל אחת לחוד, על אף שמצען, ובפרט הסעיפים הנוגעים לארץ ישראל, ירושלים, בטחון ושלום – מזכירים ומשלימים זה את זה.

תגרת הידיים והקולות הצורמים שנשמעו במהלך הצבעה על הרכב מרכז התנועה, במוצאית נובמבר אשתקד, היו האות לפירוד בין חברי הכנסת יובל נאמן, גאולה כהן, גרשון שפט והרב אליעזר ולדמן, לבין ח"כ רפאל איתן.

יו"ר מטה ההסברה בצומת, מרסין שרמן, מדגיש כי מעולם לא היה איחוד של ממש בין שתי התנועות. אבי פרחן, מועמד התנועה לכנסת והזכרה, מציין כי מי שצריך להצטער על הפירוד זו ארץ ישראל.

היום משמשים מתגיים בשתי התנועות למאבק במפלגות הגדולות. הן לא ייאבקו זו בזו, אף לא בגלל [illegible] משותפים, אלא בשל המסקנה שקהל היעד האפשרי שלהן נמצא בקרב מצביעי הליכוד, המפד"ל והקולות הצפים הנוטים ימינה.

בדיקת מצעי שתי המפלגות מראה כי הפרדת הכוחות בין התחיה לצומת לא הפרידה את עקרונות מצעיהן. בסעיפי ארץ ישראל תמשיך התחיה להיאבק להעברת חוק הריבונות הישראלית על יש"ע, וכיום כי יתקבל החוק יפעלו להחליף את שם המדינה מישראל לארץ ישראל. גם בצומת דורשים להחיל את החוק הישראלי על יש"ע, ומבקשים כי במו"מ לשלום לא יעמוד לדיון שטח הנמצא כיום בשליטת מדינת ישראל.

נושא הפליטים בתוך במצע השתיים, ולמרות שהמלה טרנספר אינה מוזכרת – הכוונה ברורה. התחיה: ישראל תעודד ותסייע להגירה מן הארץ של ערביי יש"ע, שלא ירצו לחיות תחת שלטון ישראל. בכל מו"מ לשלום עם מדינות ערב ייקבע כתנאי כי הערבים, תושבי מחנות הפליטים ביש"ע, ישוקמו בירדן ובמדינות ערב אחרות. צומת: שוכני מחנות הפליטים בתחומי מדינת ישראל ישוקמו במדינות ערב כחלק מהסכם השלום, ויהודים שנותרו במדינות ערב יעלו לישראל.

טרור ואינתיפאדה: שתי התנועות דוגלות בגירוש משוחררי ג'יבריל ופעילי המהומות בשטחים.

משק, כלכלה ודמוגרפיה: התחיה מצדדת בכלכלה לאומית על יסוד סדר עדיפות ציוני, עידוד עבודה עברית כתחליף לעבודה ערבית וחקיקת חוק לעידוד ילודה במגזר היהודי.

צומת תשאף לעידוד יוזמה פרטית, לשמירת הפער הקיים בין אוכלוסיה יהודית למיעוט ערבי שיתבטא בעידוד ילודה בקרב אוכלוסיה יהודית, לחינוך לצמצום הירידה ולהקלות בהגירת ערבים לכל מקום שיחפצו.

דת ומדינה: ל"תחיה" מחויבות מעצם הרכב רשימתה לכנסת בה משולבים הרב אליעזר ולדמן וגרשון שפט. במצעה כתוב שהמגמה להפריד בין דת ומדינה כוללת סכנה לאומית עליונה. בצומת, לעומת זאת, מבטיחים להשיג הבנה בין דתיים לחילוניים ולתמוך בגוף מוסמך שייצג את כל זרמי היהדות.

החינוך נמצא בכותרת מצעה של צומת. רפול, אבי "נערי רפול" בתקופת שירותו בצה"ל, משליך מנסיונו גם לפוליטיקה. לדעתו, משאבי ישראל טמונים באיכות אנשיה כיוצרים ולוחמים, כשאיכות התוצר האנושי תלויה באיכות החינוך. רק אחר כך מציגים בצומת את נושאי הכלכלה, הבטחון והחברה, הכוללים כמובן עידוד הישובים והאיזון הדמוגרפי.

בתחיה החינוך הוא הנושא התשיעי בסעיפי המצע, וקודמים לו הבטחון, השלום, ערביי ארץ ישראל וההתיישבות. מבחינת אנשי התנועה, היעד בחינוך הוא בניה מחדש של מערכת החינוך על יסודות לאומיים, ציוניים־יהודיים. בסעיף זה שוב שונים התחיה לאילוצי הרשימה: להשוות הקצבות ישיבות ההסדר לאלה של המוסדות להשכלה גבוהה. "נמשיך לפעול כדי לקדם ישיבות ההסדר התורמות לביטחון המדינה", נכתב במצע התחיה.

בתחיה מקווים להשיג 8 מנדטים. הסכם עודפים עליו חתמו עם הליכוד מעורר בקרבם אופטימיות. בצומת יסתפקו במנדט או שניים. בינתיים מוסיפים פעילי התנועות לסייר בשווקים, בעיירות פיתוח ובמרכזי קניות, עונים על שאלות ומקווים להיכלל בממשלה אחרות, אם ר־ באשר.

חד"ש בונה על נוטשי המערך

מאת דני רבינוביץ

בזירה בה מתמודדות שלוש מפלגות בעלות מצע פוליטי זהה, מנסה חד"ש להרוויח אמינות ולהציג עצמה כראש החץ האידאולוגי כדי להרוויח קולות

אפילו כשמדברים עם קומוניסט על טקטיקה ופריסת כוחות למערכת בחירות, אין מנוס מפתיחה אידאולוגית. קודם כל, הפלטפורמה, אומרים בקלותו. אחר־כך חושבים לאן לקחת את העגלה. התארגנות חד"ש לקראת הבחירות מתחילה, לפיכך, בהכנסת האירועים האחרונים לתוך הריאל־פוליטיקה הקוסמית הרחבה, וכתיבת מצע מפורט. רק אחר־כך יבואו התכסיסים.

"אנחנו בתקופה לא שגרתית" אומר סאלם ג'ובראן (47), סגנו של אמיל חביבי בעריכת יומון המפלגה הקומוניסטית "אל אתיחאד" וראש מטה ההסברה בערבית של חד"ש לקראת הבחירות. "לא עוד סתם מערכת בחירות, אלא הגורלית ביותר בתולדות ישראל.

"האינתיפאדה, על קרבנותיה והצלחותיה, כולל אובדן שליטתה של ישראל על חלקים בשטחים הכבושים, הוכיחה שאי אפשר להישאר קולוניאליסט ברמאללה [illegible] מאוד מבוזת, מושחתת ורקובה מוסרית.

"סכנת הפאשיזם בפתח. בצאצאי שארית הפליטה שורפים ערבים! כמה ערבים יישרפו עשרה? זו ישראל שורפת את עצמה. עבורנו היום השלום הישראלי־פלשתיני קודם לכל שיקול פוליטי, מעמדי או אחר. זהו מאבק להגדרה היסטורית, וכך אנחנו מנהלים את מערכת הבחירות הקרובה: עצמאות, ריבונות והכרה לשתי מדינות כאן הוא מצע הצלה לשני העמים".

התרגום של המצב האידאולוגי למונחי בחירות, לפי ג'ובראן, הוא בראש וראשונה בהתקפה על הימין הקיצוני. גם במערכת ההסברה הכתובה – "אל איתיחאד" היומי ו"אל מיהמר" (המחדש, המעורר) השבועי, וגם ב"זו הדרך", השבועון בעברית, מהווה הימין הקיצוני מוקד אש.

"התקפות על הימין הקיצוני, מוצלחות ככל שיהיו, אולי לא יביאו לנו קולות, כי לא איתם אנחנו מתמודדים ברחוב הערבי", אומר ג'ובראן – "אבל צריך להבין שמערכת הבחירות אינה רק כל הקולות באחד בנובמבר. אנחנו רוצים, בהזדמנות זו של השגת הקול, גם לשכנע את הבוחר בצדקת המצע שלנו, ולגייס עוד אנשים ברחוב היהודי והערבי כאחד".

אך מעבר לשאיפה המתסכלת הנצחית להציל עוד נפשות לעניין הקומוניסטי, אין ספק שלציפורי הצוף של חד"ש בימין הקיצוני [illegible] בערכת הבחירות יש משמעות גם מבחינה אלקטוראלית.

בזירה בה מתמודדות שלוש מפלגות (חד"ש, המתקדמת והמד"ב של דראושה) בעלות מצע פוליטי זהה (שתי מדינות, שני עמים, שוויון לערביי ישראל כמיעוט במדינת ישראל), מנסה חד"ש להרוויח אמינות וקולות באמצעות הצגת עצמה כראש החץ האידאולוגי, כלוחמת הנצחית נגד כוחות השחור.

חד"ש נערכת לבחירות עם שני מטות להסברה כתובה, עם מרכז ארצי לתיאום הופעות בחוגי בית, עם אסיפות בחירות (עשרת המועמדים הראשונים לכנסת, פעילי המפלגה בהסתדרות, אנשי לשכת המפלגה ומופיעים הם המבוקשים העיקריים בנאומים), ועם תשדירי בחירות ברדיו ובטלוויזיה. בכוונת חד"ש להשיג שישה מנדטים. "כרגע יש לנו חמישה, כולל מחמד ותאופיק, שאינו נמנה עם העשיריה הראשונה שלנו", אומר ג'ובראן.

"חמישה מנדטים יהיו הישג, שישה – ניצחון. הסקרים מתמיאים לנו היום ומנבאים אפילו שבעה. אנו בונים על נוטשי המערך, שגם עם עליית רצ ברחוב הערבי ועם הופעתה המחודשת של מפ"ם – יפנו בעיקר אל חד"ש, המתגלה עתה ככוח העקבי והיציב, הטוען עשרות שנים מה שערבים רבים מגלים רק באחרונה".

אין בחד"ש פנים חדשות. הצעיר בעשיריה הראשונה, עו"ד ואג'יהא מסייבה, באמצע שנות ה־30 לחייו. גם בחירת העשיריה נעשתה בשיטות אוליגארכיות: לשכת המפלגה (בת 13 איש) ערכה יחד עם חברי הכנסת ישיבה, ובסופה הגישה הלשכה רשימה מסודרת לאישור המזכירות (בת 51 איש), ו"חוץ משלושת השמות הראשונים, אין שם שהתקבל פה אחד", אומר ג'ובראן. בסיום הדיונים הפנימיים אימצה המזכירות את ההצעה המקורית.

ג'ובראן: "גם ברשימות הגדולות לא היו שינויים גדולים בארבע או חמישה המקומות הראשונים. אפילו רצ לא שינתה. הקריטריון המכריע הוא מידת הפעילות היוצרת של כל חבר".

ג'ובראן אינו צופה מהפך כללי [illegible] ההצבעה במגזר הערבי. "יהיו יותר קולות באופן אבסולוטי ורשימתנו תקבל שיעור גבוה יותר מבעבר. אבל השינוי המשמעותי יותר יקרה אחרי הבחירות. יש בשלות להכללתנו כשותפים לגיטימיים בדיוני הרכבת הקואליציה. עברו הימים בהם ערבים בארץ ראו עצמם כילדים שצריכים לשבת בשקט כשהמבוגרים – היהודים שמנהלים את הממשלה, הכנסת, ההסתדרות – קובעים לבד את עתיד המדינה.

"גם לאש"ף ברור שאחרי הקמת המדינה הפלשתינית לצד ישראל, ערביי ישראל יישארו כאן כמיעוט במדינה עם רוב יהודי, אז איננו דיירי משנה ולא דיירים בשכירות. אוכלוסיית ערביי ישראל רוצה להשתתף באופן פעיל בקביעת גורל המדינה, וחד"ש היא אולי הכלי הפוליטי המרכזי לצורך זה. ללאומנים הערבים הקיצונים זה אולי יראה פרו־ציוני, וללאומנים יהודיים זה ייראה כצד נסיון לכבוש את המדינה. שתי התגובות הקיצוניות הללו אינן מפחידות אותי".

שיחת השבוע / אוד גונדר

עם אווה קרצובסקי, מורה למתמטיקה בתיכון חדש ת"א

השביתה מנוגדת לאתיקה של המקצוע

איך הרגשת ביום רביעי, כאשר שמעת לראשונה כי שנת הלימודים אינה נפתחת?

נורא ואיום. זו האמת. ברור שהדרישות של המורים צודקות, אבל אני לא יכולה להתרגל לשימוש במכשיר של שביתה – למרות שאני כבר עובדת 26 שנים בחינוך בארץ. שביתה של חינוך אינה מתקבלת על הדעת. היא נוגדת את האתיקה המקצועית של חינוך. מורה, שצריך להיות מופת לתלמיד משבש את כל מה שהוא צריך לייצג.

גם את הופתעת מההחלטה לשבות.

אני מעריכה את ארגוני המורים, גם אם אני לא מכירה את כל הפעולות שלהם. במקרה הזה, היה צעד לא נכון. יהיה עוד יותר גרוע אם יעברו לשיבושים חלקיים. זה מצב נורא, בעיקר לכיתות עליונות.

איזו השפעה תהיה לאורך השביתה הזה על המשך שנת הלימודים?

זה צריך היה להיות היום הראשון ללימודים, כשתלמידים מתכוננים להגיע לבית הספר בצורה חגיגית, עם משהו בלב. יום אחר מכל יום. לגרום להם אכזבה, זה כמו לחתוך משהו בבשר. לא תהיה התחלה לפעילות החינוכית שלנו – וזה יפגע במשמעת. תלמיד שממשיך להתבטל בגלל שביתה כבר לא מתחיל ברצינות את שנת הלימודים.

ובכל זאת, התלמידים די נהנים מהחופשה הזאת.

נכון, לא כולם הולכים בשמחה לבית הספר. בגיל כזה תלמיד אינו מוסר לעצמו דין וחשבון.

כמה זמן תימשך השפעה של השביתה הזאת?

תלוי במורים. אינני יודעת כמה זמן זה יימשך. שיבושים חלקיים הם הכי מזיקים. נוצרת אנרכיה, כאשר בתי ספר מסוימים נפתחים ואחרים לא. בהרצליה לומדים, בטבעון לומדים, וגם בחלק מישובי הגולן. המחיר של האנרכיה הזאת הוא מחיר גבוה. מבחינה זאת, השביתה היא אנטי פדגוגית, ועיצומים זה עניין גרוע עוד יותר.

כלומר, את מעדיפה שביתה מלאה על פני עיצומים?

קשה לי לענות. זה כמו שתשאל מוות בתליה או בירייה. שניהם גרועים. אם כבר, אז איזה יום של שביתה – אבל לא ביום הראשון.

באיזו שהיא צורה, צריך להגיע להסכם. צריך לזכור, שבחינוך חוץ ממשכורות יש עוד גורמים אחרים. לא כל בן אדם, אפילו מוכשר בתחום המקצוע הספציפי שלו, יכול להיות מורה וללמד את המקצוע הזה. בגלל המשכורות הנמוכות, רבים לא נכנסים בכלל להוראה.

כמה בעצם את מרוויחה?

עם 26 שנות ותק ו־MA, מעט מאד. בשוק הפרטי הייתי מרוויחה כמעט פי שניים. לפני כמה שנים, בזמן שביתת מורים ארוכה, הציעו לי עבודה במקום אחר, בתחום המומחיות שלי במתמטיקה. עשיתי בדיקה. המשכורת היתה פי 1.8, עם מספר שעות לא יותר גדול מאשר אני משקיעה כיום. החלטתי כבר לעבור – אבל אני לא עוזבת את ההוראה. אני אוהבת את העבודה שלי, ולא היה לי מצפון לעזוב באמצע שנת לימודים.

מורים שעבורם המשכורת היא משכורת ראשונה בבית, ממשיכים לעבוד בגלל אהבת המקצוע. מתוך שליחות. היום שמים את זה בבר־כאות, מתוך ציונות.

המקצוע אותו את מלמדת, מתמטיקה, הוא בין הזוהר בעיתיים בתחום כמות כוח האדם הזמין – איכות ההוראה. האם תוספת שכר תשפר את המצב?

תוספת שכר תביא יותר כוח אדם להוראת מתמטיקה. מה שעשה העובדה שמשכורת מורה היא משכורת שניה לאיכות ההוראה?

קודם כל, זה הופך את ההוראה למקצוע נשי – ובבתי ספר על יסודיים דרושים גם גברים. מבחוץ, שבארץ לעומת אירופה ההוראה היא מקצוע נשי ב־90 או לפחות ב־80 אחוז. במיוחד במקצועות הריאליים, רצוי שיהיו 50% גברים. תלמידים אוהבים וצריכים גם מורה בדמות גבר.

כאשר התחלתי לעבוד בתיכון חדש, הייתי מורה יחידה למתמטיקה – וכל השאר היו גברים. כיום יש שני גברים בלבד. זה משנה לגבי התדמית העצמית של המורה. זה מוריד את היוקרה של המקצוע – גם בציבור וגם בעיני מורים – וזה הופך אותו לפחות פופולארי. כיום, הולכים להוראה רק מי שמוכרחים.

יש מי שמוצאים את הפתרון [illegible] של חינוך אפור.

קשה לי לענות – אם כי ברור שזה חייב להיות. הזדכות הוא יותר בבתי ספר יסודיים. אצלנו, בתיכון חדש, יש מקצועות בחירה כמו קולנוע, תיאטרון או ידיעת הארץ. אם זה קשור בתשלום נוסף ולא גבוה מדי של ההורים, ומשלמים למורים לפי תעריפי משרד החינוך – אני רואה את זה בחיוב. אם אפשר לארגן מקצוע נוסף מעבר למקצועות החובה בתשלום הגיוני – זה חיובי.

ובשלב הבא יגיע הפתרון הזה גם למתמטיקה?

יש אצלנו יותר מדי נושאים במתמטיקה ופחות מדי שעות. הרבה פחות מאשר במדינות אירופה. אני לא רואה בהכנסת חינוך אפור במתמטיקה תופעה חיובית, ואז חצי בית הספר הופך לבית ספר פרטי. תוספת שעות תבוא על חשבון ההורים אינה דבר אתי – גם אם יש בתי ספר שעושים את זה.

בסופו של דבר, צריך להבין את הרקע. כוח ההוראה במקצועות הריאליים הוא לא תמיד ברמה. יש הבדלים עצומים בין בתי ספר – בגלל מורים חלשים שמגיעים למערכת. יש מספר גדול של מורים לא טובים, וזה מחזיר אותנו שוב לקטע של כסף. אם יעלו את המשכורת, גם אנשים טובים מאד יפנו להוראה.

כמה צריך לשלם על מנת להשיג איכויות כוח אדם מקובלות באיזור תוספת שכר מדובר?

קשה לענות. צריך לפחות להשוות את השכר למגזר דומה, אפילו למהנדסים.

מה תגידי לתלמידייך בשיעור הראשון, לאחר השביתה?

זה די מביך אותי. אני מרגישה שאני אשמה. אני עובדת [illegible], ואני פשוט מתכוונת להמשיך בשיעור כרגיל. זה מצב מביך. אם הם ייאלצו אותי לדבר, אני אענה שאני מאד מצטערת שהגענו למצב כזה. ואני חושבת שמורים רבים חיים כיום עם ההרגשה הזאת.

אסותא

בית החולים הפרטי הגדול בישראל

ז'בוטינסקי 62, תל־אביב, טל. 03-240185

נמנה על קבוצת כלל

התפנו מספר מקומות לאשפוז חולים סעודיים ולבחרים פנימיים

מתקבלים גם חולים במקרים דחופים

לפנות לד"ר קורנבליט או ד"ר אופיר

הזדמנות לעשות את עיסקת חייך!

להשכרה מחסן שוק בן 3 קומות במרכז הרצליה. המחסן כולל חדר קירור (20°-), מקררי תצוגה, קופות רושמות. שטח מיוחד לאריזה ואחסנה.

חניה בשפע. כניסה מיידית.

מחיר מציאה: **$1300 לחודש!!**

אל תחמיץ!

בשעות הערב: 052-540117

ב.ל.ת. מימון והנפקות (1981) בע"מ

הודעה על תוצאות הנפקה

על פי התשקיף מיום 22.8.1988 הוצעה לציבור סדרה של אגרות חוב רשומות על שם 1991-2001 (סדרה 12) נושאות ריבית בשעור של 5.4% לשנה, צמודות קרן וריבית למדד המחירים לצרכן, בערך נקוב כולל של 20,000,000 שקל חדש.

ביחד עם סדרה 20,000,000 כתבי אופציה רשומים על שם (סדרה 1) הניתנים למימוש לאגרות חוב נוספות מסדרה 12 בערך נקוב כולל של 20,000,000 ש"ח או לאגרות חוב רשומות על שם 1990-1997 צמודות קרן וריבית לשער היציג של הדולר או אגרו"ח מסדרה 13, בערך נקוב כולל של 20,000,000 ש"ח, נושאות ריבית בשעור משתנה שיקבע בגין כל ששת חודשים מראש, אך לא פחות מ־6% לשנה כמפורט בתשקיף.

ניירות הערך האמורים הוצעו ב־200,000 יחידות הכוללות כל אחת 100 אגרות חוב מסדרה 12 ביחד עם 100 כתבי אופציה מסדרה 1 מתוכן 196,250 יחידות הוצעו לציבור במכרז, במחיר מינימלי השווה ל־94% מערכן הנקוב. לצורך הבטחת מסחר סדיר באגרות החוב ובכתבי האופציה, התחייבה חברה כללית לניירות ערך בע"מ, לרכוש את 3,750 היחידות הנותרות בהתאם להוראות התשקיף.

רשימת החתימות נפתחה ביום 31.8.88 ונסגרה בו ביום. עקב חתימות יתר עד לסגירת החתימות נתקבלו מהציבור 564 הזמנות לרכישת 736,712 יחידות בתמורה כספית כוללת של למעלה מ־70 מליון ש"ח, דהיינו, חתימת יתר של כ־פי 3.75 לפיכך, דחתה החברה הזמנות ל־540,462 יחידות.

מחיר ההנפקה נקבע ל־96.6% מערכן הנקוב. בהתאם לכך הוקצו היחידות כדלקמן: 243 הזמנות בסך כולל של 183,605 יחידות במחיר העולה על 96.6% – נענו במלואן. 37 הזמנות בסך כולל של 12,731 יחידות במחיר של 96.6% נענו בחלקן – כך שלכל מזמין הוקצו 99.32% מהזמנתו מעוגל ליחידה הקרובה, מינימום יחידה אחת.

למבקשים במחיר הנמוך מהמחיר שנקבע במכרז, לא הוקצתה כל כמות.

החברה מודה לציבור על האמון בה, ועל ההיענות להצעת ההנפקה.

אוניברסיטת בן־גוריון בנגב

מכון המפרי לאקולוגיה חברתית

מודיעים על

הכנס הבינלאומי החמישי

של האגודה היורו־אסיאנית ללימודי ניהול

אשר יתקיים בימים שלישי ורביעי, ל' תשרי – א' חשון תשמ"ט, 11-12 באוקטובר 1988, בחדר 230 בבניין מדעי הרוח, הקמפוס החדש, אוניברסיטת בן־גוריון בנגב, באר־שבע

לקבלת פרטים נא לפנות לטל. 057-664686/7

המנהל לבטיחות בדרכים • משרד התחבורה משרד החינוך, המועצה הלאומית למניעת תאונות, משטרת ישראל.

כשר אבל מסריח

היום זה קורה ל־2500, מחר זה יכול לקרות גם לך. "שימוש מאסיבי במעצרים מינהלים – סכנה מאסיבית לזכויות האזרח", אומר פרופ' יצחק זמיר. תקנות שאמורות היו לשמור על בטחון המדינה, מיושמות משיקולי נוחות השלטון ופוגעות בערכי היסוד של החברה הדמוקרטית

מאת רומן פריסטר

בתקופה בדיזנגוף של תל־אביב ובמדרחובים של ירושלים וחיפה גודשים אורחים, חצי מליון ישראלים נוספים לחופשה בחוץ־לארץ, אנשים קונים בתים, יינות מובחרים ומעדני־יבוא. בתי אופנה יוקרתיים צומחים כפטריות לאחר הגשם, התיאטראות מעלים בכל חודש הצגה חדשה, הציבור נוהר לפסטיבלים אמנותיים, ובמרכזי הערים תחפשו לשווא מקום חנייה למכוניתכם. נשאלת השאלה: מה קורה כאן, לעזאזל? האם שכחו שמועצת המדינה הזמנית הכריזה בתש"ח על מצב חירום ושאנו שרויים בו – מן הבחינה המשפטית לפחות – עד עצם היום הזה?

אופי חייה של החברה הישראלית, אפילו עכשיו, בעיצומה של האינתיפאדה, אינו מתיישב עם מושגים של חירום לאומי. כך היה גם בעבר, להוציא תקופות קצרות יחסית של מלחמה, ובכל זאת, משך 40 שנה לא מצאה הכנסת לנכון לבטל את הכרזת קודמתה מימי התש"ח, ובמשך אותן 40 שנה של עצמאות מלאה לא נמצא אפילו שר משפטים אחד שיקום ויצהיר כי הגיעה העת להכיר במציאות ולמחוק מספר החוקים את התקנות לשעת חירום שהתקינו הבריטים ב־1945.

בקומה רביעית של בית משרדים מפואר ברחוב אלנבי בתל־אביב שוכן משרדו של חיים צדוק, חבר בשותפות של עורכי־דין בעלי מוניטין. צדוק עוקב בדאגה אחר השימוש ההמוני בגירושים ובצווי מעצר מינהליים בשטחים ואומר: "אין שם דמוקרטיה, אין שם שמירה על זכויות האזרח, ובמוקדם או במאוחר תחלחל הצרה הזאת גם אל תוך המדינה שבגבולות הקו הירוק".

למעשה, גורס צדוק, הפעלת תקנות לשעת חירום נגד אמצעי התקשורת במזרח ירושלים, מעידה על "התרופפות הבלמים מסיבות פוליטיות". זו טענה שצדקתה נראית על פניה, אך היא מעוררת את השאלה שאין מנוס ממנה: מה עשית בירון ממארס 1974 ועד יוני 1977, כאשר שימשת שר משפטים בממשלת המערך?

צדוק יודע שלחקיקה מנדטורית אין מקום בדמוקרטיה אמיתית, בימי שלום, אך הוא שאל את עצמו אם מדינת ישראל יכולה להרשות לעצמה את ביטולה. "התשובה שנתבקשתי היתה תמיד: לא, עדיין אין אנו יכולים לוותר על התקנות לשעת חירום", הוא אומר ומסביר – "במקביל עמדתי בפני דילמה אחרת: האם עדיף לשמור על הקיים או ליזום חקיקה ישראלית מקורית? יוזמה כזאת היתה מכניסה את הכנסת לעיסוק בחקיקה שנוגדת את הערכים הבסיסיים של משטר דמוקרטי. סברתי איפוא שמוטב לנו לא לגעת בנושא הרגיש. פעלתי כך מתוך תקווה שהאמונים לשלטון החוק ישכילו להשתמש בסמכויותיהם בצורה מצומצמת ומבוקרת. אני מניח שכל שרי משפטים שקדמו לי ואלה שבאו אחרי שקלו שיקולים דומים והגיעו למסקנה זהה".

מצב החירום שהורישה לנו מועצת המדינה הזמנית והתקנות הדראקוניות שהותירו מאחוריהם הבריטים, מדיפים אמנם ריח רע של סריחה, אבל קשר השתיקה עשה אותם כשרים מבחינה משפטית. מה שחשוב מכל, הם שרדו באמצעות את כל ממשלות ישראל, מדוד בן־גוריון ועד יצחק שמיר. מצב החירום מאפשר לשרים להתקין תקנות שעוקפות את החוקים שחוקקה הכנסת (למשל, להתערב בסכסוכי עבודה על־ידי הוצאת צווי ריתוק), ואילו קיום התקנות לשעת חירום איפשר למשטר הצבאי למלא את מתקן הכליאה בקציעות ב־2,500 עצורים שמעולם לא עמדו למשפט.

מדי פעם מושיבים מאחורי סורג ובריח, ללא פיקוח ציבורי נאות, גם אותם אזרחי מדינת ישראל ששירותי הביטחון אינם חפצים ביקרם. לא צריך להציג ראיות, לא צריך להוכיח דבר. די לטעון, בדלתיים סגורות כמובן, שפלוני עלול לפגוע בביטחון המדינה. בדרך זו, אומר צדוק על דרך המשל, אפשר לעצור כל גבר כאנס בפוטנציה, שהרי יש לו הכלים הדרושים לביצוע הפשע. כך אפשר גם לשלוח לכלא כל פלשתינאי צעיר ובריא בגופו, מפני שהוא עלול להצטרף בעתיד לארגון חבלה כלשהו.

אבל אנשי חוק המשפט ממלאים פיהם מים. כל הנסיונות להביא את לשכת עורכי הדין להחלטת גינוי התופעה עלו בתוהו. השבוע יצא לז'נווה עו"ד אמנון זכרוני, כדי להרצות בשני כינוסים על זכויות הפרט העצורים במשמרת הארס. יש להניח כי בשווייץ יפלו דבריו על אוזניים קשובות, למרות שסעיף 78 באמנת ז'נווה מתיר בעיקרון את השימוש במעצר מנהלי. אבל כאן, בקרב עמיתיו, לא עלה בידו לגבש רוב.

עו"ד זכרוני: "אני משמש יו"ר ועדת־משנה לחקיקה בנושא זכויות הפרט בוועד המרכזי של לשכת עורכי הדין, וברור לי הקושי הפנימי המונע בעד הלשכה לנקוט עמדה ברורה. עליה לשמור על קונסנסוס בין עורכי דין כמו אליקים העצני מקרית־ארבע לבין סניגורים כמוני. השאיפה הזאת להסכמה כללית משתקת כל פעולה. ידוע לי שעו"ד יוסי ארנון ניסה להעביר החלטה בדיון בוועד המרכזי, ונכשל".

יושב־ראש הלשכה, עו"ד יעקב רובין, טוען שמעולם לא נבדקה דעת רוב עמיתיו למקצוע, וכי בדרך כלל "נשמע קולו של המיעוט המדבר בטונים גבוהים". לדעתו, על לשכת עורכי הדין להתריע בפומבי כאשר מופר החוק בצורה בוטה, אך "החוק בנושא המעצרים המינהליים לא הופר, ולו מהסיבה הזאת שבית־המשפט העליון הכיר בתוקפם".

אולם גם פסיקת בית־המשפט העליון אינה תמיד תורה מסיני. אמנם שופט בית־המשפט העליון, יצחק כהן, פסק ש"בית־המשפט לא ישים את שיקוליו במקום שיקולי שר הביטחון", אבל נשיא בית־המשפט המחוזי בחיפה, ברוך כספי, פסל בשעתו צו מעצר מנהלי נגד תושב כפר מסעדה ברמת הגולן, שהסית את האוכלוסיה לאי־שיתוף פעולה עם שלטונות ישראל. "קריאה לאי־שיתוף פעולה עם מדינת ישראל... הטפה לנידוי ולהטלת חרם חברתי ודתי על אותם תושבי הרמה שמשתפים פעולה עם שלטונות מדינת ישראל, כל אלה יחד אינם פוגעים בביטחון הציבורי", כתב השופט ושלח את העצור לביתו.

הדבר אירע כאשר סופחה הרמה למדינת ישראל. בשטחים, בעיקר בימי האינתיפאדה, אין שופט (צבאי כמובן) שמוכן לפרש את החוק בצורה כה ליברלית. דבר אחד בלבד נעשה לשיפור לכאורה של המצב. כאשר בוטלו לפני מספר חודשים ועדות הערר, בא עו"ד רובין בדברים עם הפרקליט הצבאי הראשי, והניע אותו לפעול להחזרת הביקורת השיפוטית על כנה.

אלא שטיב הביקורת הזאת שנוי במחלוקת. המשפטנים הצבאיים פועלים בתוך מסגרת של צה"ל, והשקפת עולם נטייתם לשרת את מדיניות הממשלה. אך גם אלה שהיו רוצים להתייחס לכל תיק במלוא כובד הראש אינם מסוגלים לעשות זאת בגלל העומס הכבד של מספרם העצום של העצורים.

"הכמות הפכה לאיכות", טוען צדוק. פרופ' יצחק זמיר, מי שהיה היועץ המשפטי לממשלה, מסכם את הסוגיה באומרו ש"מעצרים מנהליים מאסיביים מהווים סכנה מאסיבית לחירויות הפרט".

קטגור של ביטחון המדינה

פרופ' זמיר מאשים את המערכת על שלא השכילה להיערך כראוי לטיפול בכמות. לדעתו, הדבר אינו אופייני לשיפוט צבאי בלבד. "ראינו מה קרה במשפטי התעבורה בהם מקדישים השופטים דקות ספורות לכל מקרה. כיום ברור לכל שאין זה הליך משפטי תקין. עכשיו, בתנאים שנוצרו בשטחים, קיים חשש מפני שימוש שגוי ומוטעה בתקנות לשעת החירום. עם פרוץ האינתיפאדה התארגנה המערכת הצבאית בכל התחומים, לעיתים על חשבון פעילות שגרתית, אימונים או גיוס מילואים. אבל למרות ריבוי המשימות לא היתה כל היערכות בתחום המשפט, וזו בעיני תופעה סימפטומטית לחשיבות שאנו מעניקים לערכים המשפטיים בכלל".

האם עצם העובדה שהשלטון רשאי לעצור כל אדם בלי משפט, בלי להסביר לו במה מאשימים אותו ובלי לאפשר לו או לסניגורו עיון בחומר המרשיע, מתיישבת בעיניך עם העקרונות והערכים של חברה דמוקרטית?

פרופ' זמיר: "במישור משפטי התשובה היא קלה מאוד: זה חוקי. במישור הערכי התשובה סבוכה הרבה. גם חברה נאורה מטילה מגבלות על החרויות הבסיסיות של הפרט, לעיתים דווקא בשם ולמען הדמוקרטיה. מקובל בכל העולם שביטחון המדינה מצדיק הטלת מגבלות כאלה. הבעייה היא למצוא את נקודת האיזון המתאימה בין האינטרס הביטחוני לבין זכויות האזרח. במשטרים שאינם רודניים קובע העיקרון שאין מקריבים את זכויות האזרח באופן גורף בשביל אינטרס בטחוני כלשהו. יש הבדל בין הגנה על עצם קיום המדינה לבין אינטרס ביטחוני שהוא בסך הכל בא לשרת דרך פעולה מסוימת, בנושא מסוים, כלפי אנשים מסוימים. החברה חייבת לשקול את חומרת האיום הביטחוני מול חומרת הפגיעה בזכויות האזרח. אין זו משימה קלה, מכיוון שלביטחון המדינה יש כעין קסם מהפנט. זה קורה בארץ, אך דומני שקיימת נטייה כלל־עולמית להציג את האינטרס הביטחוני כמצדיק כמעט ללא אבחנה כל פגיעה בערכים דמוקרטיים כגון זכויות האזרח – וזו לדעתי טעות מסוכנת מאוד".

פרופ' זמיר מבקש להזכיר את רבבות אזרחי ארה"ב ממוצא יפאני, שנכלאו ללא משפט במחנות הסגר בתקופת מלחמת העולם השנייה. הצבא העלה טענה שהימצאותם לאורך החוף המערבי של המדינה מהווה סכנה לביטחון המדינה, מכיוון שהם יקיימו מגע עם יחידות הצי היפאני. הטענה הזאת זכתה בברכת הציבור כולו שנבוכה, כנראה בגלל ההיסטריה הכללית שאפיינה אז את האוכלוסיה, ולבסוף נתקבלה גם על־ידי המערכת המשפטית. "היום אנו יודעים שלטענת הצבא לא היה כל יסוד, שלא היתה כל סיבה לעצור את האנשים, והממשל מודה במשגה שעשה על־ידי תשלום פיצויים לאזרחים שנפגעו. בדרך כלל דורשת החברה ממנהיגיה דין וחשבון על כל מעשיהם, בנושאי ביטחון היא מסתפקת משום־מה בטענה שאין צורך לבססה. בכך טמונה הסכנה הגדולה שטעויות כאלה, המסתתרות מאחורי מסך של סודיות ומתבססות על אינטרס ביטחוני שלא נבדק לגופו, מהוות למעשה שימוש לרעה בסמכויות".

כאשר כיהן כיועץ משפטי לממשלה פירסם פרופ' זמיר הנחיות ברורות בעניין ביצוע מעצרים מנהליים בישראל, ביו"ש וברצועת עזה. ההנחיות הדגישו והבהירו את הנושא של מצב חירום ושל אינטרס ביטחוני ממשי. לדעתו, יש ליועץ המשפטי יורידיקציה גם על השטחים, מכיוון שיש לו יורידיקציה על הצבא, ולא חשוב היכן הוא חונה, "בדיוק כפי שיש לו סמכויות משפטיות כלפי שגרירויות ישראל ברחבי תבל". אך כפי שנדם קולה של לשכת עורכי הדין, אין אנו שומעים את קולו של היועץ המשפטי הנוכחי. ומה שקורה היום לכ־2,500 עצורים מנהליים בשטחים, יכול לקרות מחר גם לי וגם לך.

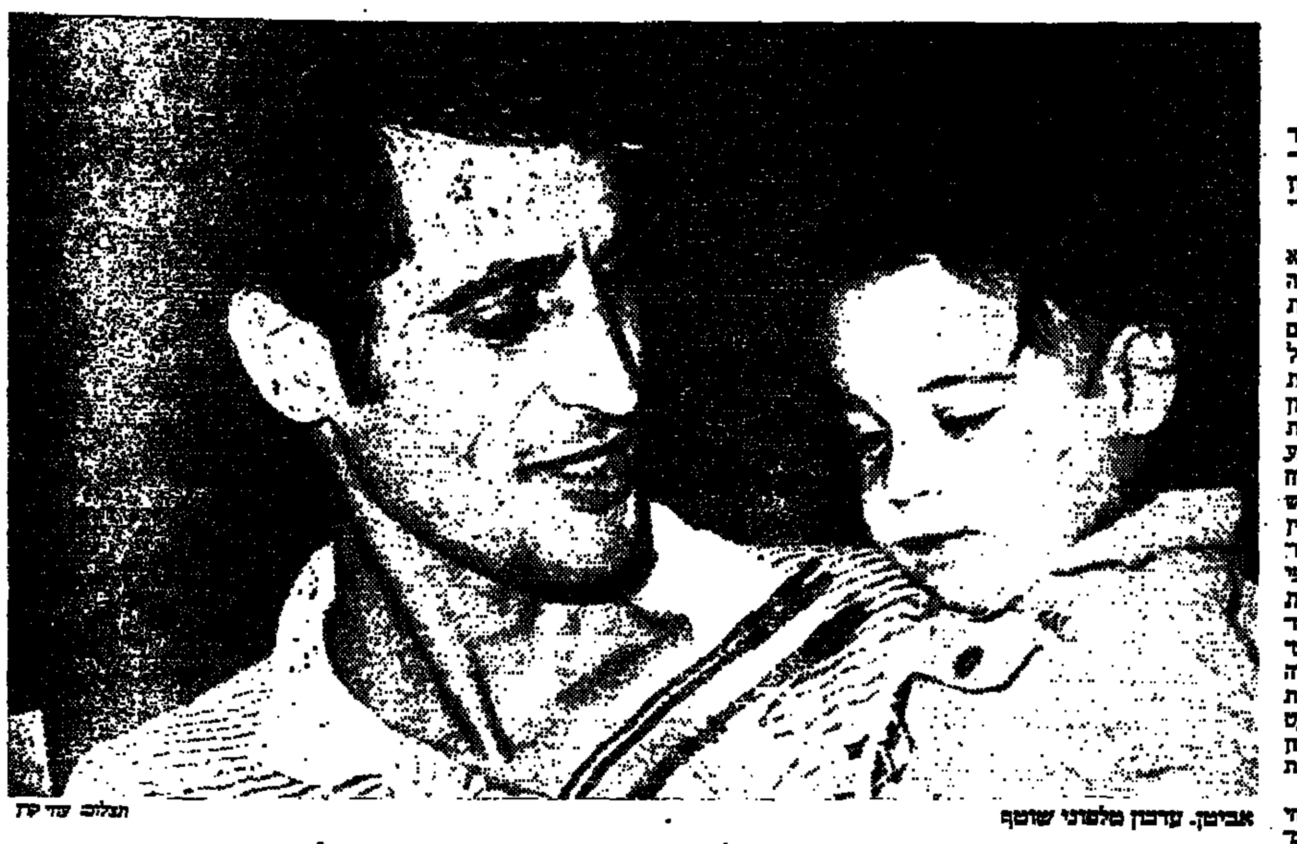

אביטן. עירבון טלפוני שותף

תצלום: עדי קרן

השיחות הטלפוניות של אביטן

אגב ציתות לטלפון של ידיד קרוב, שהורשע אחר כך במעורבות בשוד, עלתה המשטרה על שיחות ארוכות שניהל הרצל אביטן מן הכלא, בנצלו את יחסם המיוחד של הסוהרים. להלן התמליל המלא של שתיים מהן. פרסום ראשון

מאת ראובן שפירא

הרצל אביטן נמנה עם שכבת הבכירים שב"אסירון העליון", אותם אסירים הנחשבים קשים ומסוכנים, בעלי כוח, מעמד, עוצמה והשפעה, אשר אסירים – וגם סוהרים – חוששים מהם וסרים למרותם.

לפחות פעמיים השנה הצליחו להבריח לו אקדחים לתוך הכלא, למרות שהוא נחשב אסיר שמור ביותר. בית המשפט הורה להאריך את מעצרם של קצין וסוהר, החשודים בסיוע להברחת האקדח לאביטן ולבריחתו. אביטן ואסירים בכירים אחרים נהנו מתנאים מועדפים. כמעט כל מה שרצה אביטן – הוא קיבל: מזון משובח שהועבר אליו מבחוץ על פי הזמנתו, סמים, משקאות חריפים, מבקרים כמעט ללא הגבלה, ללא פיקוח צמוד וללא חיפוש בכליהם: נשים שהובאו אליו להתייחדות, טלוויזיה, וידאו, קשרים שוטפים עם אסירים מחבריו בבתי כלא אחרים, קשר טלפוני כמעט חופשי עם העולם החיצוני, ביום ובלילה; יומו מתוכנן, אם לא מפנק, מסוהרים.

באמצעות שיחות הטלפון החופשיות שניהל אביטן מבתי הסוהר הוא שמר על קשר הדוק ויומיומי עם חבריו ובני משפחתו שבחוץ, חילק הוראות, משך בחוטים, הניע אותם לעשות פעולות ששירתו את האינטרסים שלו, איים על אנשים וקרובים שמעשיהם לא נראו לו. למעשה, הוא הפעיל מערכת שלמה שפעלה למענו והעבירה לו לכלא כל מה שביקש.

על פי פקודות שב"ס, אסירים מן השורה רשאים לקיים שיחת טלפון אחת בשבוע מטלפון ציבורי בכלא, תחת פיקוח סוהרים ובהגבלת זמן. אביטן וחבריו אינם מכירים את המגבלות האלה. הם משתמשים בטלפונים באין־מפריע אף ממשרדי הכלא, ואין איש העוצר בעדם. כל אחד מהם מחזיק מאות אסימונים, אף שהדבר אסור. אין בקרה ומעקב על השיחות הטלפוניות של אסירים חזקים מסוגו של אביטן. ההשלכות והסכנות שבשיחות כאלה – ברורים.

רק לעתים רחוקות "עולה" המשטרה על שיחות טלפון שמנהלים אסירים מהכלא. זה קורה כאשר המשטרה מקיימת האזנות סתר, בצו בית משפט, למספרי הטלפונים הנמענים, בחשד שבעליהם ביצעו עבירות פליליות. היום ידוע כי באחד המקרים, באוקטובר אשתקד, הקליטה המשטרה בהאזנה שיחות טלפון שקיים אביטן מן הכלא עם ביתם של דוד ולואיזה ארביב בת"א. לואיזה היא אחותה של אורית ארביב, שהיתה בעבר חברתו לחיים ולפשע ואם בנו של אביטן (גורל ארם, בן שש).

לאחר שהשתחררה מהכלא, בשנה שעברה, התגוררה אורית ארביב בפרקי זמן מסוימים אצל לואיזה ובעלה, שבשנים האחרונות גידלו את גורל־ארם. בית המשפט התיר למשטרה לצותת לטלפון של בני הזוג, והקליטה את שיחותיהם למשך שבועות אחדים מתחילת אוקטובר '87. תוך כדי כך עלתה המשטרה על תכנון שוד במלטשת יהלומים באזור התעשיה סגולה בפ"ת, בו נשדדו יהלומים בשווי 130 אלף דולר. לפי החשד, היו מעורבים בביצוע השוד דוד ארביב ושלושה עבריינים אחרים מבאי ביתו, שהם ידידיו של הרצל אביטן ואשר נהגו לבקרו בכלא. ואולם, לא נמצאו נגדם ראיות לכאורה והם לא הועמדו לדין. בחיפוש בביתו של דוד ארביב נמצאו יהלומים בשווי כ־47 אלף דולר, והוגש נגדו כתב אישום.

ארביב הכחיש כל קשר לשוד, אך בשבוע שעבר דן אותו בית־המשפט המחוזי בת"א לחמש שנות מאסר על חלקו בפרשה. במהלך משפט זה נחשפו תמלילי האזנות הסתר שקיימה המשטרה לטלפון בביתו, ובהם תמלילי שיחות מהכלא של הרצל אביטן. שיחות אלה, המתפרסמות כאן לראשונה, שופכות אור חלקי על עולמו של אביטן בכלא, יחסיו עם קרוביו וחבריו ושליטתו בהם, הנופש הרב, אהבתו לבנו, קשריו עם נשים, הריב עם אורית ארביב, הנחיות לביצוע הוראות לעשות עבודת דברים ואפילו קביעת מועדי הביקור בכלא.

מן השיחות עולה החשד, כי אביטן מתכוון לפגוע באורית ארביב בגלל "הבושות שעשתה לי", וכי הוא מחפש ליצור קשר ידידותי עם נשים שהוא מבקש שקרוביו יכירו לו. שיחות הטלפון נוהלו לעתים בשפה מרומזת, תוך שימוש בקודים הידועים לאביטן ולבני שיחו בלבד. הדיבור מקוטע ומהוסס בעיקר כאשר אביטן מבקש כי יביאו לו דברים לכלא.

מתברר, כי מתא המאסר שלו היה אביטן מעודכן היטב ובאופן שוטף על המתרחש בחוץ, בין חבריו ובני משפחתו. היה לו גם מה להגיד ובכולם התחשבו בדעתו. על פי החשד, אביטן מתכוון לפגוע באורית ארביב באמצעות שליחים – חברים עבריינים שבאו לבקרו בכלא.

אחת השיחות הוקלטה ב־27 באוקטובר '87, ב־7.12 בערב. אביטן התקשר ודוד ארביב הרים את השפופרת. להלן תמליל השיחה, לאחר קיצורים הכרחיים.

דוד: מה קרה לא הגיעו בזמן, אהה (הכוונה לחבריו של הרצל, אותם הזמין לכלא).

הרצל: למה, למה עושים את זה?

דוד: לא יודע. כל אחד מספר סיפור אחר. אני מחכה להם משעה אחת.

הרצל: אבל למה? הם יודעים שבשתיים וחצי אם לא, לא יכניסו אותם, ואתם לא יודעים איזה בעיות יש לנו פה... אתה יודע איך אנחנו מתעצבנים כבר שעות, רצים ולוחצים?

דוד: אני יודע, בעיניים שלי הרצל, אני יודע. אני כבר אתמול אתו שדברתי. הכל היה מסודר מאתמול. תאמין לי הכל. היו אצל אמא, אצל אמא של ההוא, הכל הכל.

הרצל: נו, אז מה הבעיה?

דוד: הכל היה להם ביד, רק לבוא לקחת את האוטו ולנסוע. ההוא הגיע באחד, ההוא הגיע באחד וחצי, ההוא הגיע ברבע לשתיים ועד שזה ועד שזה... סתם, בחייך.

הרצל: ואת שני החברות שלי מצאת?

דוד: לא, מצאתי אחד רק.

הרצל: אז תשמע, אני אתקשר מחר, באיזה שעה תהיה בבית?

דוד: בבית בשעות כאלה.

הרצל: בוא נקבע בשעה שש.

דוד: לשש בסדר. רגע, מחר יש לך ביקור.

הרצל: מחר אין לי.

דוד: מה אתה מדבר, מה אין. הם אמרו מחר הם הולכים אליך?

הרצל: אני לא יודע, אני לא חושב.

דוד: רגע, שאני לא אשלח אותם סתם.

(אביטן מבין את הטעות, קורא "שמעיה שמעיה" – כנראה לחברו, האסיר שמעיה אנג'ל).

הרצל: לא, תשמע – אולי יום חמישי יהיה ביקור, אבל אני אצלצל מחר.

דוד: מחר נחכה לטלפון. אז לא לשלוח אותם מחר?

הרצל: לא, בטוח לא.

דוד: רגע, הילד שלך רוצה לדבר איתך.

בהמשך מתנהלת שיחה בין הרצל אביטן לבנו הנקרא בשם הקיצור "ארם".

(הרצל פונה בריקע לשמעיה: רגע, שמעיה, בשקט קצת. עם הילד אני מדבר)

הרצל: מה שלומך?

ארם: בסדר.

ארם: מה שלומך?

הרצל: אני טוב, מותק. אני מתגעגע אליך, אתה יודע ארם?

ארם: למה הרבה זמן לא ראיתי אותך?

הרצל: מתי אתה תבוא אליי?

ארם: (צוחק) "לא, לא, לא, אין לי כוח", להתראות.

הרצל: תשמע רגע, ארם. מתי אתה רוצה לבוא אליי?

ארם: לא רוצה.

הרצל: גם אני לא רוצה.

ארם: גם אני לא רוצה.

הרצל: אם שנינו לא רוצים, מה עושים?

ארם: אז לא נראה.

הרצל: לא נראה. אבל אבא הוא נורא מתגעגע.

ארם: גם אני מתגעגע, אבל אני לא רוצה לבוא.

הרצל: תגיד לי ארם, נותנים לך הכל?

בהמשך שוב ניגש ארביב לטלפון, ומדווח לאביטן שהילד נמצא באמצע תספורת. אביטן מבקש שיביא אליו את הילד לביקור בשבת. ארביב מסביר שבשבת הוא עסוק, והוא יוכל לבוא לבקרו רק ביום שישי. אביטן מציע לסדר שהילד יבוא עם מישהו אחר, בשבת. ארביב מתרצה ומסביר שיוכל לבוא בשבת בשעה שתיים שלוש. הרצל מאשר "טוב מאוד", ומבקש שאחר בשם מיכה והילה (בתה של לואיזה ארביב) יבואו גם בשבת. מלבד זה הוא מבקש גם שתבוא "החברה שלי, ההיא". דוד ארביב ממשיך ואומר לאביטן שאורית (ארביב) רוצה לדבר איתו.

הרצל: לא רוצה לדבר אתה.

דוד: היא רוצה לדבר אתך אישית, לבד בחדר. לא רוצה גם שאני אשמע.

הרצל: אני לא רוצה בכלל.

דוד: היא עומדת לי פה על הראש, שעה כבר.

הרצל: אני אנתק, חבל. אני לא רוצה. בחייאת דוד, תעשה לי טובה, לא רוצה כרגע.

דוד: טוב, איך שאתה רוצה. זה חשבון שלך. אני לא מתערב בזה, אתה יודע.

בהמשך ארביב שוב מתנצל על כך שהשליחים, שהיו צריכים להגיע לבקר אצל אביטן, לא באו, ובין שאביטן "כועס לאללה", מסביר שהם אינם איתו כי הוא שלח אותם ל"איזה סידור עם האוטו", ומבטיח שכאשר הם יחזרו הוא יגיד להם ש"הם עושים צחוק".

בהמשך מספר ארביב לאביטן שהוא הכין לו נעלי התעמלות, אחרי שלוש פעמים הנעליים לא התאימו. ארביב מסביר שאורית ביקשה שהוא יספר לאביטן שהיא דאגה למצוא לו את הנעליים המתאימות, ואז מתרגז אביטן ומתרה בארביב: "אז אל תביא לי אותם. ברצינות. אם תביא לי אני זורק אותם. אני לא רוצה ממנה כלום". מתברר שאביטן כועס מאד על אורית. הוא אינו מוכן להענות לארביב המפציר שהם ישוחחו על העניין הזה כאשר ארביב יבוא לבקרו בשבת. אביטן מבקש שוב שארביב יביא איתו בשבת את מיכה, ואז עונה לו ארביב: "אם אני אסתדר עם השניות (כנראה שתי בנותיו), אני לא אביא איתי אף אחד".

בהמשך משוחח אביטן עם לואיזה. מהשיחה משתמע שהשניים ביחסים טובים, והם מחבבים זה את זה. לואיזה מספרת לו על ארם שהוא ילד מפגע, שהיא מספרת אותו ושערו שהוא נהדר. לו שערה הוא מוציא לה את הנשמה. אביטן מרוצה, מודה לה "תתעסקי איתו" ומבקש שבסיום השיחה תיתן לו נשיקה מאבא שלו.

בשיחת טלפון שהוקלטה ביום 29/10/87 בשעה 6.25 בערב, משוחח שוב הרצל אביטן עם דוד ארביב ומתחיל את השיחה בכך ש"הבחורה שאמרתי לך להתקשר אליה, אל תתקשר. יש לה ילד בן עשר". אחר כך אחרי שהוא שומע שוב דיווח על בנו שגדל, "שמתנהג כמו גדול, ויודע אפילו לכתוב קצת ולחייג לבד לסבתא בטלפון", ושאימו, אורית, לואיזה לוקחת אותו כל יום לגן ובחוזרה ובאה אחרי הצהריים איתו לביתם של דוד ולואיזה ארביב. אחר כך, שב אביטן לשוחח עם לואיזה על עניינו נשים.

הרצל: אני התקשרתי לבחורה הזאת. הבן שלה ענה לי. יש לה ילד בן עשר. מה אני צריך. אני יש לי גם ילד. מה אני צריך?

לואיזה: אז מה. זה טוב. זה איחוד משפחות.

הרצל: איחוד משפחות. טוב, תבדקי אותה אם היא נחמדה. נבכן לה. נכמן לה את הילד (צוחק).

לואיזה: למה לא. העסקה מבוזה.

הרצל: הלוואי והייתי יכול. אני כל החיים שלי... נשבע לך. היו לי הרבה חברות. לא נוגע בהם. רק בשביל חברות. אני אוהב את זה... יש לך חברה טובה בשבילי?

לואיזה: אין לי. אני לא מכירה בחורות כאלה שמתמסרות בקלות.

הרצל: לא, לא רוצה את זה. בחורה טובה, לא בחורה...

לואיזה: לא ידעת אני לא מאמינה שלי יש בחורה חברה

הרצל: לא, רק בשבילי הדבר הזה בכלל לא

לואיזה: בכלל מוכנה להיות בקשר עם אסיר עולם, אני לא מאמינה.

הרצל: סתם, ידידות בלי התחייבות של כלום.

לואיזה: כל החברות שלי נשואות אימהות לילדים. אין לי חברות רווקות.

הרצל: (צוחק) אם אני רוצה, את חושבת שזה בעייה בשבילי.

לואיזה: לא.

הרצל: תמיד רצו ואני לא רציתי. אני אגיד לך את האמת שלי בביקור. נשבע לך אני לא רץ. אני כל הזמן חשבתי רק בשבילה (אורית ארביב) ולא בשבילי... זהו. כל העניין. (הוא כועס על אורית שלדעתו לא שמרה לו אמונים).

לואיזה: דווקא עכשיו היא צריכה עזרה

הרצל: לא, אני לא אתן את זה. לא מגיע לי.

לואיזה: היא עשתה הרבה שטויות והיא טעתה הרבה. ואתה יודע שאני הייתי עצבנית עליה ואני אמרתי הכל. אתם צריכים אחד את השני.

הרצל: אני לא, נשבע לך. אני לא. למה שרק הכבוד שלי ייפגע בארץ, נפגע כבר. מה את חושבת. את יודעת איזה פגיעות? צרות. מה את חושבת (צוחק) בהמשך השיחה לא מסתיר אביטן את זעמו על אורית ארביב והוא אומר ללואיזה: ההיא (אורית) עכשיו נדפקה.

לואיזה: אל תלכלך. זה לא נכון. היא 24 שעות איתי.

הרצל: הלוואי שתעצה את זה. תאמיני לי.

לואיזה: מה שהיה היה.

הרצל: אבל מה, אפשר לשכוח את העבר? אני לא מוותר, תאמיני לי.

לואיזה: אתה תוותר.

הרצל: אני לא אוותר לאיזה. אנחנו נדבר על זה. אתה אוהב אותה והיא אוהבת אותך

הרצל: מקסימום תקנה כרטיס, תעזוב את הארץ.

לואיזה: אין לה לאן ללכת. לאן היא תעזוב?

הרצל: לא איכפת לי. אפילו לא יודע מה. העיקר שיש זה או מה שאני חושב.

אחר מהשניים.

לואיזה: די, די.

הרצל: נשבע לך. זה עניין של זמן, מה את חושבת ?!

לואיזה: די, מה קרה לך, אבא של הילד שלך. מה אתה רוצה שיהיה לך ילד יתום?

הרצל: זה עדיף, לא?

לואיזה: לא.

הרצל: עדיף בשבילו. את האבא שלו.

לואיזה: היא צריכה לגדל אותו כל החיים.

הרצל: כן, אתו

לואיזה: אל תגיד לי את. אני עוד מעט רוצה גם להביא עוד ילד.

הרצל: הלוואי, נו.

לואיזה: או זהו. או אני רוצה שהיא תהיה איתו, שלנו נהיה ביחד ונעזור את לסניה ויהיה סבבה. אל תהרוס לנו את החלומות.

הרצל: לכם? אני אתכם, מה את רוצה?

בהמשך השיחה הזאת כאשר ארם מספר לאביו שהוא כבר יודע להעתיק לדף מה שכתוב בספר, שואל אותו הרצל אם הוא קרא עליו בעיתונים.

ארם עונה שכן, שהוא ראה אותו בעיתון בתמונות.

הרצל: אני יפה?

ארם: כן.

הרצל: ומה אתה עושה בתמונות, אתה שומר אותן?

ארם: כן.

הרצל: כמה תמונות שמרת?

ארם: עשר.

הרצל: תגיד לי אבא מתנהגת אליך יפה. את האמת.

ארם: כן. תשאל אותה.

הרצל: לא רוצה, אני ברוגז איתה.

בשלב זה פונה ארם ללואיזה שגם לה הוא קורא אמא ואומר לה שאבא שואל אם היא מתנהגת יפה אליה. הרצל חושב שארם פונה לאורית ושהיא נמצאת גם כן בחדר, ואז מסבירה לו לואיזה שארם קורא גם לה אמא ושאורית לא בחדר.

לפי פקודות שב"ס, אסירים רשאים לשוחח רק בטלפון ציבורי, אחת לשבוע, בהשגחת סוהר ובהגבלת זמן. אביטן נהג לטלפן ממשרדי הכלא

אורית ארביב. כבר לא האשה הראשונה

תצלום: יהל הירש

מי אתה, הרב לאו?

מאת רן כסלו

ביולי 1945 פורסמה בעיתון "הארץ" תמונה מרגשת: צילום ילד בן שמונה, היורד בנמל חיפה מסיפונה של ספינה, כאשר רובה על כתפיו וסרט "בוכנוואלד" על זרועו. הספינה הביאה ארצה ניצולי מחנות מאירופה, ביניהם לוליק (ישראל), בן שמונה, ואחיו טוליק (נפתלי), הבוגר ממנו ב־11 שנה, שמטבה בוכנוואלד.

לכל אחד מנוסעי הספינה הזאת היה, מן הסתם, סיפור מופלא שהוביל אותו דרך תופת השמדה לחופי חיפה, אך ללוליק היה הבולט בהיותם – בגלל גילו, בגלל סיפור הינצלותו, וגם בגלל הרובה. כמה חודשים לפני זה, עם הטנקים הראשונים שפרצו לבוכנוואלד, נכנס למחנה קצין אמריקאי־יהודי, שהופתע לגלות, בין אסירי "בלוק 8", המאוכלס על־ידי שבויים רוסים דווקא, ילד יהודי מפוליך.

הוא לקח אותו תחת חסותו והכין לו בצעצוע: רובה צבאי, שאותו פירק קודם ממנגנון הירי שלו.

ביום ג' השבוע ישבתי מול הילד הזה, כיום גבר בן 51, תמיר־קומה, בעל חזות ספורטיבית ופנים אינטליגנטיות, מעוטרות בזקן מטופח ששערותיו הראשונות זרוקות בו. איש סימפאטי מאוד, בקרבתו מעורר לה, שופע הבריקות והשרשתזמר מפותח. ישבנו בדירתו הנאה בנתניה בניסיון למצוא מענה לשאלה, מי אתה, כבוד הרב ישראל מאיר לאו, רבה הראשי הנבחר של תל־אביב?

* * *

דרכו של ישראל לאו, מהמעמד "הילד עם רובה" מ־1945 ועד לבחירתו השבוע כרב הראשי לתל־אביב, נראית טבעית למדי. הוא נולד, שנתיים לפני הפלישה הגרמנית לפולין, כבן השלישי במשפחתו של הרב לאו, רבה של העיר פיוטרקוב – הרב ה־37 בשושלת רבנים ארוכה. מה טבעי מזה שאחד מבניו ימשיך את השושלת הזאת? אלא שדברים לא היו כה טבעיים אז. בימות ה"אקציות" הגדולות לחיסולו של גטו פיוטרקוב נשלח אביו הרב, בראש רבים מבני קהילתו, לטרבלינקה.

ב"סלקציות" שבאו אחר־כך נשלחו באותה דרך גם אמו ואחיו האמצעי. לוליק בן השש נשאר עם אחיו הבוגר נפתלי, שראה את הצלתו כתפקיד חייו העיקרי. "אבא, לפני שהלך, ציווה עלי לשמור עליך, וזה מה שעשיתי", אמר הנער בן ה־17 לאחיו, ואף הוכיח כי הוא יודע לעמוד בדיבורו. בשלהי 1944 היו השניים במחנה העבודה "האסאג" בעיר צ'נסטוכוב. הצבא הרוסי התקרב לעיר והגרמנים החלו לפנות את המחנה. האסירים הועמסו ברכבת בשתי קבוצות. "הגברים שמאלה, נשים וילדים ימינה", ניתנה הפקודה. לוליק נצמד מאחורי אחיו, בשורה של גברים לחיים, אך נתגלה ונזרק כמו חפץ לצד הנידונים למוות.

שתי הקבוצות הוכנסו לקרונות נפרדים בשני הקצוות של אותה רכבת, אך ברור היה שלא יגיעו לאותו יעד ואכן, הנשים והילדים הגיעו בקרונותיהם לברגן־בלזן ומשם לא חזרו עוד. הקרונות האחרונים הופנו לבוכנוואלד, למחנה עבודה, וחלק מנוסעיהם הצליחו להישרד. אך נפתלי לא ויתר. בכל תחנה בה נעצרה הרכבת הוא התגנב מתחת לקרונות לצד הנידונים למוות וחיפש את אחיו, קרון אחרי קרון. באותה דרך, מתחת לקרונות, הוא הביא אותו לקרון שלו, והגיע – בתוך מחנה בוכנוואלד – בקיטבק שעל גבו.

וכאן קרה עוד נס. האסירים הראשים בצבור להתנפשם וכל המצבים נועדו להישמד. נפתלי פתח את הקיטבק ואמר בפולנית בקול נשוך, "לוליק, בוא הנה". לידם עמד רופא פולני שבדק את האסירים החדשים בדיקה שטחית ומיד תפס מה מתרחש. הוא חזר על אותן המלים בפולנית, אך בקול רם: "לוליק, בוא הנה" והוסיף, "מה אתה עושה פה, בין היהודים?" הוא הסביר לקצין גרמני כי זה ילד פולני, בנם של ידידיו מוורשה, שהתגלגל לכאן בתוהו ובוהו של המלחמה. הקצין ציווה עליו לסלק את הילד מן המקום, והרופא הוביל את לוליק לבלוק 8 ומסר אותו שם להשגחתו של קצין רוסי, משבויי המחנה.

כך הצליח לוליק לשרוד עד שחרור המחנה. ואז פגש שוב את טוליק, אחיו הבוגר, והשניים הגיעו ביחד לחיפה. עד כאן חלק מדרכו הטבעית של לוליק, הרב ישראל לאו, לכס הרב הראשי של תל־אביב.

* * *

מדוע ממשיך הוא דווקא, ולא האח הבכור נפתלי, את השושלת הרבנית? הרב לאו מסביר לי כי לפי תחושתו של נפתלי היה מאותו מרי עבודה לחזור וללכת בדרך שלה הוא נועד בביתם בפיוטרקוב. וכך הלך נפתלי לארצישראל בדרך אחרת: תחילה כעורך־לילה בעיתונים דתיים. אחר־כך כתב מערכת "הארץ", משם כעוזרו של משה דיין ובסוף – לסגל הדיפלומטי של משרד החוץ.

ישראל, כאחיו הגדול, התחנך בביתו של דודו, רב בקרית של חיפה, למד בבית־ספר דתי, עבר לישיבה, ממנה לישיבה שנייה (ישיבת הליטאית של הרב שך), עד שקיבל הסמכה לרבנות והתחיל להתקדם במסלול הזה. ב־1965 נבחר לרב בית הכנסת "תפארת צבי" בצפון תל־אביב ("הרב הצעיר ביותר בישראל", כתבו עליו אז בעיתונים), ב־1971 עלה בדרגה לתפקיד הרב של צפון תל־אביב וב־1979 נבחר כרב הראשי בנתניה.

כל השלבים בקריירה הרבנית שלו קיבלו הד נרחב בכלי התקשורת כולם, דתיים וחילוניים כאחד. לא מעט, כנראה, הודות לאחיו נפתלי, המשופה במעריה, אך גם הודות לאישיותו הלבבית וקשריו הטובים. הוא שימש כרב, אך בעת ובעונה אחת היה גם מורה לתנ"ך בבית־ספר תיכוני חילוניים בעיר. הוא גינה את הפעלת הטלוויזיה בשבת, אך היה מוכן להופיע בתכניותיה כל אימת שנתבקש.

הוא היה "נציג הציבור" במועצת העיתונות, מוסד חילוני לכל הדעות, וגם חבר מועצת הרבנות הראשית. הוא היה נציג המוסד הרבני ב"ועדת הלסינקי העליונה", ועדה העוסקת בסוגיות רפואיות שונות, אך התפרסם בעיקר בעמדותיו המתונות לגבי השתלות והפלות, שלהן מצא הצדקה בהלכה.

הוא הפך לרב "פופולארי" מאוד בחוגים החילוניים, בנה לו תדמית של רב ליבראלי, אך לא הגביה את מקומו גם בעולם האורתודוקסי. עוד ב־1960 התחתן עם משפחה רבנית תל־אביבית טובה, עם בתו של הרב ידידיה פרנקל, "רב השכונות" הידוע, שבמרוצת הזמן הפך לרבה הראשי של תל־אביב. היה זה אך טבעי שכאשר נפטר הרב פרנקל הקשיש לפני כשנתיים, הועלתה מועמדותו של הרב ישראל לאו כיורש – וכי מועמד החילוניים דווקא, אך מקובל גם על האורתודוקסיה.

אם תהליך בחירתו נמשך שנתיים תמימות, הרי זה בעיקר בגלל המאבק שהתחולל סביב הדרישה להכליל נשים בגוף הבוחר. במאבק הזה מצא את עצמו לאו במחנה הרבני, ואף הודיע שאם נשים ישבו בגוף שיבחר את הרב התל־אביבי, הוא לא יוכל לכהן בתפקיד הזה. בכך נפגמה אמנם תדמיתו הליבראלית, אך לא עד כדי כך שתומכיו החילוניים יבגדו בו. אדרבא, היו ביניהם שהיו מוכנים לוותר על השתתפות הנשים בגוף הבוחר, כדי שלא לוותר על הרב לאו.

בסופו של דבר, הודות לפסיקת בית המשפט העליון, השתתפו נשים בגוף הבוחר, והרב לאו מצא דרך להיבחר על־ידי גוף שכזה, ואף לזכות לברכתם של הרבנים הראשיים. אך גם התפתחויות אלה מתאימות לאופיו של הרב לאו ולכשרו הדיפלומאטי. את הכשר הדיפלומאטי הזה הוא הפגין גם מיד אחרי בחירתו. הוא נסע לירושלים כדי לקבל את ברכתם של שני הרבנים הראשיים, אך לא הסתפק בה בלבד. משם המשיך לרבי מגור, שפסל כידוע את הרבנות הראשית, והתקבל גם את ברכתו. פנה מיד לרב שך, בן הפלוגתא הגדול של הרבי מגור, וזכה לברכה גם ממנו.

* * *

רבים מוצאים טעם לפגם דווקא בעובדה שהוא זכה לאהדה בכל הפלגים. בין חבריו למקצוע מהצד הליבראלי של הקשת הרבנית מגדירים אותו כדוגמא להתנהגות הפסולה לגבי הציבור הדתי בארץ. יש המגדירים אותו כ"רב הדתי במסווה ליבראלי". יש הרואים בו סכנה ממשית לעתידה של תל־אביב כעיר פתוחה, לחיי הלילה בה ולבידור בלילות־שבת.

הרב לאו מבטל את החששות האלה בזלזול. "אולי דעות כאלה יוצאו לי בין המגדיים", הוא מתבדח, אך מרצין מיד. "תלוי מה מבינים בכינוי הרב הליבראלי", הוא אומר. "אם הרב הליבראלי הוא הרב שמוכן לדרשיה עם החילוניים, שמוכן לשבת ולהקשיב לרב רפורמי, אז זה אני. אם מתכוונים לרב שיפעל נגד ההלכה, או שלא יצא לזה ממני". מובן שהיה גם רוצה לראות את תל־אביב כעיר שבתה שבת, ולא כעיר פרוצה לכל עבר, הוא אומר. אך הוא ריאליסט, מבדיל בין הרצוי למצוי. "מישהו יכול להעלות על הדעת שאפשר לסגור היום את חיי הלילה של תל־אביב?" ובכלל הוא נגד מלחמות, בעד "דרכי־נועם". המבוקש, בדרכי־נועם אלה הוא רוצה לתת לתל־אביב "יותר צביון דתי".

איך עושים את זה? יש לרב לאו שתי דוגמאות. כאחד הדברים הראשונים הוא עומד להקים "לשבת תיאום" למאה משפחות צעירות דתיות שיהיו מוכנות לארח אצלן משפחות צעירות חילוניות בלילות שבת. "להראות להם את היופי שבחיי הדתי, שיש לא רק איסורים והגבלות, אלא גם תמורה", הוא אומר. איך זה יפעל? "ישנה עיתונאית ידועה, שהזמנתי אותה עם משפחתה להתארח אצלי בערב־שבת. זה היה לפני 12 שנה, כשהייתי רב בתל־אביב. השבוע היא טלפנה אלי כדי לברך אותי עם בחירתי. היא אמרה שמאז ביקורה אצלי היא מדליקה נרות כל ליל־שבת". כדוגמא נוספת, בכוונתו להקים בעיר מעין "סיירת מניין". כמעט בכל בית, ויהיה חילוני כאשר יהיה, יושבים "שבעה" אחרי מות קרובים. רוצים גם להגיד קדיש פעם ביום. אלא שבתל־אביב של היום קשה למצוא מניין בוגרים חילוניים. ישנם גמלאים שישמחו לעשות זאת. כל מה שצריך זה לשלוח להם מונית, לאסוף אותם, להביא אותם ולהחזירם הביתה, הוא אומר.

ומתל־אביב לעניינים כלליים יותר. על סמך ראיון שנתן לפני שלוש שנים לשבועון ירושלמי דתי, "ערב שבת", פורסמו לאחרונה דבריו כדלקמן: "אני שואף למדינת־הלכה. איני חושב שהעם היהודי יכול לראות את הדמוקרטיה, כפי שהיא מצטיירת בציבור הרחב, כערך עליון". עתה טוען הרב לאו כי "זאת שטות להאשים אותי בהתנגדות לדמוקרטיה על סמך הדברים שאמרתי אז. אמרתי אז בדיוק את ההפך. אמרתי שאני רוצה להגיע למדינת הלכה בדרך הדמוקרטית. להגיע לתאוקראטיה דרך הדמוקרטיה", הוא מוסיף, מרוצה מאד ממשחק המלים שהגה כרגע.

* * *

בסוף השיחה הארוכה מתבקשת שאלה על העתיד: האם רואה הרב לאו בבחירתו לרב הראשי בתל־אביב קרש־קפיצה לתפקיד הרב הראשי האשכנזי בישראל? בדרכו הדיפלומאטית, הוא מתחמק מתשובה ישירה ("לא צריך להיות רב בתל־אביב כדי להיבחר לרב הראשי בישראל", "יש הרבה מה לעשות בתל־אביב"), אך לא יכול להתאפק מלספר סיפור: "הרב שלי, רבי מאיר שפירא מלובלין, נפטר בגיל 47 מדלקת־ריאות. למרות גילו הצעיר הספיק להיות רבן של ארבע ערים, ולפני מותו הזמינו אותו להיות הרב של לודז'. שאלו אותו למה הוא מחליף כל־כך הרבה קהילות, האם לא יותר מכובד להיות רב של עיר אחת, והוא השיב: יש שני סוגי מסמרים. מסמר שתוקעים אותו לקיר ומשאירים אותו שם ומסמר שתוקעים ומוציאים אותו שוב, כשצריכים אותו במקום אחר. המסמר מהסוג השני, כדי שאפשר יהיה להוציא אותו ולתקוע אותו שוב, צריך שיהיה מסמר עם ראש. "אני דומה מאד לדודי", מעיד על עצמו הרב ישראל לאו. "את השם השני שלי, מאיר, נתנו לזכרו".

להט ולאו. להגיע לתאוקרטיה דרך הדמוקרטיה

לוליק בן שמונה. היום הרב של תל אביב

مكتز من الأصل

זהדי טרזי. אהדה בארמון הזכוכית — תצלום: ארכיון

אש"ף משפר עמדות

מאת שלמה שמיר

ההחלטה המאפשרת קיומו של משרד אש"ף בניו־יורק לא התפרשה ככישלון ישראלי, אבל כבר ברור שההערכות על היחלשות הארגון בזירת האו"ם היו מוקדמות מדי

ניו־יורק

כי שמלכתחילה גרר או הכריז את משרד המשפטים האמריקאי לנקוט בהליכים משפטים כדי להביא לסגירת משרד אש"ף בניו־יורק, לא צריך היה לדעת מראש כי תפרוץ התקוממות ביהודה, שומרון ורצועת עזה. הוא גם לא יכול היה לנחש כי ההליכים המשפטים יסתיימו בכשלון הממשל והישג לאש"ף, בימים בהם מבצעת האינתיפאדה תפנית מדינית, והאהדה לעניין הפלסתיני צוברת תאוצה במרכז האו"ם והופכת בת־לוויה קבועה לסיקור הנעשה בשטחים באמצעי התקשורת באמריקה ובעולם.

אך פקידי משרד המשפטים הפדרלי ואנשי השדולה הישראלית בוושינגטון צריכים עתה לבלוע את כובעיהם, מאחר והם, יותר מאחרים, חייבים היו לזכור את הקבוצות האמריקאיות הבלתי מתפשרות לחופש הביטוי. גם היה עליהם להביא בחשבון את סעיפי האמנה בין ארה"ב לאו"ם, המחייבים את הממשל האמריקאי, כמארחת הארגון הבינלאומי, לאפשר את כניסתם לניו־יורק ושהותם במרכז האו"ם של נציגי המדינות השונות, בלי לבדוק בציציותיהם.

לא ברור אם היו אלה פקידי משרד המשפטים הפדרלי שגילו עקשנות במאמציהם להביא לסגירת משרד אש"ף בניו־יורק, לאחר שמשרד הארגון נאלץ לחדול מפעולותיו בוושינגטון, או שאנשי השדולה הישראלית לא חדלו להפעיל לחצים. השבוע התברר שאש"ף זכאי לרשום לזכותו ניצחון. על רקע האירועים בשטחים והדיונים על ממשלה פלשתינית גולה, הוא זכה בסיקור תקשורתי אוהד, שיביאו לו, בלי מאמץ גדול, רווחים בזירה הבינלאומית.

גם המחוקקים בטוענם שאש"ף הוא ארגון טרור, ואף אלה שאינם יכולים להשתחרר מתיעובם כלפי ארגון זה, נאלצו השבוע להודות כי המאבק המשפטי לסגירת נציגות אש"ף בניו־יורק, נידון מראשיתו לכישלון. גם בין אישים יהודים, שאין להטיל ספק בנאמנותם למדיניות הרשמית של ממשלת ישראל, היו שהודיעו לכת ומבינים כי המאבק לקה מהיעדר בסיס [illegible].

לאחר הופעת יאסר ערפאת בעצרת האו"ם בשנת 1974, הוענק לארגון מעמד של משקיף, והוא הוזמן על־ידי העצרת לפתוח נציגות בניו־יורק. מי שנבחר על־ידי ערפאת לעמוד בראש הנציגות, זהדי טרזי, גילה יכולת דיפלומטית מרשימה, והאיש בעל זקנקן הסנטר הפך במרוצת השנים לדמות מקובלת ואפילו אהודה במסדרונות ארמון הזכוכית. דווקא הנציגים הערבים לא תמיד היו שבעי רצון מפעילותו, שנעשתה בדרך כלל מאחורי הקלעים.

לעומת הערבים לא דחו נציגי מדינות אחרות, ביניהן גם מערביות והנחשבות לידידותיות לישראל, את היחס הבלתי נלאה של טרזי וטיפחו קשרים עימו. ואף המדיניות הרשמית של הממשל האמריקאי, האוסרת מגעים עם אש"ף, רווחות במרכז האו"ם ידיעות עקשניות על קשרים חשאיים בין דיפלומטים אמריקאים לבין טרזי ואנשיו. כתבים ותיקים באו"ם אומרים כי נציגות אש"ף בניו־יורק שימשה לא פעם כמתווכת ומעבירת מסרים בין ערפאת לבין נציגי הממשל האמריקאי.

כל הטענות על היות אש"ף ארגון טרור, שנוכחותו באו"ם הופכת ללעג את עקרונות מגילת היסוד של הארגון הבינלאומי, נתקלו באוזניים [illegible] של נציגי המערב ובחוגי [illegible] של דיפלומטים ממדינות העולם השלישי והגוש המזרחי. כאשר רכש אש"ף בשנת 1980 בניין במזרח רחוב 65 במנהטן, כמשכן קבע לנציגות ולמשפחתו של טרזי, והזדעקו תושבי הרחוב היוקרתי על השכן החדש, הביעו חששות מפני הפגנות ופרעות. אך כיום לא רק שהתרגלו לדיירי הבניין, אלא מתייחסים אל נציגות אש"ף שכשכנותם כמו אל משלחת דיפלומטית מכובדת.

רק בשנת 1987 התקבל בקונגרס האמריקאי החוק נגד טרור, האוסר, בין השאר, קיומם של משרדי אש"ף בארה"ב. על־סמך חוק זה נסגרה לשכה של הארגון שפעלה בוושינגטון, ומשרד המשפטים הפדרלי פתח בהליכים משפטים כדי להביא לסגירת המשרד בניו־יורק. טרזי שכר את שירותי הפרקליט רמזי קלארק, מי שהיה בעבר שר משפטים, שהגיש ערעור לבית־משפט בניו־יורק. בנימוק שנציגי מחלקת המשפטים בוושינגטון מנוסים לאמנה שבין ארה"ב לארגון האומות המאוחדות.

בדיון משפטי שנערך ב־29 ביוני, פסק שופט פדרלי בניו־יורק, שהחוק נגד טרור שאושר בקונגרס אינו בעל תוקף לגבי נציגות אש"ף באו"ם, הנהנית מחסות הארגון הבינלאומי. עם זאת איפשר השופט, כי בסמכות ובכוח הקונגרס לקבל חוקים לשנות או לבטל אמנות והתחייבויות בינלאומיות שארה"ב חתומה עליהן.

בעקבות פסיקת השופט, התעוררו חילוקי דעות חריפים בין פקידי משרד המשפטים לבין אנשי הבית הלבן והיועץ המשפטי של מחלקת המדינה, אברהם סופר, בשאלת הגשת ערעור על פסיקת השופט הפדרלי בניו־יורק.

שר החוץ ג'ורג' שולץ היה מראשי המתנגדים לסגירת משרד אש"ף, וטען כי צעד מעין זה יפגע במאמציו הדיפלומטיים להשכנת שלום בין ישראל לערבים. תאריך הגשת הערעור עמד לפוג ביום ב' השבוע, ולבסוף היה זה הנשיא רייגן שהכריע והחליט לקבל את עמדת מחלקת המדינה נגד הגשת הערעור.

ישראל נהגה בתבונה כאשר נזהרה שלא להביע דעה פומבית בפולמוס המשפטי. שמה של ישראל לא הוזכר כלל בדיווחי העיתונות על ההליכים המשפטיים נגד משרד אש"ף בניו־יורק, וההחלטה הסופית להפסיק הליכים אלה לא התפרשה ככישלון ישראלי.

פרשנים הרגישו השבוע, כי דווקא הנשיא רייגן, המרבה בהצהרות על התיעוב שהוא חש כלפי ארגוני טרור והידוע כמי שאינו מתלהב מהאו"ם, היה זה שקיבל את ההחלטה שהסירה סופית את איום הסגירה מעל משרד אש"ף בניו־יורק, ובכך חיזק את מעמדו ויוקרתו של הארגון.

האם ניתן לפרש צעד זה של רייגן כסימן להיחלשות התנגדות הממשל האמריקאי למגעים עם אש"ף וכרמז למזכיר האו"ם שארה"ב תראה בעין יפה מעורבות פעילה יותר מצידו בנושאים מזרח־תיכוניים? התשובה לכך תינתן בדיונים על המזרח־התיכון ובפעילות הדיפלומטית בעצרת האו"ם הנפתחת באמצע החודש הבא. מה שברור הוא, שההערכות שרווחו בשתי העצרות האחרונות על ירידה בכוחו והשפעתו של אש"ף בזירת האו"ם, היו אולי נכונות כשנתנו. אין ספק כי סיכול מאמצי משרד המשפטים לסגור את נציגות אש"ף, חיזק את תדמיתו הדיפלומטית של הארגון, והמסר יותר את נוכחותו ופעילותו במסגרת הארגון הבינלאומי. שיפור זה במעמדו של אש"ף באו"ם בצד האירועים בשטחים שבוודאי יועלו בדיוני העצרת, אינו מבשר טובות לישראל בזירת האו"ם.

הבשורה על פי שאקי

תגבור חינוך יהודי על חשבון כימיה ומחשבים; עידוד הפרדה בין המינים, ללא כפיה; מנכ"ל דתי. כך יראה החינוך עם שאקי כשר

מאת גילי מנדלר

ח"כ אבנר שאקי, הראשון ברשימת המפד"ל, משתוקק להיות שר חינוך. בסיטואציה פוליטית אפשרית, אחרי הבחירות, יש לו סיכוי טוב לכך. הוא כבר היה סגן שר החינוך אצל יגאל אלון, וחוץ מזה יש לו "נטיות לתפקיד". הרעיון שאבנר חי שאקי יתמנה שר יוצר פיק־ברכיים אצל הבכירים החילוניים במשרד.

הפרופסור למשפט בינלאומי פרטי ולדיני משפחה מחייך כאשר מספרים לו על התחושות שהוא מעורר. "אחד הדברים היפים שזבולון המר הצליח בהם כשר חינוך", הוא אומר בנימוס על יריבו, "אלה עמדות המפתח במשרד שלתוכם יצק אנשים דתיים ומוכשרים. אבל רובם סולקו בקדנציה הנוכחית, בה נושלו רוב הדתיים. אם זה יהיה תלוי בי, אפעל לאיזון נאות.

"בקדנציה הנוכחית של שר החינוך והמנכ"ל נעשה מאמץ לקצץ משמעותית בסמכויות האגף לחינוך דתי. נודע לי כי מאז כניסתו לתפקיד מנסה מר שושני לערער מעמד זה, להחליש את ראש האגף יעקב הדני ואת החינוך הממלכתי דתי בכלל. הקיצוצים במשאבים לזרם זה שנעשו בקדנציה של נבון ושושני היו דראסטיים".

כמו רב מצדד שאקי בשיתוף הרבנים הראשיים לישראל בניהול הזרם הממלכתי־דתי. "אין כמו הרבנות הראשית מוסד הולם לפסיקות ההלכה, וחינוך בהלכה הוא הערך העליון". כן, זה יכול להיות טוב גם לזרם הממלכתי.

ובעניין זה עוד מחמאה להמר: "הוא הצליח להציב רבנים בבתי ספר ממלכתיים־דתיים, דבר שתרם רבות ליצירת אווירה רוחנית תורנית". שאקי נולד מלחצים ומעדיף דרכי נועם. "הייתי מנסה לשכנע את מנהלי בתי הספר הממלכתיים להביא רבנים או מסבירי יהדות אחרים, כדי שהנוער ילמד לכבד את המסורת ולא תהיה תופעה מחרידה כמו ברחובות, שם שיסו כמה תיכוניסטים כלב בתלמיד ישיבה שעבר אורח, בגלל פיאותיו ולבושו".

שאקי מודיע, לעומת זאת, כי אין בכוונתו למחוק מתוכנית הלימודים את המקצועות ההומאניים הכלליים ואת המדעים. מה פתאום, הרי הוא עצמו איש מדע, מרצה באוניברסיטת ת"א. אפילו התקציב המקוצץ של משרד החינוך לא יחזוף אותו לכך.

בכלל, הוא אינו מקבל את גזר הדין הקרוי קיצוצים. "צריך להגדיל את תקציב משרד החינוך והתרבות ולהיאבק לגיוס לובי גדול בכנסת כדי שילדי ישראל לא יקופחו ויקבלו את המגיע להם. שר החינוך צריך שיהיה לו לובי חזק במפלגתו ולובי כלל־מפלגתי בכנסת. "סיבתם של הקיצוצים הדרסטיים שהיו בשנים האחרונות בחינוך בכלל ובחינוך הדתי בפרט היא שלובי כזה אינו קיים.

את תיגבור החינוך לערכים ברוח היהדות – היעד העיקרי בעיניו – יבצע על חשבון מקצועות אחרים, רק אם התקציב לא יוושע בלובי והוא יעמוד בפני אילוצים קשים. רק אז יקצץ בדברים "פחות חשובים". לא נורא אם ילמדו, למשל, שעה פחות כימיה או מחשבים: "אם במקום זה ילמדו שעה יהדות, הרווח יהיה גדול".

שאקי: "ללמד את התנ"ך רק כמקור הסטורי, ספרותי או בלשני פירושו עיוות ספר הספרים. יש בורות רבה בתנ"ך בקרב בוגרי החינוך הממלכתי. מעטים מהמורים מסוגלים לצטט כהלכתם פסוקים מהמקרא, ומעטים בלבד מבססים את זכותנו על ארץ ישראל ואת אהבתנו לארץ ישראל על התנ"ך ועל הספרות הבתר־מקראית.

"זו אחת הסיבות לכך שחלק מהנוער מאמין כי לערבים יש זכות מקבילה לשלנו על ארץ ישראל המערבית". את התנ"ך צריך ללמד בבתי־הספר הממלכתיים כמקור השראה וכמסמך הגיגים הסטורי, על בסיס "לנרעך אתנבה". אחד הדברים הראשונים שיעשה, אם יתמנה לתפקיד, יהיה העמקה של מקצועות היהדות בתוכנית הלימודים, גם זו הממלכתית. אחר כך ישנה "משהו" בהרכב ועדת המורים לזרם הממלכתי, "גם בפרופורציה וגם בהתייחסות לכתבי הקודש". שאקי שב ומציין כי דבר לא ייעשה בכפיה – "הכל ברוח טובה כמובן".

תיגבור החינוך התורני חיוני גם בזרם הממלכתי־דתי. זה ימנע פיצול הזרם לתת־זרמים כפי שקורה היום. לא יהיה צורך, למשל, בבתי"ס מסוג "נעם" (רשת דתית קיצונית ובדלנית בחינוך הממלכתי דתי – ג"מ), מפני שכל בתי הספר יהיו תורניים יותר. הוא לא יכפה זאת על ההורים, אלא רק אם ירצו בכך". לטענה ש"נעם" היא רשת אליטיסטית הוא משיב: "אני אנטי־אליטיסט מובהק ואלחם לסגירת בתי ספר אליטיסטיים". כאן הוא כורך לא רק בתי"ס תורניים אלא גם בתי ספר ייחודיים, לאמנויות ולטבע, בזרם הממלכתי. הוא ילחם בהם דרך התקציב: יצמצם את הכספים המופנים אליהם ויחזק את בתי הספר החלשים. לא לפני שיזמין אליו את המנהלים ויסביר להם את מדיניותו.

על מאבקי הורים בזרם הממלכתי־דתי בסוגיית ההפרדה בין המינים, כמו בשכונת רמות בירושלים, הוא אומר: "זו באמת סוגיה קשה מאוד. אם יש מספר תלמידים המצדיק הקמת בתי ספר נפרדים או כיתות נפרדות, מה טוב. אם לא, ההורה יצטרך להכריע אם להשאיר את בנו כחברה בבית הספר הממלכתי־דתי בשכונה או לשלוח לבית ספר מרוחק יותר. אין מנוס ממאבקי הורים. אפילו באחת ממדינות סקנדינביה, הורה פנה לבית דין של מועצת אירופה והביע התנגדות לכך שילמדו בבית הספר לימודי מין. פסק הדין היה לטובתו".

לטעמו האישי, אין הכרח בהפרדה בבית הספר היסודי, אבל בתיכון "יש מקום לחששות שהלימודים המעורבים יזיקו. המתירנות הגוברת, החל בסמים וכלה ביחסי מין. גיל הנעורים אינו מתאים לקיום יחסי מין". ההפרדה בין המינים בתיכון ישנה, לדעתו, גם לזרם החילוני, "אבל לכפות זאת – אי אפשר". על האיום שהשמיע אשתקד מנהל תיכון דתי כי יסלק תלמידות שישתתפו בתחרויות יופי למיניהן, הוא סומך את ידו. "התערטלות איננה מקובלת בחינוך הדתי ונוגדת את מינימום הצניעות הנדרש. צריך למנוע את זה".

לסוגיית המיפגשים בין תלמידים יהודים ובין תלמידים ערבים: "איני רואה נזק בפגישות של בנים עם בנים ובנות עם בנות, בנסיבות ובמקומות שבהם אין שום חשש לאכילת טרף או לחילול שבת. ברם, מיפגשים מעורבים הם דבר חמור. זה גיל שבו עלולה להתפתח חברות שתוביל לנישואי תערובת, אשר הם סם מוות לעם היהודי".

אם יתמנה לשר־החינוך, האם ישאיר את המנכ"ל הנוכחי בתפקידו? "אליעזר שמואלי לא קיבל את דעתו של זבולון המר כשר חינוך. כדי להבטיח את הצלחתו במשימות משרדו, חייב שר למנות מנכ"ל הקרוב לו ברעיונות. כשמדובר בשר דתי, מה טבעי יותר מאשר מינויו של אדם דתי למשרת מנכ"ל?"

פרופ' אבנר שאקי. מאמין שיש לו הכישורים

תסמונת הדור השני

מרים לאופר־ברנוביץ נבדלה תמיד משלושת אחיה בגישתה לניהול חברת הבנייה שלהם כמו בפוליטיקה. פרישתה מניהול הולידה גם חברה חדשה: "בת צבי ברנוביץ"

מאת אריה לביא

אצל בני משפחת ברנוביץ הכל נראה טוב עד לפני שבועות אחדים. משפחת הקבלנים, השולטת על אחת מקבוצות הבנייה הפרטיות הגדולות ביותר במשק הישראלי, נראתה מאוחדת ופועלת בראש אחד, למרות שעסקיו של הקבלן הישיש, צבי ברנוביץ, מייסד הקבוצה, התחלקו בין שתי בנותיו ושני בניו. אך לפני שבועות אחדים הופרה האידיליה ששררה, לכאורה, במשפחה.

מרים לאופר־ברנוביץ, בתו האהובה של הקבלן הקשיש, פרשה מתפקידיה הניהוליים הבכירים בקבוצה, שכללו שיווק, מכירות וטיפול במיסוי וביטוח. הקשר היחיד עם הקבוצה הוא מעתה השותפות שלה בחברת נכסים א.צ. ברנוביץ, החברה המייסדת, שרדכה הולה בבעלותה של אחת מקבוצות הבנייה הפרטיות הגדולות במשק.

מרים לאופר־ברנוביץ. לא שיכנעה את האח — אריה ברנוביץ. "מכירות יפות"

למרות ששני הצדדים ניסו להמעיט בחשיבות המהלך כלפי חוץ, לא היה צורך בלחץ רב מדי כדי לשמוע ביקורת מבני המשפחה האחרים. האח הבכור, אריה ברנוביץ, הדמות הדומיננטית מבין האחים, הסביר ש"אי־אפשר היה להסתדר איתה", ולכן הגיעה מרים לסוף הדרך בקבוצה. לפני זמן קצר נשאל על חלקה של מרים באחד העסקים של הקבוצה, והשיב: "היא לא חייבת להיות בכל עסק", ולא פירט. זה היה עוד לפני שהקרע במשפחה הגיע לכותרות.

מרים לאופר־ברנוביץ, גיבורת הפרשה, הציגה במקצת לגבי כל מה שקרה. מצד אחד, הקשר עם משפחתה חשוב לה, חשוב לה מאוד – גם לאחר נישואיה לדני לאופר המשיכה להציג עצמה כלאופר־ברנוביץ. כאשר הקימה בימים אלה את חברתה, שתתחרה כנראה בעסקי האחים שלה, היא נתנה לחברה שם בעל משמעות ברורה: "בת צבי ברנוביץ", כדי שהדברים יהיו ברורים. האם תמכור דירות לחברה הקבלנית של יתר בני המשפחה? "כן", אמרה, "אם ישתתפו במכרז והתנאים יהיו תנאי שוק". מותר להניח שזה לא יקרה, גם אם תתחיל לפעול בענף הבנייה באופן עצמאי, כפי שאמרה. גאוותם של בני משפחתה לא תאפשר להם להשתתף במכרזים שתפרסם, אם תפרסם.

קבוצת ברנוביץ עוסקת בפעולות מגוונות מאוד: בנייה בארץ ובארצות הברית, ביחד עם קבוצת כלל; שתי חברות נכסים, מהן אחת הרשומה בבורסה; חברת בנייה [illegible] מבצעת בנייה עבור חברות [illegible] הלאומית במשק הישראלי; שותפות בחברת הבנייה "צמתאר" העומדת בפני הרחבה ניכרת, ושורה של עסקים ונכסים אחרים.

גם מעמד בפוליטיקה שונה

האבא, צבי ברנוביץ, הגיע למסקנה שבת מרים, להבדיל מאחותה הבכורה יהודית, תהיה שותפה רק בעסק אחד: חברת א.צ. ברנוביץ, שהיא חברת הנכסים המרכזית של המשפחה. גם כאן מגיע חלקה של מרים (51) ל־16% – לא ל־25%, כפי שחלוקה שווה בין כל האחים והאחיות היתה מחייבת. את המניע לכך קשה לדעת עד היום. ידוע רק שבשנים האחרונות, עד לפני כשמונה שנים, שינה האב כמה פעמים את דעתו.

הסיבה עצמה לא ברורה. עם זאת ידוע היה שהיחסים בין בני־משפחת ברנוביץ לבין דני לאופר, האיש לו נשאה מרים לפני 27 שנים, לא היו משופרים במיוחד.

בני ברנוביץ האחרים לא רחשו לו אהדה. אולי בגלל שדני לאופר, יבואן נייר ובעל עסקים אחרים, כולל מספר [illegible] של נכסי נדל"ן משלו, לא נזקק למשפחה. הוא לא ביקש לעבוד בקבוצה, כפי שעשה גדליה בר־ארי, בעלה של יהודית, שהצטרף לעסקי המשפחה. בשיחה עם ידיד אמרה פעם לאופר בגאווה: "דני עשיר מהאחים שלי. כולם חושבים שהוא התחתן איתי בגלל הכסף שלי, אך יש לו יותר כסף ממה שיש לי".

למרות עסקי בעלה, שאפה מרים להשתלב בעסקי משפחתה. אלא שאריה, שכיהן כמנכ"ל החברה, מוטי, שהיה ממונה על הביצוע, והאחות יהודית התנגדו לכך. בעצם, הם מעדיפים לא לומר לא, אך גם לא עשו דבר כדי לשנות את העובדות בשטח. מרים שותפה רק בחברת הנכסים המשפחתית: בעסקים אחרים אין לה חלק, גם לא בעסקים חדשים שהתחדשו במשך השנים.

למרות זאת, מרים מילאה תפקיד חשוב בניהול האימפריה המשפחתית. אישיותה הותאמה מאוד למכירות, ואכן היא היתה ממונה על התחום הזה. התפקיד [illegible] אותה לא מעט, לפחות בשנים האחרונות, כאשר החברה החלה לבנות את פרויקט באזל היוקרתי, שיכלול בסיומו 82 דירות במחיר הממוצע של 320 אלף דולר לאחת, מינימום. ההבדלים בגישה וחילוקי הדעות באו לידי ביטוי לפני שבועות אחדים, בשיחה של סופר "הארץ" עם אריה ברנוביץ, מנכ"ל החברה, ועם מרים לאופר־ברנוביץ, כממונה על המכירות.

השניים נשאלו לגבי כמות הדירות שנמכרו בפרויקט באזל. לאופר־ברנוביץ ביקשה להשיב, אך אריה השתיק אותה. "לא מוסרים נתונים כאלה, אך המכירות יפות", אמר אריה ברנוביץ. מרים ברנוביץ, שהיתה מודעת לכך שפרסום מספר מדויק משכנע יותר מאשר הביטוי "מכירות יפות", לא הצליחה לשכנע את אחיה. בדיקת המצב בשלב מאוחר יותר גילתה שנמכרו כ־42 דירות, היינו כמה לגבי השלב ההוא של הפרויקט.

ההבדלים בגישה באו לביטוי בכל התחומים. לאופר־ברנוביץ חרגה מהמסורת הפוליטית של המשפחה, המזוהה באופן ברור עם הימין (אריה ברנוביץ הוא גזבר מכבי תל אביב כדורסל). לפני הבחירות ב־1984 הצטרפה ל"יחד", רשימתו של עזר ויצמן, והוצבה במקום השביעי. "זו תהיה התחלה של הכנסת", הציגה עוד. אך כאשר ראתה שאין סיכוי להגיע לכנסת, היא פרשה מפעילותה בתנועה.

במשך שנים היא פעילה במרכז הקבלנים, והיא ממונה על האגף ליחסי ציבור במרכז. בשנה האחרונה הגבירה את פעילותה במרכז, והובילה את מאבק הקבלנים לתיקון החוק לבנייה להשכרה. היא עשתה ימים בכנסת עד שהצליחה, באחת הישיבות האחרונות של ועדת הכספים, להעביר את התיקון. לפני כמה שבועות אף ערכה כנס על פרטי החוק החדש, שאליו הגיעו נציב מס ההכנסה יאיר רבינוביץ, סגנו אברהם צרפתי ופקיד שומה להוקדות יעקב [illegible]. גם יו"ר ועדת הכספים של הכנסת אברהם שפירא היה אמור להגיע.

הסתדרו לא רע בלעדיה

מרים לאופר־ברנוביץ מתקשה להסביר את הגורמים הריאליים שהביאו אותה לפרוש כעת. זה שאחיה לא יאפשרו לה להשתתף בעסקים האחרים היה ברור לה כבר מזמן. את השינוי המהותי היא מסבירה בתאונה שהיתה לה בטיול רגלי בגליל. כשטיפסה על אחד הצוקים, היא מעדה ושברה רגל. חודשים ארוכים היתה רגלה מגובסת, והיה לה פנאי להרהר בעניינים. היא הגיעה למסקנה שאם היא רוצה לשנות, זה הזמן.

האם הטילה ספק בנכונות החלטתה, מיד התברר לה שההחלטה נכונה. כאשר חזרה למשרדה גילתה שאפשר היה להסתדר לא רע בלעדיה, למרות שהיתה בקשר קבוע עם העבודה מתוך המשיכה למעשה לעבוד בביתה. במשרד מצאה את אחיה ברנוביץ, בנו של אחיה אריה, בעמדת פיקוד רמה יותר מאשר בעבר. אחר כך היא מצאה את שרה, הבת של אחיה השני מוטי, באגף השיווק שבראשו היא עומדת. להיות שכיר, גם אם מיוחס מאוד ובן משפחה, זה לא תמיד נוח בחברתם של בעלי מניות, במיוחד אם הם צעירים ממך. מכאן ועד להחלטת הפרישה המרחק קצר.

האם תימשך השותפות בחברת א.צ. ברנוביץ? בשלב זה הכל אומרים שהכל יימשך כבעבר. אם נזכור שהעבר לא היה כל כך מזהיר, ושחילוקי הדעות יגברו עוד יותר, אף אחד לא יופתע אם לאופר־ברנוביץ תחליט שהיא מוכרת את חלקה בחברה תמורת נכסים אחרים, או שרוכשת של החברה, הכולל כ־100 דירות בתל־אביב ובניין משרדים ענק [illegible]. וזה יהיה סופו של הקשר העסקי האחרון בין בני ברנוביץ לבת צבי ברנוביץ.

קדקוד נשי

מינוי ראשון מסוגו בעולם, אך בדנמרק אין מתרגשים. "לא אגדל זקן ולא ארכיב משקפיים כהים" אומרת אנה באך־האנסן, ראש שירות המודיעין המשטרתי

מאת אליהו זהבי

קופנהגן

בדנמרק לא התרגשו כאשר נודע על החלטת שר המשפטים למנות את אנה באך־האנסן לראש "פאט" – שירות מודיעין משטרתי, גוף המקביל ל"סאפו" השווידי, משטרת הביטחון הפנימי. "סאפו" התפרסם בכישלונו להגן על חיי ראש ממשלת שוודיה, אולוף פאלמה. "פאט" ידוע לכל היותר בתחומי סקנדינביה, ורק עקב מינוי אישה לעמוד בראשו זכה באחרונה להדים תקשורתיים בעולם.

בדנמרק ציינו שזו הפעם הראשונה שמתמנית אישה לתפקיד ראש שירותי הביטחון הפנימי במדינה כלשהי, אבל העיתונות כאן ובכל מדינות סקנדינביה לא נרעשה מהמינוי ובאך־האנסן לא זכתה אלא באלפית הפרסום שהוקדש לאירוע אחר – נישואיה בשנית של יאני ספיס, "לכלוכית" בת 17, הצליחה לאלף את נגר־השעשועים סימון ספיס ולהביאו לענוד טבעת נישואין על אצבעה. ספיס מת בתוך שנתיים ובמותו עשה האלמנה הצעירה לאישה העשירה ביותר בסקנדינביה, בעלת קונצרן התיירות "סימון ספיס". עתה נישאה, באירוע־השנה.

באך־האנסן בת ה־49 לא עוררה תשומת־לב מיוחדת כאשר פסעה השבוע על עקבים לתוך לשכת מפקד "פאט". מינוי נשים לעמדות הבכירות המשוריינות לגברים, חדל להיות אירוע תקשורתי באזור זה של העולם. לנורבגיה אישה־ראש־ממשלה, לאיסלנד נשיאה, ובכל הממשלות במדינות סקנדינביה מכהנות נשים־שרות. קרוב לשליש מחברי בתי הנבחרים של מדינות אלה הן נשים.

"פאט" הדני אינו השב"כ הישראלי או ה"מוסד". לפחות לא בהיקף פעילותו. בכל הקשור למניעת ריגול, קיימת חלוקת עבודה בין המודיעין הצבאי הכפוף למטכ"ל, והעקיפין מהווה זרוע של מאל"ו, לבין "פאט" הכפוף למפכ"ל המשטרה ולשר המשפטים, הנושא באחריות המיניסטריאלית. "פאט" מוכר כגוף משטרתי שתפקידו לסכל פעילות ביון ומודיעין של סוכנים זרים בתחומי דנמרק, וקיימת חפיפה בין תפקידיו לאלה של המודיעין הצבאי.

המודיעין הצבאי שומר על אלמוניות, בעוד "פאט" מוכר בציבור וכל המעוניין יכול למצוא את כתובת משרדיו בספר הטלפונים. מי שביקש השבוע לשוחח בטלפון עם מפקדת "פאט", שמע את הקול משיב לשיחה "באך־האנסן".

הערכה מקצועית

מינויה היה פתאומי. רק לפני שמונה חודשים מונה לתפקיד זה המשפטן אנדרס האנסן (האנסן הוא שם־משפחה נפוץ בדנמרק). האנסן יצא לפני חודש לנופש בפינלנד וטבע שם באגם. שר המשפטים הדני, ב' האנסן, החליט על מינויה של אנה באך־האנסן לראשות "פאט".

בשנת 1964, בגיל 25, סיימה באך־האנסן את לימודיה בפקולטה למשפטים ושובצה כעורכת־דין צעירה בפרקליטות עיר הולדתה אודנסה (העיר שבה נולד גם הנס־כריסטיאן אנדרסן). "עלי להודות כי בכל התפקידים הקודמים שהוטלו עלי לא הקדשתי מחשבה לעובדה שאני אישה. היינו שלוש נשים בפרקליטות באודנסה. לא היתה לי כל סיבה לחשוב כי מעריכים אותי בצורה שונה בעבודתי משום שאני אישה. בבית־המשפט העריכו אותי בהתאם להצלחותי המקצועיות, לא על־פי גובה העקבים או אורך השמלה", אומרת באך־האנסן.

כיצד היא רואה את עצמה בתפקיד לוחמת־בריגול? "האמת היא שאין לי ניסיון בתחום זה, אך ברור לי כי התפקיד שהוטל עלי אינו כולל אפיית עוגת שוקולד. מעולם לא תיארתי לעצמי שאמצא את [illegible] בקשה לכהונה. הוא השיב 'מדוע לא?' מה היו שיקוליהם של שר המשפטים וראש הממשלה, איני יודעת. איני סבורה שהעדיפו את בקשתי על בקשות אחרות רק משום שאני אישה.

לפני בעיונים בראש שירותי המודיעין, במסגרת עבודתי במשטרה עברתי מתפקיד לתפקיד. הסיכוי להתמנות לראש 'פאט' לא היה בגדר אפשרות ריאליסטית. כאשר התפנתה המשרה נועצתי בבעלי אם להגיש.

"לאחר שנים כה רבות כנציגת התביעה, יהיה זה מעניין להימצא מצד נוסף של החוק – לכידתם של מפירי־חוק. 'פאט' מוכר כגוף המהלך על הגבול הדק של הפרת החוק לצורך מילוי משימותיו. כמי שבאה אל לשכת המפקד מכהונות קודמות שעיקרן שמירה על החוק, יהיה עלי לדאוג לכל יופר החוק גם בפעולות שירותי המודיעין".

"כהונת ראש שירותי המודיעין לא תשנה את התנהגותי. אין בדעתי לגדל זקן ולהרכיב משקפיים כהים" אומרת באך־האנסן בחיוך.

באך־האנסן נשואה לרופא ראשי באחד מבתי החולים הממשלתיים בקופנהגן. לבני־הזוג בן בגיל 21. בשעות הפנאי היא מנגנת בפסנתר – באך הגדול. "כאשר החלטתי ללמוד משפטים לא ידעתי אם אקדיש עצמי למוסיקה או למשפט. לצד לימודי בפקולטה למשפטים למדתי בקונסרבטוריון באודנסה. רק לאחר שנתיים הבינותי כי עלי לבחור. החלטתי להעדיף את לימודי המשפטים, לא משום שחדלתי לאהוב מוסיקה, הסיבה היתה פרוזאית יותר – לא הצלחתי בלימודי המוסיקה להתרומם מעל לממוצע. בני למד לנגן בחליל ובבית אנו מקיימים קונצרטים משותפים לפסנתר וחליל".

תפקידים במערכת המשטרתית

לקופנהגן הגיעה באך־האנסן כמעט באקראי. הבעל, רופא מנתח, זכה במשרה בבית חולים בבירה. "עזבתי את כהונתי באודנסה ועברתי עם הבעל לקופנהגן, קרוב יותר אל המטה הראשי של המשטרה". לאחר תפקידים שונים במערכת המשפטית של המשטרה, הועלתה בכהונתה האחרונה כראש כוח־אדם. בעבודה זו עמדה בקשרים קרובים עם הקצונה הבכירה – קרש־קפיצה למינוי למפקדת "פאט".

קשה להתנבא איך יתפקד "פאט" בניהולה של אישה. בלשכתה של באך־האנסן חשים במגע־יד נשי: ניחוח בושם, פרחים על המכתבה, תצלום משותף של הבעל והבן.

באך־האנסן — תצלום: ארכיון

לעבודת משטרת הביטחון הדנית יש גם פן ישראלי: חשיפת מחבלים פלשתינאים שמצאו בדנמרק מחבוא בכיסוי של "פליטים לבנוניים". בשנים אחרונות קלטה דנמרק מעל לשלושת אלפים פליטים פלשתינאים שבאו לדנמרק מלבנון. לרובם לא היו מסמכים או שהיו ברשותם דרכונים מזויפים. זהותם האמיתית אינה ידועה למשטרה. שמם נרשם כפי שמסרו למשטרת־ההגירה.

למשטרה אין מידע ברור מי מבין אלפי הפליטים משתמש בכסות של פליט לצורך פעילות חבלנית. מקרה הטבעת הספינה "סיטי אוף פורוס" ביוון חשף את העובדה שהאחראי לפיגוע התגורר בשנתיים האחרונות בשוודיה כ"פליט לבנוני", כשהוא משתמש בזהות גנובה וברשותו לפחות ארבעה דרכונים. מקרי הפיגוע בבית הכנסת בקופנהגן ובמשרד נסיעות של חברת תעופה אמריקאית בוצעו, לדעת המשטרה, בידי טרוריסטים שבאו משוודיה ושבו אליה כשהושלם ביצוע הפיגוע. חשיפת זהותם האמיתית של טרוריסטים שמצאו מקלט בדנמרק מוטלת על "פאט", לבד מהמשימה המסורתית של חשיפת סוכני הגוש המזרחי.

רשות שדות התעופה בישראל

מסופי הגבול עם מצרים

הנני להביא לידיעת הציבור

השינויים בלוח הזמנים של פתיחת מעברי הגבול עם מצרים

עם כניסת שעון החורף לתוקף בתאריך 4.9.88

★ מסוף רפיח — משעה 08.00 עד 16.00
★ מסוף ניצנה — משעה 07.00 עד 15.00
★ מסוף טאבה — משעה 06.00 עד 20.00

ראש השנה — במרכז הנופש יער ירושלים

מקום מקסים טובל בירק ודשאים
בריכת שחיה · מטבח מעולה – כשר
85 ש"ח ליום למבוגר
פרטים והרשמה: ביום – 02-234431, 02-242267; 02-416060, 02-422149; בערב – 02-806286, 02-665163
נותרו מקומות גם לסוכות

הספר "ציורי ילדים ככתב" – צפורה לחב

מבצע לחגים
הנחה 25%!

המחיר 30 ש"ח + 5 ש"ח מע"מ ודמי משלוח
מכבדים גם כרטיסי אשראי
למשלוח "הצמוד" הוצאה לאור בע"מ
רחוב בן־יהודה 61 תל אביב.
מיקוד 63432 טל. 03-5448130

תקון טעות בתשקיף
אגן יצרני חימיקלים בע"מ

ניירות הערך המוצעים לציבור בדרך של מכרז מסתכמים ב־9,603,000 ש"ח ע.נ. אגרות חוב (סדרה א')
ולא 9,503,000 ש"ח ע.נ. כפי שהודפס בטעות.
סך כל ההנפקה, כולל ההצעה לעובדי החברות, הינו עד 10,758,000 ש"ח ע.נ. אגרות חוב (סדרה א') רשומות על־שם
עמבס השליחה

הסוכנות היהודית אשרה קובץ אחיד של נוהלים להקצבת כספים, בתחום אחריותה ועדיפויותיה, לתכניות חינוכיות בחוסות של עמותות ישראליות

לפיכך קיימים עתה:
א) רשימה מגובשת של קריטריונים להקצבות
ב) קובץ אחיד לתהליכי הקצבות, [illegible]
ג) טופס בקשה אחיד [illegible]
ד) [illegible]
[illegible] עד לתאריך 10 באוקטובר יבואו לדיון לחבר הנאמנים בחודש פברואר הקרוב.
בקשות המתקבלות עד 1 לפברואר יבואו לדיון בחודש יוני (או אוקטובר) באותה שנה.
ארגונים המבקשים מידע נוסף מתבקשים להתקשר למחלקת הכספים, אגף לתקציבים של הסוכנות היהודית [illegible]—
מחלקת הכספים
אגף לתקציבים
הסוכנות היהודית
ת.ד. 92
ירושלים 91920
הנדון: נוהלים חדשים להקצבות

למוסד ממלכתי דרושים
משרדים בשטח של כ־500 מ"ר
בתל אביב – באזור הקריה
רצוי עם אפשרות חניה לרכב
הצעות נא להפנות לטלפונים: 03-205504, 03-205344
לא ישולמו דמי תיווך.

מכרז האום

למנגנון הפיקוח על הפרדת הכוחות (UNDOF)
דרושים שרותי איסוף ופינוי אשפה לכוחות המוצבים [illegible] ברמת הגולן. למשך התקופה 1.12.88 עד 30.11.89 (שנה אחת) קבלנים המעוניינים מוזמנים לפגישה ביום חמישי 8.9.88 בשעה 10.00 בחדר האסיפות, קאמפ זיואני רמת הגולן
פרטים מלאים יותנו ע"י UNDOF, כל מפני המכרז המכבד על תהליכיו ופרטיו יותנו במקום. UNDOF יבחן את ההצעות, ואינו מתחייב לקבל את ההצעה הזולה או כל הצעה אחרת.
הקבלנים המעוניינים יחויבו להוכיח שהינם בעלי הציוד הדרוש כולל כלי רכב—לביצוע השרות התקין.
שאלות נוספות בקשר למכרז ניתן לברר אצל קצין הרכש UNTSO—ארמון הנציב ירושלים טלפון [illegible] שלוחות 693/7/8 בימים ב' עד ו' בשעות 70.00—14.00

מכרז האו"ם

למנגנון הפיקוח על הפרדת הכוחות (UNDOF)
דרושים
שרותי מכבסה וניקוי יבש לכוחותיו
למשך התקופה 1.12.88 עד 30.11.89 (שנה אחת).
קבלנים מעוניינים, מוזמנים לקבל מפרטי מכרז מקצין הרכש.
UNTSO ארמון הנציב ירושלים טלפון: [illegible] שלוחה 396/7/8 בין השעות 08.00 עד 14.00 בימים ב' עד יום ו'
הצעות התמחות צריכות להגיע לא יאוחר מ־ 22.9.88 בשעה 14.00 לפי הכתובת:
The Chairman of the Tenders Committe,
UNDOF HQ Damascus,
c/o P.O.Box 490, Jerusalem 91004.

כמה בדיוק גובה ממך בל"ל (א')

מאת יהודה שרוני

מה עושה לקוח הסבור כי הבנק שלו היתל בו או גבה ממנו מחיר מופרז? בדרך כלל הוא משגר מכתב תלונה ומחכה לתשובה. אם זו מתאחרת, אחת מהשתיים: הוא מרים את ידיו כלפי השמים בייאוש, או שולח מכתב נוסף. אם גם במקרה זה אין סימן חיים לתשובה, נאנח הלקוח: אין מה לעשות, מכה משמים.

לבנק לאומי היה הפעם עסק עם לקוח שונה לחלוטין, עקשן ומבין עניין – למרות שהנושא סבוך ונוגע לעסקות עתידיות במטבע חוץ (פורוורד). מרבית הלקוחות אינם מבינים דבר וחצי דבר בעסקות מסוג זה, אף שעסקות עתידיות במט"ח הן בעלות חשיבות גדולה ביותר לגבי חלק גדול מהפירמות. עסקות אלה נעשות בעיקר על ידי יצואנים, וזאת כדי להבטיח כי תמורת היצוא תישמר ולא תהיה מושפעת מתנודות בשערי המטבע השונים בשוקי חו"ל.

יש אחרים – והם אינם רבים – המבצעים עסקות אלה במטרה "להכות" את שוק המטבע העולמי; כלומר, הם מהמרים על התחזקותו של מטבע מסוים או היחלשותו. אם ההימור מצליח – הרווחים; אם לא – הפסדים. לאלה גם לאלה יש עניין רב ביותר בגובה העמלות הנגבות מהם בתהליך ביצוע העסקה, שכן עסקות מסוג זה מתבצעות בתדירות גבוהה ומרווחי הרווח בהן אינם גבוהים.

אשר ספיר הוא לקוח מהסוג השני. ספיר ביצע באמצעות בנק לאומי עסקות פורוורד במטבע חוץ, ונראה לו שהבנק סידר אותו בגדול. החל מ־אפריל '87 הוא שלח אין־ספור מכתבים לבנק לאומי, ליו"ר הדירקטוריון מאיר זית, למפקח על הבנקים, לרשות להגנת הצרכן, למבקר המדינה – ואף למשרד המשפטים הגיע.

סיפור הפרשה מתחיל באפריל '87, כשספיר נכנס לסניף שלו, סניף בנק לאומי בהיכל התרבות בת"א, וביקש לעשות עסקת פורוורד במטבע חוץ. הובטח לו כי הסניף יגבה ממנו עמלה בעת ביצוע הקניה ובעת ביצוע המכירה – וכי לא תהיה כל עמלה נוספת.

ספיר: "יום אחד הימרתי שהדולר ימשיך להיחלש. על כן הלכתי נגדו ורכשתי עסקת פורוורד של מארק מול דולר בסכום של 100,000 דולר. ואכן, בתוך מספר שעות ירד שער הדולר בשני אחוזים. מיהרתי לסגור את העסקה, אך לתדהמתי גיליתי כי במקום שחשבתי יזוכה ב־2,000 דולר, הוא זוכה ב־1,000 דולר בלבד".

נרעש מהגילוי המפתיע, מיהר הלקוח לחדר העסקות של בנק לאומי, כדי לברר את פשר ההפרש ולגלות מהן העמלות האמיתיות שגבה בל"ל. באמצע אפריל נפגש ספיר עם אלעזר בן יעקב, מנהל חדר העסקות, וביקש לראות את העתקי הטלקס ואת האסמכתאות השונות של העסקה. לדברי ספיר, הודה אלעזר בשיחה בעל פה כי הבנק אינו נותן ללקוח את השער האמיתי כי אם שער נמוך ממנו – אך סירב לתת תשובה זו בכתב לספיר.

בבירורים נוספים שערך ספיר הוברר לו לתדהמתו כי פרט לעמלה הרגילה שנלקחה בסניף, גבה בל"ל מירווח נוסף, ששיעורו אינו אחיד אלא נלקח באופן שרירותי, ושיעורו נע בין 500 ל־1,000 דולר. ספיר, שסבר כי הבנק גובה ממנו עמלה בלבד, היה המום ממימצאיו ופנה לקבל עזרה – תחילה מהבנק עצמו.

במהלך המגעים עם ספיר ייצג את בנק לאומי גדעון בן רב, האחראי לפניות הציבור. בן רב, לשעבר יועץ משפטי בבנק לאומי, התנהג במהלך הבר"ם כאילו הוא מוסיף להיות היועץ המשפטי הבנק ולא האחראי לפניות הציבור. במהלך הפרשה ניהל הוא את ההתכתבויות העניפה מטעם הבנק, ניסח את התשובות לרשויות הפיקוח השונות שפנו כדי לברר את העניין, הקליט, כעס ואף התלונן נגד ספיר במשטרה. "פרשת ספיר" הפכה עבור בן רב מבחן ליוקרתו האישית.

להלן יומן אירועים המתאר את השלבים הבאים בפרשה:

3.5.87: הלקוח נואש מבנק לאומי ופונה לפיקוח על הבנקים. הוא שוטח בפני הפיקוח את סיפור הפרשה, ומבקשו להורות לבל"ל שיציג בפניו את ההעתקים של מסמכי העסקות שבוצעו עבורו. רק ב־18 במאי נשלחת תשובה מבל"ל, המסבירה ללקוח כיצד נקבע השער המוצע לעסקות פורוורד. בל"ל מסרב להעביר לספיר מסמכים נוספים בטענה כי "אינו נוהג להביא לידיעת הלקוחות מסמכים פנימיים בקשר עם עסקות שהבנק מבצע בשוק הכספים בחו"ל".

24.5.87: ספיר אינו מרוצה מתשובת הבנק וטוען כי התשובה "מורה ללקוח הול בעקיפים והודה לטשטש את האמת". הוא מציג את עמדתו בזו הלשון: במקום שהבנק יפרט לי בכתב, כמבוקש, את תעריפי העמלות שהוא גובה על עסקות שהוא מבצע עבורי בלונדון, מנסים להבהיר לי כיצד נקבע שער העסקה.

ספיר מוסיף וטוען: "איני חולק על כך שהשער המוצע לי בלונדון בתוך אינטרקציה מורכב משער הספוט באותו רגע, מוער המסיודה העתידי וגודל העיסקה. אך תשובת הבנק מתעלמת לגמרי, בכוונה תחילה, מטענתי כי השער שנתן לי כשער ביצוע העסקה כולל בתוכו – בנוסף לשלושת אלמנטים אלה – גם עמלות לטובת הבנק".

אלה עיקריה של עמדת ספיר:

● בעת ביצוע עסקת עתידיות במט"ח, בנק לאומי הוא שלוחו של הלקוח. זאת ניתן להסיק על פי הדרך בה בוצעו עסקות המטבע העתידיות, ניסוח החוזה והעובדה שנגבו ממנו עמלות קניה בנוסף למירווחים שגבה הבנק.

● כשלוחו, חלים על הבנק כללי השליחות, ועליו להציג את כל המסמכים הרלוונטיים לעסקות שבוצעו עבורו (כולל העתקי הוראות הקניה והמכירה). הצגת המסמכים מתבקשת גם על פי כללי "הגילוי הנאות" שקבע בנק ישראל.

● הצגת המסמכים תוכיח כי בנק לאומי עשק אותו באמצעות המירווחים שגבה ממנו. האישור שיעורם הגיע במצטבר ל־750 דולר לעסקה. ספיר דורש מהבנק החזר כל המירווחים שגבה ממנו, ואשר את סכומם הוא אומד ב־5,000 דולר.

גדעון בן רב מבל"ל דחה מכל וכל את טענות ספיר והגדירן "הטרדת שוק". במכתב תשובה ששלח לרשות להגנת הצרכן טען בן רב כי בחוזה ההתקשרות שחתם הלקוח, שומה עליו להיות מודע לכך שהבנק פועל בעסקות פורוורד במט"ח כ"עושה שוק" (קרי סוחר) – ולא כשלוח. בן רב מוסיף וטוען כי בטופס ההתקשרות נאמר מפורשות ששער העסקה יקבע על ידי הבנק, וכי הלקוח נתן את הסכמתו לשעיים שנקבעו – כשהם כוללים כבר את המירווחים.

את עמדת בנק לאומי בפרשה ניתן לתמצת בנקודות הבאות:

● בל"ל פועל עבור הלקוחות בעסקות עתידיות במט"ח כ"עושה שוק" ולא כשלוח של הלקוח, וזאת יוכיח החוזה, כולל מסמכי ההתקשרות עליהם חתם הלקוח עם ביצוע העיסקה.

● כ"עושה שוק", יכול בל"ל לקבוע את מחיר העסקה על פי שיקול דעתו, ולכן אינו חייב לפרט ללקוח את שיעור המירווח.

● הלקוח ספיר ידע מראש את המחירים – כולל המירווחים – בהם בוצעו עבורו העסקות.

עדות מבחנה

כאשר בפיקוח על הבנקים בבנק ישראל הבינו כי קשה להתיר את הפלונטר בשיחות טלפוניות או באמצעות התכתבות, הוחלט לזמן את שני הצדדים לפגישה. בנק ישראל הורה לספיר להגיע לבוא בלי עורך דין, ורק לאחר שכנועים ממושכים הסכים כי יביא עמו חבר. לטענת ספיר, הפגישה פוללה בנציגים מטעם בל"ל (שישה נציגים (!)), ובראשם בן רב. במהלך הפגישה, שהתקיימה ב־8.7.87, העידה אחת הפקידות מסניף היכל התרבות על האופן בו ביצעה את העסקות העתידיות במט"ח.

היא גילתה כי ללקוח נמסר שער אינדיקטיבי, ולאחר שנתן את הסכמתו הבלתי חוזרת לביצוע העסקה – התקשרה לחדר העסקות לחו"ל, ואחרי שהיה שלוש דקות מסרה ללקוח את השער הסופי. עדות זאת תומכת בגרסתו של ספיר, שטען כי על פי אפוי העדות, פעל הבנק כשלוח ולא כסוחר. בעקבות בירורים נוספים שערך בנק ישראל שינתה הפקידה במעט את גירסתה.

ספיר: בל"ל גובה מלקוחותיו בעסקות פורוורד במטבע חוץ מירווחים כמי שפועל לכאורה כסוחר, ועמלות כמי שפועל לכאורה כסוכן

חוזה ההתקשרות

אחד הטיעונים המרכזיים של לקוח הבנק הוא שחוזה ההתקשרות עם הלקוח מבלבל וסעיפיו סותרים זה את זה. לדבריו, נוסח החוזה התקשרות בכוונה באופן מעורפל, כדי לאפשר לבנק "לפסוח על שתי הסעיפים". להלן עיקרי טענות ספיר אשר לחוזה ההתקשרות:

● בסעיף 2 של החוזה נדרש הלקוח לתת לבנק יפוי כוח להתחייבות בלתי חוזרת לביצוע העסקה, עוד לפני שקיבל מהבנק את המחיר והשער לביצועה. הדרישה זו של הבנק מורה כי המסגרת שבה מבצע הבנק את העסקה היא של "שלוח", וכי יפוי הכוח נדרש כדי להסמיך את הבנק לפעול עבור הלקוח, והרי ל"עושה שוק" אין צורך ביפוי כוח בלתי חוזר לביצוע העסקה.

● בסעיף 11 לחוזה מתיר לעצמו הבנק סעיף מילוט בכך שהוא מאפשר לבטל את העסקה אפילו לאחר ההסכמה הבלתי חוזרת של הלקוח. סעיף כזה לא יתכן כלל במי שהוא "עושה שוק", כלומר סוחר.

● בסעיף 9 לחוזה מתחייב הלקוח לשלם עמלה בגין כל עסקה, הוראה המקובלת אצל שלוח ולא אצל עושה שוק.

● בסוף סעיף 3 לחוזה מובהר כי כל מידע שיקבל הלקוח מהבנק ביחס לשער המדורווח אינו מחייב, פרט לשער המדורווח שהבנק יודיע עליו ללקוחות כשער העסקה. ברור כי אצל "עושה שוק" לא קיים שער אינדיקטיבי ושער סופי, והרי כל מחיר שהוא מודיע הוא שער שבו ניתן לבצע את העסקה באותו רגע.

אז מה איפוא הבנק – סוחר או שלוח?

טיפול הפיקוח על הבנקים

הפיקוח על הבנקים החל את טיפולו בפרשה עם קבלת מכתבו של ספיר. הוא זימן פגישת הבהרה בין הצדדים, וזו התקיימה בתחילת יולי '87. בעקבות פגישה זאת, שלח מרדכי פיין, הממונה על פניות הציבור בבנק ישראל, מכתב לספיר ב־29.7.87, ובו הוא מסביר כי אין הפיקוח יכול לקבוע שטענותיו כלפי בנק לאומי היו מוצדקות, במיוחד בהתחשב בהוראות ההסכם. עוד כותב פיין כי בל"ל חוזר וטוען שהוא "עושה שוק" ולא סוכן, ולכן לא ברור מדוע מסויד ספיר את הבנק.

הפיקוח על הבנקים העדיף שלא להתייחס לטענות ספיר בדבר הסתירות הפנימיות בחוזה ההתקשרות, לפעילותו הנמנמה של בל"ל בעסקות פורוורד במט"ח. כותב ספיר לבנק ישראל: "לאור האמור לעיל נוצר בי הרושם כי כל שיטת הבירור שלכם היא שטחית ומעוותת ולא הביאה לתוצאות מעשיות. גישתכם מראה על ניסיון ברור מצדכם להצדיק ולהגן על בנק לאומי, ולדחות את הלקוח הקטן בקש, בלי לחקור לעומק את העניין".

הלקוח חוזר ומבקש את התערבות הפיקוח לטובתו, על מנת שבל"ל יציג בפניו את המסמכים הרלוונטיים וכן שישנה את נוסח הסכם "הסכם תנאים כלליים", שהוא חוזה ההתקשרות בין הלקוח לבנק. עוד מבקש ספיר כי הבנק יבהיר את משמעות הכתוב את מעמדו המשפטי כלפיו.

מרדכי פיין מהפיקוח על הבנקים הרים את הכפפה ומסר כי יערוך בירורים נוספים, וכאשר אלה יסתיימו – תימסר העמדה המפורטת. ב־20.11.87 מסכם הפיקוח על הבנקים במכתב שנשלח לספיר את עמדתו אשר לתלונה: "אין אנו יכולים לקבוע שטענותיך מוצדקות (...) על פי החומר המצוי בידינו, אין אנו יכולים להגיע למסקנה פוזיטיבית אם טיעונך אלינו מוצדקות או לא, וב־מיוחד לאור הוראת הסעיף בהסכם שבינך לבין הבנק, המאפשר לבנק מפורשות לגבות מירווחים כפי שי־גבו ממך (...) טענות מהסוג שהעלית מן הראוי שיידונו בבית משפט, שכן למפקח על הבנקים, המברר את פניות הציבור, אין הכלים המצויים בידיו של בית משפט".

התשובה לא נראתה לספיר, וכמו יאושו פנה למפקח על הבנקים, אמנון גולדשמידט, וסיפר לו על השתלשות העניינים. כצפוי, העניק גולדשמידט גיבוי לפיין בהסבירו כי הטיפול בפרשה נעשה על דעתו.

עורך דין נכנס לתמונה

בשלב זה הפשיל ספיר את שרווליו, והחליט לפנות לעורך דין, עם הגיעו למסקנה כי העסקה תקועה. הוא בחר בעו"ד דני הפר, וזה פנה מיד לפיקוח על הבנקים וביקש לקבל לידיו את מימצאי הפיקוח ואת העתקי ההתכתבות עם בל"ל. הפר ביקש גם לדעת אילו כלים חסרים לפיקוח והד־מונעים ממנו להכריע במקרה הנדון.

פיין מהפיקוח השיב כי מבירורים שערך הבנק המרכזי עולה, כי אין דרך אחידה להתקשרות בין הלקוח לבין הבנק בעיסקת פורוורד, ועל כן לא ניתן לקבוע כי מיטעני בל"ל חורגים מהמקובל הטביה. עוד טוען פיין, כי עמדת הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל בפרשה הועברה לספיר.

הפר לא אמר נואש, וב־31 בינואר השנה כתב: "בנק לאומי גובה מלקוחותיו בעסקות עתידיות במטבע חוץ מירווחים כמי שפועל לכאורה כסוחר, ועמלות כמי שפועל לכאורה כסוכן". הוא חוזר וטוען כי בבנקים בישראל אין מקובל לגבות הן עמלה והן מירווח, הגם שבתנאים הכלליים של רוב הבנקים כלולות הוראות, שלכאורה מתירות לעשות זאת. הפר טוען כי הניסוחים להולשת הבנק המרכזי המקצעיים באופן מראיע ביותר.

פיין הגיב והציע להפנות את הטיפול בעניינו של ספיר לבית המשפט, כיוון שהפיקוח על הבנקים אינו יכול לקבוע אם תלונתו מוצדקת.

(הכתבה השנייה – ביום ו' הקרוב)

אשר ספיר, לקוח: "יום אחד הימרתי שהדולר ימשיך להיחלש, ולכן רכשתי עסקה עתידית של מארק מול דולר במאה אלף דולר. בתוך שעות אחדות ירד שער הדולר ב־2%. לתדהמתי, התברר לי שבמקום שחשבתי יזוכה ב־2,000 דולר, הוא זוכה רק ב־1,000. התברר לי שבנוסף לעמלה, גובה הבנק מאות דולרים באופן שרירותי"

אשר ספיר: נרעש מהגילוי המפתיע

בן דב: הבנק פועל כסוחר ולא כשלוח

הממונה על תלונות הציבור בבנק לאומי, גדעון בן רב, מגיב על עדותה הנוכחת של הפקידה באמרו כי היא זומנה למתן עדות באופן כללי, לא דווקא למקרה של ספיר. לדבריו, בבירור נוסף שקיים לאחר מכן בזמינות הפיקוח על הבנקים עם אותה פקידה, היא מסרה גירסה התומכת בעמדת הבנק.

בתשובה על השאלה, אם נכונה דעתו מאפיו של חוזה ההתקשרות בעסקת עתידיות במט"ח – משיב ל"הארץ" גדעון בן רב: "לפי כל חוות הדעת המשפטיות, החוזים ומסמכי ההתקשרות מציגים את הבנק כקובע מחיר (דהיינו כסוחר) ולא כשלוח של הלקוח. כל מי שמבין את אופי הפעילות של עסקת פורוורד של בנקים בישראל ובעולם, מבין שלא יכול להיות פירוש אחר, שכן לוא היה הבנק פועל כשליח – הוא לא יכול היה לקבוע את המחיר".

בן רב מדגיש כי לאחר "פרשת ספיר" יצא בל"ל בחידוש ולא גבה כל מירווח על עסקות המגבלות הניתנות בהגבלת שער. רק אז הבנק מתייצב מול הלקוח כשלוח ולא כסוחר. עוד אומר בן רב, כי אינו יודע כיצד בנקים בישראל נוהגים בעסקות עתידיות במטבע חוץ, אך לדבריו בדק את הדבר בחו"ל ומצא כי יש בנקים הנוהגים כסוחרים ויש כאלה הנוהגים כשלוחי הלקוח.

ישיבה של דירקטוריון בל"ל. הפעם נתקל בלקוח עקשן

מרדכי פיין מהפיקוח על הבנקים הציע להפנות את הטיפול לבית המשפט, כיוון שהפיקוח אינו יכול לקבוע אם תלונת הלקוח מוצדקת

דובר בל"ל: שיפנה לבית המשפט

ספיר רכש גם בנפרד (מתכת) בעסקה עתידית דרך בל"ל. הוא בדק את ביצוע העסקה והתברר לו כי חויב בשער גבוה מדי. במקרה זה החליט הבנק להחזיר לו עמלה בגובה 500 דולר.

ספיר אמר כי בעסקות עתידיות בבסף וזהב מציג עצמו בל"ל כשלוח ולא כסוחר, וזאת למרות שההחוזה הוא זהה בין שמדובר בעסקת עתידיות במט"ח ובין שאלו עסקות עתידיות במתכות.

בנושא זה הגיב מאיר זית, יו"ר דירקטוריון, ל"הארץ": "לדעתי נעשתה טעות, ולא היה צריך לפצות את ספיר". "הארץ" שאל את גדעון בן רב מה מעמדו המשפטי של הבנק בעסקות במתכות. תשובתו של בן רב: הפעילות "העיקרית בסוגי עסקות אלה עדיין איננה מבוררת". יונה פוגל, דובר בנק לאומי, מסכם את עמדת הבנק בפרשה: "אשר ספיר הוא לקוח מתוחכם, אשר ידע את מחירי העסקות שביצע עוד לפני ביצוען. אין ספק משפטי כי החוזים והמסמכים שעליהם חתום הלקוח קובעים כי הבנק קובע את המחיר ואינו שליח של הלקוח.

"תלונת הלקוח נבדקה על ידי גורמים משפטיים, וכל הבדיקות תומכות בעמדת הבנק. בפני הלקוח פתוחה הדרך לפנות לערכאות משפטיות אם הוא סבור שהבנק עשה עמו, והבנק עדיין תמה על כך שהלקוח טרם עשה זאת".

שלב ההתבגרות החשדנית. בציפייה לחזון המדיני
הצלום: י.ס.ס.א

עידן החשד

החברה הפלשתינית עושה סדר נגד אויביה מבית ומחוץ. כך נראית האינתיפאדה בנקודת שפל של ציפייה להתפתחויות פוליטיות, לעומת תסכול מחוסר האפשרות להגשים אותן

מאת אורי ניר

מחנה הפליטים הקטן אל־פוואר משמש כעין שומר־סף לעיירה המסובכת והמסוכסכת יטא, שבה נרצח השבוע באבוריות עוד אדם המוכר כ"משתף פעולה" עם שירותי הביטחון. ילדי אל־פוואר חוסמים בגופם את הכביש ליטא, ואינם מאפשרים מעבר לכל מי שנראה להם חשוד. בשעת צהריים באמצע השבוע נדמה שהילדים השתלטו לגמרי על המחנה, הם מכתיבים מה יתרחש בו.

בתחילת השבוע הגענו, שני עיתונאים ישראלים צעירים, ודברי ערבית, למחנה אל־פוואר בדרכנו ליטא. על המכונית היו שלטי "עיתונות" בערבית ובאנגלית. בכניסה למחנה עצרו אותנו כמה מהילדים, ואחד מהם הזהיר: "לא כדאי לכם להמשיך. הכביש מלא מסמרים ובצדי הכביש עומדים נערים עם אבנים ורוגמים כל מכונית שעוברת. עדיף לא להמשיך לנסוע". התעקשנו שאנחנו רוצים להמשיך ליטא. "זה לא משנה", היתה התשובה, "כל מי שעובר שם רוגמים אותו באבנים". שאלנו מה בדבר הכביש העוקף, המסתעף דרך העיר חברון – "אותו הדבר", אמרו הילדים, "ימלאו אתכם באבנים". הם הצביעו על מגרש הכדורגל הסמוך בצד הכביש, מרחק כמה עשרות מטרים מאיתנו, שם התרוצצו כחמישים נערים, מבוגרים במעט מהם, כולם מצוידים במקלעות בעלות רצועות מאורכות, מתאמנים בקליעה למטרות על הגבעה שממול. החלטנו שלא להסתכן והפנינו את המכונית בחזרה לכביש הראשי לחברון.

עד אנחנו מתעכבים ואותם ילדים שכחו להזהיר אותנו מפני הסכנות האורבות לנו בהמשך הכביש. אחזו אבנים בידיהם והחלו משליכים אותן אל המכונית. לידם עמדו כמה אנשים מבוגרים, נבוכים, שביקשו מהם להרפות, אך לא העזו לתת להם הוראה מפורשת, ולדרוש שיחדלו.

[illegible] בשטחים כמעט לא קרה שתושבים ביישוב מסוים בגדה המערבית ימנעו במפגיע מעבר לעיתונאים. המגע עם העיתונות, הרצון העצום לזכות בסיקור ולמצוא אוזן קשבת של מישהו מבחוץ, היו בין המאפיינים הב־סיסיים ביותר של האינתיפאדה. עתה מגמת התעוררות. בחודשיים־שלושה האחרונים היו מקרים שבהם אנשי בי־טחון התחזו לעיתונאים או לערבים, כדי להיכנס לישוב מסוים. התושבים מתבצרים עתה, ומתנכרים.

מאמץ לשמירת האחדות

ההתפכחות וההתגברות אינן מתבטאות רק בחשדנות ובזהירות מפני שירותי הביטחון. אלה הם שנ־יים מן הסממנים החשובים ביותר של השלב הנוכחי בהתקוממות. זהו שלב השאיפה למימוש הישגי ההתקוממות בדרך פוליטית, שלב ההכרה בתחושת הכוח של תושבי השטחים מול הנו־פת של הנהגת אש"ף, ומעל לכל – שלב המאמץ הכביר לשמור על תחושת האחדות של החברה הפלשתינית המתקוממת לנוכח אתגרים רבים וקשים למדי.

במישור ההתמודדות הפלשתינית עם אתגר ההתייצבות מול מערכת הביטחון הישראלית, נוצר בזמן האח־רון קשר אמיתי של כוהאים, שגם פעילי־ציבור פלשתינאים מודים בו, עקב מאסרם המתמשך של מאות הפעילים המרכזיים המרוכזים ב"מכללת האינתיפאדה" בקציעות. בלעדיהם, פעילות המחאה פחות מאורגנת, פחות ממושמעת, פחות רצינית. אין ספק, שהתארגנויות העצ־מאיות בעלות האופי האלים בשטחים אכן נפגעו מהברות המלחמה של שלטונות הביטחון על הוועדות ה־עממיות. אותן ועדות, שפעילותן מתאפיינת בעשייה קהילתית ובעזרה הדדית לא נפגעו. הדיווחים של ראשי מערכת הביטחון על ירידה בנפח מעשי האיבה בשטחים בשבועות ה־אחרונים הם אמיתיים, אך אין הם משקפים את האווירה בציבור ה־פלשתיני.

בעיניים פלשתיניות, האינתי־פאדה חווקה מסוימת. הייהודים הגלויים על עצמאות פלשתינית, הק־לות הנשמעים מעבר־הירדן המזר־חי, נוסכים תחושת הישג מתקרב בד־מות של השגת עצמאות.

לפני חמישה או שישה חודשים, בשיחות עם תושבים מהשטחים על תנאי סיום אפשריים של ההתקו־ממות, אמרו רבים מהם כי כל מה שדרוש לפלשתינאים הוא קצה תקווה, איתות של נכונות ישראלית להתחשבות בגורמי המצוקה התש־תית־כלכלית של התושבים, והבנות ללכת לקראת מאוויהם הלאומיים. שר הביטחון ושר החוץ סיירו או כמה פעמים בשטחים, וקיימו שיחות רחוב מאולתרות עם תושבים, שהרעיפו עליהם רוב תלונות וטרוניות. התשו־בה השגורה בפיהם היתה תמיד: "אם אתם תשמרו על שקט, אז גם לכם לא יהיו בעיות", ודברי השתמטות מעין אלה.

ניסיונות להידברות עניינית או תגובות אוהדות של ממש לא היו. כמו בעבר, לא נעשה ניסיון להתקרב לנציגי הזרם הפוליטי־הבורגני שיש לו ההשפעה הרבה ביותר בשטחים, לאנשי הקונצנזוס המזוהים עם אש"ף. להיפך, אנשים אלה נתקלו בשורה של צעדים מינהליים גידודיים, מעצ־רים, ובאחרונה בעיקר סגירה סיטונית של מה שנהוג לכנות "מוסדות לאו־מיים". ההחלטה להוציא אל מחוץ לחוק את הוועדות העממיות נותנת משנה־תוקף משפטי לנקיטת הצעדים הצעדים הללו, ומאפשרת מידה רבה של חופש תמרון, בשל אי־הבהירות סביב הגד־רת המושג הזה.

כיום, אחרי שהאינתיפאדה נהפכה זה מכבר ממצב המוגדר בלתי־נורמלי לנורמת החיים בשטחים, יאמר לך כמעט כל אדם בשטחים שהתנאי ה־יחיד לסיום ההתקוממות הוא השגת עצמאות פלשתינית במסגרת פתרון מדיני. התסכול והזעם המופנים נגד ישראל, שהיו הכוח המניע בתחילת ההתקוממות, לא שככו במשך החו־דשים האחרונים אלא התעצמו בתוספת מטען חדש של גורמי שנאה, ובתוספת "תרבות עימות" מסוג חדש, הב־שילה בקרב האוכלוסייה.

המייחד את השלב הנוכחי באינתי־פאדה הוא שהתעוררה הביקורת מב־פנים לא רק המחאה, כלפי ישראל, אלא גם פנימה, אל תוך החברה הפלש־תינית, הן בשטחים עצמם והן נגד הנהגת אש"ף בחו"ל.

מחוללי המרי בשטחים נאלצים עתה להתמודד עם כמה אתגרים קשים למרי בתוך החברה הפלש־תינית. התקופה האחרונה הבליטה כמה מאפיינים של עריכת חשבונות פנימיים, חיכוכים פנימיים, ובקיעים באחדות סביב ההתקוממות.

ההתנכלויות ל"משתפי הפעולה" אינן תופעה חדשה בשטחים, אך ברור כי הן התעצמו מאוד בשבועות האח־רונים. אנשים אלה, שכבעבר היתה מידה מסוימת של סובלנות כלפיהם, מצטיירים עתה בעיניים פלשתיניות כ"בוגדים", כ"גיס חמישי" של ממש, כגורם שאינו עוד אויבם של אנשים בודדים באוכלוסייה המעורבים בפעי־לות טרוריסטית, אלא כ"אויבי העם", המציבים עצמם נגד כלל הציבור. מגמת ההינתקות של האוכלוסייה הפלשתינית ממערכת הממשל הישר־אלית הפקיעה מאתם "משתפי פעו־לה" את הכוח שהופקד בידיהם לעתים קרובות מטעם הממשל: סמכות ההמלצה והאישור של תעודות ומסמכים שונים, תפקידם כערוץ יחידי בעל תוקף אל רשויות השלטון הישראליות.

עכשיו, כשהכל סביב בוער, התו־שבים זקוקים להם פחות ופחות. מגמות אלה מצטלבות כמובן עם מגמות כלליות של "עשיית סדר" בתוך החברה הפלשתינית נגד אויביה מבית. ההתקפות על כמה מ"משתפי הפעולה" הללו לא באו רק על רקע של נקמנות לאומנית, אלא גם ממניעים של מוסר חברתי, שכן רבים מהם מוכרים היטב (גם לגורמי הבי־טחון ולמשטרה) כמעורבים בעסקי פשע ופלילים.

התופעות הרשות והחשובות יותר מבחינת השפעתן על יכולתה של האוכלוסייה להמשיך במרי העמ־מי שלה, הן המחלוקות המתגלעות ב־אחרונה בין קבוצת הקנאים המוסל־מים, ההולכת ומתחזקת בגדה המערבית (וברצועת עזה) לבין תומכי אש"ף. הדאיגם עצמם נאמנים רק ל"מפקדה הלאומית המאוחדת של ההתקוממות" המזוהה עם אש"ף. עד כה כיבסו תומכי המגמות הללו את כביסת המח־לוקת ביניהם בתוך הבית הפלשתיני, אך באחרונה מרבים תומכי אש"ף (במיוחד תומכי הפלגים המארקסיס־טיים) בגלוי על מחלוקותיהם האי־דאולוגיות והאסטרטגיות עם המוסל־מים הפאנדמנטליסטיים, ופעילי ה־ארגון הקנאי "חמאס" מנסים עתה להתמודד בגלוי עם "המפקדה המאוחדת" על השליטה כארגון פעי־לויות המחאה. הם מפרסמים כרוזים משלהם וקוראים לשביתות מסחר בי־מים שאינם חופפים את ימי שביתות המסחר מטעם "הנהגת ההתקוממות". בשבוע שעבר כבר הצליחו לכפות שביתת מסחר ביום כזה.

"אני יכול לתאר לעצמי שאצלכם מחככים ידיים בהנאה לנוכח סממני הפירוד בקירבנו", אמר השבוע אחד הפעילים המזוהים עם אש"ף, "אבל כדאי שתזכרו שאנשי 'חמאס' האלה, שאותם עודדתם בעקביות במשך שנים ברצועת עזה, כדי לשבור את השפעת הפתח, ואותם אתם מעוד־דים עכשיו גם בגדה, מדברים על מדינה מוסלמית 'מהים עד הנהר', כפי שכתוב בכרוזים שלהם. הקנאים המוסלמים האלה נלחמים בכם בגלל היותכם יהודים, ומדברים בלשון הג'יהאד. אתם מטפחים ומגדלים שעוד יתנקמו בכם בעתיד". כדאי לשים לב לדברים האלה.

האם כדאי לממשל הישראלי לה־משיך בטיפוח מדיניות של הפרד ומשול במחיר חיזוקם של הקנאים תומכי המדינה האיסלאמית? אגב – למי ששכח – הקנאים המוסלמים הם שהציתו את אש האינתיפאדה בר־צועת עזה בתחילת דצמבר אשתקד.

בתקופה האחרונה נשמעים יותר ויותר דברי ביקורת, כמובן מסויגים ומצונעים, על תכני הכרוזים האחר־נים של "הנהגת ההתקוממות". בכרוז האחרון, למשל, נצטוו התושבים לקיים ארבעה ימי שביתה כללית, יו־מיים רצופים בכל פעם, בתוך שבוע ימים. סוחרים ותושבים לא העזו כמובן להמרות את פי ההנהגה המחתרתית, אבל דברי תרעומת נשמעו גם נשמעו. פעילים פלש־תינאים רבים מצביעים על התוכן "המליצי" הנבוב של הכרוזים האחר־נים, ועל כך ש"הנהגת ההתקוממות" אינה אחרת עוד הנוקטת יוזמה פולי־טית כלשהי, ברוח הכרזות האחרונות של אישים באש"ף, כגון הבעת תמיכה במסמך אבו־שריף, או הכרזה ברורה כי הנהגת המרי בשטחים נכונה להסדר בגבולות 1967. כדי כי ידיהם של המתונים בקרב תנועת "ההנהגה המאוחדת" כבולות באותם אזיקים הכובלים את ידי יאסר ערפאת והפתח, אזיקי ארגוני החזית הקיצוניים.

התופעה המעניינת ביותר בעת ה־אחרונה, שאולי־אולי מעידה על תחילת תהליך של התגבשות יוזמה מדינית עצמאית בתוך השטחים, היא ההתגברות ההדרגתית של דברי הבי־קורת שאפשר לשמוע בעת האחרונה על אש"ף, גם מפי אנשים מהשטחים המזוהים כתומכים מובהקים של הא־רגון. לנוכח הפעילות הגוברת של תושבי השטחים בעימות המתנהל בגדה וברצועה כבר 35 שבועות, מצ־טיירת פעילותו המדינית של אש"ף בעיני רבים מביניהם כמתורבלת ונלעגת. כאן צריך לעצור ולהבהיר כי גם להערכתם של מומחים ישר־אליים, יוזמה מדינית עצמאית רצינית שאולי תבוא מהשטחים, יכולה לבוא רק מצד דמויות המזוהות עם אש"ף, מצד אנשים כמו פייסל חו־סייני, שכבר אמר בעבר כי יהיה נכון לפעול למען השגת פתרון מדיני בש־תוף מאש"ף. אחרים לא יעזו לעשות זאת, ולא יזכו לכל תמיכה.

בהקשר זה אזכרים פעילים פלש־תינאים בשטחים, כי היום, אחרי תשעה חודשים של מאבק מכאיב ומפרך, הם מצפים לילדותה של יוזמה רצינית, בעלת מעוף, שאש"ף יוכל לעמוד מאחוריה ולהעניק לתושבי השטחים תחושה של הישג מדיני ממשי. את תחושת ההישג במישור הפוליטי סיפק להם דווקא המלך חו־סיין, שהודיע על התנתקותו מהגדה המערבית. אש"ף, שאליו השלך עתה תפוח־האדמה הלוהט, טרם נמצא בלא תוכנית מוגדרת להתמודד עם המצב, משולל יכולת לתגובה מהירה ומפת־אר ההתרחשויות.

דוגמה טובה לכך היא המכתב הגרוטסקי ששלח השבוע יאסר ערפאת לתושבי השטחים. הרבה אנשים גיחכו השבוע למקרא המכתב הזה, על נייר מכתבים רשמי של אש"ף, שעותקים מצולמים ממנו התגלגלו במזרח־ירושלים בתחילת השבוע.

במכתב קבע ערפאת, כי בתוקף תפקידו כיו"ר הוועד הפועל של־אש"ף, החליט שאש"ף יטול על עצמו את האחריות לשמירה על זכו־יות הפקידים ועובדי המערכת הה־דנית, שירדן התנערה מדאגה למשכ־ורתם ולאינטרסים שלהם. (כיצד ידאג להם, כיצד ישלם את משכורתם), ועוד נאמר בכתב הזה, כי "התוקף־הנוהלים ההולכות הנהגים בארמה הפלשתינית הכבושה עד 21.8.88 ימ־שיכו להתקיים, עד אשר ישונו או יבוטלו מטעם השלטונות הפלש־תינים המתוקים הנוגעים בדבר".

כה גרוטסקית הכרזה הזאת, עד כי אחד מבכירי הממשל בשטחים יכול היה לומר השבוע בנימה קנטור־נית משהו, שערפאת – בלי משים אולי – נתן גושפנקה חוקית בשמו לכל החוקים הנהגים שלפיהם פועל הממשל הצבאי, לכל התקנות הדר־קוניות של "שלטונות הכיבוש": הגירוש, המעצר המינהלי, הריסת הב־תים, ואפילו הגדרתו של אש"ף ארגון בלתי חוקי.

מאסרם המתמשך של מאות הפעילים המרכזיים בקציעות שינה את אופיה של המחאה: פחות מאורגנת, פחות ממושמעת, פחות רצינית

קהיר הלוהטת

מצרים של מובארק אינה עוד מדינה טוטאליטרית. רבע מחברי הפרלמנט כיום מהווים אופוזיציה לממשלה וגם העיתונות לא מהססת להשתמש בחופש היחסי שהוענק לה

מאת עטאללה מנצור

קהיר, אומר מדריך התיירים, נקראה פעם עיר אלף הצריחים. אבל כיום מגיע מספר צריחי המסגדים בעיר ל־3200 ובסוף המאה מעריכים כי מספרם יגיע ל־5000. מספרים אלה יכולים אכן להעיד על הנעשה במטרופולין הלוהטת. אפילו התקרית האחרונה הזולה במסגד, ועקבותיה ני־כרים היום, שבועיים לאחר האירוע, ברשות אלפי שוטרים ואנשי ביטחון אחרים הניצבים בפתח משרדי נסי־עות, בנקים, חברות תעופה, בתי מלון ומשרדים ממשלתיים – ולא רק בנצי־גויות זרות.

תחילתו של הסיפור במסגד "ארם", ברובע עני של שכונת עין שמס המפורסמת בזכות האוניברסיטה הגדולה שבה, המונה מאה אלף סטוד־נטים. עשרות מתפללים קיימו את תפילת הערב במסגדם הקטן, בהב־חייתו של השייך העיוור אבראהים ג'אד. שניים מבין המתפללים, צעי־רים מזוקנים, גילו דבקות מיוחדת והאיצו בשייך למשוך את התפילה לתוך הלילה. בחוץ חיכו שוטרי־חרש לשני המתפללים, והשניים קיוו כי שהותם במסגד תגן עליהם ותאפשר להם לברוח בחסות החשיכה, או שר־דפיהם יחליטו לסגת.

אבל כוחות המשטרה במצרים, המתפקדים תחת ענות בריחתם מהכלא של שלושה מהמתנקשים בחייו של הנשיא סאדאת מהכלא השמ־מור ביותר במדינה, החליטו לפעול. הם פרצו למסגד, הקימו מהומה בין המתפללים והתנגשו עם ההמון שהתקהל בכיכר המסגד ובכיכר אל־תלאג הנמצאת בקרבת מקום. מספר הנפגעים הגיע לכשמונים איש. עוצר הוטל בלבה של קהיר. בוצע מעצ־רים, ועד היום סוערת העיתונות המצרית בוויכוח על התנהגות המש־טרה. שר המשטרה, זכי בדר, ספג את עיקר ביקורתה של האופוזיציה.

החידוש – דמוקרטיה

שש שנים לאחר ביקורי האחרון בבירת מצרים, החידוש המודגש ביותר כאן הוא צמיחת אופוזיציה פולי־טית של ממש. רבע מחברי הפרלמנט כיום מהווים אופוזיציה לממשלה. למפלגות אלה חמישה עיתונים פולי־טיים, כולם שבועונים קטנים, פרט למפלגת "ואפד" המפרסמת יומון הנושא את שמה והנפוץ ברחובות קהיר לא פחות מ"אל־ג'מהוריה" (הר־פובליקה), העיתון שפירסמה תנועת הקצינים החופשיים של נאצר ב־1952. היומון החדש מתחרה, מבחינת התפוצה, ב"אל־אהראם" הוותיק וב־"אל־אחבאר" הפופולרי. גם מבחינת האיכות מהווה היומון החדש תרומה רצינית לעיתונות המצרית. הקורא יכול באמצעות העיתונות הזאת להגיע למסקנה, כי מצרים של חוסני מובארק אינה עוד מדינה טוטא־ליטרית והעיתונאים המצריים שוב אינם אומרים "אמן" לכל שליט. אין להסיק מכך כי עיתוני מצרים חו־פשיים לגמרי. מובארק עצמו תקף השבוע את שבועונם של הנאצריס־טים – "צאות אל־ערב" (קול הערבים) – בלי לנקוב בשמו. הוא קרא לאגודת העיתונאים להתערב וגינה את השבו־עון על שהוא מנסה לפגוע במדינה ידידותית, ברמזו לסעודיה.

עורך השבועון, עבד אל עזים מנאע, עומד זו השנה השלישית בראש עיתון שבועי (12 עמודים, כמעט ללא מודעות) שעיקר תוכנו הסטה והגנה על הקו הכל־ערבי של נשיא מצרים לשעבר ג'מאל עבד אל נאצר. ידיעה כזו השלטון והאופו־זיציה כאחד מאשימים את נאצר בקשרים הדוקים עם שליט לוב, מועמר קדאפי, הרואה את עצמו יורש של נאצר. אבל העיתונאי המצרי אינו יכול לפאר את קדאפי (המכונה מטו־רף במצרים) מסיבה פשוטה. קדאפי גירש למעלה ממאה אלף מצרים מארצו בתקופת המתיחות בין לוב למצרים של סאדאת (מובארק). לכן הוא מנסה לבנות את השלטון המצרי על יחסו לנאצר ובדרך אגב תוקף גם את סעודיה ואת עיראק. הזעם במאמר על מנאע הגיע לשיא כאשר עי־תונו טען כי חיל האוויר הישראלי מסייר דרך קבע בשמי סעודיה. מבטף ייחס את הדיבורים לשמעון פרס וציטט מרדים סעודיים שאמרו כי החולים להעלים עין מפגיעות אלה בריבונות הסעודית.

הלהיט של הקיץ: סיפורי עינויים והוללות של ראשי המודיעין המצרי בימי נאצר. החידוש: מספרת־אישה

האם יסגור השלטון המצרי את השבועון? ניסיון העבר מלמד כי אין נשקפת סכנה כזאת. שבועון השמאל ("אל אהאלי") נאסף מהשווקים מספר פעמים בעבר, והוא ממשיך להופיע. בית־המשפט המצרי מאפשר למדינה למנוע הפצת גיליון מסוים של עיתון, אבל מגן על זכותו להמשיך להופיע.

אגב, במצרים אין צנזורה מוקדמת על תוכן העיתונים, והחרמת הגיליון היא מעין סנקציה על הפרת החוק. במקרה זה – על פגיעה ביחסי החוץ של המדינה.

שמאל וימין

בשווקים הופיע בימים אלה הספר "העימות שלי עם השטף". זה סיפורה האישי של אעתימאד חורשיד. בספר מספרת חורשיד כיצד נפל עליה "השטף" צלאח נאצר, הממונה על המודיעין המצרי בימי שלטון נאצר, נישואין האנס את בעלה (המבוגר ממנה ב־24 שנים) לגרש אותה ולשמש עד מתוגותנו, ועד סחרה ארוכה של סיפורים עסיסיים על עינויים, הוללות, אורגיות ושוד אוצ־רים מצד מנגנון־החושך המצרי. פה ושם השמיטה חורשיד שמות, אבל הסערה סעודית נגרה בכל העיתונים הביאה לכך שחמש מהדורות של הספר אזלו בתוך שבועיים. בכל דוכן ספרים שלידו נעצרתי כדי לעיין בכותרות שמעתי אודות המעוני־ינים בספר. המוכרים מבטיחים כי המהדורה הששית תופיע בקרוב.

כעמוד סעדני, עיתונאי סוגני השמאל, מואשם בספר כי עבד בקשרים עם אנשי המודיעין המצרי ושיתף עמם פעולה בארגון האורגיות וההוללות. הוא נאד להשיב למחברת הספר בשורה של גידופים ושם ללעג, לדבריה, את עיבי המוסר שלה. סעאד חוסני, רקדנית ושחקנית מצרית ידועה, איימה להגיש תביעת דיבה נגד חורשיד על שזו פירסמה כי השחקנית היתה קרבן למעשה אונס והתעללות (תוך ציון ראשי־התיבות של שמה בלבד). חבורת אמנים נקהלו לערוך טקס חגיגי של שריפת הספר.

אבל חורשיד אינה יתומה. עי־תונאי מצרי בכיר, פארוק פהמי, סגן העורך של "אל־ג'מהוריה" הרשמי, קם לפתע והודיע בפני הכותב את הספר. הוא טוען כי עיקר החומר הגיע לידיו כאשר ניהל את מסע המבטנה על שירותי הביטחון המצריים אחרי מלחמת ששת הימים. כאן חקר ואיתם, שקל ובדק, והחומר המצוי בידו מכסיח כרוזת ספרים על מעללי המנגנון שהיה אחראי להשפלת מצרים במלחמת ששת הימים ועל אנשיו שהיו עסוקים בסקס ובהתעללות באז־רחים. חורשיד, כעו, לא כתבה את הספר ולא זכתה להתבלוגים כמעו. כל ההכנסה מיועדת לביתו היא והכוונה להופיע כמחברת כדי להגביר את העי־ניין והאוטנטיות של הספר. הכתוב בגוף ראשון.

אך במדינה כבמצרים שבה אישה אינה יכולה ללכת בגברים ולהתרץ בתוך ציבורי, מהווה סיפור אישי של אישה על מעשי זימה האורגיות והשפ־לת נשיות חוליגיה של ראשי מנגנון הביטחון, אטרקציה של ממש. העוב־דה כי הספר ראה אור מספר שבועות בלבד לאחר ספר אחר העוסק בריגול ובמוקדנגשיות מצרי הפעל בתל־אביב במשך עשרים שנה, כמפרט בשירות המודיעין המצרי, איפשרה למבקרי אותו ספר לטעון כי גורמים ישראליים של "הסופר" עומדים מאחוריו, במטרה להכתים את פני המודיעין המצרי ולהכטל את הישגיו.

אגב, דברים רבים שמעתי וקראתי כאן בקהיר נגד ישראל. את ההערות החריפות ביותר שמעתי מפי הנשיא מובארק עצמו. בשתי הזדמנויות חזר הנשיא המצרי על הקביעה: ישראל לא הפרה התחייבויות. אני בטוח כי לאחר שתחתום על הסכם הגבולות בעניין טאבה, תיכנע לצו הבוררים.

בקהיר אין איש הבטוח להעלות השערה כי פסיקת הבוררים לא תהיה לטובת מצרים.

هكذا من الاجل

هكذا من الأهل

בשם הגריאטריה, עטלף!

תעשיית הקומיקס פורחת: ביפאן הגיעו ההכנסות ל־3 מיליארד דולר לשנה, ובגרמניה הגיעה חוברת אחת לרשימת רבי־המכר של ה"שפיגל". גם הפוליטיקאים רותמים את הקומיקס לצרכיהם

מיוחד ל"הארץ"
Newsweek

דרושים כסף, דמיון והזדמנות מתאימה

כל מי ששואף להיות אי פעם איל תקשורת חייב לדעת כי סוד ההצלחה טמון במלה אחת: קומיקס. בקומיקס לא כרוכה יוקרה כמו בבעלות על עיתון מכובד או תחנת טלוויזיה. ההדפסה על נבברים וזבי השורה אפסית, אבל הגרפיקה הצעקנית, הזולה, סקווה הדים, מגלגלת סכומים מהבבים.

ביפאן מתכמות ההכנסות השנתיות במכירת קומיקס בקרוב לשלושה מיליארד דולר. אשתקד רכש הציבור כ־1.7 מיליארד קומיקס מסוג "מאנגה", ופירוש הדבר כעשר חוברות על כל תושב. לדברי חוקרים בבוואן הלאומי לתרבות עממית במקסיקו, הקומיקס מהווים כ־80% מכתבי העת המתפרסמים במדינה.

אבל נתוני המכירות רומזים רק על קצה־קצהו של הפופולריות האדירה ממנה נהנה הקומיקס. מו"לים פיליפינים מעידים על מכירת יותר ממיליון עותקים בשבוע, הם מעריכים כי כל אחת מהן עוברת לידיהם של עשרה קוראים נוספים לפחות. למי שאין ידו משגת לקנות חוברת במחיר 12 סנט, מציעים הרוכלים בעיירות הקטנות להשכיר עותקים במחיר 4 סנט.

לא רק ילדים מצטופפים בתור. גם מבוגרים. הקומיקס חוצה את הגבולות בין מדינות מתועשות ומתפתחות. במדינות העניות, שמחירי הספרים בהן יקרים ומספרם של המשכילים קטן, יש למבוגרים זולים כוח משיכה כבעי. ההידרדרות הכלכלית האחרונה במדינות כמקסיקו וברזיל פגעה במידת מה במכירות, אך אלה עדיין עצומים. השווקים במערב גרמניה וביפאן מתרחבים ב־10% לשנה. לקוראים במדינות אלה מספק הקומיקס הפוגה מלחצי המשרד, בעיקר בזמן הנסיעה לעבודה, כאשר הטלוויזיה אינה נמצאת בהישג יד.

"יפאנים מכורים לעבודה", אומר מוכר הקומיקס, שוטארו אישינומורי, "ואין להם זמן לקרוא ספרים רציניים". יש הסבורים כי הקומיקס נהנה בפופולאריות מיוחדת ביפאן ובמקסיקו בשל המסורות הגראפיות שלהן. לצעירים יפאנים, הבורחים תחת עומס לימודיהם יש תירוץ טוב להיות מעליהם ספרים עבי כרס שאינם כלולים בתוכנית הלימודים. הסטודנטים היפאנים ממש מכורים לקריאת של מאנגה.

לא רק לילדים

כל אחד יכול למצוא קומיקס לטעמו בנושאים מגוונים: החל מפנטסיה ("האביר השחור החוזר"), עבור בסיפורים מפוחדים על פי הפורנוגרפיה ("בזכות האהבה של השטן"), סנטימנטאלים ("דמעות וצחוק") וכלה בסיפורי ילדים ("מוניקה"). המגמה העכשווית, המושכת לכיוון נושאים מבוגרים, הולכה בשנות ה־60 בצרפת. מו"לים עמדו על הפוטנציאל הגלום בקומיקס עם סקס ורומנטיקה כדי למשוך קוראים מבוגרים. מו"ל בברזיל חקר ומצא כי 56% מקוראי הקומיקס שלו, שנועד במפורש לילדים, היו בעצם מבוגרים. קודם לכן שררה בקרב המו"לים התנגדות עזה לקומיקס המיועד למבוגרים. בחודש שעבר הוציאה ורנר בוקס חוברת קומיקס בת 96 עמודים בשם "העטלף: שנה ראשונה", המתארת את הלוחם בגליה כאדם אנושי ומורכב יותר, לפעמים נאורוטי לגמרי.

הצלחה בעולם הקומיקס דורשת ביסודה קצת כסף, דמיון מסויים וחוש להזדמנויות אינטואיטיביות. אחת הדמויות הבולטות ביותר בענף הוא הברזילי מאוריציו דה סוסה. סוסה, שהחל את דרכו ככותב לעניני משטרה בעתון מקומי בסאו פאולו לפני 30 שנה, נהג לאייר בעצמו את כתבותיו כאשר לא היו בידיו צילומים. לאחר שנידנד לעורכיו במשך שנים, שיכנע אותם לבסוף לפרסם את סיפור הקומיקס שהמציא על ילדה קטנה בעלת שיער מטאטא והכלב שלה. דה סוסה בנה את הסיפור בהמשכים לנתון קבע חשוב בעיתונות רבים. משם החל לעבור לספרי קומיקס.

השנה העביר דה סוסה (51) את העסק למתחם ענק בפרבר בסאו פאולו. הוא מעסיק כיום כ־200 גרפיקאים ומסרב לגלות מה שווי האימפריה שלו, אך על פי האומדנים השמרניים ביותר, 30% משוק הקומיקס בברזיל שייכים לו.

אחת העובדות המרשימות ביותר בעסקי הקומיקס היא המהירות בה יכולים מו"לים להכות שורשים, לצמוח ולפרוח. יוצרו של טיפוס פרייק בשם "ורנר" במערב־גרמניה בודאי לא העלו בדעתם עד כמה הוא יהיה פופולארי. ורנר הוא אנארכיסט טוב לב, ביש גדא באורח נוגע ללב הנאבק בביורוקרטיה כאשר אינו סובא בירה. "ורנר" מכר עד כה שלושה וחצי מיליון עותקים של הרפתקאותיו. חוברת אחת הגיעה לרשימת רבי המכר של "שפיגל" ונשארה שם כמעט שנה – ההישג המרשים ביותר לו זכה אי פעם ספר קומיקס. עד מהרה הופיעה דמותו של ורנר על חולצות טי, מדבקות ופסלונים קטנים.

לנוכח הרווחים האפשריים, מנסים יזמי קומיקס לפלס את דרכם לשורה של שווקים חדשים. המגמה כעת היא להגדיל את החשיפה הבינלאומית. במדינות רבות, גיבורי הקומיקס הפופולארים ביותר מיובאים ולא מתוצרת המקום. מו"לים מקסיקאים משגשגים מתניים לפריצה לשוק בארה"ב בעקבות היספאנים, והברזילים לוטשים עיניים לעבר יפאן.

אחד התחומים שיש להם פוטנציאל גדול הוא חינוך ילדים. "הורים נוטים נוהגו לשרוף ספרי קומיקס בפומבי, מתוך מחשבה שהקומיקס משחית ילדים ומוריד להם ערכים אנטי־חברתיים" – אומר אלווארו מויה, פרופסור בביה"ס לתקשורת של אוניברסיטת סאו פאולו ומחברם של שני ספרים על קומיקס – "אבל עכשיו הדיון הפוך". ואלדיר איגאיארה דה סוזה מאריסטוריה אבריל, בית ההוצאה לאור הגדול ביותר בברזיל, טוען כי אפשר להשתמש בקומיקס כדי לבדר ילדים וכן בזמן לחנכם: "הטלוויזיה מטפחת עצלות, בעוד הקומיקס יכול לפתוח לסייע בקריאה. אנו מקפידים על דקדוק נכון בטקסטים בכל ספרי הקומיקס שלנו, כך. שיש להם גם משקל פדגוגי".

אוטוביוגרפיה מצויירת

בדרום־אפריקה הוציאה לאחרונה חברת הוצאה לאור בשם ראדאן שתי סדרות קומיקס נוצצות המיועדות לילדים שחורים בגילי בית־ספר, ובהם פרספקטיבה שחורה על עבדות האפארטהייד. אי אפשר לאמוד את ההשפעה האמיתית של כל העיתונים הפוליטיים שיוצר הקומיקס, אך פוליטיקאים סבורים שניתן לרתום את העגלה הזאת לתועלתם, אולי מפני שהמסרים נבנסים לתת המודע באמצעות העדון התת־קרקעי של מיתוס והומור. בבחירות לנשיאות מקסיקו השנה תקפה מפלגת הפעולה הלאומית השמרנית את המדיניות הכלכלית של הממשלה על ידי הפצת אלפי עותקי חוברת קומיקס בשם "מניפסט לאומה", בהם הופיעו דמויות מעוררות סליחה כמו חוב, שחיתות והונאת בחירות.

הממשלה הפיליפינית מנסה להעלות את המוראל בצבא על ידי סדרות קומיקס. אחת מהן, "חייל עלית" שמה, מעלה על נס את מעלליו של חייל בעל סגנון מודרני שהורג לוחמי גרילה על ימין ועל שמאל. חוברת ששמה "בחור חייל, אני אוהבת אותך" אמורה להראות לאנשי צבא באיזו הערכה מתקבלים מאמציהם בקרב אורחים, ובעיקר בקרב אורחיות, שרבות מהן מתגלות בלבוש מינימלי. המורדים הגיבו בקומיקס משלהם.

קומיקס הוא ערוץ מושלם לקידום אינטרסים. אולי משום כך החלו אנשים ביפאן לפרסם מהדורות של אוטוביוגרפיות קומיקס על פי הזמנות פרטיות. תמורת כ־370 דולר תדפיס קבוצה של יזמים צעירים באוסאקה 100 עותקים של חוברת קומיקס בת 20 עמודים. הלקוח הראשון שלהם היה יו"ר חברת בניין, שרצה לחלק את החוברות לקרובים וללקוחות לרגל יום הולדתו ה־60.

מו"ל אחר פרסם באחרונה את האוטוביוגרפיה של יו"ר חברת סוני, אקיו מוריטה, "תוצרת יפאן" בחוברת קומיקס. עם זאת קיימת לוודאי שחברות הקומיקס ייטיבו לעשות אם ישארו במישור הלא־אינטלקטואלי. בצרפת, למשל, נמצאת תעשיית הקומיקס בשפל, וילדים מתעלמים ממנה לטובת בידור אמיתי ומשחקי וידאו. "נראה שקומיקס יהפוך חומר קריאה לקשישים", אומר לואי ז'ראר, עורך סדרות הקומיקס הפופולרית "ספיו". מכל מקום, כפי ששאל חובב בער הפלא: "בשם הגריאטריה, עטלף! האם אף אחד אינו בטוח מציפורני השיגעון הזה?"

המורשת המוסיקלית של אמני הרייך ה־3

ריבוי הקלטות של אמנים ששירתו את השלטון הנאצי מעלה שאלות טורדות. מעטים יטענו כיום שיש להחרים את התקליטים או להשמידם, אבל עדיין מחפשים דרך הולמת להאזין להם

מאת וויל קראצ'פילד
The New York Times
מיוחד ל"הארץ"

הרברט פון קאראיאן. חברות מוקדמת במפלגה הנאצית

בספטמבר 1943, באמסטרדם, רשמה אנה פראנק ביומנה את הדו־שות על כניעת איטליה. היא חשבה כי השידורים "אופטימיים מדי". שלטונות הכיבוש הגרמניים הכינו את "מבצע אשת הכסף" – רצח שלושה אזרחים הולנדים על כל נאצי הנהרג בידי לוחמי מחתרת; הרברט פון קאראיאן בא כדי לנצח על תזמורת קונצרטחבאו המפורסמת של העיר, לסדרת הקלטות שאפתנית. רק משתפי פעולה יכלו אז להיות חברים בתזמורת. מנהלה המוסיקלי הוותיק, וילאם מנגלברג, הסכים לקבל תפקיד בקבינט התרבותי של היטלר. פון קאראיאן היה חבר המפלגה הנאצית משך יותר מעשר שנים – תקופה ארוכה משל מרבית חברי המפלגה האחרים. הקלטו הסימפוניה הראשונה של ברהאמס ו"דון ג'ואן" של ריכרד שטראוס, ובן יצירות קצרות יותר של שטראוס, בטהובן, וובר.

על קיומן של הקלטות אלה נודע לראשונה למרבית המוסיקאים, עם הופעת ששה תקליטי קומפקטדיסק חדשים בשם "הרברט פון קאראיאן: הקלטות ראשונות" (דויטשה גראמופון 423 526־31), כולל הקלטות שנעשו בברלין ובטורינו מ־1938 עד 1942. באף אחד מהריווחים הביוגרפיים של קאראיאן לא מצוין שהוא בא לנצח באמסטרדם הכבושה. כיצד צריך אדם לחוש כשהוא מאזין לתוצאותיו של פרויקט מוסיקלי כזה?

הקלטות הרייך השלישי – והיו רבות כאלה – לא הונפקו בהיקף גדול עד מחצית שנות השבעים. הקלטותיו של קאראיאן עוכבו זמן רב יותר מאשר האחרות. לדברי דויטשה גראמופון, סירב המנצח להיענות לפניות קודמות בשל אי שביעות רצונו מהביצוע, אך הוא אישר הנפקה חדשה זו לכבוד יום הולדתו השמונים ויום השנה החמישים לתחילת הקלטותיו.

הרפסתן מחדש של הקלטות שהוקלטו בתקופת הרייך השלישי בידי אמנים בעלי עבר נאצי, מעלה שאלות טורדות. "הוצאת ראוכאייזן לידר" – הפרויקט חסר התקדים של הרדיו הממלכתי הגרמני, שנועד לתעד את כל אוצר הלידרים הגרמניים, מודפס עתה בשלמותו על־ידי חברת אקאנטה. כאשר מקשיבים למאות הביצועים מתקופת המלחמה ליצירות של שוברט, וולף, שטראוס, ברהאמס, בטהובן ואחרים, מתהדרים לא רק במנדלסון ומאהלר, (שכמובן אינם כלולים) אלא גם בזמר יהודי שמידט. שמידט שהיה במצב כזה הקלטות הזה יכול לבצע רבים מהשירים בצורה נפלאה, נמלט מגרמניה כדי להציל את חייו, ומת מטיפוס במחנה פליטים.

יהיו שיטענו כי יש להחרים תקליטים אלה או להשמידם. אחת השאלות שמתעוררת עקב האזנה להם היא, מהי אחריותו של אמן כאזרח במדינה עריצה?

מהי המסקנה מכך שאנו אוהבים מוסיקה שגם הנאצים אהבו? האם ניתן לגלות, דרך פרשנות מוסיקלית, את הזהות הפנימית ואת האידיאלים של המוסיקאי? נראה שכן, אך לא בדרך פשוטה וברורה. פנימיותו של אמן עשוייה לבוא לידי ביטוי רב עוצמה דרך אמנותו אך בה בעת הוא יתגלה כאדם חלש האדיש לאירועים חיצוניים. אך לעתים נדירות יכול אמן להסתיר את טבעו האמיתי באמנותו. יש להניח כי אוהבי לידרים המאזינים בלהיטות לסדרות של "ראוכאייזן לידר", חשים באותו שטח הפקר של עירפול ואי בהירות. הסדרה כוללת הקלטות של זמרים כגנס הוטאר, יוליוס פאצאק, אליזבת שוורצקופף, אירנה ברגר, פרידה ליידר ופטר אנדרס, שרבים מהם היו בשיאם המוסיקלי, אותה עת. מיכאל ראוכאייזן הוא הפסנתרן המלווה במרבית ההקלטות.

התקליטים שיצאו לאחרונה לשוק כוללים את הגגו הלוך, מחזורי שירים של שוברט, יצירות של ליסט ועוד. רמה הכללית של האיכות הקולית והטכנית גבוהה. לפעמים ניתן לגלות אינטרפרטציות בעלות עוצמה של אמנים שלא הקליטו לאחר המלחמה אותן יצירות, או שהיו מעבר לשיאם. למשל, כאשר יוליוס פאצאק משמיע את מחזור "הטוחנת היפה" של שוברט, סובל ביצועו לעתים קרובות מהיעדר ביטחון ביכולת הטכנית, אבל מבחינה מוסיקלית הוא מספק חוויה סוחפת. גם פרשנותו מפתיעה בחיותה ובעליצותה, בעיקר לקראת סיום היצירה, כאשר המאזין מצפה בדרך כלל לביצוע איטי המביע עצב.

תקליטים אלה מאפשרים גילוי זמרים, כמו קלרה שלאפר, שקולה אמנם בוגר בה, אך היא בעלת חוש מוסיקלי נהדר לשירי מריקה והשירים הספרדיים שהלחין וולף. אין ספק כי כמה מהשירים נלמדו רק לצורך הקלטה. רייכאוזן, על אף שקדנותו, אינו מלווה רב השראה. בין אם סיבת הדבר בתחושת לנוכח המצב הפוליטי והצבאי, מורגשת עייפות בקרב המבצעים. שירים רבים אינם מבריקים. אולם לפרות זאת, אין ההישגים מבוטלים.

על אף הסגידה לה זכה קאראיאן בעומדו על דוכן המנצחים של התזמורת הפילהרמונית של ברלין ושל תזמורות אחרות, נותרה תחושת אי־נוחות בשל קשריו עם הנאצים. לאחר המלחמה הסביר קאראיאן את חברותו במפלגה כתנאי הכרחי לקבלת תפקיד המנהל המוסיקלי באכן ב־1935.

הארכיונים מלמדים כי הצטרף למפלגה בעיר מולדתו זלצבורג ב־8 באפריל 1933, היה זה חודשיים בלבד לאחר עליית היטלר לשלטון. משום שלא לקח את כרטיס החבר שלו בעירו, הבריז שוב על חברותו באולם בו, שלושה שבועות מאוחר יותר, שימש מנהל מוסיקלי, רוכר והן מכר פרטים אלה, ועוזת נוספת, מאשרת אותם ב"הרברט פון קאראיאן" (הוצאת גודמן 1986). המנצח טען כי המסמכים מזויפים ולא סיפק הסבר נוסף, מאז לא דיבר בפומבי על הנושא.

קאראיאן הירבה לדבר על חיפושיו אחר אמצעים טכניים לשימוש תפיסתו את הצליל התזמורתי. להחנים צלילים לתנועה, להתגבר על התנגדות כוח האינרציה במינימום האפשרי כדי שלא להפריע לנשימה המוסיקלית. זה הנושא אותו לגמר ביסודיות ובשקידה.

בשנים בהן קצר את תהילתו הגדולה, הוא הצליח להשיג ביצועים בהם הבהירות, הקלות, הדינמיות תזמורת הגאמץ, הדיוק הנינוח והאחדות בנגינת התזמורת היו בבחינת פלא. הוא אמר כי נדרשו לו שנים כדי ללמוד סוג שליטה כזה, ומשום כך צפוי שבהקלטות מוקדמות תהיה הדיוק נוקשה יותר. הסימפוניה השביעית של בטהובן (ברלין 1941) מתוחה ואינה זורמת בנקל. הסימפוניה הראשונה של ברהאמס מרשימה יותר. תזמורת הקונצרטחבאו נשמעת נהדר, ולאינטרפרטציה יש כוח ותנופה מרשימים. עדיין קיימת תחושה של היעדר איזון בין המאמץ המושקע לבין התוצאה. הפרלודים של "טראוויאטה" (תזמורת הרדיו של טורינו 1942) נשמעים גרוטסקיים, איטיים יתר על המידה, תחת שליטת כדול הנפשה להיות מנותקת ובלתי מוסיקלית.

אך מהו תוכנם של ביצועים אלה שליטה, בהירות, ויותר מכל הנמד־גים כמטרה או "תוכן" בפני עצמם. ביצועים אלה מעניינים רק מבחינים טכניים, ומשום שהם יוצרים רקע בפרשנותו המוסיקלית של המנצח. קאראיאן הוא אחד המוסיקאים הרשימים המיומנים ביותר אך לא אחד המעשיר את המאזין.

הצלחה למהתה

כבר ב־1939 בולט כישרונו לפוליפוניה מושכלת ושלימה על חוליים רתומים רחבים. שנאתי לאחר שמעתי ביצועים כה רבים של הפתיחה ל"מייסטרזינגר" של ווגנר, עד כי התחלתי לחשוב שמא פשוט איני אוהב קטע זה. אבל הקלטת קאראיאן עם תזמורת השטאטסקאפלה הכזירה לי שוב מה אפשר לעשות עם פתיחה זו. עם זאת, כאשר נשמעת מנגינת השוליות, היא אינה מחייכת וזה אופייני. קאראיאן נכשל, אותה עת, בביצוע מוסיקה עליזה. הפתיחה של "העטלף" (עם הפילהרמונית של ברלין, דצמבר 1942) נשמעת כבלישת שוט. שלושת הסימפוניות של מוצרט שהוקלטו בטורינו הן המרכיב החלש ביותר בהקלטות. לאורך כל הדרך מודע המאזין הן לפרימיטיביות הן לטבעיות של הצליל המוקלט בהשואה למה שמפיקים כיום האולפנים הגדולים. מורגשת ידו של קאראיאן הפרשן הטכנולוגי, אף כי התוצאות לפעמים נאיוויות.

כשמאזינים ל"טוחנת היפה" של פאצאק, ניתן לחוש בהיסוס או דבר מה המטריד את האמן. אפשר לזכור הקלטה אחרת שנעשתה במעט באותה תקופה. ביצועו של אקסל שירץ שסיכן את חייו בתור השודרן של המחתרת הדנית. שירץ נשמע הרבה יותר בטוח בעצמו, בקולו ובמסורתו.

האם גבורתו היא הגורם לקיפוח קומתו כמבצע, או שמא ידיעתנו בדיעבד היא המוסיפה לו שיעור קומה? האמנות מלאה בדוגמאות סותרות ומבלבלות. כיצד להגיב על הפרשנויות מלאות החזון, החופש וההרפתקה של וילהלם פורטוונגלר, אשר, שלא כקאראיאן, התכתש עם הנאצים, אך נתן להם להשתמש בו.

קשה לנתק את אהבת המוסיקה מהביקורת המוסרית. אותם המוסיקאים שהוזכרו כאן, תפסו את מקומם של מוסיקאים יהודים שגורשו מגרמניה.

קאראיאן עצמו בחר להיות אישיות רצויה במשטר שכבר היה מעורב בסילוק וגירוש מוסיקאים יהודים. כמה מהם, מנצחים שמשך פעילותם בגרמניה ואוסטריה יכול היה לעכב את עלייתו של "הפלא קאראיאן". סביר להניח, כי חברותו במפלגה הנאצית נבעה מאופורטוניזם.

מה הקשר של כל זה למוסיקה? במובן של דבר כאשר מאזינים ל"ראוכאייזן לידר" התחושה שנותרת היא אחרת, תהיה הרחמים. רחמים על אותן נשמות תועות הנאבקות עם החזון הלאומי, מורשתן המוסיקלית והתפקיד האישי באירועים. הקלטותיו של פון קאראיאן אינן מעוררות תחושה זו, אולי משום שבשעתו לא הייתה מעורבת ותמורה.

ספריית בבל החדשה

הפרויקט הגדול של תקופת כהונתו השניה של הנשיא מיטראן יהיה ספריית ענק שתכסה את כל תחומי הידע בעזרת טכנולוגיות חדשניות

מאת עמנואל דהרדו
מיוחד ל"הארץ"
Le Monde

"כאשר השומרים תרמו את ההירוגליפים הראשונים על לוחות שעוה, הם זהו, בלי דעת, את ההישג המכריע של האנושות: הופעת הכתב. כיום המחשבים והקלטות למיניהם אולי מבשרים מהפך דומה", אומרת פול קאנהבזן, ארכיונאית מנוסה, המפרשת את משמעותן ויתרונותיהן של טכנולוגיות חדשות. כל זאת, במושב הראשון של הקונגרס הבינלאומי של ארכיונאים, שנערך ב־26־22 באוגוסט, בהשתתפות 2,000 איש. האנלוגיה בין הופעת הכתב לבין טכנולוגיות חדשניות, בולטת. הרחבת הזיכרון, הפצת מערכות מידע, שיטות ונהגים תרבותיים חדשים. אנשים מועטים, מלבד ארכיונאים שהזכרון הוא מקצועם, מודעים לאותה מהפכה שקטה. לפני שהן משבשות את ההרגלים שלנו, מכניסות טכנולוגיות אלו מבוכה ובילבול בהרגלי הארכיונאים.

מזה אלפי שנים מבוסס הארכיון על ניירות. מסמכים היו קריאים באורח מיידי. די היה באינטליגנציה האנושית כדי לפענח אותם. הופעת הצורות החדשות של הנצחת המידע – סרטים ומיקרופילמים, דיסקים – שמזה דורות היה ידוע ומוכר. בעתיד לא יוכל האדם לפענח את שרידי עברו החזותיים על חומר פלסטי ללא התערבות המכונה. נוסף לכך, כלים חדשים אלו הם שבירים. אורך חייו של סרט מגנטי אינו עולה על 10 שנים, שלא להזכיר סרטים וליקים. צריך לכן לשמור עליהם. לשימם, למשל, בדיסקים אופטיים ממוספרים. עובדה זו מעלה באורח ניכר את מחיר הקרן של הארכיון. ולכן מחריפה את החלוקה המפלה בין מדינות עשירות היכולות להרשות לעצמן מערכות זיכרון גדולות ומדינות עניות שיתקשו לשמור את עברן.

גם בעיית איחסונם ובחירתם של מסמכים הראויים לשימור, מעוררת בעיה שנדמה היה כי נפתרה כבר. על מה צריך לשמור? שואל ז'אן פאביה, מנהל הארכיונים הלאומיים ומי שיזם את הנושא בו דנו במהלך הקונגרס. "מדע הארכיונים הופך למדע מורכב יותר ויותר", הוא מציין. "לא יכולה להיות לנו תפיסה אחידה יותר וכוללת של הציוויליזציה אם אין אנו שומרים על מרכיבים שנחשבים היום חסרי עניין. הורשות טלוויזיוניות או ארכיונים העשייתיים המוקלטים בסרטי וידיאו. מחר יהיה זה חיוני להבנת החברה שלנו". יתר על כן, בעוד שאפשר היה להעמיד לרשות הציבור ארכיוני נייר בלי שיעלה הדבר פרובה, שונים פני הדברים כשמדובר בעדויות המצריכות מכונות יקרות. כאשר ארכיונאי, הוא חייב ללמוד להכיר טכניקות שבזמנן לא היו מוכרות לו קודם. "אנחנו לא יכולים יותר להתייחס לרגלי המדעים שלנו ולצפות שהם יתמלאו", אומר ז'אן פאביה. "אנחנו חייבים עתה לעסוק בהתפתחות הטכנולוגיות".

ולבסוף, הקלות בה ניתן לשכפל מסמכים מעלה שאלות משפטיות – הגנה על זכות הבעלות ושאלות אתיות אחרות. "אם מעבירים ומצליבים במלוא הקצב אלפי פריטי מידע, קיימת סכנה של פגיעה בפרטיות האדם", מציין ז'אן פאביה. אין זה מקרה שהוועדה הארצית למחשבים ולחירות עוקבת מקרוב אחר תהליך המחשוב של הארכיונים הלאומיים. לעומת זאת, המשתמש בארכיון יכול להיעזר, גם ממרחק, בתיקי ארכיון. לקבל ללא דיחוי על המסוף שלו את הטקסט שהמכונה שיגרה לו. "ידע פלוני שנוצר באירופה מבוחן בארצות הברית, אחר כך נקלט ברחוב מזרח אסיה לפני שהוא מופץ באמצעות לוויין בעולם כולו", אומרת פול ראנהבזן. הארכיונים לא ישארו מחוץ לתהליך זה. מהפכה זו תביא ללא ספק קץ למלחמה הקטנה והסמויה המתנהלת מזה שנים בין ארכיונאים, מתעדים וספרנים. כל אחד מהם הגן על נחלתו ועל שיטות עבודתו. בעתיד הקרוב יהיו הנתונים הבסיסיים של מקצועות אלו משותפים. חלוקת עבודה תוכל להתבצע ללא כאבים בין אירגונים כמו אינ"ה, ארכיונים לאומיים, ארכיונים מקומיים או הספריה הלאומית.

פראנסואה מיטראן בא לברך את משתתפי הכנס. "אתם שומרים, משביחים ומפתחים את הזיכרון של העולם. ארכיוני כל המדינות, כאשר הם שומרים על עקבות העבר מבהירים, ושופכים אור עליו, אך גם חדשים על ההווה. בעלי אחריות ציבורית יודעים לכך, כי אי אפשר להתעלם מהעבר... ההתפתחות האדירה של טכנולוגיות חדשות מחייבת חשיבה מחדש על האיסוף, השמירה, וההשבחה של מה שתהיה המורשת של יום המחרת". הוא ניצל את אפיק הקוסמופוליטי של קהל מאזיניו כדי לתאר ולדבר בהרחבה על מה שיהיה הפרויקט הגדול של תקופת כהונתו השניה. "הספריה הגדולה" (שמתחילים לציינה בראשי התיבות טה.ג'.בה). "יהיה זה מבנה שיהווה המשך להכנסת המודרניזציה בארכיונים הצרפתיים".

כמה שעות קודם, הוא פירסם את תוכנו של מכתב ששיגר לראש ממשלתו, מישל רוקאר, בו תואר לראשונה הרעיון הגדול הזה של תקופת כהונתו השניה. אותה ספריה גדולה מאד "תצטרך לכסות את כל תחומי הידע, לעמוד לרשות כולם, להשתמש בטכנולוגיות העברת הנתונים המודרניות ביותר ואף יוכל להיעזר בה ממרחק, ויהיה עליה לעמוד בקשר עם שאר הספריות האירופיות". מחקר ראשון של ההיבטים הצרפתיים, הטכנולוגיים והאדמיניסטרטיביים של פרוייקט זה ימסר לידיו לפני ה־30 בנובמבר. על מנהל המבצעות המוליתים קאהאר ומנהל הספריה הציבורית למידע של מרכז פומפידו, מאלו, הוטלה משימת מחקר זו. "מטרתו להבהיר לרשויות הציבורית את תפקידה, מיקומה ואירגונה של אותה ספריה חדשה. וכן את מעמדה וקשריה עם הספריה הלאומית, ספריות אחרות במדינה והספריות האירופיות הגדולות".

אפשר, לכן, להתחיל לראות בבירור את קווי המיתאר הגדולים עדיין של טה.ג'.בה. "היא תכסה את כל תחומי המידע. גם את התחום המדעי. ספריית בבל זו תכלול גם את ספריית טה.אנ.אר.אס (המרכז הלאומי לחקירות מדעיות). היא תעמוד לרשות כולם". היא תהיה פתוחה לציבור גדול מאוד, ופירוש הדבר שבנוסף לכספי שמירת החומר צריך יהיה גם להקציב כספים לשימוש. הספריה הציבורית למידע במרכז פומפידו כוללת 300 אלף כרכים.

המינימום של הספריה הגדולה יהיה 500 אלף. באיזו מידה תהיה הספריה הלאומית קשורה לפרויקט? אי אפשר יהיה שלא לכלול בתבנית גרעין של 12 מיליון כרכים ללא כל הוצאות, שיועברו לספריה החדשה. צער כוח יהיה את המוסד הוותיק. מערכות השימוש בספריה מפרויקטים גדולים והקשר עם הספריות הגדולות במדינה, כפי שדורש הנשיא, יצרכו לידרוש קיצבות בספריות האוניברסיטאיות. סימני שאלה רבים נותרים. דבר אחד ודאי. תוכנית שאפתנית זו תהיה ללא ספק היקרה הקשה ביותר של מיטראן. אך אהבתו למלה המודפסת ידועה, הרעיון לקרוא על שמו ספריה גדולה, בוודאי לא יהיה לו מורת רוח.

משא ומתן עם אויב

בראשונה זה 14 שנה מסתמן סיכוי להסדר בין קפריסין לטורקיה. על שיחות למציאת הסדר הם כבר הסכימו

Newsweek
מיוחד ל"הארץ"

האם עומדת קפריסין להצטרף לרשימה ההולכת וגדלה של מוקדי מתיחות בעולם שנראה כי הם נרגעים? מאז פלשו הטורקים לאי הים התיכוני ב־1974, העדיפו יוונים קפריסאים לספח את סינגותיהם במקום לשאת ולתת עם האויב הישן. ובאו סירב הצבא הטורקי לסגת. נראה היה הקיפאון הקפריסאי בלתי ניתן לשבירה. אולם בשבוע שעבר בהגעה הסכימו באורח רשמי מנהיגי היוונים והטורקים באי לפתוח בשיחות חדשות ב־15 בספטמבר, בניסיון ליישב את חילוקי הדעות ביניהם. "זה הסיכוי הטוב ביותר להסדר זה 14 שנה", אומר דיפלומט מערבי בניקוסיה. "שני הצדדים מתחילים להבין שהם יצטרכו להכות דרך שלום נוכח הסיכוי כזב יותר".

במסגרת הסכם שעליו נושאים ונותנים כעת, תיהפך קפריסין לרפובליקה פדראלית המורכבת משתי ממשלות עצמאיות, פחות או יותר. התוכנית כזאת, אם תתקבל, תהיה ויתור משמעותי מצד היוונים, שבעבר התנגדו בעקשנות למתן אוטונומיה לאזור הטורקי.

אוירת הפיוס הנוכחית נובעת ממספר גורמים. הפשרה הדרגתית ביחסים בין אתונה ואנקרה סייעה לפזר מעט את אדי ההשתרות בין שני הצדדים בקפריסין עצמה. בבחירות לנשיאות קפריסין שנערכו בפברואר הביס המיליונר איש העסקים היווני, גיאורג וסיליו, שדיבר בזכות פשרה, את איש הקו הנוקשה הנשיא הקודם ספירוס קיפריאנו. ניצחונו של וסיליו שיקף אמונה גוברת בקרב היוונים באי, כי מאמציהם לאלץ את הטורקים להיתנתק על־ידי בידודם כמובלעת שלהם, נכשלו במידה רבה.

"היוונים הקפריסאים הצליחו מאוד בבידוד האזור הטורקי מבחינה דיפלומטית", אומר דיפלומט מערבי בניקוסיה. "אך הדבר לא הביא להם כל פירות". ביד־

לאחר השבעתו של וסיליו, הוא ביקר באתונה, בלונדון ובוואשינגטון כדי לגייס תמיכה ביוזמת שלום.

עד לאחרונה לא הראה מנהיג הטורקים בקפריסין, ראוף דנקטאש, סימנים כלשהם שהוא נכון להיענות ליוזמת וסיליו. דנקטאש שנשען על כוח כיבוש טורקי בן 30 אלף חיילים והמגיעות בודדיכלל לאנקרה, נראה נחוש בדעתו לשמור על חלוקה בלתי רשמית של האי, שתאפשר לו להמשיך לעמוד בראש האזור הטורקי שהכריז על עצמו בכל הרפובליקה הטורקית של צפון קפריסין. אבל לחצים מבית ומחוץ כירסמו במידה כלשהי בסרבנותו הטוטאלית. בעיקר שאיפתה של טורקיה להצטרף לשוק המשותף, סיפקה לממשלת אנקרה תמריץ לדחוק את דנקטאש. יוון הרגישה כי תטיל וטו על כניסתה של טורקיה, כל עוד לא יהיה הסכם בנושא קפריסין. ומבית להטרים הטורקים הקפריסאים להתחלק בשגשוג שממנו נהנים היוונים.

על אף סכומי בן 90 מיליון דולר מטורקיה, נושא האזור הטורקי בקפריסין על גבו כלכלה קשה של שטריה והכנסה לגולגולת המגיעה רק על שליש מהכנסה לגולגולת בחבל היווני.

לאחר פגישת השבוע שעבר ברמות, תיאר דנקטאש את וסיליו "אדם שאתה יכול לדבר". בכל זאת סביר כי שיחות עתידות יהיו קשות, וכמה בעיות כבר מצטיירות כאבני־נגף עיקריות. הראשונה היא שאלת קיומם של הכוחות הטורקיים. בעבר דרשו היוונים את יציאת כל היחידות הטורקיות בצהירות האפשרית, דרישה שהטורקים דחו על הסף. אנקרה הבריקה את הפלישה המקורית כצעד הכרחי להגנת הטורקים באי, בעקבות ניסיון הפיכה, ככל הנראה בהכוונת אתונה, נגד הארכיבישוף מאקאריוס נשיא קפריסין דאז.

זו הפעם הראשונה, מאמינים דיפלומטים בניקוסיה, עשויים היוונים הקפריסאים להסכים לנסיגה הדרגתית ולהתיר לכוח טורקי מינימלי להישאר, לפי שעה ללא הגבלת זמן. הסכמה כזאת תהווה, במידה מסויימת, התקדמות לקראת מתן ערובות לביטחונם של הטורקים באי הרואים אותו כהכרחיות.

עומדת גם השאלה של כ־200 אלף היוונים הקפריסאים, שנמלטו מאזור הכיבוש הטורקי במהלך ולאחר הפלישה. הדורשים כעת לקבל בחזרה את רכושם. אף כי רבים מהם כבר בנו לעצמם חיים חדשים ברווחה, שאיפתם לחזור הבייתה עמוקה, ווסיליו יוכל למצוא עצמו תחת לחץ כבד להגדיר בעמדתם. עם כל הרצון הטוב, יידרשו לשני הצדדים זמן להשתיל הגשם במזמן הדיפלומטית. אך הם נראים כעת למלאכה.

נוקרו מספר מקומות לחגים!
במחיר מיוחד!
244 ש"ח כולל מע"מ לזוג לחצי פנסיון ללילה באגף המרכזי
298 ש"ח כולל מע"מ לזוג לחצי פנסיון ללילה באגף החדש
שנה טובה
מלון גלי זוהר
הגדול והוותיק במלונות ים המלח
היום בתנופה מחודשת
לרשותכם, מגוון גדול של פעילויות למבוגרים ולילדים: בריכת שחיה, פאב, דיסקוטק, טלוויזיה (עם ערוצי קליטה מאירופה וארה"ב) תפילה ותגיגית בבית הכנסת, וכמובן ארוחות כיד המלך ומופעי בידור ערב ערב... בערבי החג הופעת הזמרת גילה גל.
הבא המודעה עמך וזכה בהנחה נוספת של 15%

להזמנות: 057-84422-9, 84311-4

בנק אגוד לישראל בע"מ
הודעה ללקוחות
הרינו להודיעכם כי החל מ־1.12.88, יחולו שינויים בתעריפי העמלות הנהוגות היום בגין מכירת ניירות ערך במט"י, פדיון, תשלום ריבית ותשלום דיבידנד בגין נייע וחלוקת מניות הטבה.
מידע מפורט בדבר השינויים ניתן למצוא בכל אחד מסניפי בנק אגוד.

למכירה בגוש־דן
עסק יוקרתי בענף הריהוט
השקעה דרושה: 250,000 דולר
פרטים טל: 03-622190

הופיע גיליון
כותרת ראשית

"כשלון חינוכי מדרגה ראשונה"
מחנכים בקיבוץ הארצי בודקים את עצמם. לאחר האוזם הקיבוצי בגליל
מחיר 300

האוניברסיטה העברית בירושלים
הפקולטה למדעי הרוח
המדרשה ללימודים מתקדמים
תכנית לימודים למ"א בהיסטוריה, פילוסופיה וסוציולוגיה של המדעים
התכנית פתוחה לבעלי תואר "בוגר" מכל הפקולטאות. לתלמידים ייקבעו תכניות אישיות בהתאם להכשרתם הקודמת ולפי כיווני התעניינותם.
התכנית כוללת את התחומים הבאים: היסודות הפילוסופיים של המדע המודרני; גישות היסטוריות שונות לחקר והתפתחות המדע מהזמן העתיק ועד ימינו; חקר יחסי הגומלין בין מדע, חברה, תרבות ופוליטיקה.
לתכנית קשר הדוק עם מרכז אדלשטיין למחקר בהיסטוריה, פילוסופיה וסוציולוגיה של המדעים ועם אוספים נדירים בהיסטוריה של המדע בספריה הלאומית.
בדבר פרטים נא לפנות למזכירות החוג לפילוסופיה, חדר 5516, טלפון 883759, בבניין הפקולטה למדעי הרוח, הר הצופים.
ייעוץ יתקיים ע"י ד"ר מרדכי בלר, מרכזת התכנית, בתאום מראש.

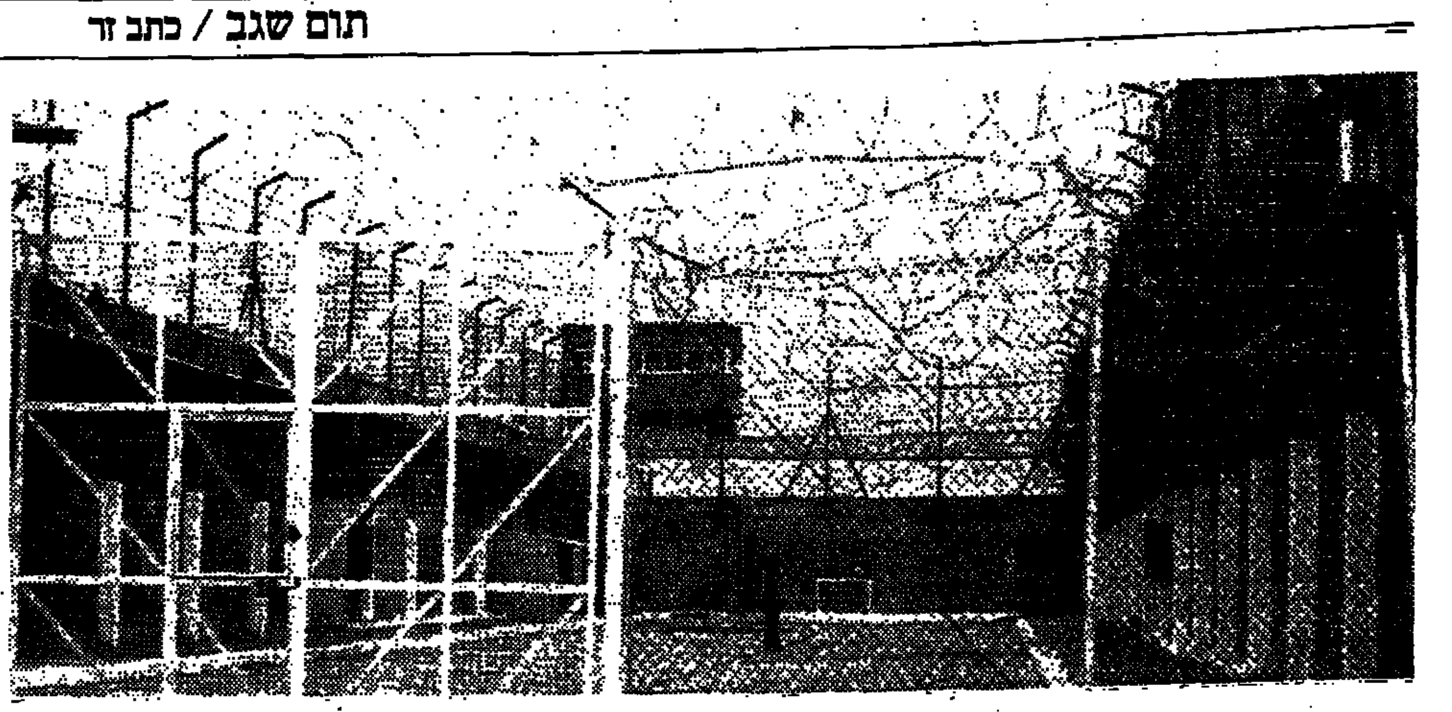

בכלא באר־שבע, אחרי הצהריים

ביום ששי בערב צפו סמיר ופתחי גנאמה בכתבה של אודי כהן־אהרונוב על כלא באר־שבע. היתה כתבה בסדר, סיפרו לי בעבור ימים אחדים. הכל אמת.

סמיר ופתחי גנאמה, בני דודים, שפוטים למאסר עולם. הם יושבים ב"אגף האיקסים" של הכלא, שגם נראה בכתבה. אין להם בתאם מכשיר טלוויזיה, אבל אצל אחד השכנים, לאורך המסדרון יש. כן, אישרו, את האוכל דוחפים להם בחריץ, אל מתחת לדלת, כמו שראו בטלוויזיה.

כשבת לפנות ערב הרצל אביטן ברח, החיים בכלא נמשכו. הסוהרים היו במתח, סיפרו לי בני הדודים גנאמה, הקפידו יותר והחמירו יותר, אבל בסך הכל אי־אפשר לומר שחל שינוי דרמטי עם בריחתו. בעיקר לא באיקסים, שהם תאי בידוד. בתא שכן יושב שמעיה אנג'ל. מה הוא אמר על הרצל? מה יגיד. בני הדודים גנאמה למדו על הפרשה מהרדיו ומהעיתונים יותר משמשמעו בכלא. הם קוראים את "הרשות".

ביום ראשון קראו סמיר ופתחי גנאמה ידיעה שעוררה בהם תקוה גדולה: ילד בן שמונה וחצי, חגן זגורי, נרצח בקרית טבעון. לא נעים להודות, אבל זאת האמת, אמרו: כל הכלא בירך אותם על הרצח הזה. כי סמיר ופתחי גנאמה הם שניים מחמשת הגברים שהורשעו ברצח דני כץ, נער כבן 15. זה היה לפני כחמש שנים, על הר הכרמל. כולם בכלא מאמינים להם שהם חפים מפשע, אמרו לי. עכשיו יש סיכוי שייצאו לחופשי, הם חושבים.

חמשת הנאשמים ברצח דני כץ הגישו ערעור לבית המשפט העליון. הפרשה עוד לא סגורה, איפוא. אך זאת אפשר לקבוע בוודאות: איש מהם לא רצח את הילד חגן זגורי.

כלא באר שבע אכן נראה כפי שנראה בטלוויזיה: מבצר בטון מוקף מדבר. אני מניח שבנקודה זאת מתבקשת הקלישאה "קודר". כן, הוא משדר קדרות. כדי שלא להוסיף עוד קלישאה, ייאמר מיד גם זאת ש"כלא־איננו מלון־חמישה־כוכבים". הרוח שורקת כפי ששורקת בטלוויזיה. ביום רביעי אחר הצהרים היה הרבה אבק באוויר.

המבקרים נדרשים לסבלנות רבה. המרחק בין מגרש החניה לבניין הרישום מצריך הליכה ממושכת. זה מכביד על זקנים וילדים. בשמש ובגשם זה יכול להקשות מאוד. עד לאולם הביקורים יש לעבור עוד מרחק ניכר, ברגל.

הבאים, בשעות ביקור קבועות, אחת לשבועיים, נדרשים להירשם, ולהמתין מתוחה לסבבת בישון. רחבת ההמתנה אינה מרוצפת. היא מוקפת בבדלי סיגריות, בקבוקים ריקים ובפחיות משקה ושיירי מזון ועוד הרבה אשפה וחול. יש ספסל ברזל צר. יש שני בתי שימוש: באחד מהם אסלה ללא מושב; בשני רק מושב והרטיבה השקוע באדמה, בסמוך מעליו. שניהם מוזנחים מאוד ומסריחים מאוד. מאחור יש מתקני משחק לילדים. הם חלודים וחודקים ולא יצלחו למבכר אף כגרוטאות מתכת.

לא, לא הייתי דוחק מבר־לב וביקורי רק מפני שבכלא באר שבע מוקף בחומה. מקסימום הייתי מסלק אותו בגלל החתול המת שמוטל שם בשמש. פגר חתולים, במצב של ריקבון מתקדם, כפי שאומרים בלשון משטרתית. כמעט שלם, אבל אלף הזבובים שדבקו בו עוד מבאיבו עינו. והוא מונח בדרך אל המבנה שבו עורכים את החיפוש על גופו של המבקר.

את הבדיקה הבטחונית עושים במבנה מאובטח, אני חושב, שמגיעים אליו דרך כל מיני גדרות ודלתות. נשים בצד ימין, גברים בצד שמאל. הבדיקה שלי לא היתה שונה במהותה מבדיקה בנמל התעופה בלוד. מישוש לאורך

> היה שם פגר של חתול וילדה קטנה שבכתה ושני אסירים, בני דודים: רצח הילד בטבעון עניין אותם השבוע יותר מבריחתו של הרצל אביטן. גילוי: המשטרה הוסיפה לחקור את רצח דני כץ גם לאחר שבית המשפט הרשיע את הנאשמים, כמו היה זה תיק פתוח

הגוף. אבל צריך לרוקן את הכיסים. הבודק פתח את קופסת הסיגריות וחיטט ביניהן, וגם פירק את הפאוקר שלי. אקדח לא הייתי יכול להביא איתי; סמים אולי כן.

אבל הנשים הקפידו יותר. הן נדרשו להתפשט וגם היה גלאי מתכת. יצאה כשעה מרגע שהגענו אל הכלא ועד שנכנסנו אל חדר הביקורים: היה יום שקט מאוד. אם הבנתי נכון, רק היושבים במאסר עולם הורשו השבוע לקבל אורחים, וזה עוד בהשפעת "האירוע", כפי שאומרים קציני הכלא. הם מתכוונים לאביטן.

היתה שם אמו של סמיר גנאמה ואשתו אבל והיתה בתו הבכורה עביר, שיערה מקושט בסרטים מצעצעים; היא ילדה חמודה הלומדת בכתה ב'. והיה אחיו של פתחי גנאמה, בעל מכולת. כולם מהכפר סכנין. הם באו במונית.

אולם הביקורים ארוך וצר. הכל צבוע בצבע שמן, כה. על הקיר של המבקרים מצוירות כל מיני דמויות מיקימאוס צבעוניות. בין החצי של המבקרים לחצי של האסירים יש ספסלי ברזל ארוכים. בין האסיר לאורחיו יש חומת אבן, המזכה מעין דלפק שבימים טובים יותר ניתן לחפלף ידיים מעברו וגם להתחבק.

השבוע, בגלל "האירוע", הפרידו בין האסירים לבין אורחיהם ברשת של ברזל, אף היא כולה בד. אין מגע, לבד מאצבע שאפשר, במאמץ מסוים, לתקוע מבעד החללים המעויינים שברשת. לא פשוט לדבר עם מישהו דרך רשת כזאת: אם אתה מכוון את עיניך אל פניו, הרשת מרצדת; אם אתה מכוון אותן אל הרשת, לא תראה את פני האסיר שלך, אלא אם כן תרחיק את ראשך, אבל אז לא תשמע אותו, כי כולם שם צועקים. כולם מבקרים את כולם כדי ומנית. על הקירות כתוב: "יישמעו וביריך בנועם".

לא נראה קל, אם האורח ואשה וילדה קטנה. עם האסיר שלהן. הילדה בכתה, כי אבא לא יכול לנשק אותה מבעד לרשת הברזל. בפעם הקודמת הורשו לו לחבק אותה. ובכתה גם האם ובכתה האשה ובכו האורחות. משך הביקור מותנה ברצונם הטוב של הסוהרים. בין חצי שעה לשעה. הפעם שילחו אותנו אחרי חצי שעה. "בגלל האירוע", הסבירו.

בעצם, אין הרבה מה לומר. מה נשמע ואיך העניינים ואיך המרגש ומה נשמע בכפר. כן, הם שמעו כבר על רצח הילד בקרית טבעון. בסכנין, דיווח סובחי גנאמה לאחיו, כולם בטוחים שהרוצח הוא האיש אשר רצח גם את דני כץ. זה מה שכולם אומרים גם בכלא, דיווחו סמיר ופתחי גנאמה.

פרשת הרצח של דני כץ תמוהה עד מאוד; סימני השאלה שריחפו מעליה בראשיתה עודם מרחפים מעליה גם עתה. אם נכון מה שקבע בית המשפט המחוזי בחיפה, כי אז הוליכו חמשת הנאשמים לרצוח נער יהודי מפני שהיה יהודי.

איש מהחמישה לא היה מעורב מימיו בפעילות פוליטית כלשהי. אך שאלת המניע העסיקה את בית המשפט פחות מכל, כמו היה זה מובן מאליו שבהיותם ערבים, אפשר שירצו לחטוף ילדים יהודים כדי לרצות את אש"ף. אף כי לדברי פסק הדין המניע למעשה היה פוליטי, קבע בית המשפט גם שאחרי רצח הנער ביצעו ארבעה מבין חמשת הנאשמים מעשה סדום בגופתו. לא ברור מפסק הדין אם גם זאת עשו כדי לרצות את אש"ף. כך או כך, נקרופיליה (בעילת גופות) היא סטיה מינית נדירה ביותר.

אם נכון מה שקבע בית המשפט, כי אז קרה שלא פחות מארבעה נקרופילים, כולם ערבים, כולם שונאי ישראל עד רצח ילד, נפגשו באותו הסופרמרקט על הר הכרמל.

בית המשפט סבר שכל זה מתקבל על הדעת.

כל הנאשמים כפרו באשמה. הם הורשעו, במידה רבה, על סמך הודאות שגבו מהם במשטרה. בבית המשפט חזרו בהם מההודאות ובמשפט הזה ממושך אמרו שעונו במהלך החקירות עד שחתמו על הודאות שקר. בית המשפט לא האמין. ספק רב אם ניתן היה להרשיעם ללא ההודאות שנגבו מהם במהלך החקירות.

בפעם האחרונה ראיתי את סבחי וסמיר גנאמה במהלך משפטם, שנערך כמדור על רקע של היסטריה כהניסטית. השופטים התנבעת הרשו למשטרה להביא את הנאשמים לבית המשפט כשהם אינם מגולחים, בבגדים מזוהמים והם נודפים ריח רע, לאחר ימים רבים שלא הורשו להתקלח.

השבוע נראו נינוחים מאוד, מאירי פנים, מגולחים, מסופרים ולבושים חולצות מריק לבנות, נקיות. הם הרבו להתבדח. הם לא ידעו על באי; לא אמרתי להם שאני עיתונאי. התרשמתי שאין להם תלונות על תנאי מאסרם. הם יושבים בתא אחד. מסתדרים זה עם זה. אחת ליום מרשים להם לצאת למשך שעה. קוראים את המאמרים שעורך הדין אביגדור פלדמן, פרקליטם, מפרסם בעיתון "חדשות". קוראים ספרים. פתחי גנאמה, כיום בן 24, רווק, קורא עכשיו רומאן מאת נגיב מחפוז.

שאלתי, הנה עוד קלישאה, איך הם מחזיקים מעמד. סמיר גנאמה, כיום בן 31, אב לשתי בנות, אמר שרק הידיעה שלא רצחו את דני כץ והאמונה שבית המשפט העליון יקבל את ערעורם משמרת את שפיות דעתם. עד כה עוד לא נקבע מועד לשמיעת הערעור. סמיר ופתחי גנאמה יודעים בדיוק מה משמעות המקרה הזה: אם לא הם רצחו את דני כץ, פירוש הדבר שרוצחו עוד מהלך חופשי, ומי יודע את מי עוד רצח בינתיים ואת מי עוד ירצח.

שמעתי מהם אישור לגילוי מרהיב: זמן רב לאחר שהורשעו נודע להם שהמשטרה הוסיפה לחקור את פרשת הרצח, בסודיות גמורה, כמו פקפקה בעצמה בגרסה שמסרה לבית המשפט התיק, בעיניה, פתוח. הם שמעו זאת מפי אחד הסוהרים, אמרו סמיר ופתחי גנאמה. האיש נבוך על כך שגילה להם את הדבר: הוא הועבר לשמירה באחד המגדלים. זה נחשב בין הסוהרים לעונש, אמרו לי.

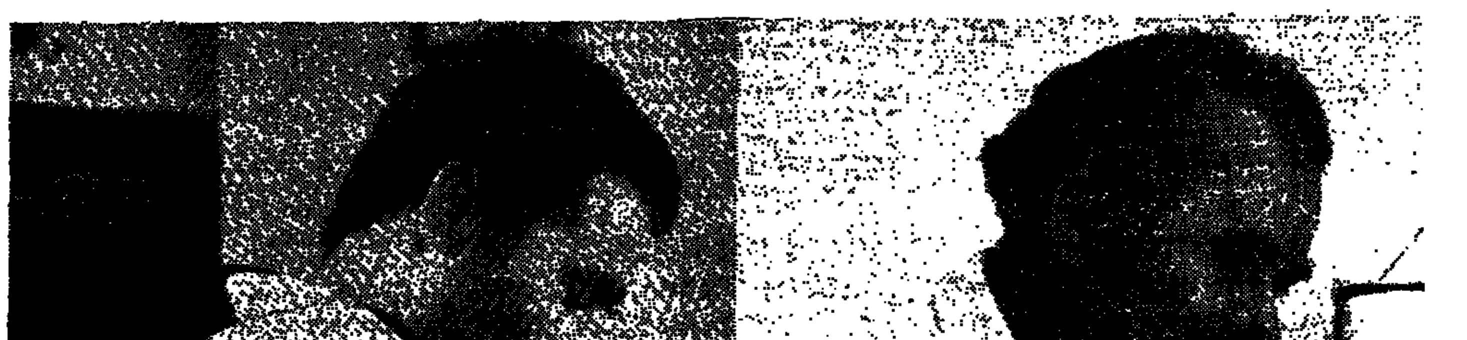

ראיתי שב"בניק מצומצם. אבו זיאד

בסוף הוא יוצא אידיוט. בר־אבא

זיאד אבו זיאד על "נישואים פיקטיביים"

במוצאי־שבת הלכתי לראות את "נישואים פיקטיביים" של חיים בוזגלו ושלמה בר־אבא. די נהניתי, אם כי לא כל כך הבנתי את נקודת המוצא של העלילה: משום מה לא הגיוני שקורה בנמל התעופה בלוד. אבל הטיפוס הוא זה: מעשה בגבר ירושלמי המחליט לקחת חופשה מאשתו והילדים. הוא אומר להם שהוא נוסע לניו־יורק, ובמקום זה הוא נרשם בבית מלון קטן בתל אביב. שם הוא מציג עצמו כיורד מאמריקה שבא לביקור מולדת. בהמשך הוא מוצא עצמו בין פועלי בניין מהשטחים ומעמיד פני אילם, וכך הם לא מזהים אותו כיהודי. זה מצחיק ודי חכם, סאטירי, ולמרבה המזל – לא צדקני ולא מטיף.

אחר־כך חשבתי שאולי, בעצם, זה לא כל כך מצחיק. הסרט לועג לערבים על מבטאם. הם לא יודעים לבטא פ. מראים את תנאי המגורים המחרידים שלהם בתל אביב. הם נוהרים ומתגרדים. מאריכים מאוד בתיאור רעבונם המיני ותשוקתם לשכב עם אשה יהודיה. בסך הכל זה הומור די כהניסטי. ייסרתי עצמי על הנאתי מהסרט. ביקשתי מעורך העיתון זיאד אבו־זיאד, ידיד ותיק ממזרח ירושלים, שילך לראות אותו.

אבו־זיאד הוא ציפור משונה. מיד אחרי מלחמת ששת הימים הלך ללמוד עברית באולפן, ומאז הוא משקיע הרבה זמן, מאמץ וכסף לקירוב הלבבות בין הישראלים לפלשתינאים, חולם על שלום של פשרה שבמסגרתו תיכון מדינה פלשתינאית, לצד מדינת ישראל. איש בוגר ואוהב אדם, רך־מבע ומיושב בדעתו. אחיו הצעיר ישב שנים רבות בכלא ובמעצר בית. לפני שלוש שנים גורש מהארץ, בשבוע שעבר הורשה לחזור, בהתאם להתחייבות שניתנו לו לפני שנים.

זה שלוש שנים מוציא אבו־זיאד עיתון: הוא העורך המשכתב והמגיה והמעמד המביא לדפוס והמפיץ. "גשר", לא ייאמן כי יסופר, מופיע כסדרו גם בימי האינתיפאדה האלה. שנה ב' גיליון 56, בעברית.

יש לי רושם שהוא לא מנסה למכור לקורא הישראלי את המודל בהקמת מדינה פלשתינאית: זה מובן מאליו. הוא מנסה למכור לנו את האמונה שאפשר לחיות עם מדינה כזאת, וזה, כמובן, מעשה שלא ייעשה. שר החינוך הורה על כן שאין להכניס את העיתון המסוכן הזה אל בין כתלי בית הספר. זה היה נבון מאוד מצדו: התלמידים עלולים להיתפס חלילה לאמונה שיש יסוד להתפשר עם

> יפי־הנפש יכולים להירגע: הסרט בסדר, אומר עורך "גשר"

הפלשתינאים.

"גשר" מדווח בימים אלה הרבה על דיכוי האינתיפאדה, אך כמו בעבר, מדגיש את הזוים האנושיים. אני מוצא עניין במה שהוא כותב על הבריאות, החינוך, הפולקלור, הספרות והעיתונות בשטחים. יש לו כאלף קוראים והוא ראוי ליותר. הנה איפוא תשדיר שירות קטן: תיבת הדואר למנויים: 19839, ירושלים. המחיר לשנה: 40 שקלים.

אבו־זיאד ואשתו הלכו לראות את "נישואים פיקטיביים". זה לא היה לגמרי פשוט, סיפר לי. עד שהשכיבו את הילדים כבר היה מאוחר. הם לא יוצאים הרבה אחרי החשיכה, באל אזריה שבמבואות ירושלים, כפר מבודד, מרבים לירות אבנים במכוניות. (בכלל, יש כנראה הרבה יותר שמשות מנופצות מכמה שמדווחים בעיתונים. אבל הגג הירושלמי הנושא את השם א.ג. גלאם, למרותי לא מכבר, מתקנים כ־10 שמשות אינתיפאדה בכל יום.)

אבו־זיאד הקפיד על כך לצאת העירה במכונית אישית ככל האפשר, מקווה שנערי הכפר יזהו את המספר הכחול שלו. זה עבר בשלום. כשהגיע לקולנוע "אור־גיל", שוב נתקל בבעיה. איפה מחנים בלילה מכונית עם מספר כחול. מכונית חדשה, יש לומר, של האשה.

קודם חנו במגרש של בית אבות, האשה לא היתה שקטה: מי יודע מה יעשו למכונית. אולי רק יזעיקו את המשטרה רכב השוד. המשטרה תשבור את הבעולים כדי לבדוק אם יש בו פצצה. מי יודע אם לא ירסקו את הדיפר. זה קרה כל הזמן. אחר כך צריך לרוץ אחרי הפיצויים.

חזרו למכונית וחיפשו מקום חניה אחר. מצאו מגרש מאור, בתשלום, לא רחוק מהקולנוע. ארבעה שקלים לכל הערב. אבו־זיאד נתן לשומר עוד שקל, כדי שיוציא אותו מהסרט אם מישהו יתעניין באוטו. לא היה צורך בכך.

אבו־זיאד אהב את הסרט. הוא חשב שיוצרו הצליחו: גם פועלי בניין ערבים לא אוכלים כפי שהם אוכלים בסרט (אבו־זיאד: "כמו כלבים"), ולא משתוללים כך כל אימת שהם רואים בחורה יהודיה. אבל אבו־זיאד לא נעלב: הוא מבין את זה כסאטירה על הנוטצות הכהניסטיות, המייחסות לערבים מזימה לשדוד מהיהודים את בנותיהם.

יש בסרט צירוף שוחרי־שלום, המפתה את אחד הפועלים אל מיטתה. אבו־זיאד מבין גם את הסצינה הזאת כסאטירה על הנטיות הישראליות. זו, הלא, טענת הכהניסטים, שנשים הפעילות בשמאל גם שוכבות עם ערבים. הוא חושב שהסצינה במלונת הערבים מציגה תמונה ריאליסטית. אין הוא מביישת את הפועלים הערבים. היא מביישת את החברה הישראלית.

יש שם גם בחורה אחת, נערה מדענית, שכל חלומה הוא להגר לאמריקה ושב"בניק אחד, מטומטם לגמרי. זיאד אבו־זיאד אהב לצחוק לשניהם.

שנינו אהבנו סצינה קצרצרה לקראת הסוף: בר־אבא, עדיין מתחזה לערבי, מגיע לביקור בביתו של אחד מחברי הפועלים לעבודה במחנה פליטים ברצועת עזה. ליד הבית עובר סיור של חיילי צה"ל. אחד מהם הוא בפילו. אחר כך חושב בר־אבא בהכרח הערבים שהתמונה מצבעה במגרש ילדים. חשב שהוא בר־אבא יוצא אידיוט. אבו־זיאד אהב גם את הפשאבה הזאת. הסרט בסדר, אמר. טוב ששאלתי.

★

בדרך הביתה חצינו את המדרחוב. היו שם בערך מיליון ילדים וילדות, מסופרים ולבושים כפי שמראים להם ב"ראש אחר", ב"הפוך" וב"צומת", מגלים בעוצמה הדרמנלית שלא נודעה בעיר הזו מיום שקמה.

אנשים הכוסופו, המתים הבנים, כמו מצפים לקיבוב, בפתוח הבאדים. הם שמוכרים ספרי בישול הדבניות בהוליליד מאקרילן ודוה. בתנות שמוכרות המט פארג' מפקלה מוכרים גם כרטיסי פלסטיק קטנים, עם תצלום, המזהים את נושאיהם כחברי כנסת. קולנוע "ארחוך" קיבל ביתה קפה עם סראטה. בנק הפועלים הפך למועדון לילה. נשאר רק שלט הבנק.

היותה הדיה מהממת, אבל רק מי שגדל כילד ירושלמי בין קפה אלנבי למלך הפלאפל, ואפילו בערב יום העצמאות לא ראה כל כך הרבה אנשים ברחוב, יודע להעריך זאת.

מי גנב את הרימון

"שעם ישראל יגיד לנו תודה", אומרים במוזיאון ישראל, אבל לפחות ארכיאולוג אחד אומר – המוזיאון מעודד את שוד העתיקות

לפני כעשר שנים הופיע בחנותו של סוחר עתיקות ירושלמי רימון שנהב מתקופת הבית הראשון ועליו כתובת המביאה חוקרים להניח שהוא שימש את הכוהנים בבית המקדש.

איש אינו יודע אל נכון איך הגיע הרימון אל הסוחר ההוא ונראה שאיש אינו רוצה מאוד לדעת זאת. הד"ר גבריאל ברקאי, ארכיאולוג שהתפרסם כשמצא את ברכת הכוהנים במגילה של כסף, הסביר לי השבוע שיש דרכים שונות שיכלו להביא את הרימון אל הסוחר. יש שודדי עתיקות, ויש מסנני עפר: הם רוכשים את העפר מאת קבלני בניין, למשל מסביבות הרובע היהודי וחפירות הכותל, ומעסיקים נערים לסננו, שמא ימצאו בו משהו שעוד ראוי למכור. כך מצאו ומכרו כמה דברים יפים, אמר ברקאי.

סוחר העתיקות מכר את הרימון למישהו שלקח אותו לחו"ל. הנה הפאשלה הגדולה של אגף העתיקות במשרד החינוך: האגף קיים כדי למנוע דברים כאלה.

בחו"ל הציגו את הרימון ברבים, ומעת לעת הציעו אותו למכירה, אף כי על פי החוק - הוא שייך למדינת ישראל. בימים אלה שילם מוזיאון ישראל יותר מחצי מיליון דולר תמורתו. הכסף נתרם למוזיאון בעילום שם. גם המוכר נשאר אלמוני. הוא שלח למשא ומתן עורך דין, כנהוג כשמוכרים רכוש גנוב.

הד"ר ברקאי אומר שאין לקבוע בוודאות שהרימון אכן היה בבית המקדש. זה יכול להיות, סביר להניח שכך היה, אבל יכול להיות שלא. המלים בית ה' החקוקות עליו יכולות להתייחס גם לבית מקדש אחר. האידיאולוגיה התנ"כית גורסת שמקדש שלמה היה בית המקדש היחיד באותה תקופה, אך גם בתנ"ך עצמו יש רמזים לכך שהיו עוד מקדשים. בערד היה מקדש כזה וגם שם נמצאה כתובת עם המלים בית ה'.

כך או כך, סבור ברקאי שהמוזיאון שילם יותר מדי עבור הרימון הזה. בחצי מיליון דולר אפשר לממן לא מעט עונות של חפירות. חמור מזה – המוזיאון נתן עידוד לשודדי העתיקות, אמר ברקאי. איזו סיבה יש למישהו לציית לחוק העתיקות אם המדינה מוכנה לרכוש בכסף רב את מה ששודדו ממנה.

אין זו הפעם הראשונה שאתם קונים רכוש גנוב, אמרתי למאיר מאיר, האיש הממונה על הדברים האלה קניתם גם את האוסף של שודד העתיקות משה דיין.

מאיר אמר שהשאלה זו קיימת והם חשבו על זה. על כן, התייעצו במנהל אגף העתיקות, אף כי החוק אינו מחייב אותם לכך והמנהל נתן את ברכתו לעיסקה.

מאיר: "אם אנחנו לא היינו קונים את הרימון הזה – מר דיאמן אחר היה קונה אותו ואנחנו היינו אוכלים את עצמנו עד סוף כל הדורות. יש כאן חפץ בעל ערך לאומי, מבית המקדש. יש מסורת של פיוס שכיים. אותו הדבר עם האוסף של דיין. שעם ישראל יגיד לנו תודה". מוזיאון ישראל אינו מופקד על המוסר, אמר מאיר והוסיף שהוא אינו צריך להיות צדיק יותר מהאפיפיור. זו היתה מספרה יפה, אני חושב, בהקשר לבית המקדש.

מאיר חושב שהמחיר אינו גבוה מדי, אמר. להיפך. הם עוד הצליחו להתמקח קצת על המחיר, ועתה, כשכל עיתון בעולם מדווח על העיסקה הזאת הוא, מאיר, מתאר לו

הזמנה לשודדים. רימון

שאשתו של המוכר האלמוני כועסת עליו שלא דרש מיליון. אבל למאיר יש סימנים שגם המוכר רצה שהרימון הזה יחזור לירושלים. מטעמים סנטימנטליים, כן. ולכן הסתפק בחצי מיליון.

שאלתי את אמיר דרורי, אלוף מיל., מנהל אגף העתיקות והמוזיאונים במשרד החינוך, מדוע אישר את העיסקה הזאת. הרי יש בה כדי לעודד שודדי עתיקות.

דרורי אמר שאם שודדי העתיקות חושבים כך – הם טועים טעות חמורה. אבל מדובר בחפץ נדיר בעל ערך לאומי. משהו יוצא מהכלל. דרורי חשב שצריך להחזיר אותו הביתה. עניין של שיקול דעת. הוא מודע לכך שיש מי שיגידו לו ששגה.

שאלתי מה הוא עושה כדי לבלום את שודדי העתיקות. דרורי אמר שהפנקס פתוח והיד רושמת ויש כל מיני שיטות שהוא לא יכול למרבה הצער לגלות לי.

לשכת סוכני ביטוח בישראל

תוכנית ההרצאות והדיונים של
כינוס "אלמנטר 88"

יום שלישי כ"ד באלול תשמ"ח 6.9.88
11.00 פתיחת הרישום במלונות.
13.00 סיור במפעלים לבחינת ההיבטים הביטוחיים של תעשיות חדישות.
18.00 טקס הפתיחה של הכינוס באודיטוריום "חיפה" במרכז הכרמל.
אורח הכבוד: מר שמעון פרס, מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ.

יום רביעי כ"ה באלול תשמ"ח 7.9.88
מושב הרצאות הבוקר – אודיטוריום "חיפה"
09.00 סוגיות ופסקי דין בתבות מעבידים הגד ג', עו"ד שלמה לוי.
09.45 כשבר מעריכים דב"י ערך ותכשיטים. בסקר המלת דירות, מר לשרד רוזמן.
10.15 חידושים בתביעות נזקים ואמצעי מיגון. מהנדס יהודה איזנברג.
11.15 פיצויים בגין אי פרעון תגמולי ביטוח, עו"ד ד"ר פנחס גולדשטיין.
12.00 רב־שיח: שמאי חברה או שמאי עצמאי
משתתפים: מר מנשה מלמוד, מר אורי קוזלר, מר אמנון פלץ.

מושב אחה"צ – מלון "דן כרמל"
הרצאות מקבילות סדרה א'
15.30 1. הכיסוי והתביעות בביטוחים חקלאיים, מר גדעון גלבוע.
2. אחריות מקצועית ואחריות המוצר, מר דורון פרמדר.
3. המימד החדש בנזקי רכוש לנוכח האינתיפאדה, מר אדי סגמן.
הרצאות מקבילות סדרה ב'
17.00 1. הכיסוי והתביעות בביטוחי קבלנים, עו"ד אורי גס.
2. טיפול הסוכן בתביעות רכב חובה, עו"ד גב' שלי שנב.
3. הפוליסה לביטוח ימי, עו"ד כדורי חכם אהרון.
21.00 ערב הומור וסטירה "הביטוח בראי הלצוך" באודיטוריום "חיפה". כתב יואל רינפל.
מנחה: משה טימור, משתתפים: יואל רינפל, יוסי ברק, מוני אבניב, יעקב תירוש, רותי הולצמן.

יום חמישי כ"ו באלול תשמ"ח 8.9.88
מושב בוקר אודיטוריום "חיפה"
09.00 תביעות רשלנות רפואית בישראל, עו"ד דב וישנלס.
10.00 שוק ההון והבורסה – לפני ואחרי הבחירות, פרופ' יוסף גרוס.
11.30 רווחיות תיק סוכן הביטוח, מר בן ציון וינשטוק.
12.15 ביטוח מקיף לרכב – הבעיות בפוליסה התיקנית, מר בועז גולדבקין.
מושב אחה"צ אודיטוריום "חיפה"
15.30 רב־שיח: הביטוח האלמנטרי בישראל.
משתתפים:
מר שבתאי אנגל – יו"ר איגוד חברות הביטוח.
ד"ר איתמר בורוביץ – מנכ"ל "הולב".
מר יוסי בוקאי – סמנכ"ל "הסנה".
מר פיני כהן – מנכ"ל "ארדט".
מר לוי רחמני – מנכ"ל "איילון".
מר אברהם רייך – יו"ר לשכת סוכני הביטוח.
מנחה: גב' אילנה דייק.
17.00 נעילת הכינוס.
משרדי הלשכה: רחוב גרוזנברג 18, תל־אביב. טלפונים: 03-653919 03-657019

כספת /

נחמיה שטרסלר, יהודה שרוני, אבי גנאור

■ חכה עד אוקטובר

מתוך 3.6 מיליארד דולר, מחזיק הציבור במניות בנקאיות בשווי המתקרב למיליארד דולר. בכסף האוצר מעוניין מאוד שציבור זה ימשיך להחזיק במניות אלה בתנאים שהוא מציע. ההצעה היא שהמניות ימשיכו ויסחרו בבורסה, ויגיעו עד פדיונן הסופי באוקטובר 1991, תשואה דולרית של 6.5% לשנה, או תשואה מדדית ללא ריבית – הגבוה מבין השניים. האם עליך להיענות מיד להצעת האוצר?

ראשית, אין למהר. אתה יכול לבסס את הודעתך מהיום ועד ה־18 באוקטובר, ועד הכתובית השנייה של אוקטובר עשויים להיות שינויים רבים ברמת התשואה בשוק ההון. זאת ועוד, הבנקים יחלו בקרוב לחזור אחריך, לכן תן להם זמן כדי להציע כמה שיותר. הסנונית הראשונה היא בנק הפועלים שהודיע השבוע על הטובות שהוא מעניק לפודי המניות הבנקאיות.

אין ספק כי הבנקים האחרים לא יתנו בצד, ויבואו עם הצעות טובות לא פחות. ואז בנק הפועלים לא יתנו כדי לראות כיצד הלקוחות בורחים ממנו, אלא יציע תנאים טובים יותר וכך הלאה.

ועתה להצעה עצמה. רוב כותבי שוק ההון תמימי דעים כי הצעת האוצר אינה טובה דיה. הם מעריכים כי התשואה הדולרית גבוהה מדי, וכי המדד בשלוש השנים הקרובות יעלה בשיעור גבוה יותר מהדולר, ולכן עדיף להיצמד למדד בכל מקרה בהשקעה לטווח של שלוש שנים.

גם בסיס ההצמדה מעורר תהיות. מדד הבסיס הוא חודש אוקטובר ומדד הפדיון הוא חודש ספטמבר, כלומר יש הפסד של מדד אחד, שמשמעותו כ־2% (בהנחה שכך יעלה מדד חודש אוקטובר הקרוב).

אם אתה מאמין במדד – ורצוי שתאמין בו – כדאי במבנית חיסכון צמודה מדד לשלוש שנים עם ריבית צמודה של 5%, או על אגרות חוב ממשלתיות הנסחרות כיום בבורסה ומאפשרות גם נזילות.

אך כמו שנאמר לעיל, דווקא את ההחלטה עד לרגע האחרון. עד אז נכתוב לבטח כמה פעמים על הנושא.

■ שטרי הון דיסקונט

בבורסה לניירות ערך רשומים למסחר שטרי הון ג' של בנק דיסקונט, הניתנים להמרה עד ל־16.10.88. לשטרי הון אלה שני מסלולים: מסלול הצמדה למדד ומסלול המרה למניות בנק דיסקונט. שטרי ההון נסחרים בבורסה ברמת מחיר הגבוהה משווי התיאורטי של שטר ההון. לכן, אם בידך שטר הון כזה, מהר המר אותו במניית הבנק.

לאחר שתהיה בידך המניה, החלט בעצמך האם להמשיך ולהחזיק במניה עליפי הצעות משרד האוצר למשך שלוש שנים, או לפדות אותה. עמדת "כספת" בנושא זה הובאה בקטע הקודם.

■ למה המוניות אינן עוצרות

אם אתה צעיר יחסית, עומד על שפת המדרכה ומרים יד – אין לך סיכוי. המוניות יחלפו על פניך. אך לעומת זאת, אם אתה קשיש או אשה עם שני ילדים, או עומד עם סלים מהשוק – המוניות תמהרנה לעבור ותעצורנה בחריקת בלמים, מוכנות לשרת.

מה קרה האם הנהגים הם בוגרי הצופים המחפשים את המעשה הטוב היומי שלהם? לאו דווקא. הם פשוט אינם רוצים לעבוד עם מונה.

הם יודעים שהנוסעים הצעירים יודעים מה להפעיל את המונה, אך האחרים, הזקוקים להם ביותר דחופות, יבקשו לבריגשתם – והדרישה היא עגולה 10 שקלים לנסיעה רגילה בעיר. זו בדיוק אותה נסיעה שלפי המונה עולה 6–5 שקלים.

אז מה לעשות, להתחפש לאשה באה בימים עם סלים ושלושה ילדים? הפתרון עבור מי שאינו יכול להתחפש – לא לצאת לרחוב אלא להזמין מונית מתחנה מוכרת. אז יש לך סיכוי טוב להגיע ליעדך בזמן סביר, וגם המונה יופעל.

■ להתגלח על חשבון הלקוח

עוד אחד מסיפורי חלום. לקוח ותיק של אחד הבנקים, השקיע את חסכונותיו בניירות ערך ממשלתיים, עד שיצא לגמלאות. בניירות ערך מסוג זה גובה הממשלה 35% מס בעת תשלום הדיווידנד.

לקוח זה גילה להפתעתו כי הבנקים מגלחים ממנו את העמלות השונות (כגון דמי שמירה) על הברוטו. הלקוח צועק: מדוע מהברוטו ולא מהנטו. באמת מדוע בנק ישראל?

■ מה פתאום דלק?

סוכני הגז, בעלי תחנות הדלק, סוכני הדלק – כל אלה נוכחו לפתע כי הרפורמה במשק הדלק בעצם פגעה בהם, ולכן הגיעה עת עשיית חשבון עם משרד האנרגיה והשר העומד בראשו. נוסף לכך, העיצומים הם יותר יעילים ערב הבחירות.

שר האנרגיה דוחה מכל וכל את טענות סוכני הגז, וגם עם עמדת בעלי תחנות הדלק הוא אינו מסכים. השר לפי שעה, אינו מוכן להתפשר עם גורמים אלה, אך בינתיים נדחתה אפשרות מימוש האיום של סגירת תחנות הדלק היום.

■ מתנה מקורית

זו הצעה למתנה של החברה הישראלית למדליות. היא כפיצה לרגל ראש השנה מטבע חדש, "קיסריה" בזהב, בכסף קשוט ובכסף רגיל. הבעייה היחידה היא, שבשלב זה הכבידה נעשית לפנויי החברה בלבד.

■ שלל שיטות המסחר

כששוק המניות נראה סביב־סביב, כמו שקורה בימים אלה, זו הזדמנות לתאר את סבך שיטות המסחר הקיימות בשוק.

בבורסה קיימות לא פחות מארבע שיטות מסחר במניות. השיטה הראשונה היא הרב בדדית, שבה נסחרות מרבית המניות בבורסה. בשיטה זו נקבע שער אחיד למניה, עליפי עודפי היצע או הביקוש.

השיטה השנייה מיועדת למניות בעלות רמת סחירות נמוכה ויש כ־20 כאלה. שם נקבעה שיטת מסחר ביחידות, והיא "השיטה המבוקבת". המסחר במניות אלה אינו שוטף, ומחיר המניה נקבע עליפי היתוך עקומות הביקוש וההיצע.

לפני שנה הנהיגה הנהלת הבורסה שיטת מסחר חדשה, לגבי 30 ניירות ערך בעלי רמת סחירות גבוהה. הכוונה לשיטת "המשתנים", לפיה בכל מניה נערכים מספר סיבובי מסחר, ולכל סיבוב נקבע שער אחר. המסחר ב"משתנים" נערך בשעות הצהריים.

השיטה הרביעית היא שיטת מ.ר.צ.(מסחר רב צדדי), לפיה מתרסים עודפי הביקוש וההיצע, ולאחר מכן מתפרסמים באותן מסכי שערים אלה. עם פרסום העודפים, מוגשות פקודות באומות, רק לאחר מכן נערך המסחר.

אם טרם השתלטתם על סבך השיטות, אין צורך להתרגש, כיוון שבכל מקרה לא מומלץ להתקרב לבורסה בימים טרופים אלה.

■ יש גם ב־9 ש"ח

ראינו כבר שמורה של מנת אבטיח בבית־קפה הוא ארבעה שקלים וגם שישה, אך את מחיר השיא מצאנו ב"קרהעיר". שם גילינו בית־קפה בשם "שמדמים" על שפת המפרץ, מנת אבטיח שם עולה תשעה ש"ח – לא כולל דמי שירות, גם בקפות הגג, בקפה "דקיק", המחיר זהה. מעניין.

הסוכנות היהודית לארץ ישראל
המחלקה לעליית ילדים ונוער
עלית הנוער
עלית הנוער
מפעילה קו טלפון פתוח
לשאלות הציבור
עם פתיחת שנת הלימודים תשמ"ט
הפונים יוכלו להציג שאלות
בנושא החינוך הפנימייתי
בכפרי הנוער והקיבוצים
צוות בין מקצועי יעמוד לרשות הפונים ביום ראשון 4.9.88
בין השעות 17.00–19.00 במקומות כדלהלן:
בת"א בראשות יחיאל שילה–סמנכ"ל ומנהל אגף הקליטה
טל' 03-263519 265713
בירושלים בראשות אלי אופיר–מנהל אגף מוסדות בעלות
טל' 02-227671 227672
בחיפה בראשות שלמה אוני–מרכז הפיקוח החנוכי בצפון
טל' 04-681107 641195
פרסום שיפמה

עיריית הרצליה
חוק התכנון והבניה תשכ"ה 1965
הועדה המקומית לתכנון ולבניה
מרחב הרצליה
הודעה לפי סעיף 149 לחוק
התכנון והבניה תשכ"ה 1965
אלי לנדאו
יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה
מרחב הרצליה

مكان من الاحيل

مكبرة من الأصل

תרבות וספרות

אוטוביוגרפיה של תרבות

שאון הזמן, מאת אוסיפ מנדלשטאם. תרגמה מרוסית והוסיפה הערות ואחרית־דבר נילי מירסקי, הוצאת עם עובד, 1988, 80 עמודים

מאת יורם ברונובסקי

בניגוד מסוים לספרויות המערב, על מסורות ההתבוננות שלהן, כאשר תופעה כמו תומס האדי היא יותר יוצא־מן־הכלל המעיד על הכלל מאשר מקרה רווח, בספרות הרוסית במעט כלל הוא שמשורר המפתח קריירה מלאה בקריית־ספר הרוסית יהיה גם פרוזאיקן. כמו לגבי רוב התחומים גם בעניין זה קבע מופתו של פושקין את הרגם שמעטים חרגו ממנו, מבין הגדולים ביותר. על הרוב, המשוררים הרוסים המובילים של שתי המאות האחרונות הם גם כותבי פרוזה, אף שהיחס בין השירה והפרוזה שלהם משתנה ממשורר למשורר. אצל פושקין הפרוזה והשירה במעט מעומתות זו מול זו, וכאילו שני יוצרים עומדים מאחורי שני מכלולי־היצירה. רגם שונה במקצת מתגלה אצל לרמונטוב או אצל בלוק או פסטרנק. אצל מנדלשטאם שוב חוזר הרגם עם שינויים מהותיים. הדיאלקטיקה של היצירה השירית והיצירה הפרוזאית היא כאן מעניינת ודקה במיוחד.

האחרות שבין הרשימות "שאון הזמן" ובין שירי מנדלשטאם, גם אלה שנכתבו זמן רב יחסית אחרי הרשימות, יעיין בספרו המרתק שכבר הוזכר של עמרי רונן ("התקרבות למנדלשטאם", הוצאת מאגנס בשפה האנגלית, ירושלים, 1983).

כיצד להגדיר את "שאון הזמן" מבחינת הסוגה הספרותית שלו? עניין לא קל. ההגדרה "רשימות אוטוביוגרפיות" היא הראשונה העולה על הדעת, והיא המעוררת את הבעיות הרבות ביותר. מה לאוטוביוגרפיה ולמשורר הקלאסיציסטי מנדלשטאם, שביסוד השקפת־עולמו הפואטית מצוי הרעיון האנטי־רומנטי המהותי של "בריחה מן האישיות" (להידרש לביטוי של אליוט, מבחינות רבות האנאלוגיה המערבית של מנדלשטאם). הרשימה האחרונה ארס־פואטית – בעצם, כל כתביו של מנדלשטאם הם ארס־פואטיים, הנושא המהותי שלו היא השירה ואפשרויותיה – המשרטטת את דיוקנה של השחקנית קומיסרז'בסקאיה,

אוסיפ מנדלשטאם. מה לאוטוביוגרפיה ולאותו משורר קלאסיציסטי, שביסוד השקפת־עולמו הפואטית מצוי הרעיון האנטי־רומנטי המהותי של "בריחה מן האישיות"... מנדלשטאם הוא, אם כן, אוטוביוגרף בעל כורחו, אוטוביוגרף המתנגד לאוטוביוגרפיה

ההיקות בין שירי מנדלשטאם לבין פרקי הפרוזה שלו, ומעל לכל ארבע־עשרה הרשימות שכונסו בקובץ "שאון הזמן", הן כה אמיצות וכה מתמטיליות(?), עד שהקריאה בפרקי הפרוזה הללו יכולה להסתבר כקריאה בפירוש רש"י על השירים המוקשים לעתים עד מאוד. הרשימה הפותחת את הקובץ, "מוסיקה בפאבלובסק", שנכתבה, כרוב הפרקים האחרים, בשנת 1925 (ואולי קודם לכן), תעלה מיד על דעת קורא מנדלשטאם את אחד משיריו הנודעים ביותר: "קונצרט בבית הנתיבות", המתוארך לשנת 1921, אך לא יכול היה להיכתב, לטענת עמרי רונן בספרו על מנדלשטאם, לפני שנת 1922 (הפרסום: בשנת 1924). כלומר: השיר והרשימה נוצרו באותו הזמן, אולי באותו הזמן ממש.

המשפט הראשון של הרשימה – "אני זוכר יפה את השנים השוממות, הנידחות של רוסיה, שנות התשעים וגו' – כששתי המלים "שוממות, נידחות" מתרגמות במלואן את תואר־השם היחיד שנדרש לו מנדלשטאם והראשון בשירה היא "אטום, מחניק" – תואם יפה את פתיחת השיר האומרת "אי אפשר לנשום וגו'". בהמשך חוזר ברשימה דימוי של העיירה פאולובסק לאליזיום (ארץ המתים הקלאסית) המופיע גם בשיר שאינו מזכיר כלל בשמה של פאולובסק. ומעל לכל, הנושא היסודי של הרשימה ושל השיר הוא אחד: פרידה מן המאה התשע־עשרה, מרוסיה של ברזל ושל מוסיקה, הנשמעת בפעם האחרונה בקונצרט בבית־הנתיבות, כדבור הטור האחרון בשיר והנהר (אגב, מה פתאום קונצרט בבית־נתיבות? ההסבר יימצא שוב בספרו של עמרי רונן, הוא בתולדות המלה המציינת את בית־הנתיבות ברוסית – "ווקזאל" – שמקורה ב"גני ווקסהול" הלונדוניים, שם נוגנה במאה השמונה־עשרה מוסיקה, ובפאולובסק נוצל בניין־התחנה גם כן לנגינת מוסיקה משם עבר השם על דרך המטונימיה לתאר בית־נתיבות, או תחנת־רכבת, ברוסית בכללו).

מה טוב יותר: הרשימה או השיר? קשה להימנע מן התשובה שהשיר הוא יצירה מרוכבת ומופלאה בהרבה מן הרשימה, אבל זו האחרונה לא רק מוסיפה הרבה לקורא השיר אלא היא יצירת־אמנות בפני עצמה, על הדימויים (כמה מהם, כאמור שותפים לה ולשיר), על הניגון הזהיר של הפרוזה הזאת. מהי שירה מהי פרוזה? (בימי־הביניים יוחד השם "פרוזה" לסוג של שיר דתי) – הדיאלקטיקה של שירת מנדלשטאם והפרוזה שלו מציבה סימני שאלה מודרניים אחרי השאלות הללו, אולי יותר מאשר מציג אותם מקרהו של משורר ופרוזאיקן אחר כלשהו, בספרות הרוסית העשירה בסכיזופרניות־שלכאורה שכאלה. אגב, המבקש להתוודע לזיקות הרבות

המבקש לשרטט מצטייר יחסו של מנדלשטאם אל הסרבולים כתנועה המהותית של שלהי המאה הרוסית, נפתחת בהצהרה אנטי־אוטוביוגרפיסטית ברורה: לא על עצמי ברצוני לדבר אלא להתחקות על המאה, על שאון הזמן וצמיחתו. זכרוני עוין כל עניין אישי..." (עמ' 65).

מנדלשטאם הוא, אם כן, אוטוביוגרף בעל כורחו, אוטוביוגרף המתנגד לאוטוביוגרפיה. על סלידתו מהבלטת האני וביחוד מן הדחפים העצמיים מרצה לספר נדייז'דה מנדלשטאם באותם ספרי־זיכרונות נהדרים שלה שהם יצירת־ספרות בפני עצמה, במעט מצטרפת ליצירת הבעל הגדול, המת (והרי לצירוף כזה כיוונה האלמנה המופלאה הזאת כאשר כינתה, למשל, את ספרה השני בשם "הספר השני", על משקל השם שבו כינה מנדלשטאם קובץ של שיריו). אפשר אולי להידרש ללשון תרתי דסתרי ולומר: אם אוטוביוגרפיה, כי אז לאו דווקא אוטוביוגרפיה אישית, אלא אוטוביוגרפיה של תרבות.

אבל "שאון הזמן" הוא גם יותר מזה וזה גם ספר דיוקנאות, כמעט "קריקטורות", תיאורי דמויות מיוחדות המאירות את התקופה ומפרשות אותה, אף שלפעמים אלה דמויות נשכחות ושוליות כגון המורה ו.ג. גיפיוס שנעשה למנדלשטאם הנער להתגלמות הספרות, והרי "שיפוטיו... לא הסירו אוכפם ממני עד עצם היום הזה" (עמ' 73). ומעל לכל: תיאורי הדיוק של המשורר, האב בציג ה"תוהו ובוהו היהודי", אדם נטול לשון, האם, המשכילה הדוברת רוסית יפה. תיאורו של תוהו היהודי, ביחוד של המשורר מן התוהו הזה אל הקוסמוס (הסדר) של התרבות הקלאסית, כשהניגוד ירושלים־רומא מתחלף לעתים בניגוד מוסקווה־פטרבורג ("פטרפול" בכמה משיריו, על דרך הכינוי המתייוון שכבתה העיר בשירת הקלאסיציזם הרוסי בן המאה השמונה־עשרה). על זאת, ועל נושאים אחרים, כדאי לקרוא דברים עמוקים ומרחיבי־דעת של נילי מירסקי באחרית הדבר שלה לתרגומה.

אם נאמר על התרגום שהוא קונגניאלי (תואם בגאוניותו את המקור) עוד לא אמרנו כלום. כל הפלגה תחוויר לנוכח הפלא שחוללה, גם הפעם הזאת, המתרגמת הגדולה שלנו. היא עוד הוסיפה והתקינה הערות נפלאות לכל פרק, מלאות ידע ודקות שאין משלן. מנדלשטאם, ששיריו תורגמו לעברית לא פעם בעבר, אך רק לעתים רחוקות (בידי אליהו טסלר, בעיקר) באופן המניח את הדעת (לאחרונה שוקד על תרגום שירי מנדלשטאם המתרגם הצעיר והמחונן עמינדב דיקמן), זוכה להתגלות לקורא העברי במלוא יפעתו דווקא מבעד הפרוזה שלו. אבל מהי פרוזה וכו'...

מתהדר במוזרותו

כפות רגליה העדינות של המאראם, רומאן מאת איתמר לוי, הוצאת כתר, 1988

מאת אביעד רז

"אז הרמתי את ידי כנגד רוחה של המאראם ולחשתי: 'מהו הדם אשר יישפך בארץ ישראל את עשיו' ומיד הוספתי: 'המאראם, אשה פה בארץ ישראל, עכשיו'" וזהו סופו של הסיפור. מסע החיפושים הסתיים, המשיח נמצא.

ה"מאראם" היא פסל אבן שקם לתחייה בכפר דמיוני בארץ ישראל. היא יישות פלאית בעלת תכונות אלוהיות (היא עוצרת את מהלך הזמן בכפר ותושביו אינם מזדקנים) וגשמיות כאחד, היא מרכזת, מנעה אהבים, והעיקר – סובלת, בשלב מסוים, מתולעים המזהמות את כפות רגליה העדינות ושאר אברי גופה. הכפר כולו נזעק לחיפושים אחר תרופה לתולעים, ובמהותו מביאה המאראם לעולם את המשיח, בכוח סבלה וגאוותה ובזכות המשפטים אשר תכנה יהודי בידי אנוש, משרתה וסופר דברי הימים שלה.

המשפטים הללו, המובאים בפי המספר כמין השבעה מאגית, הם פתרון הסיפור וסופו. תחילת המסע – במשפט הראשון; מכרזו – במשפט השני, וסופו – בחיבורם של שני המשפטים, חיבור קבליסטי של שברים המביא לגאולה ולביאת המשיח.

מייחסים את הסיפור הבא לפסקאל: "הייתי שקוע במין הרגע", הוא מעיד, "הרגשתי כיצד אני נבלע בתוך חלום עמוק. שקעתי בדיאלוג מרתק עם דמות שאינני מכיר. אז, לפתע, היתה לי הארה – וחשתי שאני יודע את התשובה – לקחתי פיסת נייר שהיתה מונחת על השולחן ורשמתי עליה את הדברים. בו ברגע נפלה עלי שינה ארוכה. כשהתעוררתי, היא נאנה(?), הצצתי בפתק. היה כתוב שם: ריח של נפט".

איתמר לוי תורם תוספת מקורית למעורון המשפטים השבורים. מיום שכתב המהר"ל מפראג את המשפט הסודי (יש אומרים שהיה השם המפורש) והדביק אותו על מצחו של הגולם, לא חודש משפט כזה בבר קומתנו. ללוי יש "גולמים" משלו – אנשים שכל עולמם הפנימי מתמצה במשפט האמור והחיפוש אחר משלימו. ברגע שהדבקת את המשפט על מצחם – הם מתעוררים לחיים ופותחים בצעידה. כל האנשים האחרים שבם ישע, והם גרים בכפר שאליו מובילות כל הדרכים.

הספר, אם כך, הוא פארודיה. על הדת? על אנשים הדבקים במסורה מתפשטת על החיים האנושיים בכללם לוי נוגע בכל אלה. ההלל שבין שני המשפטים – הפותח והסוגר – ממולא במעשה פרשים וסיפורים, אבל בליעתם מתירה תחושה של אנדוקסיה(?). גרבותו, הסיפור הוא פארודיה; אבל פארודיה כזו, קלועה יותר ויפה יותר, אפשר למצוא בסיפור הקצרצר של פסקאל. "כפות רגליה של המאראם" מתהדר במוזרותו; והוא בהחלט מעשה אפשרי לכינוס באנתולוגיה הזקה, שאולי תיערך פעם, של פרוזת פנטסיה וסוריאליזם ישראלית. כך צריך לראותו: כשלב בהתפתחות, כמקטע בתוך רצף חדש של ניסוי ותעייה.

איתמר לוי: מעורון המשפטים השבורים

איש בלא תכונות

פגישה עם משורר, מאת לאה גולדברג, ספריית פועלים, 1988, מהדורה ראשונה — 1952

מאת אסתר אטינגר

אחר עשר שירים פרסם אברהם בן יצחק סונה (1883־1950) בחייו, ועוד כמספר הזה נותר בעיזבונו, חלקו בלתי גמור. מי שזוכה להתוודע לקובץ השירים הגנוז שיצא ב"תרשיש" של ד"ר משה שפיצר ב־1952 וב־1958 ועל כריכתו הלבנה רישום קווים של ליאופולד קרקאואר, לא ישכח אותו לעולם. שירים מעטים אלה שאותם כתב המשורר בימי בחרותו ופרסמם בכתבי־עת שונים, נקבעו רק אחרי מותו והחדירו רושם עז על קוראים ומשוררים בשל הוד הצלילות שלהם, בשל העברית העתיקה המפוארת שנתגשמה לצורות וצלילים חדשים.

אני יכולה לחשוב על שורות כמו "מה יהמה הים מאשר יגון העריב" מתוך השיר "מלכות", או [illegible] / [illegible]. מתוך שיר אהבה הקסום "לא ידעתי נפשי", על שירים כמו "מזמור", "חורף בהיר" ו"אלול בשדה" כעל פנינים נדירות עשויות מסערה ודממה, מהבוקי אור קיים הבהירים ומאפלה שומרת סוד.

הופיע בהדפסה מחודשת, המקרבת אותנו שוב לאישיות ולשירה מיוחדות ויוצאות דופן. המפגש המחודש מקבל עניין הערה נוספת עם הופעתו בעברית של "משחק העיניים", חלק מהאוטוביוגרפיה של אליאס קאנטי, שבה מוקדש פרק נכבד לפגישותיו ושיחותיו של המחבר עם ד"ר סונה.

קאנטי פגש את סונה בוינה של שנות השלושים, עם עליית הנאצים, ואילו לאה גולדברג הכירה אותו בירושלים בשנות הארבעים, לקראת סוף ימיו. מרתק לקרוא בזיכרונותיהם של השניים, אנשים רגישים ודקי־אבחנה, עד כמה זהים לעתים רשמיהם מאישיותו ותכונותיו של סונה. אילו הייתי רושמת את הדברים בצורה גרפית, הייתי חושבת על קווי גובה – כי סונה, לפי העדויות, היה איש גבוה ודק פיסית, וגם מרום מעם כשיעור קומתו הרוחני. וגובה זה – פועל יוצא ממנו הוא ההערצה ללא מצרים שרוחשים לו לאה גולדברג וקאנטי. שניהם מדברים על יראת כבוד כתחושה דומיננטית מאוד.

"ביחסי אליו", כותבת לאה גולדברג, "הבינותי את

אברהם בן־יצחק (סונה), לאה גולדברג, אליאס קאנטי (משמאל): קאנטי ראה בסונה אדם מושלם והשווה אותו עם "אדם ללא תכונות" של מוסיל. לאה גולדברג, לעומתו, משחזרת רבות משיחותיהם ומביאה בספרה סיפורים מקסימים שסיפר סונה ושהתרחשו במהלך היכרותם. לקראת סוף ימיו, כשחלה סונה ונחלש, נוצרו בקיעים במסכת ההומרה, באותה ארשת מרוחקת ובלתי אישית שלבש כל ימיו. אך בלי אותו ריחוק לא היה סונה הוא עצמו

אך לא רק נפלאותם של השירים טבעה חותם בשירה העברית ובלבות הקוראים. דמותו של המשורר נחרטה עמוקות אצל מעט האנשים שהכירוהו ואף השאירו את רשמיהם בכתב. "פגישה עם משורר" של לאה גולדברג ראה אור ב־1952, שנתיים לאחר מותו של סונה ולאחרונה

פירוש המלה העברית יראת הכבוד, ולפחות עשר שנים של פגישותינו היתה בי היראה מדי ראותי אותו, מדי דברי עמו, רגש שלא יכולתי להשתחרר ממנו. כמעט תמיד הייתי כבולה בתבונתו ואני במותה שאיש ממגדי לא שמע מפי כל כך הרבה דברים טיפשיים וחסרי טעם, כאותם שאמרתי לו מתוך מבוכה או רצון להגיד משהו מחוכם (עמ' 46). גם קאנטי, שפגש את ד"ר סונה כמעט מדי יום בקפה

הסוף בעמוד הבא

אסתר אטינגר היא משוררת ומבקרת.

1. משחק העיניים, מאת אליאס קאנטי. מגרמנית: צבי ארד, הוצאת זמורה, ביתן, 1987.

בשבחי האוריינטליזם

עלי היסטוריה, קובץ מחקרים מאת ברנארד לואיס. הוצאת יד בן־צבי, ירושלים, 1988, 306 עמודים

מאת יעקב שביט

"שוו בנפשכם מצב", כותב ברנרד לואיס במאמר הפולמוסי עם אדוארד סעיד, "שבו קבוצה של יוונים פטריוטים קיצוניים מחליטה שמקצוע הלימודים הקלאסיים הוא עלבון למורשתה הגדולה של הלאום, ושהאנשים העוסקים בלימודים הללו, הידועים בשם קלאסיציסטים, אינם מהווים אלא ביטוי נוסף לטמיעה עמוקה ומרושעת" נגד יוון. מובן שהיוונים הבאים הללו היו מכריזים מלחמת־חורמה נגד הקלאסיציזם האירופי, המשווה את עברה של יוון ושנים במתבונן ובמדיר בעתידה, ויוצאים להציל את כבודה מידי המסורת המסכנת של העבר הקלאסי.

באנלוגיה שמונה, זו יוצא לואיס הקש במלחמות אירוה בשנייה(?), לקעקע את התיזה ה"אוריינטליסטית" הידועה של סעיד ושותפיו לדיעה. אך האומנם תקפה אנלוגיה זו, הבאה מעטו של מי שבכתביו פזורות אזהרות נכונות כל־כך מפני אנלוגיות חפוזות ושרירותיות? האנלוגיה מוטעית, מפני שהמחקר האירופי חקר את יוון כאמנה הורתה של תרבות המערב ולא השווה את פניה, גם כשמתח ביקורת על אי־אלו מתבניה. בנוסף על כך, אין דמיון בין הרקע התרבותי – הקיים רק במה שלואיס עצמו מכנה "יצירת עבר" או אפילו "המצאתו" לצורכי הזמן – בין היוונים של היום להלנים של אז, לבין הרקע ההיסטורי־התרבותי הקיים בין המוסלמים של ימי־הביניים למוסלמים של היום.

אמת, טוען לואיס: בקורפוס גדול, נכבד ומשפיע של הספרות האירופית – בכלל זה המזרחנות – התגבש ותופח דימוי שלילי מסוים של "המזרח", כלומר של החברה והתרבות האיסלמית. אלא שסעיד בודר לו את ראיותיו באופן סלקטיבי, מוציא דברים מהקשרם, משבש מובאות ומפרש שלא כהלכה. כל פגמי ה"אוריינטליזם" שלו נחשפים בשפע בכתיבתו האפולוגטית־הלוחמת, ולואיס מצליח להוכיח שהמחקר המלומד הראוי לשמו נקי מתאים אלה, וכי מה שמבקשים סעיד וחבריו, אינו אלא לכפות על המחקר את עמדותיהם תוך סילוף האמת, תוך כדי התחזות לחלשים ולנפגעים.

שני מאמרים באסופה – "שאלת המזרחנות" ו"מצבם של לימודי המזרח־התיכון בארצות־הברית" – מביאים לקורא העברי את קצה הקרחון של "פולמוס המזרחנים", שפרץ אחרי פרסום ספרו של סעיד, "אוריינטליזם", בשנת 1978. המאמרים מציגים רק פן אחד בעבודתו של ברנארד לואיס, בכלל של דבר מאפשרת האסופה לקורא הלא־מזרחן להתרשם מטווחה ומגיוונה של עבודתו המדעית הן מבחינת הנושאים והן מבחינה המתודולוגית. בצד מחקרים היסטוריוגרפיים מרתקים בתולדות ארץ־ישראל בתקופה העות'מנית, המבוססים על חומר ארכיוני עות'מני, שלואיס היה חלוץ הגישה אליו והשימוש בו, הבצר מחקרים סקסטאלים(?) תריפים, הרובם כאן מסות כלליות

פרופ' יעקב שביט הוא חוקר ומרצה לתולדות ארץ־ישראל.

לואיס: מהותו היהודית של האיסלאם

יותר: גלגולי השם "פלסטינה", למשל, נושא המצוי על סדר היום הציבורי שלנו, וניתוח "שיבת האיסלאם", שמטרתו להסביר לקורא המערבי את מהותו של המוסלמים באיראן ואת השורשים העמוקים של מלחמת איראן־עיראק.

כאן, כמו בחיבוריו האחרים, מבקש לואיס להבהיר את מהותו היהודית של האיסלם, המסתלפת ומשתבשת על־ידי הזלת מושגים מערביים טהורים ואמות־מידה של פרשנות, שאינן תואמות לטבעו ההיסטורי, והבאש בראשונה בעניין תפקידה של הדת בהיסטוריה של העולם המוסלמי. מונחים של שמאל וימין, למשל, כותב לואיס, כשהם מיושמים על התופעות המדיניות המוסלמיות, מדויקים בערך כמו תיאור משחק קריקט מפי פרשן המתמחה בכדורגל. לואיס טוען גם כי הרעיונות האירופיים שיובאו לעולם המוסלמי כמו לאומיות, סוציאליזם, חילוניות וכו' – נותרו זרים ולא מעוכלים כדבעי. אבל ראוי לשים לב שגם הוא עצמו אינו יכול שלא

הסוף בעמוד הבא

מחנה הריכוז של הסרטן

מארס, מאת פריץ צורן, מגרמנית מרים רון, אחרית דבר מאת אהרלה מרשה(?), מסדה, 1988, 172 עמודים

מאת בתיה גור

"מארס" הוא ספרו היחיד של אדם שנפטר בגיל שלושים ושתיים, וההוגה שנודע מותו את כתב־היד בידי מושג, פרופסור להיסטוריה של הספרות בציריך (וגם מחזאי וסופר). באחרית דבר מתאר מושג את תולדותיו של כתב היד ושואל, בין השאר, הגם זאת ספרות וזו אחת משתי השאלות שמעורר הספר, אולי הגדולה והמסובכת משתיהן. הספר הוא מונולוג של שווייצרי יליד ציריך, המכנה את עצמו פריץ צורן, והוא בן למשפחה עשירה, העוסק בהוראת ספרות ופרוגיות(?). "מארס" הוא תיעוד של הרהורי משמה שחלה בסרטן.

העובדה שזהו מפעל ספרותי אחד של אדם גוסס אין לה דבר ודבר עם השיפוט האסתטי, אכזרי ככל שיהיה. מן הדין שיאמר במפורש: בניגוד להערותיו של מושג, "מארס" אינו רומן, אין כאן עולם בדוי כלשהו, אמין או בלתי אמין, חלקי או שלם; ישנה כאן טענה והודיה.

בורגני פירושו להיות בכל מחיר שקט, כי אחרת הבן עלול להפריע את מנוחת הוריו", עמ' 144) הוא האופי שהוליד את המחלה.

בסופו של דבר זהו אבן ממגן מזעזע, אבל לא בשל המפגש עם אדם הסובל ייסורי גוף ונפש לפני מותו הקרב, וגם לא בשל העיכוחן(?) שבדרך הראייה שלו. זהו ספר מזעזע בשל הטעות האיומה והעיקשת לכל אורכו, טעות שאולי דווקא בן טיפוסי לבורגנים שווייצרים, בתוצאות הסרד שלו, יכול לטעות שכמותה. רק מי שחושב שהעולם מסודר בדרך משמעותית, כך שהתהליכים הנפשיים מוצאים ביטוי ישיר, ביחס של אחד לאחד עם התהליכים הפיסיים, יכול לטעון שהסרטן בגופו הוא הוא עונש על כך שלא הוזה רגשות. הדבר המעורר את זעמו של הקורא הוא האכזריות בה נוהג המחבר עם עצמו בניסיון להבין את מחלתו ברמה הרציונאלית.

שאיפתו של פריץ צורן להבין את הסרטן כמטאפורה היא שאיפה נעדרת צניעות. ההעדר צניעות גורר אחריו אובדן פרופורציות. האדם החותר להבין את טעמו של הסבל כמשהו שיש בו חוקיות הגיונית, מסלק את התחינה למעט רחמים של המין האנושי על עצמו, הנעדרים אכן לגמרי מהספר "מארס"

תשנית על אופי המשפחה הבורגנית השווייצרית ואפילו לא ניסיון אחר להמחיש את חוויית החיים בתוך משפחה כזו, אלא טענות כנגדה. המספר, אדם שהיה שרוי, לדבריו, כל חייו בדיכאון, אינו מצליח להרגים דיכאון זה בדרך כלשהי. את טענתו בדבר העובדה שלא אהב מעולם אדם כלשהו הוא ממחיש על ידי כך שאינו מזכיר אדם אחד שהיה לו קשר עמו. אין כאן אפיון מוחשי וגם לא הדגמה של אירועים, והשפה שבה משתמש המספר היא שפה נטולת כל איכות פיוטית או דשנית, והמרון האירוניות שלה אינו כאן איכות בפני עצמה. מה, אם כן, יש בו בספר הזה שטלטל את הפרופסור מציריך ושגרם להוצאה להדפיס בגרמניה? מה יש בו כדי להצדיק את התרגום האמיץ לעברית?

יש בו סיפור בסיסי אחד, המתפתח לתיאוריה המשלבת אלמנטים מהפסיכולוגיה, הפילוסופיה והסוציולוגיה לכלל מסקנה המעוררת תמיהה. "אני צעיר ועשיר ומשכיל; ואני אומלל, נאורוטי ובודד. מוצאי מאחת המשפחות הטובות ביותר על הגדה הימנית של ימת ציריך, הקרויה גם חוף הזהב. קיבלתי חינוך בורגני וכל חיי התנהגתי כפי שצריך: משפחתי מנוונת למדי, וגם אני נגוע ככל הנראה במומים תורשתיים וסביבתיים. מובן מאליו שיש לי גם סרטן, כפי שניתן להסיק מכל האמור עד כאן" (עמ' 7). זוהי הפתיחה של הספר "מארס", והיא אכן מרשימה את הקורא באופן שהיא אמורה להרשים. הזעזוע אל מול הרשיות, אל מול המלים "מובן מאליו" הוא תוצאה של מפגש חדש ואחר, עם אדם החולה במחלה טרמינאלית. אך לאחר הזעזוע הראשון עומד הקורא מול מסכת של סיפורים שאיזה צורן מכנה אותם "תיאור תולדותיה של נאורוזה". תיאור זה רצוף ביטויים חסרי ספקות, ובלא ראיות יומרנית הנובעת בהיבריס של הדובר בדבר אמיתות כל תובנה שלו. ודאות זו אינה מאפשרת לקורא לזכור שמדובר באדם טרם מותו, ולגלות חמלה כלשהי.

במהלך הדברים מתבהר שצורן (שפירושו בגרמנית זעם) טוען שישנו יחס ישיר בין מחלת־סרטן בבלוטות הלימפה המתגלה בגידול בצווארו – לבין העובדה שמעולם לא בכה, לא הזיל דמעה, לא הרגיש דבר. במלים אחרות: כיוון שגודל בבית בורגני לשוהרים, המנה את התוקפנות שהיתה בו כלפי המציאות, משפחתו וחייו פנימה, כנגד גופו שלו, במקום החוצה. מכאן כבר מגיע המחבר לדיבור על היגמאות ב"מחנה הריכוז" של הסרטן ולטענה, הנובעת מכל הנאמר לעיל, בדבר יכולתו של אדם חולה לגבור על מחלה זו, אם יגלה בעצמו כוחות חיוביים די.

לא זו בלבד, אלא שהטיעון מתפתח והולך לקראת תפיסה כוללת של שכר ועונש: הגיבור לא אהב מעולם, ולכן נענש בסרטן. יותר מכך: האופי הבורגני ("להיות

בתיה גור היא סופרת ומבקרת.

קשה מאוד לבודד מה לצטט כאן מתוך ספרה החכם של סוזאן סונטאג, "המחלה כמטאפורה", מפני שצריך היה לצטט את כולו. אילו היה צורן חי, אפשר היה להעמיד מול טיעוניה שלה: בבהירות מציגה סונטאג את הצורך האנושי (שניכר לאורך ההיסטוריה כולה גם בכתבי גדולי הוגי הדעות, הסופרים, האמנים) לפרש כמטאפורות מחלות בכלל, ובמיוחד את מחלת השחפת והסרטן. המיתולוגיה של השחפת כמחלה של אנשים רגישים מדי (!), שבאו על עונשם בשל המחלה והמוכנות נהלו איכות רוחנית מיוחדת, נסתיימה עם מציאת התרופה למחלה. סונטאג מוכיחה זאת ומנבאת שזה יהיה גם גורלה של מחלת הסרטן, שהמיתולוגיה סביבה תחליפה את זו של השחפת.

כשסונטאג מתארת את המיתולוגיה של הסרטן, נראה "מארס" כמו המודל שכבגרו בנתה את כל טענותיה נגד "עלילי" "שימורט" נתפרסם לראשונה ב־1978 (ואילו "המחלה כמטאפורה" ב־1977). היא מתארת את הפרשנות האופיינית לבני המאה העשרים, הנוטים לראות בסרטן "מחלה של הבדנות(?)", שעליה נבנו תלי־תלים של פירושים המתאימים יותר לתולדות אנשי המאה שלנו על איכות חייהם. "על פי המיתולוגיה של הסרטן, גורם המחלה הוא בדרך כלל דיכוי מתמיד של רגש", אומרת סונטאג (המחלה כמטאפורה, עמ' 23). הגב: "ההשקפה שהמחלה מתאימה לאופיו של החולה כמו שהעונש מתאים לחטא מיתנה במאה התשע עשרה אולם ממשיכה להשקפה שהמחלה משקפת את האופי" (עמ' 42). ומכאן קצרה הדרך לטיעון האכזרי כל־כך, שהאדם עצמו אחראי למחלתו ולרפואה. למרות הדיבור על רצון בלתי מודע, אי אפשר שלא לחשוב על החולים שעליהם מוטלת האחריות לשאת את עונשם או להחלים בכוח רצונם הבלתי נכלא.

לא הטעות בתיאוריה של צורן היא המקוממת, אלא עצם היומרה להבין את המחלה כמטאפורה. זוהי יומרה אכזרית אין כמוה מפני שהיא מעניקה איכויות מוסריות לתהליכים ביולוגיים. ערבוב התחומים מאפשר הטלת אשמה על אדם בשל דברים שאין לו כל שליטה עליהם. מובן שישנו קשר בין תהליכים נפשיים וגופניים, אבל כמו בשאלות יסוד אחרות, אין כל דרך לפענח את הקשר הזה בדיוק מתמטי. לאדם חולה בוודאי גם לא מספיק לכך שלא יסבול, שיחלים. מותר לו לחולה לפחד מהמוות, מהבדידות, ולהיות בתחום האנושי כל עוד הוא חי.

שאיפתו של המחבר להבין את המחלה כמטאפורה היא שאיפה נעדרת צניעות. היעדר הצניעות גורר אחריו אובדן פרופורציות. האדם החותר להבין את טעמו של הסבל כמשהו שיש בו חוקיות הגיונית, מסלק את התחינה, בספרה מתריעה סונטאג כנגד האכזריות של בני אדם כלפי עצמם האפשר לשמוע עם, דרך הסיפרה את ההגבלה המטאפורית, את התחינה למעט רחמים של המין האנושי על עצמו, מסוג הנעדר לגמרי מהספר "מארס".

עורך: בני ציפר

אמנות / איתמר לוי

החור הלבן והחור השחור (ב')

ספקנות כלחם־חוק

בחלקו הראשון של מאמר זה ניסיתי להראות כי אמביוולנטיות ביחס לדימוי (נטייה להסתיר, לרמוז, להמעיט ולפרש) היא מוטיב עקבי באמנות ישראל. האמביוולנטיות ביחס לדימוי מבטאת עמדה יהודית הנמנעת מייצוג מפורש וישיר; היא מתלבטת בין קונקרטיות והפשטה, בין כפירה לאמנה, המודל הדתי שמאחוריה אינו האיסור לצייר אלא חוסר האפשרות לצייר, היותו של אלוהים חור לבן במסך הוויזואלי שלנו. במאמר הנוכחי ברצוני להראות כי על המסך קיים גם חור שחור – השואה. ונתחילה סיפור קטן.

כשג'וליאן שנאבל ביקר בארץ השנה הוא אמר, בשיחה עם תלמידי בצלאל, שלא ראה כאן אמנות מעניינת במיוחד, והוסיף, שנעל קטנה של ילד שראה ב"יד ושם" חזקה יותר מכל אנדרטה לזכר קורבנות השואה. זו הערה מעניינת. לכאורה אמת לאמיתה, אך בעצם מסתתרת מאחוריה אטימות כפולה. ראשית, אטימות ביחס לשואה. האם שנאבל באמת מאמין שלאחר שראה את הנעל הזו הוא תופס טוב יותר מה קרה שם? האם מי שתופס ולוא שמץ ממה שקרה שם יכול להתייחס לנעל הזו כאל אמנות? ושנית, יש כאן אטימות ביחס לאמנות, אמנות בכלל והאמנות היהודית באמנות בפרט. שנאבל מאמין כנראה שעל ידי דיבור ישיר, על ידי אקספרסיה, אפשר לומר את הדבר עצמו, ובכל שבאמירה האמנותית יש יותר כוח, כך היא מתקרבת לאמת.

שנאבל, אגב טוב מאוד מעטנו, האיש שצייר "פורטרט של אלוהים", למרות מוצאו היהודי, הוא אמן פאגאני. הוא מאמין שאפשר לצייר (כלומר לראות) את הדבר עצמו.

בניגוד לשנאבל, נמנעו ככל האפשר רוב האמנים הישראלים שהתייחסו לשואה (לא ניצולי שואה, בעיקר צעירים יותר, בעשור האחרון) מניסיון לתת ביטוי ישיר לסבל ולזוועה. נעל של ילד מקומה ב"יד ושם". בתורת אמנות היא תתהפך לקיטש או לפאתוס. ואכן, הניסיון הבודד הזכור לי לתאר את הסבל, ציור ריאליסטי של איתמר נוימן על פי צילום מטונה רבים, נכשל מעצם יומרתו לתאר את השואה במושגים של יופי. אסור אם כן לעשות מהשואה קיטש ופאתוס, אסור לעשות ממנה יופי (המוביל בהכרח ליחס פרוורטי), אי אפשר לדבר, אי אפשר כלום.

והנה אנו באותו מצב של שתיקה שתואר במאמר הקודם, אולם שם דובר על חוסר יכולתה של האמנות לתאר את האור, ובעת מדובר בחוסר האפשרות לתאר את

גבי קלזמר. עבודה. מאמה גדולה של היעדרות

תושיכה. שכן, באגף הוויזואלי שבלא־מודע היהודי מיוצגת אימת השואה על ידי כמה צילומים, אולם בין קטעי דימויים אלה שורות אפילה, חור שחור השואב אל תוכו כל אפשרות לייצוג ויזואלי ישיר ויוצר מאסה של היעדרות (absence). במצב כזה אפשר רק לשתוק או לדבר מתוך מודעות לחוסר האפשרות לומר דבר באופן ישיר.

הדרך שמצאה האמנות היא דרך הדיבור העקיף, ההצבעה על הצדדה תחושת חילול הקודש שבעצם הניסיון לדבר, על ידי סמלים שעצם השימוש בהם נתפס כחטא אמנותי. מיכל נאמן כתבה JEHOVA UBER ALES על גבי ציור שבו מצוירת עגלת תינוק (בגב של השטן מהסרט "תינוקה של רוזמרי"), כאשר הבוקע ממרומים. גבי קלזמר מציין מגדרור צהוב שבקצותיו רמז לצלב הקרס, לצד דמות שעיניה מכוסות או עיוורות. גם אצל גרשוני מופיעים הטלאי הצהוב וצלב הקרס כשאופן התייחסות אליהם מערפל את ההבחנה בין קדושה ובין טומאה. קיימת אצלו תשוקה (יהודית, ספציפית) לצייר את הסימן האסור. בפסל של אורי קצנשטיין נהפך צלב הקרס לכיסא המעוצב בפשטות ובניקיון. הסמל נהפך לדבר שדוים אתו, לחלק מצמוד אך שגרתי מעמוד השדרה. גם אצל ארנון בן־דוד נהפך צלב הקרס לחלק מהיומיום, למרכיב בדגם דקורטיבי. גרעין גבסמן מייצר מברשות משערותיו ומשערות בני משפחתו. הרעיון מחריד אך למעשה עוסקת העבודה בבאנאליות של הצרה, בגוות הצוטה מתוכנו והנובה בתוך המשפחה. הכל ברמה של סמלים, לגעת בעקיפין ולברוח, אין דרך אחרת.

אמנים פאגאנים תגביע ישיר יכולים לצייר את אלוהים ואת השטן, אולם מהולים מקור אחיר של דימויים, הורשות ותפיסות יופי. במצב כזה איך אפשר שלא להאמין בציור, ואפילו במודרניזמו כשהספקנות היא לחם חוק, היא מגיעה רק לעתים רחוקות לקיצוניות של הדת קיום הספרות. המודרניזם היהודי היה בעיקרו חלק מהמודרניזם

הסוף בעמוד הבא

או'קונור נביאת זעם/היגיינה גזענית/היים, הספר עצמי/שערוריית ג'ויס

פלאנרי או'קונור: ריאליזם נוצרי

פלאנרי או'קונור, הסופרת ה אמריקאית הגדולה, כתבה ב-1955 לידידתה ואשת סודה, המכונה A באחד ממכתביה: "פעם, לפני חמש או שש שנים, נלקחתי על ידי חברים לסעודה עם מרי מקארתי ובעלה... היא (מקארתי) נטשה את הכנסייה כשהיתה בת 15 וכיום היא 'אינטלקטואלית חשובה'. נפגשנו בשמונה ובאחת עדיין לא פציתי את פי, כאשר שלא היה לי מה לומר בחברה כזאת. האנשים שהביאו אותי היו רוברט לואל ואשתו כיום, אליזבט הארדוויק. הנוכחות שלי שם היתה כנוכחותו של כלב שאומן להגיד כמה מלים אבל בהשתלט עליו אי-נוחות שכח גם אותן. והנה, לקראת הבוקר נסבה השיחה על סעודת ישו, אשר עליה הייתי אמורה להגן משום היותי קתולית. מקארתי סיפרה כי כשהיתה ילדה וקיבלה את לחם הקודש חשבה עליו כעל רוח הקודש... ואילו כיום היא חושבת שזהו סמל... אז אמרתי בקול רועד: 'אם זה סמל, אז לעזאזל אתו'. זאת כל ההגנה שהייתי מסוגלת לה, אבל עכשיו אני מבינה שזה כל מה שאי פעם אוכל להגיד על כך... להוציא את העובדה שזה מרכז הקיום בשבילי; על כל השאר אפשר לוותר."

אכן, פלאנרי או'קונור האמינה בגן העדן, בגיהנום ובנבואות השטן עלי אדמות. כאשר נרמז באוזניה כי כקתולית אין היא יכולה להיות אמן, ענתה כי דווקא בשל היותה קתולית אין היא יכולה אלא להיות אמן: "אני כותבת כפי שאני כותבת מפני שאני קתולית. אין דבר קשה יותר ופחות סנטימנטלי מריאליזם נוצרי. אני מאמינה שיש הרבה מפלצות העושות דרכן בעולם ברגע זה לעבר בית-לחם כדי להיוולד ואני דיווחתי על התקרבות כמה מהן."

אפשר לומר שכך אמנם עשתה בסיפוריה המופלאים. היא כתבה בין השאר שהיא מעריכה את סלין מפני שיצירתו גרמה לה לחוש את החיים בעומק המוסרי שלהם. לאיכות מעין זו שאפה בסיפוריה. בנבדל מסופרים קתולים כמוריאק או גרייהם גרין לא נסבים סיפוריה על קתולים. אלה סיפורים קומיים אלימים, נוראים ועוקצניים המרוחים בקור רוח על אי הכבוד השקיעה של גיבוריהם.

24 שנים אחרי מותה רואים עתה אור כל כתביה במקובץ, והם כוללים את כל הסיפורים, הרומאנים הקצרים, המכתבים והמסות. הספר "כל כתבי פלאנרי או'קונור" ראה אור ב"הספריה של אמריקה". מן הסופרים בני המאה ה-20 רק ויליאם פוקנר ואו'קונור זכו להיכלל בספריה זו. את הקובץ ערכה סאלי פיצג'רלד, שהיתה ידידתה ואשר בזמן שהיתה בחוותה בקונטיקט סיימה את כתיבת "דם חכם" (1949). פיצג'רלד מספרת עליה: "היא דיברה מעט מאד אבל ראתה הכל". משחזרה הביתה בחג המולד של 1950 אובחנה כחולה בלופוס אריתמטוסוס, מחלה שבה מת אביה ואשר המיתה גם אותה. היא נשארה מקורבת למשפחת פיצג'רלד ושלחה לסאלי לקריאה כל מה שכתבה קודם שנתפרסם.

מבקר ה"ניו יורק טיימס בוק ריוויו" משווה את או'קונור לנביאי הזעם של המקרא, נביא זעם בישימון המודרני. "השימוש שלה באנשים פרימיטיביים ובסיטואציות גרוטסקיות הוא מעשה ייאוש, שכן היתה מודעת לכך שכתבה לציבור שלא חלק עמה לא את אמונתה הדתית ולא את תחושת האמת. בהגינה על סיפוריה כתבה פעם: למען החרשים שומה עליך לצעוק ולמען העיוורים שומה עליך לצייר תמונות גדולות ומעוותות." קובץ מסיפוריה "אדם טוב קשה למצוא" ראה אור בעברית לפני שנים אחדות בהוצאת "כתר" בתרגומה של רנה ליטווין.

Flannery O'connor
Collected Works
The Library of
America, 1281 pp. 30$

☘

"נאציונאל סוציאליזם אינו אלא ביולוגיה מיושמת". משפט חידתי זה הושמע הן על ידי מנהיגים פוליטיים נאצים, הן על ידי מדענים ורופאים שתמכו בפאשיזם הגרמני. נשאלת השאלה איזו מין ביולוגיה יושמה כאן על ידי מי ובאילו תוצאות? שאלות אלה עומדות במרכזו ספרו של רוברט פרוקטור "היגיינה גזענית – הרפואה בקרב הנאצים". הספר חוקר בין השאר את התפקיד שמילאו הרופאים ומדע הרפואה ב"פתרון הסופי".

מחקרו של פרוקטור מצביע על המרכזיות של המדיניות הביולוגית בתיאוריה ובמעשה הנאצי, כי שהמפתח להבנת הרפואה הנאצית נעוץ במושגי ההיגיינה הגזעית. מושג זה נעשה מכובד ומקובל בעולם האקדמי בסוף המאה ה-19 ועד שנות ה-20 של המאה עסק בעיקר באמצעים הילודה ובזיהוי פיסי הולם. אבל למאז ואילך נעשו מרכזיות שאלת עליונותו של הגזע הארי והסכנה היהודית. עוד קודם ל-1933 עסקו חוקרים נכבדים בשאלת עליונות התורשה על פני הסביבה. בעיות חברתיות הפכו בדרך זו לבעיות רפואיות שגורמיהן ביולוגיים ואשר תבעו איפוא כבאלה פתרונות ביולוגיים רפואיים.

פרוקטור טוען שתקופה הנאצית נבעה באופן טבעי מן ההיסטוריה הגרמנית ומהחדשה התרבותיים והאינטלקטואליים. הנאצים, הוא מספר, כולל היטלר, היו קנאים לבריאות וחוקקו חוקים נגד צבעי מאכל, חומרי שימור, קפאין, דשן כימי, די. די. טי וכיו"ב. מותה היחבו ושאו היה מרכז לטיפוח תרופות עשויות מצמחים וב-סוף המלחמה שלט האס. אס. ב-75 אחוז מייצור המים המינרליים (ניו יורק טיימס בוק ריוויו).

Racial Hygiene
Medicine Under the
Nazies
by Robert Proctor
Harvard, 34.95$

☘

שטפאן היים, הסופר המזרח גרמני הנודע, כתב את תולדות חייו המרתקים כיהודי גרמני וכאינטלקטואל קומוניסטי, בספר הקרוי "הספד" אשר יראה אור במערב גרמניה בהוצאת "ברטלסמאן" בחודש הבא. בינתיים מביא השבועון "דר שפיגל" קטעים מתוכו.

סיפורו של שטפאן היים כסופר נפתח אולי בבכייתה של אלזה פליג, אשת סוחר יהודי, מקמניץ לברלין ב-1932. בנה הלמוט שסולק מן הגימנסיה בשל פרסום שיר אנטימיליטריסטי נתקבל ללימודים בברלין כדי לסיים שם את בחינות הבגרות. בה בעת הוא מפרסם מפרי עטו בכתבי עת, ואם נסעה כדי לשאול את אחד העורכים אם יש ממש בכשרונותיו הספרותיים של בנה ואם כדאי להורות לכפתם. העורך אמר לאם המודאגת כי העתיד אכן מבשר ואין ספק ש"ייצא מבנו משהו".

חלק ניכר מן האוטוביוגרפיה מסופר בגוף שלישי ואפשר ללמוד על הנוונה מן המשפטים הבאים: "והנה הגיע היטלר לקמניץ. קול התופים נשמע זה ימים רבים. פליג הצעיר גמר אומר ללכת השוקה, לזרות הכובנה אחר מחריה לכיותה, בלובשי התולצה, המטות, יזהה אותו ויטיח בו את הקריאה 'יהודי'."

בכללו, משרטטת הביוגרפיה את דיוקנו של אדם החש את עצמו כמי שמוטל עליו להעיד על זמנו. הוא כותב בין השאר על חיים אלה כי לא היו "עשירים ברגעים שבהם מילאה את הלב הרגשת ניצחון". ב-1933 ברח הלמוט פליג הצעיר, שהשתמש בפסבדונים סטפאן היים מתוך דאגה לבני משפחתו, לפראג. ב-1935 הוא מגיע לארצות-הברית. כאן הוא מתפרנס מעבודות לעת מצוא, מסיים את לימודי הגרמניסטיקה שלו בעבודה על היינה ונעשה עורך בחוגי השמאל. הוא קשר קשרים עם חוג סופרים בשיקגו ונושא לאשה את התסריטאית גרטרוד גלבין, חברת המפלגה הקומוניסטית האמריקאית. ב-1942 מתפרסם הרומאן שלו "בני ערובה". הספר האנטי-נאצי המתרחש בצ'כיה נכתב אנגלית, כמו גם ספרים נוספים מפרי עטו. הספר זכה בשבחי הביקורת והסרט בהוליווד. ב-1943 מתגייס היים לצבא האמריקאי ומקבל הכשרה בלוחמה פסיכולוגית. אחד מסודיו הוא האנס האבה, יהודי ומהגר, עיתונאי וסופר כהיים. עמו נוחת היים בנורמנדיה, כותב כרוזים ושידורי רדיו ומתחקר שבויים גרמנים.

ב-1948 מופיע הרומאן המלחמה שלו "הצלבנים" וזוכה להצלחה. בפיקודו של האנס האבה מסייע היים, עתה קצין, בשיקום העיתונות בגרמניה שלאחר המלחמה ובמערכת "נויע צייטונג" במינכן הוא פוגש את הסופר הנערץ עליו מימי ילדותו – אריך קסטנר. אבל השקפותיו הפוליטיות מביאות אותו לידי התנגשויות עם עמיתיו. הוא חש נרדף על ידי מקארתי, חושש שמא יישלח כחייל מילואים לקוריאה ומחליט להגר למזרח גרמניה. מכאן ואילך מתוארים הקשיים שבפניהם עמד במזרח גרמניה, פגישותיו עם עמיתיו הסופרים, בין השאר ברטולט ברכט, וכתיבת הרומאנים שלו שפרסומתו ברחבי עולם.

Nachruf
von Stefan Heym
Betelsmann, 850pp

☘

סטיבן ג'ויס, נכדו של ג'יימס ג'ויס, מחזיר מלחמה שערה נגד בנו של ויליאם באטלר ייטס ובתו של עזרא פאונד המבקרים אותו בחריפות על אשר השמיד עשרות מכתבים שנכתבו על ידי לוסיה, בתו החולה של ג'ויס, במטרה למנוע מביוגראפים מלכתוב עליה. במאמר שנתפרסם ב"הראלד טריביון" הבינלאומי מאשים סטיבן ג'ויס את מייקל ייטס ואת מארי דה רחוליץ בכך שלא טרחו כלל לשאול אותו על טיבם של המכתבים שהושמדו וטען כי המכתבים לא נגעו לג'ויס כסופר. הוא מזכיר לכל "שוחרי ההפרות" כי האריס של ויואר, הממונה על עזבונה הספרותי של לוסיה, השמידה גם היא כמה מכתבים שנכתבו עליה על ידי ג'ויס, כפני שהיו בלתי נסבלים בעיניה.

המריבה פרצה לפני חודשיים כשג'ויס הודיע לקהל נרחב של חובבי ג'ויס בוועידה שהוא השמיד את מכתבי לושה אליו ואל אשתו וכן כמה מכתבים שכתב סמיואל בקט ללושה. במאמר מתקיף ג'ויס את הביוגראפיה שכתבה באחרונה ברנדה מאדוקס על סבתו נורה, אשתו של ג'ויס, וטען כי ספר זה גרם לו להשמיד את החומר המצוי ברשותו. כה סהרעים את ג'ויס הוא האפילוג שבו תאור השנים האחרונות בחיי לושה חולת הנפש. הוא כותב: "אני בטוח שסבתי היתה נפגעת ביותר, ואף מתפלצת בשל ההכפשה הכיסתית של בעלה. חומר שאינו שייך להלוכין נכלל בספר וגם פרטיותי לא כובדה." ברנדה מדוקס אמרה בתגובה: "אם זה מה שהוא חושב, יבושם לו. אנשים שאת דעתם אני מחשיבה הפליגו בשבחי הספר ויש לקבל את הטוב והרע גם יחד" (סאנדיי טיימס).

ספרי מפרש

הופיע

המלחמה בארץ מצרים

מאת יוסף אלקעיד

צעיר כפרי מצרי נשלח לחזית מלחמת יום כיפור במקומו של בן ראש הכפר.

"...תבשיל מוזר, טרגדיה יוונית-מצרית חדישה, סיפור קפקאי וריאליזם סוציאליסטי נוסח מצרים...הטבח מכשר ורב יכולת" (העיר)

ת.ד. 36443 תל אביב 61363 טל 03-615470

ירושלים

בית ש"י עגנון ירושלים

100 שנה להולדתו של ש"י עגנון

התרמ"ח — התשמ"ח

ערב עיון

יתקיים בבית ש"י עגנון, ביום רביעי,

כ"ה באלול התשמ"ח – 7.9.88 – בשעה 19.30

על הנושא:

הספר "ימים נוראים"

דברי פתיחה: ד"ר אברהם צביון

המרצה: יעקב אבן חן – סופר ועיתונאי

תלפיות • רחוב יוסף קלאוזנר 16, ירושלים •

מיקוד 93388 • טל' 02-716498

האוניברסיטה העברית בירושלים

מכון דיוויס

"פרסומי מדיניות" חדשים

יהושפט הרכבי
עיקרי הסכסוך בין ישראל לערב

אפרים ענבר
תפיסת המלחמה של העילית הפוליטית בשנות ה-80

Abraham Ashkenasi
Israeli policies And Palestinian Fragmenation

מתי שטיינברג
מקוטב אל קוטב: זרמים בחשיבה הלאומית הפלסטינית

מנחם קליין
דו-שיח ושברו: יחסי ירדן-אש"ף 1985-1988

הזמנות לפרסומים אלו ולפרסומים קודמים בסדרה:
מכון דיוויס, האוניברסיטה העברית,
הר הצופים, ירושלים 91905

עתמול

עתמול הוא העתון היחידי להיסטוריה של ארץ ישראל ועם ישראל, המיועד לכל, כתוב על-ידי טובי ההיסטוריונים בלשון קריאה ומלווה באיורים ובתצלומים.

עתמול יוצא לאור על-ידי אוניברסיטת תל-אביב ומשרד החינוך והתרבות.

עתמול הוא גם כתב-העת המוסיף לילדיכם ידע בתולדות הארץ והעם.

מחיר החתימה לשנת תשמ"ט – 6 חוברות – 30 ש"ח.

שלחו המחאה או המחאת דואר, **לעתמול, ת.ד. 23078 תל-אביב 61230,** והחוברות ישלחו אליכם באמצעות הדואר.

המשכים

איש בלא תכונות

סוף מהעמוד הקודם

מוזיאום" בווינה, נתקף מעין שיתוק במחיצתו, אפילו לפני שנתוודענו זה לזה, עד "שכתיבה בנוכחותו נראתה לי כחוסר בושה, כשהעיף מבט הנותו את העיפרון, דרוך הייתי תמיד על המשמר" ("משחק העיניים", ע' 83).

מה גרם לאנשים אלה לחוש כך אל המשורר ועם זאת להיות "מכורים" לו, עד שהיה להם כאן שאבק? בראש ובראשונה היתה זו ההכרה שלפניהם עומד תלמיד-חכם תנאטסי בעל אוצרות ידע וחכמה גדולים. שום דבר לא היה זר לסונה, החל בידיעה מעמיקה ומחשה בתרבות ההודית הכללית, אמנות ותורות מזרח ומערב, ועד הבנה בתוליכי הטבע וההיסטוריה, כשרון הסתכלות נדיר הנובעה וניסיון בדברים יום-יומיים, מעשיים ופשוטים. לכל זאת נתן ביטוי רב קסם באופן שיחתו והדיבור יוצא הופן. "המעלה הגבוהה ביותר של דיבורו היתה שהייק ולא הוסיף, אמר מה שראוי היה לומר, ברור ובקו חד, בלי לדלג על מאומה. הוא פירט הכל ולולי היו הדברים מקסימים הייתי אומר כי בכל עניין הוא משמיע תורת דעת. אבל היה בדברים הרבה יותר מנות דעת, שבקיבללו את הנבטאים של כל שיפור אפשרי, בלי לקרוא להם בשמם" (משחק העיניים, 96). לאה גולדברג כמו ממשיכה את דברי קאנטי: "כי היתה בו תבונה בלתי פוסקת של נותן יותר מכפי שיכול היה לתת כל אדם אחר, האם לא היתה לעיתים הבנה לכמה דברים, המקילה כל כך את יחסי האדם ואת רעותם, באה במקומה איזו הבנה אחרת, של העיקר, של החשוב ביותר, שאיש זולתו לא היה מסוגל להגיע אליו" (ע' 47).

יכולת הנתינה הזאת, התחושה [illegible] אצל [illegible] קאנטי, המחלוקים ביניהם דבר נוסף ועיקרי שנראה אף לא מעט תמות, אך הוא מרכיב חשוב ביותר ביחסו של המשורר לסובב אותו. מדובר במה שלאה גולדברג מציינת כ"חוסר אינטימיות בכל ישותו" וקאנטי – כ"היעדר פרטים אישיים" או היתבעות מגיעה בכל דבר אישי, כתבונה שהיתה לסוב או למסוב מקיפה אותו וגורמת התבעת מאותה יראת כבוד. כי בארבע השנים שבהן התבלו שיחותיהם של סונה וקאנטי ב"קפה מוזיאום" בווינה, לא למד קאנטי דבר על סונה, מפיו. קאנטי לא שאל ולא קיבל כל אינפורמציה אישית, וסקרנותו ניזונה רק משמועות. הכבוד שרחש סונה לגבולותיו של הזולת תחם מסביבו חומה שלא היה אפשר לעברה.

קאנטי ראה בו אדם מושלם והוא משווה אותו עם "אדם ללא תכונות" של מוסיל. הוא מדבר על איזו אינטימיות שחש עם הקריאה בספרו של מוסיל שיצא לאור בשנים הן: הלשון המנוכרת, ריתמוס החשיבה, התנודד לו כמתגלמים באישיותו של סונה. קאנטי ראה מול מיזוג בפגישה הברמונית של הספר עם השיחות. אולי לכן, לא היה קאנטי מסוגל לשחזר את שיחותיהם. "ממנו למדתי שיכול אדם לעסוק בנושאים שונים ביותר בלי להיות בטלן ופטפטן. אמרתי דברי הערכה גבוהים ואמינותם לא תעלה כשאוסיף כי דווקא משום כך אינו יכול לחזור על דבריו, כי כל נאומיו היו מסה חיה ורצינית וכה מושלמת עד שאיני זוכר גם באחת מהן בשלמותה. בהבאת קטעים וקרעים יהיה משום זיוף" (משחק העיניים, 97). לאה גולדברג, לעומתו, משחזרת רבות משיחותיהם ומביאה בספרה סיפורים ואנקדוטות מקסימים שסיפר סונה ושהתרחשו במהלך היכרותם. לקראת סוף ימיו, כשחלה סונה ותשש, נוצרו בקיעים במסכת התמורה, באותה אישיות מרוחקת ובלתי אישית שלבש סונה כל ימיו. אך בלי אותו ריחוק סונה לא היה הוא עצמו, ודוקא כשראתה המשוררת את הבקיעים הללו, הם עוררו בה דאגה ועצב ותחושת התפוררות קרובה.

בדבר מותוי שנים ויכרונותיהם של השניים. לאה גולדברג ראתה בסונה בראש ובראשונה את המשורר הגדול. "הידיעה הודעת לא עמנו בו את המשורר". היא מעריכה כי ביסוד ראיית המציאות שלו עמדה השירה, אף על פי שחדל ממנה שנים רבות לפני כן. השירה היא יסוד העולם וגם המציאות נתפסת כחזונית לשירה, ללא אפשרות ביתוק. לאה גולדברג כמשוררת יכולה להעריך את הדיו זו של סונה מתוך הערצה שיש בה קרבה רבה ועניין משותף, ואילו קאנטי יכול רק לצפות מרחוק בעולם לשתי תרבותי זר לו. שניהם התפעלו מידיעותיו המופלגות של סונה בתנ"ך הספרות היהודית והעברית, אך לאה גולדברג ראתה את הדברים מבפנים, ואילו קאנטי נשאר מעריץ מבחוץ של אדם שהיה בעיניו "נביא ומשורר". זו היא גם אחת הסיבות שסונה מעולם לא דיבר במודעת קאנטי על שירים שלו ויכול היה לעשות זאת, אם כי בבדיה, עם המשוררת.

יפה עשתה "ספריית פועלים" שהדפיסה מחדש את "פגישה עם משורר", על הסיפורים הקטנים והמקסימים השזורים בו [illegible] כמו הסיפור על זוג הזקנים האוסטרי הדר לכל פרטיה הדקדוקיה את תקופת ה"קייזר" (אולי שימש סיפור זה השראה לחיים באר ב"נוצות" כשהוא נושע זוג דומה בירושלים של שנות החמישים). צורתו הזיכרונית של הספר נשארה כשהיתה, כריכת בד צהובה שעליה צורת אורן והיא מבטאת משהו מאותם ימים ומאותה תמורה אצילה המלווה את האיש ואת הספר. אך אין להתעלם מהחדשה התחורת על שגיאות ישנות, בעיקר שגיאות צירוף. מדוע פסוק מפורסם כמו "פתח לנו שער בעת נעילת שער" מתוך תפילת נעילה של יום הכיפורים שמצטט המשורר, מופיע בשבוש כתריג? עריכה הגונה היתה מונעת טעות זאת ועוד כמה שאינן מוסיפות כבוד לספר ולהוצאה.

לאה גולדברג לא כתבה ביוגרפיה, אלא ביקשה לתת דיוקן של אדם שלא באמצעות פרטים ביוגרפיים שהיו לא אפשריים לגביו, אלא תמצית של תקופה, של דור, ולמסור איזו אמת ארכיטיפית שהיתה בכל יישותו של אברהם בן-יצחק סונה. בפרק האחרון של ספרה היא מביאה דברים על שירתו תוך ציטוט שירים שלמים וקטעים מרגשים. השורה "גלוי עיניים ותפוש לילה" מתוך השיר "בלילה יעבור סער", נראית לה כתמצית שירתו וחייו של סונה. כי גלוי עיניים ומפוכח והכם הלך האיש בעולם, כאשר הבנה וצלילות אלה מלוות באפלה העומדת ברקע.

בשבחי האוריינטליזם

סוף מהעמוד הקודם

להשתמש שוב ושוב באותם מושגים "פגולים" כמו "סוציאליזם", "רפובליקה", "דאוריקלית" וכיוצא באלה, בתיאוריו הבינתחומי.

מסקנתו, כפי שנוסחה בשער המהפכה האיראנית, היא שהאיסלאם היה ונותר כוח רב-עוצמה, וכי ניכרת מגמה ברורה של התאוששות האיסלאם מן התקופה הטראומטית, שבה נאלץ להכיר בחולשתו הגדולה כלפי המערב. תחזית אחרת שלו, שהתבררה כמוזמה, מצויה במאמרו משנת 1954 "הקומוניזם והאיסלאם", שבה הוא מבליט את הקירבה הרבה יותר של האיסלאם לקומוניזם ה"כופר" מאשר לדמוקרטיה הפרלמנטרית המערבית, בשל המסורת של השלטון היחידני וחובת הציות המצויה באיסלאם.

המאמר המרכזי באסופה, שעניינו מהותו וטבעו של האיסלאם, "האיסלאם ודתות אחרות", בוחן את אופיה של "הסובלנות" המוסלמית כלפי הדתות אחרות, ובעיקר כלפי נוצרים ויהודים. לואיס בוחן בעיקר שני דימויים או סטריאוטיפים: הראשון, הדימוי שליהודי אצל חסידי האמנציפציה היהודית בגרמניה, שהמציאו את מיתוס "תור הזהב" המוסלמי-יהודי בספרד כמודל לדרקים יהודיים באירופה המודרנית. הדימוי השני הוא זה של איסלאם קנאי, מרגש, משפיל וחסר סובלנות. לואיס טוען כי בשביל נוצרים ומוסלמים כאחד, הסובלנות היא מעלה חדשה, ואי-הסובלנות – פשע חדש. לפיכך אי אפשר לשפוט את יחסן של מדינות מוסלמיות לנתיניהן שאינם מוסלמים על פי אמת-המידה האירופית המודרנית הזאת. מערכת היחסים המשתנה בין המוסלמים לבין בני דתות אחרות, כותב לואיס, היא תולדה של המסורת האיסלאמית כמו גם של אופי המשטרים השונים, כוחם, חולשתם, קנאותם וכיוצא בזה. לואיס גם מבחין היטב בין האנטישמיות של העולם הנוצרי לבין הבוז לזר שבעולם המוסלמי. סובלנות ואי-סובלנות תלויים ביציבותה ובפריחותה של החברה, ולא ייפלא שבתקופת הפריחה של האיסלאם, בימי האימפריה [illegible] של האמויים והעבאסים, היתה הסובלנות גדולה כלפי מי שאינם מוסלמים.

בראשית הקובץ מובא חלק מספר של לואיס "ההיסטוריה – זיכרון, שחזור, המצאה" משנת 1976. לואיס מעניק להיסטוריה שלושה תפקידים – זיכרון, שחזור העבר והמצאה. כלומר, ההיסטוריה מתוכננת ומעוצבת מתוך ההיסטוריה הזכורה או המשוחזרת, כאשר הדבר אפשרי, ובדויה ביותר המקרים.

החלוקה סכמטית כזאת נראית שרירותית למדי, אך בעיקרו של דבר יש צדק בטענתו של לואיס שבמאה התשע-עשרה החלו יהודים ובני אומות אחרות לשחזר מחדש את עברם ההיסטורי ומתוך כך גם "להמציא" פרקים היסטוריים, אם באמצעות הכתיבה ההיסטוריה המדעית ואם באמצעות הרומאנים ההיסטוריים. שתי דוגמאות מובאות כאן: "פולחן כורש" ו"פולחן מצדה", שניהם יציר כפיה של אידיאולוגיה לאומית שנוצרה וטופחה על ידי סוכני תרבות למטרות אידיאולוגיות ופוליטיות, עד שנהפכו למיתוסי יסוד, בפרס של השאה ובישראל משנות השלושים ואילך.

בסופו של דבר מעורר הדיבור שאלת-יסוד: האם ההתבוננות בתרבות מסויימת "מבחוץ" מאפשרת הבנה לעומק או שהיא משליכה בהכרח על התרבות האחרת מושגים זרים לטבעה בעולמה של התרבות, כגב מ. מ. בכטין, עמידה מבחוץ היא כוח ראשון במעלה של ההבנה. רק בעיניה של תרבות אחרת מתגלה התרבות הזרה באופן המלא והשלם ביותר. מובן שלא מעט סכנות אורבות לפתחה של התבוננות כזאת, אבל מאידך רק התבוננות כזאת מסוגלת להציג שאלות ולראות דברים בשלמותם ובהקשרם. ברנרד לואיס הוא עדות מופתית לנכונותה של הטענה הזאת.

ספקנות כלחם-חוק

סוף מהעמוד הקודם

הבין-לאומי, וגם הציבור הישראלי מודע מזה שנים רבות לספקנותו והוא נוטה לדבר על הספק כחלק בהוויה מודרניסטית (ופוסט-מודרניסטית) בין-לאומית.

אין בכוונתי להתווכח נגד תפיסה זו. יש בציור הישראלי רמה אוניברסלית ויש בו רמה של מקומיות חילונית. אך בנוסף לכך יש בו גם רמה יהודית המאפיינת בגוכ התונו של החור הלבן והחור השחור על פני המסך. אין אלוהים ואין שטן ואין עוד הרבה דימויים אחרים – אין ציור פיגורטיבי עשיר, הצבעוניות דלה, העיסוק בבעיות חברה, פוליטיקה, ארוטיקה או הנאה עצמית-ידידותית אינו עשיר. זהו המוחד.

השבר, גם הוא אינו כולו רוח נקי, הוא מורכבותה של השפה הדקיקה הזרה. עקרון דף התלמוד, שמיכל נאמן מייצגת אולי את ביטויו הקיצוני, משותף לאמנים רבים. גם באלה שלא למדו בישיבה, לא התנהלו בשומרון ולא מדליקים נרות בשבת. דווקא הציירים "היהודיים המקצועיים", בנטייתם האילוסטרטיביות ובשפת הסמלים הפשטנית שלהם, מייצרים ציור לא-יהודי על נושאים יהודיים. גם רבים מציירי העקידה אינם מעניינים כציירים יהודיים. אלה ציורים המשתמשים בסמל תנ"כי לתיאור מצב חברתי. עיקר העניין-שלי הוא בציור המתקדם, הקשור במידה רבה לתנועות ולערכים בין-לאומיים, המזוהה עם חוגים חילוניים שמאלניים וליברליים, שכן במקרים רבים מכחישים חוגים אלו את יהדותם, אם כדי לשמור על זהות נטולת קונפליקטים ואם כדי להבחין בין עצמם לבין חוגי הימין. כך נוצר צמצום מתוך בחירה, וההכחשות שלא מתוך בחירה לתכנים וזהויות יהודיים המשכיים ומתפתחים בהווה.

מאמר שני ואחרון

שבוע של ספרים

בנימין יגאל: כבוד פולני

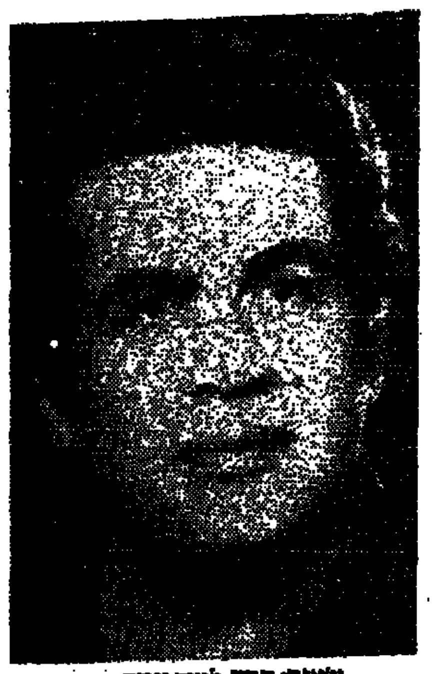

ע'אנם: הבוז למודרניות

תרגום

ההר, רומאן מאת פתחי ע'אנם. מערבית: עמי אלעד. כתר, 1988.

על ההר מתגוררים הכפריים, תושבי מזה דורות רבים. למרגלותיו גר המהנדס, בודד בין בתי ה"כפר לדוגמה" שבנה. ובמעבה ההר נחים מלכי הפרעונים. אל-תוך סיטואציה שלובתה עד לכדי מלחמה גלויה נכנס מפקח-חקירות עירוני, ודרך שיחותיו עם הדמויות המרכזיות אנו מתוודעים אל פרטי המעשה.

הסיפור מבוסס על סיפור אמיתי שאירע לע'אנם, בעצמו מפקח-חקירות לפני שלושים שנה (הספר נכתב בשנות החמישים). הממשלה המצרית בנתה "כפר לדוגמה" עם שכלולים מודרניים וביקשה להעביר אליו את התושבים, שחיו במערות על ההר. הללו סרבו בעקשנות; וע'אנם נשלח לברר את מקורות הסכסוך. כאן הוא כותב: "תושבי-ההר אינם מתכוונים לבנות משהו לעצמם, לעולם, פרט למערות שבהן הם ישנים (...) המערות הן כניסות טבעיות אל הקברים הפרעוניים אשר טרם נתגלו. כל משפחה אינה חשה שהיא גרה במערה, אלא בטוחה שהיא יושבת על פתחו של אוצר ועל פתחו של גן-עדן. עם רדת הלילה מתאספים בני המשפחה כדי להצטנף בתוך המערה. במעודריהם המיתיים הם חופרים במשך שנים, מכים בסלע הקשה, מסכנים את חייהם ונאבקים באבן הקשה". הכפריים, המונהגים בידי ראש-הכפר – העומדה – לא יסורו מדרך-אבות. יהיו הבתים החדשים שנבנו למרגלות ההר חדשים, נקיים, מאווררים – הם לא יעזבו את המערות.

מקץ שלושים שנה אפשר לראות את הסיפור בהקשר ההיסטורי המשותף לכל המדינות הצעירות, ואפילו בישראל של שנות החמישים: זו אותה נהייה אחר הלוקאלי הלאומי והבוז לתרבות המודרנית הגדולה המתקלקלת. המתגרות במבנים, כמצויה של היציאה החוצה. היום, כך נראה, שוב אין חשש להיות הסיף המערב. אבל ברוח הזאת, של שנות החמישים, כתוב "ההר", ובאותה מודעות רטרוספקטיבית יש לקרוא אותו.

אביעזר רז

חיים ומוות בשאנחאי, מאת ניין צ'אנג. תרגם אליעזר כרמי. הוצ' יבנה בע"מ, 1988, 471 ע'

קליפת התרבות העוטפת את האדם היא קליפה דקה ושבירה וקיימות שיטות בדוקות ומצליחות בקילופה. יוזמיה לקרוע אותה ולשחרר את כוחות האופל האורבים מתחתיה. אידיאולוגיה, המסורה, ודיעת חוסר ביטחון בסיסי, מוליכים מסכת של שקרים ובגידות, מערכת מתוחכמת של שליטה טוטאלית שבה שום איש אינו בטוח מפני זולתו, אלה הם אמצעים הכיוניים לניצול לצורך שיקוי אדם באדם, שיסוי שתכליתו הבטחת שלטון עריצות.

ספר התעודה החשוב, המרתק עד כדי כך שאי אפשר להניחו מן היד עד תום הקריאה, שכתבה ניין צ'אנג, כיום אזרחית אמריקאית, מספר שלושה סיפורים: האחד הוא סיפורה של מהפיכת התרבות בסין, השני הוא סיפורה האישי של אשה שצירוף בלתי ייאמן של נסיבות מביא למאסרה וכליאתה למשך שש וחצי שנים, השלישי הוא סיפור על אשה מרשימה שכוח רצון, נחישות ותבונה עומדים לה במצבים שרוב בני האדם, וביניהם ידידיה וקרוביה, נשברים ונכפפים בהם ומאבדים צלם אנוש.

שלושה סיפורים אלה אינם אלא אחד, ואחד הוא גם הלקח שעל הקורא להפיק ממנו, לקח האומר שמכל אפשרויות השלטון, הדמוקרטיה היא הרע במיעוטו ולפיכך יש להגן עליה בחירוף נפש. זהו הלקח הגלוי, ואילו הלקח הסמוי הוא הלקח בדבר הרוע, המאפיין הבולט ביותר והמפחיד ביותר של טבע האדם.

ובכן, הספר מספר את קורותיה של המחברת בתקופת מהפיכת התרבות בסין שבאמצעותן הן קורות מאסרה, תנאי הכליאה, החקירות והתנות השנות במשך שש וחצי השנים שאותן היא עושה בתא קטן וקר, להוציא אותם פרקי זמן שבהם היא מאושפזת בבית חולים, עד לשחרורה ולשיקומה המלא ועד ליציאתה את סין. סיפור הקורות אותה מעלה תמונה נוראה של משטר המצליח להביא אנשים למעשי פשע בשמה של אידיאולוגיה, כלומר: לשתף את מהותיהם כך שימלאו ללא עוררין אחרי הציוויים המתנדשים למוקים ההתחרטיים של המשטר.

תמונת המרעה המתוארת כאן כתובה בקור רוח ומתוך ניכור, ומאלה היא שואבת את כוחה. עוד עולה מתוך הקורות הללו דיוקנה של אשה מרשימה שהסבל הנפשי והגופני שאליהם היא נחשפת ללא הרף אינם מצליחים לשבור את רוחה, ועל אף המתרחש בה היא מצליחה לא רק שלא לאבד את שפיותה ואת כושר החשיבה המעולה שלה, אלא גם להתבונן סביבה בעין בוחנת ולנתח בקור רוח את הנסיבות.

גבריאלה רוהן

מקור

יגאל, מאת ברוך לשם. ספריית מעריב, 1988, 199 ע'

בפתח הדבר שואל ברוך לשם כמה שאלות מעניינות. כיצד נהפך יגאל, חוקר מבוגר-יוסית ואלמוני עד אמצע שנות השבעים, לדמות לאומית? מדוע הצליח לעורר יצרים שונים ומנוגדים סביב שיטות הפעולה של יחידתו, וכה שהצמידו לו שמות כמו יגאל האיום, הצייד, רובספייר. האם הם מלמדים משהו על האדם שמאחוריהם?

סיפורו של יגאל הוא גם סיפור של תקופה, שערכים כמו שליחות וחלוציות שימשו לעתים כסווה נזיני למעשי שחיתות, שכבצע "בזיקו הוה של השלטון".

כפי שמתנבא לשם, יגאל עצמו העדיף להתחבא מאחורי הסודיות המשטרתית כך שהסיפורים על אודותיו עדיין נעים בין מציאות לדמיון.

"אתה הראשון שפתחתי מסגר", אומר קובלן, חיים רזאק, ליגאל. זה היה בתחילת שנות ה-50. הטענות שהוטחו כלפיו מוכרות, רזאק בתחום הדירה לרשות הפרס. יגאל, מסתבר, פעל מתוך קוד כבוד ויהירות של קצין פולני, הודיב תמיד בריווח אמת ושכבודו אינו מאפשר לו לשנות. יגאל נשא את דגל המלחמה בעבירות הכלכליות של הצווארון הלבן, שפשו אחרי 67'. בין הפרשיות המתוארות בספר: יהושע בן ציון, מיכאל צור, אשר ידלין, אהרון אבו חצירא. בסופו של דבר אין הספר מלמד הרבה על יגאל, אבל כנתח עיתונאי עסיסי זה לא רע.

יגאל צור

בכתבי עת

שיחות, כתב עת לפסיכותרפיה, כרך 2 חוברת 3. הוצאת הסתדרות הפסיכולוגים / ספריית פועלים

אנשי תורת הספרות וגם הסמיוטיקנים יזכבו יוצאים בהנאה מהעבודה שהפסט פוסטסטרוקטוראליים, ובמיוחד גישתו של הפילוסוף והמבקר דרידה, ניתנת להחלה על הסיטואציה הפסיכואנליטית. דרידה הוא זה שטען שמושג הכתיבה הוא סימן מוטבע המהווה מגבגן פרדוקסיוו, המשיך לפעול גם בהסתלקותו או בהיעדרו של הכותב. גישה רדיקלית זאת, על פי רות שטיין, מחברת המאמר "הדרשה הפסיכואנליטי כטקסט נכתב ונקרא", עוזרת לנו להבין את הכוח הטראומטי של הסיטואציה הפסיכואנליטית – אם נתפוש אותה כיוצרת טקסט. טקסט שבמהותו העמוקה כתוב יותר מאשר מדובר. הטקסט במקרה הפסיכואנליטי, אם כן, יהיה פעולות הייבוד המתאספת לאורך זמן בין המטופל למטפל.

ברור שיש כאן כיוון מחשבה שונה מאוד מהזיווגים המוכרים לנו בין פסיכואנליזה וספרות, המסתכמים בדרך כלל בניתוח דמויות ספרותיות לאור ידע פסיכואנליטי. הנחת היסוד של המאמר היא שיש דמיון בין קריאה של טקסטים ספרותיים לבין קליטה פסיכואנליטית, באשר שהטקסט נתפס למרובה פנים ורבוד בשכבות שונות, והמאמר שאינו סגור, אלא נשאר פתוח.

יהודי ברית המועצות. פרסומים על יהדות בריה"מ. עורך: דוד פריטל. כרך 11. הוצאת האוניברסיטה העברית, 1988

בסימפוזיון על התמורות האידיאולוגיות בבריה"מ והשפעתן על היהודים, כותב נפתלי פרת על שאלות אקולוגיות הנקבלת לאידיאולוגיה לאומנית. הנקודה המעניינת היא שהאקולוגיה נהפכה למעין מפלט לאותם מבקרי המשטר הסובייטי שלא העזו לצאת בגלוי נגד השיטה בכללותה. הדוגמה המובאת על ידי פרת היא "תוכנית המאה", תוכנית של הסבת נהרות הענק הצפוניים בבריה"מ. בראש המתנגדים עמדו סופרים כראספוטין וביילוב. השאלה האקולוגית בכתבים הפובליציסטיים הפכה לשאלה של השקפת עולם, ובעיקר של תחייה רוחנית-מוסרית רוסית, תחיה של ניאו-סלאביות העוינת את הנצרות היהודית.

מיכאל הפץ כותב שמבחינה היסטורית, יהודים מצאו את עצמם בגבולותיה של רוסיה באורח מקרי. אולם מדוע מילאו תפקיד כה עצום בהיסטוריה ובתרבותה של רוסיה? את התשובה לכך מוצא הפץ במהות של בנדיקט יארפיב – הרוסים והיהודים מאוחדים בשאיפתם הזהה לברוא את העולם מחדש, להפוך את כל העולם לשלום.

עוד במדור: קוים לדמותו של צבי פריינרוה, הוא הסופר א. צפוני, סופר מתחרת עברי בבריה"מ. פרופ' זון שהה שנים ספורות בארץ כתלמיד הגימנסיה הרצליה. שובו לארץ נמנע עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה. מפליא כיצד המשיך לכתוב בשפה העברית במשך שנים ארוכות, וזמן רב לפני תודיתו בין היהודים. חלק מסיפוריו ראו אור בכתבי עת עבריים בסוף שנות העשרים.

מחקרים בלשונות היהודים, קובץ מרשמות הקונגרס הבין-לאומי השני לחקר מורשת יהדות המזרח. עורך: משה בר-אשר, הוצאת משגב ירושלים, 1988, 161 ע'

בקובץ המאמרים הזה, המסכם הרצאות שנישאו בקונגרס הבין-לאומי השני לחקר מורשת יהדות המזרח, כותב יונה צבר על הארמית, לשון שיש לה היסטוריה של כשלושת אלפים שנה, שפה שרובה מהודו ועד כוש ובין השאר היתה ללשון הרשמית של האימפריה הפרסית. כיום מדובר הניב המערבי של הארמית רק בשלושה כפרים בסוריה. הניב המזרחי שלה מדובר בכורדיסטאן.

השפעת הארמית על העברית ידועה דיי להזכיר שנוסח הכתב האשורי המרובע הוא הענף הארמי של כתב הא"ב. כיום נדחקת הארמית מפני הערבית, התורקית והפרסית. המאמר כולל דיון מעניין בסוגיית דיבור ארמית בקרב יהודי כורדיסטאן ובאי ההשתלבות של יסודות עבריים למערכת הפונטית של הארמית הורשה.

אלן ד' קורה כותב על השפעת העברית על הלשון הפורטוגלית. יחיאל קארה מביא דוגמאות מן הלשונות העבריות שהיו שגורות בפיהן של נשים בנות תימן בכלל ובנות צנעא בפרט. מטבעות הלשון שנשתקעו בלשונן מעידים על תרבות יהודית שורשית, היונקת ממקורות קודמים, שהצליחה למצוא את דרכה אף ללשון הנשים.

יגאל צור

עשרה רבי מכר

עדיין רומן רוסי

1. רומן רוסי, מאיר שלו, עם עובד
2. סוסים על כביש גהה, סביון ליברכט, ספריית פועלים.
3. כל כתבי זיגמונד פרויד, דביר
4. הקלות הבלתי נסבלת של הקיום, מילן קונדרה, זמורה ביתן
5. זכרונות אדריאנוס, מרגריט יורסנאר, זמורה ביתן
6. סערה אדומה, תום קלנסי, מעריב
7. תקנות בית השיכר, ג'ון אירווינג, זמורה ביתן
8. ספר הג'ונגל, רודיארד קיפלינג, כתר
9. החיים, אבידות הכרחיות ויתורים גורליים, ג'ודית ויורסט, הדר
10. ירושת, ג'ודית מייקל, מודן

בעקבות הסרט אל עצמי מבוקש ספרה של גלילה רון פדר שעל פיו נעשה הסרט. דבר דומה קרה גם לספרו של מילן קונדרה הקלות הבלתי נסבלת של הקיום. רוזה לתמיד הוא ללא ספק ספר הריאות הפופולארי של השנה. מתחרים רציניים שלו הם מלפים של נירה רוסו בהוצאת כתר וכמות אחרונות של אהרוני בהוצאת מודן.

הסקר כולל את החנויות התל-אביביות הבאות: כתר הבימה, תיאטרון הבימה פרחה, דיזנגוף 50; תולעת ספרים, דיזנגוף סנטר; עליתא, ה' באייר 20, כיכר המדינה; יוסי ב"ה; רוזי, אבן גבירול; סטימצקי, אלנבי 107.

צבי סקל

هكذا من الأصل

مكنز من الاهل

זה הזמן הנכון לסגור

קשה לכתוב טור ביקורת על טלוויזיה שלבעצם אינה קיימת. פה ושם מבצעת הטלוויזיה פרפורי־גסיסה, ונותר רק לקוות שכמו ב"שושלת" תצמח, שכדרך בכל צוקי־העתים – שם לא מתים לעולם – גם היא תשוב ותחזור בשינוי פנים וצורה. אולי זה הזמן הנכון לסגור את הטלוויזיה ולערוך שם ביקורת רצינית. אלא שזו יפרי בשאלה חסרת־תקווה. ועכשיו, הנה מהשבוע, יורדת מן המרקע גם "פוקר", ובוודאי גם יבוא הקץ על הקטעים המלבבים ב"מבט" וב"סיבה לסיבה". ובכן, במה ילעיטו אותנו במשך שלושה חודשים תמימים?

במבנה הנוכחי, הטלוויזיה אינה בסגולה להפיק סרטים ותוכניות דוקומנטריות; גם הקניינים שלה, היוצאים לחו"ל בקבוצות מאורגנות, לראות עולם ולרכוש סדרות זרות, אינם מסוגלים, כנראה, אלא להביא לכאן את מה ששם ברוב המקרים נזרק לפח־האשפה.

לשאלה מדוע לא הוקרן סרטה של אורנה בן־דור ניב "בגלל המלחמה ההיא" בתכנית שידורי־הטלוויזיה יש ודאי הסבר כלשהו, אבל השאלה הנורדנית היא מדוע הטלוויזיה לא יזמה בעצמה הפקתו של סרט כזה והביא לה: מפני מה שולטים בה אולת־יד והסר־העשיה אבסורדיים כאלה: מה ההיגיון לעקר ולסרס את הערוץ האחד היחיד לשלושה חדשים תמימים ולנתק את הטלוויזיה באורח שרירותי לגמרי מכל שכן של אקטואליה? האם אנו חיים במציאות כזאת שהטלוויזיה הממלכתית יכולה להתעלם בבוטות כמה שמתחולל ומתרחש מתחת לאפה? ומה השוני בינה לבין הערוץ השני, שם משודרות שוב (בהיקף הוק) רק סדרות קנויות, בלתי אם זה שהקניינים של הערוץ השני לפחות מוכיחים הבנה וטעם טוב יותר?

"מבט", מנוחתו עדן

רשף. אביטן רוצה רק אותו

איש השבוע היה, ללא ספק, הרצל אביטן. אם נרצה ואם לא, ולמרות ההיגיון האומר שאביטן נשפט על שלושה מעשי רצח אכזריים והושם במאסר־עולם, הרי אנו כבר נגועים; כמו צופים נלהבים בסרט הוליוודי טיפוסי, נתונה אהדתנו ל"גיבור". ובמהלך הימים והשידורים הוא הופך לדמות אבירית כמעט: מצליח לכבוש לבבות, עד שלרגעים הוא מצטייר כאחד מל"ו הצדיקים, ועלינו לצבוט את עצמנו כדי להתעורר מן ההתפעלות.

פסטיבל אביטן של התקשורת בעיצומו, והדרמה המרותקת, בת שלושת הפרקים, היתה לשיחת היום. בצלה חוסים כל האירועים האחרים, והרחוקים מהזירה ומשתבחים מלב. מתה אחר מכטל מתה אחר. גם בפרשה זו נכשלו ב"מבט"; ומי יודע, אולי חשד שם מישהו שאביטן עומד להציג את מועמדותו לכנסת?

"ערב חדש" היא תכנית המצטיינת בלהיטות ובעירנות של עורכיה (הפעם: יוסי רונן) ומגישיה, ודומה שיש להם שם חוש ריח לאקטואליה ולצבע. ביום ראשון אחר הצהריים הקרינו ב"ערב חדש" סרט מרהים של נציבות השב"ס, שצולם במעגל סגור ובו מתועד רצח חיים שושן בכלא רמלה (הסרט ניתן ל"ערב חדש" על ידי מר יפתח עורך הדין של אביטן, והוקרן שם באוקטובר: כלומר לפני כעשרה חודשים); והרי זה סרט שיכול להתחרות בכל סרט רצח מבויים.

שמעיה אנג'ל מטייל להנאתו במסדרונות בית הסוהר, לאחר ששושן נרצח במאה דקירות סכין ותחילי הדם זרמו על הרצפה וניקו שם. אסיר אחר שותה כוס קפה כאילו דבר לא קרה וגוויתו של שושן אינה מוטלת לה כמה מטרים משם. לאחר מכן מגיעים סוהרים לסיור שגרתי, ומתברר שמאחורי המצלמה לא ישב איש – ואין הם שמים לב לשלוליות הדם שעל הרצפה, ורק באקראי מגלים ההלו את גוויתו של שושן. או מתחילות הריצות, ונסיון להבשים את שושן עולה בתוהו.

לעומת "ערב חדש", "מבט" של יום ראשון בערב מסורבל וכמו העמיד עצמו לרשות משטרת ישראל. סגן המפכ"ל, מר ניר, פונה ישירות לאביטן, מחמיא לו על הבריחה הנועזת והמתוחכמת ומסביר לו בנימה אבהית שעתה – אחרי שהצליח לברוח והוכיח את עצמו – מוטב לו שיסגיר את עצמו. ממש כמו לאחר קורס מזורז בפסיכולוגיה אלמנטארית. הופעה מלבבת היתה גם לשר המשטרה, חיים בר־לב. תמה שבר־לב מנסה לשכנע את הצופים כי אין הוא נושא באחריות כלשהי כשר משטרה.

פרק שני של הדרמה ביום שני אחר הצהריים. ב"ערב חדש" מצליחים להביא לאולפן שעתיים לאחר לכידתו של אביטן את עוזי ברגר, ראש ענף מודיעין במשטרה, שעמד בראש מטה המבצע. מר ברגר הוא הפתעת היום: קצין משטרה בעל הופעה אינטליגנטית, נעימה מאוד, המדבר עברית רהוטה ומצליח להביא את סיפור האירועים בצורה סדורה המספקת את סקרנותם של הצופים, במסגרת המגבלות, כמובן.

את ברגר מראיין רפי רשף, ששוחח עם אביטן בבוקר, ב"נבכן לעכשיו" של גלי צה"ל. אביטן מתנהג לה כאוהד של רשף, ולדבריו – הבר־איתו. רשף נעים הליכות כתמיד, חסר אגרסיביות, אינו כופה דבר על מרואייניו ומצליח לדובב אותם בנועם, באינטליגנציה ובסקרנות שקטה ותבונה – וכך רוכש את לבם. ומה ב"מבט" של יום שני? כנראה על מנת להפתיע ולהיות מקוריים בכל מחיר, נפתחת המהדורה בתגלית ארכיאולוגית של ריפנן מימי בית ראשון, עליה כבר בישרו בקיצור החדשות של שמונה.

פרשת לכידתו של אביטן נדחקת למקום משני, וגם אז, שעה שצלמי העתונות הצליחו להביא את תמונתו, החמיץ רוני סביר – שנשלח להדר־השרון – את הדרמה האמיתית והתרכז בסיפורים יבשים של שכנות מבוגרות שלא ראו, לא שמעו ולא ידעו, ואפילו היו יודעות היו ממילא משתבצות מהפוך.

בפרק השלישי בסדרה מתראיינת ב"ערב חדש" משפחת אלמקייס מבאר שבע לאחר שנעלמה באורח מסתורי וחזרה לאולפנים לאחר "חטיפתה" בשבת. ב"מבט" של יום שלישי בערב – אביטן "יוק", כאילו כל סיפור בריחתו ולכידתו אינם מטרידים שם איש. רק בחדשות של חצות מוכיח אליעזר יערי בחוסר את פרשת אביטן.

יש אמנם מי שיבוא בטענות לאמצעי התקשורת על הפסטיבל סביב אביטן; אבל להחמיץ כליל פרשה דרמטית אקטואלית, כפי שהדבר נעשה ב"מבט", פירושו כישלון המעיד על הדרדרותה של מחלקת החדשות – או במקרה הטוב על שיקולים מוטעים לגמרי.

רובינשטיין. החמצה ב"מדור לדור"

ראיון מחיקון

אין צורך להרחיק־לכת ולהגיע עד "מדור לדור" כדי ללמוד איך מחמיצים ראיון. הפעם עם אליקים רובינשטיין, מזכיר הממשלה, ואמו, שפרה רובינשטיין, אחות ונפש טובה.

אליקים רובינשטיין, תגלית של משה דיין שקירב אותו אליו, נחשב מוכשר ומבריק. פוליטיקאי ומשפטן ואיש דתי, שהיה נוכח בקמפ דייוויד ופגש באישים רבים בשנים בהן שימש בתפקידים שונים. אמו היא בוגרת הגימנסיה "הרצליה", ואת המקצוע הסיעודי למדה באוניברסיטת ביירות, כשזו היתה עיר תוססת וקוסמופוליטית.

שפרה רובינשטיין עבדה עם ד"ר שיבא המנוח, ועד היום היא נמנית עם מעריציו. עד למאוריציוס הגיעה הגברת, כדי להגיש שם סיוע לפליטים; כן, והיא קיצונית בדעותיה הפוליטיות ומאמינה גדולה בארץ ישראל השלמה.

הפרטים הובאו ב"מדור לדור" אבל המראיין הצליח למחוק את השיבים ולהעמיד אותם חיוורים ומטושטשים, כאילו היו הנגטיבים של עצמם. אם הרעיון שביסוד "מדור לדור" מעניין לעתים, הביצוע כושל.

על מצב האיידס בשושלת

הארסון. ליד הקפואים הוא גאוני

נשים מסעל הגיע עד מדיל כדי לגלות את האיידס ואת מצבם הנואש של החולים במחלה. צריך לקוות שלא רק בגלל האיידס נשלח לסם בשעל. ב"שושלת", הנחמה היחידה שנותרה בלוח השידורים, חזר רוק הארסון, בנוהו עדן, באורח מסתורי לחייה של קריסטל. לאחר שעשה לה דבר מה שאין עליו כפרה ועל כך בפרק הבא. הארסון כבר נראה רע מאוד, וקשה לדמיין את הגבר החולה באיידס כיאהב גדול ולוחם.

אבל לעומת השחקנים האחרים ב"שושלת", שפניהם קפואים, הארסון – שמעולם לא היה שחקן גדול ומפורסם בא לו כבר מבט לבבות – נראה כאלנס גאוני בפלנטה אחרת. בינתיים מכתבים הענייניים היגעים בלאורהכי, ובעניין כמה תלאות ואסונות נוכל עוד לשאת ולסבול. אם היה לי כח וזמן, הייתי נתונה מדי יום ראשון בערב ברהבים גדולים על העשירים.

דברים על דיוקם

ח"כ דדי צוקר טילפן והעיר את תשומת־לבי לכך ששמתי בפיו דברים שלא אמר בראיון לדן מרגלית ב"ערב חדש" של יום שני האחרון. ובכן, ח"כ צוקר אכן לא טען כי גורל "הנעדרים" הפלסטינאים בגדה המערבית הוא כגורל הנעדרים בארגנטינה, שנרצחו בדם קר: ארגנטינה אף לא הוזכרה בשידור זה.

התפתחות הדברים היתה כלהלן: מרגלית הזכיר לצוקר, כי הוא "האשים את צה"ל כי פתאום נעדרו שישה אנשים מן הגדה המערבית. וזה נשמע דבר נורא, כמו רוסיה הסובייטית לפני גורבצ'וב". והוסיף מרגלית: "ואז סיף נכנס למחשב, ומצא שם שאין נעדרים", ו"בינתיים אתה מפיץ את הדברים, ואחר כך לקהל אין זמן לדעת את האמת".

השיב צוקר: "בשאלה זו לא הקשית עלי, אלא הצגת טענה לא כל כך הגונה. היה באמת עתונאי אחד, שטען כי לדברים שלי אין שחר. כל שאר העתונאים המכסים את השטחים כתבו וציטטו, כולל את המסקנות של משרד הביטחון שקבע אתי נוהל, שכל מקרה שמגיע אלי על עצור שלהוריו לא ידוע היכן הוא במשך יומיים שלושה – אני מקבל תשובה ממשרד הבטחון".

ח"כ צוקר טען כי אמר גם "נעדרים" במרכאות, וכך הוא נוהג תמיד. כדי לוודא את הדבר, האזנתי בפעם השנייה לקלטת של הראיון, ולא מצאתי שצוקר אמר נעדרים במרכאות.

מכתבים למערכת הארץ

מקום מגוריו של מרטין בובר

ביום שישי, 26.8, התפרסם במוסף הספרותי של "הארץ" מאמר מפרי עטו של יורם ברונובסקי שכותרתו "אשמתו של מרטין בובר". המאמר עסק בספר "ארץ לשני עמים" מאת אבי, פרופ' מרטין בובר.

תמהני על מר ברונובסקי שנזקק שוב לאותה עלילה חסרת־שחר, שהעליל פרופ' אדוארד סעיד על אבי ז"ל, כאילו נטל לעצמו את בית־סעיד לאחר שמשפחת סעיד גורשה ממנו. עוד פחות מכובדת התפתלותו של מר ברונובסקי סביב השאלה העובדתית, האם העלילה נכונה או לא. וכך הוא כותב: "הפרטים הסבוכים של טענת סעיד שנויים במחלוקת – בין השאר קראתי מאמר שהסביר, כי בובר אמנם שכר דירה בבית הנדון, אך לבסוף לא התגורר בה (...) לא פעם בעבר חשבתי איך היה בובר מגיב על האשמתו של סעיד".

קשה לקבוע במה לוקה מר ברונובסקי יותר: בזכרונו, במחשבתו, בתירוצנו או בהגינותו וכישוריו העיתונאים.

1. מר ברונובסקי מעולם לא קרא "מאמר שהסביר, כי בובר שכר דירה בבית סעיד אך לבסוף לא התגורר בה", מן הסיבה הפשוטה שמאמר כזה מעולם לא פורסם. ברונובסקי זוכר משהו במעורפל, אך התעצל לבדוק.

2. לא היה כל צורך להתייגע במחשבה "איך היה בובר מגיב על האשמת סעיד". מרטין בובר ובני ביתו כבר הגיבו על כך. לו היה ברונובסקי עושה מלאכתו העתונאית באמונה, היה מגלה ללא קושי כי האמת העובדתית על הסיפור הלקוס הזה כבר פורסמה בעתונים שונים.

3. "הפרטים הסבוכים של טענת סעיד" כלל אינם שנויים במחלוקת, ויש עליהם דוקומנטציה מלאה. להלן העובדות: ב־1938 התגוררה משפחת בובר בקומה הראשונה של בית סעיד. הדירה נשכרה בשכירות־מוגנת מידיה של משפחת סעיד שהתגוררה בקומה השניה. ב־1942 ביקשה משפחת סעיד לפנות את משפחת בובר מן הבית. כיון שהיה מדובר בשכירות מוגנת, העניין הגיע לערכאות. אבי הפסיד במשפט ובאותה שנה עזב את הדירה ושוב לא חזר אליה. כלומר – לא מגרש, אלא מגורש מבית־סעיד. הסעידים המשיכו לגור בבית עד 1948.

לשיא עזות־המצח הגיע ברונובסקי במלים הבאות: "צריך יהיה להסכים שבובר לא היה עשוי לחמוק מטווח פגיעת האצבע המאשימה של אדוארד סעיד, בין אם באמת התגורר בבית משפחתו הכבוש של הפליט תינאי, בין אם רק שכר שם דירה שלא ניצל אותה לבסוף, ובין אם כל המעשה הוא עורבא־פרח (...) הוא השלים בעצם כל הזמן עם פשיטת־הרגל של החזונות שלו, ונשאר עד שהיה לכדי בש (בפועל או בכוח) של בית משפחת סעיד בירושלים".

רפאל בובר
ירושלים

* הערת המערכת: אנו מפרסמים ברצון את התיקון העובדתי של רפאל בובר. אין בו כדי להשפיע על טיעונו העקרוני של יורם ברונובסקי. מביתה בשכונת אבו־תור עברה משפחת בובר אחרי קום המדינה לטלביה – גם היא מקודם שכונה ערבית – לבית שנעזב על ידי בעליו הערבי הקודם, ומרטין בובר רכש אותו ממנהל הרכוש הנטוש.

כופר־תמורה לטרוריסטים

השמועות על התביעה לשחרר עצורים שיעים כחלק מעיסקה לשחרור החטופים כערבים, ובפרט שליח הארכיבישוף מקנטרבורי, טרי וייט, חייבת להדליק בישראל אור אדום. בעסקת עם ג'יבריל, בפרשת חטיפת המטוס בביירות, ובמעורבות ישראל ב"איראנגייט" נתנה ישראל אות, שמדיניות אי הכניעה לסחיטה הסתיימה וכי ישראל "פתוחה למיקוח". מבלי לחוות דיעה על עצם המעמד התמור הזה, המחייב כשלעצמו דיון נוקב, ראוי להתייחס בכובד ראש למעורבות הכנסיה האנגליקנית בפרשת טרי וייט.

הארכיבישוף הנוכחי ידוע בעוינותו לישראל ולציונות. המעורבות שכגלים ראשי הכנסיה האנגליקנית בפרשת בני הערובה בלבנון משלבת נאיביות פוליטית, פייסנות קלאסית, התחסדות וצביעות. חטיפת נציג הארכיבישוף, שבא לנהל מו"מ על בני הערובה, והחזקתו כבן ערובה אף הוא מלמדת על מידת הרצינות בה מתייחסים השיעים לוייט ולתפקידו.

האם לא יהיה זה אבסורד שישראל תספק לארכיבישוף העויין את "זה תמורה הריאלית" בה מעוניינים החוטפים ותקנה לו יוקרה ואשראי שאין הוא זכאי להם? האם הפכה ישראל בנק המספק כופר־תמורה לחוטפים?

עסקות החליפין המפוקפקות שעשתה ישראל בשנים האחרונות הן הרות אסון. חשוב ביותר שדעת הקהל תירתם במלוא עוזה להסרת מעטה הסודיות. העלאת הנושא בתקשורת, בכנסת ובמיוחד בוועדת החוץ והבטחון היא הדרך היחידה להימנע מכשלונות נוספים.

ד"ר אשר אילמן
לונדון

בסך הכל הרג ערבי

אלוף משנה ג' ננזף בנזיפה חמורה. לא יפה לעשות שימוש לא חוקי בנשק.

אלוף משנה ג' עשה שימוש לא חוקי בנשק, וערבי מת. אלוף משנה ג' לא גרם למותו של אדם: שהרי הגורם למותו של אדם דינו מאסר עשרים שנה (ס' 298 לחוק העונשין), ואנו הלא יודעים שדינו של אלוף משנה ג' הוא נזיפה חמורה. הוא שאמרנו, אלוף משנה ג' לא גרם למותו של אדם. הוא רק הרג ערבי.

יובל בתיאל
תל־אביב

שגגה נפלה מלפני קרני

ברשימתו "מוקיון או מלך היהודים" (מוסף "הארץ", 26.8) מתפלא יואב קרני על כך שאדוארד קוץ', ראש עיריית ניו־יורק, נעלב מן הכינויים "מוקיון כלוהויניה" ו"פטפטן ללא תקנה" שבו הוכתר ברשימה ב"הארץ", למרות שהרשימה הסבירה את קוץ' רק ברפרוף.

דרושה מידה גדושה של היתממות וצביעות, או של אטימות שכל ורגש, כדי להעמיד פנים כאילו העלבון, החוצפה וגסות הרוח אינם מובנים. קוץ', העומד בראש עיר המונה למעלה מ־200 מיליון תושבים, זכה באמון בוחריו שלוש קדנציות בזו אחר זו. אפילו ציר הקונגרס מהולם, צ'ארלס ראנגל, הרב אלכסנדר שינדלר – שקרני מביא אותם כתנא דמסייע לדבריו – לא השתמשו בכינויי הנאצה בסגנון זה. התזכורת לקוץ' שאינו רשאי לדבר בשם כל היהודים וכי "אינו מלך היהודים" (כדברי ראנגל), או שהוא "אינו ראש העירייה היהודית של ניו־יורק, אלא ראש העיריה של כל הניו־יורקים" (הרב שינדלר) הם ביקורת ענינית ומכובדת, ולא שמות גנאי ודברי בלע חסרי יסוד.

קרני כה להוט להשמיץ קוץ' עד שאינו חושש להחשידו באשמה חמורה, תוך שימוש בכינוי התובע עליו, "מוקיון", אפילו מתברר לו כי "שגגה שנפלה מלפני המתרגמת". הוא תוקף אותו על קריאתו להימנע מהצבעה עבור ג'סי ג'קסון, ואינו יכול לסלוח לו על נכונותו להתפייס עם ג'קסון ולשתף עמו פעולה כדי להבטיח את זכייתו של דוקאקיס בבחירות לנשיאות.

לא את ראש עיריית ניו־יורק בלבד משמיץ קרני, אלא גם את עשרות מיליוני הבוחרים שנתנו לו את קולם בשלוש הקדנציות האחרונות.

ד"ר ח.ש. בר־טוב
תל־אביב

כל הכבוד למשטרה

לכידתו של הרצל אביטן בידי המשטרה היא ללא ספק מבצע משטרתי מזהיר כעבודה מודיעינית ומבצעית. אביטן הצטייד בנשק חם ליראות ברורות שלא על מנת להחזיק כבים, אלא להשתמש בו בשעת הצורך "לפי ראות עיניו".

לדעתי, מלכתחילה לא היה סיכוי רב שאביטן יסגיר עצמו למשטרה ברצונו החופשי. ולא רק מהסיבה, שבמקרה כזה היו מניחות בעיני חבריו בעולם הפשע ובבתי הכלא יוקרות פלאים, ולא איש כאביטן ירשה לעצמו להתבזות כך. על כן יש לחזק את ידי המשטרה, שהצליחה ללכוד אותו תוך פרק זמן קצר יחסית ובלא שאיש יפגע. כל הכבוד.

עזרא גולדברג
רחובות

איכות בכל גיל

יש חדש ב"כל גיל". קו עיצובי חדש לחדרי ילדים ונוער "הקו הלבן" – חדרי ילדים בסגנון מקומי. הקווים בעיצוב מודרני ובצבע לבן מיוחד המבליט את מרקם העץ באיכות הידועה של "כל גיל".
רהיטי כל גיל בעיצובים חדשניים ובאיכות קפדנית לילדים שאינם מתפשרים על יופי ולהורים שאינם מתפשרים על איכות.
בכל גיל אתה מקבל יעוץ צמוד, שרות אדיב ואספקה מהירה.

וכמובן לבחירתכם העיצוב הקלאסי המוכר באורן טבעי של כל־גיל

רהיטי "כל גיל" מתמחים ברהיטי ילדים ונוער כ־50 שנה ומיוצרים בקיבוץ גבעת ברנר. לכן כשאתה קונה ב"כל גיל" אתה שקט ובטוח.

רהיטי כל גיל

קבוץ גבעת ברנר
חנות המפעל: קיבוץ גבעת ברנר טל' 08-443920
מכבדים כרטיסי אשראי "ויזה".

סוכנויות: ■ תל אביב: כל גיל רח' פלורנטין 50, טל' 03-839083 דיזנגוף 201 רח' דיזנגוף 201, טל' 03-227817 ■ נתניה: כל גיל רח' שמואל הנציב 22, טל' 053-331639 ■ ירושלים: טיבי רח' אבן ישראל 5, טל' 02-224950 ■ חיפה: רהיטי הזורע שמרת רח' אלנבי 117, טל' 04-511269 רהיטי אבני צ'ק פוסט, שד' ההסתדרות 16, טל' 04-725962 ■ אשקלון: רוזניק ינאל מרכז מסחרי, גבעת ציון (ליד קולנוע אסתר), טל' 051-23282 ■ באר שבע: רהיטי איידיס רח' החלוץ 53, טל' 057-78359 ■ רמת השרון: החדר של צפי ליד סוקולוב 30, טל' 03-490178 ■ אילת: תינוקי שד' הדקל 463/5, טל' 059-71816 ובחנויות המשביר ברחבי הארץ